

fuerit pfectus in ydiomate hebraico . eo q̄ a pueritia nō didicit. h̄ illa rō nō valet. q̄ stat senē addiscē ydeoma q̄d cūq̄ pfecte. Nec bur. debuit ex eo notare postillatorē. h̄ ei grās agere. q̄ ad exaltatōz catho. fideiz sacre scripture dilectōe tātū ipendit studiū vt intellectū lingue hebraice etiā adultus assequi mereret. Q̄d si reprehensibile ē. venit. b. h̄ero. s̄lt̄ culpandus. q̄d absit. Tercio Bur. culpat postillatorē. q̄ secur⁹ ē ra. sa. potius q̄ alios hebreos eo potiores. R̄ h̄deo q̄ postillator nō sequit̄ nec illū nec alios. nisi q̄tū rō z fides admittūt. imo hī quos burg. p̄fert ra. sa. nō repiunt̄ fidei plus fauisse z rōni. nec scripturam clarius exposuisse q̄ ra. sa. vt patebit in locis suis.

Incipit liber Genesis

Capitulum .j.

In principio crea-

uit. Obmissis diuisionib⁹ curiosis: accipio illā que magis cōsuetā est dici. Tota. n. sacra scriptura diuiditur in duas pres. vtz in veteris z noui testamentis. ita q̄ lz tota sacra scriptura sit de deo tāq̄ de subiecto. tñ prima ps p̄ncipaliter est de deo tanq̄ creatore z gubernatore. Secunda vō de deo tanq̄ redemptore z glorificatore. Prima ps vtz veteris testamenti diuidit̄ in quatuor pres. vtz in libros legales: historiales: sapientiales z p̄phetales. z q̄z vetus testm̄ z nouū se habēt sicut rota in medio rote. vt h̄ Ezech. .j. ca. Ideo nouū testamentū cōsimiliter diuidit̄. q̄z legi in nouo testō correspondet euāgelii. libris sapientialibus. correspondent episto le pauli. z alioz ap̄loz libris historialibus. correspondent actus ap̄loz: libris p̄phetarū. correspondent Apocalypsis. Circa primā p̄tem veteris testamenti que continet libros legales. vtz. v. libros moysi. Cōsiderandū q̄ lex nō datur vni p̄sone sed cōitati ppli adunati. iō p̄mo describit̄ adunatio fidelis ppli sub cultu vnius dei. q̄d fit in libro gen̄. Secundo describit̄ legislatio pplō adunato: z hoc fit in Exo. z duobus libris sequentibus. Tercio ponit̄ p̄dicte legis repetitio. z explicatio. z hoc fit in Deutro. Prima in duas. q̄z primo moyses oñdit̄ nature hūane p̄ductōz secundo ip̄ius p̄pagatōem. iij. ca. vt sic p̄cedat ad electio nē fidelis ppli z distinctōem eius ab infideli pplō p̄ successione generationū. vt patebit infra. Circa p̄num cōsiderandū q̄ tota corpals creatura facta est p̄pter hominē. nam elemēta sunt p̄pter mixta: mixta inanimata p̄pter mixta animata. z imperfecta p̄pter p̄fecta. vt plante p̄pter aialia. aialia vō p̄pter hoīem q̄tū ad eius nutritōz z inuamentū. Corpa etiā celestia facta sunt quodāmodo p̄pter hoīem: fm̄ q̄d d̄ Deutro. iij. ca. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē z lunā: z oia astra celī. z errore deceptus adores ea. z colas que creauit dñs deus tuus: in ministreriū cunctis gentibus. Et ideo primo describit̄ corpals creature p̄ductōem generaliter. Secundo hoīs formatōem sp̄aliter ibi: Et ait: Faciamus hoīem zc. Circa primū tria facit scriptura. q̄z p̄mo exponit̄ opus creatōis. secundo opus distinctōis seu formatōis ibi: Dixitq̄ deus fiat lux. Tercio opus ornatus seu dispositōis ibi: Dixit aut̄ deus fiant lumina. Opus creatōis describit̄ ante oēm diem. Opus distinctōis p̄mis tribus diebus. Opus aut̄ ornatus alijs tribus diebus. sequentibus. z se primo die requiescit deus a nouis creaturis condendis. fm̄ vō sniam h̄ero. in epla ad paulinū p̄sb̄m de omnibus sacre scripture libris p̄ncipiū Gen̄. est tantis obscuritatibus inuolutū. vt ante. xxx. annos apud hebreos nō legat̄. z h̄mōi obscuritates satis apparēt ex varijs z multiplicibus expōnibus tam doctoꝝ hebreoꝝ q̄ catholicoꝝ circa ip̄m. Et q̄z cōfusio est tam intelligentie q̄ mēorie inimica. intendo vitare talem multitudinē expōnum illarū: maxime que a sensu l̄fali remote videntur. cui sensui intendo insistere fm̄ grām a dño mibi datā. Igit̄ cir-

ca p̄ncipiū gen̄. sunt tres expōnes solēns ad quas alle vident̄ reduci. Prima est ip̄ius augu. qui illos sex dies exponit. nō put̄ important̄ successione t̄pis. sed put̄ dicūt cognitiōem angelicā relatā ad sex genera rez p̄ditaz. Ista aut̄ cognitio angelica duplex ē. vna ē rerū in genere p̄po z hec d̄ vesptina. q̄z oīs creatura ad deū cōpata q̄ est lux p̄ eētā: tenebra est. Alia ē cognitio in verbo. z hec dicit̄ matutina. z sic exponit̄ Factū est vespe z mane dies vn⁹ inquantū angeli cognouerūt lucē p̄ductā a tenebris d̄ uisam in genere p̄prio. z hec dicit̄ vespe. Et rerū in verbo z hec d̄ mane. z eodē mō de alijs diebus sequētib⁹. S̄ ista expō videt̄ nimis longinqua a l̄fali sensu. maxime q̄z fm̄ alios sanctos z doctores moyses rudī pplō loquebatur. qui nō poterat cape sp̄ualia. sed tm̄ corpalia z grossa z iō de p̄ductōe angeloz nō fecit̄ expressam mentōem. z iterū q̄z ppl̄s ille p̄nus erat ad idolatriā. si fecisset mentōem de creaturis sp̄ualibus z inuisibilib⁹ coluisset eos. tanq̄ deos. z iō ista expō q̄ longinq̄ videt̄ a l̄fa dimittat̄. Alie aut̄ due expōnes vident̄ p̄pinque l̄fe z iō intēdo eas p̄seq̄. z p̄cedūt fm̄ varias opiniones de natura materie positas a p̄bis. Et iō primo videndū est d̄ hoc. nec mirū si circa hoc diutius imoremur. q̄z ex hoc dependet intellectus opationis sex dierum. que h̄ic describunt̄ multū obscure. igit̄ circa naturā materie corpaliū tres sunt opiniones solennes. Dicit̄ em̄ cōmentator libro de substantia orbis. q̄ in corpibus celestibus nō ē materia p̄prie dicta q̄ est ps substantie cōposite. cuius rō est. q̄ materia p̄prie dicta que est in genere substantie est potentia p̄dictio nis ad esse z ad nō esse simpliciter. talis aut̄ potentia nō est in corpibus celestibus que sunt incorruptibilia. vt ab oibus supponit̄ tanq̄ verū. ergo zc. z iō si aliqui in corporibus celestib⁹ a p̄bis dicat̄ eē materia. hoc ē large accipi endo inquantū subiectū accipit̄ p̄ materia. q̄z ē ibi subiectū motus localis z potentia ad vbi. Alij aut̄ dicūt q̄ in corpibus celestibus ē materia que est ps substantie cōposite. alioquin corpa celestia essent forme actu intelligibiles. q̄z eēt a materia separata. Item q̄z est ibi quantitas. q̄ sequit̄ materiā. sicut qualitas formā. sed est alterius ratio nis q̄ materia corpoz elementoz z mixtoꝝ. quia in ipsa est tm̄ potentia ad formā quam habet z ad nullam aliāz. sicut materia solis est solū in potētia respectu forme quā habet z nō alterius. z sic ē de alijs corpibus celestibus. p̄pter q̄d corpa celestia sunt incorruptibilia. Materia vō elementoz z corpoz mixtoꝝ est in potētia ad plures formas que nō p̄nt simul esse in materia. z ideo q̄n ē sb̄ vna forma est in potētia ad aliam qua caret. z sic h̄z p̄uatiōnem annexam. p̄pter q̄d p̄dicta corpa sunt corruptibilia. quia p̄uatiō semp machinat̄ ad maleficiū. vt dicit̄ j. phisic. Alij vō dicunt q̄ in corpibus celestib⁹ est materia. z q̄d est eiusdem rōnis cum materia generabilium z corruptibiliū. cuius rō est. quia materia substantiat̄ per suum posse fm̄ cōmentatorē z p̄hm. z iōo circumscrip̄ta omni forma. materia que est in genere substantie. z ē ps cōpositi. non potest intelligi nisi pura potentia. Cum igit̄ actus sit qui distinguit̄ per merā potētā nulla possit eē distinctio. videt̄ q̄ circumscrip̄ta per intellectū omi forma corruptibiliū z incorruptibiliū nō remaneat aliquid vnde hec materia posset distingui ab illa. sed remanct̄m̄ simpliciter rationis in corpibus celestibus z corruptibilibus. Item fm̄ Aug. libro cōfessi. Materia est prope nihil. ita q̄ nihil p̄t̄ excogitari intermediū. Si autēz in corpibus celestibus est materia alterius rationis q̄ in elementis oportet q̄ ista ratio sit nobilior. quia ignobilior non potest esse. ergo magis recedit a nihilo. z per cōse quens perdit rationem materie. z accipit̄ rōnem forme. verūtamen licet in ip̄is sit materia eiusdem rōnis. tamē corpa celestia sunt incorruptibilia. inferiora autē corruptibilia. Cuius ratio est quia fm̄ p̄hm libro de sensu z sensato. Ignis z terra non agunt z patiuntur adinuitem inquantū h̄mōi. h̄ solū inquantū p̄rietatē habēt. iō corpa elementaria z mixta quorum forme substantiales

Genesis

habēt annexas trias qualitates actiuas z passiuas agūt z patiūt adinuicē passione pprie dicta. que ē cū abiectioe cōtrarij. sō trāsmutant. generant z corripunt. forme aut substantiales copozū celestiu nō hnt annexas tales qualitates actiuas z passiuas. z p pns nō ē in eis passio q̄ magis facta tria abijcit ab ipa suba. z p pns remanēt incorrupti billa. licz. n. habeāt māam eiusdes rōnis cū corpibus corripibilib⁹ accipiēdo māam p̄cise. put est ps cōpositi in genere sube: que distinguit a priuatōe. put

Incipit liber Genesis q̄ dī hebraice bresith.

Capitlm. j.

In principio creauit deus celū z terram. Terra aut erat in-

guis a priuatōe. put hī. j. phisi. Et fm istos materia copozū celestiu nō ē priuatōi adiuncta. qz mā nō hz priuatōez adiunctā pprie loquēdo nisi. put ē informata forma substāiali hntē annexas qualitates hntes cōtrarietate ad qualitates annexas alteri forme substāiali in cōpossibili in eadā mā. sic forma substāialis ignis hz annexas caliditatem z siccitatem forma substāialis aque hz annexas frigiditatem z humiditatem. que sunt generatōis z corruptōis cā. vt supius expressum ē. Que aut istarū triū op̄ionū sit verior nō est p̄ntis speculatōis inquirere. nec p pns multitudinē rōnū ad hoc inducere. cū sicut p̄dictū est intēdā insistere expositioni lrali. p̄pter qd̄ intendo lram q̄ est in p̄ncipio gen. fm p̄dictas op̄iones varie exponere z rōnes ad vtranqz p̄tē inductas soluere. q̄bus solutis alie q̄ possent induci defacili poterūt solut sicut credo. Et sic lector eligat expōnē quā tenere voluerit. vel vtranqz si voluerit. psequat̄

Prima expositio est q̄ oēs pres mundi p̄ncipales. vtz corpa celestia oia. z quattuor elemēta. p opus creatōis a p̄ncipio fuerūt p̄ducta in formis suis substāialib⁹ distinctis. z totū opus distinctōis seu formatōis in tribus diebus sequētib⁹. z etiā opus ornat⁹ copozū celestiu qd̄ sc̄m ē in quarta die. intelligit̄ q̄ntū ad qualitates z pprietates accidentales supadditas. vt patebit magis in particulari. p sequēdo istā expōnē. z p̄cedit ista expositio fm duas p̄tmas op̄iones de natura materie suprapositas. Illi em̄ q̄ dicunt q̄ in corpib⁹ celestib⁹ nō ē materia nō p̄nt dicere q̄ materia oim copozū sit p̄ducta sub vna forma cōi. et postea fm diuersas sui ptes p formas substāiales specificas distincta. cū fm eos in corpibus celestib⁹ nō sit mā z iō p̄nt hnt dicere q̄ oia corpa celestia a p̄ncipio sunt p̄ducta in formis substāialib⁹ distinctis. z p̄nt dicunt de elementis q̄ sunt pres integrales mōi p̄ncipales q̄ i suis formis substāialib⁹ sūt p̄ducta. lz nō ita necessario sequat̄ de elementis ad dictū eoz de natura materie. sicut sequit̄ de corpibus celestib⁹ in q̄bus nō ponūt materiā

Eodē mō dicendū ē illis q̄ tenent opi. secūdā de materia supra posita. qz si materia cuiuslibet copozū celestis ē solū in potentia ad formā substāiale quā hz nō p̄nt dici q̄ materia copozū celestiu z elemētōz sit p̄ducta sub vna forma cōi. z postea p formas substāiales distincta. nec etiā q̄ materia copozū celestiu p se sit p̄ducta sub vna forma cōi. z postea distincta p formas substāiales solis z lune z alioz copozū celestiu. qz ad vtranqz istoz sequit̄ op̄positū dictū sui. vtz q̄ materia copozū celestis nō solū sit in potentia ad vna formā sed ad plures. Scda aut expō lralis quā tenent Strabus z beda z aliq̄ alij doctores ē. q̄ materia oim copozū z elemētariū p opus creatōis p̄ducta est sub vna forma cōi in genere substāie. vt pote copozū z dieb⁹ sequētib⁹ sit distincta fm diuersas sui ptes p formas specificas tā celestes q̄ elemētares. Cōsiderandū vō q̄ si in qualibet p̄tcula lra exponeret̄ fm vtranqz op̄ionē p̄dictā successiue talis frequēs mutatio z transitus de vna expōnē ad aliā p̄funderet intellectū p̄pter qd̄ intendo exponē rotā lram a p̄ncipio capituli vsqz ad opus quarte diei inclusiue. P̄mo fm primā expo-

sitōem. z scdo q̄ntū ad secūdā. Ita aut que sequit̄ op̄ quarte diei fm vtranqz vni formiter p̄nt exponi. P̄mo igit̄ exponit opus creatōis cū dī. a **I**n principio. z descript̄ bit factū an oem diē. h̄ illud an fm istā expōitōz nō acc̄ p̄t duratio. h̄ natura tm̄. sicut sonus p̄cedit vocē. dicit̄ igit̄

nis z vacua: z tenebre erāt super faciem abyssi: z spiritus domini ferebatur super aquas. Dixitqz deus: fiat lux: z facta est lux: Et vidit deus lucem q̄ esset

In p̄ncipio. s. tēpis vel p̄ductōis reruz. **C**reavit deus. i. d̄nihilō p̄duxit qd̄ est p̄ntū ip̄i⁹ dei. **C**elum. i. corpa celestia oia in suis formis substāialibus distincta licz adhuc in aliquib⁹ pprietatibus accidentalibus

eēt informia. vt patebit infra. **E**t ter. in sua forma. substāiali distincta. z aliquibus pprietatibus formā substāiale necessario cōcomitantibus. quia tm̄ adhuc q̄ntū ad aliqua erat informis. iō sequit̄. **I**gnis. i. inuisibilis. qz erat vndiqz aquis coopta. **E**t vacua. quia nō erat adhuc plantis z herbis ornata. sequit̄. **E**t tenebre zc. abyssi. i. sup facie elemētōz. **A**byssus. n. dī ab a qd̄ est sine. z byssus qd̄ ē gen⁹ lini candidissimi. vñ abyssus dī q̄i sine candore vel splēdore. qz color candidus hz plurimū de luce. z iō cōgeries elemētōz p̄dicta vocat̄ abyssus. qz lux nō erat adhuc p̄ducta. **D**icit̄ etiā abyssus alio mō illud qd̄ importat quandā cōfusiōem z cōmixtiōem. totū aut qd̄ est infra circulū lune erat cōfusiū. qz lz elemēta eēt p̄ducta in suis formis substāialibus. nō tm̄ adhuc habebant oēs pprietates accidentales debitas vsqz ad terciā diē in qua sunt distincta elemēta. z iō vsqz tūc aq̄ ipa nō habuit debitā densitatē h̄ quasi vaporaliter eleuabat p̄ totū spaciū aeris z ignis. coepiebat. n. terrā z sic qd̄ cōfusiō z cōmixtiō erat in elemētis. z iō hoc vocabatur abyssus. **E**t spūs zc. aquas. i. sup illā cōgeries z cōmixtiōem elemētōz p̄dictā. z vocat̄ noie aquaz. qz sic dicit̄ est ipa aqua coepiebat terrā. z alijs duob⁹ elemētis cōmixta erat mō p̄dicto. z accipit̄ hic spūs dei. i. voluntas q̄ ferebat̄ sup illā cōgeries elemētōz. sicut voluntas artificis sup materiā quā formare z ornare intendit.

Dixitqz deus. Hic incipit opus distinctōis. z primo ponit̄ distinctio diei z noctis. Scdo distinctio copozū celestiu ibi: Dixit quoqz deus. Tercio distinctio elemētōrū ibi: Dixit vō deus zc. Circa primū cōsiderādū q̄ dies z nox distinguūt p̄ lucē q̄ ē qd̄ā positiuū: z p̄ tenebras que important priuatōem lucis. z iō opus distinctōis incipit a luce. z hoc cōueniēter. P̄mo qz est q̄litas cōis in qua corpa celestia cōicant cū inferiorib⁹. vt pote cū igne. z cū aliq̄bus corpib⁹ mixtis que lucida sunt. z qz fm istā expōnē distinctio rerū accipit̄ fm qualitates pprietates accidentales. iō p̄ueniēter inchoat̄ a luce. que est qualitas cōis sicut in generatione naturali inchoatio fit a cōioribus formis. qz fm p̄m embryo pus vinit vita plāte. postea aialis. postea hois vel leonis. z hmōi. z. j. phisi. dicit̄ p̄hs q̄ a cōiorib⁹ ē incipiēdū via doctrine. sicut pueri in p̄ncipio vocāt̄ oēs viros p̄res z oēs feminas m̄res. postea distinguunt. Scdo qz distinctio nō apparet nisi p̄ manifestatōz oia aut p̄ lucē manifestāt. z iō distinctio incipit a luce. Tercio qz dies nō p̄nt esse sine luce. iō lucez optuit fieri p̄ma die. dīc̄ igit̄. **D**ixitqz de⁹. istud dīc̄ dei n̄ iponit̄ aliquā vocē sensibile. h̄ intelligē dei practicit̄ qd̄ icludit ip̄m velle. qz fm formā sue dispōis z voluntat̄ seq̄t̄ effect⁹. **F**iat lux. ista lux ē lux sol̄ q̄ ē q̄litas accidētāl a q̄ luce alia celi lūminaria illustrāt. pp̄ qd̄. ij. de aīa dicit̄ q̄ sol est pater viroz deozūqz. qz celi lūminaria q̄ ab antiquis vocabantur dij. recipiunt lumen a sole.

Et vidit deus lucem quod eēt bona. qz vtil est ad multa. vt patebit infra in opere quarte diei. Aduertendū tamen q̄ ista lux solaris que facta dicit̄ prima die adhuc fuit informis q̄ntū ad aliqua vsqz ad quartā diē. fm qz

dicit dioni. iij. ca. de diuinis noibus. qualiter autē fuerit formata quarta die patebit infra. **M** Et diu. lu. a tenebris. ista diuifio ē p motū solis. qz qm mouet sup vnu hemispheriū sūt tenebre in opposito hemisphio pp oppacitatē terre q̄ est in medio. **N** Appellauitqz lucē die. quia dies est latitudo sol sup terrā. **O** Et tene. noctē. qz sicut p pntiā solis efficit dies. ita p suā occultatōz efficit nox. **N**otandum est qz cū dī appellauitqz lucē die. loquit de die artificiali. cū autē subdit. **P** Factūqz ē ves. z mane dies vnus. loquit de naturali. q̄ est. xxiij. horaz. Et cōplectit dies z noctem. z iō dicit. **P** Factūqz est vespe z mane dies vnus. **I**n vespe em̄ cōplet dies artificialis. q̄ est p̄ma ps diei naturalis. z in mane diei sequētis p̄plet nox. q̄ ē sc̄da ps diei naturalis. z iō p̄ponit vespe ipsi mane. vt ostendat cōpletōem diei naturalis exp̄mendo terminos diei artificialis z noctis q̄ sunt p̄tes integrātes diei naturalis. **Q** Dixit quoqz deus. **H**ic describit opus secūde diei in qua sc̄a est distinctio corporū celestium ab elementis. **A**d cui⁹ intelligentiā cōsiderandū qz p̄ter celū empireū de q̄ dubitauerūt doctores vtrū sit aliquis locus corp̄alis an nō. p̄pter qd̄ de ip̄o hic nō fit mentio fm̄ istā exp̄ōnē quā nūc p̄sequor ē celū cristallinū. qd̄ etiā dī aqueū pp similitudinē quā h̄z cū aqua in diafanitate. z sub ip̄o celo cristallino ē firmamentū. sub quo noie intelligit octaua spera. q̄ magis p̄prie dī firmamentū. spera septē planetarū q̄ cōtinent sub octaua spera. vīcz saturni. iouis. martis. solis. veneris. mercurij. lune. ita qz spera saturni ē sup̄ior ex̄tis imediate sub octaua spera. **S**pera autē lune infer̄ior cui imediate cōiūgūt. elementa. **E**x quib⁹ p̄z qz firmamentū put̄ includit speras septē planetarū. mediū ē inter celū cristallinū z elementa. que noie aquarū designant vt p̄dictū ē. z hoc ē qd̄ dicit. **F**iat zc. aquas ab aqs. i. celū cristallinū ab elementis. **E**t fecit deus firmamentū. istud fieri nō intelligit q̄tū ad formā substantiāle. qz sic factū ē p op⁹ creatōis fm̄ istā exp̄ōitōez vt p̄dictū ē. h̄ intelligit fm̄ aliquā qualitatem ip̄ius firmamenti. que aut sit illa qualitas in textu nō exp̄imit. sed dicit ra. sa. hebreus qz ē soliditas de q̄ dī **J**ob xxxvij. **T**u forsitan cū eo fabricatus es celos. q̄ solidissimi q̄t̄ ere fundati sunt. z p̄pter hoc ip̄m celū tunc vocatus est firmamentū. a firmitate dictū. **A**lij autē dicūt qz ista q̄litas ē quedā virtus ad influendū sup elementa ad ip̄orū cōseruatōem z gubernatōz. p̄pter qd̄ dī. j. methauroz qz mūdus q̄ ē circa terrā. i. elementa p̄tignus est sup̄iorib⁹ latitudinib⁹ vt ois ip̄ius dīus gubernet inde. **A**ut in scriptura sacra res aliqua fieri dicat fm̄ acq̄sitōem alicuius dispōnis accidētalīs p̄bat idē ra. sa. p̄ illō qd̄ h̄ **D**entro. xxi. de muliere gentili captiua apud hebreū virū de qua dī ibidē qz si voluerit h̄re eā vrozē rader cesariē suā z circūdet vngues suos fm̄ translatōz n̄fam. h̄ textus hebraicus h̄z. z faciet vngues suos. **E**x quo p̄z manifeste qz fieri vnguiū ibi accipit p̄ dispōne accidētalī ip̄orū. **P**ossumus etiā ad hoc ponere exemplū fm̄ trāslatōem n̄fam. **D**an. iij. vbi dixit nabuchodonosor rex babylonis. nōne hec ē babylon ciuitas magna quā edificauit. z tū certū ē qz nō fecit p̄ illā ciuitatē. qz multi reges fuerūt an̄ eū i babylone. imo etiā illa ciuitas videt̄ fundata z edificata satis cito post diluuiū. vt h̄ **Gen. xj.** Sed qz nabuchodonosor eā ampliat̄ z fornicauit. iō dī eā edificasse seu se

cisse. z eodē mō dī h̄c. **E**t fecit de⁹ firmamentū. qz secūda die dedit sibi q̄litate accidētalē vt p̄dictū est. **P**rius itaqz aqs zc. **H**ic aque dicit̄ equoce. vt p̄z ex p̄dictū. qz illa q̄ sunt sup firmamentū sunt de natura celesti. ille autē q̄ sub firmamento de natura elementari. **E**t sc̄m ē vespe

No deus : p̄gregēt aque q̄ sub celo sunt in locū vnuz. z appareat arida : z sectū ē ita : z vocauit deus aridas terrā : p̄gregatōesqz aquaz appellauit maria : z vidit de⁹ qz eēt bonū : z ait. **B**erminet terra herbā virētē z facietē semē : z lignū pomiferū faciet fructū iuxta genus suū : cui⁹ semē i semetipso sit sup terrā. **E**t factū est ita : z ptulit terra herbā virentē z afferentē semen :

z mane dies secūd⁹ exponat sicut p̄us : z eodē mō in sequētib⁹ dieb⁹. **H**ic q̄ rīf q̄re in secūda die nō dī. **E**t vidit deus qz eēt bonū sicut in alijs dieb⁹. ad qd̄ respōdent aliq̄ q̄ h̄ ē qz numer⁹ binarius ē infamis eo qz primus recedit ab vnitāte. h̄ ista r̄fio v̄ traphatica. maxie qz in sacro euāgelio numerus binarius laudabilis z mysticus d̄signat. vñ sup illud **Luc. x.** **M**isit illos binos z binos an̄ faciet suā. **D**i

cit **Gre.** qz p̄ binariū designauit charitatē q̄ ē excellētissīma virtus z forma v̄tutū. **A**lij autē dicūt qz hoc iō ē : qz angeli peccātes ceciderūt sc̄da die. h̄ hoc ē de scripturis antiochitatē nō h̄z. iō eadē facilitate p̄tēnt q̄ p̄bat maxie : qz doctores dicūt cōiter qz in̄ creatōz angeloꝝ z eoz lapsuz fuit modica morula t̄pis. fm̄ aut istā r̄fionē in̄fuit̄ ad minus spaciū vñ d̄ici nālis. qz fm̄ oēs āgeli fuerūt creati p̄ principio. **I**ō aliter r̄ndet ra. sa. z magis fm̄ intōz l̄re vt v̄r d̄icēs. z verū ē qz hoc verbū z vidit de⁹ qz eēt bonū zc. **I**n alijs dieb⁹ dī ad approbatōz op̄is illarū d̄serū. approbatō aut p̄p̄te respicit opus cōpletū. **I**n secūda autē die lz p̄ncipaliter fiat distinctio corporū celestium. tñ cū h̄ etiā fit mētio de distinctōe aquaz elementariū. z qz ista distinctio nō fuit cōpleta vsqz ad terciā die qm̄ cōgregate sunt aque in locū vnū vt videbit̄ infra. iō subtrahit̄ verbū p̄dictū die sc̄da. z terciā die illud bis dicit vt p̄z in l̄ra sel p̄ ope secūde diei z sel p̄ ope terciē diei. **D**ixit vō de⁹ h̄ p̄r describit opus terciē diei q̄ distincta sunt elementa. q̄ distinctio sc̄a ē p hoc qz aqua p̄us p̄ducta in forma substantiāli vt p̄dictū ē. accepit tūc a deo debitā d̄sitatē. z sic occupauit minoz locū aerts spaciū dimittendo. z p̄ h̄ qz v̄tute diuina facte s̄ cōcauitates in terra vbi recepta ē ps aquarū. z sic apparuit ps terre discoopta aqs ad hitatōz hoim z aialū. z sic fuerūt elementa distincta in locis sibi debitis. z hoc ē qd̄ dī. **C**ōgregēt aque zc. z p̄z l̄ra ex p̄dictis. sequit̄. **C**ōgregatōes zc. maria. loq̄t̄ scriptura more hebraici fm̄onis q̄ vocat mare n̄ solū oceanus. h̄ q̄libet p̄gregatio magna aquaz. fm̄ qz in euāgelio fr̄q̄nter noiat mare tyberiadis. z mare galylee. z tñ nō ē nisi qdā lac⁹. vñ z in euāgelio vocat stagnū genezarēth. **E**t vi. de⁹ qz eēt bonū. hoc dī p̄ ope secūde diei. cōpleta distinctōe aquarū. h̄ qz terra impius dicta ē inanis. i. inuisibilis. eo qz eēt coopta aquis. que inuisibilitas remota ē p̄ cōgregatōz aquarū. qz tūc apparuit arida. **I**tē dicta ē vacua. eo qz nō erat ornata plātis z herbis. iō remouēdo hanc vacuitatē p̄r subdit. **E**t ait zc. i. virtutes germinandi accipiat. **E**t lignum pomiferuz. p hoc lignū intelligitur omne lignū faciens fructū. **C**ui⁹ semen in semetipso sit. sicut grana sunt in pomis q̄ sunt semina. z eodē mō in alijs fructibus. **E**t ptu. terra. **H**oc intelligit passiuē. qz virtute diuina actiue ptulit. vñ de⁹ forsitan alicui qz ista p̄ductio plantarū z herbarū p̄tineat ad sextā diem in qua ornata est terra. vt dicitur infra. **A**d quod dicendum qz ornatus h̄c accipitur ex similitudine ornatus in hominibus. in quibus non p̄tinent ad ornātū p̄p̄te ea que inseparabiliter adherent corp̄ibus

Genesis

humanis. sed ea que pnt apponi z anferri. sic vestes seu
ferra monilia zc. hmoi aut plante z herbe immobiliter ad-
berent terre. z io pntent ad opus terci diei qn apparuit
arida. Itē notandū q ex eo qd dī: **G**erminet terra her-
bā virentē. dīcunt aliqui hebrei vicz Ra. iosue z sui sequa-
ces. q mundus fa-
ctus ē in mēse mar-
tio qn terra incipit
germiare herbas zc.
Dū z **E**ro. xij. mar-
tius vocat primus
mensis. **E**t hoc aut
qd subdit. **E**t prulit
terra herbā virentē
z facientē semē. **D**i-
cūt aliq vicz ra. elie-
zer z sui sequaces q
factus ē in mēse se-
ptēbri qn fruct⁹ sūt
in arborib⁹ maturi z hntes semina in seipis. z hec opinio
cōius tenet ab hebreis tanq̄ rōnabilior. qz scriptū ē den-
tro. xxxij. **D**eī pfecta sunt opa. vñ fm oēs hō p̄mus fact⁹
est in statu pfecto potēs generare. tunc. n. vnūq̄q̄ perfe-
ctum est quando pōt generare. sibi simile. z eodē modo
videtur dicendū de terrenascensibus. quod est quando
habent in seipsis semina. **E**t vidit deus q esset bo-
nū. istud replicat p approbatōe opis h⁹ terci diei.
Dixit aut deus zc. **H**ic p̄r describit opus ornatus. z
p̄ describit orn⁹ corporū celestū. scdo ornatus elemēto
rū mediorū. s. q̄nta die. terci ornatus elemēti inferioris.
s. terre sexta die. z sic p̄z q orn⁹ corū dēt distinctōi. **C**ir-
ca p̄mū describit p̄ductio luminariū in generalī. secū-
do magis in spālī ibi: **F**ecitq̄ deus duo luminaria. **C**ir-
ca p̄mū p̄siderandū q ad ornātū hoīs p̄tinet illa q sūt se-
pabilia vt dcm ē. z ad similitudinē h⁹ in firmamento celi di-
cunt p̄tinere ad ornātū illa q hnt p̄p̄riū motū fm rē v̄sal-
tē fm apparentiā sensus. **S**eptēz vo planete hnt p̄p̄rios
motus distinctos a motu firmamenti. **S**telle aut fixe lz
nō habeāt motū p̄p̄riū h moueant t̄m motu firmamenti.
verūtū q̄tū ad apparentiā ascensus dephendūt manifeste
moueri. nō sic aut motus corporis firmamēti. h solum
rōne arguit ex motu stellarū. z qz moyses rudi pp̄lo loq̄
bat. vt supra dcm ē. q capiebāt t̄m sensibilia. io nō solum
planete h etā stelle fixe describunt p̄tinere ad ornātū fir-
mamēti. z hoc ē qd dī. **F**iat luminaria. istud fieri fm
istā expōnē nō intelligit q̄tū ad subam luminariū. nec q̄-
tū ad lucē q̄ facta ē p̄mo die. qz tunc facta fuit lux solis
vt p̄dictū est. z p̄ p̄ns alioz luminariū: qz illuminant a so-
le. sed intelligit q̄tū ad quandā informatōez h⁹ luminis.
qd sit informe aliquo mō vsq̄ ad quartā diē in q̄ fuit for-
matū. qz tūc accepit a deo virtutē influēdi ad varios effe-
ctus in inferiorib⁹. sensibilib⁹. n. p̄cipit q̄ radij dinersoz
luminariū celi hnt varios effectus z distinctos circa infe-
riora. sequit. **I**n fir. celi. **A**lter dicunt in firmamēto
celi esse stelle fixe. qz sunt ibi immobiliter. z hnt
p̄p̄rios motus z p̄p̄rios orbes. z io nō sunt in firmamēto
celi. nisi large loquēdo de firmamēto p̄t cōtinet sub se
orbes planetarū. vt supra dictū est. **C**ōsiderādū aut q lz
luminaria celi sint facta p̄ncipaliter pp̄ gloriā dei. t̄m fa-
cta sunt p̄r ad vtilitatē hoīm. verūtū quia p̄p̄s iudaic⁹.
erat p̄ns ad idolatriā. io moyses vt reuocaret ip̄m a cul-
tu luminariū terigūt t̄m scdam cām. vñ z **D**eutro. iij. dī.
Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē z lunā. z oia
astra celi z errore decept⁹ adores ea z colas q̄ creauit do-
minus deus tuus in ministeriū cūctis gentib⁹. hoc autē
ministeriū explicat moyses hic cū dī. **E**t di. diem.
Ad cuius intellectū cōsiderandū q luminaria celi deser-
uiunt hoī in quātū faciunt vicissitudinē t̄pis apti ad ope-
randū. z t̄pis apti ad quiescēdū. qz hō nō pōt cōtinue la-
borare: h optet eū somnū cape ad recreatōem sensuum z
quietē corporis. z q̄tū ad hoc dī. **E**t diuidat diē ac noctez.

iuxta gen⁹ suū: lignūq̄ fa-
ciēs fructū. z hnt vnūq̄q̄q̄
sementem fm spēm suam.
Et vidit de⁹ q eēt bonum
z factū est vespere z mane di-
es tercius. **D**ixit aut de⁹
s **F**iant luminaria in firmamē-
to celi: z diuidant diem ac

Secdo deseruiūt in quātū ex celi luminariib⁹ accipit signi-
ficatio pluuiosi t̄pis vel sereni: z hmoi. q̄ sunt apta diuer-
sis operib⁹ hūanis z negocijs. z q̄tū ad hoc dī. **E**t sunt in
signa. **T**ercio deseruiūt in quātū distinguūt diuersas p-
tes t̄pis. s. veris. estatis. autūni. z h̄yemīs. in q̄bus varia
ordinant z disponū-
tur vsui hūano ne-
cessaria. z q̄tū ad h
dī. **E**t t̄pa z dies: et
annos. qz p replica-
tōem quatuor tem-
porū z dierū mult-
plicat anni. **Q**uar-
to deseruiūt hoī q̄-
tū ad visum q̄ ē di-
rectius in opibus
hūanis z maxie vti-
lis ē ad cognitōem
rerū. vt dī. j. meta-

noctē: z sint in signa z tem-
pa z dies z annos: vt luce-
ant in firmamēto celi: z illu-
minēt trā: z sem ē ita. **F**ec-
itq̄ deus duo luminaria mag⁹
luminare maius vt p̄sser
diei z lunare min⁹ vt p̄eēt
nocti: z stellas: z posuit eas

ordinant z disponū-
tur vsui hūano ne-
cessaria. z q̄tū ad h
dī. **E**t t̄pa z dies: et
annos. qz p replica-
tōem quatuor tem-
porū z dierū mult-
plicat anni. **Q**uar-
to deseruiūt hoī q̄-
tū ad visum q̄ ē di-
rectius in opibus
hūanis z maxie vti-
lis ē ad cognitōem
rerū. vt dī. j. meta-

phī. z q̄tū ad hoc dī. **D**i luceāt zc. **F**ecitq̄ deus zc.
p̄r describit p̄ductōem luminariū in spālī cū dicit. **F**ec-
itq̄ deus duo luminaria magna. vicz solē z lunam.
Luminare maius. s. solē. **D**i p̄sser diei. qz dies
ē latio solis sup̄ terrā. **M** **E**t lumi. minus. s. lunam.
Di p̄sser nocti. qz d die nō apparet lux eius. sequēs
l̄ra p̄z ex p̄dictis. **D**octores aut hebrei ex hoc qd dī hic.
Fecitq̄ deus duo luminaria magna. dicit sed luna suggestit
ip̄i deo vt diminueret lux solis. volēs h̄se singularē glo-
riā lumis. pp̄ qd deus puniuit ip̄am diminuēdo de eius
lumie. h̄ istud dcm destruit seipm. qz fm ip̄os lux solis. z
alioz luminariū facta ē p̄ma die. **L**una etiā fuit scā in op-
posito solis. vt sic p̄sser nocti. z io si fuisset eqlis clari-
tatis vsq̄ ad quartū diē nō fuisset nox nec p̄ p̄ns successio
diei z noctis. sed fuisset cōtinua dies. cuius p̄mū expresse
dicit scriptura. **I**tem corpa celestia sunt inanimata z in-
sensibilia fm damas. z io frinolū est qz luna loqueret ip̄i
deō. motū aut ip̄oz nullū est. qz magnū z puū relatiue
dicunt. z io sol z luna luminaria dicūt magna respectu
alioz stellarū. lz sol sit maioris quātitatē z claritatis q̄
sit luna. **E**xposita igit l̄ra fm duas p̄mas opi. d materia
corporaliū soluēde sunt rōes terci opi. que ponit mām in
corporibus celestib⁹. z eē eiusdē rōnis cū materia corporū
elementariū z mixtoz. **A**d p̄mū cū dī. **A**lcus ē q̄ disti-
guit. dicendū q ois distinctio est p̄ actū. nō t̄m optet q̄ sit
sp̄ p̄ actū actualiter informantē. materia igit celi z mate-
ria corruptibiliū differunt in quātū sunt in potentia ad
actus diuersarū rōnū. quā forma celi est actus insepara-
biliter informans. non aut forma elemēti vel mixti. **A**d
secundū dicendū q materia corporis celestis nobilior ē
materia mixti vel elemēti. nō per aliquam formam vel
actum actu informantē si consideratur omni forma sub-
tracta. sed p̄ relatōem seu ap̄ritudinē ad nobilitōē actum
scz formā. **H**is visis exponēda ē iterū l̄ra a p̄ncipio fm
terciā opi. **D**bi aduertēdū q diuisio ē eadē in vtraz ex-
positōe. pp̄ qd nō intēdo eā repetere. **I**tē in expōne p̄di-
cta plurima sunt q̄ nō variant pp̄ terciā opi. de materia p̄-
dicta. p̄pter qd s̄lr non intēdo ea repetere sed ad p̄dicta
remittere. **I**git fm opi. illā q̄ ponit materiā eiusdē rōnis
in corporibus celestibus z elemētarib⁹ quam sequuntur
Beda z **S**trabus exponēda ē sic l̄ra. **I**n p̄ncipio crea-
uit deus celū. s. empyreū. qd statim factū angelis ē reple-
tū. z dī empyreū a pyr qd ē ignis. nō qz sit de natura ele-
mentari. sed qz cōuenit cū igne in splendore. sicut z celū
cristallinū dī aqueū. qz cōuenit cū aqua in dyafanitate.
vt p̄dictū ē. **E**t ē celū empyreū fm istā expōnē loc⁹ splē-
didus. immobilis z h̄tus p̄tēplati glorie aptus. **E**t terrā
i. mām oim corporū q̄ sunt sub empyreo. q̄ p̄ducta ē sub
vna forma cōi in genere substantie. vtpote corporeitatē. z
p̄pter talē cōitā ē noiat diuersis noibus. vtpote nomine
abyssi z aque. **T**erra autē erat inanis z vacua. qz illa ma-

teria nō erat adhuc p formas spales distincta. Sequitur fiat lux. fm istā expōnē ista lux fuit quedā nubes lucida d̄ supiori pte materie cōis p̄dicte facta a deo. q̄ motu suo faciebat diē ⁊ noctē vsq̄ ad quartā diē. in qua factus est sol. verūtm̄ impfectio nō q̄ ipse sol. qz sicut in generatōne naturali est p̄ces sus ex impfecto ad p̄fectū. ita in p̄ma rerū p̄ductōe. nō p̄pter impfectōz agē tis sed ad oñdendū ordinē sue sapiētie. Cōsiderandū tñ q̄ illa nubes lucida n̄ pōt cōueniēter dici eiusdē rōnis cū nubibus que fiunt in aere. qz illa erat de natura celestis. Iste autē sunt de natura elementari. Fiat firmamētuz in medio aquaz. Istud fieri hic accipit q̄tū ad formā subalē. qz de vna pte materie p̄s p̄duce sub forma cōi factū ē firmamētū fm formā specificā celi syderei. in q̄ p̄ductōe itelligunt etiā p̄ducti orbes septē planetaz q̄ sub noie firmamenti cōphendunt. De pte aut supiori illius materie cōmunis factū ē celū cristallinū q̄tū ad formā substātiālē. scda die. sicut de firmamēto dictū est. Et significat p̄ aqs que sup firmamētū p̄ cōueniētiā cū aqua. vt p̄dictū ē. Sub firmamēto aut put cōphendit orbes septē planetarū remansit materia cōis. ex qua facta sunt elemēta tercia die q̄ materia designat noie aque. vt p̄dictuz est. ⁊ sic p̄tz quō secūda die factū est firmamētū in medio aquarū. i. inter celū cristallinū ⁊ materiā elemētōz. ⁊ sic patet l̄ra. Dixit d̄o deus. cōgregent aque. Hic ponit opus tercie diei. in quo distincta sunt elemēta p̄ hoc q̄ ex illa pte materie q̄ remāserat adhuc sub forma cōi. vt p̄dictū ē. facta sunt elemēta in suis formis substātiālib⁹ ⁊ p̄rietatibus cōsequētib⁹. In terra etiā facte sunt aliq̄e cōcanitates diuina virtute in q̄bns receptis aqs apparuit ps terre discoopta. ⁊ sic apparuerūt elemēta in suis locis distincta. Dixit aut deus. fiant luminaria. Hic describit opus quarte diei. ⁊ intelligit hic fieri luminariuz q̄tū ad suas formas substātiāles specificas. ⁊ fm istā expōnē sol fact⁹ est de illa nube lucida p̄dicta. q̄ trib⁹ dieb⁹ p̄cedentib⁹ fecit diē ac noctē motu diurno. Nec valet qd̄ p̄ hoc obijcit ff̄ Tho. p̄ma pte sūme sue dices. q̄ nō pōt cōueniēter dici q̄ in p̄ma rerū p̄ductōe aliqd̄ sit p̄ductū satis cito corrupendū. ex quo p̄cludit incōueniēter dici solē factū ex illa nubecula. qz sic fuisset corrupta. nō. n. corrupunt proprie loquēdo de corruptōe fm p̄fectā eius rōnē qd̄ trāsmutat in melius. vt dicit. j. li. de genera. sicut nō dicunt elemēta p̄prie corrupi. qñ ex eis fit corpus mixtū. qz corruptio p̄prie mō dicta ē vis ad defectū. hic d̄o ad p̄fectū illa aut nubecula erat qd̄ ipsectū respectu solis. Ipe etiā tho. incidit in id qd̄ reprobat. qz in ope quīnte diei dixit q̄ aues ⁊ pisces facte sunt ex q̄tuor elementis. lz in textu solū noiet aqua. qd̄ nō potuit fieri nisi p̄ corruptōez formarū elemētariū mō p̄dicto. Alia aut luminaria celi luna ⁊ stelle dicunt facta quarta die q̄tuz ad suas formas specificas ex aliqua pte suoz orbū. ⁊ sic p̄tz l̄ra fm istam expōsitōez. Cetera aut que i hac expōne nō sunt tacta exponant sicut dictū est in alia expōne. His dictis soluēde sunt rōnes que sunt cōtra istā expōsitōnem. Ad rōnē cōmētatoris cū d̄r. materia substātiā p̄ suū posse. Dicēdū q̄ verū est si accipiat posse eius vel potentia put ē in genere substātie. ⁊ sic talis potētia nō est aliud q̄ ipa eēntia materie circūscripta oī forma. ⁊ hoc mō accepta ē in potentia ad eē sub forma quacūq̄ quātū ē de se. ⁊ sic mā celi ē in potentia ad formā elemētis ⁊ ad nō eē forme celi. h̄ ista potētia nō est reducibilis ad actū nisi p̄ agēs qd̄ im-

in firmamento celi vt luce rent sup terram : ⁊ p̄essent diei ac nocti : ⁊ diuiderent lucē ac tenebras. Et vidit deus q̄ eēt bonū : ⁊ factū ē vespe ⁊ mane dies q̄rtus. Dixit etiā deus. Producant aque reptile anime uiuentis : ⁊ volatile sup terram sub firmamento celi. Creauitq̄ de⁹ cete grādia

diate attingit mām fm suā eēntiā. qd̄ est agens diuinū. h̄ si accipiat potētia p̄p̄inqua. s. reducibilis p̄ agens naturale. vel creatū sic nō est in potentia vt transmutet de forma ad formā. nisi put subest qualitativ⁹ actiuis ⁊ passiuis p̄ijs. ⁊ iō mā que est sub formacorpis celestis nō est

⁊ oēm aiām uiuentez : atq̄ motabilē quam p̄duxerāt aque in spēs suas : ⁊ omne volatile fm genus suum. Et vidit deus q̄ eēt bonū ⁊ benedixitq̄ eis dices. Crescite ⁊ multiplicamini : ⁊ replete aquas maris : auesq̄ multiplicent sup terrā. Et factū ē vespe ⁊ mane dies quintus. Dixit quoq̄ de⁹

fic in potētia ad nō eē sue forme ⁊ ad eē alterius. qz nō subest talib⁹ qualitativ⁹ vt supradictū ē. Rōnes aut illi⁹ op̄nio. q̄ ponit materiā in corpib⁹ celestibus tñ alteri⁹ rōnis cōcedende sunt fm istam expōsitōnem in quātum ponit materiā in corpibus celestibus. h̄ in quātū. d. eam alterius rōnis. qd̄ nō p̄bat neganda ē. ⁊ rō

negatōis p̄tz ex p̄dictis. o Dixit etiā de⁹. Hic describit opus quīnte diei. in qua ornata sunt elemēta media. s. aer. ⁊ aqua. ad quoz ornātū prinēt illa q̄ mo uent i eis. s. aues ⁊ pisces. ⁊ hoc ē qd̄ d̄r. p̄ Producat aq̄. Non qz aues ⁊ pisces de sola aqua sint formati. h̄ de q̄tuor elemētis. tñ aqua sola exp̄mit p̄ quādā p̄ueniētiā cū istis. h̄. n. aqua humore ⁊ vapore. p̄ hūorē cōuenit cū piscib⁹ p̄ vapore q̄ sursum eleuat in aere cōuenit cū aibus. Cōsiderandū etiā q̄ aues ⁊ pisces non sunt p̄ducti ex aqua actiue h̄ a deo. passiuē aut ex elementis vt dictū est. q̄ Reptilerē. Reptilia dicunt illa q̄ nō h̄nt pedes. vel si h̄nt breues tñ. nec in altū eleuant. ⁊ talia sunt q̄ p̄ter habitāt in aqs. d̄r etiā hic. q̄ Reptile aie uinētis. ita q̄ vita aialis ponit in obliquo ad designādū q̄ vita ē ipsecto mō in piscib⁹ respectu hoim ⁊ aialitū. ⁊ sequit. s. Creauitq̄ de⁹ cete grādia. Dicit hic bebrei q̄ istud genus pisciū ē incredibilis magnitudinis. p̄ qd̄ si eoz multiplicata fuissent indiuidua destructū fuisset seculuz. qz mare nō eēt nauigabile. nec aliq̄ pisces possent stare in mari. iō postq̄ deus creauerat hanc spēm in sexu masculino ⁊ se minino occidit femellā. ne multiplicarent in diuidua. et reseruat eā iustis ad comedēdū in futuro seculo. Ex quo p̄tz iudeos cecidisse in errore saracenoꝝ. q̄ beatitudines future vite ponūt in delectatōib⁹ corpaliū ciboz ⁊ uenereoz. qd̄ nō solū ap̄ catholicos absurdū reputat h̄ etiaz apud gētiles phos q̄ beatitudinē hois ponūt i opib⁹ intellectiue ptis. asserētes vitā voluptuosam eē vitā peccidū. vt p̄tz. j. Ethī. p̄ qd̄ beatitudo ibi nō ē ponēda. cū felicitas nullo mō p̄tineat ad bruta aialia. h̄ solū ad intellectuāle ⁊ rōnalē creaturā. p̄ qd̄ catholici b̄n ponūt beatitudinē in uisōe ⁊ fruitōe ip̄i dei. ⁊ ab hac beatitudie aie p̄re surrectōz fiet redū dātia ad corpus p̄ quā fiet glorioz p̄ dotes corpis. in q̄s ponit ipassibilitas. ⁊ p̄ p̄ns resurrectio erit ad vitā imortalē. opib⁹ nutritiue ⁊ generatiue nō indigēt. Ad h̄ s̄t auctes clarissime no. te. h̄ qz n̄ recipiūt a iudeis. ad h̄ pōt adduci auctas p̄p̄he d̄o. d. Satisfabor cū apparuerit glia tua. qz ex beatitudie aie fiet tal̄ redū dantia ad corp⁹ q̄ satisfabit ois hois appetit⁹. ad h̄ etiā facit exēplū moyfi. q̄ exis i mōte cū d̄no. xl. dieb⁹ ⁊ xl. noctib⁹ nō comedit neq̄ bibit p̄sortio ⁊ colloq̄o d̄ni satiāt⁹. ⁊ multo min⁹ in statu future beatitudis vsus ciboz ē ponēd⁹. seq̄t. Quā p. zc. In piscib⁹. n. ⁊ auib⁹ ⁊ brutis aialib⁹ m̄te spēs subalterne ac etiā spālissime. ⁊ iō in p̄ductōe eoz fit mētio d̄ generib⁹ ⁊ spēs nā at hūana p̄ducta ē p̄ i vno solo indiuiduo. vt patebit. j. ⁊ iō nō fit ibi mētio de genē vel spē. v. Benedixitq̄. ista b̄ndictio ē ordiatio ad multiplicatōz indiuiduoꝝ p̄ cōmixtōz maris ⁊ semie. iō statim sequit. Crescite zc. qz multiplicatio p̄ talē modū nō ē in plātis ⁊ herbis. iō in p̄ductōe eaz nō fit mētio de tali b̄ndictōe eaz. y. Dixit qz de⁹. h̄ describit opus sexte

Genesis

dei in q̄ ornata ē fra aialib⁹. z b̄ ē qd̄ d̄r. **31** Producat ter. zc. i. aialia viuētia. q̄ significat p̄ aiaz qz res denoiant a forma. z p̄r magis specificat. d. **32** Numēro. q̄tuz ad aialia q̄veniūt ad vsū hoīs q̄ gnālī noīe dicūt iumēta q̄si iuuamta. **a** Et repti. q̄tū ad aialia pedib⁹ carētia z q̄tū ad hūtia pedes breues vt lacerte z p̄similia. pp̄ qd̄ se vidēt trahere sup̄ frā.

b Et be. terre. q̄tū ad aialia siluestria. iō dicūt bestie q̄iua stie. **c** Et vi. de⁹ q̄ eēt bo. zc. Post q̄ moyses descripsit creatōez eoz q̄ facta sunt quodāmo xp̄ hoīem. vt p̄dicūt est hic p̄r describit hoīnis formatōem. z diuidit in duas ptes. qz p̄ describit hoīs formatōem. sc̄do ei⁹ lapsū z trāsgressiōem. iij. ca. sed serpens. Prima in duas. qz p̄ describit hoīs formatōem sc̄do ei⁹ statū z cōditōz. ij. ca. i. ca. i. ca. Prima adhuc i duas qz p̄ describit hoīs formatōem. sc̄do ei⁹ cōseruatōem ibi: **D**ixitqz deus. Circa pmū p̄siderandū q̄ aia intellectiua q̄ ē forma hoīs nō est ex semine p̄ generatiōez s̄ a deo p̄ creatōz. z iō informatōe hoīs nō d̄r p̄ducatur terra vel ali quid hoz s̄ se. s̄ faciam hoīem. z dicūt hebrei q̄ ē verbū dei ad angelos. s̄ hoc v̄r falsum. qz angeli nō copant deo in creatōe aie. in qua cōsistit imago ip̄ius dei. z iō dicendū q̄ dicit. Faciamus in plurali. ad denotandū pluralitātē p̄sonarū in diuinis. verūm qz ista pluralitas stat cuz vnitātē simplicitis eēntie. iō postea subdit in singulari: et creauit deus hoīem ad imaginē z similitudinē suā. imago aut̄ dei p̄sistit in aia q̄tū ad pp̄rietates naturales. s. mēoria. intelligentiā z volūtātē. similitudo aut̄ in gratuitis. z iō similitudo ē quedā p̄fectio imaginis. qz grā p̄ficit nām. In dei aut̄ in glo. sup̄ ps̄. ponit imaginē in aia q̄tū ad q̄sā alias pp̄rietates. **P**riō qz sicut aia replet totū corpus. ita deus totū mūdū. **D**iere. xxij. Celū z terrā impleo dīc̄ d̄s. **T**ē qz sicut deus vnic⁹ est in suo seculo. sic aia vnicā in suo corpe. **T**ē sicut de⁹ nō inq̄nat sordib⁹ or̄b. sic nec aia sordib⁹ corp̄is. **T**ē sicut deus videt oīa z nō videt̄. **E**xo. xxxij. Nō videbit me hō zc. sic aia videt exteriora z nō videt̄. **T**ē sicut deus nō dormit. in xta ps̄. Ecce n̄ dormitabit neqz dormiet q̄ custodit̄ isrl̄ zc. sic aia nō dormit in corpe. s̄ ista assignatio imaginis videt̄ multū accidētāl. p̄dicta aut̄ est magis pp̄ria. qz ponit in illis potentijs aie: p̄ quas efficit capax ip̄i⁹ dei p̄ cognitōem z amorē.

d Et p̄sit p̄i. maris. s. q̄d̄iu stabit subdit̄ deo. qz talis fuit hō in statu nature p̄dite. vt q̄d̄iu staret i obediētia ip̄i⁹ dei inferiora ebedirēt ei. z istud d̄nū ē hōi naturale. **P**ri mo qz imp̄fecta sunt pp̄ p̄fectiora. vt plāte pp̄ aialia. z aialia pp̄ hoīem. z iō sicut plāte vnt̄ aq̄ z terra ad sui nutritiōem. z aialia plantis. ita hoīes aialib⁹ z iō iuste p̄st eis **S**c̄do qz p̄fectiora gubernāt ip̄fectiora. vt ange hoīes. re gimē vō ē p̄ prudētia q̄ pp̄rie ē in hoīe. in q̄ ē prudētia generalis. in aialib⁹ vō sunt quedā prudētie p̄ticulares tm̄ vt in aranea ad faciēdū telā. z sic de alijs. z iō aialia sunt hōi subiecta. **T**ercio qz hō fact⁹ ē ad imaginē dei. iō iuste obediūt ei inferiora s̄m naturā institutā. s̄ in penā peccati ista obediētia ē ei subtracta. sicut z obediētia viriū inferior̄ respectu rōnis z corp̄is respectu aie. sequit̄.

e **M**asculū zc. **E**x ista l̄ra dixerūt aliq̄ hebrei q̄ a p̄ma formatōe natura hūana formata ē in viroqz sexu. verūm corpa viri z mulieris ita erāt cōiuncta in laterib⁹ q̄ faciebant vniū cōtinuū. s̄ postea sepata sunt virtute diuina. s̄ qz hoc v̄r illud qd̄ infra d̄r. Tulit vnā de costis ei⁹ edificauit eā in mulierē. **T**ē qd̄ ibidē d̄r. Repleuit carnē p̄ ea talis aut̄ repletio nō eēt nēcia si fuissent tm̄ corpa sepata iō ad hoc r̄ndēt dicētes q̄ istud vocabulū qd̄ hic accipit̄.

p̄ costa hīc. in hebreo ē equocū. qz significat costā z lat⁹. z de hoc habent̄ plura exēpla in biblia hebraice scripta: que p̄transfo. z s̄ se ē in gallico vbi costa z lat⁹ eisdē l̄ris scribunt̄: z modicū differūt in platōe. vbi ḡ trāslatio n̄ra h̄z. Tulit vnā de costis eius. dicūt q̄ debuit dicere. Tulit vnū d̄ laterib⁹ eius qz illius totius corporis cōtinuū vnūz latus erat corpa mulieris. z aliud latus erat corpus viri vt p̄ dicitū ē. sepando at̄ corpus mulieris a cope viri tulit vnūz d̄ laterib⁹. **A**d secūdā dicit̄ z verū est. q̄ vbi trāslatio n̄ra h̄z. Et repleuit carnē p̄ ea. l̄ra hebraica h̄z: z clausit carnē in loco so. s. extendēdo cutē sup̄ carnē in loco separatōis. s̄ nō obstatib⁹ illis adhuc videt̄ octā expō irrōnabilis. qz talis p̄iunctio duoz corpoz p̄inet ad mōstra. sicut legit̄ in cronica **G**uil. q̄ tpe **P**hilippi regis francie. q̄ fuit nonus añ istū **C**arolū q̄ mō regnat̄ Anno d̄ni. **M**.ccc. xxij. in p̄finito **N**ormanzie brittanie nate fuerunt due mulieres in vno corpe. ita tm̄ q̄ oīa sup̄iora vsqz ad vmbilicū erant duplicia. inferiora aut̄ erāt simplicia. z q̄ eēt vere due mulieres apparuit p̄ hoc q̄ aliq̄ vnā tristabat̄ z alia gaudebat. z aliq̄ vnā dormiēte alia vigīlabat. z vnā fuit mortua plusqz p̄ annū añ aliā. sc̄da tm̄ ex pondere z fetore cadaueris mortua ē. **M**ōstra aut̄ p̄ accidens cōtingunt̄ in natura. z ideo nō est rōnabile q̄ in p̄ma rerū institutiōe artifex oīm incipet ab illis que sunt p̄ accidens. qz talia nō cadunt sub arte z maxime in natura hūana que nobilitior est. **T**ē videt̄ cōtra veritatē litere. qz infra d̄r q̄ formatis cunctis aniantib⁹ d̄ns adduxit ea ad adam. z q̄ in illis nō inueniebat̄ adiutor̄ s̄ illi. pp̄ qd̄ p̄cessit ad formatōem mulieris de costa viri. **T**ē ibidē d̄r. Et edificauit costam quam tulerat de **A**dā in mulierē. s̄ aut̄ nō esset ibi costa sed latus. quod sepasset d̄ns ab alio latere modo sup̄radicto. per talem separatōem non magis edificata fuisset mulier q̄ vir. p̄pter qd̄ ra. sa. hanc expōnē nō tenet. sed illā que sequit̄. s. q̄ natura hūana p̄mo sit formata in sexu masculino tm̄. z postea mulier sit formata de costa viri. **Q** aut̄ hic d̄r. **M**asculuz et feminā creauit eos. hoc ē p̄ anticipatōem. qz statim volebat facere mētōem de multiplicatiōe hūane nature q̄ fit p̄ cōmixtōem maris z femine. cū subdit. **C**rescite z multiplicamini. sed postea. ij. cap. seriose explicat modū formatōis mulieris de costa viri. z iō tenendū est q̄ natura humana p̄mo fuit producta in vno indiuiduo z in sexu virili tm̄. vt sic esset p̄mus homo p̄ncipiū omnīuz indiuiduoz nature humane. z per p̄sequens totius speciei suo modo. sicut deus est p̄ncipiū totius vniuersi. vt in hoc esset quedā similitudo hominis ad deum p̄pter dignitatē humane nature. vn̄ de dicit̄ **I**er. xvij. **D**eus fecit ex vno omne genus hominū. **S**ecūdo vt vir magis vxorem diligeret z ei inseparabilis inhereret dum cognosceret eam ex seip̄o p̄ductam esse. vn̄ de dicit̄ infra. **D**e viro sumpta est. q̄ obrem relinquet homo patrem z m̄rem z adheret vxori sue. z hoc fuit maxie necessariū in sp̄e hūana. in qua mas z femina s̄m dictamē rōnis recte h̄nt s̄l manere p̄ totā vitā. qd̄ nō cōtingit in alijs aialib⁹. **T**ercio qz mas z femina cōiungūt̄ in hoibus nō solū pp̄ generatōem vt in alijs aialibus s̄ etiā p̄ domesticā vitā in qua sunt aliq̄ pp̄ria opa viri. z aliq̄ femine. in qua vir ē caput mulieris. p̄pter qd̄ cōueniēter ex viro formata est. sicut ex suo p̄ncipio. **Q**uarto ē ad hoc rō sacramētalis. figurat̄. n. p̄ hoc q̄ eccia sumpsit p̄ncipiū a xp̄o. vn̄ de dicit̄ **A**p̄ls ad ephē. v. **S**acramētū hoc magnū est in xp̄o z ecclesia.

ad imaginē similitudinē n̄raz z p̄sit piscibus maris z volatilibus celi z bestijs vniuersis terre: omniqz reptili qd̄ mouet̄ in fra. **E**t creauit de⁹ hoīem ad imaginē z similitudinē suā: ad imaginē dei creauit illū: masculū z feminā creauit eos

ca h̄z: z clausit carnē in loco so. s. extendēdo cutē sup̄ carnē in loco separatōis. s̄ nō obstatib⁹ illis adhuc videt̄ octā expō irrōnabilis. qz talis p̄iunctio duoz corpoz p̄inet ad mōstra. sicut legit̄ in cronica **G**uil. q̄ tpe **P**hilippi regis francie. q̄ fuit nonus añ istū **C**arolū q̄ mō regnat̄ Anno d̄ni. **M**.ccc. xxij. in p̄finito **N**ormanzie brittanie nate fuerunt due mulieres in vno corpe. ita tm̄ q̄ oīa sup̄iora vsqz ad vmbilicū erant duplicia. inferiora aut̄ erāt simplicia. z q̄ eēt vere due mulieres apparuit p̄ hoc q̄ aliq̄ vnā tristabat̄ z alia gaudebat. z aliq̄ vnā dormiēte alia vigīlabat. z vnā fuit mortua plusqz p̄ annū añ aliā. sc̄da tm̄ ex pondere z fetore cadaueris mortua ē. **M**ōstra aut̄ p̄ accidens cōtingunt̄ in natura. z ideo nō est rōnabile q̄ in p̄ma rerū institutiōe artifex oīm incipet ab illis que sunt p̄ accidens. qz talia nō cadunt sub arte z maxime in natura hūana que nobilitior est. **T**ē videt̄ cōtra veritatē litere. qz infra d̄r q̄ formatis cunctis aniantib⁹ d̄ns adduxit ea ad adam. z q̄ in illis nō inueniebat̄ adiutor̄ s̄ illi. pp̄ qd̄ p̄cessit ad formatōem mulieris de costa viri. **T**ē ibidē d̄r. Et edificauit costam quam tulerat de **A**dā in mulierē. s̄ aut̄ nō esset ibi costa sed latus. quod sepasset d̄ns ab alio latere modo sup̄radicto. per talem separatōem non magis edificata fuisset mulier q̄ vir. p̄pter qd̄ ra. sa. hanc expōnē nō tenet. sed illā que sequit̄. s. q̄ natura hūana p̄mo sit formata in sexu masculino tm̄. z postea mulier sit formata de costa viri. **Q** aut̄ hic d̄r. **M**asculuz et feminā creauit eos. hoc ē p̄ anticipatōem. qz statim volebat facere mētōem de multiplicatiōe hūane nature q̄ fit p̄ cōmixtōem maris z femine. cū subdit. **C**rescite z multiplicamini. sed postea. ij. cap. seriose explicat modū formatōis mulieris de costa viri. z iō tenendū est q̄ natura humana p̄mo fuit producta in vno indiuiduo z in sexu virili tm̄. vt sic esset p̄mus homo p̄ncipiū omnīuz indiuiduoz nature humane. z per p̄sequens totius speciei suo modo. sicut deus est p̄ncipiū totius vniuersi. vt in hoc esset quedā similitudo hominis ad deum p̄pter dignitatē humane nature. vn̄ de dicit̄ **I**er. xvij. **D**eus fecit ex vno omne genus hominū. **S**ecūdo vt vir magis vxorem diligeret z ei inseparabilis inhereret dum cognosceret eam ex seip̄o p̄ductam esse. vn̄ de dicit̄ infra. **D**e viro sumpta est. q̄ obrem relinquet homo patrem z m̄rem z adheret vxori sue. z hoc fuit maxie necessariū in sp̄e hūana. in qua mas z femina s̄m dictamē rōnis recte h̄nt s̄l manere p̄ totā vitā. qd̄ nō cōtingit in alijs aialib⁹. **T**ercio qz mas z femina cōiungūt̄ in hoibus nō solū pp̄ generatōem vt in alijs aialibus s̄ etiā p̄ domesticā vitā in qua sunt aliq̄ pp̄ria opa viri. z aliq̄ femine. in qua vir ē caput mulieris. p̄pter qd̄ cōueniēter ex viro formata est. sicut ex suo p̄ncipio. **Q**uarto ē ad hoc rō sacramētalis. figurat̄. n. p̄ hoc q̄ eccia sumpsit p̄ncipiū a xp̄o. vn̄ de dicit̄ **A**p̄ls ad ephē. v. **S**acramētū hoc magnū est in xp̄o z ecclesia.

Benedixitq; illis. h. p. r. describit hūane nature tā for-
mate cōseruatio. r. p. q. tū ad spēm. secūdo q. tū ad indi-
uidū ibi: Dixitq; deus. Circa primū cōsiderandū q. spēs
hūana cōseruat p. generatōem maxime post lapsum per
quē incurrit necessitatē moriendi. r. hoc est qd. d. r.

Bndixitq; illis.

Ista bndictio ē del
ordinatio ad multū
plicatōz indiuiduo-
rū in natura hūana
p. generatōem. iō s. b.
d. r. **G**rescite et
mul. r. cetera patēt
ex p. d. r. **D**i-
xitq; de. h. c. descri-
bit cōseruatio q. tūz
ad indiuidū q. fit p.
nutritōem. r. hoc est
qd. d. r. **E**cce de-
di vobis r. c. **N**ō est
sic intelligendū

Bndixitq; illis deus r. ait
g. **C**rescite r. multiplicamini r.
replete terrā r. subijcite eā
r. d. n. amini piscibus maris
r. volatilib; celi: r. vniuer-
sis aiantibus que mouent
h. sup. terraz. **D**ixitq; deus.
i. **E**cce dedi vobis oēm her-
bā afferētē semē sup. terrā:
r. vniuersa ligna q. hnt i se-

q. herbe r. fructus arborū darent in escā hoibus. bestijs r.
aui; cōiter. h. singula singulis fm. cōditōem nature sue.
v. pote fructus arborū hoibus. vt d. r. infra. **E**x omi ligno
par. adisi comede. herbe aut; r. semina herbarū aialibus et
aui; diuerse tū diuersis aialib; fm. p. uentū nature sue
aliqua tū aialia r. alique aues fructib; arborū vescabant
esuis aut. carnū r. pisciū nō ē laxatus siue p. missus hoib;
nisi p. diluuiū. vt h. f. j. ix. ca. vbi dicit sic. **D**e qd. mouet
r. viuit erit vobis in cibū. **D**ixitq; deus r. c. **H**ec est
p. clusio p. cedentū. l. 3. n. quelibet spēs entis bona sit in se
ex vniuersis tū p. ribus vniuersi ordinatis ad seinuicē: et
vlterius ad deū sicut ad ducē admirabilis pulcritudo et
bonitas cōsurgit. **G**enesis. j. postilla. **I**n principio
creauit deus celū r. terrā. **O**missis diuisionib; curiosis ac
cipio illā que magis cōsuetā ē dicit. **A**dditio.

Circa expōnē l. r. alē h. p. m. ca. **G**en. que valde diffi-
cilis est. r. variē a doctoz tradit. tam grecis q. la-
tinis r. etiā hebreis. quedā vident p. supponēda ad
ad hoc. vt ex multiplicitate sensū aliq. planū saltē sim-
pliciter capientib; extrahat. **P**rimū p. supponit q. in hac
expōnē dictū aug. maxime ē attendendū. q. supra **G**ene-
sim ad l. r. am de hac mā tractans sic dicit. **I**n h. mōi q. nō
bus duo sunt obseruāda. **P**rima q. veritas scripture in-
cōcuisse teneat. scdm q. cū scriptura diuina multipliciter
exponi possit q. nulli expōnē aliq. ita p. cise inheret. q. si
certa rōne cōsiterit hoc eē falsum q. aliquis fm. sensum
scripture hoc asserere p. sumat. ex hoc. n. scriptura ab infi-
delib; veridere. r. eis p. cludere. via credēdi. hec ille. **E**x
quo sequit q. veritas q. est in scriptura plane tradit. incō-
cuisse tenenda ē. nō ostante q. p. h. aliter sentiat tenēdo cir-
ca hoc varias seu p. rias opi. l. 3. n. ea que p. rōnē demōstra-
tiuā habent eē falsa nō sint attribuēda alicui auctoritati
sacre scripture. eo q. talia cerra rōne cōstat eē falsa. tū illa
que nō demōstratiue h. opinatiue: r. p. babiliter habēt nō
cōstant tanta certitudine. vt veritas plane scripture p. p.
talē debile certitudinē formidolosā r. opinatiuā omittat
nec ob hoc e. plana expō. variē seu dissoluat. r. hoc sonat
plane auctoritas aug. p. dicta. **E**t inde ē q. l. 3. p. h. pagani
cōiter opinent mūdū fuisse ab eterno. nō tū catholici va-
riant ex hoc expōnē hui; dicti. **I**n principio creauit de-
celū r. terrā. sic vt ex ipō nō intelligant mūdū a deo p. cre-
ationē incepisse. nō. n. de p. p. tute mūdū a pte ante de-
mōstratiuā rōnē p. h. h. s. vt in. j. pte scti tho. q. xlvi. ar. ij.
sed solū opinatiuas r. p. bables. **E**x q. p. supposito inferē.
q. postillatoz min; p. uenietē se h. 3. circa p. cessuz intro du-
ctoriū expōnis l. r. alē h. p. ca. **D**icit. n. q. ex varietate opinio-
nū de natura materie a p. his positaz dependet intellect;
opatiōis sex dierū. qd. videt incōueniētē dictū. **C**ōstat. n.
q. p. h. in hoc nō nō demōstratiue p. cedūt. als nō cōtinge-
ret eos diuersimode vel cōtraria opinari. sicut nec in geo-

metricis r. h. mōi. h. solū p. cedūt opinatiue. vt si d. 3. sensus
scripture p. pter hoc variari. r. iō sancti doctozes modicus
curauerūt de h. mōi opinatiōib; varijs in hac mā. sicut nec
etiā refert ad articulū creatōis credēde vtrū celi sint ima-
teriales vel habeāt materiā eiusdē rōnis cū his inferiori-

metipis semētē generis sui
vt sit vobis in escā r. cun-
ctis aiantibus terre: oiq;
volucris celi r. vniuersis q.
mouent in terra: r. in q. bus
ē aia viuēs vt habeant ad
vescēdū. **E**t semē ē ita. **V**i-
ditq; de; cūcta q. fecerat et
erant valde bona. **E**t sctm
ē vespe r. mane dies sext;

bus vel alterius rō-
nis. **S**cdō p. suppo-
nit q. nō ē incōueni-
ens multiplicare ex-
pōnes in hoc loco.
dū tū a veritate scri-
pture plano mō in-
tellecta nō deueni-
r. cū hec nō asseren-
do h. q. p. p. nōdo di-
cant. hoc patz p. au-
toritatē aug. supe-
rius inductaz. mgf
etiā in. ij. dist. xij. de
hac materia tractat
dicit sic. **Q**uidā san-

cto; patz q. verba dei atq; archana excellēter scrutati sūt
sup hoc q. diuersa scripsisse vident. hec ille. **O**bi notāda
sunt verba mgf q. nō dixit diuersa asseruisse vident. hoc
em eē p. culosum. h. scripsisse tū. s. sine assertōe. taliter ei
expōnes multiplicare nō ē p. culosum etiā sanctis r. p. se-
ctis viris quoz doctrina locū auctoritatis h. 3. r. multo for-
tius pōt p. uenire simplicib; scriptozib;. quoz dicta nullā
hnt auctoritatē nisi quātū veritas l. r. sacre vel rō. efficac
eis tribuit. nihil igif temerarie asserendo. nec in aliquaz
veritatē a sanctis p. ribus traditā excludendo. nec in aliq.
diminūdo ad expōnē l. r. alē eoz que in hoc capitulo cō-
tinent spāliter vsq; ad opus quarte diei inclusiue. p. cedā
r. principaliter fm. primū sensum l. r. alē. d. quo p. us in ad-
ditōe sup. plogū dictū est. **E**t q. nō d. secundario sensu etiā
l. r. alē quedā tangēt. r. hoc omittā recitatōe variāz seu di-
uersarū expōnū. sicut r. curiositate distinctionū fm. ordinē
l. r. plane p. sequēdo. **I**n pmo igif de pmo quoddā sum-
mariū totius diuine opatiōis seu creatōis in toto spacio
sex dierū cōtentū moyses videt p. p. nōere cū dicit. **I**n p. n-
cipio creauit de; celū r. terrā. **I**n his. n. verbis fm. **C**ris-
p. mittit summarie r. cōpendiose totū opus diuinū circa
creatōem distinctōez r. ornatiū mūdū. in oibus sex dieb;
primis successiue factū. sicut siqs dicat talis artifex edifi-
cauit hanc domū. r. postea subdat. p. fecit fundamēta. se-
cūdo erexit parietes. r. tercio supraposuit tectū r. h. mōi.
fm. quā expōnē cū d. r. deū creasse celū r. terrā. intelligūt
oia celestia r. terrena eē a deo creata. que in p. cessu sex di-
erū fuerūt creata seu p. ducta. r. hoc videt sentire **B**asil. in
Ex. qui sup hoc verbū **C**reauit celū r. terrā. sic dicit. **E**x
duob; aut que extrema sunt. totius exp. tiā enigmatice si-
gnificat. r. sic nō optet p. celū in hoc loco intelligi empy-
reū tū. vel sydereū seu firmamētū r. h. mōi. h. sil. oia cele-
stia in hoc intelligēda sunt. sicut p. terrā in hoc loco nō solū
intelligēda ē arida seu elemētū terre h. tota suba genera-
biliū r. corruptibiliū tā elemētūz q. mixtoz in p. dicit sex
dieb; a deo p. ductoz. **V**eritas h. expōnis p. 3. ex mō loqū-
di sacre scripture cōiozi r. frequētiōzi. sicut ex doctrina scō-
rū aploz. **P**rimū p. 3. nā. j. **G**en. ij. sup illō v. b. **I**n die
q. fecit d. n. s. celū r. terrā. glo. his igif paucis verbis insinua-
ta ē ois creatura. **R**egit etiā **E**xo. xxxj. circa obseruatōez
sabbati sex dieb; fecit de; celū r. terrā r. in die septimo re-
quēuit. in q. loco manifestū ē q. celū accipit. p. q. cūq; cele-
sti creatura. r. terra sicut p. q. cūq; terrestri mō supradicto. si-
em h. accipit celū p. aliq. celoz tū. r. tra p. aliq. terraz tū.
cetera terrena r. celestia viderent excludi ab opib; sex die-
rū. qd. ē manifeste falsum. sicut r. deutro. iij. ca. **S**cias ho-
die q. d. n. s. ipē ē de; in celo sursum. r. in terra deorsum. r.
nō ē alius. intelligēdū ē vniuersalr. s. q. in celestib; r. i. ter-
renis nullus alius deest. sicut **D**iere. xxij. ca. vbi p. pheta
intendens asserere deū eē vbiq; dicit. **N**ūqd nō celum r.

terra ego impleo dicit dñs: qđ h̄ intelligi de totū mūdi integritate. Eodē mō p̄s. dicit. Intitio tu dñe terrā funda stī. z opa manū tuaz sūt celli. Idē p̄z de alijs innūerabi libns locis sacre scripture licet enim in nōnullis locis sacre scripture quandoq; cum predictis. s. cum celo z terra mare vel aqua exprīmāf. h̄ tñ ē in paucis p̄ter modum z stllū cōem sapradictū. **S**ecūdo h̄ idē p̄z ex doctrīna seu mō loquēdi ap̄loz qđ sensus sacre scripture p̄fecti⁹ fuit ap̄tus. in illud **I**er. xxiiij. ca. **S**peruit eis sensū vt intelligerēt scripturas. **D**i ei circa articulū creatiōis mūdi nil ampl⁹ exp̄serūt fuisse a deo creatū nisi celū z terrā dicētes in simbolo. **C**redo in vnū deū creatorem celi z terre. vbi manifeste tanq; dōctissimī in scripturaz intelligentia nos docēt q; in h̄ q; p̄fitemur deū creasse celū z terrā cūcta celestia z terrena a deo fuisse creata testamur. null⁹ ei sanī intellect⁹ dicēt q; ap̄li articulū creatiōis mūdi im̄p̄fecte tradidissent. **I**n simbolo aut̄ patrū heresib⁹ insurgētib⁹ sp̄alit̄ **P**anicheoz. q; dicebā vnū deū eē bonoz. z aliū maloz. z alijs s̄tib⁹ fuit additū in hoc articulo de creatiōe mūdi q̄si exponēdo. visibiliū oīm z inuisibiliūz. ad denorandū qđ in h̄ q; dī in p̄ simbolo. **C**reatore celi z terre. intelligunt celestia z terrestria. nō solū visibilia. s̄ et inuisibilia. **F**m igit̄ h̄ac expositionē cōsonā vitati tāq; fūda tā in plantoz z cōiozi mō loquēdi ap̄loz z p̄phaz nō restat locus inq̄rēdi. de q; celo scriptura h̄ loquit̄. cū non solū de celis q̄buslibet s̄ et de q̄buscūq; reb⁹ celestib⁹ creatis. sicut de angelis intelligi debeat. s̄ nō ē inq̄rendum de aere elemētari v̄ igne. in q; pticula sacre scripture in h̄ loco sp̄alit̄ intelligant̄. cū nō solū de terra elemētari s̄ de tota natura generabiliū z corruptibiliū i p̄mis sex dieb⁹ creatorū seu p̄ductorū intelligit̄ cū dī. **C**reavit de⁹ terram **C**irca sensū v̄o scđariū seu v̄teriore ad sensū l̄ralē ptinen tē hui⁹ v̄bi. **I**n p̄ncipio creavit de⁹ celū z terrā. multa tradunt a sanctis doctorib⁹ z alijs qđ dāmō ienarrabilia in q; v̄ expō sancti **T**ho. in p̄ma pte. q. xlvi. arti. iij. in corpo re. q. cōpendiosa z recta l̄re z rōni p̄sonās. dīc̄ ei sic q; h̄ dī cū: **I**n p̄ncipio crea. de⁹ zc. tripl̄r exponit̄ ad excludēdū tres errores. qđā em̄ posuerūt mundū sp̄ fuisse z t̄ps non habere initū z ad hoc excludendū exponit̄ in p̄ncipio. s. **r**ptis. **Q**uidā v̄o posuerūt duo eē creaturaz p̄ncipia. vnū bonoz z aliud maloz. **E**t ad hoc excludendū exponit̄. in p̄ncipio. i. in filio. sicut ei p̄ncipiū effectiū appropriat̄ p̄t̄ potentia patri. ita p̄ncipiū exēplare appropriatur filio p̄t̄ sapiam. vt sicut dī. **O**mnia in sapiētia fecisti ita intelligat̄ deū oia fecisse. in p̄ncipio. i. in filio **f**m illud ap̄li ad **C**ol. j. in p̄ncipio. i. in filio cōdita sunt vnūuersa. **A**lij v̄o dixerūt corpalia eē creata a deo mediantib⁹ creaturis sp̄ualib⁹. z ad hoc excludendū. in p̄ncipio creavit deus celū z terrā. i. oia. h̄ ille. **Q**ue qđē tres expositiones intelli gēde sūt nō distiūctiue s̄ copulatiue sic. s. q; scriptura in h̄ loco intēdit quēlibet istoz triū erroz excludere z nō vnū eoz tñ. si ei distiūctiue intelligerent̄ iste expōes tūc nō excluderet̄ pl⁹ q̄v̄nus error. z forte null⁹. q; ex vna p̄positiōe tres causas vitatis habēte ex q̄libet eaz nō posset cōcludi veritas vn⁹ cause earū determinate. s̄ videndū est quō q̄libet illarū triū expositionūz ex l̄ra sane intellecta cōsurgat. vt sic q̄libet illaz dicēda sit l̄ralis. **A**d qđ sciēdū q; cū h̄ dicitio p̄ncipin⁹ cōiter intelligat̄ relative respectū p̄ncipiati. idcirco in sacra scripture cōiter vbi p̄ncipiū seu initū legit̄ in eodē cōtextu adiūḡit̄ aliud significās il lud respectu cui⁹ dī tale p̄ncipiū seu initū sic dī. j. **G**en. x. fuit p̄ncipiū regni ei⁹ babilonia. vbi in h̄ q; adiūḡitur regni ei⁹ exp̄mit̄ respectu cui⁹ dī p̄ncipiū. z sic cōiter i alijs locis. cui⁹ rō ē. nā si sic exprimeret̄ remaneret quasi ignotū qđ significaret̄ p̄ illud p̄ncipiū. nisi subintellige ret̄ ex p̄cedētib⁹ seu s̄bseq̄ntib⁹ immediate adiūctis q; in h̄ loco nō exprimit̄ determinate in l̄ra ad qđ referat̄ h̄ qđ dī. **I**n p̄ncipio. s̄ q̄si absolute nominat̄ oportet q; referatur ad illud qđ sibi adiūḡit̄. **D**ñ p̄ occurrit referendū ad hoc qđ dī statim **C**reavit. i. in p̄ncipio creatiōis seu in p̄ncipio illi⁹ qđ creavit. z sic intelligūt̄ mlti doctores hebreo-

rū. sic **A**bi **A**benhazra. z **R**a. fa. z alij. **E**t iste modus lo quēdi cōcordat cū tertia expōe p̄dicta **f**m quā intelligit̄. in p̄ncipio. i. añ omnia vt p̄dictū ē. secūdo referri posset ad h̄ qđ subdit̄. **D**e⁹. sic q; intelligat̄ h̄ p̄ncipiū esse aliqd cū q; seu p̄ quē de⁹ fecit oia. qđ cōuenit filio. sicut cū dicit̄ **O**mnia in sapiētia fecisti. z sic intelligit̄ **A**bi **M**oyse gerūden. q; p̄ h̄ qđ dī **I**n p̄ncipio. significat̄ aliqd perti nēs ad naturā diuinā. licet h̄ quasi balbutiēdo exprimat̄. z hoc cōcordat cum secunda expositione p̄dicta. **T**ercio posset referri. hoc qđ dicit̄. **I**n p̄ncipio. ad hoc quod dicitur. celum z terram q; sunt res successioni subiecte. z sic intelligitur prima expositio. s. in p̄ncipio t̄pis hoc est in primo nūc. qđ p̄cedit omnem successiōē tempoz. v̄ om niam rerum celestium z terrestriū successiōēz. **Q**uarto posset referri ad hoc qđ dicit̄ **I**n p̄ncipio ad totam p̄o cessum p̄mēne creationis seu p̄ductionis rerū. q; in hoc capitulo. **G**en. j. cōtinet̄. vt sic intelligat̄ **I**n p̄ncipio cre auit de⁹. i. in p̄mis sex dieb⁹ de q̄bus agit̄ in toto p̄ces su hui⁹ capli. **C**reavit de⁹ celū z terram. z sic intelligit̄ **C**ri sost. vt p̄dicit̄ est. z q; absolute z sine aliqua exp̄ressa de terminatione dicit̄ hic in p̄ncipio. idcirco referendū est ad l̄ram ad omnia signata p̄ quatuor modos p̄dictos. in q̄tum quilibet eaz ex adiacētia seu cōtinuatione l̄re itel ligitur vt dicit̄ est. **I**tem attendendū q; **f**m v̄teriore seu sum litterale ex hoc qđ dicit̄ **I**n p̄ncipio. crea. de⁹ celum et terram. intelligitur ad l̄ram **f**m hebraicā veritatē plurali tatis in diuinis. put magister allegat in primo sent. di. ij. **Q**đ p̄z ex hoc. nam vbi nos dicim⁹ deus. hebraica veri tas habet heloyim. qđ est plurale huius nomis singulari hel. z sic exponit in hoc loco exp̄resse **A**bi abenhazra. licet ex hoc nō veram cōclusionem eliciat. sed extortam. vult autē intelligi q; hoc nō significat pluralitatem in di uinis sed pluralitatem virtutum seu potentiarum ab eo p̄cedentiū. in cuius signum allegat ip̄e z sui sequaces q; in scripture quādoq; etiam iudices dicunt̄ heloyim. p̄t̄ eorum virtuosam potentiam in iudicando. vt **E**ro. xxij. ca vbi dicit̄. **D**ij nō detrahes z p̄ncipiū populū tui si ma ledices. sed h̄ cauillatio est valde irrationabilis. qđ patet ex duob⁹. **P**rimo em̄ hebrei nobiscum conueniūt in arti culo creatiōis mūdi. p̄sertim in hoc q; solus de⁹ mūduz creavit. z eum immediate p̄duxit̄ intantū q; ip̄i tradunt angelos fuisse creatos in feria scđa. ne si in prima fuisset creati crederet̄ de angelis q; fuissent cooperatores dei in mūdi creatiōe. si igit̄ hoc qđ dī heloyim intelligat̄ de vir tutibus p̄cedētib⁹ a deo. aut tales virtutes sūt aliqd cre atū. aut qđ increatū. si primo modo seq̄tur q; aliud quod non est de⁹ creavit mundū. vel saltē cooperatū est in crea tiōe mūdi. si scđo mō seq̄it̄ q; in diuinis est aliud incre atum a deo p̄cedēs qđ ē intentū. nam cū de⁹ etiā ab illis concedat̄ eē summe simplex q̄cqd est in deo de⁹ est. **S**ecūdo h̄ cauillatio v̄ trōnabil̄ ex eo q; moyses p̄cipue in tendebat informare pplm de vnitate deiz exclusionē pla litatis deoz. vt cū dī. **D**eut. vi. ca. **A**udi israel deus tuus vnus est. **E**t deuter. xxxij. capit. **V**idete nūc q; ego sumi z nō ali⁹ de⁹ mecū. z sic de multis alijs. **C**um igit̄ moyses dixisset. **C**reavit heloyim manifeste dedisset occasiōē cre dendi p̄plo pluralitatē quā intēdebat excludere. **f**m eos etiam potius debisset dicere hel. qđ nullam plalitatez si gnificat z ex q; nullū inconueniens seq̄retur. **I**tē qđ alle gat p̄ pte sua q; q̄nq; iudices vocant̄ heloyim. hoc manife ste facit cōtra eos. nāz vbi heloyim accipit̄ p̄ iudicib⁹ seu dijs opinatiuis vel falsis semper cōstruit̄ cū v̄bo v̄ adie ctio plalis nūeri. vñ **E**ro. xxij. vbi dī. **A**d eos v̄triusq; cā peruēnat. ponit̄ ibi heloyim z statim seq̄it̄ ibi verbū plu rale. sic. s. z si illi iudicauerint. in p̄s. **O**mnes dij gentiūz demonia. vbi dicit̄ heloyim. z tamen ibi non dicit̄ demoni s̄ demonia. **S**imiliter in p̄s. vbi dicit̄. **E**go dixi heloyim estis. i. dij non dicit̄. **E**go dixi heloyim es. z sic de multis alijs sed in hoc loco z in alijs vbi heloyim ponit̄ p̄o vero deo semper adrangitur verbum singularis numeri. non enim dicitur hic **I**n p̄ncipio creauerunt dij. sed creavit

N

N

quod quidem verbum includit verbum substantiuum, s. fuit creans ad denotandam unitatem essentie. Ex quibus patet manifeste quod moyses intendit instruere populum specialiter quantum ad doctores quod in deo quod celum et terram creatur est pluralitas personarum in quantum dixit he loym. sicut unitas secundum essentiam in quantum dixit creavit. et hoc notat in sinuato moyses in prima propositio totius sacre scripture. in qua continetur articulus creationis ut innueret hoc misterium in primo exordio fidei esse attendendum. Quod autem hec pluralitas attribueda sit personis seu suppositis habetur etiam secundum sensum litteralem ulterioze in hoc loco ubi innuitur aliqua instructio de diuinis personis. nam cum dicitur in principio intelligitur in filio cui attribuitur causalitas creationis per modum cause exemplaris ut dictum est. et per spiritum cum dicitur deo. intelligitur per cui attribuitur causalitas creationis per modum efficientis. cum autem dicitur Spiritus domini ferebat. intelligitur persona spiritus sancti. per plenius declarabitur infra. Ad tamen est intelligendum quod creare sit proprium alicuius persone diuine et non esse toti trinitati. Hec enim esset erroneum cum omnia opera trinitatis ad extra sint indiuisa. sed quia deus est causa rerum per suum intellectum et voluntatem sicut artifex rerum artificialium: artifex autem per verbum in intellectu conceptum et per amorem sue voluntatis ad aliud relatam operatur. unde sicut deus per operatur est omnem creaturam per verbum suum quod est filius. et per suum amorem qui est spiritus sanctus. et secundum hoc processiones personarum sunt rationes productionis creaturarum in quantum includunt essentialia attributa que sunt scientia et voluntas. ut in .i. par. q. xlv. arti. vj. Sequitur littera. Terra autem erat inanis et vacua. ubi moyses postquam summarie tradidit totum opus diuinum circa creationem mundi in primis sex diebus successiue productum. hic explicat illud per particularia. Circa quod primo ostendit statum seu conditionem quarundam rerum creaturarum in prima sui creatione seu productione. scilicet procedit ad alia que creata seu producta sunt in predictis sex diebus successiue. seculum. ibi. Dixit deus fiat lux. Circa primum sciendum quod cum moyses rudi populo loquebatur per oes doctores tenet qui non solum spiritualia veraciter non capiebant sed etiam de corporalibus illa contra tamen apprehendebant que visui corporalibus subiacent. ut in prima par. q. lxxvij. arti. iij. Idcirco licet in generali visibilia et inuisibilia celestium et terrestrium creaturarum sub quibusdam summario ut dictum est comprehendat attribens ea diuine creationi. ita ut nihil in rebus natura excluderet a creatione dei. loquens tamen postea in particulari ut ibecillitati rudium seu simplicitati audientium condescenderet. premissis inuisibilibus tamen celestium que terrestrium. de visibilibus tamen mentionem facit. unde de celestibus premissit celum empyreum et angelicam naturam et de terrestribus premissit duo elementa. scilicet aerem et ignem. eo quod non ab omnibus percipiuntur. multi etiam phos elementum ignis non cognouerunt usque ad tempora Aristotelis. Sicut aerem nihil videbatur. adeo ut loca plena aere vacua existimarent. ut. iij. Philosophus. unde in prima rerum productione de tribus visibilibus principibus facit mentionem. scilicet de infimo fundamento. vniuersi sensibilis. et de summo tecto eius. et de quodam medio inter utrumque. que sunt principales partes integrales cuiuscuque edificij. quorum duo se habent ad totum vniuersum visibile. sicut centrum. et circulerentia ad corpus sphericum que complent totam eius rationem plasticam. in quo quidem. scilicet corpe spherico centrum se habet ut fundamentum et circulerentia sicut summum tectum et alia inter utrumque contenta se habent ut medium inter utrumque. scilicet inter centrum et circulerentia. Primum ostendit cum dicitur. Terra autem terra enim secundum philosophos et astronomos se habet ad vniuersum corpale ut centrum. secundum autem et tertium ostendit cum dicitur. Super faciem abyssi. Abyssus enim secundum grammaticos multitudinem aquarum impenetrabile significat. que quidem impenetrabilitas. id est potest intelligi non solum ex magna eius profunditate sed et ex hoc quod ex eius confusione non potest abyssus penetrari. per quod intelligitur aqua elementaris que ante eius aggregationem in vna mixtione confusa erat cum alijs duobus elementis. scilicet aere et igne. prout magister ponit in .iij. li. dist. xij. quod totum vocatur abyssus secundum essentiam simplicium seu rudium quibus loquebatur. que aerem et ignem elementare per eos inuisibilitatem ut dicitur non percipiunt que quidem abyssus totam terram vniuersam cooperiebat. et usque in altum porrigebatur quousque

nulla summitas corpe nature pertingit. sicut quibusdam videtur putat magister ponit di. supradicta intelligatur tamen hec summitas nature corporee circa celum crystallinum quod per superficiem abyssi intelligendum est. et hoc est primum corpus mobile. quod se habet ad omnia corpora naturalia sicut superficies ad corpus sphericum que tota eius soliditate continet. Non notandum est quod non dicit scriptura tenebre erant in terra nec in abyssu neque supra abyssum. sed supra faciem abyssi. Cuius ratio est. nam illa multitudo aquarum impenetrabilis et profundissima in prima sui productione erat turbida et quasi opaca ex eius confusione per mixtionem seu compositionem instantum quod non erat capax lucis sicut nec terra. et sic non erat in terra nec in abyssu tenebre proprie loquendo sicut nec in ligno dicitur esse cecitas. sed non videat. superficies tamen abyssi quod est primum mobile ut dictum est ex sua pura et impmixta. bini natura est dyaphana. et fuit super capax lucis. sed quod non dicitur lux facta erat. id est proprie loquendo tenebre erant proprie supra faciem abyssi. scilicet in primo celo mobili. Conuenienter igitur in primo mundi rebus visibilibus productio fit expressa mentio de terra. quod est centrum et quasi fundamentum vniuersi sensibilis. et de circulerentia quod est summum tectum. scilicet primum. mobile eo modo que dicitur esse. et vij. Manu enim mea fundauit terram. et dextera mea mensa est. alis tetendit celos. et loquitur ad modum formatis circulum cum circino. que primo ponit vnum pedem in centro quod est fundamentum. et alium tendit circulerentia. Sequitur littera. Spiritus domini ferebat super aquas. que quidem verba proprie notabiliter exponuntur a hiero. de hebraicis questionibus ubi sic dicit per eo quod nomen in codicibus scriptum est spiritus domini ferebat. in hebreo habet Merabepher. quod nos appellare possumus cubare. in similitudinem volucris oua calore animatis. ex que intelligimus non de spiritu mundi dicitur. ut nonnulli arbitrantur. sed de spiritu sancto que ipse viuificator omnium a principio dicitur de quo in ps. Emitte spiritum tuum et creabuntur. hec ille. Que quidem viuificatio potest recte intelligi secundum motum primi mobilis. nam motus secundum philosophos. vij. philosophus si est vita rerum naturalium. et cum iter oes motus rerum naturalium motus primi mobilis sit primum et principium. et a quo oes motus corporales regulantur et mesurantur tamquam a prima omnium motuum mensura et a deo tanquam a primo mouente principali causa. idcirco in primo die creationis rerum naturalium de hoc primo motu tamquam de vita rerum naturalium fit mentio attribuendo ipsum motum deo in persona spiritus sancti. cuius appropriatum est viuificare. Et ex hoc tollitur quodam inconuenientia que quodammodo animi pulsatur. scilicet quod iter primo creata fit mentio de tempore. cum dicitur. Dies vni. dies secundus et huiusmodi. Sed de motu nulla videtur fieri mentio. cum tamen motus sit prior ipso tempore naturaliter. unde secundum philosophos predicta expositio predicta tollitur inconuenientia. quod de motu fit mentio ante que de tempore. ut patet ex predictis. Sed contra predicta quedam dubia breuiter possunt moueri in quantum ex quorum solutione veritas magis elucida. Primum posset rationabiliter queri. putat augustinus. super Genesim. ad litteras cur non scriptum est. Dixit deus. fiat terra et facta est. Fiat aqua seu abyssus et factum est. sicut dicitur de luce et de firmamento et huiusmodi. Secundo potest queri si abyssus habet accipitur. ut dicitur est per aquarum multitudinem impenetrabilis terram vniuersam circumdante. cur non proprie hoc declarauit deus dicens. multitudo aquarum erat super terram. cum aqua ab omnibus partibus mundi sit percipibilis et de aqua in hoc capitulo frequenter fiat mentio. non autem de abyssu in hoc loco. Tertius. si faciem abyssi accipitur in hoc loco pro primo mobili. ut dictum est. cur statim ipsum nominat aquas cum dicitur. Ferebat super aquas. secundum istam expositionem. Quartum. cum spiritus domini seu spiritus dei pluries in sacra scriptura accipiat per aere seu veterem. ut in ps. Flauit spiritus eius et fluent aque. et in alijs. unde ergo cogimur ut in hoc loco accipiat per spiritum sanctum. ut dictum est. Quintum. si spiritus dei in hoc loco accipitur per spiritum sanctum. ut dictum est. cum spiritus sanctus sit deus inconuenienter dicitur quod ferebatur super aquas. cum deo non competat loca liter ferri nec situm habere. Ad primum igitur dicendum quod ex verbis Augustini. ubi supra apparet quod in hoc loco quod dicitur. Terra erat inanis et vacua et tenebre super faciem abyssi intelligitur materia omnis informis. dicit enim in xij. confess. Quid enim in omnibus mundi partibus re-

periri p̄t p̄p̄n̄q̄ns informitati omnimode q̄ terra et abyf-
 sus. z infra subdit. Illud at̄ totum p̄p̄le nihil erat qm̄ ad
 huc oino informis erat h̄ Aug. Ex q̄ p̄tz q̄ fm̄ ip̄m̄ idō p̄-
 termiffū ē dīcere. fiat terra seu abyffus. Silt̄ z factū ē ita.
 z vidit de⁹ q̄ eēt bonū. sicut dī in alijs p̄p̄t informitatem
 omnimodā materie q̄ in p̄dictis v̄bis signat̄. z ē rō q̄z cū
 dī. Dei p̄fecta sūt opa. vt Det. xxvij. ca. iō incōuenient de
 natura oino informi diceret. Dixit de⁹ fiat h̄. Silt̄ z vidit
 de⁹ q̄ eēt bonū. Amb. at̄ z alij sancti doctores nō concor-
 dāt cū Aug. in h̄. s. q̄ cū dicit. Terra aut̄ erat inanis et va-
 cua. intelligat̄ materia informis. h̄ ip̄m̄ elementum terre
 fm̄ q̄s. s. sanctos doctores aliter ab aug. opinātes dicēdū
 ē q̄ alie tres informitates attribuunt̄ creature corporali i
 p̄mordio p̄ducto. p̄p̄t quas nō decebat vt de creatura sic
 informi diceret. Fiat zc. vel vidit deus q̄ esset bonū z hu-
 iusmodi deerat em̄ corpori diaphano. s. p̄mo mobili pul-
 critudo lucis. vñ dicit q̄ tenebre erāt sup̄ faciē abyffi. dē-
 rat etiam terre duplex pulcritudo. vna quam habet ex h̄
 q̄ est aquis coop̄ta. z q̄tū ad h̄ dicit q̄ terra erat inanis.
 s. inuisibilis. alia v̄o quā habuit cū nō esset ornata herbis
 z plantis. z ideo dī q̄ terra erat vacua. vñ in hoc loco mo-
 yses intendit exp̄mere informitates creature corporalis taz
 celestis q̄ terrestris in p̄mordio p̄ducte. z ideo nō oportet
 bar in hoc loco dīcere. Dixit deus fiat terra z h̄mōi. sicut
 in alijs creaturis. q̄ in p̄ma sui p̄ductione tales informi-
 tates minime habuerūt. si aut̄ cōtra hoc dīcat̄ q̄ lux in p̄-
 ma die facta etiā videt̄ imperfecta seu informis respectu lu-
 cis luminariū. qd̄ patz ex excellētia p̄p̄rietatū luminariū
 q̄ in opere q̄rte dīci exp̄munt̄. q̄ nō p̄tinent ad lucez in p̄-
 ma die factā vt infra patebit. z tñ de ip̄a luce dī fiat lux zc.
 z vidit de⁹ lucē q̄ esset bona. z sic silt̄ potuiffet dīci d̄ terra
 nō obstantib⁹ informitatib⁹ p̄dictis. Ad h̄ dōm q̄ lux i p̄-
 ma die facta licet non esset ita p̄fecta sicut lux solis. habe-
 bat tñ p̄fectionē sibi p̄tinentē q̄tū ad illud p̄ q̄ facta fuit.
 s. diuisionē noctis z diei. vt patet in l̄ra. h̄ terra fuit facta a
 deo ad hoc vt habitaret ab animātib⁹. iuxta illud Esai.
 Non inuacuū creauit eaz. s. terrā h̄ vt habitaret zc. Et q̄a
 h̄ p̄fectio ad quaz ordinata ē terra sibi deerat in p̄mordio
 sue creationis. idcirco nō erat cōueniēs vt de ea dicerent̄
 v̄ba p̄dicta q̄ de alijs creaturis. q̄ in p̄ma sui p̄ductiōe p̄-
 fectiones ad q̄s p̄ducte sūt attigerūt. Ad de abyffo dicē-
 dum q̄ p̄p̄t eius cōmixtionē cōfusam sup̄radictā nondūz
 habebat p̄fectionē sufficientē ad p̄ducendū generabilia.
 superficies aut̄ abyffi in hoc loco nō intelligit̄ p̄ se nisi respe-
 ctu ip̄ius abyffi cui⁹ dicit̄ esse superficies. z ideo nō oportet
 bar vt de ip̄a superficie fieret mētio seorsum in h̄mōi creati-
 one. vtrū aut̄ ex auctoritatib⁹ sanctorū z specialit̄ Basilij.
 Ambro. Cris. intelligat̄ q̄ omnimoda informitas mate-
 rie tpe p̄cessit formationē eius omitto causa breuitatis. vi
 de tñ in prima pre. q. lxxij. ar. j. v̄itatē hui⁹ q̄ sit a factō do-
 ctore determinatā. Ad scdm̄ facult̄ respōdet̄ ex dictis. aby-
 ffus em̄ in hoc loco nō noiat aquā solā h̄ aquā cū aliorū
 elementoz p̄mixtiōe cōfusā. vt dictū ē. p̄termisit tñ exp̄s-
 sam mentionē de alijs elementis cū aqua p̄mixtis p̄p̄t ru-
 ditatē eoz q̄bus loquebat̄ q̄ p̄ maiori p̄te ea q̄ nō s̄biacēt
 v̄sūt nō cognoscebāt. vt iam dictū ē. Ad terciū dicendūz
 q̄ primū mobile in hoc loco nominat̄ diuersimode p̄p̄t
 diuersitatē eoz q̄ sibi cōpetunt de quib⁹ in p̄posito agit̄.
 cōpetit em̄ p̄ mobili omnia corpa naturalia z mobilia cō-
 tinere. sicut superficies corpus cōtinet cui⁹ ē superficies. z ex
 hoc noiat̄ faciēs abyffi. i. superficies abyffi. de q̄ cōtinētia h̄
 est agendū tāq̄ de loco vniuersali oim̄ corpoz naturalū
 cōpetit etiā ei diaphaneitas fm̄ sue nature puritatē. simi-
 lit̄ z p̄ma mobilitas corporalis de q̄ diaphaneitate in h̄ lo-
 co est agendū tāq̄ de prima capacitate lucis. q̄ quidē lux
 in corpb⁹ primū locū tenet fm̄ aug. de li. arbi. Silt̄ z d̄
 p̄ma mobilitate ei⁹ h̄ ē agendū tāq̄ de p̄ma vita vel de p̄-
 effectu vite corpoz naturalū q̄ duo nulli eaz creaturariū
 de q̄bus scriptura mentionez facit inter primo creatā sic
 cōpetunt sicut aquis. Aqua em̄ inter visibilia corpa ma-
 xime ē obediens motori z ē p̄p̄ticia. z h̄ ē rō q̄re primūz

mobile in h̄ loco his diuersis noib⁹ appellat̄. h̄ expositō
 de primo mobili z de primo motu vt ronabilis cōsiderā
 do q̄ in prima rerū p̄ductione fieri debet mētio de sum-
 mo bono vniuersali corpoz naturalū. silt̄ z de p̄ motu z
 de p̄ mobili. z etiā de tpe q̄ sūt mēsure oim̄ rez naturalū.
 Ad quartū. dīcere q̄ spūs dñi in hoc loco intelligat̄ p̄
 aere elemētari ē valde irrationabilē dictū. p̄pter tria. p̄-
 mū. qz si in hoc loco spūs dñi accipit̄ p̄ aere elementari.
 p̄t h̄ abi moyses z quidā alij volūt dīcere q̄ scriptura i
 h̄ loco noiat̄ quoz elemēta. terrā. s. cū dicit. Terra autem
 aqua v̄o. cū dicit. Sup̄ aquas. Aerē cū dī. Spūs domi-
 ni. Ignē v̄o cū dicit. Et tenebre erāt. z h̄ qz ignis vt dicit̄
 in loco p̄prio nō lucet. fm̄ h̄ac positionē nulla eēt rō. p̄p̄t
 quā aer q̄ dī spūs magis appropriaret̄ deo vt sic noiares
 spūs dñi q̄ elemētū aque seu terre vt ignis q̄ nullū i h̄
 loco tali mō noiat̄. vt dīcat̄ aqua dñi. terra dñi. Scdm̄ qz
 vt ex serie l̄re patz. spūs dñi de q̄ h̄ agit̄. ferebat̄ sup̄ aq̄s
 ante earū diuisionē q̄ facta fuit secūda die p̄ firmamentū
 diuidēs aquas ab aquis. z sic ferebat̄ indistincte sup̄ aq̄s
 nō solū inferiores h̄ etiā sup̄iores. nulla ei distinctio aq̄rū
 legif̄ in prima die. Ex q̄ sequitur q̄ h̄mōi spūs adhuc fa-
 cta diuisione ferretur super aquas superiores. cuz in scri-
 ptura nulla formētio de hoc q̄ h̄mōi spūs dñi p̄p̄t egaret̄
 seu attraheret̄ ad hoc vt post aquarū diuisionē em̄ ferret̄
 sup̄ apuas inferiores tm̄. qd̄ tñ esset valde incōueniens et
 cōtra mēte Ra. moy. z alioz sequentiū q̄ spiritū in hoc
 loco dictum accipiūt p̄ aere elementari tm̄ cui nullo mō
 competit esse super aquas q̄ sup̄iores sunt celo sydereo
 Terciū quia vt ex p̄dictis patet moyses in toto processu
 sex dierū nunq̄ nominauit aerem etiam in loco vbi fuis-
 set congruū aerem nominari. sicut cum dicit. Producat̄
 aque volatile super terrā. vbi congruū fuisset dicere p̄du-
 cant aque z aer. silt̄ z dicere vt volitent in aere z non solū
 sub firmamento cuz volucres p̄ maiori parte participāt
 naturam aeream plus q̄ aqueam vnde in aere viuunt et
 nidificant p̄ maiori sui parte. vnde earū volatus p̄cipa-
 liter ad ornatum aeris p̄tinet. vt dicit magister in se. disti.
 xv. z tamen in hoc loco nullam mentionē facit de aere p̄-
 p̄ter eius inuisibilitatē z p̄pter imbecillitatem vt s̄. dictū
 est. non em̄ dicit de aibus vt volent in aere seu spiritu. h̄
 super terram sub firmamēto celi p̄termittēs totaliter no-
 minationem aeris. vnde eadem ratione cū dicitur. Spi-
 ritus domini non est intelligendum de aere de quo nun-
 q̄ fecit mentionem in p̄cessu sex dierū. vt dictum est. Si
 autem contra hoc dicatur q̄ sit spiritus domini non po-
 test hic intelligi de aere p̄pter eius inuisibilitatem. eo q̄ il-
 li inuisibilia non p̄cipiebant. sequerēt a fortiori q̄ non de
 beat intelligi de spiritu sancto q̄ incorporeabiliter ē magis
 inuisibilis oculis corporalibus q̄ aer. cū sit penitus icor-
 poreus z immaterialis. Ad hoc dicendum q̄ q̄trumcūq̄
 populus ille rudis fuisset z incapax spiritualium nihilo
 minus necesse erat vt eis p̄poneretur primo z supponerē-
 tur quedam penitus inuisibilia. sicut deum esse quia sine
 hoc inuanū instruerentur de fide. fm̄ quā accedentem ad
 deum oportet credere. qz est. vt ad heb. xj. cap. Similiter
 licet anima humana sit inuisibilis de sui natura tamē p̄-
 ponendū erat eis dea inq̄tū fm̄ illam p̄ncipaliter hō ē
 capax remunerationis diuine. qd̄ est principium in his
 que credibilia tradunt̄. vnde Ap̄osto. cum dixisset. Acce-
 dentem ad deum oportet credere qz est. statim subiunxit
 Et inq̄rentibus se remuneratoz est: z ideo de anima hūa-
 na circa formationem hominis expressaz scriptura fecit
 mentionem dicens. Spirauit in faciem eius spiraculum
 vite Gen. ij. cap. De inuisibilibus ergo nulla mentio fit
 in p̄cessu sex dierum nisi tm̄ de deo z de anima humana
 q̄rū cognitio saltez enygmatica necessaria est cuiq̄q̄ fide-
 li. vnde spiritus domini non inconuenienter in hoc loco
 accipitur p̄ ip̄so deo. licet inuisibilis sit. De alijs v̄o inui-
 sibilibus quoz cognitio non est explicite necessaria om-
 nibus fidelibus. sicut ē natura angelica vel aer elementa-
 ris z huiusmodi p̄termittitur mentio expressa in h̄ loco

iam dicta. Si autem obijciatur de primo mobili quod est invisibile et tunc secundum predicta expositio de eo sit mentio cum dicitur super faciem abyssi. ut dictum est. **D**icendum quod primum mobile satis est visibile per suum effectum. quod est motus diurnus solis et aliorum corporum celestium. Porandum etiam quod antiqui expositores hebreorum notabilissime et copiosissime exposuerunt predictum verbum spiritus domini. in illo libro qui dicitur berisich rabbaa. id est genus magni. ubi sic habetur interrogato quid est quod dicitur spiritus domini ferebatur super aquas. Ad quod respondet. nil aliud est nisi spiritus messie de quo legitur. **R**equiescit super eum spiritus domini. **E**sa. xij. Ex quo dicto manifeste datur intelligi quod spiritus domini hoc intelligitur spiritus sanctus qui est spiritus messie. in quo tunc secundum catholicam veritatem procedit a patre et filio. qui quidem filius est verus et benedictus messias. Ad quintum dicendum quod per hoc quod in hoc loco dicitur. Ferebatur non debet intelligi aliquid passionis in spiritu domini. nec hec dicitio mirabilem habet. quod in hebreo in hoc loco ponitur est verbum passivum sed mere activum. significans quod spiritus domini sonabat et vivificabat aquas ad similitudinem galline cubantis. et vitalis virtute his qui fouentur tribuendis. quod quidem vivificatio in hoc loco intelligitur per primum motum qui est proprie vivificationis corporum naturalium. ut dictum est. vni simile verbum omnino habetur. **D**eut. xxxij. ubi dicitur. Sicut aqua pullos suos ad volandum pullos suos etc. quod est propria similitudo ad propositum nam sicut avis movet pullos suos ad volandum et sic eos fouet et vivificat. sic de primo mobili movet ad vivificandas creaturas corporales. Id est sit aliqua intelligentia in eisdem diate movens primum mobile de quo habetur. tunc prima causa et principalis huiusmodi morus deus est. in quo omnes creature vivunt moventur. et sunt. ut actu. xvij. ca. Allegorice etiam sequendo concordantiam antiquorum hebreorum predicta. quod spiritum domini qui habetur super aquas ferebatur exponitur esse spiritum messie. de quo dicitur. **R**equiescit super eum spiritus domini. ut dictum est. notabiliter dici potest quod sicut spiritus domini vivificabat aquas. scilicet corpora naturalia ut dictum est. sic idem spiritus dat vitam spiritualem per aquam baptismi de qua **J**oh. ij. **N**isi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc. **S**equitur in littera. **A**xit deus. fiat lux. quod intelligitur quod dicitur deus dixit. **A**mbrosio. in **E**xo. declarat. d. **N**on per organa vocis. nec per aere istum quidam verborum strepitus verberaret. sed ut voluntatis sue eternae cogitationis procederet in operationis effectum. comminatur autem productio lucis ad predicta sic. nam cum premissa fuerat circa creatorem corporalem multiplex informitas. scilicet cum dicitur. **T**erra autem erat inanis et vacua. **A**lia cum dicitur. **T**enebrae erant super faciem abyssi. **C**onueniens ergo fuit ut in formitas tenebrarum primo remoueretur per lucis productionem. **T**um quod lux est qualitas primi corporis. **T**um quod inter ceteras qualitates corporales lux est spiritualior. vni aug. in li. de li. arbi. dicit quod lux in corporibus primo tenet locum. **T**um propter coitatem lucis. in qua inferiora cum superioribus coicant. **S**ed quod sit ista lux varie traditur a doctoribus. quidam enim dicunt illam lucem fuisse quandam nubem lucidam que postmodum facto sole in materiam placet redijt. vel adhuc remanet soli contumacia imperceptibiliter. vel ex illa nube formata est corpus solis quod quidem tres positiones non solum sunt improbande per rationem. ut in prima par. q. lxvij. ar. iij. in responsione ad secundum argu. sed etiam ex serie huiusmodi non videntur stare. **T**um quia lux significat qualitates tamen. nubes autem lucida non est lux licet sit corpus luminosum vel luminare et huiusmodi. sicut album non est albedo. unde in tali lucide nubis productione debuisset exprimi substantia cum sua qualitate dicendo. **F**iat nubes lucida. vel quid luminosum et huiusmodi fieri enim sicut et esse principaliter pertinet ad subiectum seu substantiam. **A**ccidentium enim prout in metaphisica traditur non est esse sed inesse. nec etiam videtur littere consonum nec rationi quod illa lux fuerit lux solis. **H**adhuc informis prout postillator dicit. **T**um quod si sic debuisset dicere. producat seu procedat lux vel producat sol seu celum lucem. sicut dicitur in hoc ca. in his qui ab alijs procedunt. **T**um quod secundum hoc divisio lucis a tenebris prima die facta fuit per circulari motum solis ut etiam postillator dicit sicut in quarta die. et tunc scriptura in hoc loco attribuit hanc divisionem

nein deo dicens. **E**t divisit deus lucem a tenebris. **I**n quarta autem die attribuit hanc divisionem luminaribus dicens. **V**t dividant lucem a tenebris. **T**um quod maxime inconueniens videtur dicere quod accidens seu morus alicuius rei singularis sit in re natura antequam suum subiectum inesse producat. **E**x quo patet quod lux in prima die facta differt a luce solis de qua postmodum mentio in quarta die. non solum ad particulares effectus. sed etiam quantum ad essentiam. unde positio **B**asyl. in hoc loco videtur littere concordare et rationi non dissentire. dicit enim in **E**xameron sic. post solis creatoris dies est cum a sole illuminatus est aer. in eo quod super terram est hemispherio relucens. et non umbra terre occultato sole. tunc autem. scilicet in primis tribus diebus non secundum motum solaris. sed refuso principali lumine illorum rursus contracto secundum determinatam a deo mensuram dies generabat et non reintroducebat. hec **B**asilus. **U**bi secundum eum hec lux non fuit corpus seu substantia corpea sed quedam qualitas formaliter illuminativa non procedens ab aliquo corpe luminoso sed solum a voluntate divina per creationem prout ipsa littera plane modo significat cum dicit. **F**iat lux. quod quidem lux non habebat per se motum. et ideo non poterat de se dividere lucem a tenebris. sed hoc faciebat per emissionem et contractionem luminis virtute divina determinatam. et ideo dicitur. hic divisit deus lucem a tenebris. **S**ed in quarta die ubi de luminaribus agitur expressis dicit. **V**t dividat lucem a tenebris. quod luminaria per motum proprium sibi naturalem hanc faciunt divisionem. secundum quam positionem **B**asyl. quod valde videtur consonare se non est inquirendum quod factum fuit ista luce prima post creationem solis. nam adueniente productione naturali rationabiliter cessat productio miraculosa sicut legitur **J**osue. v. **D**efecit manna postquam comederunt de frugibus terre. **O**biicit autem contra positio **B**asyl. quod ex hoc quod primum cum nec animalia nec homines essent. ideo ista vicissitudo lucis et tenebre non habebat aliquam necessitatem seu utilitatem. **S**ecundo ex hoc quod hec contractio et emissio non essent naturales sed miraculose. quod ut dicunt non habet locum ubi agit de institutione nature. **S**ed respondetur ad primum quod obiectio est contra etiam contra ponentes quod hec lux fuisset lux solis. sed dicendum quod huiusmodi vicissitudo deserviebat distinctionem habere sex dierum ad h. scilicet quod in sex diebus proficeretur operatio creationis prout in proposito diuino ab eterno fuerat dispositum. et etiam ut per hos sex dies figurarentur etates mundi. et traderentur alia mysteria secundum doctores. **A**d secundum dicendum quod in hoc capit. nonnulla miraculose facta traduntur. sicut productio herbarum et plantarum antequam luminaria et stelle essent. quod est manifeste miraculosum. quod excedit facultatem naturalem creaturarum et etiam est penitus insolitum. quod duo proficiunt rationem miraculi. **A**d idem dicendum est de congregacione aquarum facta in secunda die. et ideo si productio huiusmodi prime lucis et eius productio et emissio sit miraculosa. **C**etera autem exponantur prout in postillatoribus ibi. **F**actum est vespere et mane dies unus. scilicet naturalis **C**irca quod attendendum quod hebrei per vespem intelligunt noctem quod incipit a vespere et terminatur in mane sequenti. et per mane intelligunt diem artificialem. quod incipit ab ipso mane et terminatur in vespere sequenti. et sic dicunt quod dies naturalis incipit a principio prime noctis et terminatur in principio noctis sequentis quod intendunt probare per hoc quod in principio reus tenebre que a deo non vocantur. ut in littera precesserunt lucem in ordine temporis nam per hoc dicitur. **T**enebre erant. **C**onsequenter dicitur. **F**iat lux. **E**t quod videtur quod non naturaliter debet precedere diei computatione diei ex hoc et confirmat ex eo quod legitur in **E**xo. **A**d vespem usque ad vespem celebrabitis sabbata vestra. sed hoc habet locum ex hac antiquitate in festiuitatibus antiqui testamenti eo quod festiuitates eorum huiusmodi in initium festo paschali in quo agnus ad vespem immolabatur. tunc in ordine computationis dierum naturalium tenendum est cum doctoribus nostris. scilicet ut putentur dies a mane usque ad mane prout magister posuit in ij. di. xij. reddens ad hoc rationem mysticam. scilicet eo quod homo a luce per peccatum contrahit in tenebras ignorantie et peccatorum. **S**ed per hoc sumit alia ratio naturalis ex hoc quod res diuina minatur a termino ad quem non a termino a quo. ut. j. **P**hisi. et ideo dies artificialis debet denotari a vespere in qua terminatur. et non denotari a mane in quo terminatur. et sic per hoc dicitur. **F**actum est

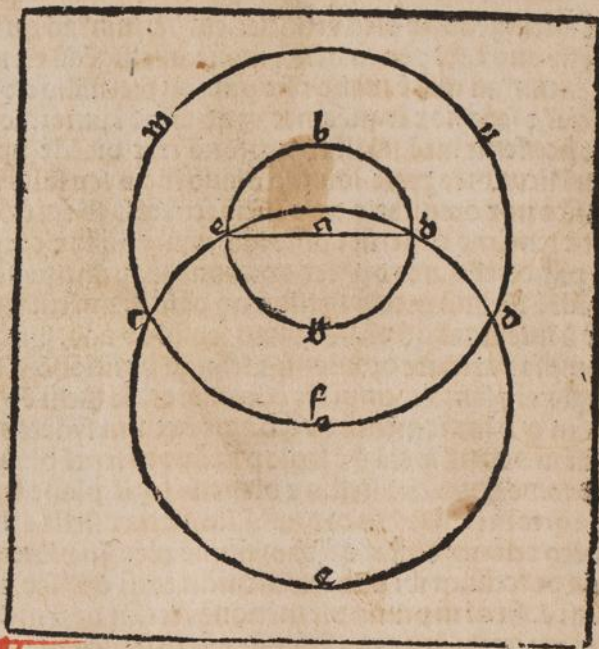
Genesis

vespe intelligēdus ē dies artificial. cui⁹ termin⁹ ad quez ē
vespe siue nox. Et p̄r cū dī. Et mane. intelligēda est nox
cui⁹ termin⁹ ad quez ē mane et sic p̄ma ps diei nālis ē dies
artificial et scōda nox sequēs. nec v3 qd̄ dī qd̄ i p̄mordio te-
nebre p̄cesserūt lucē. nā ille tenebre nō erāt dicēde pp̄rie
nox. nā sicut dies pp̄rie loq̄ndo ē latio lucis seu solis sup
terrā. sicz nox occultatio talis lucis seu solis s̄b t̄ra qd̄ nō
cōpetit tenebris q̄ fuerūt i p̄mordio aq̄s aliq̄ lux corpo-
ralis p̄ducere. Circa op⁹ scōde diei duo sūt principalit cō-
siderāda. Primū qd̄ celū sit illud qd̄ dī firmamētū. scōm
ql̄iter h̄ intelligat qd̄ dī. Et dīuidat aq̄s ab aq̄s. Circa p̄-
mū omīssa varietate op̄inonū et seq̄ndo positionē Crīf.
q̄ magis v̄ planiori sensui l̄re cōcordare v̄t tā dictū ē vide-
tur dōm qd̄ h̄ firmamētū de qd̄ h̄ agit ē celum sydereū qd̄
dīuidit in octauā sperā q̄ ē stellaz fixaz in septē planeta-
rū orbes. de q̄bus etiā stellis et planetis legit planē infra
in ope q̄rte diei. Posuit eas de⁹. s. lumīaria et stellaz in fir-
mamēto celi. nec obstat qd̄ dī in p̄ma die. In principio
creauit de⁹ celū. q̄ ibi sūmarie includit totū op⁹ sex diez
vt dictū ē. Et q̄ in p̄ma die mētione fecerat de p̄ mobili
et motū. vt ibi fuit expositū. nūc aut̄ in secūda die de fir-
mamēto in qd̄ sydera fuerūt posita mentionē facit. ostēdēs
qd̄ h̄ firmamētū fuit p̄ductū de nihilo in sua pp̄ria specie
p̄ creationē. qd̄ cōsonat huic qd̄ dī. Fiat firmamētū nō
exp̄mēdo aliqd̄ de qd̄ tale firmamētū fieret. Si ei d̄ abyf-
so vel aliq̄ p̄te ei⁹ firmamētū fuisset formatū vt qd̄az dī-
cūt dixisset. Fiat abyfusus. vel fiat de abyfso firmamē-
tū. sicut dixit de herbis et plātis qd̄ de terra fuerūt p̄ducta.
exp̄mēdo. Germinet terra herbā et. Et p̄r dicit. Pro-
tulit terra herbā. Sicut i q̄rta die dicit. Producant aq̄ re-
ptile. et in sexta. Producat t̄ra animā viuentē. Ex q̄ seq̄t
q̄ illa vbi nō exp̄mēt materia s̄ solū dīcūt. Fiat. non de-
bent intelligi fieri ex materia p̄iacēte. s̄ in sua pp̄ria specie
totalit̄ ex nihilo p̄ creationē p̄duci et sic intelligēdū ē cū
dī. Fiat lux. fiat firmamētū: sicut lumīaria. Si at̄ h̄ dī
caz qd̄ si sic scriptura debuisset v̄t in illis v̄bo creatōis vt
intelligerēt talia de nihilo fieri seu p̄ducti. Dicēdū qd̄ hoc
nō requirit fm̄ opi. Crīf. sup̄radictā quā h̄ seq̄mur. nā in
hoc qd̄ dixit Creauit de⁹ celū et terrā intelligunt omīa cele-
stia et terrestria in p̄cessu sex diez a deo imēdiate creati. p̄-
terq̄ illa de q̄b̄ in l̄ra assignat ip̄oz materia. vt tā dictū ē.
Si at̄ q̄rat de hoc qd̄ seq̄t. Et fecit de⁹ firmamētū. quō ha-
beat intelligi cū ei dī de deo in p̄s. Ipe dixit et sacra sunt
cū dixisset. Fiat firmamētū. statū debuisset dīcere factū
ē ita. sicut in luce p̄ma. Dicēdū qd̄ q̄ fieri q̄bz impozat
acq̄sitionē alicui⁹ dispositōis accidētalis in re facta. put
i postilla deducit. idcirco vt denotaret scriptura firmamē-
tū in sua p̄ma p̄ductōe fuisse a deo fm̄ oēs suas q̄lita-
tes accidētales p̄fectū. iō subdit. Fecit de⁹ firmamentū.
Idē ē dōm de lumīariis cū dicit. Fecitq̄ de⁹ duo maḡ
lumīaria. de luce at̄ nō sic nā lz lux in p̄ma die eēt facta
p̄fecta q̄tū ad h̄ qd̄ de⁹ p̄ ea dīuideret die a nocte. non sim-
p̄tēt tū fuit p̄fecta sicut lux lumīariū. vt infra patebit. et
iō de ea nō dī. Et fecit de⁹ lucē. sicut dixit fecit de⁹ lumina-
ria. Circa scōm principale attendendū ē qd̄ lz de aq̄s supe-
riorib⁹ multe sint op̄iniones sanctorū doctoz sp̄ salua au-
ctozitate p̄seq̄ndo in hoc loco qd̄ sup̄radicta sūt. dicēdū est
qd̄ corpa dyaphana sub noie aquaz intelligūt pp̄t p̄formi-
tatē p̄p̄icitatis. v̄t et primū mobile eadē s̄litudine aq̄
dī seu cristallinū. v̄t magister in l̄ra de aq̄s sup̄iorib⁹ dīc
qd̄ nō vaporat et tenuitate. s̄ glaciali soliditate suspendūt
ne labant. s̄ q̄ primū mobile et cetera corpa celestia maxie
obediūt motori. sicut aqua in oia corpa visibilia mixta h̄
habet. idcirco pot⁹ noīat noie aque in scriptura q̄ nomi-
ne cristalli. iuxta illud p̄s. cū. Qui regis aq̄s sup̄iora ei⁹.
nō ergo merelequocē sup̄iores et inferiores aq̄ dicunt. sed
quodāmo q̄si analogice. Et notādū qd̄ h̄mōi firmamētū
s. celū sydereū dīuidit aq̄s sup̄iores ab aquis inferioribus
nō solū fm̄ locū. s̄ et fm̄ q̄s dā pp̄rietates eētialit̄ p̄sequē-
tes motū eaz put magister Bonanētū. sup. ij. di. xij. hoc
videt̄ dicere. Et que ei sup̄iores. s. celū cristallinū seu aque-
ū. nō ē primū mobile. qd̄ vniformit̄ et cōtinuē vnico motū

monet. fm̄ quē resoluit totū celū motū diurno maxie
vniformi. Et que v̄o inferiores. s. elementares mouent̄ ml-
tip̄l̄ et difformit̄ fm̄ qd̄libet gen⁹ mot⁹ sicut mutatiōis et
alterationis et h̄mōi. firmamētū v̄o. s. celū sydereū p̄tici-
pat pp̄rietatē primū mobilis inq̄tū ē immune ab alia mu-
tatiōe q̄cunq̄. p̄terq̄ fm̄ sūt imp̄fecte tū attingit vniformi-
tatem mot⁹ primū mobilis. eo qd̄ celū sydereū fm̄ diuer-
sos orbes q̄s cōtinet motū variabilē habz. p̄ticipat citamē-
tū firmamētū quodāmo pp̄rietatē infēroꝝ aq̄rū nō forma-
lit̄ s̄ effectiue. inq̄tū h̄z v̄tutē causandi diuersitatem ge-
nerationis et corruptiōis et cuiuscūq̄ alterationis seu mu-
tationis p̄ accessū et recessū p̄ diuersas stellaz seu p̄stellati-
onū influyētias. v̄t hoc firmamētū sic intellectū q̄si me-
diū in p̄dictas aq̄s et quodāmo p̄ticipas v̄tutis s̄litudi-
nē extremoz distinguit aq̄s ab aquis. Illū v̄o dīcūt. s. qd̄
firmamētū die scōda factū intelligat illa ps aeris qd̄ den-
sat̄ in nubes et dicit̄ firmamētū p̄pter sp̄ssitudinē ae-
ris i p̄te illa. s̄ qz h̄ expositio lz ab aug. sup̄ Gen. cōmēde-
tur inq̄tū nihil dicit̄ p̄ra fidē. qz qd̄ p̄ponit p̄mpro docu-
mento credi p̄t qz tū remotū videt̄ a planiori sensu littera-
li fm̄ quē tradit̄ plane qd̄ in q̄rta die posuit de⁹ lumīaria
et stellaz in firmamēto celi. idcirco p̄ma expositio videtur
verior. Et aut̄ sequit̄. Vocauit de⁹ firmamētū celū. in-
telligendū ē fm̄ h̄ ab. moy. qvbi ista vocatio diei habet̄
intelligendū ē eē aliqd̄ aliud. qd̄ h̄ noie principalit̄ voca-
tur s̄ appropriat̄ ad min⁹ principale pp̄t v̄sū cōm hoīm
sicut dies principalit̄ dī spacū. xxiij. horaz. put̄ ibi. Fa-
ctū ē vespe et mane dies vn⁹. s̄ cōiūs in v̄sū latio lucis seu
solis sup̄ terrā dies dī. v̄t de⁹ vocauit lucē die. Sicut i h̄ lo-
co celū principalit̄ significat oēs orbes. s. nouē speras et et
empyreū et celos infērozes put̄ ibi. In principio creauit de-
us celū. vt s̄. expositū ē. s̄ cōtoꝝ mō celū dī sydereū tū. et
iō vocauit firmamētū celū. Sicut nō solū arida s̄ totū ter-
re elementū principalit̄ dī terra. put̄ ibi. Terra at̄ erat in-
anis et vacua. s̄ cōtoꝝ mō loquēdi arida dī terra. et iō voca-
uit de⁹ aridā terrā. De ope tērcie diei ql̄it̄ intelligat hoc
Cōgregatio aquaz in vno loco nō modicā videt̄ h̄z diffi-
cultatē. cū em̄ terra fm̄ nature sue gravitatē absolutā vn-
dīq̄z debeat eē aquis coop̄ta. nō v̄t aliq̄s loc⁹ sup̄ terrā ad
quē seu in qd̄ aque nālīt̄ sint p̄gregate. sicut terra discoope-
riet̄. ad quā difficultatē tollendā diuersi varie scripserunt
Quidā ei dīcūt qd̄ terra p̄bit̄ aliq̄s p̄tes p̄cunas in q̄bus
aque p̄fluēt̄ ad p̄tes terre qd̄ nūc ē discoop̄ta recipere h̄
s̄ h̄ nō videt̄ posse stare. nā elementū aque ē multo rarū
q̄ terra. sicut et aer multo rarior ē aqua: vt p̄z ad sensū nā
modica q̄ntitas aque in vaporē aereū p̄ operationē ignis
resoluta mlto maiorē q̄ntitatē aereā facit. v̄t qd̄a p̄bi dī-
cūt elementū aque in deculpa q̄ntitate ē maius t̄ra. sicut
et elementū aeris in multo maiorē p̄portioē excedit quātē-
tatē elemētū aque. put̄ satis p̄z p̄siderāt̄ loca pp̄ria elemē-
toꝝ. qd̄ quāto magis recedūt a cētro v̄sus circūferentiam.
tanto sunt multo maioris capacitatis. nō ergo terra h̄z ca-
pacitatē recipiendi in cōcaustatibus suis tantā q̄ntitatē
aque quāta erat sup̄ totā terrā habitabilē. qd̄ ē quarta ps se-
re totius orbis fm̄ astronomos. Vnde alij dīxerunt qd̄
aqua ante elus congregatiōem erat valde nebulōsa que
post congregatiōem densata est. idcirco minorem occu-
pat locū qd̄ etiam nō videt̄ valere. Tum qz litera nō dī-
cit. Condensent̄ aque. sed congregent̄. Tum qz sensibili-
videm⁹ qd̄ aque recepte in concantibus terre nō s̄t ma-
gis condensate q̄ aliē. Tum quia quantitas elemētū aq̄
semper excedit quantitatē elemētū terre. p̄pter aque ra-
ritatem in magna p̄portione. vt dictum est. et sic idēz incō-
ueniens sequitur sicut prius. scz qd̄ capacitas terre nō suf-
ficit ad tantam aque quantitatē in concantibus suis re-
cipiendam. vnde aliter dicitur ab alijs. scilicet qd̄ aque in
locovbi nūc sunt congregatē in maiorē sunt eleuare altē-
tudinem. nam vt dicit̄ Basilins experimento compertūz
est in mari rubro. mare esse altius terra. que quidē respō-
sio ad hoc nō totaliter videtur sufficere. Tū quia plures
in scriptura eūtes ad mare descendere dīcuntur. sicut in
p̄s. vii. Qui descendunt ad mare in nauibus et Jone. i.
Et d̄ iij

capit. de sona eunte in mare dicitur. Et descēdens Joppē
 inuenit nauē rē. Tum qz aqua de sui natura cū sit fluida
 nō p̄t habere in se ptes mōtuosas. s. ceteris altiores. sicut
 in terra p̄t sui soliditatē hoc contingit. Tū qz rotūditas
 aque p̄t demonstrari physice. sicut z terre rotūditas. qd̄
 patet nā quelibet ps aque hz equalē inclinātōz naturalit̄
 ad centz. eleuato em̄ poli in diuersis ptibus maris. Si-
 militer z diuersitas i ortu z occasu solis z stellaz vnifor-
 miter se hz sicut in terra. z vbicunqz sunt nauigātes i ma-
 ri oceano seu mediterraneo tpe tranquillitatis sp̄ vident
 hemispheria plana absqz montuositate seu altitudine i ali-
 qua sui parte. sicut fit in planissima terra in qua nulli mō-
 tes seu colles repiuntur. z iō saluo semp̄ meliori iudicio
 vltimis videtur de hoc aliquid dicendū. Pro quo atten-
 dendū est qz sicut terra fm̄ astronomos z p̄hos est in me-
 dio vn̄uersi tanqz eius centrū. z est rotūda seu spherica
 centrū est idem centro vn̄uersi. put demonstratiue pro-
 batur in vtraz scia p̄dicta. sic elementū aque rōe pari de
 sui natura est rotūdū seu sphericū cū centrū ē idē i sua p̄-
 ma p̄ductōe cū centro terre seu vn̄uersi. h̄ optuit terram
 esse discooptam ab aquis fm̄ aliquas ptes sui p̄t necessi-
 tatē suis. s. p̄pter habitātōz aialitū z h̄mōi. Sapia aut̄ di-
 uina que disponit oia suauiter sic disposuit elementuz
 aque seruando suam rotūditatem naturalem haberet
 centrūz separatū a centro terre z vn̄uersi. sicut fm̄ astrono-
 mos qui mor̄ sydez diligenter inuestigarūt. centrū quo-
 rundā orbū planetaz est separatū a centro vn̄uersi. vnde
 apud eos tales orb̄es dicuntur ecētrici seu egressse cuspi-
 dis. vt in quarto almagesti. z in alijs locis illi lib̄i pertra-
 ctatur. Que quidē diuersitas seu distantia vtriusqz cētri
 sez terre z aque abinuitē sic a deo sunt disposita. vt inde
 sequentur quinqz ad p̄positū p̄tinentia. quoz p̄mum est qz
 licet sint multe p̄gregatōnes aquaz in diuersis locis. ta-
 men oēs aque q̄ sub celo sunt. sunt ad vnū locū cōgrega-
 te put deus disposuit. nā quelibet aqua hz equalē incli-
 nationē ad centz elementū aque. sicut quelibet ps terre ad
 centrū terre. z sic habetur verus intellectus illius quod
 dī. Cōgregēt aq̄ ad locū vnū. h̄ ē dicere. inclinēt aq̄ oēs q̄
 sub celo s̄t ad vnū locū. s. ad vnū cētrū seorsum a cētro tre.
 ad qd̄ cētrū p̄gregētur aq̄ s̄t ptes tre ad cētrū tre. q̄ qd̄ cō-
 gregatio v̄itatē ē hz in oibz p̄gregatōibz aqz sine in su-
 minibz. siue i stagnis. siue i cisternis. z h̄mōi. nam oēs aq̄
 vbicunqz sunt h̄nt icliatōz ad cētrū aq̄ ad qd̄ fluit cessante
 impedimento. s̄t ptes tre etiā si sint in aere z ex̄ trā suspen-
 se sp̄ h̄nt icliatōz ad suū centrū. **S**ecm̄ qd̄ sequit̄ ex p̄-
 dicta distantia est qz aq̄ nō totā cooptat terrā h̄ aliquā ptes
 dimittat discooptā. put requirit talis distantia centroz abin-
 uicem. z de hoc dicit in l̄ra. Et appareat arida. **S**equit̄
 terciū ex h̄mōi distantia centroz qz hec p̄gregatio fuit a deo
 facta per certā legē seu dispositōz in gyro vallatē abyssos
 .s. multitudinē aqz. put l̄ra sonat. Prover. viij. ca. Quā-
 do certa lege z gyro vallabat abyssos. **Q**uartū sequit̄ ex
 p̄dicta distantia. qz h̄ in ripa maris cōit̄ trā z aqua sint eq̄l̄
 altitudis. tñ p̄cedēdo i mari p̄ elōgatōz a trā mare semp̄ ē
 alti⁹ trā. vñ in ps. lxxvij. Veni in altitudine maris. z intā-
 tū qñz p̄ceditur qz mare ē alti⁹ qz mōtes i trā. z sic intelli-
 gitur illud ps. ciiij. Sup̄ mōtes stabūt aq̄. qz altiores sunt
 aque oceani. p̄sertim p̄cedendo versus medium qz mō-
 tes terre. **S**equit̄ q̄ntū ex p̄dicta distantia qz incedentes
 p̄ terrā ad mare descēdentes debent dici sicut in auctori-
 tate p̄reallegata. z in alijs qz plurimis habetur. Similiter
 qz mare dicitur esse seu fundari super terrā. put legit̄ i ps
 xxiiij. Ipse super maria fundauit eum. Et vt p̄dicta cla-
 rius intelligatur ponitur hec figura que representat hec
 elementa scilicet terram z aquam. tam p̄ma eorum pro-
 ductione qz post aque congregatōnem. In qua figura li-
 cet corpus mathemathice consideratum non possit in su-
 p̄ficie plene representari tam sat̄ sufficit recte imagināti.

Sequitur figura.

In hac figura sit a centz terre qd̄ ē et centrū vn̄-
 uersi. z sit sphaera tre. b. d. g. e. sup̄ cētrū a. z sit sphaera
 aque an̄ ei⁹ p̄grega tōz. m. n. o. sup̄ centrū a. supra dicitū qd̄ ē cētrū vn̄uersi. nā aqua ex sui p̄-
 mena natura eq̄l̄it̄ hēbat circū dare terrā. cū ql̄ibet ps aq̄
 equalit̄ h̄ret inclinātōz ad cētrū terre. qd̄ ē centrū vn̄uersi
 Disposuit aut̄ de⁹ qz h̄ sphaera aque p̄gregaretur ad vnū lo-
 cū sic vt arida appareret. Sit ergo sphaera aque sc̄da. s. post
 h̄mōi iustionē cōgregata vbi nūc ē. s. c. d. e. q̄ qd̄ sphaera est
 eq̄lis p̄me sphaerae aque. s. m. n. o. Sit et centrū sphaerae aque
 post eius congregatōz. s. quod est ecētrici vt dcm̄ ē. eo qz
 distat seu egreditur a centro. a. qd̄ est centrū vn̄uersi. In-
 terfecet ergo h̄ sphaera aque sphaera terre in duobz p̄ctis seu
 locis. s. d. e. Patet iḡ in hac figura p̄mū intentū. s. qz oēs
 aque vbicunqz fuerit sub celo ad sphaerae aque sunt v̄ualiter
 congregatae. z p̄ p̄ns ad vnū locū. nā quelibet aqua habet
 equalē inclinātōz naturālē ad sphaera seu centrū sui elemē-
 ti. s. aque. qd̄ ē. s. et si sint separate in locis alijs vbi ipeditant̄
 ne possint fluere ad locū suū sicut et ptes terre vbicunqz in-
 spendatur seu detineantur. ad sphaera tre seu ad centrūz ter-
 re habēt icliatōz naturālē. z hoc est qd̄ dī. Cōgregēt aq̄
 ad vnū locū. vbi notanter dī. Que sub celo sunt. ad exclu-
 dendū aq̄s sup̄ioresqz nō intelliguntur sub hac ordinatōne
 Patet etiā in hac figura fm̄ intentū. s. qz aqua nō totā co-
 optat terrā. h̄ aliquā ei⁹ p̄tē dimittat discooptā. nam ar-
 cus. d. g. e. qui ē i sphaera terre ē discoopt⁹ ab aquis. vt patet
 in hac figura. qd̄ fm̄ cosmographos ē fere q̄tra ps tre ce-
 teris p̄tibz ip̄i⁹ terre remanentibz sub aqua cooptis. vnde
 notant̄ dicit. Vocauit de⁹ aridā trā ad differentia tre co-
 opte aquis q̄ nō dī arida. Patet et̄ in hac figura terciū in-
 tentū. s. qz h̄ p̄gregatio fuit a deo facta p̄ certā legē seu insti-
 tutionē q̄ de⁹ vallauit. i. circūmunuit in gyro. hoc est i cir-
 cuitu abyssos. s. aquaz multitudinē. nā p̄ gyrz seu p̄ circū-
 tū sp̄icū. s. c. d. e. vallauit totā multitudinē aqz v̄ualit̄. sic
 qz ql̄ibet aq̄ q̄ sub celo est ad hunc gyrz ex certa lege diuisa
 hēat inclinātōz cōnaturalē. z sic h̄t ver⁹ sensus hui⁹ dicit̄.
 Certa lege z gyro vallabat abyssos. Sicut z h̄ qd̄ dī. Cir-
 cūdedi mari terminū suū z similitū. Patet etiā q̄rtū in-
 tentū in hac figura. s. qz licet in ripa maris terra z aqua in eo-
 dē loco p̄currūt. vtpura in. d. p̄cedendo tñ in mari p̄ elon-
 gatōz a trā mare sp̄ ē alti⁹ trā. qd̄ sic p̄z. nā si p̄cedat a lo-
 co. d. in q̄ cōcurrūt aq̄ z mare. vt dcm̄ ē p̄ elōgatōz a terra
 vsqz ad aliquē locū. vtpura locū. c. q̄ ē i sup̄ficie maris. nūc
 c. ē loc⁹ altior qz. d. nā si p̄trahat̄ linea ab a. qd̄ est cētrū
 terre seu vn̄uersi vsqz ad. c. talis linea interfecabit sup̄fici-
 em terre in aliquo loco. z sit verbi gr̄a in. b. z cum. a. d. z. a
 b. sint equalēs. qz p̄cedunt a centro ad circūferentiam
 sequitur qz linea. a. c. est maior qz linea. a. d. z p̄ p̄ns. c. lo-
 cus est altior. d. quia magis accedit ad circūferentiam
 vn̄uersi qz. d. Et quia diametrum elementū aque ē i maḡ
 quantitate maius qz diametrum terre. vtpura in decuplis

ut dictū ē. sequit̄ q̄ tantū posset pcedi p elongationē a terra q̄ sit mare ibi alti⁹ q̄ mōtes in terra. nā mōtes q̄tūcūq̄ q̄ alti nullā pportione pceptibile habēt p pparationē ad orbē t̄re. vtz in ecclipsib⁹ lunarib⁹ in qb⁹ ex q̄ntitate vmbre a terra causate cōmēsurat certitudinalit̄ quāntitas eclypsis nulla mētionē faciā bē vmbra montiū rōe predicta. Idē etiā p̄ in p̄mēsuratiōne diez̄ z noctiū in qua non fit aliqua mēntio de altitudine montiū. ac si esset terra spherica penit⁹. z sic itelligit̄ illud ps̄. Super mōtes stabūt aq̄. s. q̄ altiores sūt aq̄ne oceani pcedēdo vsus mediū q̄ mōtes terre. Sequit̄ q̄ntū intentū. s. q̄ incidētes p terras ad mare descēdē dicūt. sicut patz̄ in auctate p̄eall. z in alijs qd̄ sic ptz̄. nā assignet̄ aliq̄s loc⁹ in superficie terre discoopere citra ripā. z sit. g. z sic p̄trahat̄ linea a cētro aque qd̄ est s. vsq̄ ad punctū. g. tūc talis linea interfecabit̄ superficies aque in aliq̄ loco. z sit vbi gratia in puncto. h. z tūc p̄stat q̄ linea. f. g. ē maior q̄ linea. f. h. et p̄ p̄is loc⁹. g. respectū. f. qd̄ ē centrū aque ē altior q̄ loc⁹. d. vbi ē ripa. vtz manifeste. z sic p̄z rō q̄re aque vbi cūq̄ ponant̄ in terra naturalit̄ descendēdo fluūt ad mare. nisi impediānt̄. iux̄ illd̄ Eccl. j. **D**ia flumina intrāt in mare. Et ex hoc sequit̄ q̄ incidētes per terrā z mare descendētes debēt dici vti s. allegatū ē. nā cōi mō loquēdi loca terre a quib⁹ aque fluunt dicūt̄ superiora respectu locorum ad q̄ fluunt. Patet etiā in hac figura q̄ terra dicit̄ fundari super mare. vt in ps̄. xxiij. Quia ip̄e super maria fundauit eam. Terra em̄ habitabilis. s. d. g. e. super elementū aque fundat̄. altior em̄ ē respectu. f. qd̄ ē centrū aque q̄ tota sphaera aque post ei⁹ p̄gregationē. z eadē ratiōe d̄r eē terra sup flumina nā flumina a tra descendūt in mari. vt dictū ē tanq̄ a superiori loco ad inferiora. Ex qb⁹ bene cōsideratis pōt haberi verus intellectus scripturarū q̄ de cōparatiōne aque ad terrā q̄ ad sū tractant. q̄ diuersimodē ab aliqb⁹s expōsitorib⁹ expōnūt̄. Patet etiā ex supradictis q̄ terrā eē. discoopertaz̄ sūm̄ aliquā partē ab aquis mō predicto nullū pōt attribui nisi potestati z ordinationi diuine. vt scriptura in multis loc̄ testat̄. **P̄n̄** **D**iere. v. ca. **N**e ergo nō timebitis ait dominus. z a facie mea nō delectabit̄. qui posuit arenā terminūz mari. Ex q̄ patet hoc pertinere ad omnipotentia diuināz solū. **S**icut z ad eius ineffabilem p̄uidētia q̄ disponens omnia suauiter locū dedit aquis mō cōnaturalē. ne vltius terrā cooperirēt. iux̄ illud ps̄. ciiij. Terminū posuisti quē nō transgredient̄. nec cōuertent̄ operire fraz̄ z hoc ē satis manifestū. nam licet exiccatio superficies terre aliquo mō posset causari ex actione solis desiccatis z huiusmōi. mutatio tñ seu separatio centri aque a loco sibi i p̄ma p̄ductione debito ad aliū locū distantē nō p̄t causari nisi a deo qui solus est institutor nature. In hoc enim q̄ deus dixit. Congregent̄ aquēz̄. mō p̄dicto. dedit deus aliā naturalē inclinationē ab illa q̄ in p̄mordio habuerāt vt s. expōsitū ē. z ideo ratiōnabilit̄ h̄mōi congregatio aq̄ rū fuit facta anteq̄ sol fieret. vt innueret terrā esse discoop tam nō per exiccationē solis vt qdam errorē putāt. s. iustione diuina. Idē patet ex mō loquēdi scripturē in h̄ loco. **N**ō em̄ dixit. desiccant̄ aque q̄ sunt sup terrā. vt apparet arida. s. dixit. Congregent̄ aque. Quāta aut̄ sit distātia vni⁹s centri ab altero valde difficile esset humanitus inuestigare. s. sufficit q̄ tāta est distātia quāta requirit̄ ad hoc vt p̄dicta inde sequant̄. pōt etiā p̄babilit̄ optinari n̄ tñ certitudinalit̄ q̄ centrū aque elemētū sit idē cū ecētri co lune. eo q̄ elementū aque p̄t exp̄mūt̄ sequit̄ motūz lune sūm fluxum z refluxum.

De opere quarte diei.

Circa p̄ductionē luminariū z stellarū parte sunt op̄i. s̄c̄ z circa multa alia in hoc capitulo cōtenta. s̄m̄ tñ expōsitōne quā seq̄r luminaria z stelle fuerūt quarta die p̄ducta deo p̄ creationem in suis p̄p̄iis z p̄fectis formis. quas formas sequunt̄ p̄p̄ietates z virtutes q̄ exp̄mūt̄ in littera z alie q̄ ibi nō sunt exp̄resse. cum facta littera in hoc loco nō tradat nisi illa q̄ visui seu sensui hōim cōster subiacēt. vt dictum est. hūc em̄ sententiē l̄ra valde consonat. cū d̄-

cit. **F**iant luminaria. eo mō quo dixerat. **F**iat lux. nō em̄ dixit. **P**roducat̄ celi luminaria. vel nubes lucida producat̄ solem. vel aliqd̄ h̄mōi. in quo denotaret̄ ipsa fuisse ex aliquo facta. nec etiā dicit̄ in eis esse aliquid informe qd̄ perficeret̄. sed simpliciter in primo eoz fieri explicat̄ eoz p̄p̄ietates. vt littera plane restatur. **C**irca p̄p̄ietates autē eoz attendendum q̄ nō omnes p̄p̄ietates luminariū z stellarū etiā sensibiliū hic exp̄mūt̄. sed illa q̄ humana vilitati manifeste deseruiūt. in quibus etiā d̄ra inē lucem prima die factā z lucem luminariū innuit̄. vñ d̄ prima p̄p̄ietate dicit̄. **D**ividat̄ diem a nocte. in quo ostendit̄ quedā differētia inter hāc diuisionem diei z noctis z illā de qua fit mēntio in prima die. nam ibi non dicit̄ q̄ lux diuideret̄ inter diem z noctem. seu lucē a tenebris. s. q̄ deus diuidit̄ eo q̄ illa lux nō habebat̄ p̄p̄ietatē motū de se. sed per diffusionem z contractionē a deo factam d̄ es diuidebatur a nocte. vt dictū fuit s̄m̄ **B**asyl. sed luminaria q̄ habent motum a se s̄m̄ naturā a deo sibi collatā. p̄p̄ie diuidunt̄ inter diem z noctem. vñ de d̄ra. **F**iant luminaria z̄. vt diuidant̄ diem ac noctem. **E**t notandum q̄ licet dies sit p̄p̄ie latitudo solis sup terram. tamē quelibet plaueta z stella habet sūm̄ p̄p̄iū diem. s. cum ip̄a sup terram fertur. z noctem ecōuerso. z ideo nō simpliciter dicit̄ de sole vt diuidat̄ diem ac noctē. s. etiam de omnib⁹ dicit̄ vt diuidant̄. **S**c̄da p̄p̄ietas ē euz dicit̄. s̄m̄ in signa quod cōmuniter expōnūt̄ inq̄tum ex luminariis celi accipitur significatio pluuiosi t̄p̄is vs̄ sereni. q̄ sunt apta diuersis negocijs. qd̄ nō sic intelligendū ē. vt per luminaria et̄ stellas cōster accipiāt̄ signa serenitatis vel pluuię cuiuslibet temporis sequētis. q̄ hoc p̄tinet ad astrologos. q̄ de his p̄noscationib⁹ intendūt̄. nō aut̄ ad populū rudē cui moyses loquebat̄. z et̄ ip̄i astrologi sepe fallunt̄ in p̄noscit̄ cādō. s. hoc intelligi debet s̄m̄ quandā generalitatē significationis. vt cū cognoscit̄ q̄ sole exite in parte septentrionali. seu in signis seu mensibus h̄mōi calor viget vt i pluribus. z pluuię diminuunt̄. z ecōtra de meridionalib⁹. et̄ hoc cōster intelligitur a popularib⁹ q̄ cōmuniter dicūt̄ tālem mensē eē calidū z tālem tempatum esse h̄mōi qd̄ veritatē habet in plurib⁹. q̄ qdam noticia est magne vilitatis in cultura terre. vt est manifestum. **S**i autē intel ligatur p̄ hoc q̄ dicit̄ signa. q̄ de h̄mōi luminariis et̄ stellis pōssunt accipi signa aliorum euentū. talis intellegat̄ z si forte aliqd̄ contineat veritatis. non tamē s̄m̄ primariū significationē l̄ralem. q̄ de primaria significatione littere s̄m̄ cōm̄ modum intelligēdi accipit̄. z de talibus signis intelligitur illud **D**iere. x. **N**e signis celi nolite metuerē q̄ gentes timēt. **E**t p̄z q̄ h̄ p̄p̄ietas non p̄tinebat̄ ad lucem prima die factā. **A**lia p̄p̄ietas luminariū ad vtilitatē hominū exp̄mūt̄ cū dicit̄. vt sint in tempora. **P**ro q̄ attendendū q̄ nō dicit̄ vt sint in t̄p̄s. vt sic intelligeret̄ de tēpore simplr̄ sumpto qd̄ factū ē cū primo motu in prima die vt dictū est. s. dicit̄ in tempora. vt intelligatur de vicissitudine temporū ex qua fastidiū tollit̄. vñ in hymno. **E**t tempoz das tempora vt allenes fastidiū. z valitudo etiā cōt̄ seruat̄. z necessaria victus oriunt̄. vt p̄z p̄ exp̄ientia. qd̄ etiam lune videt̄ p̄tinerē q̄ s̄m̄ quatuor aspect⁹ q̄s habet ad solē diuersas influētias etiā sensibiles causat̄. vñ ps̄. ciiij. **F**ecit̄ lunā in t̄p̄e. **A**lia p̄p̄ietas ad vtilitatē hominūz est mēsuratio durationis rerū tēporaliū z negotiorū de quo dicit̄. **E**t in dies z annos. p̄ h̄ em̄ quelibet duratiō tēporalis mēsurabilis ē tam p̄terita q̄ futura s̄m̄ certitudinē. vñ saltē estimatiōne. qd̄ non p̄tinet ad lucē p̄ma die factam. p̄sertim cum nō durauit nisi p̄ tres dies. **A**lia vō p̄p̄ietas maxime vtilitatis ē. vt illuminent̄ super terram qd̄ est necessarium q̄tūm ad vsum. q̄ est directū in operib⁹ z maxime vtilis est ad cognoscēdas rez̄ differēctias. vt in. j. **M**etaph. qd̄ nō p̄tinebat̄ ad lucē prima die factā. q̄ non legit̄ illuminasse terram. q̄ ex sui tenuitate nō poterat̄ ad hoc attingē. **E**t ex h̄ et̄ sequit̄ illā lucē nō habuisse alias vtilitates p̄dictas q̄ oēs pueniūt̄ mediāre illuminatione luminariū z stellarū sup terram. **E**t vt summarie

Includeret alias proprietates luminariū z stellarum q̄ eēt quodāmo inenarrabilia dicit. v̄ p̄ essent diei z nocti. s̄. per p̄tatem insinēdi suas p̄p̄tas ip̄siones. v̄n̄ z in ps̄. cxxxv. de hac materia dicit. Solē in p̄tate diei. lunā z stellas in p̄tatem noctis. q̄z mediātib⁹ radijs īfluūt. z iō p̄tās diei p̄cipue attribuit̄ soli. c̄ radij in die ceteros obumbzāt. p̄tās v̄o noctis lune z stellis attribuit̄. q̄ de nocte clar⁹ irradiant. Et notandū q̄ moyses in hoc loco cām p̄ductōnis luminariū assignat solū fm̄ q̄ sūt facta ad vtilitatē hoim̄ v̄n̄. Deut. iij. de eis d̄. Que creauit dñs de t̄ra in miserit̄um cunctis gentib⁹. h̄ ex h̄ nō tollitur ip̄a fuisse facta p̄p̄ totū vniuersum z finaliter p̄p̄ gloriā dei. ad quā oia p̄ducta seu creata ordināf. v̄n̄ in puer. Dia opat̄ e de⁹ p̄p̄ semetipm̄. In eo ca. j. Gen. vbi d̄ i postilla. Marie q̄a fm̄ altos sc̄tos doctores Moyses zc̄. Additio. ij.

Dicitur v̄z sit q̄ expositio be. aug. in hoc loco. sit val de lōginā q̄ plano l̄rali sensu. nō t̄n̄ ex hoc q̄ moyses rudi p̄p̄lo loq̄bat̄ q̄ sp̄italia cape nō potat sed t̄m̄ corpalia posset sumi rō p̄ expositōz angu. sed pot̄ v̄ deur facere p̄ eo q̄z p̄pter ruditatē ppli z p̄nitatē ad ydo latrā optebat q̄ moyses de angelica natura z ei⁹ cognitō ne q̄si pabolice loq̄ret̄ p̄ similitudinē Despe z mane zc̄. V̄n̄ sensus l̄re in hoc loco fm̄ aug. si p̄p̄te intelligat̄ est pabolice q̄ sub sensu l̄rali p̄inet̄. q̄ q̄dē mod⁹ exponendi necessari⁹ ē vtilis in multis locis sacre scripture. put supra i q̄one sup. plogū i r̄fisione ad q̄rtū argu. pleni⁹ p̄riet̄. In eo. ca. j. vbi d̄ i postilla. Dic q̄rit̄ q̄re i sc̄da die non d̄. Et vidit de⁹ q̄ esset bonū zc̄. Additio. iij.

H loco v̄ postillator a rectitudie i trib⁹ deuiare q̄z p̄ auctoritates doctoz nō mediocre auctoritatē inter catholicos h̄ntiū irreuerēter tractat. sc̄do q̄a irōnabiliter dicta eoz ip̄robat. tercio q̄z expositōis l̄ralis auctoritatē. quā n̄ri doctores primo inuenit̄ Ra. sa. bebo attribuit̄. Primū p̄z. nā r̄fio quā ip̄e vocat triumphaticā ē illi⁹ magni doctoris Rabani q̄ i h̄ loco ad hāc q̄onē sic r̄ndet. nisi forte sic q̄dā p̄m̄ exposuit nō eē bonū duplicē nūez. q̄ ab v̄nitatē diuidit̄ z p̄figurat federa nuptiaz. v̄n̄ z i archa noe oia aialia q̄ bina igrediūt̄ inūda s̄. z ipar numer⁹ mūd⁹ eē oñdit̄. hec ille. Mḡ ē i. ij. dist. xliij. r̄ndēs ad hāc q̄onē sic dicit. Sacramentū aliq̄d h̄ p̄m̄edat̄ iō ei fortasse nō ē h̄ dcm̄ q̄d t̄n̄ sic i alijs factū ē. q̄z binari⁹ p̄ncipiū ē alteritatis z signū diuisionis ab v̄nitatē. hec ille. Nō īgf̄ modica irreuerētia ē tantoz doctoz seu parz expositi onē triumphaticā vocare. Sc̄dm̄ p̄z. nā motiū postillatorz ad reprobādū h̄mōi expositōz doctoz. q̄d sumit̄ ex h̄ q̄ i sacro euāgelio binari⁹ nūer⁹ ē laudabil̄. ad q̄d allegat̄ Grego. sup. Luc. x. c. modici valoris ē ap̄d sane itelligētes. C̄ rō ē. nā i expositōib⁹ mysticis p̄ v̄nā z eandē rē fm̄ diuer las sui q̄litates sepe op̄sita designāf. sic z celū empyreuz rōne splēdoriz p̄ ignē posset designari. v̄n̄ z ignē d̄. ifer n̄at̄ q̄z deuorat̄ ēz maxie obfuscat̄ z de eo legit̄ Job. xx ca. Deuorabit eū ignis q̄ nō succēdit̄. Silt̄ z de biario numero ē v̄dm̄. q̄z si p̄sideret̄. put̄ i eo rō charitat̄ is p̄ saluat̄ sic ē laudabil̄ z i bonū sonat̄. z iō biariū itelligit̄ isto modo greg. sup. luc. Inq̄tū at̄ binari⁹ numer⁹ ab v̄nitatē p̄ descē dit̄ p̄ncipiū seu signū diuisionis ē. z p̄ p̄ns̄ n̄ bonā h̄z significatōz. z isto mō accipit̄ a doctoz h̄ loco. v̄n̄ p̄dictozuz doctoz expositio. et̄ nō sit l̄ralis t̄n̄ō ē triumphatica. sed vere expositio mystica. z iō interposuerūt aduerbiū dubitatinū. s̄. forte seu fortasse ad designandū q̄ ex ea nō p̄t sumt̄ efficac̄ argumentū. sicut nec ex alijs mysticis expositiōib⁹. Terciu⁹ p̄z. nā r̄fio l̄ralis quā attribuit̄ ip̄i ra. sal. inuenit̄ pus in glo. nostra. vbi sic d̄ vel iō nō additur q̄z i h̄ ope distinctio aq̄z n̄ ē p̄fecta q̄ i p̄rio sit. vbi dicit̄. Cō gregēt̄ aq̄ i locū v̄nū. z iō ibi addendū reseruat̄. h̄ i glo. po si⁹ igitur erat attribuēda auctas h̄ expositiōnis glose. no stre q̄ Ra. sa. put̄ oñsum ē i q̄rto art. q. supaddite i plogo In eo. ca. j. vbi d̄ i postilla. q̄ distinctio facta ē p̄ h̄ q̄ aq̄ prius p̄ducta in forma substāiali zc̄.

Congregatio aq̄z de q̄ h̄ agitur nō ē intelligenda p̄ de n̄sitate aquaz. nec p̄ eaz receptionē incōcauita

tib⁹ terre. put̄ aliq̄ voluerūt. h̄ p̄ aliū modū rōnabiliorē put̄ littera sonat̄. sicut pleni⁹ additōe supra dicta in ope tercie diei declaratur. vide ibi. In eo. ca. j. vbi d̄ i postilla. z p̄tulit̄ terra. itelligit̄ passine. q̄z v̄tute diuina actiua p̄tulit̄ zc̄.

Additio. v. X h̄ q̄ diuina v̄tute tra p̄tulit̄ herbā nō tollit̄ qui terra actiue p̄tulit̄ p̄dicta. V̄n̄ aug. i h̄ loco causa. liter dicit̄ ē p̄duxisse terrā herbā z lignū. s̄. p̄duxit̄ accepisse v̄tutem. In eo. Gen. ca. j. vbi d̄. Stelle autem fixe zc̄.

Ctaua spera vbi sunt. xij. signa z stelle fixe motū h̄z p̄p̄iū distinctū a motu firmamētī q̄ q̄dē mor⁹ dicitur apud astronomos motus accessus z recessus. In eo. ca. j. vbi d̄ i postilla. Nec valet q̄d p̄ h̄ obijcit̄ frat̄ Tho. zc̄. Additio. viij.

I vba sancti Thome tractātis de luce i p̄ma die p̄ducta i p̄ia parte. q. lxvij. art. vlti. in r̄fisione ad sc̄dm̄ argumentū recte intelligant̄. ip̄robatio postillatoris nullū h̄z locū. vba em̄ sua i hac materia loco al legato h̄ s̄ i forma. Quidā dicit̄ lucē illā fuisse nubē q̄n dā lucidā q̄ postmodū facto sole i materiā p̄iacentē redijt̄ h̄ istud nō est cōueniēs. q̄z scriptura i p̄ncipio Gen. com memorat̄ istitutz nature q̄ postmodū p̄seuerat̄ v̄n̄ nō de bet dicit̄. q̄ aliq̄d t̄nc factū fuerit q̄d p̄ modicū eē desierit̄ z iō alij dicunt q̄ illa nubes lucida adhuc remanet̄ z ē cō tincta soli vt ab eo discerni nō possit̄. h̄ fm̄ hoc illa nubes sup̄flua remaneret. nihil aut̄ est vacuū in operibus dei. et ideo alij dicunt q̄ ex illa nube formatum est corpus solis sed hoc etiā dicit̄ non potest si ponatur corpus solis non esse de natura quatuor elementoz. sed esse incorruptibile per naturam. q̄m̄ fm̄ hoc materia eius non potest eē sub alia forma z ideo dicendum zc̄. hec ille. Ex quibus v̄bis manifeste patet q̄ sanctus Thomas non improbat terci am positionem. que dicit̄ solem esse factum de illa nube lucida. per hoc q̄ in p̄ima rerum productione non est di cendū q̄ aliq̄d sit p̄ductū satis cito corrupendum p̄ ut postillator eidem imponit. sed sanctus doctor impro bat hanc positionem per aliud medium z conditionali ter. s̄. si ponatur corpus solis esse incorruptibile per natu ram. quia fm̄ hoc materia eius nō potuit esse sub forma nubis lucide seu alia forma quecuq̄ distincta a forma so lis que nunc est. Primam autem positionem q̄ dicebat illā nubē lucidam postmodum facto sole in materiam p̄ iacentē redisse improbat sanctus Thomas p̄ hoc q̄ non est dicendum q̄ aliq̄d in p̄ima rerum p̄ductione sit p̄ ductum satis cito corrupendum. que quidē improba tio est manifesta quo ad istam positionem primam: nam si nubes illa lucida in materiam p̄iacentem redijt̄. cer tum est ip̄am corruptā fuisse fm̄ perfectam rationez cor ruptionis. non em̄ transmutabatur in melius. vnde i hoc loco videtur q̄ postillator aut non legit̄ verba sancti Tho me p̄dicta. aut voluit̄ inuoluere sententias eis vt euz irra tionabiliter reprehenderet. V̄n̄ aut̄ subiungit̄ postillator de sancto Thoma. q̄ incidit̄ in illud quod improbat. eo q̄ in opere quinte diei dicit̄. q̄ aues z pisces facti sunt ex q̄ tuoz elementis zc̄. nihil rationis videtur continere. Nam sanctus thomas non improbat q̄ ex aliqua natura in p̄ncipio Gen. com memorata fm̄ aliq̄d sui produceretur aliqua alia natura. sicut herbe vel plante ex terra. z aues z pisces ex aqua seu ex quatuor elementis. sed dicit̄ eē in conueniens q̄ aliq̄d tunc factū fuerit. z postmodū esse desierit̄. s̄. fm̄ totū. v̄puta q̄ totū elementū aque v̄l h̄mōi nunc p̄seueraret. sed post modicū desineret esse. q̄d esset contra institutionē nature q̄ p̄seuerās est.

In eo. ca. j. vbi d̄ i postilla. Considerandū etiā q̄ aues z pisces zc̄. Additio. viij.

Iscendū est h̄ sicut supra super illud verbum. Et p̄tulit̄ terra. s̄. q̄ ex hoc q̄ pisces z aues fuerunt p̄ ducti a deo actiue. nō sequitur q̄ nō fuerint pro ducti ex elemētis actiue. Causa em̄ p̄ma nō sp̄ exclu dit̄ ac tionem causarum secundarum vt dictum est.

In eodem ca. j. vbi d̄ i postilla. ex q̄ p̄z iudeos cecidisse

in errorem saracenoꝝum.

Ad ditto. ix.

Icut inter xpianos fuerunt aliq heretici. vt Arria ni. Nestoriani. z hmoi. quoz errores no sut impo nedi veris xpianis. sic inter iudeos fuerut aliq ha betes erroneas opinioes q no approbant a iudeis coiter vn licet in aliqb opuscul eoz appareat q in alia vita sint corporales delectatioes coitas tn eoz h oino respuit. e ei illud isa. lxxij. N seculo no audierut. nec aurib pcepe runt. ocul si vidit. de absq te q pparasti expectatib te. Ex qbus vbis manifeste habet q remuneratio pparata iustis superat oem sensu. vn determinatio cois e apd eos. put ra bi moyses dic q in alavita no e cib. nec pot. nec ac. ve nereoz. h iusti delectantur ex splēdore diuie gratie. Qua ppter attribuere istu erroze iudeis in coi no e vtile ad eoz reductionē. credūt ei q nos fingim medacia s eos. qd h modicu impedimentum prestat ad hoc vt reddamur eis credibiles.

In eodem Gen. ca. j. vbi dicit in postilla. ymago aut dei consistit in anima zc.

Ad ditto. x.

Et expositio postillatoris de imagine z similitudine satis congrua e. z ponit a magistro in. ij. disti. xvj. Sunt tamen alij modi exponendi vt ibidez habet quoru ro dicit. put in pma pre. q. xliij. arti. viij. pt sic sumi. na similitudo aut pferat vt pambulu ad imaginē. in qtuoz e coioz qz imago. ois ei imago e similitudo z no ecōtra. vn pt pferari vt subsequēs ad imaginē in qtu significat quan da imaginis pfectionē. Dicim. n. imaginē alie ce silēz ei cui e imago. in qtu pfecte representat ipm vn similitudo si di stinguat ab imagine p mo put e pambula ad ipam. sic si similitudo atredid fm ea q sut coioza pparatib intellectu alis nature. z fm h ad imaginē di mēs pntet fm aug. i li bro. lxxij. qōnū. Cetera at hois. f. q pntet ad pres inferi ores anime. vl et ad ipm corp ad similitudinē facta eē dicū tur si at distinguat scdo mo. f. pur similitudo significat ima ginis pfectionē sic hz locū expositio postillatoris.

Incipit tractat magistri Mathie ordinis minoru pui cle Saxonie ministri sacre theologie pffessoris clarissimi que intitulat Correctoriū corruptoꝝ Burgens. in q di cta postillatoris tutant rñdendo rōnib Burgens z ei di cta optimis rōnib annihillado vt pz diligēt inspicienti.

Est plogu suū Burgens ad lram accedēs dic se velle aliqua supponere ex qb trahi debeat aliqd planū p simplicitē capietib. Et h facies inuoluen do inias circa primū capitulū replet totū vnū sexternū. et suis inuolutionib poptime pefatis videri poterit q pri mū capitulū remanet pl dubiū in multis qz ex plana po stillatoris expositioe in q digressioe rephendit aliquādo postillatozē. p dicēs q minus sufficēter se habuit circa p cessū introductorū pmi capitulū in eo q dicit intellectuz opationis sex diez depēdere ex varietate opinionū de na tura materie a phis positaz. Vbi dico q Burg. no hū re phēdit postillatozē. nā postillatoz dic duas solēnes expo sitiones lrales doctoz eē q pcedūt varie fm opinioes va rias de natura materie a phis positaz z excludit admira tionē eoz q egrefere possent cum dicta phoz opinabilia tractare in expositione lrali dicēs. ex illaz ptractatione de pēder intellect opis sex diez. no directe z p se. h in qtu ex ponit varie a diuersis. No igit vult q sensus lralis sit su mēdus ex opinionib phoz. h q videri possit. q doctoruz expositio innixa z sūdata sup hmoi sit rōnabilior z sensui lrali ppinqoz. no igit incōueniēter dictū vt putat Burgē. Rōes igit sue rephētionis no valēt. no prima qz ex diuer sitate opinionū no sumit sensuz scripture. h solū in qrit ex eis q sentētia doctoz sit aptior. nec secūda. qz articulū cre ationis no in qrit ex pfatis opinionib. h cōuenientā ex positionum adductarum intendit enim solum expositio num varietatem et obscuritatem declarare a quo etiam tpe burg. no abstinēt si rephēibile est. nam diuersitatem inter be. aug. z ambro. sumi de informitate materie pra ctat in solutione pime questionis quā mouet quare scilicet cet scptū no sit. fiat terra. sicut fiat lux zc. Nec puto sine in

relectu opinionū de natura materie expositionē Bede. Strab. Lincomensis. z ceteroz de pma forma corpora li quicqz posse intelligere. qzuis ad verū sensū lralem hu ius passus etiā sine eoz expositioe qz possit puenire. Itē eadē digressioe improbat burg. rōes p postillatozē addi ctas. ad ostendendū aggressiones aquaz in locum vnuz vt apparet arida. videlicet pdenationē elemēti aque et receptionē multarū partū eius in pcauitatibus terre qz rationes improbado burg. improbat non modo postilla tozē h z be. aug. q afferit has rōnes sup Gen. c. xij. Sicqz Burg. ad reuerentiā sanctoz no respicit qd s. in postilla toze valde rephēdit. h frustra vt patet in correctorio. vj. articulo. q. pambule. Rōes nāqz ipius burg. s. b. aug. z postillatozē modice sūt apparetie. nāz pma fundatur super falsa imaginatioe qsi tota ratio siccitatis terre sit re ceptio aque in pcauitatibus terre. quod falsum est. sed ex condensatione eius facta est. cū in pma creatione aqua fuisset rara ad modū nebule. z ex multis pugillis nebule factus est vnus pugillus aque. sicut patz ad sensū. Sicqz condensatione facta pars recepta est in cōcauitatib terre z ille sunt due cause ptales siccitatis terre. vt vult bea gregent aque no condensent. nā pgreg. tū simul z cōdē satio e partū ppinquior positio z ita illa difficultas poti us est vocalis qz realis. Similiter qd tercio adducit fun datur super falsa imaginatioe. imaginatur em qz aque in terra recepte sint densiores. quod verum non est quantū est de ratione aque. quia toto elemeto cōdensato ps eius vna recepta est in terre visceribus. Et p ea que dicta sunt patet q non valet illud quod quarto adducit. quia pden satio z receptio sunt ambe cause partiales ad vnū effe ctum ariditatis terre. Preter has portoz ratio ariditatis huius potest addi diuina volūtas. que legē posuit aquis ne transirent fines suos. Item in eadem digressioe reie ctis modis descendit be. augusti. z alioꝝ burgens. imagi natur aquam que in principio creationis fuit concentri ca terre z vnūerso factam eccentricam terre z concentrica lune vt apparere posset arida. sed qz sua imaginatio sit valde inuoluta ad sensum tamen litteralem modicu cor ferre viderur. nec fundat eam super aliqua auctoritate sa cri canonis sanctoz doctozuz vel alicuius philosophi. Et multa huic imaginationi cōtingunt incōueniētia. Pri mū qz fm illaz aer z ignis ponerent necessario elementa ecētrica. p egresione ei aque necesse e aerē egredi. cū non habeat in sua spha soliditatē resistēdi. z idē arguit de spe ra ignis. Secūdu. qz sic ordo elemētoꝝ a pma creatione institut z inclinatio nālis ad centrū vnūersi oib elemē tis indita fm aug. z ipmet burg. cito cessassent. qd e cō tra burg. z suū magistrū pcpūū sanctū Tho. q dō repu tat incōueniēs lucē pma die factā sole facto qrtō die rediisse in piacētē materiā. qsi i pma rez pductioe aliqd fix erit pductū satis cito corrupendū. vt pz. j. par. q. lxxij. art. vl. in rñsioe ad scdm argumētū. Nec videat modicu incō ueniēs ordinē illū q ad naturā elemētare spālit aque fo re corruptū cū multi pōderis sit ordo ille in q etiā feda in se viderent pulcra z valde bona. vt inqt be. aug. iij. sup Gen. circa finē. Tercū qz sic videret natura aque corru pra. ppijs em passionibus z naturalibus inclinationib immutatis. necesse est naturam immutari. cessante enim inclinatione motus sui ad centrū vnūersi tam cessaret eē grauis. cessante gravitate cessaret esse frigida z humida. z p pns cessaret eē aqua. nec valet instantia de aqua q est supra firmamentū q no ē mobilis ad centrum. quia fm Burgē. in eadez digressioe. illa dī qsi equiuoce aqua p quādā analogiā rōne diafanitatis. non ratione gravita tis. Est em appetitus naturalis qnis motus ad centrū intrinsecus z naturalis. vt docet be. aug. iij. sup Gen. ca. ix. ppter hec z alia multa imaginatio sua no videt posse stare. sed z mirū est q nullus phozum qui de naturis re rum z earum cōnexionē multa scripserunt hmoi ecētrici tatē videre no potuerint qz de hmoi nulla scripta relique

rūt. et manifestū signū q̄ spera aque nō sit ecentrica sed
 portūre et uniuerso cōcentrica videtur esse tale. q̄ cessan-
 te lege quā deus posuit aq̄s et gyrovallate abyssos. aqua
 naturalit̄ aridā absorberet. vtz in diluuiō. de quo ca. viij. j̄
 vbi ē Burgē. sibi p̄ dicitōz dicit. cū aqua sit naturaliter
 fluida opret q̄ tpe diluuij orbicularit̄ se habuerit circa cē-
 trū. i. terrā. Cōgregatōis igr̄ aquarū vt apparet arida p̄-
 ut supra dictū est p̄ncipalis cā est diuina volūtas. q̄ termi-
 nū posuit aq̄s. ne trāsiret fines suos nec aqua p̄ positōnez
 talis legis detinetur violent. q̄ q̄nis illa detēto sit cōtra
 inclinātōz naturalē grauis ad cētrū. nō tñ obedientialem
 fm quā de⁹ p̄t facere quodlibet ex quolibet. Itē in eodē
 ca. Burgē. q̄res occasione p̄ postillatozē. dicit eū recede-
 re a be. Augu. in hoc q̄ dicit ad lrām p̄ celū nō itelligi an-
 gelicā naturā. vbi dico q̄ nec be. aug. ad lrām sic videt̄ ex-
 ponere. h̄ q̄ burgē. dicit talē acceptiōnē esse pabolica nō
 videt̄ vtz. nā fm Britonē pabola differt a methaphora. et
 paradigma. q̄ fm Donatū vt eū allegat Brito. pabola ē
 rez genere differētū ppatio. et sic ponitur semē p verbo
 dei. leo p̄ xpo zc. In pposito be. aug. q̄ talē cooperatōnez
 exponē dōnō facit vt videtur nō ē expositio ei⁹ cōpaboli-
 ca q̄ solū h̄z locū in his vbi res significat nō voces ad au-
 ctoris intentū. et in illo casu parabolic⁹ sensus nō contine-
 tur sub lrāli. sed est vere lrālis. q̄ a spūscō intent⁹ immo-
 sensus pabolaz fm significatōz vocum sepe falsus est. vtz
 iudi. ix. de lignis i cōsiliū cōueniētib⁹ et de electōne regis
 loq̄ntib⁹ et sic de alijs passib⁹ sacre scripture. Ex q̄ bñ iferē
 q̄ Burg. in p̄ articulo sue qōnis pambule nō ponit suffi-
 cienter adeq̄tā rōnem sensus lrālis. cū dicit q̄ adeq̄te sit
 ille q̄ a deo intenditur. et p̄ voces in lrā contentas signifi-
 catur. Debit enim addere p̄ pmissa aut p̄ res vocib⁹ ex-
 pressas significat. et h̄ ē vere pabolic⁹. qualis nō apparet
 sensus be. augu. de quo sermo p̄ns. Postillatoz igr̄ verū
 dixit expositionem be. augu. non esse litteralem nec per
 hoc recedit a beato Aug. et expositio poti⁹ videt̄ allegori-
 ca q̄ pabolica. q̄ ex alio aliud intelligit. Ex celo ad lrām
 angel⁹ p̄ allegoriā. vtz in glo. ordi. in p̄nci. S. q̄tuor sunt
 regule. cū ē natura angelica et ei⁹ cognitio maturā aut
 veip̄na sim a sensu n̄ro valde remote. iō cadere videtur
 sub fide. iuxta vulgātū vt dī fides ē credere quod nō videt̄
 Sicq̄ ad allegoriā ei⁹ expositio p̄inet iuxta cōe dictū. Itē
 tera gesta docet. qd credas allegoria zc. Quic igr̄ exposi-
 tionē postillatoz nō dicit. h̄ cā q̄si nō lrālē dimittit. sicut
 et ipemet Burg. Itē in eo. ca. vbi postillatoz mora qōne
 quare scda die facta nō dicitur bōa sicut alijs dieb⁹. tres
 respōsiones adducit quaz p̄mā dicit truphaticaz. scdam
 abijcit tāq̄ nō fundatā. terciā approbat a Ra. sa. acceptaz
 in quo passu Burg. dicit eū in trib⁹ deuiare a rectitudine
 q̄ rōz scōz irreuerēter dicit truphaticā. scdo q̄ p̄ eos non
 adducit validā rōz. terciō q̄ verā rōsionē attribuit infide-
 li q̄ tñ in n̄ra glosa continet̄ cui poti⁹ debuit honorē exhibe-
 re. Quo ad primū r̄deo q̄ postillatoz nō truphat̄ d̄
 sc̄tis doctorib⁹ h̄ impit̄is lectorib⁹. q̄ id p̄ sensu lrāl̄ eligūt
 qd̄ sancti mystice p̄ quasdā p̄ticulares p̄guentias addu-
 cunt. vtz in multis lecturis sup̄ gen. Quo ad scdm̄ dico
 q̄ rō postillatozis valida est ad p̄bandū q̄ binari⁹ nō est
 generalit̄ infamis. q̄ etiā laudabilis in scriptura reperitur
 Est igr̄ illa rō scōz fundata sup̄ q̄busdā incōguentijs b̄
 narij. nō sup̄ rōne ei⁹ essentiali. q̄ alias oīs binari⁹ esset in-
 famis. qd̄ efficacit̄ iprobat rō postillatozis. Quo ad sc̄iū
 rō lrālis quā postillatoz sumit a Ra. sa. nō ē i glo. n̄ra vt
 burgen. dicit h̄ glo. v̄ sentire oppositū illi⁹ rōnis lrāl̄. d̄
 em̄ in glo. allegare Hedā sup̄ illo v̄bo. et vidit de⁹ zc. Nō
 dū terra germiabat. nec aqua animātia v̄na p̄duserat. et
 tñ d̄ de⁹ videre q̄ esset bonū cedētib⁹ aquis apparuisse
 aridā. q̄ vniuersitatis estiator p̄uidens q̄ sunt futura. q̄si
 tā p̄fecta laudat. q̄ adhuc in p̄ opis exordio s̄. q̄ apd̄ euz
 rez p̄fectio nō in cōsumatōe est opis. h̄ in p̄destiatōe evolu-
 tatis. Nec glo. si burg. et nobis cōis est gl. ordi. mix̄ ē qd̄
 obijcit cū ipa glo. ponat ad qōnē p̄dictā hanc primā rōz
 nō terciā. put burg. fugit. Itē in eo. capi. cū dī. Potulit

terra herbā zc. postillatoz dicit intelligēdū esse passiuē q̄
 actiue a solo deo hec virt⁹ germinādi fuit. Cōtra qd̄ Bur-
 gen. adducit be. augu. dicentē. Causalit̄ dicitur est produ-
 xisse terram herbam lignum zc. id est ad p̄ducendum ac-
 cepisse virtutē. Ex q̄ dicto arguit burg. trā ē actiue p̄-
 xisse ibi i lrā enūerata. h̄ nō v̄ burg. bñ iferre ex dicto be.
 Augu. q̄ illa enūerata i lrā s̄ subito p̄ducta in esse p̄fecto
 q̄ herbe h̄ntes semē et lignū h̄nt fructū in q̄b⁹ modis p̄-
 ducēdi creatura n̄ p̄t actiue p̄currere q̄ de⁹ res sic cōdidit
 vt eas p̄prios mor⁹ h̄nt finat. p̄p̄tū aut mor⁹ creaturaz nō
 est subitus nec ad terminū p̄ p̄fectū. h̄ via ḡnatōis est ab i
 p̄fecto ad p̄fectū. iō embrio p̄ v̄uit v̄ta plāte. de h̄c aialis
 post hoīs. vt dicit Aristot. de aialib⁹. imo generale est q̄
 p̄mū p̄fectōe ē v̄ltimū i via generatōis. et ecōuerso. nec v̄
 detur p̄currere in generatōe plāta et reliq̄ nisi materia
 liter. nec p̄t hodie actiue cōcurrere q̄ ministrat solū mare
 rā generatōis. et q̄ materia est v̄na de q̄tuor causis causa
 liter dici potuit. p̄tulit terra. et sic dictū be. aug. p̄ burgen.
 adductū accipiēdū v̄. actiue āt a solo deo p̄. et tunc p̄ v̄u-
 tē seminalē inditā ab eodē vt sonat lrā. Ad idē glo. inter.
 et factū ē glo. causaliter. et p̄tulit. glosa actualiter. Item in
 eo. ca. vbi postillatoz notauit sc̄m tho. dicentū q̄ ex luce p̄
 ma die facta corpus solis fieri nō potuit. Burg. in defen-
 sione sancti tho. exardescens passionibus p̄mouetur. et d̄
 cit postillatozē dicta sancti tho. nō vidisse in hoc loco quā
 tamen v̄t apparet clarus et magis intime vidit q̄ ip̄e bur-
 gen. Qui em̄ ad illa dicta sine passione respicit clare co-
 gnoscit. q̄ improbatio terciē opi. innitatur eidē medio sic
 improbatio prime opi. illi videlicet q̄ q̄ nihil fuit in p̄-
 cipio conditū cito post corrupendū. ideo lux prime op̄i
 ei sole facta non redit in p̄ciacentem materiam. Quā
 probatio terciē opi. innitatur eidem medio patet sic. naz
 terciā opi. per eum adducta est illa q̄ corpus solis quarta
 die factum sit ex luce prima die producta hanc improbat
 idem sanctus Tho. dicit esse inconueniens si ponat̄ cor-
 pus solis non esse de natura quatuor elementorum. sed
 esse per naturam incorruptibilem. quoniam fm hoc ma-
 teria eius non potest esse sub alia forma. hec ille. Ex qua
 obiectione duo sequi videntur. Primum q̄ ex illa luce
 sine sui corruptione corpus solis fieri non potuit. q̄ ma-
 teria solis non potuit fuisse sub alia forma sine corruptio-
 ne prioris cuius forme corruptio nō erat cōueniēs p̄pter
 mediū per quod prima opinio fuit improbatā videlicet
 q̄ nihil fuit in principio conditum cito post corrupen-
 dū. B̄ intrinsecus postillatoz videns rōnabilit̄ dixit solem
 factum ex illa luce. non obstante obiectione sancti Tho.
 prima parte sum. q. lxvij. art. vlt. in responsione ad sc̄m
 argumen. Secundum quod sequi videtur ex illis dictis
 est q̄ nulla materia existens sub forma priorī potest esse
 sub forma posteriori nisi priorī corrupta. ideo reprobat
 opinionem terciā. quia forma solis specifica formam
 lucis genericam non compatitur. ideo ex luce non potuit
 fieri sol nisi forma lucis corruptetur. quod est incon-
 ueniens propter mediū. per quod prima opinio fm eū
 fuit improbatā. et q̄ illud dictum incidit in errores cō-
 demnatos Dionie. inter quos habetur sic. dicere tantū
 v̄nam formam substantialem in quolibet composito er-
 roz tamen cum eodē dicto sanctus Tho. incidit in id qd̄
 improbat. quando ponit aues et pisces factos ex natura
 elementoz. q̄ ex h̄ forme elementoz positōne formarū
 piscium et auium fuissent corrupte fm eum. per p̄ns ali-
 quid in principio p̄ductum cito post corruptionē fuisset
 obnoxii. Nec valet enasio Burg. de pte et toto. quia fm
 hoc de aliqua portione lucis corpus solis productūz fu-
 isset sine totius lucis corruptione. Itē in eodem capi. vbi
 de p̄ductione pisciū ex aqua postillatoz dixit hanc p̄-
 ductionem actiue esse a solo deo. passiuē ab elementis. bur-
 gen. dicit q̄ cā p̄ia non sp̄ excludit actionē causarum se-
 cundarum. volens cōtra postillatozē. q̄ elementa etiam
 actiue ad p̄ductionē pisciū cōcurrerint sicut supra corre-
 ctorio quinto de productione herbarū et arborum a terra.

Genesis

dicit aut h sicut. ibi. In spali tu dico q si in rez p dnoctoe prima ca secudaz causaz actione no excludit excludit tu certu modu agedi vl coagedi. s. subito. in q mo creata vir tus coage no pr. multo min' tuc bn igif dicitu e q actine a solo deo pilcesz ceta a pncipio creata sut. Itē in eo. capt. vbi dr. Creavit de^o cere gradia. postilla

Capitulum.

.ij.

Igitur perfecti sunt ce li z terraz omnis or natus eoz. Comple uitos de^o die septimo op^o suum quod fecerat z requi euit die septimo ab vniuer so ope quod patrarat. Et benedixit diei septimo. Et sanctificauit illum: quia in ipso cessauerat ab omi ope re suo quod creavit de^o vt

faceret. Iste sunt generati ones celiz terre quado cre s ate sunt in die quo fecit de b us celum z terram z omne virgultum agri ante q ou retur in terra: omneqz her bam regionis priusqz ger i minaret. Non em pluerat domin^o deus super terraz k z homo non erat qui ope i raret terra. Sz fons ascendit me terra irrigans vniuersam n superficiē terre. Formauit

cūqz cognoscat de^o ab hoie p effectū nō terminat hois deside riu donec cogscat p seipm. Ex q pcludit vltim^o q vltimus fi nis hois pstitit in vi sūde dei p cētia. p ut tū incūdit frui onē. vñ Job. xvij. h ēvita eterna. vt cogf cāt te deū zc. Ista at brito in pūti vira qdammo inchoat p h q mēs humana a terrenis elenat z oc cupat in cōtēplatio ne sui creator. i eny gmatēti perficit ac p h q hō perducit fi

nalit ad eternā vssionē. z ad h deputat dies septia. vt hō vacet a frenis. z circa diuina occupet. z hoc ē q dicitur.

Et bndixit zc. z sanctificauit illū. i. ad diuina obseqa ap plicauit. Sanctificatio. n. in vna significatiōe idē ē q appli catio ad diuina obseqa. Pñ ē res inaiate q p bndictioez vl psecrationē applicate sūt diuio cultus. s. ecclie materia les z vestes dicūt sacre vl sacrificate. **Q**uia in ipso ces sauerat. reqescēdo in seipso vt pdictū ē. Et p hoc designat q hō die septimo dz cessare ab opib^o terrenis. z reqesce re in deo p ptemplationē z amorē. **I**ste sūt generati ones. h pñ explicat formationē hois. Et qz sic dictum ē oia creata sūt q hāmō pñ hoiem. iō p recapitulat creatio nem altor aliqd supaddēdo. z scdo explicat formatōem hois: ibi. Formauit igif zc. **D**ic g. Iste sūt generatōes zc. s. q pdicte sūt in opib^o sex diez. **I**n die. i. in dieb^o fm modū hebraici fmōis i q frequē singularē accipit p plu rali. vñ Exo. viij. Venit musca gūissima. i. multitudo mus caz. **E**t oē virgultū agri zc. qd factū ē scia die z hoc vtute diuina z nō vtute nature. qd declarat cum subdit. **N**ō ei pluerat. Herbe em z arbusta q vtute nature p ducūt ozuntē cōmuniter ex humore terre q sit per pluuiā z ex labore hominū per agriculturā. qz ars adiuuat natu rā. z vtrūqz remouet a terrenascētib^o pductis terciā die di. **N**on enim pluerat zc. qstū ad primum.

Et homo non erat q operaretur terrā. qstū ad scdm. qz adhuc nō erat formatus homo zc. **S**ed fons ascēde bat. Ostendit modū quō facta ē illa pductio ex pre ma terie. s. per hoc q aque latentes sub terra discooperta aqs diuina volūtate ascēderūt vsqz ad superficiē terre per mo dum fontis in qlibet parte terre vbi erāt plantez herbe p ducende. z sic ex aqua z terra simul cōmixtis pducte sūt diuina vtute herbe z plāte perfecte fm species suas z fru ctus. z talem cōmixtionē aq cū tra vocat h irrigationem cum dicit. **I**rrigans vniuersam superficiem terre. hebrei autem dicunt q non debet dici fons sed nubes. et dicunt q hec est veritas littere. Et nubes ascendet de ter ra. z tūc ista littera nō est referenda ad terrenascētia. p dū cta terciā die. h ad ea que postea pducta sunt virtute na ture. ac si diceret scriptura. licet herbe z plante terciē diei non sint pducte per pluuiē humorem. ille tamē q postea p ducuntur virtute nature sic producentur. q ascendet nubes pervapores de terra. z conuertetur in pluuiam ir riganem terram ad plantarum z herbarum germinatiō nem. **F**ormauit igitur dominus. Hic explicat for mationē hominis magis q supra fecerat. fecerat enim mentionē de fine hominis supnaturali. iō debuī ostēde.

Igitur perfecti sunt zc. Postqz descripsit Moyses ho minis formationē pp quē alia fuerit pducta. h cō sequēter describit hois formati statū sine p ditionēz **E**t quia ex fine sumitur ratio eorum q sunt ad finē ido p mo describit ipi^o hois vltim^o finis. Secūdo explicat ma gis mod^o sue formatiōis: ibi. Iste sūt generatiōes. **T**ercō describit loc^o sue hitationis: ibi. Plantauerat aut. **Q**uar to act^o multiplicatiōis: ibi. Dixit qz zc. **C**irca primū sic p cedit qz p pnuant dicta dicēdis. **S**ecdo describit ipius hois finis: ibi. Et bndixit de^o. **C**irca pmū pnuat de ope rib^o sex diez ad diē septimū in q qeuit dicēs. **I**git p fecit sūt celli z terra. sex pdictis dieb^o p op^o dīstinctiōis et ornat^o. vt pdictū ē. **C**ōpleuitqz de^o die septio. **A**lia trāslatio hz sexto die. z vtraz vera ē. vario tū mō. **E**st eniz duplex cōpletio vl pfectio alicui^o rei. **P**rima ē qñ asseqt formam debitā sicut ignis qñ p generationē assequit for mā igneitatē z qlitatū cōcomitārium. **A**lia ē pfectio seu ppletio. qñ exit in operationē sibi debitā sicut qñ ignis ca lefacit vl generat ignē. **E**t p pfectio ordinat ad scdam: qā forma ē p p opationē. igif qz sex dieb^o pfecte sūt creature in suis formis z p pueratib^o. iō sexto die cōpleuit de^o opus suū qstū ad primā pfectionē h qz a septimo die dī cepisse tps administrationis z gubernatiōis rez. sicut sex dies pce dētes dicūt tps pductiōis. ita dies septim^o z deinceps dē tps gubernatiōis p gubernationē ei res applicāt ad suas opatiōes. iō dicit de^o die septimo cōpleuisse op^o suū qstūz ad scdā pfectionē. z de isto ope administratiōis z guber natiōis rez saluator dicit Job. v. **P**z me^o vsqz mō operat z ego operor. **A**llit ē p dicit qz d e^o potuisset ples species addidisse spēb^o iā pductis. d agēte at potēte noua opa ad dere suo operi. nō dr q implenerit op^o suū. donec videat reqescere z cessare a nouis cōdēdis. h at apparuit septio die z nō ante. **E**t reqeuit septio die. s. a nouis creatu ris pducēdis. qz nihil ē factū p ostea. qd tūc nō fuerit scm in opib^o sex diez. vl in suo sili. vel in suis causis. **A**llit ex ponit put reqes ponit p cōpletionē desiderij. z sic de^o re qeuit in seipso. qz in seipso beat^o ē. creaturis nō indigēs. et ad h designādū nō dī q qeuit i ope suo. h ab ope. s. cessas z in seipso bñfice requiescēs. **E**t bndixit. **H**ic describit tur ipi^o hois finis. **A**d e^o intellectū p dīerādūz qz expiētia docet appetitū hois si qescere totalit i adepto cuiuslibz boni finit. h adepto illo vltim^o tendit p desiderij adepto

re p̄r q̄ in hoīe est forma nō educta de semine p̄ genera-
tionē. h̄ maḡ a deo p̄ creatōnē p̄ quā trāscēdit naturam
corpaliū. z sic capax est dei p̄ cognitōz z amorē. z qz nobi-
lior foza exigit materiā nobiliori mō dispositā. iō vtrūqz
oñdit dīcēs. n̄ Formant̄ igr̄ zc. In p̄ductōe em̄ alio-
rū aialū dī s̄. Et p̄-
tulit terra vel aq̄ zc.

qz corpa aialū. pi-
sciū z auiū nō s̄ ita
nobilē disposita v̄
cōplexionata sicut i
hoīe. dīc̄ igr̄ forma-
uit. ac si diceret dīl-
gētī ac nobiliū di-
sposuit. o **D**ell
mo terre. ad oñden-
dū q̄ hō i hoc cōue-
nit cū alijs aialibus
q̄tū ad rōz materie
longinque. Hebrai
ca lra h̄z. De pulve-
re terre. fm̄ illō qd̄
dī. j. iij. ca. Pulvis
es z in pulverē re-
uerteris. p̄ **E**t ispiravit. ad ostendendū q̄ anīa homis
est ab extrinseco p̄ divinā creatōnem z infusōnē. qz siml̄
a deo creatur z corpi infunditur. **I**n faciē ei⁹ zc. quia
sensus magis apparēt in faciē q̄ in alijs p̄tib⁹. sicut appa-
ret i visu. auditu. olfactu. z gustu. tact⁹ aut p̄ totū corpus
diffusus est. h̄ magis vigeat in corde. **E**t fact⁹ ē hō i
animā viventē. i. dantē vitā fm̄ q̄tuor grad⁹ vite q̄s enu-
merat p̄hs. ij. de aīa. s. sensitivū. vegetativū. motivū fm̄
locū z intellectivū. s. **P**lantaverat aut̄. h̄ p̄r describi
tur loc⁹ habitōis ip̄i hōis p̄ statu innocentie. z p̄ describi
tur h̄ loci p̄ductio. **S**cdo ei⁹ p̄prietas sine conditio. ibi.
Produxitqz dñs. **T**ercio hōis habitatio. ibi. **T**ulit igitur.
Circa p̄mū p̄siderandū q̄ hō fact⁹ ē immortalis nō p̄ natu-
rā. q̄ si nō potēs mori sicut angel⁹. h̄ p̄ gr̄am. i. potēs non
mori. qz poterat servare innocentia quā si servasset neces-
sitate moriēdo nō icurrisset. z iō talis immortalitas nō erat
p̄ q̄litates corpis intrinsecas. q̄ redderēt eū ipassibile z icor-
ruptibile. sicut post resurrectionē q̄n aīa sua coicabit cor-
pori p̄prietatē. s. icorruptibilitatē q̄ ad oēs. h̄ z ipassibilita-
tē tū h̄ q̄tū ad electōe. h̄ erat magis p̄ remotiōnē eoz que
poterāt eū corrūpere. q̄ quidē remotiō p̄m erat ex divīa
p̄vidētia sibi assistēte z p̄cauēte corrūpētia ab extrinseco
. s. vulneratōes. lesiones. intoxicatōes. z hmōi. parti aut̄
virtute aīe divīnitatis sibi collate p̄ quā poterat p̄serva-
re corp⁹ a distēpantia humorū z ab infirmitatib⁹ insurge-
tib⁹. nūc aut̄ ita ē q̄ iter corrūpētia ab extrinseco q̄ divīa
p̄vidētia p̄cauebāt p̄tines ē vni. s. loc⁹ p̄ran⁹ aut corrūpt⁹
p̄t qd̄ de⁹ p̄vidit hōi d̄ loco cōveniētī q̄tū ad aeris tēpe-
riē z loci amenitatē. Et h̄ ē qd̄ dī. **P**aradisum volu-
ptatis. i. delicio sitatis z amenitatis. **V** **I**n p̄ncipio. s. ter-
cia die q̄n p̄ p̄ducte sunt plāte. Hebrai h̄ dicūt. In oriēte
dictio em̄ hebraica q̄ h̄ pōit vno mō significat antecessiōz
loco cōtrāstatio n̄ra h̄z a p̄ncipio. **A**lio mō significat p̄tes
orientalē. z sic dicunt hebrai q̄ hec ē lra z plātauit de⁹ vir-
gultū i delitijs oriētis. z in ista expōsiōe cōveniūt aliqui
doctores catholici exponētēs a p̄ncipio. s. loci nō tēporis
qz ps orientalis terre illa est nobilior sicut z dextera ps in
hoīe. z ps orientalis dextera vocatur a p̄hs. **D**ēs at̄ q̄ lo-
quuntur de situ paradisi terrestris ponūt eū eē in p̄tibus
orientis. veruntū in q̄ oriēte varie loquuntur. **P**hs em̄. ij.
metho. dicit q̄ inf̄ duos tropicos nō p̄t eē regio habitabil̄
p̄pter nimia caliditatē. qz ibi trāsit sol bis in anno. z illi q̄
sequuntur h̄ dcm̄ **A**risto. necesse h̄nt dicere q̄ paradisu terre-
stris sit eē tropicos versus oriētē estivalē vel hyemalem
Alij vō dicūt q̄ inter duos tropicos sub eq̄noctiali circu-
lo regio ē p̄tissīma. qd̄ ēt asserit frater **J**obes de bechaz
in tractatu suo de spera plurib⁹ rōib⁹. q̄s p̄t p̄tissimam

h̄ om̄ito. z fm̄ istos paradisu terrestris ē i oriēte eq̄noctia-
li. **I**n q̄ posuit zc. p̄ h̄ oñdit q̄ adā fuit forat⁹ eē para-
disum. ad oñdendū q̄ ille loc⁹ nō debebat sibi ex natura
h̄ ex gr̄a. sicut z immortalitas p̄dicta. **P**roduxitqz do-
minus de⁹ de humo. h̄ p̄r describit loci p̄ductiō. p̄ditio cū
dicitur p̄duxitqz do-
min⁹ de⁹ zc. **H** factū
est tertia die. z h̄ re-
peritur ad explican-
dū paradisi p̄ditōz

In medio paradisi: lignumqz
sciē boni z mali. **E**t flum⁹
egrediebatur de loco vo-
ptatis ad irrigandum pa-
radisum. q̄ inde dividitur
i q̄tuor capita. **N**omē vni
phison: ip̄e ē q̄ circuit oēm
frā **E**ulath: vbi nascit̄ au-
rū z aurū fre illi⁹ optimū ē
ibiqz inuenitur bdellium
et lapis onychinus: z no-
men fluij secundi **G**yon

dicitur p̄duxitqz do-
min⁹ de⁹ zc. **H** factū
est tertia die. z h̄ re-
peritur ad explican-
dū paradisi p̄ditōz
De lignū pulchrū
visu zc. v̄t eēt homi
ad escāz qz hēbat vi-
tam animalē cibis i-
digentē. lignū etiāz
vite ad ipediendūz
senectutē. **A**d cuius
intellectū scendū q̄
ad vitā aīalē conti-
nuandā requiritur ci-
bus p̄ quē restaurat
humidū dep̄ditum
p̄ actōz calidi natu-
ralis. veruntū ista re-

stauratio nō fit fm̄ equialentia v̄t dicit p̄hs p̄ de genera-
tione: qz caro generata ex alimēto ipurior ē q̄ p̄ma sicut
z vinū generatū p̄ aque appositōz p̄uersionē. qz si p̄tinu-
aretur talis appositio vinū fieret aquosum z tandem de-
ficeret sp̄s vini. **E**t eodē mō qz caro generata p̄ alimēti
ipurior est. z p̄ talē p̄tinuatōz inducitur senect⁹ in qua car-
nes sunt impuriōres z tandem deficit vita. igr̄ qz sic dcm̄
est homo factus est i vita animalī in qua calidum consu-
mit humidum indigebat esu lignorum de quibus hic di-
citur. **O**mne lignum pulcrum z ad vescendum suatē. h̄
ad hoc q̄ p̄dicta restauratio fieret fm̄ equialentiam. z
per consequens impediretur senectus. indigebat esu li-
gni vite. quod propter hoc sic nominatur. z hoc est quod
dicit **A**ugustinus. xiiij. de civitate dei. qz cibus aderat ho-
mini ne esuriret: potus ne sitiret: lignum vite ne illum se-
nectus dissolneret. sequitur. **L**ignumqz scētē boni
z mali. dicit **J**osephus primo libro antiquitatz qz fru-
ctus illius arboris habebat virtutem accelerandi z acu-
endūz vim rationis sed hoc est falsum. quia ad hoc nō se-
extendit virtus corporalis. z hoc etiam infra magis re-
probatur. z ideo dicunt doctores catholici qz dicitur est li-
gnum scientie boni z mali ex eventu consequenti. quia p̄
esum illius ligni ho. mo experimentaliter cognovit quā-
ta esset distantia inter bonū obedientie z malū iobediētie

Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis zc. **H**ic
describitur amenitas paradisi q̄tū ad irrigationem cū
dicitur. **E**t fluvius egrediebatur. quia ibidem de fonte v̄t
fontibus oriēbatur ad irrigandum totum paradisu. qz
per illum transibat ad amenitatem loci z fructificationē.
Qui inde dividitur in quatuor capita. id est flumina
principalia. que derivantur extra paradisu. iō sequitur
Nomen vni **P**hison. a fertilitate piscium: vel quia
terram per quā transit fertilem facit. **P**hison enim in
hebreo abundantiam significat vel fertilitatem. z iste flu-
vius aliter nominatur ganges. **I**psē est qui circu-
it omnem terram **E**ulath. quedam regio est indie sic no-
minata **E**ula filio iectan de quo habetur infra. x. capi.
Obi nascitur aurum. dicit enim **P**linius qz terra in-
die p̄re ceteris abundat in venis aureis. **E**t aurum
terre illius optimum est. quia regio **E**ulath habet meli⁹
aurū q̄ cetera regiones indie. **I**biqz inuenit̄ bdellū.
arbor ē aromatica fm̄ q̄ i libro de p̄prietatib⁹ rex h̄f. **H**e-
brai dicūt h̄ cristall⁹. z habet apparetia. qz numerat̄ cum
alio lapide v̄t seq̄t. **E**t lapis onychin⁹. sic notatus
p̄pter similitudinē quā h̄z in colore cum vngue hūano.
Onyx em̄ grece idem est qz vnguis latine.
Et nomē fluij secundi **G**yon. ip̄e est **N**ilus.

Genesis

¶ **C**apite 2. et ideo descendit in egyptum. **N**omen vero terciū
 2. sic nominatur a velocitate cursus. Tigris enim est animal
 velocissimū hūc cursū. **¶** **F**lumi autē 2. De cursu istius
 scriptura nō facit mentionē: qz erat vnus terminus terre isrl: et
 tō cursus eius erat satis notus filiis isrl: qd moyses scribe-
 bat. **¶** **S**z ptra p̄dicta

vī qz origenes istoz
 flumioz inueniuntur
 ab hoib⁹ ex paradisi:
 sū: et iō nō vī qz inde
 derinent. Ad qd dē-
 cendū qz frequē vīū
 ē aliq magis flumina
 absorberi in tra: que
 curretia sū tra p ma-
 gnū spaciū: postea
 egrediūt alibi: et sic
 vident ibi oriri: cuz
 tū prima origo ipoz
 sit alibi: et sic p̄t dici
 de p̄dictis flumijs pa-
 radisi. **¶** **T**ulit g
 dñs 2. Post qz de-
 scripsit paradisi condi-
 tionē h describit ei⁹
 habitationē di. **T**u-
 lit g 2. de loco in q
 formauit eū ex padi-
 sū: vt p̄dictū est. **E**t
 dicit aliq qz forma-

mīpe est q̄ circuit omnez ter-
 ram **E**thiopiae. **N**onen hō
 fluminis terciū **T**igris ip̄e
 vadit cōtra assyrios **F**lumi
 us aut quart⁹ ip̄e ē euphra-
 tes. **T**ulit ergo dñs deus
 hominē: et posuit eū in pa-
 radisi voluptatis vt ope-
 raret et custodiret illū: p̄ce-
 pitqz ei dicens. **B**e omni li-
 gno paradisi comede de li-
 gno aut scie boni et mali ne
 comedas. **I**n q̄cūqz ei die
 comederis ex eo morte mo-
 rieris. **B**ixit qz dñs de⁹
 nō ē bonū hominē eē solū
 faciam⁹ ei adiutoriū simile

tus fuit in agro damasceno. **¶** **E**t posuit eū 2. rāqz i lo-
 co cōuenienti statū innocentie. **¶** **O**p̄paret 2. h du-
 pliciter exponit. **¶** **N**ō mō vt op̄ari custodire referatur ad
 deū actiue: vt sit sensus. **¶** **D**e⁹ posuit hominē in paradiso vt
 op̄aret ip̄m hominē bñficijs sue gratie ip̄m p̄ficiēdo et cu-
 stodiret illū in paradiso terrestri ad ip̄s donec eēt ad celestē
 gloriā trāferēdus. **¶** **A**lio mō exponit vt referat ad hoīem
 sic intelligēdo qz de⁹ posuit hoīem in paradiso vt hō op̄aret
 ibi nō ope laborioso s̄ magis delectabili ad experientiam et
 exercitiū sue volūtatē. **¶** **E**t custodiret illū. nō ab iua-
 forib⁹ s̄ suādo iusticiā originalē: ne p̄t peccatū suū inde
 abijceret. **¶** **P**receptiqz ei dicens. de omni ligno 2. te-
 nebat em̄ ad p̄seruationē sui comedē de alijs lignis et de
 ligno vite vt p̄dictū ē: s̄ qz lignū sciētie boni et mali exci-
 piebat: iō subdit. **¶** **D**e ligno autē 2. **E**t istud p̄ceptūz
 fuit negatiuū: et quantū ē ex se valebat ad exercitiū virtu-
 tis obediētie: et qz inobediētia meref penā iō sequitur.

¶ **I**n q̄cūqz em̄ die 2. i. necessitatē moriendi incurres:
 iō in hebreo hī moriēs morieris: qz gustato ligno nō sta-
 tim mort⁹ ē s̄ incepit ad mortē tendere. **¶** **D**ixit quo-
 qz deus nō est bonū. **¶** **H**ic p̄r describit hūane nature mul-
 tiplicatio: et qz ista multiplicatio fit p̄ generationē ad quā
 requirit cōiunctio maris et femine iō primo explicat mu-
 lieris formationē secūdo eius cōiunctionē matrimonialē:
 ibi. **D**ixitqz **A**dā hoc nūc os. **A**d huc primo ponit
 formationis ratio: secūdo sub: iugit ip̄a formatio. ibi
Misit ergo dñs deus soporem. **R**atio autē formationis
 mulieris fuit multiplicatio generis hūani: q̄ nō poterat
 esse p̄ solum masculū: et h̄ ē qd dicit. **¶** **N**on est bonūz
 hominē esse solū. qz tolleretur multiplicatio bonūm.

¶ **F**aciam⁹ ei adiutoriū. qz in generatione requiritur ap-
 p̄iquatio actiui ad passiuum. virtus autem actiua gene-
 randi consistit in mari: virtus autem passiuua in femina.
¶ **S**imile sibi. id est eiusdem speciei licet alterius sexus
 et qz tale adiutoriū respectu hominis nō inueniebat i aia-
 libus iā formatis: iō sequit. **¶** **F**ormatis igit 2. **A**ddu-
 xit ea ad adā ministerio angelico vel suo imperio.

¶ **O**p̄t videret. diligenter p̄siderādo naturas eoz. q̄rū p̄-
 m⁹ hō habuit p̄fectā noticiā. cui⁹ rō ē: qz p̄fectū naturalit̄
 p̄cedit imp̄fectū sicut p̄ncipiū ei⁹: qz reducit ip̄m ad p̄fe-
 ctionē res at̄ institūde sūt nō solū in seip̄s s̄ vt p̄ncipia

sequentū. hō at̄ nō solū ē p̄ncipiū alioz hoīm q̄ genera-
 tionem: s̄ et q̄rū ad instructionē. in q̄rū discipulus ad p̄-
 fectionē scie deducit p̄ doctore et iō sicut in prima p̄ducti-
 one rex de⁹ p̄duxit alias sp̄es p̄fectas: sicut potētes simi-
 lia p̄ducere ex suis seminibus vt s̄. dicitū est: ita formauit

sibi **F**ormatis igitur domi-
 nus de⁹ de humo cunctis
 animantibus terre et vni-
 uersis volatilibus celi: ad-
 duxit ea ad adam: vt vide-
 ret qd vocaret ea. omne em̄
 qd vocauit adā aie viuen-
 tis ip̄m est nomē ei⁹ appel-
 lauitqz **A**dā noib⁹ suis
 cūcta animātia: et vniuersa
 volatilia celi et oēs bestias
 terre. ade hō non inuenie-
 bat adiutor sibi sicut **I**mmi-
 sitqz dñs de⁹ soporē i adā
 et cūqz obdormisset: tulit
 vnā de costis ei⁹ et r̄pleuit
 i carnem p̄ ea. **E**t edificauit

hominē p̄fectū nō so-
 lū q̄rūz ad corp⁹: vt
 potētē statim gene-
 rare: s̄ etiā q̄rūm ad
 animā i scia ad quā
 p̄t nālī attingere vt
 statim posset docere. il-
 la at̄ ad quoz cogni-
 tionē p̄t attingē vt
 te naturalit̄ s̄ oia illa
 q̄ nālī cōtinent i p̄-
 mis p̄ncipijs p̄ se
 notis. de quib⁹ p̄t
 intellect⁹ possibilis
 in actu reduci vt
 intellect⁹ agēris et qz
 hō i statu innocētie
 ordinabat ad finem
 sup̄naturalē: iō etiā
 tūc d̄sup̄naturalib⁹
 cognitionez habuit
 q̄rū p̄tinebat ad sta-
 tū i. lū. **¶** **O**mne
 qd 2. s. fm. vitatem
 Ex q̄ patz qz habuit

noticiā de p̄rietatib⁹ naturalib⁹ viuētiū. qz noia bñ in-
 posita a p̄rietatib⁹ rex imponit. **¶** **A**de hō nō inueni-
 ebat 2. **H**eperit h cām formatōis mulieris de q̄ in p̄n-
 cipio hui⁹ p̄tis mentionē fecerat: et occasione cui⁹ nomia-
 tionē animātiū in p̄posuerat. **¶** **I**mmisitqz dñs de⁹ 2.
Hic describit formatio mulieris de latere hoīs dormien-
 tis in figura qz eccl̄a eēt fo: mada in futuro de latere cristi
 dormientis in cruce dicit igitur.

¶ **I**mmisitqz dominus de⁹ soporē in adam. **E**x q̄ patz
 qz iste sopor nō fuit naturalit̄ causat⁹ s̄ a deo immissus. ne
Adā vidēt amotionē costē sue. **¶** **T**ulit vnā de costis.
Hoc vī incōueniēs: quia illa costa aut erat de integritate
 ip̄i ade aut sup̄flua. **¶** **S**i p̄ mō tūc rem̄ sit corpus ade d̄-
 minutū et imp̄fectū: qd nō decet cōditionē primi hoīs q̄
 erat simplr p̄fectus q̄rū ad animā et corpus. **¶** **S**i sc̄do mō
 tūc illa costa in adā fuit mōstruosa sicut sextus digit⁹ fu-
 isset in manu qd etiā ē incōueniēs in p̄ hoīe. vt p̄dictū ē.
¶ **P**icēdū ad h̄ qz aliqd ē sup̄flūū in natura hūana rōe in d̄-
 uidui. qd tū ē necessariū rōe speciei sicut sup̄flūū alimētū
 de q̄ fit semē ē sup̄flūū in diuiduo: qd alitur in q̄rū h̄mōf
 ē tū necessariū in q̄rū ē p̄ncipiū. p̄ducēdi sibi sike ad con-
 seruationē speciei. qz semē mediāte q̄ fit generatio ē d̄ su-
 p̄fluo alimētū. vt h̄. ii. de aia. et tale sup̄flūū nō ē mōstruo-
 sū: immo naturale et p̄ se intētū. qz vt ibidē d̄. generare ē
 op⁹ naturalissimū et natura magis intendit cōseruatiōez
 speciei q̄z indiuidui. **¶** **E**odē mō dicēdū ē de illa costa qz fu-
 it sup̄flua rōe indiuidui: et iō illa s̄blata rem̄ sit corp⁹ ade
 integrū et p̄fectū: fuit tamen necessaria in q̄rū mulier de
 ip̄a erat formāda: vt sic adā esset p̄ncipiū toti⁹ humane
 speciei vt p̄dictū est. propter qd non fuit monstruosa.

¶ **E**t edificauit: **F**ormationem mulieris exprimit p̄ mo-
 dum edificationis. vt dicit **A**a. **S**alo. et verū est eo qz sicut
 edificium lat⁹ est et grossius inferius: et magis subtile su-
 perius: ita corp⁹ mulieris grossius est in partib⁹ inferi o: i
 b⁹ de cōmuni cursu et subtili⁹ et gracili⁹ in superioribus et
 hoc est propter debilitatez calidi naturalis in muliere q̄
 naturaliter est frigida et ideo maior est alimenti de q̄ fit
 nutritio et augmentum remanet in inferioribus parti-
 bus: et minor pars superius eleuatur. **¶** **C**ontrarium autē
 est in masculo propter fortitudinem calidi naturalis: et
 ideo cōmuniter habet pectus latius scapulas et caput.

Costā quā rē. Nō em̄ format̄ eā de pede. q̄ nō erat serua: nec de capite. q̄ nō erat viri dñā: s̄ de costa: q̄ erat viri socia. Dicit̄ vō aliq̄ q̄ h̄ fofoatio de costa fuit p̄ additionē alteri⁹ materie. alioq̄n corp⁹ mulieris fuisset nimis rap̄ si eadē mat̄ia accepisset maiores diuisiones. z dicit̄ q̄ fuit sile in multiplicatōe dñq̄ panū

Joh. vi. de quā vide tur dicere Aug. manifeste q̄ fuit p̄ additionē materie dices Ille i māibus suis multiplicauit quinque panes q̄ de patris granis creat segetes. z certū est q̄ segetes multiplicat̄ de granis p̄ additōz materie. Alij vō dicūt q̄ fofoatio mulieris d̄ costa fuit sine additōe materie. de us em̄ q̄ de nihilo p̄

duxit materiā. multo fort⁹ potuit facere de modica materia magnā nō p̄ additionē materie aliū de sumpte. sicut ē in segetib⁹. s̄ p̄ multiplicatōz eiusdē materie in seip̄a. nec ex hoc sequitur corp⁹ mulieris carere debita dēitate. quia formatōe facta tū fuit ibi de materia. ac si fuisset aliunde addita z ista expositio v̄ magis p̄p̄inqua l̄e. **D**ixit̄ q̄ adam rē. h̄ p̄r̄ describit̄ viri z mulieris p̄iunctio mat̄i monialis. v̄ dicit̄. Dixit̄ q̄ adā: hoc nūc os. Ex quo patet adā cognouisse sup̄naturalit̄ formatōz mulieris de costa sua. q̄ nō viderat hāc formatōnē. **M** Et caro de carne mea. q̄ illa costa de q̄ fofoata est mulier nō fuit sublata de adā nuda. s̄ cū aliqua carne

Hec vocabit̄ virago. q̄ de viro sumpta est. ista est locutio ip̄propria. q̄ virago non significat mulierē de viro sumptā vel derivatā. s̄ magis mulierē viriliter agentē. z iō magis p̄p̄ie diceret̄ vira. si sermo latin⁹ pateret̄. ista aut̄ derivatio magis apparet in hebreo. vbi d̄r̄ issa. i. mulier. qd̄ nomē derivat̄ ab is. quod significat virū. **O** Zobrem relinquet hō rē. Nō q̄ntuz ad dilectōz. q̄ fili⁹ nō p̄t̄ denegare p̄ntes. s̄ q̄ntuz ad cohabitationē. q̄ fili⁹ cū est vxoriat⁹ statū ē emācipat⁹. z habet p̄uidere sibi z vxori z familie. **P** Et erūt rē. q̄ mascul⁹ z femina p̄iunguntur ad vnā carnē plis p̄creādā. Alij exponitur. **Z**obrem rē. excludēdo p̄ hoc p̄m̄ z matrem a copula matrimoniali. q̄ istō nūq̄ fuit licitū sed est contra dictamen rationis. quia est contra reuerentiā paritālē. alie aut̄ p̄sone quātūcūq̄ p̄p̄inq̄ p̄sanguinitate fuerūt licite copulari matrimonialiter in p̄ncipio vt frater z soror de pueris ade. **E**rat aut̄ rē. fm̄ iosephū hoc erat ex simplicitate vel carētia scie in p̄m̄is p̄ntib⁹. sicut p̄tingit in pueris carētib⁹ vsu rōnis. q̄ nō erubescūt ex sua nuditate. s̄ hoc est supra ip̄probatū. q̄ hō a sua fofoatōe fuit p̄fect⁹ in scia. z iō dōm q̄ istud conungebat ex conditōe stat⁹ innocentie. q̄ null⁹ mor⁹ inordiat⁹ poterat p̄tingere in mēbris genitalibus nec inhonestas in alijs p̄tib⁹ durate illo statū. z iō nuditas quarūcūq̄ p̄ntū corp̄is nō erat cā erubescencie. **G**enesis ca. ij. vbi d̄r̄ in postil. Alij exponit̄ p̄t̄ reges p̄it̄ p̄ p̄pletōe desiderij rē. **A**dditio p̄ma.

Circa hāc expositōz vlt̄er⁹ q̄rēdū ē: cū de⁹ ab etno in seip̄o req̄scit. eo q̄ ip̄e sibi sufficit̄ z ip̄let desiderij suū. quō ergo scriptura dicit̄. Req̄uit in die septima. talis em̄ req̄es ab eterno p̄petit̄ deo. **A**d qd̄ dōm fm̄ tho. in. j. p. q. lxxij. arti. ij. i. cor. q. q̄ quis ab etno req̄e uerit̄ in seip̄o deus. tū q̄ post opera condita in seip̄o req̄e uerit̄ hoc p̄tinet ad septimā diē. z hoc est ab operib⁹ req̄escere. ad quod allegat̄ Aug. sup̄ Gen. ad l̄am.

In eo. ca. ij. vbi d̄r̄ in postil. Et b̄ndixit deus diei septimo z sanctificauit illum rē.

Additio sc̄da.

Quod b̄ndictio z sanctificatio diei septie itelligat̄ fm̄ applicatōz ad diuina obseq̄a h̄ nō p̄tinet ad l̄rales sensum. s̄ mysticā expositōz. v̄ m̄gr̄ in. ij. di. xv. **I**lū autem diem sanctificasse z b̄ndixisse d̄r̄ q̄ mystica p̄ ceteris b̄ndictōe z sanctificatōe dotauit eū. v̄ in lege dicitur. **M**emento sanctificare diē sabbati. hec ille: **S**i em̄ ex sensu l̄rali h̄mōi sanctificatōis z b̄ndictōis h̄r̄ q̄ hō die septimo deberet cessare ab opib⁹ terrenis rē. seq̄ret̄ q̄ l̄ra cū patriarche fuissent obligati ad conseruatōz sabbati. qd̄ minime rep̄itur an̄ legē. v̄ l̄raliter intelligit̄ b̄ndictio sabbati p̄ hoc q̄ b̄ndictio ad multiplicatōz p̄tinet. v̄ creaturis quas deus b̄ndixit dicitur est. Crescite z multiplicamini. multiplicatio aut̄ rex fit p̄ administrationē creature fm̄ quam. ex sibi lib⁹ filia generatur. q̄ quidē administratio incipit a septimo die. sanctificatio etiā p̄petit̄ septie diei inq̄ntum res condite z multiplicat̄ in deo req̄escunt v̄nde z res dicat̄ sancte dicuntur. vt in postilla.

In eo. ca. ij. vbi dicitur in postil. **P**hs etiā. ij. metha. dicit rē.

Equētes op̄inione: aristotelis p̄nt̄ concedere q̄ in duos tropicos sit regio habitabilis z t̄p̄atissima. p̄ hoc q̄ in illa regione sit aliqua ps̄ alta z montuosa intantā q̄ reflexiones radioz solis nō attingūt ad illum locū cū excessu calozis. s̄ t̄p̄ate eo mō quo contingit i aliquib⁹ p̄tib⁹ climatū calidoz vbi aliqui montes alti tantam attingunt frigiditatē q̄ ibidē nives generantur. z etiam durant per magnū t̄ps̄ anni. vt̄z p̄per̄p̄er̄entia. v̄ et fm̄ op̄inione p̄hi concedi potest q̄ paradysus terrestris sit i orientali plaga sub equinoctio modo predicto.

In eo. ca. vbi d̄r̄ in postilla. **D**i opari z custodiri referatur ad deum.

Additio quarta. **I**ste mod⁹ expositōis nō h̄z locū fm̄ hebraicā veritatē. in hebreo em̄ in hoc loco h̄r̄ vt̄ opare z custodire illā in feminino genere. nō illū in masculino v̄n̄ optet vt̄ referatur ad paradysum qui sub nomine hortus dicit̄. **H**ortus aut̄ in hebreo est cōis generis. q̄ quōz in masculino quōz in feminino noiat̄ur.

In eo. ca. ij. vbi d̄r̄ in postil. **F**ormatōz mulieris rē.

Additio quinta. **E**c ratio Rabi. sa. z si contineat aliqd̄ veritatis est in impropria seu imptinens ad p̄positū non enim p̄tinet ad sac̄a scripturā dicere an̄ femina sit ḡrosior in p̄tib⁹ inferiorib⁹ an̄ non: nec ex hoc sequitur aliqd̄ pertinens ad mores. sed i hoc posset aliter dicit̄ forte melius z magis ad propositum. **A**d quod sciendum q̄ in rerum primordijs scriptura triplici modo denominat productionē hominis. vno sc̄z modo per hoc verbū fofoauit. sicut cum dicitur Gen. ij. ca. **F**ormauit deus hominē de limo terre. **A**lio modo per hoc verbum genuit. sicut cum dicitur Gen. iij. ca. q̄ adam genuit seth. **A**lio modo per hoc verbum edificauit. sicut cum dicitur hic. **E**dificauit dominus costam quam tulerat de adam in mulierez. **P**rimo autem modo productio hominis specialit̄ q̄ntuz ad corpus facta est per quandam transmutationem quasi naturalem fm̄ quam res producta non habet identitatem specificam cum re ex qua producit̄ur. immo ē ibi op̄positio cum ex non tali fiat tale. vt̄ in. j. phisi. z ideo talis productio p̄p̄ie nominatur formatio. eo q̄ p̄ficif̄ p̄ nouam formam de nouo aduenientem. z ideo de tali p̄ductione dicitur. **F**ormauit deus hominem de limo terre. **S**ecundo vō modo p̄ductio hominis facta est per generationem naturalem fm̄ quam res aliqua generat sibi si millem fm̄ speciem. vt̄ cum ignis generat ignem z in tali productione cōmuniter inter generantē z generatum est identitas specifica. fm̄ quam dicitur q̄ adam genuit seth ad imaginem z similitudinem suam. **T**ercio vō modo p̄ductio hominis facta est quodāmodo per modum edificationis fm̄ quam manet aliqualis identitas quasi individualis inter edificatum z id de quo edificat̄. cū enim domus fit ex ligno vel lapidibus non solum remanent i domo ligna seu lapides eiusdem speciei cum lignis z la-

tū in hoc. ij. ca. dī. De sunt generatōes cellz terre. vñt em̄ scriptura trāsumptiue vno p̄allo. aliqñ exp̄mēs creatōz p̄ p̄ducere. aliqñ p̄ facere. aliqñ p̄ plātare. edificare. z generare zc. h̄ qz fm̄ aristo. Dēs trāferētes fm̄ aliquā similitudinē se transferūt. p̄t tñ rōne hab. sa. talis p̄gruētia assignari vt lim̄ in vtz dīcaī forari rōe predīcta. h̄ costa in muliere edificari ad instar dom̄. q̄ fm̄ aristo. fit vt nos defendat ab incōmodis ibrib̄ caumatib̄ zc. ita mulier p̄structa est vt sit domus z receptaculū naturalissimū effect̄ nature. s. generatōis. in q̄ p̄seruet ab incōmodis foueaf̄ nutritimētis zc. h̄ p̄gruētia videtur fundari circa finē ca. xxvj. ecclesiasticū. vbi mulierē dicit ornamentū dom̄. colūnas aureas sup̄ bases argenteas. fundamenta etna sup̄ petrā solidā. Ex quib̄ p̄z institutiōnē mulieris merito exp̄mi p̄ edificatōz qz ē domus nature.

Ed z serpens Ca. iij. **Ed** erat callidior cunctis animantibus terre: q̄ fecerat dñs de⁹ **Qui** dixit ad mulierē. Cur p̄cepit vobis de⁹ vt nō comederetis ex oī ligno paradisi: Cui respondit mulier. **De** fructu lignorum q̄ sunt in paradiso vescimur. de fructu vero ligni quod est in medio paradisi p̄cepit nobis de⁹ ne comederem⁹. z ne tāgere m⁹ illud: ne forte moriamur **Dixit** at serpens ad mulierē. Nequāqz moriemini. Scit enim deus q̄ i q̄cunqz die comederitis ex eo aperientur oculi vestri z erit sicut dīj. sciētes bono

Ed z serpens zc. Postq̄ descript̄ sit hoīs forationez z statū. h̄ p̄r̄ describit̄ ei⁹ trāsgressiōnē siue casuz p̄rio describit̄ trāsgressiō culpē. sc̄do inflictiō pene. ibi. Et ap̄t̄ sūt oculi. tercio trāsfusio miserie. ibi. Errocavit. Circa primū p̄ describit̄ p̄ditio tēptatōis. sc̄do processus tēptatōis: ibi. Qui dixit. tercio act⁹ trāsgressiōis ibi. Vidit iḡr. Circa p̄mū p̄siderandū q̄ forsitā alicui nō videretur eē cōueniēs q̄ de⁹ hoīem tēptari p̄m̄ isisset. maxime cū sciret eū casuz eē. Ad qd̄ sciendū q̄ sic dīc̄ Aug. De⁹ sic res q̄s cōdidit admistrat vt eas p̄prios mot⁹ agere sinat. z iō iustū z rōnabile fuit vt hoīem dimitteret vt libertate arbitrij sui. fm̄ q̄ dī eccl. xv. De⁹ a p̄ncipio cōstituit hoīem z reliq̄t eū in manu p̄siliij sui. z sicut voluit ip̄s per bonos angelos ad bonū incitari. ita p̄mitteret eū a malis angelis tēptari. maxie cum p̄ statu illo posset defacili temptatōz supare. vñ dicit augu. xj. sup̄ Gen. ad litteram nō mibi videretur magne laudis futurz fuisse hoīem si p̄pterea posset dñi viuere. qz null⁹ male viuere suaderet. Cōsiderandū ē q̄ tpe innocētie dyabol⁹ nō hēbat p̄tātē temptadi hoīem interi⁹ mouēdo. vt pote appetitū sensibilem motu illicito excitādo: nec per motuz fantasie intellectus aliq̄ illicitū p̄ponēdo. qz in vīrib⁹ inferiorib⁹ nihil inordi natū cōtingere poterat nisi p̄us deordinata rōe. z iō hoīez tēptare nō poterat nisi exteri⁹ p̄ponēdo sensui. z iō in spē sensibili apparuit ad temptādū. **De** aut̄ ad hoc serpentes intravit nō fuit ex demonis electōe h̄ magis ex diuina dīspēsate. q̄ nō p̄misit hoīem tēptari p̄ dyabolū in spē gratiosa z nobili p̄ quā posset facili⁹ decipi. h̄ magis in specie horribili i q̄ fallacia demonis citi⁹ poterat dephēdi. Alii qui tñ dicūt q̄ ille serpens hēbat faciē gratiosam z vginēā h̄ hoc de scriptura nullā habet auctoritatē. z iō p̄mū mellis videtur. dicit iḡr. **De** z serpens erat callidior zc. Ista calliditas p̄ncipalit̄ referēda est ad demonē. q̄ i spē te apparebat: ad serpentē aut̄ nō refert nisi inq̄tū calliditate demonis agebat. sicut ligna hoīs alic⁹ dī erudita. qz p̄ruēter mouet ab intellectu. **Qui** dixit ad mulierē. h̄ p̄ditur p̄r̄ p̄cessus tēptatōis in q̄ p̄rio accessit ad mulierē tanq̄z facili⁹ decetile. vt per eam p̄r̄ hoīem deciperet. z hoc est qd̄ dī. **Qui** dixit ad mulierē. Illa vba erāt demonis vt p̄ncipalit̄ agētis. qz formabant̄ vīrute ip̄i⁹ demonis mouētis linguā serpentis ad hoc. sicut de locutiōne asine **Balaā**: nisi q̄ ibi ligna asine mouebat̄ ad loquendū per bonū angelū. ligna aut̄ serpentis p̄ malū. neqz tñ intellegebat vba forata. h̄ solū angeli mouentes linguas eoz ad formatōz vboz. **Cur** p̄cepit vobis de⁹ zc. sic dcm̄

est supra stāte stato innocētie nō poterat esse deordinatio in vīrb⁹ inferiorib⁹. nisi p̄t̄ eēt in rōe. iō nō tēptauit p̄rio de comestione ligni. h̄ de restrictōe p̄cepti dīcēs. Cur p̄cepit. q. d. istud p̄ceptū nō fuit p̄ueniēs scū sitis libere cōditionis z superiores oib⁹ lignis. z p̄ h̄ mulier: mota quadā elatiōe inclinata fuit ad p̄cepti displicētā. z vltim⁹ ad dubitatōz de pena mortis cōminata. z hoc p̄z ex ei⁹ rōsione. cū subditur. **De** fructu zc. Istud vltimū addidit mulier suo. nō em̄ de⁹ phibuerat ligni tacum h̄ tñ gustū. z iō istud addit mulier ex displicētia p̄cepti. qz ille cui displicet p̄ceptū ipositu in re-

ferendo illud libēter aggrauat. Aliqui vō dicunt q̄ etiaz tactus ligni erat eis phibitus. vt magis elongarent a gustu. sed qz hoc non habetur ex lra vel eius circūstantia. p̄ma expositio melior videtur. z qz ad displicētā p̄cepti qz reputat̄ indebitā. sequitur dubitatio ad penā impositā pro trāsgressiōe. z iō addidit mulier. **De** forte moriamur. apponēs de suo forte. qd̄ ē aduerbiuz dubitandi cū tñ deus assertiue p̄cepisset. vt supra patet. **Dixit** at zc. Vidēs mulierē de morte seq̄nda dubitantē stati asseruit ip̄az nō futurā. d. **Ne** quāqz moriemini. s. ex estu ligni z subdit cām falsam predicte inhibitiōis dicens. **Scit** em̄ deus zc. Per plenitudinē scientie.

Et eritis sicut dīj. nō restricti aliqua inhibitiōe nec alicui iubeat. **Sciētes** bonū z malū. i. scientes p̄ vōmetipos qd̄ expediat vobis agere. z nō ex aliqua instructiōe. **Et** nota q̄ nō dixit eritis dīj absolute. sed sicut dīj qz nō p̄misit eis equalitatē ciuitnā qd̄ erat manifeste impossibile. z p̄ p̄ns incredibile sed p̄misit eis quadā similitudinē dei. que consistit in non subijci obedientie alterius. z h̄re quadā excellentiā scie in omnibus sibi expedit entib⁹. sicut de⁹ nulli penit⁹ sub est z oia dirigit p̄ suā sapientiā. **Ad** aduertendū q̄ fm̄ predicta mulier peccauit elatione z dubitādo anteq̄ fructū cōderet. phibitū qd̄ videtur aliq̄b⁹ falsum. **Ad** vōm q̄ oportet p̄cedere sp̄am peccasse aī eluz. man⁹ em̄ nō mouet ad op⁹ exteri⁹. nisi p̄ impetū volūtatis. z iō aīq̄z manū ad lignū accipiēdū tēderet iam deliberauerat z p̄senserat māducare. z p̄ p̄ns trāsgredi p̄ceptū. in quo p̄sensu p̄fici p̄ctm̄. z iō nullū incōueniens seq̄tur ad p̄dicta h̄ magis veritas declarat. **De** dicit augu. sup̄ Gen. Verbis serpentis mulier nō crederet a bōa atqz vtili re diuinit⁹ se fuisse phibitos. nisi iam incēt eius mēti amor p̄pe p̄tātis. z quedā de se sup̄ba p̄sumptio. qd̄ dictū augu. nō est sic intelligendū q̄ sup̄bia p̄cesserit suasionem serpentis. h̄ qz statim ad dictā suasionē inuasit mētem mulieris elatio ex qua secuta est dubitatio z deceptio vt crederet esse vep̄ qd̄ serpens dicebat. vt p̄dictū ē. **Ad** cōtra dicta occurrit dubitū. qz si post primū z secundum peccatum in muliere remansit donū originalis iusticie quia nuditate suā nō erubuit vsqz post comestionem ligni. **De** cendū q̄ originalis iusticia erat quedā gratia gratis data. vnde licet omnes teneant primū hominē formatū fuisse in iusticia originali. tñ aliq̄ dicūt q̄ tunc nō habuit grām gratū facientē. h̄ eā mem̄it. z iō subtracta grā gratū faciente p̄ peccatū mulieris potuit stare originalis iusticia vsqz quo deus auferre voluit in penā comestionis ligni. sicut cōminatus fuerat. imo oportet dicere q̄ tam adam q̄ eua peccauerūt actu interiori aīq̄z rolleret il a originali iusticia. immo etiā eua actu exteriori. qz prius comedit q̄ daret viro suo z tamen neuter erubuit nisi p̄ comestionē vīri grā at gratū data p̄t remanere cum p̄ctō etiam mortali:

Genesis

lz gratia gratū faciens tollat. c^o subtractio ab homine nō p
cipit. qz nescit hō vtrū amore vel odio dign^o sit Eccl. ix.
1 **V**idit igit mulier. **H**ic describit act^o transgressionis.
scz q̄tū ad actū exteriorē ipsius mulieris actū exteriorē
z interiorē viri cū dī. **V**idit igit mulier q̄ bonū eēt lignū

zē. **E**x quo p̄z q̄ licz
mulier ex verbis ser
pentis fuisset p̄inci
palit̄ decepta. tñ ad
p̄ficiendū opus exte
rius fuit allecta ex
pulcritudine z sapo
re fruct^o m. **V**eni
qz vi. su. inducendo
eū ad comedēdū sic
fuerat a serpente im
buta. n. **Q**ui cōe
dit. suasioni mulier
assentiens. nō qz cre
deret vba serpentis
eē vera. qz in hoc nō
fuit seductus. s̄ sola
ml̄ier fm q̄ dīc ap̄ls
Thi. ij. s̄ assensit ne
contristaret delicias
suas. i. v̄p̄zē suā. fu
it eī decept^o in alio.
qz credidit post trās
gressionē cōsequi ve
niā. z sic in statu suo
remanē. o. **E**t ap
ti sūt oculi amboz.

Postq̄ describit transgressionē cul
pe. hic p̄r describit inflectionē pene. z p̄ q̄tū ad subtracti
onē boni habitū. scdo q̄tū ad impositionē malī nociū. ibi
Et ait dñs de^o ad serpentē. **A**d huc circa primū primo de
scribit dicta subtractio. scdo subtractiōis impropatio ibi
Vocavitqz dñs de^o adāz. **C**irca primū cōsiderandū q̄ ori
ginalis iusticia p̄ quā corp^o erat subditū aie z vires inferi
ores rōi mō supradicto nō erat naturalis ipi hōi. s̄ ex gra
tūto bñficio dei eius tñ subtractio p̄p̄t p̄ctm̄ fuit penalī
sicut si ex gfa regis aliq̄s s̄blimef ad gradū honoris s̄ po
stea p̄p̄t p̄ctm̄ suū deiciat. talis deiectio pena ē. z hec sub
tractio ostendit cū dī. **E**t apti sunt oculi eoz. loq̄t de ocu
lis mentis. nō sic intelligendo sicut dicit **J**oseph^o q̄ añ vt
uebant tñ vita bestiali nō hñtes vsum rōnis. quia adam
in scia p̄fect^o erat. **I**te p̄ esum illius ligni magnū bonū eis
euenisset. i. cognitio intellectualis: nec vt dicit **h**ca. sal. q̄
apti sunt oculi eoz ad cognoscendū malū. qz p̄ntis p̄gno
scebāt bonū tñ. s̄ hoc p̄z falsum. qz eadē est noticia s̄r̄oz
z iō p̄r habebāt noticia speculatiuā boni z mali sibi op
positi. s̄ nō hebāt noticia experimentalē malī sue transgre
sionis z punitiōis quā tñc exp̄imentalit̄ cognouerūt. z iō
tñc apti sūt oculi eoz ad cognoscendū suā nuditatē eē p̄fu
sibile q̄ p̄r erat honesta. qz subtracta iusticia originali sta
tūm senserūt rebellionē carnis ad sp̄m̄ z motū inordinatū
mēbroz. iō statū studuerūt coopire suā turpitudinē. vñ se
quif. **p** **C**on. fo. sic^o. **E**x hoc dicit̄ hebrei q̄ ficus erat
arbor de c^o fructu cōederūt. **q** **E**t fecerūt zē. i. succicto
ria circa lumbos. z dicit̄ a perī qd̄ est circū. z zoma qd̄ est
corp^o. ptes enī inferiores corpis sūt magis erubescibiles z
maxime genitalia. qz magis mouent̄ cōtra imperiū rōis.
p̄pter qd̄ noiant̄ pudenda. p̄p̄t qd̄ etiā adā z eua abscode
rūt se a p̄ntia dñi. vñ seq̄t. **r** **E**t cū audissent zē. **I**sta lo
cutio z ambulatio dñi dei nō ē intelligēda i forma deita
tis. s̄ in aliq̄ s̄litudine creata in q̄ apparuit. sic. j. legit̄ ap
paruisse abrahe z moysi z multis alijs z locutū fuisse eis
s̄ **A**d au. p̄ s̄b. **H**oc triplr̄ expōit̄. **D**no mō vt sit deter
minatio loci. z sic aura p̄ meridie accipit̄ p̄ vento in tēme
dio inter austrū z occidētē. qz fm̄ istā expositionē vox do
mini deambulātis videbat̄ p̄cedere ex illa pte ex qua flat
vent^o p̄dicit̄. **A**lio mō vt ē determinatio t̄pis. qz dicit̄ he

brei q̄ hora decima diei accidit hoc z tñc astra est hic accē
pienda. p̄ v̄to p̄cedēte diuinā apparitionē. sic **A**ct. ij. **A**p
paritionē sp̄s sancti in liguis dī: sonus vehemēs p̄cessisse
z in sacra scriptura p̄s̄ite legit̄ in plib^o locis in apparitiōe
b^o diuinis. q̄ aut̄ dī post meridiē ē determinatio t̄pis h^o

soni z apparitiōis
Abscondit se adāz
Pre verecundia sui
p̄cti z nuditatis
Vocavitqz dñs.
Hic p̄r seq̄t̄ ipi^o a
de increpatio cū dī.
Adā vbi es. **N**ō
ex ignorantia est qd̄
s̄ vt ex r̄sione ade
p̄ueniēt^o fiat incre
patio. **q** **Q**ui ait
vocē tuā zē. **E**x dicit̄
p̄z l̄ra. seq̄it̄. **q**
Quis indicauit zē.
.i. q̄ nuditas tua sit
erubescibilis. **a**
Misi q̄ ex ligno. i. nō
si qz p̄pter transgre
sionē p̄cepti mei ab
lata est a te original
iusticia. p̄ c^o s̄tractō
nē facta ē p̄fusibilis
nuditas tua. sicut ei
dī. ij. phy. **I**dē p̄ sui
p̄ntiā z absentiā ē cā
s̄r̄oz. **S**ic nauta p̄ sui p̄ntiā ē cā p̄seruatōis nauis z p̄ sui
abñtiā ē cā p̄clitatis. z eod̄ mō donū original̄ iusticie p̄
sui p̄ntiā i hōie faciebat nuditatē honestā. vt p̄dctm̄ ē. q̄ p̄
sui subtractionē facta ē p̄fusibilis **b** **D**ixitqz adam zē.
Recurrit ad p̄cti sui excusationē. q̄ fac̄ ad e^o aggranatōez
volebat ei qd̄amō p̄ctm̄ suū retorq̄re in deū q̄ sibi dederat
v̄p̄zē. z eodē mō mulier excusando se p̄ serpētē q̄ fuerat
creatus a deo. z p̄z l̄ra. **S**z ē hic cōsiderādū q̄ añ p̄denatō
nē interrogauit virū z mulierē. vt p̄z in l̄ra. qz null^o ē p̄dē
nand^o añ in q̄sitionē. serpētē aut̄ nō interrogauit. qz dya
bol^o q̄ in serpente loquebat̄ iā p̄ p̄ctō suo fuerat p̄denat^o
z de celo empyreo delectus **c** **E**t ait dñs zē. **H**ic descri
bit inflectionē pene q̄tū ad impositionē malī nociū. z p̄rio
q̄tū ad serpētē. scdo q̄tū ad mulierē. ibi. **M**ulierī qz dixit
tercio q̄tū ad hōiem ibi. **A**de v̄o dixit. **C**irca primū cōsi
derandū q̄ sicut p̄ salutē hoīz auget̄ gl̄ia s̄ctōz angeloz
p̄ q̄s incitant̄ hoīes ad bonū. ita ecōtrario p̄ dānationez
hoīm maloz auget̄ pena demonū eos tēptantiū. verūtū
p̄pter nimīā inuidiā q̄ demōes torquēt̄ eo q̄ vidēt hoīes
posse p̄uenire ad b̄titudinē q̄ simplr̄ p̄uati sūt. nō dimitt
rūt hoīes tēptare. lz sciāt ex dānatione hoīm suā penā i fu
turo crescere. sic de inuidō narrat̄ q̄ petijt sibi vñū oculū
erui vt p̄rio suo cui inuidebat duo oculi eruerent̄. **E**rant
ei in vna ciuitate duo hoīes qz vñ^o erat nimis notat^o de
cupiditate. ali^o de inuidia. p̄pter qd̄ dñs citat̄ q̄ erat val
de prudēs ipis vocatis dixit q̄ peterēt ab eo qd̄ vellēt. ad
iungēs q̄ ille q̄ p̄ peteret suā petitionē h̄ret. ali^o vero du
pli^o tūc cupid^o nolebat primo petere mot^o cupiditate du
pli^o boni habēdi. s̄l̄r nec inuid^o ne soci^o su^o plus h̄ret q̄
ip̄e. tandē cū dñs vrgeret eos ad patendū. inuid^o petijt vt
sibi vñ^o ocul^o erueret vt soci^o suus duos amitteret. qd̄ fa
ctū ē. et sic punita sunt eoz vicia. sic demones tēptāt ex
inuidia hoīes. lz nō ignorent eoz penā in futuro crescere
ex hoīm dānatione. hoc igit̄ malū denunciat de^o ipi dya
bolo cui in serpente loquebat̄. **d** **Q**uia fecisti hoc idu
cendo hoīes ad p̄ctm̄. **e** **M**aledict^o eris. qz ex hoc cre
scet pena tua. **f** **I**nter dia aniantia zē. p̄ponit ei bruta
animalia. nō q̄tū ad conditionem nature. sed qz serua
uerunt statum suū quod non fecit dyabol^o. et hoc est ma
gna pena superbo q̄ inferiora z vilia ei p̄reponantur.

soni z apparitiōis
Abscondit se adāz
Pre verecundia sui
p̄cti z nuditatis
Vocavitqz dñs.
Hic p̄r seq̄t̄ ipi^o a
de increpatio cū dī.
Adā vbi es. **N**ō
ex ignorantia est qd̄
s̄ vt ex r̄sione ade
p̄ueniēt^o fiat incre
patio. **q** **Q**ui ait
vocē tuā zē. **E**x dicit̄
p̄z l̄ra. seq̄it̄. **q**
Quis indicauit zē.
.i. q̄ nuditas tua sit
erubescibilis. **a**
Misi q̄ ex ligno. i. nō
si qz p̄pter transgre
sionē p̄cepti mei ab
lata est a te original
iusticia. p̄ c^o s̄tractō
nē facta ē p̄fusibilis
nuditas tua. sicut ei
dī. ij. phy. **I**dē p̄ sui
p̄ntiā z absentiā ē cā

soni z apparitiōis
Abscondit se adāz
Pre verecundia sui
p̄cti z nuditatis
Vocavitqz dñs.
Hic p̄r seq̄t̄ ipi^o a
de increpatio cū dī.
Adā vbi es. **N**ō
ex ignorantia est qd̄
s̄ vt ex r̄sione ade
p̄ueniēt^o fiat incre
patio. **q** **Q**ui ait
vocē tuā zē. **E**x dicit̄
p̄z l̄ra. seq̄it̄. **q**
Quis indicauit zē.
.i. q̄ nuditas tua sit
erubescibilis. **a**
Misi q̄ ex ligno. i. nō
si qz p̄pter transgre
sionē p̄cepti mei ab
lata est a te original
iusticia. p̄ c^o s̄tractō
nē facta ē p̄fusibilis
nuditas tua. sicut ei
dī. ij. phy. **I**dē p̄ sui
p̄ntiā z absentiā ē cā
s̄r̄oz. **S**ic nauta p̄ sui p̄ntiā ē cā p̄seruatōis nauis z p̄ sui
abñtiā ē cā p̄clitatis. z eod̄ mō donū original̄ iusticie p̄
sui p̄ntiā i hōie faciebat nuditatē honestā. vt p̄dctm̄ ē. q̄ p̄
sui subtractionē facta ē p̄fusibilis **b** **D**ixitqz adam zē.
Recurrit ad p̄cti sui excusationē. q̄ fac̄ ad e^o aggranatōez
volebat ei qd̄amō p̄ctm̄ suū retorq̄re in deū q̄ sibi dederat
v̄p̄zē. z eodē mō mulier excusando se p̄ serpētē q̄ fuerat
creatus a deo. z p̄z l̄ra. **S**z ē hic cōsiderādū q̄ añ p̄denatō
nē interrogauit virū z mulierē. vt p̄z in l̄ra. qz null^o ē p̄dē
nand^o añ in q̄sitionē. serpētē aut̄ nō interrogauit. qz dya
bol^o q̄ in serpente loquebat̄ iā p̄ p̄ctō suo fuerat p̄denat^o
z de celo empyreo delectus **c** **E**t ait dñs zē. **H**ic descri
bit inflectionē pene q̄tū ad impositionē malī nociū. z p̄rio
q̄tū ad serpētē. scdo q̄tū ad mulierē. ibi. **M**ulierī qz dixit
tercio q̄tū ad hōiem ibi. **A**de v̄o dixit. **C**irca primū cōsi
derandū q̄ sicut p̄ salutē hoīz auget̄ gl̄ia s̄ctōz angeloz
p̄ q̄s incitant̄ hoīes ad bonū. ita ecōtrario p̄ dānationez
hoīm maloz auget̄ pena demonū eos tēptantiū. verūtū
p̄pter nimīā inuidiā q̄ demōes torquēt̄ eo q̄ vidēt hoīes
posse p̄uenire ad b̄titudinē q̄ simplr̄ p̄uati sūt. nō dimitt
rūt hoīes tēptare. lz sciāt ex dānatione hoīm suā penā i fu
turo crescere. sic de inuidō narrat̄ q̄ petijt sibi vñū oculū
erui vt p̄rio suo cui inuidebat duo oculi eruerent̄. **E**rant
ei in vna ciuitate duo hoīes qz vñ^o erat nimis notat^o de
cupiditate. ali^o de inuidia. p̄pter qd̄ dñs citat̄ q̄ erat val
de prudēs ipis vocatis dixit q̄ peterēt ab eo qd̄ vellēt. ad
iungēs q̄ ille q̄ p̄ peteret suā petitionē h̄ret. ali^o vero du
pli^o tūc cupid^o nolebat primo petere mot^o cupiditate du
pli^o boni habēdi. s̄l̄r nec inuid^o ne soci^o su^o plus h̄ret q̄
ip̄e. tandē cū dñs vrgeret eos ad patendū. inuid^o petijt vt
sibi vñ^o ocul^o erueret vt soci^o suus duos amitteret. qd̄ fa
ctū ē. et sic punita sunt eoz vicia. sic demones tēptāt ex
inuidia hoīes. lz nō ignorent eoz penā in futuro crescere
ex hoīm dānatione. hoc igit̄ malū denunciat de^o ipi dya
bolo cui in serpente loquebat̄. **d** **Q**uia fecisti hoc idu
cendo hoīes ad p̄ctm̄. **e** **M**aledict^o eris. qz ex hoc cre
scet pena tua. **f** **I**nter dia aniantia zē. p̄ponit ei bruta
animalia. nō q̄tū ad conditionem nature. sed qz serua
uerunt statum suū quod non fecit dyabol^o. et hoc est ma
gna pena superbo q̄ inferiora z vilia ei p̄reponantur.

Sup pect^o tuū gradieris. fm Aug. p hīc intellect^o hīc intelligit supbia qz dyabol^o incedēs ad suasionē hoīm a supbia incipit q̄ in oī pctō includit. vñ et Eccl. x. dicit. In stū oīs pcti supbia. **E**t trā comedes. i. hoīes terrena diligentes incorpabis tibi eos decipiēdo. **I**nimici-
 cias ponā inter te z mulierē zc. fm aug. p mulierē intelligit hīc rō inferior. z p semē e^o opatō bona. Per semē aut demōis intelligit suggestio ei^o praua. Per hīc ergo qd̄ dicit. Inimici-
 cias ponā zc. ondit dñs qz dyabol^o mediāte suggestioe praua op pugnat rōnē inferio-
 rē q̄ mlier dicit. vt si cōsentiat delectationib^o z p eā deiciat rōnez supiozē q̄ p virū desi-
 gnat. z sic dyabol^o in-
 fidiat calcaneo eius qz nō oppugnat. eaz nisi a pte inferiori. sē-
 fualitati delectabilia pponēdo. **I**n pncipio cōte. zc. In pncipio cōteptiois resistēdo. **A**lij aut sancti expo-
 nūt de beata virgine ab illo loco. Inimici-
 cias ponā inter te z mulierē nō istā eūā s̄ aliā ab ea descēdē-
 tē. s. virgine. **M**aria q̄ ē infesta demonib^o. vñ in canti. dicit. terribilis ē vt castroz acies ordinata. Et semē tuū. i. altos angelos malos qui dicūt semē ei^o ppter similitudinē nature z malicie. Et semē illi^o. s. christū. q̄ ē marie naturalis filius. **I**pa cōteret caput tuū qz p ipam mediāte filio suo ptās demōis ē p̄trita. **E**t tu insidiaberis zc. Quia dyabol^o tēptauit xpm̄ exterius tñmō suggerēdo. q̄ quidē tēptatio nō fuit viciū in tēptato. s̄ virtutis exercitiū. z eod̄ mō credendū ē de virgine. **A**lij vero exponūt līaz de serpente materiali. nō de demōe ab illo loco. Et ait dñs ad serpentē qz fecisti hoc. i. qz fuisti instrumētū illi^o maleficii sicut **I**eni. xx. **I**umētū cū q̄ aliq̄s coierit p̄cipit occidit cū eo. **M**aledict^o eris iter oīa aiāntia. qz fm ipos ille serpens p̄t^o hēbat formā z faciē gratiosā sup oēs bestias z factus est horribilior oīb^o. **S**up pect^o tuū gradieris. qz fm istos p̄t^o habuit pedes z staturā erectā. sed pedes s̄ et amoti. z sic reptando incedit. Et terrā comedes. p̄t^o aut lignoz fructib^o vescebat. **I**nimici-
 cias ponā inter te z mulierē zc. qz odiosus es hūane nature z econuerso. **I**pa p̄teret ca-
 put tuū. qz exq̄ reptando incidit. mulier pōt caput e^o cal-
 care. z tu insidiaberis calcaneo ei^o qz nō pōt se eleuare ad mordendū in supiozē pte. s̄ ista expositio q̄tū ad multa videt̄ irrōabilis. p̄ qz de^o dirigeret fm onē suū ad aial bru-
 tū nō intelligēs. scōo qz in nullo peccauerat s̄ solū demō mouendo linguā ei^o. tercio qz statura recta nō cōpetit ali-
 cui aiali. s̄ tñm hoī vt dicit poeta **D**uidi^o in p̄io **M**etha. **P**ronaqz cū spectāt aialia cetera terrā. **D**s hoī s̄blime de-
 dit celūqz videre. **I**ussit et erectos ad sydera tollere vult^o z iō p̄ma expositio q̄ ē aug. melior videt̄. **M**ulierē qz dicit. **H**ic ponit punitio mulieris in spālī. z hoc q̄tū ad duo ppter q̄ mulier p̄iuncta ē viro. p̄mū ē ad p̄crea-
 tionē plis. z q̄tū ad hoc. d. **M**ultiplicabo zc. **I**z at actus generāci sit delectabilis. tñ hz turpitudinē annexā p̄ peccatū. **I**n hebreo. p̄ cōcept^o habet imp̄gnatōes: q̄ sunt laboriose. Et erūnas tuas. qz portando fetū cōceptū.

mulier patit p̄les labores z miseras. **I**n dolore pa-
 ries. qz in p̄tu sunt vehementes angustie. talia aut nō fu-
 sent in statu innocētie. s̄ p̄cepissent absqz turpitudine. z fe-
 tū cōceptū portassent absqz erūna z labore. z pepissent si-
 ne dolore. **S**cōo p̄iungit mulier viro p̄t^o domesticā vitā

z q̄tū ad h̄ punit eā viro s̄biectēdo dicit̄ p̄t^o Et sub viri p̄tate eris zc. z seq̄t. q̄ **H**ic ponit punitio viri. **C**irca qd̄ sciendū qz sic in domestica vitā mulier s̄biectū viro ita ad virū p̄tinet p̄ curare necessaria vitē p se familia zyro-
 re. z iō q̄tū ad h̄ pu-
 nit cū subdit. **M**aledicta terra zc. **I**n q̄ notat̄ fr̄e steri-
 litas. q̄ post pctm̄ nō p̄duxit fructū p̄ue-
 niētē hoī nisi cū cul-
 tura z labore q̄ ante sp̄ote p̄ducebat fru-
 ctū p̄ueniētēs in abū-
 dantia. et p̄duxisset si hō in statu innocē-
 tie p̄stitisset **I**n heb-
 b̄. maledicta terra p̄pter te. i. p̄t^o pctm̄-
 tāū p̄pter qd̄ incur-
 rit sterilitatē. vt dicit̄ est. **I**n sudore vult^o tui zc. p hoc notatur
 anxietas hominis in labore agriculture q̄ ante pctm̄ nō opabat nisi ad recreationē z virtutis exercitiū. vt p̄dctm̄ ē s̄ **S**pinas z tribulos. in hoc notant̄ impedimēta q̄ p̄ue-
 niūt hoīs labori ex trā. **E**t come. herbas zc. q̄ p̄t^o co-
 medebas fruct^o paradisi. z qz iste p̄ne inflite s̄ hoī ad to-
 tā vitā vsqz ad mortē. z iō sequit̄ **I**n sudore zc. p̄z līa
Et vo. adā. **H**ic p̄t^o describit̄ miserie inflite trāfussio-
 qz q̄les facti s̄ p̄mi p̄tes p̄ pctm̄ tales filios genuerūt. z iō
 dicit̄ **E**t voca. zc. **E**ua. qd̄ nomē sonat in heb. penalita-
 tib^o tñ subiectā. **E**o qz eēt. zc. i. oīm hoīm in hac vitā
 mortali degentiū. iō sequit̄. **F**ecit quoqz zc. i. de pel-
 bus aialū mortuoz. in signū sue mortalitatis. z qz indī-
 gebant tegumento p̄ intēperie aer̄ loci ad quē erāt eijci-
 endi. verūtū añ eiectionē de^o improperat ad eā snā trāsgres-
 sionē dī. **E**cce adā zc. **I**ronia est ac si diceret. nō es af-
 secur^o qd̄ serpens p̄misit. s̄ p̄trariū. **N**ūc ergo vide-
 te. **I**y videte nō ē de textu hebraico. s̄ subiungit. z ē mo-
 dus loquēdi satis frequēs i hebraico q̄ omittit̄ vna dictō
 translatio vō n̄ra exp̄ssit qd̄ i hebreo omittit̄ vel subintel-
 ligit. **N**otandū ē qz hoc ē vbum dei ad angelos p̄ quoz
 misteriiū hō p̄m^o eiect^o est extra paradisiū. seq̄t. **E**t
 sumat zc. **C**ū hū incurrisset iā necessitatē moriendi vt p̄-
 dictū est. **I**gnū vitē iā nō poterat vitā eius perpetuare. po-
 terat tñ ex sua bonitate ipam plōgare. z ista plōgatio no-
 mine eterni significat̄. sic in ps. **M**ōtes eterni noiant̄ p̄-
 pter lōgitudinē durationis. vñ z i heb. dicit̄. z viuat in seclm̄
 qd̄ signat temp^o longū. **E**cce itaqz adam zc. **I**stud du-
 p̄l^o exponitur fm duplicē opi. supra positā de situ para-
 disī terrestis fm em̄ illos qui dicunt qz est sub equinocti-
 ali circulo. gladius flammus intelligit̄ zona torrida inter
 habitationem nostrā z paradisiū. z dicit̄ versatilis. qz sol p̄
 quē causat̄ ibi caliditas imp̄transibilis appropinquat ad
 nos in estate. z hyeme elongatur p̄ cherubin aut̄ intelli-
 gitur angelica custodia. p̄ quā tota natura corporea admi-
 stratur. z maxie mot^o orbū. **H**ic custodiēdā zc. **H**ic

taris in terrā de qua sum-
 pt^o es. qz puluis es z i pul-
 uerem reuerteris. **E**t voca-
 uit **A**dā nomen vxoris sue
Eua eo qz mater eēt cūcto-
 rā viuentiū. **F**ecit qz dñs
 de^o ade z vxori e^o tunicas
 pelliceas: z induit eos: et
 ait. **E**cce adam q̄si vn^o ex
 nobis factus est sciens bo-
 nū z malū. **N**unc ergo ne
 forte mittat manū suā. z su-
 mat etiā de ligno vite z co-
 medat z viuat in efnū **E**mi-
 sit eū domin^o de paradiso
 voluptatis vt oparet̄ ter-
 rā de q̄ sumptus est **E**cce it
 qz adā et collocauit añ pa-
 radisiū voluptatis cheru-
 bin z flameum gladium at-
 qz versatilē ad custodiē-
 dā viam ligni vite.

anxietas hominis in labore agriculture q̄ ante pctm̄ nō opabat nisi ad recreationē z virtutis exercitiū. vt p̄dctm̄ ē s̄ **S**pinas z tribulos. in hoc notant̄ impedimēta q̄ p̄ue-
 niūt hoīs labori ex trā. **E**t come. herbas zc. q̄ p̄t^o co-
 medebas fruct^o paradisi. z qz iste p̄ne inflite s̄ hoī ad to-
 tā vitā vsqz ad mortē. z iō sequit̄ **I**n sudore zc. p̄z līa
Et vo. adā. **H**ic p̄t^o describit̄ miserie inflite trāfussio-
 qz q̄les facti s̄ p̄mi p̄tes p̄ pctm̄ tales filios genuerūt. z iō
 dicit̄ **E**t voca. zc. **E**ua. qd̄ nomē sonat in heb. penalita-
 tib^o tñ subiectā. **E**o qz eēt. zc. i. oīm hoīm in hac vitā
 mortali degentiū. iō sequit̄. **F**ecit quoqz zc. i. de pel-
 bus aialū mortuoz. in signū sue mortalitatis. z qz indī-
 gebant tegumento p̄ intēperie aer̄ loci ad quē erāt eijci-
 endi. verūtū añ eiectionē de^o improperat ad eā snā trāsgres-
 sionē dī. **E**cce adā zc. **I**ronia est ac si diceret. nō es af-
 secur^o qd̄ serpens p̄misit. s̄ p̄trariū. **N**ūc ergo vide-
 te. **I**y videte nō ē de textu hebraico. s̄ subiungit. z ē mo-
 dus loquēdi satis frequēs i hebraico q̄ omittit̄ vna dictō
 translatio vō n̄ra exp̄ssit qd̄ i hebreo omittit̄ vel subintel-
 ligit. **N**otandū ē qz hoc ē vbum dei ad angelos p̄ quoz
 misteriiū hō p̄m^o eiect^o est extra paradisiū. seq̄t. **E**t
 sumat zc. **C**ū hū incurrisset iā necessitatē moriendi vt p̄-
 dictū est. **I**gnū vitē iā nō poterat vitā eius perpetuare. po-
 terat tñ ex sua bonitate ipam plōgare. z ista plōgatio no-
 mine eterni significat̄. sic in ps. **M**ōtes eterni noiant̄ p̄-
 pter lōgitudinē durationis. vñ z i heb. dicit̄. z viuat in seclm̄
 qd̄ signat temp^o longū. **E**cce itaqz adam zc. **I**stud du-
 p̄l^o exponitur fm duplicē opi. supra positā de situ para-
 disī terrestis fm em̄ illos qui dicunt qz est sub equinocti-
 ali circulo. gladius flammus intelligit̄ zona torrida inter
 habitationem nostrā z paradisiū. z dicit̄ versatilis. qz sol p̄
 quē causat̄ ibi caliditas imp̄transibilis appropinquat ad
 nos in estate. z hyeme elongatur p̄ cherubin aut̄ intelli-
 gitur angelica custodia. p̄ quā tota natura corporea admi-
 stratur. z maxie mot^o orbū. **H**ic custodiēdā zc. **H**ic

hō inde elect⁹ posset illuc redire. nec aliq̄s ali⁹ adire. Se- cundū vō illā op̄inōnē q̄ ponit paradīsu terrestrē circa tro- picū cancri. Per gladiū flameū. intelligit aliquis ignis materialis ibi fact⁹ a deo ⁊ oriens de terra. sic dicit in mōte Ethne q̄ cōtinue ardet. ⁊ significat nomīe gladij qz ignis ascēdēs sursum in sup̄loꝝ pte acuit ad modū gladij. Per cherubin aut̄ intelligit natura āgelica vt pdictū ē. Ad cu- stoditēdā viā. qz ille ignis est an̄ introitū paradīsi. phibēs accessū hoīs ad ip̄m.

In ca. Gen. iij. vbi dicit in postilla. S3 dicitur occurrit du- bium.

Additio prima.

¶ **Q**uæ gratia gradus data possit remanere euz pctō mortali. impossibile tñ videt q̄ iusticia originalis simul maneat cū pctō mortali. put videt postilla tor velle. qd sic pz. nā put doctores cōiter loquūt in statu innocētie in quo hō institut⁹ fuit in originali iusticia nul- la erat rebellio carnis ad sp̄m nec sp̄ritus ad deū. ⁊ p con- sequens impossibile erat stante illo statu pctm mortale i- curri. pctm em̄ fm̄ Ambro. est inobediētia diuines legis et transgressio celestiu mādatoꝝ qd de directo opponit sta- tu innocētie. Ad dubiū aut̄ motū p postillatoꝝ ip̄m. s. quō in muliere remansit donū originalis iusticie p̄p̄mū ⁊ scdm pctm ⁊ vsqz p̄ comestione ligni. alif posset rñderi Pro q̄ aduertendū est q̄ pceptū de inhibitiōe comestiois ligni fuit datū ade anteq̄ eua fuisset in rerū natura. p̄du- cta. vt lra testat. ⁊ lz tñ fm̄ aug. sup̄ Gen. ca. viij. ex h̄ nō se- quit q̄ eua nō fuisset obligata ad pceptū obfmandū. tras- gressio aut̄ h̄ pcepti nō fuit cōsummata donec Adā cōe- dicit. lz fuisset quodāmo inchoata p comestione mulierz qd pz p magistrū in. ij. dist. xxiij. vbi ostendit q̄ talis ē or- do peccandi in nobis qualis fuit in primis gentib⁹ sic. d. Et em̄ tūc serpes mlteri malū suavit. sp̄aqz p̄fēit deinde viro suo dedit. sic cōsummatū ē pctm. ita ⁊ nūc in nobis p serpente ē sensualis mor⁹ aie. p muliere inferior portō rōnis. p viro superior portio rōnis. hec ille. Ex quo pz q̄ transgressio pcepti ip̄i ade dati nō fuit totalit̄ p̄summata vsqz ad cōestione viri. nec est etiā necessariū dicere q̄ adā fuerit trasgressoꝝ illius pcepti sibi dati an̄ comestione li- gni p actū interiorē in hoc p̄sententē. nā put ex serie litte- re pz sola comestio fuit phibita. nō aut̄ deliberatō seu cō- sensus p̄cedens comestione. Dicit em̄ in die quo comede- ris ex eo ⁊c. nō aut̄ in die quo p̄senseris seu deliberaueris comedere ⁊ hmōi. vñ sicut de quibusdā pceptis ve. testa. dicit a doctorib⁹ q̄ lex phibet manū. nō aut̄ animū. eodem mō in p̄posito dicit posset put lra sonat. Ex quib⁹ vltim⁹ sequit q̄ lz tam eua q̄ adā an̄ comestione ligni peccasset p actus interiores peccato sup̄bie qd est initiū ois pcti vt pz Eccl. x. nō tñ transgressio pcepti sibi dati fuit facta vs- qz ad hoc q̄ adam comedisset. ⁊ tūc ⁊ nō an̄ nuditatē suā erubuisse debuerint qd videntē sonare verba aug⁹. in. iij. de ci. dei. q̄ postq̄ transgressio pcepti facta est gra dei de serente de corpōꝝ suoz nuditate cōfusi sunt. nō em̄ dixit postq̄ peccauerūt. qd posset intelligi de quocūqz genere peccati. s3 postq̄ transgressio pcepti facta est. vt intelliga- tur de transgressioe pcepti de q̄ agit. q̄ nūqz fuit p̄summata donec vir cōederet. ⁊ sic de nuditate sua tpe p̄gruo erubu- erūt.

In eodē ca. iij. vbi dicit in postilla. Serpētē aut̄ nō interrogauit.

Additio scda.

¶ **A**ia etiā rō assignat ad hoc q̄ serpes nō fuit inter- rogatus. vñ aug. 3 Manicheos li. ij. nā serpes nō interrogat h̄ p̄ior excipit penā. qz nec p̄fiteri pec- catū pot. nec h3 oino vñ se excuset.

In eo. ca. iij. vbi dicit in postilla. S3 ista expositō q̄tū ad multa ⁊c.

Additio tertia.

¶ **S**ta expositio vltima nō est tanq̄ irrōnalis exclu- denda cōsonat em̄ lre plus q̄ alia. ⁊ ē inia hiero. de hebratē q̄onib⁹. nec obstat qd postillatoꝝ obij- cit. Primo de hoc q̄ de⁹ dirigeret sermones suū ad anial- brūtū. nā alibi legit. Et ait dñs ad piscē Jone. ij. ca. qd si- gnificat expressionē diuine voluntatis p effect⁹ exteriores. Q̄ aut̄ obijcit scdo q̄ serpens in nullo peccauerat h̄ solū

demon nō obstat. nā in signū detestatiōis peccati etiaz bnta quqz puniūt. vtz de iumento euz quo aliq̄s colerit **Leui. xx.** put allegat postillatoꝝ ⁊ nō solū hoc h̄ etiā res i- animate q̄ oino carent sensu ⁊ motu voluntario p̄cipiunt tur cōburi ⁊ destrui p̄pter herozē alie⁹ magni peccati vt **Deut. xij.** de ciuitate anersa a cultu dei ad ydoloꝝ serui- tutē. vbi p̄cipit q̄ nō solū pecora occidant h̄ etiā cōburāt sup̄pellectilia ⁊ habem⁹. j. Reg. xv. de amalechit̄ vbi p̄p̄ peccatū a suis p̄decessorib⁹ longe ante p̄petratū de⁹ p̄ce- pit occidi nō solū viros ⁊ mulieres. h̄ etiā puulos ⁊ lactā- tes boues ⁊ onēs ⁊c. Q̄ autē postillatoꝝ terciō obijcit de- statura recta q̄ nō cōpetit nisi tñ hoī nō obstat nā ad ser- uandā veritatē lre fm̄ hāc expositiōe sufficit q̄ serpens antea cū pedib⁹ alit̄ icedebat sicut ⁊ alia aialia ⁊ p̄ hmōi iniam pedes sunt ei amoti sic vt non posset incedere nisi reptando. vnde hec expositio vñ tenenda tanq̄ p̄falis. alie- vero expositiōes aug. ⁊ sc̄toꝝ tenēde sūt tanq̄ vere ⁊ spū- ales seu mystice. **In eo. ca. iij.** vbi dicit in postilla. Et vocauit adam ⁊c.

Additio quarta.

¶ **Q**ua in hebraico vitā sonat simplr nō cōnotādo q̄ sit penalitati subiecta vel nō. sicut em̄ cū dicit mater omniū viuentiū non denorat q̄ sint in hac vitā mortali vel nō. vñ hec vocatio aliter videt cōtinuari ad p̄ dicta. Ad qd sc̄iedū q̄ licet adā fm̄ q̄ tradit doctores sc̄i- uerit naturas omniū animaliu ⁊ oim scientiaz de quib⁹ hō natus est instrui vt pz in p̄ima par. q. xxiij. arti. iij. in cor. q. nō tñ habuit noticiā futuroꝝ p̄tingentiū. nisi prout ex diuina reuelatione habuit vel experimentalit̄ poterat acquirere. ⁊ iō cū mulier statiz postq̄ fuit p̄ducta sibi ad- ducta fuerit nesciens an deus disponderet eos sic remane- re ⁊ alios de nouo p̄creare an ex ea esset ples p̄ p̄pagatō- nem p̄creanda. vocata est ab eo virago. quāsi de viro sū- pra. ad denotandū q̄ erat sibi data in cōsōrtiū domestic- cōuersatiōis. non declarans an eēt sibi data etiā ad plis- p̄pagationem. qd etiā conuenit verbis dei dicentis ante mulieris p̄ductionē s. **Gen. ij. cap. Dixitqz deus nō ē bo- nū hoīem eē solum faciamus ei adiutoriū simile sibi. sed post pctm ex diuina inia contra ip̄m ⁊ vrozē suā lata duo collegit. vñ. s. q̄ ip̄i essent mortales. ⁊ hoc cū sibi fuit di- ctum. puluis es ⁊ in puluere reuerteris. Scdm qz debe- bant habere filios p̄ p̄pagationē sicut cetera animalia. et hoc cū dictum fuit mulieri. Multiplicabo erūnas tuas ⁊ conceptus ⁊ in dolore paries filios. Ex quib⁹ p̄cluit q̄ illa deberet esse mater omniū succedentiū. cum iam cel- sauisset deus a nouis creaturis. cōdendis. ⁊ iō audita di- uina audita inia vocauit eam eua. qd nomē interpretat⁹ ē ipse adam. d. eo q̄ esset mater omniū viuentiū.**

¶ **R**eplica Correctoꝝ 3 Burgen.

¶ **I**n ca. iij. vbi postillatoꝝ mouet dubiū cū eua pec- cauerit actu interiori sup̄biez diffidentiez actu ex- teriori comestio nis veriti. ⁊ tñ non p̄cepit suā nuditatem vsqz post esum viri. quō iusticia originalis potuit stare cū p̄fatis peccatis eue. Et re spondet dicens iusticia origina- lem fuisse gratiam gratis datā que stare p̄t nedum cum peccat⁹ venialib⁹ sed etiā mortalib⁹. Hāc rñsionē burgen. impugnat rōe minus efficacī vt diceē. et ponit ad motū dubiū aliā rñsionē dicens q̄ ade datū est pceptū non eue ideo transgressio nō fuit cōsummata qusqz adam come- deret ⁊ adusqz mansit iusticia originalis. Et multa circa hoc dicit in epta. suppositū em̄ burgen. ex lra apparet falsū dicit em̄ in lra q̄ mulier rñdit dyabolo. nobis p̄cepit de⁹ ⁊c. igit̄ mulier recepit pceptum sine p se sine p̄virū. sicut quib⁹ placet. si igit̄ fuit mulieri pceptum ad seruandum erat obligata. transgrediendo igitur nō solū venialiter h̄ ⁊ mortaliter peccauit. stat igit̄ rñsio postillatoꝝ. Q̄ aut̄ burgen. de magistro iniaz adducit allegoria est. nō s̄sus l̄falis. vt pz p eundem in eo. ca. Illud quoqz nec vey vide- tur qd addit burgen. dicens solā comestione fuisse phibi- tā nō actum interiorē. qz fm̄ omnes illa phibitio fuit ad pbandum obedientiam. ideo dicit cōmunit̄ q̄ fruct⁹ nō erat malus nec eius esus nisi qz phibitus. nūc aut̄ inobe

diencia sicut et obedientia respiciant actum interiore prin-
 cipalit' inter exteriore. nec exteriore aliquid malicie inten-
 siue addit sup interiore vt vult magister sniaz p euz iudu-
 ctus lib. ij. di. xliij. Etenim inquit vna inobediencia vnus-
 que cōteptus siue qñ vult siue qñ agit licet fm expositōne
 doctorū distinctio sit in malo extensine. nec valet simili-
 tudo p eū. s. burgū. inducta de lege cohibente manū et nō
 animū. qz hoc dicit rōne temporalis pene per legē taxate. s.
 nō quo ad deū. apud quē vbiunqz manū cohibet animū
 nō manet sine obligatione. imo dato. s. nō pcesso q solū
 actus eius exterioris phibitus fuisset adhuc staret dubi-
 um motū quō iusticia originalis mansisset in eua mādu-
 cante ante virū. mansit quidē fm postillatorē et nō man-
 sit fm burgū. Pro vtriusqz ptis pcoradantia notandū put
 scripsi circa sniaz li. ij. di. xxxij. et xxxij. q iusticia ori-
 ginalis multos habuit effectus vniū principalē. alios se-
 cundarios. principalis fuit ordinatio voluntatis in deuz
 s. secundarij effectū nō fuerūt simplr et directe a iusticia ori-
 ginali. s. a cōcurrentibus q enūerat Scotus circa secundū
 di. xij. q sunt immortalitas. pseruatio a sitiz alijs passiōi-
 bus. et tranquillitas virū sensituarū. Oppositū effectus
 principalis est culpabile. oppositum aut effectū secūda-
 riorum nō est culpabile. s. pot' penale. p pccm igit' actu-
 um interiorū ceciderūt a iusticia originali qstū ad effectū
 principalē. qz voluntas eoz fuit q ad deū inordinata. dū
 adā se ad amorē vxoris puerteret diuino pcepto dissimu-
 lato. sicut colligit a beato Aug. xj. sup Gen. c. ix. vbi dicit
 adam peccasse quadā societatis necessitudine s. his sic se
 habentib' effectus secundarij nō sunt secuti. qz penale re-
 seruatiū est vsqz post peccatū opis manifeste p mulierē in-
 choatū et p virū cōsumatū. mansit igit' iusticia originalis
 cū pccō quo ad effectus secundarios p positione postil-
 latoris et nō mansit q ad effectū principale p positione
 burgū. Signū hui' dicti sumi pot' ex eo q restitui pot' grā
 equiualens iusticie originali quo ad effectū principale
 restitutōne nō facta quo ad effectus secundarios. nec per
 hmoi cōcertationē fit variatio in sensu litterali. Ad argu-
 mētū igit' principale burgū. dicit p p actū interiore supbie et
 diffidentie qui venit ex rebellionē spūs ad deum ceciderūt
 a statu innotentie et iusticie originalis quo ad effectū pri-
 cipalē. s. non quo ad effectus secundarios quousqz pccm
 actu exteriori foret cōsummatū. **I**tem in eo ca. vbi postil-
 lator pōit de locutione dei ad serpentem expositōne bñ aug.
 quā ponit ex intentione fore lrales subdit postillator po-
 nens expositōne aliā quā beat' Hiero. in li. qd. hebra. vi
 dēt recitare. s. hanc reprobatur postillator trib' rōnib'. sed
 burgū. opponit se postillatori dicens expositōne aug. fore
 mysticā sed eā quā recitat beat' Hiero. fore lrales. et nitit'
 soluere rōnes p postillatores in cōtrarium ad ductas. Et
 cum primo postillator arguit q irrationabile ē. q de' di-
 rigeret sermonē vocalem ad animal brutū nō intelligēs
Hūdet burgū. q nō obstat alibi legit'. Et ait dñs ad piscem
 Ione. ij. s. illa responsio nō valet. qz locutio dei hic fuit
 vocal'. ibi aut' qdā iterio: inspiratio. vt burgū. met testat di.
 Locutio ad piscē significat expōsiōne diuine volūtati p effe-
 ctus interiores. s. q hic fuerit vocalis p p beatū aug. xj.
 sup Gen. c. j. vbi ppter illā locutionē dei ad serpentem di-
 cit. vbi in sacra scriptura aliquid dicit quod nō nisi absur-
 de ad lram potest intelligi pculdubio figuratiue dictum
 esse. et ad aliam significatiōne accipi debere. et ob id idem
 beatus aug. eo. li. ca. ix. ponit differentiā inter locutiones
 dei ad virū et mulierē et serpentem dicens. Locutionē ad
 pmos esse ad litterā. s. ad serpentem figuratiuā. qz absur-
 de sonaret vt arguit postillator ex illo loco beati aug'. sed
 nō sonaret absurde si per inspirationē locutus fuisset ser-
 penti sicut pisci. de quo supra. Constat ergo q fuit vocal'
 sed ad dyabolū sub nomine serpentis. confirmatur totū
 ex intentione beati Grego. in mora. put burgū. eum alle-
 gat in solutione vlti. ar. q. sue pambule. vbi dicit. Cum ordo
 hystorie defecit sese nobis intellectus mysticus quasi ap-
 tis iam foribus ostendit. et tunc mysticus pro litterali ha-

bendus est. vt burgū. met vbi supra testatur. et sic est in ppo-
 situ de locutione dei ad serpentem. sicut de locutione li-
 gnorū Iudic. ix. Certum est enim vtriusqz hystoriam fm
 vocum significatiōnem deficere. Est igitur ad mysticum
 sensum tanqz ad vere litteralem recurrendum fm docto-
 rem beati Grego. et Aug'. et omnium cōmūter scribentū
 um. Frustra igitur laborauit burgū. cum solutione pri-
 mi argumenti. Nec respōsio ad secundum valet. nam in-
 stantia de iumento est contra burgū. pro eo q serpens po-
 tissime venit destruendus plus q iumentum si instantia
 valeret. nec alie instantie valent de interemptione pecoz
 et etiam inanimatorū. nam cum iumento pecozibus va-
 sis et suppellectibus inanimatis cōmissa sūt peccata ydo-
 latrie et alia tanqz cū subiectis pollutis. dyabolus autem
 serpente non vtebatur vt subiecto quod pollut. sed solū
 vt instrumento quod deus permisit vt cito dicitur infra
 ideo illa in detestationem peccati destructa sunt. serpens
 autem quia solum fuit permittum instrumentum puniri
 non debuit. exemplum familiare. occidat quis clericum
 gladio in detestationem peccati locus execratur. interdī-
 citur. et tota terra supponitur interdīcto. quia videntur sū-
 iecta in quibus sanguis clerici effusus est. Contra gladiū
 vero qui solum instrumentum fuit occisoris nihil fit ipō-
 iure. Nec valet responsio ad terciā rōnem postillatoris.
 nam expositio quā improbat dicit serpentem erectaz sta-
 turam habuisse pedes est in scriptura fundatum. nā aff
 temptationē serpens fuit dictus a serpendo. vt dicit Iud.
 et inter reptilia computatus. nec littera quā putat burgū.
 saluare est eius ppositum. nam cum in serpentis maledi-
 ctione dicit dominus. Super pectus tuuz gradieris. nō
 intelligi debet ad litterā fm intentionē beati Aug'. quasi
 pñus sup pectus reperi nō cōsueuerit. sed ad dyabolū
 dictum intelligi non ad serpentem quāuis sub nomine ser-
 pentis fm q postillator ad beati aug'. intentionem expo-
 nit. et dato quāuis non concessio q serpens tempore tēpta-
 tionis erectus vel super pedes inceserit. dyabolus enim
 ad hoc potuit eū erigere aut pedes formare. q ad loquen-
 dum eius linguā poterat mouere. et tunc sensus lūtere ē.
 Super pectus tuuz gradieris. id est q decetero non p-
 mitteretur dyabolus sic transformare serpentem. et ad istū
 sensum conferre videtur qd postillator fm intentionem
 beati aug'. xj. sup Gen. ca. ix. vbi supra exponēdo quare
 potius p serpentem temptatus est homo qz p aliā effigie
 ait. q. s. hoc non fuit ex demonis electione. sed magis ex
 diuina dispensatione que non permisit hominē temptari
 per dyabolū in specie affabilis et notabilis p quam posset
 facilius decipi. s. magis in specie horribili in qua fallacia
 demonis poterat facilius deprehendi. et mirū q burgeñ.
 in hac parte postillatorem nō redarguit qui pueriles fre-
 quenter contra eum occisiones quesiuir. cū tñ hic mod'
 dicendi vel loquendi sit antecedens ad omnia q burgeñ.
 in hoc loco reprobare nitebatur. **I**tem in eodē cap. vbi
 postillator dicit etiam significare vitam penalitati subie-
 ctam. sicut et beatus Hiero. dicit q significat veh vitam et
 calamitatem. Burgū. fingere videt oppositum inmix-
 fundamento falso. q scz adā a principio formationis mu-
 lieris nesciuerit eam matrem cunctozuz hominū futurā.
 sed hoc falsus v'. sciuit em hoc statū spiritu pphético q sfoz
 mata muliere dixit. Hoc nūc os ex ossibus meis. ppter
 hoc requinet homo patrem et matrem et adheret vxori
 Ecce sciuit eam sibi datam in vxorē. sciuit quoqz se futu-
 rū patrem et etiam futuram matrem. sciuit nihilominus
 plus eam sibi coniunctam qz iob cōseruationes domesti-
 cam. quā habent pater et filius. quoz tñ iunctione malo-
 rē dixit cōiunctiōem vxoris ad vfrū et ecouerso. sciuit qz
 hoc ipm ex dei benedictione an lapsam de qua dicit. j. cap.
 Non latuit eum nuptias ante lapsum institutas et p deū
 benedictas vt vult beatus aug. xiiij. de ciui. dei. cap. xxij.
 et xiiij. sup Gen. ca. iij. Cū igitur an lapsam fuerat nuptie
 celebrate quāuis nō psumate tñ pceptū de cōsumādo p bñ

ditione receperit cum dixit dominus. Crescite et multiplicamini etc. Adam vero cognovit etc. Cap. iij.

Postquam descripsit moyses hanc portionem et lapsu. Hic dominus describit multiplicationis actum discernendo fideles ab infidelibus. et hoc facit per tres stipites. primo per

adam. secundo per noe. vij. c. ibi. Noe vero. tercio per abraham. xij. c. ibi. Dixit autem dominus ad abraham Circa primum describitur ad eam generationem. seculo generatio re capitulatio. v. c. ibi. Hic est liber. Adhuc per describitur generatio filiorum adam delenda. secundo permanenda eligenda ibi. Cognovit quod adhuc adam. Adhuc per describitur delenda generatio. scilicet caym et abel. quod caym generatio deleta fuit in diluio. abel vero fuit in effecta fratre ante quam generasset. secundo describitur generatio distinctio. ibi. Fuit autem

Adam vero cognovit uxorem suam. Quam quod concepit et peperit caym dicens Possedi hominem per deum. Rursus peperit fratrem eius abel fuit autem abel pastor ovium. et Caym agricola. Factum est autem post multos dies ut offerret caym de fructibus terre munera domino. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum et respexit dominus ad abel et ad munera illius non respexit.

Abel. Circa primum dicitur. Adam vero cognovit uxorem suam. Dicitur hebrei quod ista dicitur per modum recapitulationis et quod adam genuit istos pueros antea cum adhuc esset in paradiso voluptatis. quod confirmat per illud quod supradictum est homini. Crescite et multiplicamini. quod intelligit de actu generationis et ideo dicitur quod formata muliere adducta ad adam statim cognovit eam carnaliter cum dixisset. Et adheret uxori sue. aliquando est transgressor precepti. Doctores autem catholici dicunt primum vicem per primi pentes de paradiso egressi sunt virgines unde dicit augustinus super Genesim. ad fratres per primi pentes in paradiso non coierunt. quod formata muliere post modicum propter peccatum eiecit se de paradiso. et ideo Hieronymus dicit. Nuptie replent mundum virginitas autem paradisi. Argumentum autem indecorum ad oppositum non valet. Cum propterea quod dictum est quod formata muliere modicum steterunt in paradiso. Cum quod ista datur est preceptum de multiplicatione. in generali. expectabat tamen determinationem dei in speciali. quod preceptum affirmativum intelligendum est secundum determinationem debiti temporis et circumstantiarum. et ideo dicitur cum doctoribus catholicis quod ista generatio filiorum adam. de quibus habet agere fuit per eiectionem de paradiso. quod eiecit de deliciis illis paradisi recurrerunt ad delicias carnis. **C**oncepit et peperit caym. sic ei videtur describitur per. n. in fine ut habet in hebreo. **P**ossedi homo per deum. quod d. in praeformatione hominis nihil coopta est mulier. h. in generatione istius coopta fuit. **R**ursus peperit etc. Dicitur aliquid quod sic notatus est ab eventu. quod propter eius occisionem parentes domini fuerunt in luctu. unde abel uno modo luctus interpretatur. Alii autem dicunt quod hoc fuit quod natura humana vanitati mortalitatis iam erat subiecta. Abel autem alio modo interpretatur vanitas. **F**uit autem abel. Hic ponitur natorum distinctio. secundo ipsius caym monitio. ibi. Dixit autem dominus ad caym. tercio est obstinatio ibi. Dixitque caym ad abel quod punitio ibi. Et ait dominus ad caym. quanto est generatio ibi. Cognovit autem caym. Circa primum primum ponitur distinctio quatuor ad officia cum dicitur. **F**uit autem abel etc. Vivens in simplicitate. unde et ista fuit occupatio patriarcharum secundum quod dicitur infra. clviij. ca. Viri pastores ovium sumus. **E**t caym agricola. ex cultura terre querens lucra. Secundo ponitur distinctio natorum quatuor ad mores per in virtute patrie cum dicitur. **F**actum est autem etc. Adde enim docuerat filios colere deum per oblationes. **D**e fructibus terre. scilicet de peioribus et corrosis. **A**bel quod etc. i. de melioribus aialibus. et quod tales oblationes non erant accepte ex seipsis. sed ex bonitate offerentium. ideo sequitur. **E**t respexit dominus ad abel. i. ad bonitatem eius. et per dominus ad eius munera.

Ad caym autem non respexit. propter eius malitiam. et per dominus nec ad eius munera. Secundo ponitur distinctio natorum in fraterna conversatione cum subdit. **I**ratu quoque est caym vehementer. invidens gratie fratris innocentis. **E**t concidit vultus eius. quod tristitia mentis apparet ex defectu vultus. Si autem querat quod precepit Caym fratri sui munera deo accepta et non sua. Dicendum quod hoc precepit per ignem immisissimum a deo consumente oblationem abel. unde habet translatio Theodosii. Et inflammavit deus super abel. talis enim inflammatio signum est manifestum divine acceptationis. sicut in oblatione Gedeonis. Iudith. vi. et in oblatione Helye. iij. Regum. xvij. et in oblatione Salomoois. ij. Paralipomenon. iij. **D**ixitque dominus ad eum. Hic ponitur tur ipsius caym benigna admonitio ab

Iratu quoque est caym vehementer et concidit vultus eius. **B**ixitque dominus ad eum. **Q**uare iratus es. et cur concidit facies tua. **M**one si bene egeris recipies. **S**in autem male statim in foribus peccatum tuum aderit. **S**ub te erit appetitus eius et tu dominaberis illi. **B**ixitque caym ad abel fratrem suum. **E**grediamur foras. **C**umque essent in agro consurrexit caym adversus fratrem abel et interfecit eum. **E**t ait dominus ad caym ubi est abel frater tuus. **Q**ui respondit

ipso deo ut daret sibi penitentem occasio. cum dicitur. **Q**uare iratus es. quod d. non habes causam. **E**t cur concidit facies tua. cum deberes esse hylaris propter bona fratris et subditur causa. **N**onne si bene egeris fratrem diligendo. **R**ecipies mercedem a domino. **S**in autem male. **F**ratrem odiendo et persequendo. **S**tatim in foribus etc. i. ita patens erit mihi sicut ea que ponuntur in ostio. unde et ij. Regum. i. aph. phs loquens de noticia primorum principum quod oibis sunt nota dicit. **I**n foribus quis delinquet. **S**ed sub te etc. i. tu poteris devincere peccatum. quod nullus peccat nisi volens. **D**ixitque Caym. Hic dominus describit ipsius caym obstinatio. quod ex admonitione domini non fuit motus ad contritionem: sed magis incepit machinari ad fratris innocentis occisionem. unde subdit. **D**ixitque caym ad abel fratrem suum. quid autem sibi dixerit. non exprimit in hebraico textu. illud enim quod subdit in translatione nostra. **E**grediamur foras. non est de textu. et ideo dicitur hebrei quod caym dixit abel fratri suo verba iniuriosa querens occasiones occidendi eum. sed non sunt expressa in textu illa verba. et sicut habet ij. Regum. v. c. ubi translatio nostra habet. **P**osuerat enim david in die illa primum ei quod percussisset Hiebusu. **V**eritas hebraica sic habet. **E**t dixit david in illa die quicumque percussit Hiebusu et non exprimitur ibi aliquid de premio: nec in particulari nec in generali. ita hic in hebraico textu quoniam exprimitur quid dixerit caym ipsi abel. sed secundum istam translationem subintelligitur. **E**grediamur foras. et ideo illud expressit secundum Hieronymum. in li. de hebra. quod subintelligitur quod caym dixerit abel ea que dominus sibi dixerat eum increpando. secundum hebreos subintelligitur verbum iniuriosum. ut predictum est. **C**umque essent in agro. **A**d instinctum ipsius caym secundum Hieronymum. ut predictum est. secundum hebreos autem postquam caym dixerat verba iniuriosa fratri suo insidiatus est ei quomodo reperiret eum solum in agro ubi interfecit eum. sicut cogitauerat.

Et ait dominus. Hic consequenter describitur ipsius caym punitio. et quod pena non debet inferri nisi convicto de crimine. ideo primo dominus convicit eum de occisione fratris secundo penam imponit ibi. **N**unc igitur maledictus es. **C**irca primum dicit sic. **A**bel est abel etc. **N**on querit ex ignorantia sed ut ex responsione eius convincat eum rationabilius. **Q**ui respondit nescio. addens mendacium fratricidii. et excusationem falsam dicens.

Quoniam custos est. q. d. nō. cū tñ ex lege nature ad b ob-
ligaret. **D**ixitq; ad eū. s. dñs ad cayn. **Q**uid fe-
cisti credens occultare maleficiū tuū. **H**oc sanguis
est. Sic si diceret occisio eius est ita patēs corā me. ac si san-
guis ei hoc clamaret. **N**otandū q; in hebreo habet. vox
sanguinū fratris tui
z dicit; hebrei q; dici-
tur sanguinū in plu-
rali eo q; cayn inter-
ficiēdo fratrē suū su-
it reus sanguis non
solū ipi; iabel sed et
am oīz q; genuisset
si vixisset. **S**ic
igit; maledict; eris.
Hic p̄r determinat
punitiōē ipius ca-
yn iam cōiucti. z pri-
mo determinat penā
scōdo pene diuturni-
tatē. ibi. **D**is igit; q; i
uenerit adhuc p̄ de-
feribit punitiō. scōdo
cayn desperatō. ibi.
Dixitq; cayn. **P**ro-
p̄t oīmas punitiō cū
ōr. **H**ale. eris.
q; oēs maledicēt i-
bi p̄p̄ horrore male-
ficiū. **I** Cū ope-
rat; z. **I**z maledicta
sit supra p̄p̄ p̄m pa-
tri tui apli; erit male-
dca p̄p̄ te. q; paucos
fruct; dabit tibi z cū
magno labore. **K**
Dag; z p̄fu. z. q; oī
b; odiosus eris. z iō
i nullo loco secur; eris.

Dixitq; ca. ad do. **H**ic p̄r po-
nit ipius cayn desperatō dicitis. **M**aior est iniq;
tas mea z. **Q**o exponunt catholici doctores depressiue
z affirmatiue dicentes q; cayn desperat; dixit. q; tantum
erat peccatū suū q; nō cadebat sub dei misericordia. vñd
dicit **A**ug. **M**enris cayn maior est dei misericordia q;
omniū peccator; miseria. **D**octores aut; hebrei exponunt
p̄dictum verbum interrogatiue z negatiue. ac si diceret
cayn. **E**st ne peccatū meū tantū q; nō possim mereri veni-
am. ac si diceret. nō. p̄ hoc indicans q; de; puniebat eū vl-
tra cōdignū. **N** **E**cce eijcis z. **H**ic describit pene in-
flicte diuturnitas. z ponitur ista lra dupl;. vidēs ei cayn
se p̄iectum a facie domini z vagū z p̄fugū sup terram. ti-
muit ne interficeret a quocūq; homine vel bestia occurrē-
te. z dixit. **O**mnis igit; z. quasi refugiens hoc z ti-
mens z petens a deo conseruari. **A**lter exponit ad frū
scz q; videns se derelictum a deo z in tanta miseria cōsti-
tutū. desiderauit cito mori vt sua miseria terminaret. z iō
quasi mortē desiderās dixit dño. **O**mnis igit; z. pe-
tens a dño vt istud fieret. z lra sequēs videt ad hoc cōcoz
dare cū subdit. **P** **D**ixitq; ei dñs z. vt tu peris.
Q **S**z omis z. z sic p̄pter timorē pene nullus audebit te
occidere. **A**duertendū tñ q; ista littera. **S**ed omnis q; oc-
ciderit cayn z. exponit cōter sic itelligēdo q; occisor ipi;
cayn debeat septuplū puniri q; ipse cayn. sicut videt sona-
re translatio nostra. s; quomō istud sit rōnabile z quō fue-
rit adimpletum non vñ. q; ille qui occidit cayn multomi-
nus peccauit q; ipse cayn. z iō nō videtur rōnabile q; de-
beat septuplū puniri respectu illius. mod; etiā adimple-
tionis p̄r cōmuniter assignat nō videt rōnabilis. dicit
em̄ cōmuniter q; lamech interfecit eum z punitiō eius se-
ptupla fuit. q; in diluuiō fuit submersus cum multis qui
de eo descenderant. sed hec punitiō nō plus videtur per-

tinere ad **Lamech** q; ad alios homines illis tps q; dñs
fuerunt submersi excepto **Noe** filijs suis. Item lamech
descendit de cayn. z iō filij lamech erant filij cayn. z iō in
tali punitiōe fuisse punir; cayn. sicut z lamech. p̄pter qd
aliter exponunt hebrei dicentes. q; ista punitiō septupla

refertur ad mortem
Cayn: sic exponēdo
litterā. **O**mnis q; oc-
ciderit cayn. ibi ē p̄-
ctus z finis sine. z s;
intelligit grauit pu-
nietur. sed mod; pu-
nitionis non expri-
mitur. z talis mod;
loquendi in plurib;
locis est in sacra scri-
ptur a fm litterā he-
braicam. vt patz per
exempla supradicta
de verb; cayn ad **A**-
bel. **Q**uod aut; sub-
ditur fm nostrā tras-
lationē **Septuplū**
puniet. fm p̄p̄teratē
hebraici sermōis dī-
citur **Septenis** pu-
nietur. q; i fine septē
generationū Cayn
post multas miseri-
as interfectus ē a **l**a-
mech in vltionē san-
guinis fratris sui. q;
aut; tunc essent com-
plete septē generati-
ones p̄z. q; ab adam
vsq; ad lamech sunt
sex generationes. z
lamech anteq; inter-

fecit Cayn iam erat cecutiens ex senectute. z ante gene-
rat filios. z sic currebat septima generatio. **P**osuitq;
dñs in cayn signū. scz tremorem horribilem omniū mē-
brorum. vt communiter dicitur. z q; in faciem cayn signū
impressit quo cognoscebatur ab omnibus fratrem suum
innocentes occidisse. z sic abominabilis omnibus redde-
batur. **S** **U**t non enim interficeret z. **H**oc factum est
non solum ad cayn diuturnam punitiōem. sed etiam p̄-
pter aliorum correptiones. **S**equitur. **E**gressusq; ca-
yn a facie domini. **A** diuinitate que vbiq; est nullus po-
test egredi. sed egressus est a facie similitudinis vel crea-
ture in qua deus loquebatur. **V** **H**abitauit p̄fug; ad
orientalem plagā **Eden**. **P**er **Eden** intelligitur paradī-
sus terrestris. in penam enim Cayn factū est. vt expellere-
tur versus illam regionem delectabilem z felicem. quam
per peccatum patris amiserat vt inde haberet materiam
doloris. q; illuc accedere non valebat.
Cognouit aut; cayn z. **H**ic describitur ipius cayn ge-
neratio. z si querat vnde habuit vxorem. **R** **H**idē q; adam
habuit aliam plem que in scriptura non est expressa. vñ-
de dicunt hebrei q; in quolibet ptu eua peperit geminos
s. masculum z feminā. z sic dicitur communis q; cayn ac-
cepit sororem suā. hoc enim oportuit fieri p̄ illo tempo-
re ad multiplicandū gen; hūanū. **Y** **E**t edificauit ciuit-
tatem. ad sui defensionē q; sp̄ erat in timore z tremore po-
sit; vt p̄dictū ē. **S** **P**orro enoch z. **I**sta genealogia de-
scribit vt puentat ad lamech q; cayn occidit. de q; sequit.
Qui accepit z. **H**ic p̄m; introduxit bigamiā p̄ natu-
re institutiōz q; fuit vni; cū vna. **G** **G**enuitq; ada z. **I**pe
em̄ adinuenit artē faciendi tentoria vt pastores hēnt do-
mos portabiles q; optz eos frequē trasire d loco ad locū
B **E**t nomē fr̄is z. **H**ebrei dicunt i melo z cithara. ipse em̄
p̄r adinuenit instrumenta musica. **C** **S**ella q; z. **H**e

Genesis

bref dicunt limatoz. **I**n cuncta opa eris z ferri. Quia arte ferraria adinuenit. Hebrei dicunt q ipse adinuenit arma ad occidendu. z in hoc fuit imitator p̄is sui cayn. qui fuit occisor. De iabel fr̄e suo ex patre dicunt q fecit tentoria ad ponendu ydola. Et de tubal dicunt q canebat i istru mēt̄is musicis corā ydolis ea venerādo.

Ex q patz q isti q de scēderūt ex cayn fuerūt mali z perversi. **S**ozoz v̄oz. Ista adinuenit lanificiu ad faciendū vestes. cū p̄i homines pelliculā b̄ gialiū tegeterent. **D**ixitq lamech zc. Istud interponit ad ostendēdū occisi onē cayn. vñ sequit. **Q**m̄ occidi virū Istud exponit cōit sic. lamech enī qz bi-

gamiā introduxerat in vxozib⁹ fuit punitus qz p q̄ q̄s pec cat p hec et torquet. z iō iā senex fact⁹ a suis vxozib⁹ male tractabat z volens eas reprimere aimalis q̄ sibi faciebant dixit eis. qm̄ occidi virū zc. Ad intellectū sciendū q lamech iā cecutiens cū puero ductore exiuerat in campū ad venādū. nō p carnib⁹. qz illis nō vescebant hoies. s̄ p pelliculā quibus induebant. z cayn inter fructeta latebat qz sp̄ in timore erat. quē vidēs ille iuuenis q̄ erat acutioris visus q̄ lamech suspicāt⁹ esse bestia aliquā. z iō dixit ipsi lamech q̄ illuc dirigeret iaculū vel sagittā. q̄ facto cū pcepisset se interfecisse cayn. cui⁹ occisiōnē dñs s̄b graui pena phibuerat tantū verberauit puez q̄ interfecit eū z hoc est qd̄ dicit. Occidi virū. i. cayn. **I**n vulnus meū i. p vuln⁹ a me illatū. **E**t adolescentulū. me dirigitē.

In liuorē meū. i. p liuorē a me sibi inflictu. qz nō occiderat eū vulneratione vel gladio s̄ p ictus granes sine effusione sanguinis q̄ faciūt carnē nigrescere sub cute. **S**eptuplū vltio zc. fm̄ sniam dñi. **D**e la. v̄o qui occi. cayn. **S**eptuagesiessepties. i. multo grau⁹ puniē q̄ occiderit lamech. ac si diceret vxozib⁹ suis. qre me tantū affligit. qz si p istā afflictionē moriar. grauiorē penā incurreris. Sed ista expositio nō videt̄ rōabilis. **P**rimo qz nō est verisile q̄ vir illi⁹ t̄p̄is qm̄ vigebat fortitudo hoim tantū affligeret a duab⁹ mulierib⁹. **S**ecūdo qz due vxozes vni⁹ viri raro p̄cordāt. z iō si vna fuisset sibi tediosa verisile est q̄ alia fuisset sibi p̄picia. **I**tē lamech iam genuerat plures filios. vt p̄dictū est. de quibus nō est verisile q̄ pmississent p̄sem suū ita tractari. maxie illo t̄p̄e in quo erat maxima reuerētia ad p̄es. **I**tē s̄. improbatū est q̄ lamech occisor ipsi⁹ cayn septuplū deberet puniri. **I**tē fr̄ivolū videt̄ q̄ aliquis puniret septuagesiessepties si occideret lamech. z iō aliter exponūt aliqui hebrei dī. q̄ vxozes lamech qm̄ audierant diluuiū. debere inundare p̄ luxuriā illius t̄p̄is. sic dī. j. vj. c. **D**is quippe caro corruerat vitā suā de q̄ vicio lamech erat notat⁹. iō subtrahēbat se a cōcubinatū lamech dicētes ad qd̄ cōcipiem⁹ z parte mus filios. qz vna die supuener diluuiū z interficiet eos. z iō lamech volens eas inducere ad cōitū dicebat. **O**ccidi virū in vuln⁹ meū zc. z sic exponit̄ negative. ac si diceret. occidi ne virū z adolescentulū in liuorē. i. ex inuidia. si cur fecit cayn qui interfecit abel. q. d. nō. **E**t vocat̄ h̄c abel vir p̄ p̄fectionē virtutis. z adolescentul⁹ qz adhuc erat iuuenis q̄tū ad annos. s̄ ista expositio v̄ extorta. i. q̄ p̄dictū verbū. occidi virū zc. intelligat̄ de abel. **I**tē v̄ ver bū dñi. **L**uc. xvij. **D**ebāt z bibebāt. ducebāt vxozes. z dabant ad nuptias vsq̄ in d̄e in q̄ intrauit. noe i archā. z venit diluuiū z p̄didit oēs. **E**x quo videt̄ q̄ mulieres p̄dicte nō retrahēbant a copula carnali p̄pter timorē diluuij. et iō aliter exponit̄ q̄ iste mulieres refugiebāt p̄cubitu la

mech p̄pter horrore facti sui. sciebant em̄ euz interfecisse cayn c⁹ occisiōnē dñs phibuerat sub graui pena. interfecisse etiā filiū p̄p̄riū tubalcayn quē dicit̄ hebrei aliq̄ fuisse directorē ipsius lamech in occisiōne cayn. z iō p̄pter ista t̄mebāt. p̄babiliter ne p̄les ab eo genita post p̄dicta eēt a

De lamech No septuagesies septies. Cognouit qz ad huc adam vxozes suā z p̄perit filium. vocauitq̄ nomen eius seth dicens. **P**ro sicut mibi de⁹ semeu aliud p̄abel quez occidit cayn. **S**ed et seth natus est fili⁹ quem vocauit enos. **I**ste cepit inuocare nomen dñi

deo grauiter puniēda p̄pter qd̄ lamech volens sup hoc eas pacificare excusabat se dicēs. qm̄ occidi virū in vuln⁹ meū. ac si diceret lz occideri cayn hoc fuit p̄ter intentionē credens interficere bestia z adolescentulū in liuorem meū. ac si diceret. lz iuuenis me dirigit̄ ex verberatione quā ei intulit fuerit mortu⁹. t̄n ex hoc fui mortuus ex liuore. i. ex do

lore cōcepto eo q̄ interfecerat cayn s̄ p̄ceptū dñi. z iō facta mea nō sunt graua. **S**eptuplū vltio dabit̄ de cayn. ac si diceret. si igit̄ cayn qui fuit pessim⁹ nō fuit interfec⁹ nisi vsq̄ ad septimā generationē. multo fortius ego q̄ leuiter peccauit nō puniar in ple mea vsq̄ ad multo plures generationes. vel vsq̄ in generationes sine termino. z talis modus loquēdi ē in euāgel. **M**ath. xvij. **N**ō dico tibi vsq̄ septies. sed vsq̄ septuagesies septies. i. totiens quoties absq̄ terminatione numeri. **C**ognouit quoq̄. **D**escripta generatione a de delēda. h̄c describit̄ eius generatio permāenda z eligenda. qz de ista natus ē noe. qui repauit se culū. dicit̄ igit̄. **C**ognouit quoq̄ adhuc adam vxozē suāz dicit̄ cōiter q̄ adā interfecit abel p̄posuit cōtinere deceteroz diu cōtinuit. s̄ postea ex dei reuelatione admonit⁹ cognouit vxozē suā z p̄ illā lineā nasceretur christus z nō p̄ cayn q̄ erat a dño maledict⁹ hebrei aliter exponūt cōtinuando h̄c s̄ram ad p̄cedentē dicentes q̄ lamech fecit p̄uenire vxozes suas corā adā q̄ erat p̄ z iudex eorū. eo q̄ nolebat sibi reddere debitū. z cū adā eas increpasset z cogeri vellet ad redditiōnē debiti dixerūt ei. **C**astiga z tunc te metipm̄ qz iam a multis criminis segregasti te ab eua vxozē tua q̄tū ad thozū. et tūc cognouit eua vxozē suā ne exemplo sui impediretur multiplicatio generis humani. **S**i aut̄ contra hanc expositionē obijciat̄ non est verisile. q̄ in centum. xxx. annis quib⁹ t̄m̄ vixit adam añ generati onem seth fm̄ hebreos generatio descendens p̄ cayn processisset vsq̄ ad septimā generationē. cum homines tunc centū annozū z aliquādo plus incipiebāt generare. vt dicitur seq̄. ca. filij aut̄ lamech erant iam in septima generatione ab adam. vt supradictū est. z iō nō videt̄ lamech z eius vxozes adhuc esse t̄p̄e generationis seth. **D**icendū q̄ filij seth erant cōtinentes z religiosi. iō tarde incipiebant generare. s̄ filij cayn mali erāt z luxuriosi. ideo festinabāt accipere vxozes p̄pter qd̄ in tanto t̄p̄e vel minorū potuit esse ibi p̄cessus vsq̄ ad septimā generationē t̄p̄e lamech: z vxozū eius. **V**ocauitq̄ nomen eius seth. qui interpretatur positio. p̄pter qd̄ sequitur q̄ **P**osuit mibi zc. qui fuit iustus. z vt sic ex isto iusto nascat̄ x̄ps **S**eth z seth zc. **I**pse enim instructus a patre iusto. tantū profecit in cultu diuino q̄ adinuenit quedam verba deuota ad deprecandū. **L**ittera hebraica sic habet. **T**unc incepit inuocare nomē domini vacat. quod exponūt hebrei d̄ idolatria. qz vt dicunt tunc inceperūt homines attribuere nomen domini creaturis vt soli z lune z idolis. non tamen ab isto enos qui iustus fuit z deuotus. s̄ a filiis cayn sibi cōpaneis. sicut supra dictū est de iabel z tubal.

In ca. iij. vbi dī in postilla. **D**icunt aliqui q̄ sic sit nominatus ab euentu zc.

Additio prima.

Abel cum scribitur in hebraico cum lra. a. significat luctum prope. sed qui scribitur cum. h. s. q. dicat habel non significat luctum sed vanitates tamen. put in pñ. ecclesiastes dicit. Vanitas vanitatum. est ibi habel sicut hic. Et ratio huius nominatio potest sumi ex hoc. quod de habel non remansit aliqua posteritas. et sic quo ad mundum sensibile videbatur esse iuanu conditus. put iosephus declarat. licet quo ad deum remanserit quasi in vita immortalis cum christus vocet eum iustum. Math. xxij. Et sanguine abel iusti. Cayn autem secundum Hieronymum. et hebraicam veritatem acquisitio seu possessio interpretatur eo quod ipsi cayn posteritas successit in hoc mundo sensibili. Et vaga et pflugus. unde he due denominationes non vere seu proprie sed mundane sunt. unde Augustinus. i. xv. de civitate dei. Prior. scilicet cayn natus est filius huius seculi. posterior autem peregrinus in seculo et pertinens ad civitatem dei.

In eodem capitulo. iij. ubi dicitur in postilla. Fuit autem abel pastor ovium.

Additio secunda. Instinctio officiorum huiusmodi fratrum secundum bonitatem malicia potest considerari ex hoc enim quod sciebat abel iuste deum maledixisse terram propter peccatum adae. unde supra Genesim. iij. ca. Maledicta terra in opere tuo etc. Idcirco separavit se a terra cultura. tanquam a re maledicta a deo. et quod in illa terra adae non fuerit peccata maledicta. ideo elegit sibi officium pastoris. cayn vero elegit sibi agriculturam quasi non curans de terra divina predicta quod ad contemptum reputatur.

In eo. ca. iij. ubi dicitur in postilla. De fructibus terre. scilicet de peioribus.

Additio tertia. In hoc ex lra. q. cayn obrulisset de peioribus et corosis fructibus ut postillator ait. simpliciter enim dicit quod cayn obtulit de fructibus terre munera domino. sed ex prudentia abel seu eius diligentia intelligitur imprudentia cayn similiter eius negligentia. ait enim abel quocumque obtulit de primogenitis gregis sui. et de adipibus eorum. Ex quo patet quod elegit de peioribus potiora. et de partibus pecorum meliora. quod cayn minime fecit. Unde Augustinus. de quod. no. et ve. testa. abel de placidis potiora elegit quam deo offerret. Cayn vero velut rusticus negligens et imprudens nullam fecit electionem ut per hoc intelligatur minus devotus.

In eo. cap. iij. ubi dicitur in postilla. Quid autem dixerit non exprimitur in hebraico textu etc.

Additio quarta. Standa est hec glossa seu translatio chaldaica ipsius ionathe. quam apud hebreos quasi ratione auctoritatis est sicut textus in quo in hoc loco sic habetur. Dixit cayn ad abel fratrem suum. non est iusticia neque iudex neque seculum aliud. nec remuneratio iustis. neque punitio impiis et cum abel hec omnia renuisset concessit cayn etc. Ex quibus patet quod abel primus martyr fuit. sicut et primus sacerdos. et primus homo. unde Augustinus. de mirabilibus sacre scripture. triplex iusticia fuit in abel. Prima fuit quod etiam munera deo placita ut sacerdos obtulit per sapientiam generis in seculo non derelinquit. et martyrii coronam sanguinis effusione promeruit merito igitur huic domino ius primatum iusticie homini permisit. ita inquit. Et sanguine abel iusti versus ad sanguinem Zacharie. hec Augustinus.

In eo. ca. iij. ubi dicitur in postilla. Propter quod aliter exponant hebrei.

Additio quinta. Ecce expositio ultia quam videtur approbari a postillatore est ipsius lra. a. et est valde inconsona lrae. Tu quod dicere quod cum dicitur. Dis qui occidit cayn. est ibi finis finis et quod sub intelligitur graviter puniendum et subtrahere modum punitiois totum hoc inuanum fundat et per lram quam statim exprimit gravitatem punitiois illius qui cayn occiderit. sequitur enim immediate. Septuplum punietur. Tu quod veritas hebraica in hoc loco nihil significat nisi septuplum. put translatio nostra huiusmodi. idem enim vocabulum ponitur hic et in psalmo. ubi dicitur. Probatur terre purgatum septuplum. Et Esa. xxx. ca. cum dicitur. Et lux solis erit septemplex. et sic in alijs consimilibus. unde ab alijs expositioibus hebreorum et magis auctorenticis. alio modo exponitur hec lra ab hoc loco ubi dicitur. Maior est iniquitas mea etc. Ad quod sciendum quod terra divina per cayn a deo lata fuit gratior quam terra lata per adam in tribus. Primo quod deus non maledixit adam sed terram. unde dicitur. Maledicta terra in opere tuo.

in terra vero per cayn lata cayn fuit a deo expressis maledictus. unde ibidem dicitur. Nunc ergo maledictus eris super terram. Secundo quod in terra ade non continetur quod terra non daret ei fructus. sed quod fructus haberet in labore et sudore vultus. dicit enim in laboribus comedes. et in sudore vultus tui vesceris pane etc. sed circa cayn graviter dicitur. quod terra nullos fructus daret sibi. unde cum dicitur. Cum opatus fueris terram non dabit fructus suos. Tercio quod adae fuit assignatus locus sibi conaturalis ad habitandum. scilicet in loco in quo fuit creatus seu formatus. dicit enim ibi. Misit eum dominus deus de paradiso. ut operaretur terram de qua sumptus est. Ad cayn vero dicitur. Vagus et pflugus eris in terra. quod quidem dei terra a cayn audita desperans de ventura dixit. Maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. petiit tamen quod non puniretur ultra hoc quod in terra detinebatur. scilicet pena occisionis. quam non continetur in terra predicta ut patet ex lra. ad quod dicebat. Ecce eijcies me a facie terre et a facie tua abscondar etc. hoc est dicitur. tu non cedens tibi me morti occisionis. et tamen ex tua terra sequetur. quod ex hoc quod punitus me ut sim vagus et pflugus super terram non potero habere refugium in aliquo loco munito. et sic non possum facere aliquid ad meam tuitionem. nec etiam ero in protectione tua. eo quod me maledixisti. et hoc dicitur. Et a facie tua abscondar illi ei qui a deo pregrunt dicitur abscondi a facie dei. iuxta illud psalms. Abscondes eos a facie tua a conturbatione hominum etc. Ex quibus infertur quod isto modo incedendo vagus et pflugus in terra omnis qui inuenerit me occidet me. et per hoc cayn pateret iniusticiam. quod ultra finem a deo taxatam ut deum est. ad quod deus condescendens sue petitioni tanquam iuste. quod scribitur Non iudicabis deus bis in idipsum Respondit nequaquam ita fiet hoc est dicere. Nolo quod tu patiaris ultra penas a me taxatas. Unde ad tuitionem ipsius cayn deus duo fecit. Primo comminatus est magnam penam cuiusque occisori ipsius cayn. scilicet quod puniret in septuplum. put plane lra sonat tam hebraica quam latina. ut dictum est. Sed etiam deus fecit ad securitatem ipsius cayn ab occisione quod sequitur. scilicet. Posuit deus in cayn signum. ut cum non interficeret omnes qui eum inuenerint. Quod autem fuisset istud signum non exprimitur in lra. et ideo diversi diversi dicunt. sufficit tamen quod erat signum sufficiens ut cayn esset ab occisione securus. que quidem expositio satis videtur consona lrae et rationi non obstantibus objectionibus postillatoris nam quod obijcit dicens. quod occidens cayn multominus peccasset quam ipse cayn. et ideo non debet septuplum puniri respectu illius non videtur valere. nam occisio cayn debebat maior pena in quantum erat specialis securitatem divinam qua deus eum securauerat cum appositione signi securitatis. ut dictum est cuius fractionis deus taxavit maiorem penam quam in alijs hominibus ratione securitatis supradicte. Et etiam quod maiores pene taxantur quam maioribus criminibus in quibus homines sunt prolixiores ad delinquendum. sicut erat in proposito. nam prolixiores essent homines ad occidendum cayn ex gravitate sue malicie per terite quam alium hominem. Quod autem obijcit postillator secundo per modum adimplerionis huiusmodi comminationis dicens. quod cayn fuit interfectus a lamech etc. non videtur etiam valere. nam ex littera non habet quod cayn fuisset interfectus a lamech nisi ab aliquo alio hoc sumeret cui concordat Hieronymus. de quod. no. et ve. testa. di. Frustra putatur quod arbitratur quod lamech dixerit ad cayn. Occidi virum in furore meo. et inuenerit in vulnere meo. hoc etiam sonat planus sensus lrae. cum enim cayn deo dixisset. Dis qui inuenerit me occidet me. deus statim respondit. neque quam ita fieri. unde non videtur rationabiliter dictum quod assertio diuina frustraretur et ideo secundum istam expositionem tenetur quod cayn non fuisset interfectus. sed solum fuit punitus iuxta divinam finem per eum latam. ut dictum est versus ad diluuium. in quo quod dem diluuium fuit quosdam de antiquis hebreorum submersus fuit cayn et tota posteritas eius. ideo dicunt quod scriptura non dicit quanto tempore vixerit cayn. nec etiam aliquis de suis successoribus. sicut in alijs ponitur. eo quod omnes uno et eodem tempore vitam finierunt. Et probabiliter potest dici quod ideo deus voluit tueri cayn ab occisione ut pena sui facinoris diuturnius ab hominibus perciperet. quam si modicum tempus durasset sub ea. sicut etiam voluit eum per mundum discurrere vagus et pflugus. ut non solum in uno loco seu regione sed in multo

e varijs iusticia dei erga ipm ondere: iuxta illud ps. De occides eos ne forte obliuiscant ppli mei: h amoue eos i pte tua z dispgge eos zc. vt ibide forte aplius declarabit

In eo. ca. iij. vbi dicit in postilla. Et edificauit ciuitate ad sui defensionem. Additio. vi.

Ita a qbusda hebreoz expositoibz q cum ex snia diuia terra no dabat fruct suos cayn. vt dictu est. idcirco habuit dimittere agriculturam qua sibi prio elegerat in officiu. vt supra in lra pntet Et qz fm Augu. deo adeo est bono vt etia ex malis qnqz eliciat bona ex h fuit secutu q cayn z sua posteritas in artibz mechanicis studuerunt q quide artes ad puictu hoim sunt viles. vn tpe cayn p inuenit arte seu prudetia pollitica s qua dicit Edificauit ciuitate. lamech at q penultimam generatione post cayn obtinuit inuenit tres artes p tribz filijs suis. s. arte faciendi tetoria: vt facili de loco malo seu pestifero i locu pueniente mouerent: z arte faciendi musica instru meta. vt locudius tristia mundi portarent: z arte ferrariay ad arma bellica fabricada vt tuti ab inimicis z bestijs uere possent. In q qdez pollicia z artibz nimir si cayn a deo elect z posteritas sua ceteros hoies pcessisset. qz vt Luc. xvi. ca. dicit Filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis i generatione sua qd intelligit de prudentia huana.

In eo. ca. iij. vbi dicit in postilla. Alter exponit q iste mulieres zc. Additio. vii.

Aut dictu fuit in additione pcedenti no habet ex lra q lamech interfecisset cayn nec etia fuisset interfect ab aliq: h potit ex lra potit oppositu pprobari. vt dictu est: z q de facto lamech cu vxoris suis scriptura no facit expssam mentione h solu de verbis q eis dixerat. Occidi viru zc. lo diuersi diuersimode h exponut. Sz at tendendu est q in h loco z silibz vbi scriptura ptermittit totale narratione facti: illa expositio videt ee magis lra lis q min pssupponit de facto in lra no expssio: eo q iuxta sniam Hiero. q in auctoritate scripture no habent eadez facilitate pdenant q approbant. vn i pposito expositio vltima qua videt postillatoz approbare in qua pssupponit q cayn fuit interfect a lamech: z etia tubalcayn filio ei: eo q erat director suus zc. q in lra nullu habet fundametu vn teneda: h magis videt ppinqua lre z roni expositio hab. Moy. gerudeu. q tractas expositione Ra. Sa. qua postillatoz tenet aliter huc passum exponit con tinuado hec verba lamech cu pcedetibz sic. s. qz vxores lamech videbat q lamech instrueret filios suos in artibz mechanicis iter qs tubalcayn iunior erat malleator z faber in cuncta opa ferri: timebat g mulieres ne forte ex hac arte introducerent arma bellica qbz hoies disponerent ad vulneratodes z homicidia z hmoi: z lo lamech retrahere eas ab isto timore dices. Occidi viru in vulnere meo zc. q. d. possem occidere viru in vulnere vel liuore sine armis sicut fecit cayn. qz nodu erat inuenta arma bellica: z lo p inuentione huius artis no est pena ronabiliter timeda. z etiam si forte aliqs enet occurrisset contrari. s. cu pingeret q aliqs ho fuisset occisus vel vulnerat occasione huius artis ferree nouiter inuente no deberis timere q deus me puniret eo q dedissem opam tali arti. qz septuplum vltio dabit de cayn q in sidiose z ex puia intentione interfecit: de lamech vo q no occidit nec intendit occidere: h potit ar te inuenire ad multa alia vtil. inulto ampli vltio a deo daret. s. septuagies septies. qd significat numex ampliate sine terminatione: put postillatoz dicit.

In eo. ca. iij. vbi dicit in postilla Cognouit quoqz zc. De scripta generatione delenda zc. Additio. viii.

Iste hebraice fabulationes no requirunt ad lre ex positione no ei ex h q no legit ada genuisse nisi cu esset centu. xxx. annoz hf q ada pposuisset ptenere decetero ppter morte abel. manifestu est ei q pter psonas genitas in lra expssas. Adam genuit alios filios z filias vt lra testat. z silr dicendu de seth z enos z alijs scriptura in fecit mentione de istis ppter honore descendentiu ab eis

patriarcharu z pphetaru z pcpie ppter reuerentia xpi q est sup oes. nec est verisimile q cu ada eet i. cxxx. sue etate anno. lamech q erat in septima generatione ab ada esset iam in etate apra ad pshendu. put sequit ex ista fabulatio ne hebreoz. psertim illo tpe in quo nullus citra etate. lx. annoz legit genuisse.

In eo. ca. iij. vbi dicit in postil. Iste incepit inuocare nomen domini zc. Additio. ix.

Expositio hebreoz in h loco est incosona lre z roni pmu ptz. na inuocare nome dni semp sonat in bonu nec accipit in mala significatioe. vn. j. xij. ca. de abraa dicit. Et inuocauit nome dni: qd no itelligit nisi d inuocatione ad lram ptnete: z sic de similibz vn q in hoc loco inuocare nome dni intelligat de idolatria nullu habet fundametu in lra. Scdm ptz. na fm sanctu Tho. scda secude. q. xciiij. in pria etate no fuit idolatria ppter recentez memoria creationis mundi: ex quo adhuc vigeat pgnitio vni dei in mente hoim. dicere em q a filijs Cayn ptempneis ipi enos incepit idolatria est oino irronabile. qz si sic hec incepit: o fuisset eis appropriata sicut Tubal q fuit pater canentiu: z Tubalcayn q fuit malleator z faber: vt. s. eode ca. no aut ipi Enos hoc erat appropriandu: qz erat adhuc immunis

Replica correctorij Burg. In capitulo. iij. vbi postillatoz ponit cayn obtulisse de corrosis z petribz z cetera. Burg. accipit vel assumit ptra eu: q h no habeat ex lra: h dicit cayn fuisse rusticu z improvidu: z ex eo fuisse min deuotu. h nec hoc dictu bur. hf ex lra: nec aliqua auctoritate pfulcitur. vn et si dictu postillatoz ex traslatione bti Hieroni. no habeat. sumpsit tu magister hystoriarz ex alia traslatione in in qua h. huc si recte offeras non recte diuidis qd dictu expones duplr. in scda expositione ponit de frugibus attritis z corrosis: z sic postillatoz secur est eu z alios: imo ex littera nostra ronabiliter trahi potest q cayn de melioribz no obtulerit. qz cu abel comendet ex his q obtulit: ideo a cotrario sensu videt accipienda rephesio oblationis cayn

Ite in eodem ca. vbi postillatoz postqz posuit expositione illi passus. Omnis q occiderit cayn septuplu puniet: quasi occisor debeat septies plus puniri qz cayn z pbat illa expositione no esse apparetem quo ad rone z etia executione: z alia adducit expositione illi lre qua sumpsit a iosepho z magistro hystoriaru quibus bur. se opponit multa quasi ficta suppones: etia ronibus postillatoz no satisfacies. Supponit prio q cayn petiuit a dno q vltra sniam lata cotra se no puniret. Et qz in snia dei no ptimebat cayn interfectio petiuit q no interficeret qd tu dixit se qui ex dei snia qz maledictus. quia v agus z pfugus: ideo no habuit ptectione dei: sed nec ipe potuit ad aliquam muntionem habere refugiu. sequit igif. Quicumqz inuenerit me interficiet me. z sic pateret in iusticia ptra lata sententiam. Supponit scdo bur. q huic requisitioni tanqz iuste deus codescendens dixit: nequaqs ita fiet. z sic de p tuitioe cayn dno fecit. primo quia pmi natus est occisori pena septupla: scdo qz posuit signu i cayn q cum no interficeret qui cum inuenisset. Sed burg. qui semp innitit littere in his suppositionibz valde videtur a littera recedere: cum hmoi petio cayn z requisitio nullibi videat habere fundametu: z specialiter fictum est q allegauerit se nullum habere posse refugiu: cu statim nato filio ei primogenito queuocauit enos. edificauit ciuitatem: vt dicit in littera: in quo fm iosephum recolligit de rapina viuentes. z primus terre terminos posuit z muros fecit timidus. quia ppter dei sniam p sui securitate se recepit in eis. Idem dicit magister hystoriarum nec verbum cayn. s. quicumqz inuenerit me occidet me. vide tur sonare in petitionem vel requisitionem: sed potit in desperationem: nec vez est deum codescendisse illi petitioni tanqz iuste. naz si petio fuisset no erat iusta sed potit s iniqua quia pposuit salutem corporalis vite salutem eterne z

aie de qua desperant dices. Maior est iniquitas mea quae ut
 veniam merear. Ex quo figuratur bur. claudit quod cayn non
 fuit interfectus sed diluuium reseruat: quod quod ex scripturis nul-
 lum habet fundamentum ea facilitate premit: quod probatur secundum regulam
 beati Hieronimi. nec satisfactio burg. rationibus postillatoris. cum
 enim arguit quod non videtur rationabile interfectio cayn grauius
 debere puniri quam fratricidium. Rñder bur. quod ista grauitas
 pene debeat attendi penes securitatem et data quae occisor
 cayn faciens septuplam penam mereret. sed illa ratio non videtur va-
 lere. quia illa securitas cayn data non fuit publica alijs potest
 tibus eum occidere et sic si quis eum occidisset ignoraret illi secu-
 ritati contraxisset et sic maneret ratio ficta. quia non est rationabi-
 le petere ex ignorantia pcedens plus puniri quam fratricidium
 nec signum impositum cayn potuit esse significatiuum illius secu-
 ritatis nisi per modum cuiusdam passionis ut qui vidisset eum ca-
 pite et manibus tremulum: vel aliud signum sue miserie expressi-
 uum potius moueret ad miserandum quam occidendum. nec satisfactio
 secunde rationi postillatoris facte quae arguit de executione pe-
 ne imminute. Rñder bur. quod oportet dicere nec lamech nec
 quocumque cayn occidisse. propter iniam dei quae dixit. nequaquam
 fiet: alias videretur inia dei frustrata si occisus fuisset. Sed
 nec ista ratio valet. de eum assicurauit cayn quod rationibus per eum
 allegatis videlicet quod maledictus. quod a facie dei eiecerit: quod va-
 gus et pflugus et in detestationem fratricidij nequaquam debe-
 ret a quocumque occidi. et huiusmodi seruatum est et non frustratum quia
 occisio eius secundum hystoriam vulgata non puenit ex causis illis:
 sed fuit mere casualis et inuolutaria: nec puenit fuit per huius
 diuine assertionis pfectis rationibus facte. Rñones autem bur. quod
 b) persuadere nititur suum ppositum non valet: quia non sequitur scri-
 ptura non facit mentionem quanto tempore cayn vixit: sed in alijs fa-
 cit igitur diluuium submersus est. nam scriptura cõter non p-
 sequitur generationes et etates. nisi eorum quae sub cultu vniuersi dei
 pstituerunt. si enim aliqui alias genealogias tangit breuiter et
 occasionaliter facit. nec dignum fuit multa ipse fratricide et
 sue posteritatis facere memoriam. quia cõter vsque ad diluuium
 ad vicia defluerunt. fit igitur de eis memoria sicut de esau et
 ysaac etc. Argumentum igitur non valet: non fit de cayn multa
 memoria. igitur seruatum est vsque ad diluuium et non occisus: sed
 potius posset inferri oppositum quod igitur fuisset occisus saltem
 casualiter ut dictum est. Nec secunda eius ratio valet quod videlicet de
 buit seruari diluuium. ut pena facinoris ab hominibus diuturni
 us perciperet. nam per hoc argumentum hodie deberet seruari ut
 cohiberent homines a fratricidijs quia hodie pugna fratrum sat
 cõis est. nec potuit occisio illa diluuium multum pcedere: quia
 ipse lamech senio cecitens euz occidit quod diluuium perijt. ut
 patet in lra. Sufficit igitur eius pceptum et penam scripto pmedare
 ad futurorum instructionem et cantelam. Rñ igitur hec bur. redu-
 cit ad pntium: nam si cayn durasset vsque ad diluuium. eius etas su-
 per omnem in scriptura enumeratorum etates excessisset merito
 igitur rememorabilis. **Ite** in eodem ca. bur. per pfirmatio-
 nem sue assertionis pfecte veritate cõtra postillatorem ponit per re-
 gula: quod videlicet illa expositio sit magis literalis quam pau-
 cioza extra lram psupponit: secundum quam regulam nititur expone-
 re illum passum: occidi vix in vulnus meum etc. sic quod quod vxo-
 res lamech attendebat filios suos pficere in artibus mecha-
 nicis spaliter quam lamech docuit tubalcayn cucta opa eris
 et ferri: timebat ergo mulieres ne forte ex illa arte introdu-
 cere arma bellica quibus homines disponerent ad homicidia et
 vulnerationes: id lamech volens eas ab isto timore retra-
 here dixit Occidi vix in vulnere meo etc. quod d. possum occi-
 dere vix in vulnere sine liuore sine armis: sicut fecit cayn
 qui nondum erat inuenta arma bellica: id pnuentione huius
 artis non est pena rationabiliter timenda: etiam si occasione hu-
 iusmodi artis quis occideret: non esset ita penale sicut fratri-
 cidium cayn quod malo pposito occidit: cum ars illa ad multa
 vtilis pncipalit occidere non intendat. Sicut burg. pprie regu-
 le puenire multiplum secundum quod multa imo omnia extra lram: imo per
 lram psupponit. Cõtra lram p est quod lamech docuit artes
 filios suos cum in lra expresse habeat filios suos fuisse artium
 ptes et inuatores secundum magis hystoriarum Secundo psupponit il-
 las insolentes mulieres fuisse sollicitas de piculis armorum

quod ex lra fundamentum non habet. sed potius oppositum: cum iam mu-
 lieres magis ex pre hmoi timoribus non occupant: sed verifi-
 mile est si quis respectus mulierum fuit ad illas artes quod potius
 attribuebatur vilitati defensionis quam bestias et alias hostilita-
 tes quam periculis vulneratiois sunt ei arma d directo plus
 i defensionem quam i offe-
 sionem. Tercio suppo-
 nit quod verbum lamech
 Occidi vix etc. expo-
 nit. i. possum occide-
 re virum. que expo-
 sitio est valde extorta
 nec tali expositione
 timor mulierum fuis-
 set minorat? hanc
 quoniam ei mulieres ut di-

Capitulum. v.
Hic est liber generati-
 onis adaz: i die quae cre-
 auit deus hominem: ad simi-
 tudinem dei fecit illum. mascu-
 lum et feminam creauit eos. et

cit burg. solu timuerunt mortem ex armis si secundum illam expo-
 sitionem burg. lamech declarasset: non solu armis occasioes
 et vulnera puenire: et sic multiplicare inconueniens non est sol-
 uere: nec ex omnibus illis adhuc habet clarus intellectus il-
 lius quod sequitur. Septuplum vltio dabit de cayn de lamech
 fratricidij a pposito factum ut bur. pcedit. sed e cominata oc-
 cisorum cayn ut patet in lra. ex lram igitur imo per lram sunt oes
 iste suppositiones bur. per pntium min autentice. **Ite** in eo.
 ca. vbi postillator dicit de pntentia ade post mortem abel vix
 quod ad generationem seth bur. dicit illam pntentiam habere vim
 ex fabulis hebreorum: sed non videtur: nam strabus ut eum allegat
 magister hystoriarum dicit ad ad vniuersam pntentiam sempiternam
 sed per angelum deo iubente admonitum votum soluit ut dei filius ex
 eo nasceretur: potius enim ratio adducta per bur. de lamech iudas
 ca fabula videtur. **Ite** in eo. ca. vbi postilla. pp lraz hebrae
 ca quae habet. Cepit iudocari nomen dñi vacat. dicit hebreos expo-
 nere d idolatria. sed bur. hebreorum expositionem iprobans: nec
 tñ quod per li vacat intelligi debeat exponens dicit duo. Pri-
 mum quod inuocare nomen dñi semp sonat in bonum. Secundum quod
 in pna etate non fuit idolatria. allegat ei ad h sanctum Tho.
 scda scde. q. xciiij. h pmu dictum non videtur verum. quia in ppbis
 et euangelio sepe iterat. Populus h labijs me honorat etc.
 Et cum oratione multiplicaueritis non exaudia: quia cum adinuo-
 catione dei ptine at non tñ sonat in bonum vtz. esto tñ quod sim-
 pliciter dictum semp sonaret in bonum non tñ cum addito distra-
 hente. cuiusmodi videtur significari per ly vacat. nec secundum di-
 ctum est ita certum quin inia magno patiat instantiam nec ratio
 sancti Tho. ad id cogit. quia si memoria reces creationis ex-
 cludit idolatriam per mille et plures annos: memoria seueri
 punitiois per diluuium debuit excludere adhuc per plures an-
 nos. certum tñ est quod cito post diluuium defluerunt ad idola
 homines. imo beatus Augustinus. xvj. de ciui. dei dicit quod a bndictioe
 filiorum Noe vsque ad abraam de comemoratioe iustorum quod deu-
 pie colerent per annos plus quam mille sileat aliquos tñ non de-
 fuisse credendum est. hec aug. **Capitulum. v.**

Hic est liber generationis Adam. Hic pntem ponit re-
 capitulatio generationis Adae ut in illa deducit d
 qua xps erat nasciturus et pmo ponit i generali re-
 capitulatio. scdo generatiois electe deductio: ibi. Dixit
 autem Adam. Dicit ergo. **Hic** est liber. i. recapitulatio
 brenis. **Generationis** Adae put pdictum est capitulo
 pcedenti. **In** die qua creauit etc. Ex h dicunt hebrei quod
 Adam in ipa die creationis sue genuit filios cum adhuc es-
 set in paradiso ut supra dictum est. sed quia doctores catholi-
 ci tenent cõtrarium id dicendum quod dies hic non accipit per die
 naturali vel artificiali tñ: sed accipit hic singulare per plura
 li. sicut supra dictum est. ij. ca. **Ite** sunt generationes celi et
 terre: quoniam create sunt in die quo fecit dñs celum et terram et oem
 vtrgulam agri. et tñ certum est quod omnia ista non sunt facta vna
 die sed pluribus et eodem modo accipit h. **In** die. i. in diebus: quia
 alia die fuit hois creatio: et alia e generatio. s. post eictio-
 nem de paradiso. alia patent ex dictis vsque hic.
Masculum et feminam etc. Hic accipitur creatio lar-
 ge pro formatione.

Handwritten scribbles in the top right margin.

Et vocavit nomen eorum adam. Notandum quod nomen adam est cōse seu appellativum in hebreo: sicut b nomen hō in lati no: et iō sicut b nomen hō est cōis generis et accipit p viro et muliere: ita et b nomen adā in b loco accipit. Quid aut ap propriatum est p̄rio hōi. b est p̄pter eminentiā ipsius ad alios hoies sicut b no me p̄hs appropriat.

Et facti sunt rē. Eodem scz anno quo inundavit diluuiū parū anteq̄ inundaret: fm qd dicit hiero. li. de hebra. qd. Et b p̄t videri p̄ lram qz si accipiant sexcēti anni qd vixit noe an diluuiū fm qz dicit infra. vij. ca. Eratqz sexcētoꝝ annoꝝ qn diluuij aque inundauerūt sup̄ terrā et ite rū centū. lxxxij. an ni qd vixit lamech anteq̄ noe esset ge genit⁹ et cētum. lxxxvij. qd vixit mathu salē ante natiuitatē lamech filij sui. et ag gregeꝝ totū simul in ueniūt nongēti sexa ginta nonē ani. et sic p̄tꝝ p̄positū. Si aut querat̄ quō hoies il li⁹ t̄p̄is ita diu viue bāt. Ad b p̄t ratio multiplex assignari. Prima est ex boni tate p̄plexionis p̄i moꝝ parētū fuerāt em a deo imediate formati et p̄ p̄is opt̄ me p̄plexionati: et sic ad longioꝝ vitā d̄s p̄positi: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies p̄i quos illi⁹ t̄p̄is qz ad remoros t̄p̄is moderni. scda est ex mō vinēdi. qz t̄p̄ate viue bāt: tertia est ex bo nitate nutrimentū. qz ante diluuiū terrena scētia fuerunt melio ra q̄ post. qz inunda tio diluuij fuit p̄ ma iori p̄te ex aquis oc ceani fm qz dicit infra. vij. cap. Rupti sunt oēs fōres abyssi ma gne: aque aut false i ducūt sterilitatē ter re. et p̄ p̄is reddunt terrenascētia peiora ex quib⁹ abbreviat̄ hois vita. Quarta ex scētia. Adē quia formatus fuit in p̄fe

Et facti sunt rē. Eodem scz anno quo inundavit diluuiū parū anteq̄ inundaret: fm qd dicit hiero. li. de hebra. qd. Et b p̄t videri p̄ lram qz si accipiant sexcēti anni qd vixit noe an diluuiū fm qz dicit infra. vij. ca. Eratqz sexcētoꝝ annoꝝ qn diluuij aque inundauerūt sup̄ terrā et ite rū centū. lxxxij. an ni qd vixit lamech anteq̄ noe esset ge genit⁹ et cētum. lxxxvij. qd vixit mathu salē ante natiuitatē lamech filij sui. et ag gregeꝝ totū simul in ueniūt nongēti sexa ginta nonē ani. et sic p̄tꝝ p̄positū. Si aut querat̄ quō hoies il li⁹ t̄p̄is ita diu viue bāt. Ad b p̄t ratio multiplex assignari. Prima est ex boni tate p̄plexionis p̄i moꝝ parētū fuerāt em a deo imediate formati et p̄ p̄is opt̄ me p̄plexionati: et sic ad longioꝝ vitā d̄s p̄positi: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies p̄i quos illi⁹ t̄p̄is qz ad remoros t̄p̄is moderni. scda est ex mō vinēdi. qz t̄p̄ate viue bāt: tertia est ex bo nitate nutrimentū. qz ante diluuiū terrena scētia fuerunt melio ra q̄ post. qz inunda tio diluuij fuit p̄ ma iori p̄te ex aquis oc ceani fm qz dicit infra. vij. cap. Rupti sunt oēs fōres abyssi ma gne: aque aut false i ducūt sterilitatē ter re. et p̄ p̄is reddunt terrenascētia peiora ex quib⁹ abbreviat̄ hois vita. Quarta ex scētia. Adē quia formatus fuit in p̄fe

Et facti sunt rē. Eodem scz anno quo inundavit diluuiū parū anteq̄ inundaret: fm qd dicit hiero. li. de hebra. qd. Et b p̄t videri p̄ lram qz si accipiant sexcēti anni qd vixit noe an diluuiū fm qz dicit infra. vij. ca. Eratqz sexcētoꝝ annoꝝ qn diluuij aque inundauerūt sup̄ terrā et ite rū centū. lxxxij. an ni qd vixit lamech anteq̄ noe esset ge genit⁹ et cētum. lxxxvij. qd vixit mathu salē ante natiuitatē lamech filij sui. et ag gregeꝝ totū simul in ueniūt nongēti sexa ginta nonē ani. et sic p̄tꝝ p̄positū. Si aut querat̄ quō hoies il li⁹ t̄p̄is ita diu viue bāt. Ad b p̄t ratio multiplex assignari. Prima est ex boni tate p̄plexionis p̄i moꝝ parētū fuerāt em a deo imediate formati et p̄ p̄is opt̄ me p̄plexionati: et sic ad longioꝝ vitā d̄s p̄positi: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies p̄i quos illi⁹ t̄p̄is qz ad remoros t̄p̄is moderni. scda est ex mō vinēdi. qz t̄p̄ate viue bāt: tertia est ex bo nitate nutrimentū. qz ante diluuiū terrena scētia fuerunt melio ra q̄ post. qz inunda tio diluuij fuit p̄ ma iori p̄te ex aquis oc ceani fm qz dicit infra. vij. cap. Rupti sunt oēs fōres abyssi ma gne: aque aut false i ducūt sterilitatē ter re. et p̄ p̄is reddunt terrenascētia peiora ex quib⁹ abbreviat̄ hois vita. Quarta ex scētia. Adē quia formatus fuit in p̄fe

Et facti sunt rē. Eodem scz anno quo inundavit diluuiū parū anteq̄ inundaret: fm qd dicit hiero. li. de hebra. qd. Et b p̄t videri p̄ lram qz si accipiant sexcēti anni qd vixit noe an diluuiū fm qz dicit infra. vij. ca. Eratqz sexcētoꝝ annoꝝ qn diluuij aque inundauerūt sup̄ terrā et ite rū centū. lxxxij. an ni qd vixit lamech anteq̄ noe esset ge genit⁹ et cētum. lxxxvij. qd vixit mathu salē ante natiuitatē lamech filij sui. et ag gregeꝝ totū simul in ueniūt nongēti sexa ginta nonē ani. et sic p̄tꝝ p̄positū. Si aut querat̄ quō hoies il li⁹ t̄p̄is ita diu viue bāt. Ad b p̄t ratio multiplex assignari. Prima est ex boni tate p̄plexionis p̄i moꝝ parētū fuerāt em a deo imediate formati et p̄ p̄is opt̄ me p̄plexionati: et sic ad longioꝝ vitā d̄s p̄positi: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies p̄i quos illi⁹ t̄p̄is qz ad remoros t̄p̄is moderni. scda est ex mō vinēdi. qz t̄p̄ate viue bāt: tertia est ex bo nitate nutrimentū. qz ante diluuiū terrena scētia fuerunt melio ra q̄ post. qz inunda tio diluuij fuit p̄ ma iori p̄te ex aquis oc ceani fm qz dicit infra. vij. cap. Rupti sunt oēs fōres abyssi ma gne: aque aut false i ducūt sterilitatē ter re. et p̄ p̄is reddunt terrenascētia peiora ex quib⁹ abbreviat̄ hois vita. Quarta ex scētia. Adē quia formatus fuit in p̄fe

Et facti sunt rē. Eodem scz anno quo inundavit diluuiū parū anteq̄ inundaret: fm qd dicit hiero. li. de hebra. qd. Et b p̄t videri p̄ lram qz si accipiant sexcēti anni qd vixit noe an diluuiū fm qz dicit infra. vij. ca. Eratqz sexcētoꝝ annoꝝ qn diluuij aque inundauerūt sup̄ terrā et ite rū centū. lxxxij. an ni qd vixit lamech anteq̄ noe esset ge genit⁹ et cētum. lxxxvij. qd vixit mathu salē ante natiuitatē lamech filij sui. et ag gregeꝝ totū simul in ueniūt nongēti sexa ginta nonē ani. et sic p̄tꝝ p̄positū. Si aut querat̄ quō hoies il li⁹ t̄p̄is ita diu viue bāt. Ad b p̄t ratio multiplex assignari. Prima est ex boni tate p̄plexionis p̄i moꝝ parētū fuerāt em a deo imediate formati et p̄ p̄is opt̄ me p̄plexionati: et sic ad longioꝝ vitā d̄s p̄positi: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies p̄i quos illi⁹ t̄p̄is qz ad remoros t̄p̄is moderni. scda est ex mō vinēdi. qz t̄p̄ate viue bāt: tertia est ex bo nitate nutrimentū. qz ante diluuiū terrena scētia fuerunt melio ra q̄ post. qz inunda tio diluuij fuit p̄ ma iori p̄te ex aquis oc ceani fm qz dicit infra. vij. cap. Rupti sunt oēs fōres abyssi ma gne: aque aut false i ducūt sterilitatē ter re. et p̄ p̄is reddunt terrenascētia peiora ex quib⁹ abbreviat̄ hois vita. Quarta ex scētia. Adē quia formatus fuit in p̄fe

dit dente gigantis q si dnuideret minutatim faceret cetuz
dentes hoim cōis stature: si igif est tanta latitudo z excelsus
vni^o ad alterū in quātitate molis nō videf irrationabile
q fuerit tantus excessus in quātitate durationis ho
minū primoz ad illos q nūc sunt: sicut scriptura determi
nat. Itē in quātitate duratiōis videf etiā
magna latitudo qz etiā d pygmets d: q
v. anno generant: z viij. anno senescunt:
z iō si hoies alij tantū excedūt eos i quātitate
durationis qz vniūt cōiter. lxx. vel lxxx. annis nō ē mi
rādū si hoies prime etatis tantū excede
bāt modernos i quātitate duratiōis. ego
aut tot rationes induxi ad ppositū oñ
dendū. qz si vna p se nō sufficit plures si
mul sumpte vident ppositū pfluadere. se
quit. **O** Dixit au. Ia. z ptz lra vsqz hic. **I**ste cō
solabit nos. Hoc exponit cōiter de noe eo q reparaturus
erat seculū: qd erat ad p̄solationē illoz q timebāt ipm to
taliter deficere p diluuiū. In hebreo aut h̄r. **I**ste quietabit
nos zc. z huic lre cōsonat interpretatio hui^o nois **N**oe
qd interpretat requies. z rō hui^o interpretatiōis exprimit cū
d: **N**ocauitqz nomē ei^o **N**oe dicēs. **I**ste quietabit nos.
Et dicūt hebrei q h̄ nō d: p̄rie p̄t̄ repationē seculi post
diluuiū: s̄ qz añ tps noe hoies multū laborabāt i agricul
tura. qz p̄p̄is manib^o tm̄ colebāt eā. ip̄e aut adiuuenit ar
tē arādī in q pl^o satis laborāt aialia q̄ hoies: iō d: veditte
requiē hoib^o. z h̄ videf p lram sequētē. **Q**uā opib^o zc.
qz p artē arādī ipositi sunt labores isti sup aialia. **I**n
terra zc. **E**t p̄pter hāc maledictionē fructificare nō pote
rat nisi multis laborib^o coleret. z ista expō v̄ magis cō
sona lre: pōt tñ ad ipam aptari trāslatio nra cū d: **I**ste cō
solabit nos. qz magna p̄solatio fuit hoib^o cū p artē arādī
labor eoz fuit posit^o sup aialia: z p̄pter talē artē quā inue
nit noe vocat vir agricola. j. ix. ca.

In ca. v. vbi d: in postil. **Q**uo hoies illi^o tps v̄uebāt.
Ste rōnes q assignant ad diuturnitatē **A**dditio.
vite hoim illi^o tps z si valerēt ad aliquālē lōgitu
dinē vite: nō tñ vident ad tantā dīam durationis
sufficere bonitas em̄ pplexionis z etiā modus vinēdi tē
pat^o lz nō ia multis: in qbusdā tñ inuenit ponit ei galie
n^o in suo regni: possibilē esse pplexionē tēparatissimā put
humane nature p̄tinet inueniri quā vocant eucharaton: z
multo magis possibile est hoiem boni regim̄is repiri: nū
q̄ tñ a terciā etate z citra repit aliq̄s q. cc. annos fere atti
gat. **C**hris^o em̄ q p spiritūsanctū p̄cept^o est optime pple
xionat^o fuit: z nō nisi t̄pate z virtuose in hac vita vixit et
tñ in iuuenili etate passus est. put cōiter tenet ne in eo ap
pareret nature hūane diminutio vt ptz in. iij. pte. q. xlvj.
arti. ix. in r̄fione ad vltimū argumentū. **E**x q ptz q etas
xxxij. annoz in xp̄o erat iuuenilis: qd nō esset si xps fm̄
naturā hūanā habuisset viuere sicut adā z alij antiq. qz si
sic illa etas in q fuit passus non esset iuuenilis s̄ infantie
seu pueritie. rō aut sumpta ex bonitate nutrimentū a dilu
uiū nō videf valere: nā inundatio diluuij pl^o debuīt terre
nascētia reddere peiora in tpe p̄p̄inquozi ipi diluuiū q̄ i
magis remoto: z tñ post diluuiū. s. i sc̄da etate legunt ho
mines vixisse. cc. annos fere: z cū magis a tpe diluuij fue
rūt remoti pl^o fuit diminuta diuturnitas vite: illa etiā q
adā p̄gnouit de virtutib^o fructū z barbarū zc. q faciunt
ad plōngā dā vitā de qb^o d: docuisse hoies: verisimile est vt

Exit aut lamech centum
octoginta duob^o annis: z
genuit filiū **N**ocauitqz no
mē ei^o noe dicēs. **I**ste p̄so
labit nos ab opib^o z labo
rib^o manuū nostrarū in ter
ra cui maledixit dñs. **E**x
itqz lamech postq̄ genuit
noe quingentis nonagin
ta qnqz annis: z genuit fi
lios z filias. **E**t facti sunt
omnes dies lamech septi
genti septuaginta septem
anni. z mortuus est.

z addisceret **N**oe ab antiq̄s suis: cū vita ipsius noe fiterit
plōngata sicut vita eoz q fuerūt i p̄ria etate: q quidē noe
cū iust^o z p̄fect^o fuisset: verisimile est vt doceret ea poste
ritati sue: qd tñ nō apparet p effectū. bon^o etiā aspect^o sy
derū z si faciat ad longitudinē vite nō tñ tantā dissimili
tudinē faceret: nec etiā astronomi h̄ vident tradere. **S**er
ta aut rō quā ponit. s. q fuit ex diuina dispositione **B**ordi
nate: p̄cedenda est. sapia em̄ diuina oia disposuit suauiter
Sap. viij. ca. s̄ rōnes q̄s assignat ad h̄mōi dispositionē dī
uinā sunt min^o sufficientes: nā nihilomin^o multiplicaret
gen^o hūanū p vitā breuē sicut mō p lōgā vitā sicut tūc et
forte citi^o sicut mō: nā tūc incipiebāt generare post cetuz
annos z mō añ. xx. z sic in p̄ cētenario vni^o p̄mi generat^o
possent generari multi filij z nepotes z p nepotes: qz q
libet vel maior ps infra illū cētinariū generasset: z sic ma
gis multiplicaret gen^o humanū. qd manifeste pōt habe
ri in multiplicatione filioz isrl̄ in egypto. de qb^o in **D**eu.
x. ca. **I**n. lxx. aiab^o descēderūt patres v̄ri in egyptū z nūc
posuit te de^o sicut stellas celi in multitudine. manifestus
est em̄ q ppls israelitic^o nō fecit morā in egypto tāto tpe
quātō adā z seth filij ei^o abstinerūt a generatiōe. nā adā
abstinit p cetū. xxx. annis. z seth. cetū. v. annis q faciūt.
ccxxxv. annos z ppls israelitic^o i egypto fuit. ccx. annis.
put infra patebit. **A**lia etiāz rō quā assignat ad diuinam
dispositionem. s. vt homines illi^o tps possent h̄re experien
tias de cursu celi z effectib^o syderū zc. nō videf valere. cur
sus em̄ celi z syderū q magna z difficilī inuestigatiōe idī
dust fuit p̄fecte declarat^o tpe grecoz qñ ptolome^o p̄fectit
librū **A**lmagesti: in q oēs cursus celi z syderū plene tradū
tur. z tñ inuestigatio sua incepit a tpe cuiusdā p̄decessoz
q eū p̄cessit p. ccc. ānos fere z nō pl^o vt in eo. libro h̄r v̄i il
lud tps sufficit ad illā inuestigatiōē **S**ifr ad p̄gnoscēdos
effect^o syderū de qb^o ip̄e ptolome^o large ait in libro q̄dri
partito z in cētuloquio suo: cui^o p̄nias sequunt astronomi
q ei successerūt: vñ p̄pter hec z silia nō fuit necessaria diu
turnitas vite in antiq̄s: z iō pot^o tenendū est cū angustī
no. q in libro. d. ciui. dei. d. hac materia tractās sic ait. **I**n
noz ista numerositas cuiusqz hois q tps^o illis fuit null^o
tūc talib^o documētis venire pōt in exp̄imētū. nec tñ iō si
des hui^o sacre hystorie derogāda est: cui^o tāto impruden
ti^o narrata nō credim^o quātō ipleri citi^o p̄nūciata p̄p̄ici
m^o hec ille. z nimir^o si angustīn^o q t̄r^o ecclie docto: fide
lissim^o fuit: h̄ asserit eē omnino sup̄naturale: qd ptz ex h̄
qd in p̄dicta auctoritate p̄tinet. s. q ista numerositas nul
lis documētis in exp̄imētū venire possēt cū ip̄e **R**abi.
Moy. hebre^o in suo libro de directione pplexoz istā diu
turnitatē vite attribuit miraculo diuio. dicit etiā z forte
nō incōuenienter q diuturnitas fuit solū in illis q in sa
cra scriptura noiant. s. adā seth z enoch zc. nō aut in alijs
p̄temporanais. qvt dicit: nō tādiuturne v̄uebāt: s̄ sic post
diluuiū cui^o rō est fm̄ eū. nā vt dicit: iō deus disposuit il
los tādiuturne viuere vt fides de creatione mūdi quā pa
gani p̄ maiori p̄te negabāt in cordib^o fidelij magis radi
caref qd sic factū ē. nā **L**amech pater ipsius **N**oe p̄currīt
in vita cū ip̄o adā. **A**braā etiā q p̄ncipalis fuit in fidei p̄
dicatione erat. lxxij. annoz qñ mortu^o est **N**oe: z sic testi
monij creationis mūdi venit satis d. p̄p̄inq̄ ad tps abrae
qz de adā ad lamech: d. lamech ad noe z deinde ad abraā.
In eo. ca. vbi d: in postil. **E**t dicūt hebrei q h̄ nō dicit
p̄pter repationē seculi zc. **A**dditio. ij.

Ec expositio hebreoz nō videf habere fundamētū
in lra. si ei noe fuisset prim^o inuētoz art is arandi h̄
exp̄ssisset scriptura sicut supra. liij. ca. de inuētiōe
musice artis z ferrarie z h̄mōi **A**ntē allegat postilla
toz de hoc q **N**oe vocat vir agricola infra. ix. ca. mag^o fa
cit h̄ h̄c expositiōe: nā ibi legit. **C**epit aut noe vir agr
cola exercere terrā. **E**x quo intelligit q tūc in plātatione
vinee cepit eē agricola: z nō ante. veritas etiam hebraica
nō dicit iste quietabit nos: sed iste cōsolabit nos. qd cōso
nat prime expositiōi.

Replica correctorij cōtra **B**ur. cauillantem.

In cap. v. ubi postillato: multas adduxit persuasio- nes ad h. q. hoies pme etatis tam diu vivere potue- runt vltima aliaru etatu: z in sine conclusit. Adduxi multas rones vt si vna no sufficit p se plures simul sum- pre vel oes videant ppositu psuadere: inter quas etiã sex- ta est bti aug. xv. de

ciui. dei ca. ix. z cum postillato: non velit eas esse demonstrati- nas sed persuasivas: Burg. tñ occasioes cõiter querẽs longã facit digressionez p tractas quasda rões qñ singulas quas tñ postillato: nec repu- tat singulas singula- riter s. oes simul persuasivas.

Itẽ in eodẽ cap. ubi po- stillato: pferit expositionẽ hebreoz sup illo vbo. Noe cõ- solabit nos ab opib. z laborib. manuũ nostraz in terra cui maledixit de. dices q. noe inuenit artẽ arandi cũ ani- malib. cũ añ hoies psueuerant manib. terrã opari: z hec fuit hoib. magna psolatio z igit. ix. ca. Noe vocat. e. vir agricola. Sed Burg. se opponit dices q. Noe fuisse inuen- tozẽ agrculture nõ hz fundamẽtũ ex lra. qz supra dz ex- pisse de inuẽtoze musice z ceteraz artũ. qd hic de noe nõ dicit. Ad qd videt dicendũ q. scriptura inter electozũ opa nõ facit curã recusandi de inuentozibus artũ: sicut inter opa reprobaroz supra fit mẽtio. a principatib. em cõ- sũent fieri denoiatio. Sicut igit. principalis occupatio rep: obatoz est circa mudana: ita electoz. pncipaliter cir- ca diuina. argumẽtũ igit. Burg. nõ est a simili. z q. Burg. dicit allegatu postillatoz. videlicet q. noe dictus est vir agricola facere cõtra mẽtionẽ postillatoz. qz dz i lra al- legata. Cepit aut. noe vir agricola exercere terrã. qd Burg. dicit intelligi debere q. post diluuiũ in plantatione vinee cepit esse vir agricola z nõ ante. s. hic intellect. Burg. nõ habet fundamẽtũ ex lra. qz nõ dicit. Cepit Noe vir agri- cola esse. sed agricola existẽs cepit terrã. exercere post di- luuiũ: ante diluuiũ em artẽ inuenit p quã post diluuiũ cepit exercere terrã in vinearũ pditione: platione. z ce- teris.

Capitulũ. vi. De vo. Descripta multiplicacione hoim p primũ stipicẽ. s. Adam. h. pñr describit p scdm. s. Noe. Et p mo describit ipius noe generatio. Scdo sue generatõis multiplicatio. x. ca. ibi. De sunt generationes. Circa pri- mũ adhuc p describit dicta generatio scdo ipius noe sta- tus sine pditio ibi. Cũq. cepissent. Circa primũ dz sic. a. Noe v. cũ qngentoz. esset annoz. z. h. pot. queri: qua- re tantũ tardauit ad generadũ: qz alij pcedẽtes circa cen- tesimũ annũ generauerũt vt p. ex p. dicitis. Respondent hebrei q. h. fuit qz dñs disposuerat euz saluare in diluuiõ cũ sua posteritate tota. si aut. in centesimo anno generas- set infra quingetos annos sequẽtes ante diluuiũ: qz sex- cẽtoz. annoz. erat. Noe qñ inundauit diluuiũ fuissent tot ex eo z filijs ei. multiplicati q. fuissent inter eos mul- ti mali de quib. nõ esset dignũ q. saluarent. Itẽ tot psone cũ necessarijs ad vitã p annũ integrũ quo durauit diluuiũ nõ potuissent ppetenter in archa collocari. b. Ge- nuit Sem. z Cham. z Japhet. Dicit hebrei q. sem nõ fu- it primogenit. noe: qd pbat: qz hic dz q. qngentesimo an- no vite sue cepit generare z sic primogenit. ei. erat cẽtũ annoz. tpe diluuij qz tũc fuit noe sexcẽtoz. annoz. Sem vo nõ habuit centũ annos vsq. post diluuiũ p duos an- nos: vt dz ifra. xj. ca. Dicit tñ q. pponit alijs ppter digni- tatẽ circũcisionis: qz nat. fuit circũcisus: s. hoc videt ficti- ciũ qz abraã dz pater circũcisionis: z q. hoc signũ primo accepit a deo. iõ aliter dicẽdũ fm pdictã opinionẽ de pri- mogenitura: q. hic pmo noiat ppter reuerẽtiã patriarcha- rũ z xpi maxime q. ab ipõ descenderũt: vñ z infra. xlvij. ca. Jacob patriarcha benedicẽs filijs ioseph pposuit ephra-

im ianorem ipf. manasse: qñ faturns erat in plem ma- iorem: vt ibidẽ dicit. Nota q. sem vbiq. debet scribi p m i fine. c. Cũq. cepissent zc. Sic pñr describit stat. noe z cõditio: z primo ante diluuiũ. scdo in diluuiõ. vij. cap. tercio post diluuiũ. viij. ca. Circa primũ sic pcedit. qz pñr

tes filij dei filias hominũ q. essent pulcre acceperũt sibi vxores ex omnibus quas elegerant dixitq. de us. Non permanebit spi- ritus meus in homine: in eternũ qz caro est. Erũt

mo causa diluuij ge- neraliter decernitur scdo ipẽ noe excipit ibi. Noe vo inuenit gratiã. tercio arche pstructio pncipit: ibi. Fac tibi archã. Cir- ca primũ sciendũ q. causa diluuij fuit mlti- plicatio peccati: ex quo secuta est pro- catio ire dei: et ista

duo pluries hic replicant vt magnitudo peccatoz z of- fense dei ostendat. dicit igit. c. Cũq. cepissent ho. mul- tiplicari. ad ondendũ q. multiplicatio peccatoz nõ ince- pit: tpe noe s. ante. d. Pcedẽtes filij dei. h. exponit mul- tipliciter. Vno mō p hoc intelligunt demones incubi. q. dicunt filij dei ppter naturã spirituale: vnde z iob. j. ea. dz Sathan fuisse inter filios dei: z isti in specie humana cõ- miscuerũt se mulierib. z inde nati sunt gigantes: vt dicit infra. Gigantes aut. erãt in terra. Sed hec expositio nõ videt rõnabilis. qz hic exprimit causa diluuij qd inunda- uit in penã peccatoz. diluuiũ aut. nunq. fuit in penã de- monũ: s. tñ hominũ: ideo aliter exponit Rab. Sa. dices q. hec est lra. Filij iudicũ. vel potentũ: quia nomẽ hebraicũ cum quod ibi ponit scz eloyim aliquãdo accipit p deo et aliquãdo p dijs in plurali. aliquãdo p iudicib. vñ Exo. xxij. ubi trãlatio nostra habet dñs domus applicabitur ad deos. i. ad iudices: in hebreo dz: applicabit ad eloyim. Dicit iste igit. q. filij iudicũ z potentũ quãdo videbãt fili- as subditoz pulcre ornari: z quando dabãt ad nuptias q. accedebãt ad ipas cognoscendo eas carnaliter anteq. mariti eas hgnoscerent: sed hec expositio nõ videt adhuc rõnabilis quia ista causa diluuij fuisset particularis. s. q. tũ ad potentes solũ sed infra eodẽ ca. dicit cõtrariũ. Om- nis quippe caro corruptat viã suã. nec generale diluuiũ induci debuisset propter causam particulã. z ideo ali- ter exponitur z melius: q. filij dei hic intelligunt illi qui descenderũt de Seth qui a patre suo fuerant instructi in cultu diuino: vnde z in pluribus locis ve. ac nouo testa. fideles vocantur filij dei. Per filias hoim intelliguntur mulieres descendentes de Cayn. que erant curiose disso- lute z lubricæ: z de illis pceperat seth filijs suis de voluta- te domini q. nõ contraherẽt matrimonia cũ eis. sicut do- minus pcepit filijs israel vt non contraherent matrimo- nia cum mulieribus chananeis: sed filij seth pcedente tẽ- pore transgressi sunt hoc pceptum z hoc est qd subditur. Acceperunt sibi vxores zc. z sequit.

e. Dixitq. deus. pdictis prouocatus. f. Non permanebit zc. Hoc exponit vno modo sic. g. Spiritus meus id est indignatio. h. In homine. i. s. hominẽ. i. In eternũ. ac si dicat qz nõ irascar ptra eũ irrationabiliter: sicut ptra angelũ ma- lũ cui peccatũ est irremediabile. k. Quia caro est. i. habẽs pñtatẽ ad peccandũ ex carne animã a ggraunte ppter qd est magis sibi parcendũ puniẽdo eũ pena tem- porali z nõ eterna. Aliter exponit Ra. sa. dices q. hec est veritas literc. Nõ disceptabit spũs me. in eternũ. ac si di- ceret: deus vsq. nũc tenui sniam de deletõe generis hu- mani p diluuiũ in suspenso p modũ cuiusdã disceptatio- nis: sed ex nũc pferam sniam. Quia caro est. i. nimis im- plicatus peccatis carnalibus veruntamẽ ad declaratio- nẽ iusticie mee differã executionẽ snie mee: vt habeat lo- cũ pñie: z h. est qd subdit. l. Erũtq. dies zc. Nõ em po- test dici q. hic determinet tẽpus vite humane post dilu- uiũ: qz multi diuti. satis vixerũt post diluuiũ: vt. j. xj. c. s.

determinat tps a platiōe snie dīnie vsq ad erectionē i q poterat penitere: z b idē dicit biero. li. de hebra. qō. Itē ptz q bec snia fuit data. xx. annis aqō noe generaret. qz inter primā ei⁹ generationē z inundationē diluuij fuerūt tm̄ cētū anni. qz qngentoz annoz erat qm̄ cepit generare vt dicitū ē z sexcētoz

ānoz tm̄ qm̄ diluuiū inundauit vt h̄r vij. c. m. Gigantes autē erāt .i. pceri excedētes hoies in statura: z robusti virib⁹ z in cōpositi morib⁹ nec valet qd supra dicitū est tales fuisse genitos a demonibus qz etiā post diluuiū in q̄ delecti sunt oēs isti legunt fuisse gigantes Deut. ij. z. iij. ca. z. ij. Reg. xxi. q̄ tm̄ fuerūt ab hoib⁹ geniti n̄ isti sunt zc. i. ab antiq. o. Viri famosi. .i. male fame. qz raptores z luxuriōsi: vñ sequit. q. Vidēs zc. q̄tm̄ ad multitudinē viciorū. q. Et cuncta zc. Ex q̄ ptz q peccabāt nō ex passiōe tm̄ s̄ ex certa malicia. r. Omni tpe q̄tm̄ ad p̄tinationē peccatoz suoz. s. Penituit zc. De nitētia aut z dolor z

ceterē passiones nullo mō sunt i deo fm̄ rem: s̄ fm̄ silita dinē: z iō d̄r penituisse: qz ad modū penitētis se habuit volēs dissipare qd p̄t⁹ secerat. v. Et p̄cauēs i futurū. ne multiplicarent talia mala. r. Et factus dolore cordis zc. qz ad modū dolētis se habuit delēdo hoiem quez for mauerat ad imaginē suā. y. Ab hoie vsq ad animā tīa zc. qz pctā hoim facta fuerāt in terra. iō ad detestatiōnē criminis deleta sunt aialia q̄ habitāt in tra. z. Ad volucres celi. qz accipiūt ibi pastū. pisces aut habitātes in aq̄s nō sunt mortui p̄ diluuiū qz pctā hoim nō fuerūt facta i aq̄s. a. Noe vō. h̄ p̄r a generali snia diluuij noe cū filijs excipit: cū d̄r noe vō zc. Et cā subdit. b. Noe vir iust⁹ zc. z iō cū alijs nō perit. c. In generationib⁹ suis h̄ dupl̄ exponit. Vno mō ad diminutionē laudis sue. ac si diceret: lz noe fuerit iust⁹ z p̄fect⁹ in p̄patione ad hoies illi⁹ t̄pis: q̄ malī erāt. tm̄ si fuisset tpe abrae paz fuisset respectu ei⁹. Alio mō ad augmētū laudis iust⁹ z p̄fect⁹ fuit etiā inter malos hoies q̄ ipm̄ nitebāt verbis z exemplis trahere ad malū multo maioris p̄fectiōis fuisset si virisset inter bonos. z h̄ mō beat⁹ Greg. dicit q ad laudē ip̄ius Ioth d̄r ifra. xiiij. ca. q̄ habitauit in sodomis: qz inter hoies illos pessimos mūdiciā suauit. d. Corrupta ē zc. q̄tm̄ ad carnalia pctā. e. Et repleta est iniquitate. q̄tm̄ ad fraudes z rapinas. f. Dis q̄ppe caro zc. .i. ois hō: qz nō solū peccauerāt pctis fornicatiōis z adulterij: s̄ etiā pctis s̄ naturā. Alio mō intelligit. ois caro qz ēt aues z aialia inordinate p̄miscuerāt se cū illis q̄ nō erant sui generis vel speciei sequit. g. Et ego dispdā zc. qz p̄ falsedine aquaz diluuij ip̄a terra p̄torata est. Hebrei s̄t dicit q tres palmi de sup̄ficie terre p̄ aquas fuerūt tabefacti z i aquā p̄uersi: z iō addit hic. Cū terra. h. Fac tibi archā. h̄ p̄r p̄structio arche p̄cipit cū d̄r. Fac tibi. i. ad salutē tuā z alioz q̄ tecū sūt saluādi Archā qz si fuit facta

p̄ modū natis: s̄ p̄ modū arche q̄drata latera habētis. tm̄ erāt ineqlia vt dicit infra. De lignis leuigatis. .i. dolatis z p̄planatis. k. Mansiunculas in archa facies. .i. distinctiōes vt diuersa possim collocari distincte. l. Et bitumie zc. I. fa hebraica h̄z p̄ce. qz aut fuit līnita intrinsec⁹ z extrinsec⁹ hoc

propter magnū ipetū aquarū: z qz diu stetit in aqua Pasculū aut i quo fuit posit⁹ moyses fuit tm̄ līnitu exteri⁹: qz nō diu stetit i aqua. nec etiā aqua in quā posit⁹ fuerat nō erat ita retrofa. Hebrei dicit q̄ h̄ fuit ne malus odor piscis noceret infanti interius posito. m. Trecētoz cubitoz zc. Aliq̄ dicit q̄ isti cubiti q̄ describunt h̄ in fabricatione arche fuerūt geometrici quorū vnus p̄inet nouē vsuales. Sed tūc occurrīt dubium quō edificiu tate lōgitudinis et latitudinis poterat simul p̄tinguari z solidari. Hebrei aut dicit q̄ fuerūt vsuales. s̄ tūc occurrīt dubiu: quō rot aialia et cibaria poterāt ibi collocari. Istud tm̄ dubiu mihi videt min⁹ q̄ primū qz cubitus vsualis tenet pedem z dimidiū. .i. in tātā lōgitudinē quāta est a cubito brachij vsq ad manū fm̄ aliq̄s. fm̄ alios vō tenet duos pedes. id est tātū spaciū quātū est a cubito brachij vsq ad summitatē digitorū qd est magis verisimile iudicio meo. pedes etiā t̄pis illi⁹ erāt multo maiores q̄ nūc sicut z hoies erāt maioris quātitatis in mole z duratione. Hebrei aut loco cubitoz dicit vlnaz. ex h̄ tm̄ loco z plarib⁹ alijs scrip̄tū videt q̄ vlna eoz esset cubitalis longitudinis tm̄. n. Et triginta. zc. Dicit aliq̄ q̄ corpus arche erat tante altitudinis p̄ter tectū. Alij aut dicit q̄ altitudo recti hic includit. o. Fenestra in arche facies. Hebrei aut habēt lucernā. z dicit aliq̄ q̄ ista lucerna erat lapis p̄ciosus suo lumie illustrās archā sicut carbūculus. Alij aut dicit q̄ fuit fenestra crystallina vt lumē reciperet z aquas p̄hiberet. s̄ qz videt difficile q̄ vna fenestra sufficienter illa miaret tātū edificiu: z maxie tot māsonib⁹ distinctū: iō dicit aliq̄ q̄ erāt ibi pluries alie fenestre: s̄ vna erat maior z principalior z iō de illa sola fit h̄ mētio. p. Et in cubito zc. ab angulis arche sup̄iorib⁹ tectū p̄cedebat sese cōstringēdo: ita q̄ in summitate latera nō distabāt nisi p̄ cubitū: z h̄ erat vt pluuia descēdēs sup̄ tectū extra archā deflueret facilis: z vt archa inter impet⁹ vndaz staret firm⁹ q. Ostiū aut arche zc. hic est punct⁹ fm̄ hebraicā l̄ram. Ostiū est arche nō poterat p̄uenienter poni in inferiori p̄te. qz archa fuit p̄funda inter aquas p̄ duodecim cubitos z plus vt videbit inferius. Itē fm̄ expositores catholicos istud ostiū fuit in confinio habitationis animalium z apothecae: ita q̄ ostiū erat supra duas mansiones. r. Deorsum cenalia zc. Hebraicus textus habet infima. secunda: z tertia. vel terna. Ex hoc patet q̄ l̄ de osiam coniungitur cum littera sequētī: fm̄ em̄ istam litteram videtur q̄ in archa erant tres māsones ascenden-

qz dies illius centum viginti annorum: Gigantes aut erāt sup̄ terrā in diebus illis. Postq̄ ei⁹ ingressi sunt filij dei ad filias hoim: ille qz genuerūt: isti sunt potētes a sc̄lo viri famosi. Vidēs at de⁹ q̄ mlta malicia hoim eēt i terra: z cūcta cogitatio cordis itēta eēt ad malū oi tpe: penituit eum q̄ hoiem fecisset i terra z p̄cauēs in futurū: z tactu dolore cordis intrinsec⁹: delēbo inq̄t hoiem quē creauit a facie fr̄e: ab hoie vsq ad aiantia: a reptili vsq ad volucres celi. Penitet ei me fecisse eos. Noe vō inuenit grām corā dño. Hebrei sūt generatiōes noe: Noe vir iust⁹ atq̄ p̄fect⁹ fuit in generationib⁹ suis: cū deo ambulauit z genuit tres filios sem chā z iaphet Corrupta ē aut terra corā dño z repleta ē iniquitate: Cūq̄ vidisset de⁹ terrā eē corruptā ois q̄ppe caro corruerat viā suā sup̄ terrā: dixit ad noe: Finis vniuerse carnis venit corā me: repleta est fra iniquitate a facie eoz z ego dispdā eos cū terra. Fac tibi archā d lignis leuigatis: mansiunculas in archa facies z bitumie linies intrinsec⁹ z extrinsec⁹: z sic facies eā: trecētoz cubitoz erit lōgitudō arche: q̄nq̄ginta cubitoz latitudo: z triginta cubitoz altitudo illius. Fenestrā in archa facies z i cubito p̄sumabis summū tate ei⁹. ostiū aut arche ponēs in latere deorsuz cenacula z tristega facies in ea. Ecce ego adducam aquas

hi videt min⁹ q̄ primū qz cubitus vsualis tenet pedem z dimidiū. .i. in tātā lōgitudinē quāta est a cubito brachij vsq ad manū fm̄ aliq̄s. fm̄ alios vō tenet duos pedes. id est tātū spaciū quātū est a cubito brachij vsq ad summitatē digitorū qd est magis verisimile iudicio meo. pedes etiā t̄pis illi⁹ erāt multo maiores q̄ nūc sicut z hoies erāt maioris quātitatis in mole z duratione. Hebrei aut loco cubitoz dicit vlnaz. ex h̄ tm̄ loco z plarib⁹ alijs scrip̄tū videt q̄ vlna eoz esset cubitalis longitudinis tm̄. n. Et triginta. zc. Dicit aliq̄ q̄ corpus arche erat tante altitudinis p̄ter tectū. Alij aut dicit q̄ altitudo recti hic includit. o. Fenestra in arche facies. Hebrei aut habēt lucernā. z dicit aliq̄ q̄ ista lucerna erat lapis p̄ciosus suo lumie illustrās archā sicut carbūculus. Alij aut dicit q̄ fuit fenestra crystallina vt lumē reciperet z aquas p̄hiberet. s̄ qz videt difficile q̄ vna fenestra sufficienter illa miaret tātū edificiu: z maxie tot māsonib⁹ distinctū: iō dicit aliq̄ q̄ erāt ibi pluries alie fenestre: s̄ vna erat maior z principalior z iō de illa sola fit h̄ mētio. p. Et in cubito zc. ab angulis arche sup̄iorib⁹ tectū p̄cedebat sese cōstringēdo: ita q̄ in summitate latera nō distabāt nisi p̄ cubitū: z h̄ erat vt pluuia descēdēs sup̄ tectū extra archā deflueret facilis: z vt archa inter impet⁹ vndaz staret firm⁹ q. Ostiū aut arche zc. hic est punct⁹ fm̄ hebraicā l̄ram. Ostiū est arche nō poterat p̄uenienter poni in inferiori p̄te. qz archa fuit p̄funda inter aquas p̄ duodecim cubitos z plus vt videbit inferius. Itē fm̄ expositores catholicos istud ostiū fuit in confinio habitationis animalium z apothecae: ita q̄ ostiū erat supra duas mansiones. r. Deorsum cenalia zc. Hebraicus textus habet infima. secunda: z tertia. vel terna. Ex hoc patet q̄ l̄ de osiam coniungitur cum littera sequētī: fm̄ em̄ istam litteram videtur q̄ in archa erant tres māsones ascenden-

ad vna sup alterā: ita q̄ infima vocabat sentina vel sterco-
raria q̄ ibi feces defluebāt: z ista dicit̄ fuisse simplex abs-
q̄ aliq̄ iterclusio e. media aut̄ vocabat apotheca: q̄ ibi re-
po sita erant victualia: z d̄: fuisse bicamerata: q̄ aliq̄ aia-
lia viuūt herbis alia fructib⁹: z iō vna distinctio e erāt fru-
tus z in alia herbe

Superio: at̄ māfio
q̄ maio: erat: erat
distincta duab⁹ iter-
clusiōib⁹: z sic erāt
ibi tria spacia. medi-
um erat p̄ hoibus z
anib⁹ duo aut̄ late-
ralla p̄ aialib⁹ miti-
b⁹ z imitib⁹: vt p̄z i
figura p̄ia. Aliq̄ dī-
cūt q̄ iste q̄nq̄ māfio-
nes erāt absq̄ disti-
ctione media vna su-
p̄ altā fm̄ lōgitudinē
z latitudinē arche:
vt p̄z in figura sc̄da
Sciēdū t̄ q̄ q̄dra-
tū hui⁹ arche nō po-
test bñ figurari i pla-
no: h̄ figurat̄ vni la-
tē fm̄ lōgitudinē: et
alia tria: latera sup-
ponēda sunt p̄ ima-
ginationē suspiciēt̄
h̄ p̄ia expō maḡ cō-
sonāt̄ lre in hebraico
z latino. s̄ Po-
nāq̄ se. z. Nō loq̄ h̄ d̄ federe q̄d pepigit cū noe p̄ appa-
ritiōnē trid̄s: vt h̄. j. ca. ix. h̄ maḡ de federe ad p̄seruādū
ip̄m noe z societate suā a malis hoib⁹ illi⁹ t̄pis dicebāt.
ei q̄ si viderēt eū velle intrare archā ip̄m iterficerēt ne ip̄s
moriēt̄ in diluuiō ip̄e remaneret: z h̄ ē q̄d v̄ sonare lra
sequēs. t̄ Et ingredieris z. i. salut̄ cetera patēt vsq̄ ibi.
v̄ Et possint viuere. Ex q̄ p̄z q̄ pisces nō erāt ibi pos-
iti: q̄ saluati sunt i aq̄s. p̄ctā ei p̄p̄ q̄ d̄ns adduxit diluuiū
sup̄ terrā sc̄tā fuerūt i terra z nō i aq̄ z iō pisces nō s̄t mor-
tui sicut alia aialia z aues. x̄ Colles igit̄ z. Ad muni-
tiōz arche vsq̄ ad annū itegrū. q̄ ad rātū t̄pis fuerūt i ar-
cha: vt patebit̄ isra. ȳ Et erūt z. Nō t̄n̄ idifferenter z
cōiter h̄ singula singulis fm̄ p̄ditionē nature sue. verūt̄
t̄pe necessitat̄ bñ viuūt hoies z aialia d̄ cibis q̄s als nō co-
mederēt.

diluuij sup̄ frā vt iterfictaz
oēm carnē i q̄ spūs vite est
l̄ter celū z vniuersa q̄ i ter-
rasunt p̄sument. **P**onāq̄
sed⁹ meū tecū: z ingredier̄
archam tu z filij tui: vxoz
tua: z vxozes filioz tuoz te-
cū z ex cūct̄ aiantib⁹ vni-
uerse carnis bina iduces i
archā vt viuāt tecū mascu-
lini sexus z fei. **B**e volu-
crib⁹ iuxta gen⁹ suū: z d̄ iu-
mēt̄ i genere suo z ex oī re-
ptili fr̄e fm̄ gen⁹ suū bina
z oīb⁹ ingrediet̄ tecū vt pos-
sint viuere. **T**olles igit̄ te-
cū ex oīb⁹ escis q̄ mādi p̄nt
z p̄portab apud te: z erūt
tā tibi q̄ illi escā. **F**ec̄ igit̄
noe oia q̄ p̄cepit illi deus.

In ca. vi. vbi d̄ in postilla: Hoc exponit multipliciter
vno modo p̄ hoc q̄ intelligunt demones incubi zc̄.

Ec̄ expō quā refutat postillator ē p̄so. **A**dditio.
b̄ nās lre z ēt̄ p̄formis sine Aug. nec rō ē eā p̄ postilla-
torē sc̄tā v̄valere. p̄mū p̄z: nā vbi n̄ra lra h̄z Giga-
tes aut̄ erāt sup̄ terrā. hebraica v̄itas h̄z Nephilim: q̄d ni-
bil significat nisi cadētes. put̄ ēt̄ i glo. n̄ra interliniali h̄z
p̄ q̄d p̄p̄e significant demones q̄ de celo ceciderūt: de q̄-
bus Esa. xliij. cap. Quō cecidisti de celo lucifer zc̄. z x̄ps
Iuce. x. ca. Videbā sathanā sicut fulgur cadēre de celo
zc̄. Isti em̄ cadentes dicunt̄ esse sup̄ terrā in dieb⁹ illis. s̄.
ante diluuiū: q̄ p̄t̄c cognoscētes magnā dispositionem
seu p̄nitatē hoim ad malū frequētābāt maḡ p̄uersationē
suā cū eis: itātū q̄ in corpib⁹ assumptis mulieribus p̄mi-
scebant̄. Sc̄dm̄ p̄z naz fm̄ Aug. xv. de ciui. dei. ca. xxiij.
h̄mōi demones tales p̄cubit⁹ exercēt̄es vulg⁹ vocat̄ icu-
bos: nā dīc̄: Et q̄m̄ creberrima fama ē. multiq̄ se exptos
vel ab eis q̄ expti eēt̄ de quoz fide dubitādū nō ē audis-
se p̄firmat̄. Ex q̄ q̄dē talē p̄mixtionē p̄cubit⁹ negare p̄-
ut ip̄e Aug. ibidē dicit̄ ip̄rudētia v̄ eē eo q̄ a multis exp̄-
tis p̄firmat̄: hoies iterdū nascūt̄ nō p̄ semē ab ip̄s demo-
nib⁹ decisuz: h̄ p̄ semē alicui⁹ hois ad h̄ acceptū: vt pote
q̄ idē demō q̄ est succub⁹ ad vir: sit incub⁹ ad mulierē: z
sic ille q̄ nascūt̄ nō est filius demonis h̄ filius hois. s̄. illi⁹ cui⁹
ē semē acceptū: put̄ etiā p̄z p̄ia p̄e. q̄. liij. arti. vi. i r̄si-
sione ad vlti. ar. Terciu⁹ p̄z nā diluuiū nō erat i pena de-
monū h̄ exercēt̄iū: h̄ in pena hoim ad hoc se disponēt̄iū
z poti⁹ i pena hoim q̄ ex tali p̄cubitu nascēbāt q̄ erāt po-
tentissimi z pessimi sicut. j. declarat̄ i postilla q̄ nō solū p̄
se exercēbāt mala: h̄ etiā alios p̄ suā potēt̄iā z maliciā ad
ad hoc inducebāt: eo mō q̄ legit̄. j. x. ca. d̄ nemroth. z h̄ac
expōnē tenēt̄ antiq̄ hebreoz. s̄. q̄ cadētes i h̄ loco intelli-
gunt̄ demones q̄ d̄ celo ceciderūt. Si aut̄ q̄rat̄ quō tales
sc̄z sic nati p̄ demonū administrationē erāt tā p̄cere na-
ture: ita q̄ alij hoies q̄si locuste videbāt̄ i p̄p̄atiōe: eoz: vt
h̄ D̄ue. xiiij. cū tales nō erāt filij demonū h̄ poti⁹ filij ho-
minū: vt d̄cm̄ ē z p̄ p̄ns deberēt̄ eē i cōi hoim statura. Di-
cēdū q̄ h̄ fiebat̄ deo p̄mittēte v̄tute demonū: q̄ fm̄ Aug.
xiiij. d̄ trini. p̄nt̄ adhibere semia corpalia ad aliqs effectus
mirabiles p̄ducēdos. v̄n̄ cū nō oīs v̄t̄ nature create ē no-
bis nō. possibile ē q̄ demōes illi cū semie virili z femico
adhibeāt̄ q̄dā alia semiales rōes h̄ntia: p̄ q̄ p̄mixtio p̄plex-
ional̄ talū p̄dictoymō ḡfiatoz eēt̄ apta ad h̄ vt tales cete-
ros hoies mltū excederēt̄ i statura z i alijs virib⁹ corpali-
b⁹ vt possent̄ eos p̄pellere ad libitū suū. Et h̄ mō maḡ p̄
demōes mirac̄la dicunt̄ facere: lz nō simplr̄: sed q̄ ad nos
put̄ in p̄ia p̄e. q̄. cx. art̄icu. vlti. in r̄sione ad sc̄dm̄ argu-
mētū que quidē res sic p̄ administrationē demonū p̄du-

ete quibus sunt vere res: quibus sunt apparitiones: ut in prima parte. q. cxiij. arti. vi. Et circa hoc videtur notandum quod sicut ante diluuium quidam fuerunt excedentes ceteros homines in duracione vite: et hoc dispositioe diuina ut diuino cognicio propinquius et certius deueniret ad posteros ut dictum fuit. s. in additione in ca. s. pxi. sic quidam contra per administrationem demoniacam permissione diuina fuerunt illo tempore quidam alij ceteros excedentes in corpulencia et corpulibus viribus ut alios inducerent ad corpalia et distraberent a diuino cognitione. vñ pmo excessus laudabilis a deo causatur et intentus fuit in longitudine vite. q. qdē vita proprie p̄tinet ad aiam q̄ corpus viuificat. Secundus vero excessus execrabilis fuit in quantitate mole corpali potētiā aie supiores aggrauate etc.

Ad in eo. ca. vi. vbi dicitur in postilla. Alter exponit. Hab. sa. Alij expostores hebreorum hunc passum. Additio. ij. alij exponunt et forte melius: Dicunt ei quod cum dicitur: spiritus meus intelligit aia humana q̄ a deo in ipso homine inspirata: vt. s. Gen. ij. c. Inspirauit in facie hominis spiraculum vite et vbi nos habemus. Non permanebit spiritus meus in homine vitas sicut hebraice h̄z quodā vbi quod vno modo derivatur a vagina: et est sensus dicitur de: Non vaginabitur spiritus meus in homine. i. non intrabit aia a me inspirata in homine. i. in corpore humano in quo aia consideratur seu imaginatur intrare seu p̄tineri sicut gladius in vagina. In eternum. i. decetero. Et per hanc sententiam vñ q̄ deo in dicabat decetero homines non esse peccatores. s. post. cxx. annos. Et etiam videtur sonare vba q̄ infra in h. ca. circa hoc dicitur. s. De lebo inquit hominem quem creauit etc. Et penitet me fecisse eos. Et q̄ vñ q̄ sententia lata erat per totum genus humanum decetero non per creandum seu per successionem p̄tinuandam. fuit tñ per hanc sententiam postea dispensatum cum noe: et idē subdit immediate. Noe vero inuenit gratiam coram domino. s. q̄ fuit a predicta sententia exceptus cum sua posteritate: vt statim sequitur. Cuius sententia diuine rō subdit cum dicitur Quia caro est. Pro q̄ notandum quod cum aia mouet corpus ad opera spūalia bona tūc est in homine sicut spiraculum vite: put fuit in prima hominis conditione: s̄ cum non potest corpus mouere isto modo: s̄ potest ab eo aggrauari seu detineri tūc vñ est in homine sicut gladius in vagina q̄ non mouet eam s̄ potest occidit et detinet in ea: et hoc quod dicitur: Quia caro est non dicitur quod carnalis est: s̄ Quia caro est. q. d. totaliter vñ esse separat ab aia in suo esse: sicut gladius a vagina. ac si esset caro formata sine spū spūaliter viuificata: vel potest dici: quod caro est. i. non inclinatur ad opera spiritalia mei: s̄ ad opera carnis: et sic inuaniunt vñ q̄ spiritus meus inuaginetur in corpore humano. Eruntque dies illi etc. exponatur sicut in alia expositione etc. In eo. vi. ca. vbi dicitur in postilla. Gigantes autem erant. i. homines peccare etc.

Gigantes autem in hoc loco put dicitur fuit. s. in alia additione cadentes dicuntur in heb. qd̄ proprie significat demones: vt ibidem dicitur fuit: s̄ exinde derivatum est hoc nomen ad homines peccare stature et robustissimos corpore q̄ generabantur per illam mixturem seu cubitum incuborum et succuborum vel ex eis descendebat. lz tales sic geniti essent veri homines non cadentes de celo: s̄ de terra nati: et talibus dicitur Num. xij. Vidimus filios enos de genere giganteo. s. q̄ non erant gigantes per nati: s̄ ex giganteo genere modo predicto. nec ex hoc quod tales fuerunt post diluuium: sequitur tales non fuisse genitos a demonibus: vt postillator vñ velle: quod eodem modo potuerunt generari post diluuium sicut et antea quod vitas hebraica etiam testatur q̄ in hoc loco sic dicitur: Gigantes. s. cadentes erant super terram in diebus illis et etiam postea cum ingressi sunt filij dei ad filias hominum. illeque genuerunt etc. vñ in hoc dicitur: Gigantes erant super terram in diebus etc. intelligitur plane ante diluuium. Autem immediate sequitur: Et etiam postea intelligitur dicitur post diluuium. s. q̄ etiam nati fuerunt post gigantes sicut patet. s. ex cubitu demomonum. lz non ex eorum semine s̄ humano: put fuit supra dictum: et idē per successionem humanam lz forte non ita frequenter post diluuium sicut ante. vel quod homines non sunt ad hoc ita dispositi: vel etiam quod non p̄currerent ita frequenter aspectus siderum ad hoc p̄tinentium q̄ in hoc loco multum potest operari. In eo. ca. vi. vbi dicitur in postilla. Omnia autem et dolores et cetera passiones etc.

Ad Enitētia et cetera passiones in quantum. Additio. iij. defectum importat non dicuntur esse in deo nec secundum rem: nec

secundum similitudinem. malum enim licet cognoscat a deo: non tamen habet ideam in deo: nec secundum quod est exemplar: nec secundum quod est ratio put patet in prima parte. q. xv. ar. iij. in ratione ad primum argu. Vñ veritas et tutior dicitur quod homines passiones dicuntur a deo secundum similitudinem effectuum. s. q̄ a deo producantur effectus similes effectibus a penitente productis magna ei distantia est inter hominum locutiones. nam prima ponit similitudinem inter deum et penitentem in quantum est penitens. quod est inconueniens. scdo vero modo ponit similitudinem nisi inter effectus a deo productos et effectus productos a penitente.

In eo. ca. vi. vbi dicitur in postilla: Non loquitur hic de federe quod pepigit cum noe.

Additio. v. Scire quod mali homines illi temporis volebant interficere noe si viderent ipsum intrare in archam vñ ficticiū: cum nullum habeat in scriptura fundamentum nec etiam hoc requirit ad planum sensum sicut habendum. idigebat ei noe maxima persuasione diuina ne piclitarer cum suis in tot fluctibus et maxie in dationibus sicut in riparum percussione. in quibus sepe piclitaner etiam expti in arte nauigatoria: vñ requirebat sedus diuinum seu eius secretatio ad hoc vt ab hominum piculis esset tutus ad humani generis repationem. vñ glo. iterlinearis in hoc loco vbi dicitur Bonas sedus meū. dicit de te et familia tua persuada ad repationem humani generis: ad quod ista sequens satis p̄cordat cum dicitur. Ingredieris archam tuam et filij tui. hoc est ingredi potes securus a periculis occurrentibus.

Replica correctorij contra Burg. factorē.

In caplo. vi. vbi postillator refutat eorum expositionem quod per filios dei dicitur intelligi debere demones incubos etc. burg. opponens se dicit illam exponere esse p̄formem sicut dicit beatus Augustinus. Primum declarat: quod vbi ista nostra habet gigantes. ista hebraice habet Nephili. quod nihil significat nisi si cadentes: quod proprie p̄uenit demonibus. Ad scdm̄ p̄bādus adducit beatus Augustinus. xv. ca. xxij. de ciuitate dei dicentem: quod imprudētia est negare quod a multis exptis p̄firmatur sicut dicitur in cubis. S̄ his non obstantibus non vñ de incubis facta p̄ns exponenda: nec glo. nostra ordinaria sic exponit. Argumētum autem burg. dicitur dicitur hebraice. s. nephili quā dicit significare cadentes non nullum cogit. quod non solum demones s̄ et quicunque peccatores dicuntur in scriptura cadentes. inquit illud psal. lvi. Ceciderunt qui operantur iniquitatem. et in Apoc. Draconum casus sub nomine babilonis geminat cum dicitur Cecidit cecidit babilon etc. Cuius in istorum p̄uersatio sit in celis et quā ascendit: quod igitur peccatores sunt nisi de celis. i. celesti p̄uersatione cadentes. Scdm̄ dicitur burg. quod expō de incubis sit p̄formis dicitur beatus Augustinus. non videtur vñ. nā beatus Augustinus. iij. de ciuitate dei. ca. iij. mouet questionem de hac materia: s̄ eam ibi non determinat. Quinto decimo autem li. ca. xxij. dicit quod non audeat diffinire de incubis: s̄ imprudētia est negare quod tamulorum sententis approbat. vbi non negat beatus Augustinus. incubos esse vel fuisse: s̄ nihil est ad p̄positum huius sicut secundum suam intentionem. nā in eo. ca. allegato per tractas hanc litteram dicit quod scriptura ponit quod filij dei ingressi sunt ad filias hominum: per filios dei intelliguntur illi de genere seth. et per filias hominum ille de genere cayn. vñ patet per quod postillator securus est beatus Augustinus. patet scdo quod burg. trūcatim vidit textum beati Augustini. patet tercio quod sicut hic ita sepe burg. per postilla torie fingit occasiones. patet quarto quod burg. p̄fert expositionem iudeorum infidelium sanctis doctoribus et glo. ordi. quod tñ apud burg. est valde reprehensibile: vt patet in questione sua pambula. Itē in eodem ca. vbi postillator exponit hunc passum: Non permanebit spiritus meus in homine etc. De spiritu dei non dicitur aia hominis ad modum beati Hieronimo. glo. ordi. et magistri hystoriarum burg. quasi ismael: cuius manus contra omnes p̄ponderat si gemeta hebreorum oib̄ adducēs modum loquendi rusticale quod aia sit in corpore quasi gladius in vagina: cum tñ oim vna vox sit quod sit tota in toto. et tota in quolibet eius parte: qualiter gladius non est in vagina: nec gladius cum vagina p̄stituit totum essentialē: s̄ vñ per accidēs: sicut p̄tinet cum p̄teto: qualiter non aia cum corpore nec ex hoc modo loquendi sequitur p̄ueniēs expositionem sicut cum dicitur Non permanebit spiritus meus in homine. vbi ipse loco permanebit dicitur in hebreo poni innaginabitur: quod hec vagina tio aie quā describit non est in homine s̄ in corpore: cum ista dicat Non permanebit spiritus meus in homine. quod caro est. i. carnalis.

Illud etiam quod ad declarandum suum propositum ponit non videtur valere: videtur quod anima mouens ad opera bona est in corpore ut spiritaliter vite: sed cum non potest corpore inclinare ad bona operanda sequitur ex parte tunc peccatum non committitur. laudabile enim et vitupabile non nisi ex voluntate operantis sive efficiente sive impante: et secundum doctrinam beati Augustini. retracta. ca. xij. Quis adeo peccatum voluntarium est ut nullo modo sit peccatum si non fuerit voluntarium: unde si anima foret in corpore contenta actione carens in actu peccandi sicut gladius in vagina ut quod anima peccatum imputari non posset. Hic etiam burg. per duas suas regulas supra positas venit: primo supponendo extra literam multa que in nulla sunt autem fundamenta: scilicet proponendo suam exortationem hebreorum expositioni contra sanctorum: et puto quod non nisi in odium postillatoris. Item in eodem ca. ubi postill. dicitur ex intentione Augustini. gigantes genitores ex filiis dei. id est de genere seth: ingressus ad filias hominum de genere cayn: burg. instat dicens quod ex demonibus: ex eo quod gigantes in hebreo dicuntur nephtilim. id est cadetes: quod supra improbatum est et solutum et specialiter videndum est quod non plus dicitur in littera de gigantibus nisi quod fuerint illis diebus super terram: et sic credo burg. intendit nihil plus significare iuxta suam interpretationem nisi quod demones illis diebus fuissent super terram. Non dicitur autem in littera quod gigantes. id est demones secundum eum genuerint gigantes: quod per hoc significaret quod demones genuissent demones: sed dicitur in littera filios dei genuisse et ad filias hominum ingressos quos et quos irrationabiliter burg. demones vel gigantes appellat. Per ea que hic et supra dicta sunt non negatur positio incuborum et succuborum: nec negatur quod illis vis poterat generari gigantes: sed solum negatur haberi ex ista littera: prout negatur burg. et burg. digrediens et volens ostendere quare nunc non nascantur gigantes sicut tunc dicitur: quod non procedunt: ita frequenter aspectus siderum ad hominum pertinentia que in his multis partibus operantur: quod dicitur nihil facit ad sensum litteralem: sed videtur fauere errori mathematicorum et fatorum que dicitur homines disponi varie ex constellationum varietate: quem reprobat burg. Aug. b. Grego. et alij sancti doctores. Item in eo. ca. ubi postillator dicitur passiones humanas secundum similitudinem cadere in deum nullo modo secundum rem similitudinem tamen attendit non penes deum et penitentem sed penes effectum virtutum: et hoc exemplum postillatoris cum dicitur quod deus se habuit sicut volens dissipare quod fecerat: circa quem modum dicendi burg. laborat sed redit in idem. Item in eo. ca. ubi postillator dicitur fedus dei cum Noe pertinere ad defensionem eius a malis hominibus etc. non excludit quin pertinebat ad queuis alia pericula quorum aliqua burg. tangit: sed quod burg. dicitur peratum modum dicendi postillatoris esse fictitium et ad sensum litteralem non pertinere frustra et calumiose loquitur: nam ad habendum littere veritates secundum Augustinum. in prin. iij. li. de doctrina christiana. non est abijciendum quicquid in expositione sacre scripture nisi quod fidem impedit. dicitur autem postill. fundat super manifesta verisimilitudine non impeditur huiusmodi fide. est enim verisimile si abel iustus cum vincto iniquo cayn non potuit esse securus quod noe iustus ex ista littera minus inter tot reprobos securus fuisset nisi iuxta fedus dei fuisset preceptum a deo. Caplm. vij.

Quoniam dominus dicit ad viij. eum. Ingredere tu et omnis domus tua in archam. Te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus modis tolles septena et septena: masculum et feminam de animantibus. No immundis duo et duo masculum et feminam: sed et de volatilibus celi septena et septena: masculum et feminam.

Quoniam dominus dicit ad eum. huiusmodi describit statum noe: et per diluuium exiit super terram. scilicet in illo recedente. viij. ca. Circa primum describitur noe ingressus ad archam: scilicet diluuii accessus super terram: ibi. Anno sexcentesimo vite noe. factio diluuii excessus: ibi. Factus est diluuium quia creature viuere decessus: ibi. Consumptus est ois caro. Circa primum sic dicitur.

Ingredere tu etc. huiusmodi te ad ingressum quod per septem dies ingressus est etc. etc. Ex oi. ant. mu. Dicitur huiusmodi quod mda et imda dicuntur huiusmodi futuro. id est quod distinguenda sunt mda ab imundis per legem dandam tpe moysi. hebrei autem dicunt quod ante legem fuit distinctio mdoz et imdoz. maxie quod ad oblatioez et sacrificia: vtz per illud quod dicitur ca. se. ubi dicitur quod Noe obrulit sacrificium de animalibus modis tunc: unde et alia legalia fuerunt ante legem sic de obseruatione sabbati: vtz etc. ij. c. et de prohibitione eius sanguinis: vtz etc. ix. ca. et de circumcissione: vtz etc. xvij. ca.

Ut saluctis semen super faciem vniuersae terre. Adhuc enim et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et delebo omnem subam quam feci de superficie terre. Fecit ergo noe omnia que mandauerat ei dominus. Eratque sexcentorum annorum quando diluuium aqua inundauerunt super terram. Et ingressus est

textu: quod dicitur. Ex omni quod mouet super terram duo et duo ingressa sunt ad noe in archam. Et postea: et que ingressa sunt masculus et femina ex omni carne introierunt: et ideo ex hoc reprobat dicitur eorum qui dicunt quod de animalibus mundis et auium fuerunt septem tamen individua sex ad multiplicandum per generationem videlicet tres masculi et tres femelle: septimum autem etiam fuit masculus ut habet noe quod offerret in exitu de archa: quia ut arguit iste andreas sic introisset septimum individuum non combinatum et masculum sine femella quod videtur litteram fallere. Nec ut dicit optuit addi septimum pro oblatione scilicet sciebat noe quod tadium staret in archa animalia et aues que ibi poterant multiplicare et sic de feris et pullis poterat sacrificare. Sed dicitur isti andree videtur minus rationabile quod alioz: quod si de diebus modis fuissent ibi. xliij. archa fuisset nimis occupata de tot animalibus et auium et cibis eorum. Item non fuerit seruata individua nisi per multiplicationem et oblationem. ad multiplicandum. at sufficiebant tres masculi et tres femelle de quolibet specie mundorum: quod etiam per se humana: cuius multiplicatio erat principaliter a deo intenta et tamen non fuerit seruata nisi octo individua: quatuor masculi et tres femelle: pro quod videtur inconueniens dicitur quod de aliis alia specie animalis vel auium. xliij. sint seruata. Item quod assumit de plura catode animalium et auium in in archa falsum est. quod in archa non fuit coitus hominum neque bestiarum seu auium: sic dicitur ra. sal. et alij hebrei et hoc per vltimam tribulationem mundi: unde Ione. iij. in tribulatione nuntiue dicitur. Dies et iumenta et boues et pecora non gustent quicquid: et non pascant: et aqua non bibat: et de hominibus huiusmodi patet: bit per litteram. ij. ca. se. et de animalibus et de auium: ideo probabile videtur ratione predicta. Item quod arguit de combinacione non valet: quod si fuerit septem de mundis: fuit tamen combinatio sufficientis in quolibet specie et masculus et femina ad multiplicandum: nec aliud habet per litteram precedentem. Item per hoc quod hic dicitur. Septena et septena non arguit quod fuerit. xliij. de mundis: quod eadem ratione sequeret quod fuissent quatuor individua de immundis: quod de omnibus generatibus dicitur. Sina et bina. et ideo dicendum cum alijs quod fuerit septem tamen de mundis: sex per multiplicacionem: et septimum per oblationem. sequitur. Adhuc enim post dies septem etc. Isti septem dies fuerunt dies luctus iherosolime ut dicitur hebrei: de quo supra dicitur est: quod motus fuit anno diluuii. voluit enim dominus eum honorare pro iusticia sua: et ideo noluit quod inundaret diluuium donec transissent dies luctus eius. dicitur etiam quod isti septem dies pro hac causa fuerunt ad diti ad terminum supra taxatum. cxx. annorum in ca. vij. ibi. Eruntque dies illi. cxx. annorum. Eratque sexcentorum annorum non quod noe tunc propleisset annum sexcentesimo: sed quod inchoauerat. per etiam ex hoc loco quod edificatio arche duravit per centum annos fere. tantum enim tempus appositum ad ostendendum patientiam dei expectantem peccatoz penitentiam et admonentis eos de penitentia per edificacionem predictam et ipsius noe predicacionem. Et ingressus est Noe etc. Separatim noiant viri a

malterib⁹ Ingridiendo archam z ex diuino pcepto ad on-
dendū q̄ q̄dū fuerūt in archa: fuerūt sepani q̄stuz ad tho-
rū: sicut patebit mag⁹ infra h⁹ Anno sexcētesimo. Sic
describit diluuij accessus sup terrā. z p̄ q̄stū ad ips̄ cum
dī h⁹ Anno sexcētesimo zc. apud hebreos due sūt opi.
circa h⁹ q̄. Rabi elie
zer z sui sequaces di-
cūt q̄ iste est mēsis
octobris: qui hebra-
ice noiat maresebā.
dicunt em̄ q̄ prim⁹
mēsis annū est septē
ber in q̄ arbores sūt
pfecte in suis fructi-
bus. q̄ sic pducte
sūt a pncipio: vt pa-
tit. s. ca. j. Et iō q̄a
mūdus videt fuisse
creatus in isto men-
se: iō dicūt eū esse p̄
mū simplicit̄ in an-
no: q̄ in eo a pncipi-
pio inceperūt anni
z mēses. Rabi Jo-
sue z sequaces eius
dicunt q̄ ipse est ap-
lis: q̄ marti⁹ qui he-
braice noiat. Rasan
vocat prim⁹ fm fe-
sta. vñ Ero. xij. p̄ci-
pit̄ imolare phase.
xiiij. luna ad vespaz
pmi mēsis. Scien-
dū tñ q̄ martius he-
breoz aliqñ pcurrit
cū ap̄ili n̄fo. z ideo
aliq̄ doctores nisi di-
cūt q̄ ap̄illis est pri-
mus mēsis. ap̄ he-
breos: z plenius de
h⁹ diceret Ero. xij.
Prima aut opinio
cōmuni⁹ tenet ap̄
hebreos z rōnabilit̄
vt vñ: q̄ i aliq̄ gene-
re aliq̄d bene noiat
pmū: nō q̄ sit pmū
simp̄l̄ h⁹ p̄t̄ aliq̄
nōtabilit̄ euentu: sicut. j. Macha. j. ca. pmus ann⁹ alexan-
dri magni vocat prim⁹ annus regni grecoz p̄t̄ facta nō-
tabilit̄ alexādr̄: z tñ ante eū fuerūt plures reges in grecia
ita etiā vñ dicit̄ de martio q̄ tñc sit noiat⁹ prim⁹ mēsis ap̄
hebreos p̄t̄ exitū eoz de terra egypti in illo die z h⁹ vñ lit-
tera sonare. Ero. xij. Dixit q̄z dñs ad moysen mēsis iste vo-
bis pncipiū mensū prim⁹ erit in mēsis⁹ anni: ac si diceret
lz de p̄terito nō fuerit prim⁹ noiat⁹ decetero tñ erit ex cā
dicta. i. Rupti sūt oēs fontes. noie ruptōis vñ ad on-
dendū q̄ istud diluuiū non pcessit ex cā naturali h⁹ supna-
turali. z iō deridendū sūt illi q̄ hui⁹ diluuij volūt causam
naturale assignare dicētes: q̄ cā fuit cōiunctio planetarū
humidoz in signis pluuiālib⁹: ex qua cōiunctōe factū fu-
it istud diluuiū: z eodē modo volūt assignare causas incē-
dij futuri ante iudiciū p cōiunctōem planetarū calidoz
in signis calidis. licet enim diluuiū particulare in aliqua
parte terre causam habeat naturale generale tamē dilu-
uiū maxime in tāto excessu q̄ quīdecim cubitis transcē-
dat cacumina montium nō potest naturaliter euentre. vñ
z p̄ h⁹. ij. methau. dicit̄ q̄ cū vna ps terre q̄ p̄ erat arida opi-
retur mari: alia ps in alia regiōe vbi erat mare discooperi-
tur z fit arida sed q̄ tota terra simul coopatur aq̄s fm euz
impossibile videt̄: nec v̄tute aliqua naturali p̄t̄ tantuz de

alijs cōverti elemētis in aquā q̄ excedat capita montium
maxie in tanta altitudine. h⁹ Et cataracte celi. i. fenestre
loquitur h⁹ metaphorice: nec loquit̄ de celo stellato: h⁹ de
celo aereo vbi generant̄ nubes z pluuia. i. In articulo
diei illius. articulus importat rem distinctā z manifestā.

De⁹ em̄ fecit ingre-
dī Noe de die clara
z manifesta: ad on-
dendū q̄ poterat eū
tueri a malis hoib⁹
illius t̄pis qui cogi-
tauerunt eū occide-
re. Cetera patēt vsq̄
ibi. m. Et inclu-
sit euz dñs deforis.
Noe em̄ itra archaz
existens non potuit
ostē extra bitumia-
re. z iō dñs supple-
uit q̄d hō non pot-
it. vñ z hebraice l̄sa
bz. Et clausit dñs p̄
eo. n. Factūz ē
diluiū. h⁹ ponit di-
luuij excessus: quā
ascēdit vltra cacumē
na montiū. Et patz
l̄sa vsq̄ ibi.
o. Porro archa fe-
rebat̄ super aquas.
Nō est intelligēdū
q̄ tota archa esset su-
per aq̄s. h⁹ q̄stū ad
maiorē prez. duode-
cim em̄ cubitis p̄o
fundata fuit intra a-
quas: vt videbit̄ i se-
quēti cap. q̄. Qui
deciz cubitis altior
fuit aqua sup mon-
tes. eodē mō accipi-
endi sūt cubiti sicut
supra. q̄. Consum-
ptaq̄ est omis caro
p̄ter describit̄
creature viuētis de-
cessus: et patet.
r. Et deleuit. oēm
substantiā. s. viuētē: iō sequit̄ s. q̄. Ab hoie vsq̄ ad pec⁹.
sequit̄. t. Remansit aut solus noe. Et h⁹ p̄z salitas aliq̄-
rū indeoz dicentiū q̄ og q̄ postea legit̄ rex basan p̄t̄ suā
magnitudinē z fortitudinē euasit diluuiū. h⁹ em̄ dcm ma-
nifeste cōtradicit̄ huic l̄re ac etiā p̄cedēt̄ cū dī. Cōsumpta
est omis caro. z sequit̄: vniuersi hoies zc. v. Obtinerūt
q̄ aque zc. s. cōputādo a pncipio inundatiōis diluuij vsq̄
ad diē qua aq̄ ceperūt minui. s. p̄. cl. dies: iō dī in textu se.
Et ceperūt minui p̄. cl. dies. h⁹. sa. dicit̄ q̄ isti. cl. dies cō-
putādi sūt a fine descēsus pluuiarū ita q̄ dies. xl. p̄cedunt
q̄bus facta est pluuia z sic exponit̄ obtinerūt. s. in magni-
tudine z fortitudine sua: z sic fm eū a pncipio inundatio-
nis vsq̄ ad inchoatōem decemēti aquaz fluxerūt centuz
lxxx. dies. z q̄d dī. Et ceperūt minui post. cl. dies. expōit̄
a fine descēsus pluuiarū. s. postq̄ aq̄ obtinerant in fortitu-
dine sua terram zc.

Caplm. viij.
Recordatus autē dñs
noe cūctorūq̄ animā

Recordatus autē est dñs noe. Sic p̄ter describit̄ status
noe in diluuiō recedēte: z p̄ describit̄ aquarū reces-
sus. sc̄do hoim de archa egressus ibi. Locut⁹ est an-
tē dñs ad noe dicēs. Egredere. Circa primū sic p̄cedit. q̄
p̄ superficies montiū denudat̄: sc̄do terre planicies desicca-
tur: ibi. Cūq̄ transissent. xl. dies. Circa primū sic dicit̄.
Recordatus autē dñs noe. Nec est sic intelligēdam q̄

Recordatus autē est dñs noe. Sic p̄ter describit̄ status
noe in diluuiō recedēte: z p̄ describit̄ aquarū reces-
sus. sc̄do hoim de archa egressus ibi. Locut⁹ est an-
tē dñs ad noe dicēs. Egredere. Circa primū sic p̄cedit. q̄
p̄ superficies montiū denudat̄: sc̄do terre planicies desicca-
tur: ibi. Cūq̄ transissent. xl. dies. Circa primū sic dicit̄.
Recordatus autē dñs noe. Nec est sic intelligēdam q̄

aliqua obliuio cadat in deo: sed scriptura loquitur fm modum nostrum loquendi. dicit em aliquis alicuius obliuio qm eu no liberat cu possit a pressur p'sentib: z dicit ipsius recordari qm incipit eum liberare. b Adduxit spiritus sup terram. i. ventu siccum aquas diminuent: vn sequit.

c Et imminute sut aque. verutu qz ista diminutio non sufficeret nisi oceanus ad suu locum rediret: ideo sequitur. d Reuersesqz sunt aque de terra. sic. n. p pceptum domini egressa fuerat de oceano sup terras: ita d terra regressa sunt illuc. e Eunt z redeunt. p hoc de signat fluctuatio aqrum z quo tpe aque inceperunt minui on dit. f Et ceperunt zc. in quibus obti-

tium: z omniu iumentoz b q erat cu eo in archa: addu xit spm sup terram: z immi nute sunt aq z clausi st fon tes abyssu z cataracte celiz phibite sut pluuie de celo. d Reuersesqz sut aq de terra e eutes z redeutes: z ceperit minui: post centum quin quaginta dies. Requieuit b qz archa mense septimo vi cesimo septimo die mensis

merunt terras vt supra dictu e. z pputat iste numer a princi cipio inundationis vsqz ad diem in quo ceperunt aque de crefcere fm com opinionem. g Requieuitqz archa me se septimo. s. anni illius. h Vicesimo septimo die zc. Hebreus habz: Ararat. Et dicit q no significat armenia sed alia terra cuius montes ptendunt vsqz ppe armeniam: z ideo illi montes vocant montes armenie. Aduertendum est hic q in hebreo habet. xvij. die mensis: z fm hoc no po test accipi mensis septim ille qz est septim in anno: quia a. xvij. die mensis scdi quo incepit diluuiu vsqz. xvij. diem mensis septimi eiusdem anni no fluxerunt. cl. dies. sed defi ciunt tres vel duo ad minus: z tu oportet dicere q aque ce perunt decrefcere anteqz archa requiesceret. quia aquis ex istentib in fortitudine sua archa sup aquas deferebat flui tando: z p diminutoz aquaz accepit fundum z quiescit. z fm hoc septim mensis hic esset accipiend a scdo mense i q incepit diluuiu z iste est octau mensis ani. Ad qz intel lectu sciendu q iudei faciunt menses p lunatodes due ar luna todes faciunt. lxx. dies. z io primu menses faciunt iudei. xxx. di erunt: scdm aut. xxx. diez. z sic pnt d alijs decem eode mo co binando. z qz moyses scribebat iudeis: menses sunt hic ac cipiendi isto modo. Si aut a. xvij. die mensis scdi pputen tur dies centu. l. qui fluxerunt anteqz aque inceperunt decre scere: no inuenient copletu. xvij. dies mensis septimi: acci piendo septimu mensem illius anni. h deficiunt tres vel q tuoz dies: vtz p'siderando quantitate mensiu dictam.

i Et do aque zc. no est intelligendu q ibi finierit decre mentu apuaz simplr h em aquaz q excedebat capita mo tui: ideo subdit. k Decimo em mense. s. anni no em po test hic accipi decimus a scdo mense. qz eē vndecim men sis ani: qz in lra dicit q ab illadie qua apparuerunt cacu mina montiu. s. prima die decimi mensis expectauit Noe xl. dieb: z postea ter septē dieb: q simul iuncti faciunt. lxx. mensis aut. xj. z. xij. illius anni no faciunt nisi. lxx. dies: et sic no eēt veru qd dī in lra q post illos. lxx. dies prima die primū mensis ani sequentis noe aperuit tectum arche zc.

l Prima die mensis zc. Et tuc pmo archa fuit tota extra aqua. Ex hoc dicto et alijs pdictis pot colligi quot cubitū archa intrabat aqua qn aque fuerunt in fortitudine sua: p em q no intrabat. xv. cubitis: qz aq in fortitudine sua exce debant montes quidecim cubitis tm. z tunc archa ferebat l. fluctuabat sup aqs. Si aut tunc intrasset aqua qndecim cubitis: no fluctuasset qz fundus arche capita montiu te tigisset. z ex hoc pz pnter q tantum precise archa intrabat aqua quantu aq excedebat montes qn archa p requieuit sup montes. Ad hoc videndu accipiendu est tps a primo die quo ceperunt aque decrefcere vsqz ad diem quo apparu

erunt primo capita montiu. qz sic dimidate sunt aque. xv. cubitis quibus excedebat montes. Dicit autē in lra q aq ceperunt minui post. cl. dies: qui accipiendi sunt a prima die inundatōis aquaz z plere fuerunt septimo mense. xix die inclusiue z sic in vicesima die septimi mensis ceperunt

super montes armenie At No aque ibant z decrefce bant vsqz ad decimū men sem. Decimo em mēse pri ma die mensis apparuerūt cacumina montium. Cum qz transissent quadraginta dies: aperiens Noe fene stram arche quā fecerat: di misit coruū: q egrediebat: z nō reuertebat donec sic carent aque super terram.

aq decrefcere. Dicit etiā in litera q decio mēse pma die mēsis apparuerunt ca dita montiu. Ex q patz q tuc ppletū est de cremtū. xv. cubitoz quibus aq montiu cacumina excedebat a vicesima autē die inclusiue mensis se ptimi vsqz ad primā diem decimi mēsis fluxerūt septuagin ta dies q si diuidant p. xv. q est nuer cubitoz pdictoz affig nant decremēto cu iustibet cubiti qua

tuoz dies z dimidia z sexta ps vnt dicit. Item dicit in lra. h mense septimo. xxvij. die mensis requieuit archa sup montes. Ex quo pz q a principio decrementi aquaz vsqz ad requiem arche fluxerūt tm octo dies: in quibus aq de creuerant duob cubitis fere fm pdicta. Ex quo cōcludit fm pdicta q archa intrabat aqua. xij. cubitis z par plus Et ista pbatio pcedit fm textu nostre translationis: vtz ex pdictis. Si aut fm lram hebraicā q hz. Septimo mense xvij. die mensis requieuit archa: pcedat: oportet accipere mensem septimū nō solū qui est septim in āno: h q est se ptimus a scdo mense ani: in q incepit diluuiū: vt dicitū est supra z iste est mensis octau anni: z tuc a principio decre menti aquaz vsqz ad requie arche fluxerūt dies. xxvij. in quib fm pdicta aq decreuerūt sex cubitis: impfecte tm et fm h archa intrabat aqua. ix. cubitis z par pl in toto an isto pcessu accipiunt mēses fm acceptoz iudeoz: z sic de bēt accipi: sed quō accipiant iam dicitū est. supponit etiaz q aq qualibet die decrefcēbat eqliter: qd est satis pbabile.

m Cumqz transisset qdraginta dies. Dic psequenter de scribit quō terre planicies fuit desiccata p vterius decre mentū aquaz. n Cumqz transissent quadraginta dies ab apparitione capitū montium. o Aperiens noe fene stram arche. nō fuit ostiū p qd ingressi sunt hoies z aialia h fenestra de qua supra dicitū est. o Diuisit coruū. z hoc fuit vndecimo mense ani. p Qui egrediebat zc. Scdz com expōnem nō est intelligendu q reuersus sit ad noe aqs desiccatis: h remāsit apud cadauera vt cōter dicit: et est silis modus loquendi. Math. j. de ioseph z maria vbi dicit. Et nō cognoscebat eam donec peperit filiū suū pri mogenitum: nō q postea cognouerit. In hebreo dī. Qui egrediebat exiens z reuertēs. z h idem dicit Hiero. in li. de hebraicis qōnib qd exponit hebrei dicētēs q corus emissus d archa nō fecit legatōez suā put noe intendebat h magis extra archā volitabat querēs reingredi archā. can sam aut hui assignat aliq hebrei. s. q coru hēbat Noe su spectum de femella sua. Ex quo pz in eis cecitas mag quā tam absurda dicit z credūt: imo etiā in hoc sibi p'radicūt dicit em z satis apparet ex textu q coitus fuit simpliciter interdicit a deo intra archā: h qz translatio quā habem de emissionē corui v' p'rarā hebraice lre: iō pot sic p'cordari Qui egrediebat z nō reuertebat: vt p h exprimat intentō noe ad h em eū mittebat vt p suū reditū hiet aliqd signūz desiccationē aqz: h qz nō iuit fm intentōez noe h magz re uersus est statim nullo signo appoztato: iō lra hebraica fa ctū corui exprimit cū dīc. Qui egrediebat. exiens z reuer tens: h fm h dicitū nō remāsit apud cadauera: h qz aq ad huc erāt sup totā terrā planā: vt dī. j. Regressus est ad ar

cham ut h' partum. **Q**uoniam emisit quoque columbam. quia cor-
 uis non fecerat legationem suam. **Q**ue cum non inuenisset
 ubi requiesceret pes eius. **H** videtur fallum quia iam ante appu-
 erant cacumina montium: sed domum quod ex diutina mora aqua-
 rum super terram. terra non erat desiccata adhuc sed erat quasi lutum
 in quo non libenter que-
 scit columba.

Sed que enim erant
 super universam ter-
 ram. scilicet planam: quia iam ante
 cacumina montium
 discoopta erant.
Expectatis autem
 ultra septem diebus aliis.
 Ex quo patet quod quatuordecim dies transierunt
 ab emissionem corvi. **P**ortans
 ramum oliue in signum
 desiccationis terre. se-
 quitur. **S**exto
 centesimo primo anno
 vite noe. quia iam non
 apparebant in super-
 ficie terre. idem sequitur.
Viditque quod desic-
 cata esset superficies ter-
 re. scilicet ab inundatione
 aque. verumtamen ter-
 ra non erat adhuc ita
 sicca et solidata ut es-
 set apta ad ingressum
 animalium et hominum: sed
 sequitur. **M**ense
 secundo septima et vi-
 cesima die mensis a-
 refacta est terra. id est p-
 fecte desiccata et ap-
 tata ad ingressum ani-
 malium et hominum.
Mocutus est autem
 dominus ad noe. **P**ost-
 que descripsit diluuium
 recessum. **H**ic prius
 describitur ipse noe
 egressum: ubi sic p-
 ceditur. quia prius describitur

obediencia egredientis. secundo deuotio offerentis ibi. **E**difica-
 uit autem noe. **C**irca primum die sic **E**gredere etc. sicut enim
 ingressus fuerat archam de mandato domini: ita ad egrediendum
 expectauit eius mandatum. **E**gressus est autem noe anno reuo-
 luto eadem die qua ingressus fuerat: quod probatur sic: quia sexcen-
 tesimo anno vite sue mense secundo. decima septima die men-
 sis ingressus est archam: et anno reuoluto illa dies fuit. xxvij.
 mensis secundi: in qua die existit: quia annus solaris excedit an-
 num lunarem in .xj. diebus. **I**udei autem faciunt menses per lunatio-
 nes: et sic accipiuntur huiusmodi dictum est. **T**u et vxor tua. **I**n in-
 gressu archae dixit. **T**u et filij tui. sepando viros a mulieribus.
 in exitu coniungit vxorem cum viro ut ex modo loquendi ostenda-
 tur. quod sicut in ingressu archae percubitus fuit prohibitus: ita in
 exitu fuit laxatus et impositus. vnde sequitur. **C**rescite et
 multiplicamini etc. **H**ec istud refertur ad homines tamen et etiam ad
 animalia et aues quorum egressum precepit. et sic patet quod etiam
 brutis tunc relaxatus est coitus: qui ante fuerat prohibitus:
 egressus est ergo noe obediens mandato dei. **E**difi-
 cavit autem noe. **H**ic consequenter describitur ipse noe deuotio
 per hoc quod obtulit sacrificium deo gratias agens de sua liberatione
 odoratusque est dominus. **I**n hoc ostenditur acceptatio diuina.
 et per consequens noe bonitas et deuotio declarat quia tales ob-
 lationes non erant accepte deo nisi ex fide et deuotione offererentur:
 et quia propter gratitudinem in aliquo beneficio homo me-

retur aliud beneficium: ideo post beneficium liberationis datur
 beneficium assecurationis cum deo. **H**ic nequaquam ultra etc. eas ge-
 neraliter dissipando per diluuium. **P**ropter homines. id est pro-
 pter peccata hominum: et causa subdit. **S**ensus enim et cogitatio etc.
 sequitur **C**unctis diebus sementis et messis. **S**ed hebreos

hic diuidunt sex tem-
 pa et cuilibet tempore duo
 menses attribunt. **T**em-
 pli semetis attri-
 butur medietas se-
 ptembris et totus octo-
 ber et medietas no-
 uembri. **T**empore
 frigoris assignatur
 medietas nouembri
 et totus december et
 medietas Ianuarij.
Tempe vero hyemis
 medietas Ianuarij et
 totus februius et
 medietas martij: et
 semper frigidus est
 tempus frigidus est hye-
 mis. **T**empe messis
 attribuitur medietas
 martij et totus apr-
 lis et medietas maii.
In terris enim calidis
 aliqua tepestina in-
 ciunt colligi circa
 finem martij et maxie
 semper menses iudeorum
 quia primum mensis he-
 breorum cui correspondet
 martij semper co-
 currit cum aliqua par-
 te aprilis et aliqui fe-
 re totus includitur.
Tempe estatis at-
 tribuitur medietas
 maii et totus iunius
 et medietas iulij. **T**e-
 poris estus attribuitur
 medietas iulij et to-
 tus augustus: et pri-
 ma medietas septem-
 brii et est tempus estus

gratius in calore quam tempus estatis. et idem sic noxiatur sic et de frige
 gore et hyeme deum est in contraria qualitate. **N**ox et die
 es. ista circueunt omnia tempora. **N**on requiescit. id est pericula non
 cessabunt decetero propter diluuium sed deducuntur secundum ordinem suum.
In ea. viij. ubi dicitur in postilla. **E**x hoc dicto et alijs predi-
 ctis potest colligi etc. **A**dditio.

Quod dicitur quod cubitis archa intrasset aqua tpe diluuii
 id est magis curiosum quam utile: cum non solum huiusmodi noticia
 certa de hoc nulla prestat cognitio: vnde in credendis
 nec in agendis: sed nec etiam requiritur ad planam se expositionem
 quantumcumque enim archa aqua intrasset sine plus sine minus
 non variat ex hoc aliquid in expositione: scilicet. ut patet in mentem. et idem
 glosa nostra mentio de hoc non facit: nec ut credo aliquid scilicet
 nec etiam doctorum hebreorum nisi solum R. a. s. qui in huiusmodi vanis
 questionibus per modum questionis facit longam altercationem: dato
 etiam quod hec inquisitio requireretur vel esset aliquo modo
 utilis. rationes tamen a postillatore ad hoc probandum inducere
 nullam videntur habere efficaciam: nam presupponit ad hoc
 probandum quedam manifeste non vera. **D**icit enim per quod si archa
 intrasset aqua. xv. cubitis quod non fluctuasset. eo quod fundus ar-
 che capita montium tetigisset: quod non est verum: nam potuisset ar-
 cha fluctuare in locis non montuosis que sunt maior pars et pri-
 cipua vniuersae terre. non enim necesse erat quod super archa transisset
 super capita montium. ut manifestum est. **D**icit etiam deducere

q̄ decrementū cōsistebat cubiti duratit p̄ quattuor dies et
dimidiū z sextā p̄tem vni⁹ diei: z hoc diuidendo. lxx. dies
q̄d fuit t̄ps decrementi p̄. xv. p̄tes qui est numerus cubito
rum quibus aq̄ excedebat montes: vt largius hoc videt̄
deduci in postilla: q̄ quidem deductio manifesta est inua
lida: q̄d sic p̄z: nam cum aq̄ de sui natura sit fluida: opo
ret q̄ orbiculariter se habeat circa centrum. Ex q̄ sequit̄ q̄
multo maior quātitas aq̄ p̄tinebat in summo cubito pri
mo exccato q̄ est remotior a centro q̄ in cubito immedia
te sequēti qui est p̄p̄inquo: cētro: z p̄ his minoris capaci
tatis: z sic de sequētib⁹ intantū q̄ cubit⁹ vltim⁹ qui terras
mediate circū dabat p̄tinebat minorē quātitatē aq̄ respectu
cuiuscūq̄ cubiti supioris: vt satis patet cuilibet aduertenti.
Presupponit etiā in dictis suis licet nō exprimat: q̄ su
per montes armenie in quib⁹ requieuit archa creuerūt aq̄
xv. cubitis: z hoc est ignotū seu incertū: nam si montes ar
menie nō sunt de altissimis montiū: tūc aq̄ creuit sup̄ eos
plusq̄ xv. cubitis. excessus em̄ cubitoz. xv. intelligend⁹ ē
respectu summoz montiū: vtz p̄ literā dicentē. Opertiq̄
sunt montes excelsi sub vniuerso celo. xv. cubit⁹. Presup
ponit etiā q̄ aque quilibet die decresebāt eqliter q̄d die esse
p̄babile. q̄d quidē p̄suppositū nō facit ad p̄positū suū cō
cludendum: nam dato q̄ tanta quātitas aq̄ decresceret in
vna die sicut in alia: ex hoc t̄m nō sequit̄ q̄ tanta quātitas
cubiti seu altitudinis aq̄ decrescat in vna die sicut in alia:
rōne iam dicta: nam vni cubitū in altitudine positum est
multo maioris capacitatis q̄ aliud cubitū nō intanta po
situm altitudine vt dictū est. si aut̄ quis dicat cum p̄dicta
q̄d vt dixi sit potius curiosa q̄ vtilis cur circa eā tantā fe
cerim altercatōnem. Dicendū q̄ hoc introduxi ad osten
dendum ineptitudinez ipsius. A. s. a. in expōne sacre scri
pture: licet eū frequenter allegat postillator.

Replica correctorij p̄tra burg. vanū.
Ca. viij. vbi postil. attendit varias sanctorū opini
ones de arche quātitate quibusdaz sententibus q̄
eius quātitas attendenda esset fm̄ cubitos geome
tricos alijs fm̄ cubitos vsuales: sic q̄ beatus Aug⁹. Ori
ge. p̄mendās. xv. de ciui. dei ca. xxvij. stat cum prima men
tura p̄cludens q̄ qui talē magnitudinē nimis reputat̄ cog
sitem centuz annos quib⁹ fabricata est archa. vñ z glo. or
di. allegās eundem b̄m Aug. dicit: q̄ si p̄ noe z tres filios
eius in centum annis archa tante magnitudinis fabricari
nō potuit non miruz alios artifices assumptos zc. vide in
glo. xvij. Idcirco videbat̄ idem postillator rōnabiliter di
sp̄tādū de arche ingressu in aquā: sciēs q̄ oportet nates
magnas plus ingredi q̄ minores p̄cludens q̄ nō potuit
secure ingredi. xv. cubitis h̄ min⁹: q̄ als periculum fuisset
nafragij ad cacumina montiū: q̄ tm̄. xv. cubitis fuerunt
coop̄ta: quā disputatōez burg. valde egreferēs postil. pro
curiositate reprehendit plus exis curiosus ne dixerim va
nus: q̄ vana assumit ad reprobatōez postil. Primo nāq̄
dicit postil. assumere quedā manifeste nō vera: in h̄ q̄ dix
it archā latā sup̄ montiū cacumina nō fluctuasse si. xv. cu
bitis ingressa fuisset aq̄s: hoc dicit esse falsuz ex medio q̄d
in vico straminū nō valuisset: vicz q̄ archa posset in locis
nō montuosis fluitare. non erat inquit necesse q̄ archa sp̄
trāsiret sup̄ capita montiū. Ecce quantū burg. p̄cludit. cō
cessis em̄ illis adhuc stat dicituz postill. q̄ si aliq̄ impetu
aq̄z z ventoz archa fuisset lata sup̄ cacumina montiū vitz
nafragiū tactu arche ad montes affuisset in illo casu. i. si
xv. cubit⁹ aquā intrasset. Q̄ aut̄ aliq̄ et si nō sp̄ archa fer
ret sup̄ cacumina: optet burg. p̄cedere nisi vellet fingē mira
culū z sic nihil valet ipsius argumentū. Q̄ aut̄ secundo
burg. dicit p̄tra decrementū eqlitatē nō valet: imo sue p̄p̄ie
assertōni cōtradicit. dicit em̄ sup̄ de ope terciē diei q̄ ele
mentū aq̄ sit eccentricū zc. nūc aut̄ dicit: q̄ de sui nā fluidū
optet q̄ orbiculariter se h̄eat circa centrū. Eadē em̄ ratōne
q̄ fluidū nō optet q̄ nūc sit eccentricū: vbi sat̄ fuisset dice
re q̄ sic arida in principio apparēs p̄ hoim gnātōe tpe di
luuij coop̄ta fuit: ita ex alta p̄e nūc coop̄ta tpe diluuij fu
isset denudata: z redeūdo dina iussione ad locū suū dilu

uiū cessasset: z sic p̄babilia eēt q̄ dixit postil. z bar. impro
bavit. S̄nia ista trahi pōt a b̄ro aug. xvj. de ciui. dei ca. ix.
vbi dicit q̄ nulla discretiōis rō assignari valeat q̄re fra apud
nos debeat discoopiri z nō infra nos: z sic p̄iecturari pos
sent ātipodes. q. d. q̄ q̄ sola dei volūtas pōt assignari p̄ cā q̄
aq̄ relicta sue natu
re: q̄ fluida: q̄re tpe
diluij a parte infra
nos denudata flux
isset ad p̄es n̄ras et
refluxisset iux̄ arbi
trū dine volūtatē et
cessasset diluuiū: vñ
dicit si placet sic di
ctū ē supra ca. j. cor
recto. iij. Ca. ix.

Enedixitq̄ de⁹ **C**ir.
noe z filijs ei⁹ z dixit
ad eos: Crescite z multipli
camini z replete terrā z ter
roz vester ac tremor sit sup
cūcta aialia terre z sup̄ oēs
volucres celi cū vniuersis
q̄ mouent̄ sup̄ terrā. Om̄s
p̄sces mar̄i manui v̄re tra
diti sunt: z om̄e q̄d mouet̄
z viuit: erit vobis in cibū.
Quasi olera virētia tradi
di vobis oia excepto q̄ car
nez cū sanguie nō comede
tis. Sanguinē em̄ aiaz ve
strarū requirā de manu cū
ctarū bestiaz: z de manu
b̄ homis. **B**e manu viri z de

aq̄ relicta sue natu
re: q̄ fluida: q̄re tpe
diluij a parte infra
nos denudata flux
isset ad p̄es n̄ras et
refluxisset iux̄ arbi
trū dine volūtatē et
cessasset diluuiū: vñ
dicit si placet sic di
ctū ē supra ca. j. cor
recto. iij. Ca. ix.
Enedixitq̄ de
us noe. Hic cō
sequē describit̄ stat⁹
noe post diluuiū: et
p̄ q̄tum ad dei b̄n̄fi
ciū. sc̄do q̄tum ad ip̄s
us exercitiū: ibi. Ce
pitq̄ noe vir agrico
la. Circa primum p̄
describit̄ dei b̄n̄ficiū
q̄tum ad collatiōez
boni. sc̄do q̄tum ad
amotōez mali: ibi.
Hoc q̄ dixit de⁹ ad

noe. Circa primū describit̄ p̄ b̄n̄ficiū ip̄s⁹ dei erga noe z fi
lios eius in sp̄ualib⁹ cū dī. a **B**ndixitq̄ de⁹ noe z fi. ei⁹
gram suā in eis augmētando. Sc̄do tangunt̄ dei b̄n̄ficia
in tp̄alib⁹: z p̄ q̄tum ad p̄seruatōez sp̄i q̄ est p̄ generatōez
cū dī. Crescite z multipli. zc. Sc̄do q̄tum ad p̄sidentiam
domini sup̄ bruta: cū subdit. **E**t terror v̄ zc. non tū
sic est intelligendū q̄ ip̄s⁹ z filijs ei⁹ sit datū tān̄ dominiū
sup̄ aialia: sic h̄bat adā in statu innocētie. h̄ q̄ sunt dome
sticabilia p̄ hoim z nāliter timēt faciē hois. Tercio tangit̄
tur b̄n̄ficiū dei q̄tum ad p̄seruatōez indiuidui p̄ nutritōez
cū dī. c **P**ēs pi. ma. zc. tūc em̄ p̄cessit eis de⁹ q̄ possent
vesci p̄sces z carnib⁹ duplici rōne. Vna q̄ terra p̄ diluui
um fuit peiorata sic dictū ē. z iō terrenascētia nō sunt ita
nutritiua sic aū. Sc̄da q̄ nā hūana facta ē fragillior: z iō
cōcessus ē victus latior: vñ sequit̄. **Q**uasi olera zc. i.
sic hoī p̄cessit vesci oibus terrenascētib⁹: ita vob cōcedo
vesci p̄sces z carnib⁹. e **E**xcepto q̄ car. cū sanguie nō
comedetis. Ab illa generalitate istud accipit̄: z exponitur
a iudelsvno mō sic. Carnē cū sanguie. i. mēbz abscisuz de
aialia viuo. q̄ istō v̄ crudele z inhumanū. Alio mō vt p̄ h̄
intelligat̄ phibitū strangulatū: s̄mersum: z p̄ se mortuz
z h̄mōi q̄d mort̄ absq̄ sanguis effusione. Tercio mō itel
ligit̄ vt p̄ h̄ intelligat̄ phibit⁹ eius sanguinis sepatim a car
ne: ac si diceret carnē cū sanguie zc. i. h̄ eius carnū sit vo
bis p̄cessus: nō tū eius sanguinis. Quarto mō sic exponit̄
tur **A**ut. xvij. q̄ si aliqd̄ accipet̄ venatōne vel aucupio p̄i
us deberet̄ effundi sanguis q̄ comederet̄. Et rō hui⁹ exce
ptōnis subdit. **S**anguinē em̄ aiaz viar. i. corponz
aiaroz. g **R**equirā de manu cū. best. zc. q̄d exponit̄
dupl̄: vno mō do q̄ de⁹ requirit̄ vltōnem de homicidio:
nō solū si fiat māu hois immediate sed etiā si fiat mediāt̄
bus bestijs sic tyrāni tradebāt martyres bestijs deuoran
dos. Alio modo vt homo nō solum puniat̄ p̄pter homici
dium: sed etiā bestia si interficiat homines p̄pter facti hor
rorem: q̄uis animal brutum peccare non possit: vnde z le
uitici. xx. dicit. Qui cum iumento z pecore cōserit morte
moriatur: pecus quoq̄ occidite. h **D**e manu viri et de
manu fratris eius zc. Hoc similiter dupl̄iter exponitur
vno modo sic. De manu viri. id est fortis z audacis. Et de
manu fratris. id est quantumcūq̄ propinquus: vt potet̄ p̄
hoc ostendatur q̄ homicida nō euadet diuinam vltōem
A f iij

nec propter fontitudinē suā: nec propter p̄p̄n̄q̄t̄atē. Al̄io
mō vt p̄ h̄telligat pens homicidij volūtarij cū d̄r. De ma
nu viri. z casualis seu fornicij cū d̄r. Et de manu fr̄is ē. i.
d̄ manu illi q̄ diligebat occisus tanq̄ fr̄at̄ē p̄p̄riū: q̄ etias
c̄alis homicida lege p̄nit̄. deberet enim fugere ad vnā ci
uitatez refugij z sic

manē q̄i exul a ciui
tate sua vsq̄ ad mor
tes sūmī sacerdotis
vth̄. j. An. xxxv. ca
pitulo. **Quicū**
q̄ effuderit s̄c̄. scien
ter et a p̄posito. k
Effunderit sanguis il
lius. Et rō s̄c̄ p̄
pter dignitatē natu
re h̄uane: cū subdit.
Ad imaginē r̄c̄.
et pater. m. **Hec**
quoq̄ dixit deus ad
noe. **Hec p̄ter d̄scri**
bitur dei beneficij
erga noe z posteros
ei q̄ p̄tuz ad amotio
nem mali. lz em̄ iaz
asscurasset eos d̄ d̄
luuio ampli nō fu
turo p̄ verbū: h̄ am
pli asscurat p̄ sen
sibile signū: vicz per
apparitionēz iridis
z p̄tuz vsq̄ ibi.

Et recordabor fe
deris r̄c̄. nō q̄z obli
uio cadat in deo: vt
supra dictū ē: h̄ d̄ci
tur recordari alicu
ius q̄i s̄buenit ei q̄z
sic s̄bueniendo se h̄z
ad modū recordat̄is
ip̄ius. **Hoc est**
signū federis. tūc em̄
d̄s fecit apparē iri
dem: z oñdit ip̄i noe vt decetero cognoscere istud signū cū
sua posteritate. Circa h̄ aut̄ q̄rit quomō iris sit signū fede
ris cū p̄cedat ex causa naturali. z d̄cūt aliq̄ q̄ vsq̄ ad dilu
uium nō fuerat pluuia nec iris apparuerat: h̄ h̄ nō videtur
r̄onabiliter dictū cū pluuia fiat ex dispositōe aeris z motu
stellarū z iste cause m̄lto tpe p̄cesserāt: p̄pter qd̄ nō est veri
sile qui z effect̄ cōsecut̄ fuisse mult̄ vicib̄: z idō aliq̄ d̄
cūt q̄ licz p̄cessissent nubes z pluuie: nō tū fuerāt nubes in
tali dispositōe q̄ ibi generaret̄ iris: q̄z ad generatiōez iridis
requirit̄ nubes dep̄ssa: z an̄ nubē dep̄ssaz nubes rozida: vt
h̄. iij. methau. q̄z iris generat̄ in nube p̄ modū speculi. vbi
requirit̄ receptio in rozatiōe z terminatio in d̄sitate nubis. sic
in speculo requirit̄ sp̄cicitas vitri. z dep̄ssitas pl̄ubl̄ termi
nans. **Dicūt** igit̄ p̄mo facta z talis dispositō q̄i deus oñ
dit ip̄i noe iride. sed hoc nō videt̄ veruz. q̄z fm̄ s̄ng. deus
res q̄s cōdidit sic adm̄strat vt eas p̄p̄rios motus agere si
nat. z idō cū talis apparitō fiat ex cā naturali nō est verisile
cū multotiēs p̄fuit eius cā qui z p̄ cōsequis effect̄ cōcomi
tabat̄. vñd̄ idē incōueniēs est negare q̄ pluuia an̄ diluuiū
fuerit z q̄ iris apparuerit vt videt̄. **Supposito** igit̄ q̄ appa
ruerit an̄ diluuiū. **Dicūt** tū aliq̄ q̄ nihilomin̄ p̄ diluuiū
est datū in signūz diluuij. nō futuri. nec est signū ad plac
tuz. vt noia significat̄ res. sed est signū naturale sic digestio
v̄ine est signū futare sanitatis. vel mort̄ nō future ex illa
egritudine. **Ad cui⁹** intellectū p̄mitūt modū generatiōis
iridis. quia nō generat̄ tpe multū sicco nec multū pluuio
so. eo q̄ generat̄ in nube rozida opposita ip̄i soli. z hoc q̄i

manu fratris eius requiras
aiāz homis. **Quicūq̄** effu
derit humanū sanguinē s̄c̄
detur sanguis illius. **Ad**
imaginez dei quippe fact⁹
est homo. **Glos** autē cresci
te et multiplicamini: et in
gredimini sup̄ terrā: et im
plete eam. **Hec** q̄z dixit de
us ad noe z ad filios eius
cum eo. **Ecce** ego statuam
pactum meum vobiscum z
cū semine vestro post vos
z ad omnē aiām viuentein
q̄ est vobiscū tam in volu
crib̄ q̄z in iumētis z pecu
dib̄ terre: cūctisq̄ q̄ egres
sa sunt de archa z vniuers̄
bestijs terre. **Statuam** pa
ctū meū vobiscū: vt neq̄q̄
vltra interficiet̄ om̄is caro
aquis diluuij neq̄z erit de
inceps diluuiuz dissipans
oēm terraz. **Bixitq̄** deus.
Hoc est signū federis qd̄ do
inter me et vos et ad oēm
aiām viuente q̄ est vobiscū
in generatiōes sempiternas

sunt vapores in aere sufficētes ad generatiōē talis nubis
nō tū sunt in tanta abūdantia. qui calor solis possit eas de
vincere sic q̄ nō sequit̄ ex eis magna pluuia. z idō est signū
naturaliter significās diluuiū nō futuri de p̄p̄n̄quo. q̄z si
gnificat remotionē diluuij de p̄p̄n̄quo futuri. scz remotio

Arcū meū ponā in nubib⁹
celi z erit signū federis inf̄
me z inter terrā. **Cunq̄** ob
duxero nubib⁹ celū: appa
rebit arcus meus in nubib⁹
et recordabor federis mei
qd̄ pepigi vobiscū: z cū oī
anima viuente q̄ carnē ve
getat: z nō erūt vltra aque
diluij ad delendā vniuer
sam carnē. **Eritq̄** arc⁹ me⁹
in nubib⁹ et videbo illuz z
recordabor federis sempit̄
ni: qd̄ pactū est inter deū z
omnē animā viuētē vniuer
se carnis q̄ est sup̄ terram.
Bixitq̄ d̄s ad noe. **Hoc**
ē signū federis qd̄ p̄stitui in
ter me z omnē carnē super
terram. **Erāt** ergo filij noe
q̄ egressi sunt de archa sem
cham z iaphet. **Porro** chā
ipe est pater chanaā. **Pres**
isti filij sūt noe z ab his d̄s
seminatū est om̄e gen⁹ ho
minū sup̄ vniuersam terrā.
Cepitq̄ Noe vir agricola
exercere terrā: et plantauit

nez vapori in tanta
multitudine q̄ inde
possēt generari plu
uie in tanta abūdan
tia q̄ sequat̄ diluuij
inūdatio. verūtamē
quia talis dispositō
aeris nō semp̄ durat
ideo vna apparitio
nō est signū diluuij
decetero nō futuri:
sed apparitio conti
nuata p̄ frequētem
apparitōem: z ideo
dicūt q̄ ante diluui
um nō fuit signū di
luuij nō futuri. q̄z ta
lis apparitio fuit in
terrupta magno tē
pore ante diluuiuz
Sed hoc dictū vide
tur esse cōtra verita
tem z cōtra textum
accipit̄ em̄ causaz di
luuij partialē pro to
tali. i. q̄ pluuie fue
rint z possint esse to
ta causa. qd̄ ē falsuz
q̄ diluuiū generale
de q̄ est questio nō
pōt causari natura
lit̄ vt dictū est supra
vij. ca. **Item** p̄ tex. q̄
cām diluuij actiuaz
attribuit virtuti di
nie ex influētia spe
ciali: z materā p̄nci
palē aquis oceanū
virtute diuina edu

ctis super terrā z multiplicatis vltra circūmīna montium
xv. cubitis. vii. s. vi. ca. dixit domin⁹. **Ecce** adducaz aquas
diluij super terram q̄ntum ad causam efficientē. z. vij. ca.
q̄ntum ad materialem d̄cūt. **Sup̄** sunt oēs fontes abyssi
magne z cataracte celi apte sunt. **Ex** quo p̄z q̄ causa mate
rialis z p̄ncipalis fuerūt aque oceanū. **Pater** igit̄ q̄ ap
paritio iridis nō pōt esse signū naturale diluuij generalis
nō futuri cū n̄ sit signū remotiōis cause nisi materialis tm̄
nec adhuc materie p̄ncipalis: h̄ secūdarie. vt p̄z ex textu
z idō d̄m q̄ est signū magis ad placitū. i. ex ordinatiōe di
uina inq̄ntuz d̄s ordinauit q̄ apparitō iridis decetero esset
signū rememorationū pacti vel federis ip̄i dei facti ad noe
q̄ diluuiū decetero nō induceret̄ generalit̄ terrā disp̄dēs si
cut d̄ in textu. **Eritq̄** arc⁹ me⁹ in nubib⁹ z videbo illū z re
cordabor federis r̄c̄. **Ex** q̄ p̄z q̄ an̄ diluuiū nō fuit in signū
hul⁹ lz appuerit: q̄z tale pactū vel fedus nō erat adhuc insti
tutū: h̄ pacto facto d̄s instituit apparitōez iridis sine ip̄az iri
dē de nouo in signū hul⁹ pacti vel federis: lz iris sit res na
turalis z ante diluuiū fuerit: sic aliq̄ p̄tingit in h̄uānis q̄
lapis magnus q̄ d̄m stetit in aliq̄ loco immobilis de nouo
statut̄ in signū alicui⁹ distictōis vtpote h̄ditatū vel regno
rū. **Erāt** igit̄ filij noe. istud ponit̄ p̄ q̄ndaz recapitulatōz
z vt exp̄inat̄ qd̄ seq̄t̄. **Porro** chā ipe ē pa. chanaā. istō
sp̄alit̄ exp̄mit̄ eo q̄ d̄s durat̄ erat filijs isrl̄ fraz chanaā
rū. **Cepitq̄** noe vir agricola. **Hic** d̄scribit̄ stat⁹ noe p̄
diluiū q̄ntū ad exercitiū. erat ei fra p̄ diluuiū peiorata. vt
s̄. d̄c̄m ē. z idō diligebat diligētiōz cultura. **Et** pl̄. vineā

licet em esset pducta a terra erat tñ qñ siluestris dimissa et ipse diligenti coluit. **B**ibensqz zc. i. grabat ei foritudinē vini q̄ pu' erat in expta. **E**t nudat' zc. i. discooptus in pūb' inferiorib' qd̄ cū vidisset chā p̄ chanaā h̄ noiat chanaā qz fm aliq̄s ipse p̄ vidit p̄ suo chā idicauit. fm alios qm̄ h̄ agf̄ d̄ malicia ipi' cham q̄ irreuerēter se hūit ad p̄tem. t̄do fit mentio h̄ de filio ei' chanaā: q̄ secutus ē malos mores patris z tantum creuit malicia in poster' q̄ postea interfecti sūt de mādato dñi z ter ra eoz data est filiis israel. **3** **B**erenda zc. **E**x h̄ p̄ q̄ ho mines adhuc n̄ vrebant femoralib' sed postea inuenta sunt p̄ a quada' muliere q̄ vacata fuit Semi ramis: vt h̄ in histo ria scholastica.

A nunciavit zc. vt inctaret eos ad derisionem p̄ris h̄ ip̄i ecōtrario voluerunt eū honorare ei' turpitudinem tegendo t̄do sequit'. **E**t vo sem z iaphet zc. **E**t patz lra vsqz ibi. **B** **M**aledict' cha. maledixit patri in filio: qz fil' istud flagitū incepit: vt dictū ē fm aliq̄s vel aliter vt p̄ h̄ oñdat q̄ ipse chā nō solū eēt maledict' in p̄sona sua:

h̄ q̄ etiā ista maledictio ad suos posteros deriuaret: z qz si cur irreuerētia p̄na meref̄ maledictōez ita reuerentia bñdictōez: t̄do subdit'. **B** **B**ndict' dñs de' sem. vidit em̄ i sp̄i ritu q̄ cult' vni'us dei remāsurus erat in filiis sem alijs ad ydolatriā declinatibus qd̄ nō pōt fieri sine gr̄a di sp̄ali: t̄do in benedictōe ip̄ius sem bñdixit dño. p̄ h̄ em̄ q̄ p̄ponit i hac bñdictōe ip̄m sem ip̄i iaphet oñdit q̄ sem fuit p̄ncipalis in reuerētia p̄ris: z induxit ip̄m iaphet ad hoc.

Dilatet de' iaphet. p̄ h̄ oñdens q̄ eēt dilatat' in multitudine plis. **E**t habi. in taber. sem. **I**stud exponit dupliciter: vno mō vt referat ad ip̄m deū: vt sit sensus: q̄uis iaphet sit dilatat' in multitudine gentiū ab eo descēdentiū: n̄ nō habitabit deus in eo p̄ verū z sp̄alem cultū: h̄ in ip̄o sem: qz ab filiis ab eo descēdētib' factū ē tabernaculum feder' tpe moysi: z templū tpe salomonis in q̄bus dñs de' habitasse. **A**lio mō vt referat ad ip̄m iaphet vt sit sensus q̄ aliq̄ descēdētes de iaphet habitēt in tabnacul' sem i. in tabernaculo z tēplo: qz in festiuitatib' solētib' aliqui gētilēs q̄ descēderāt de iaphet ascēsurī erāt cā oionis i tabernaculū z templū: vt h̄ Jo. xij. **D**el qz in aduentu xp̄i z p̄dicatōe euāgely cecitas p̄igit in isrl' q̄ descēdit de sem: et plenitudo gentiū q̄ descēdit de iaphet intrauit ecciaz p̄ fidei susceptōez: vt dicit ap̄ls an̄ Ro. xj. z sic habitauit in tabernaculis sem. **C**etera patent.

An ca. ix. vbi d̄ in postil. **E**t rō h̄ exceptōnis subdit' zc.

A hoc q̄ deus phibuit hominib' d̄ comedat' caro aialis: **A**dditio. j. **A**micidii nō h̄ rō ad h̄ non comedat' caro aialis: qz sanguine: q̄litercūqz exponat'. hō em̄ nō p̄cedit in esum hoīs nec alicui' aialis: sicut aialia sunt cōcessa ad

esum hoīs: vñ in hoc loco vbi n̄sa lra dicit. **S**anguinē. n̄. aiaz v̄iaz requirā lra hebraica h̄z. **D**erūth sanguinē aiaz v̄iaz requirā. exponit sic: licet em̄ vob' p̄cesserim ocellio nē aialiu: nō tā hoim. **E**t exponant' cetera sic. in postilla.

In eo. ca. ix. vbi dicit in postil. **S**upposito igit' q̄ apparuerit ante diluuiū zc.

Additio. ij. **Q**uod aut' iris apparuerit an̄ diluuiū satis p̄z ex veritate lfe: nam vbi translatio n̄sa h̄z. **I**rcū meū ponam in nubib' zc. **E**x q̄ videt' q̄ an̄ diluuiū fuerat positū licet tunc nō in signū. expō aut' quā h̄ic refutat postillatoz videt' satis sustinenda. **P**ro q̄ sciendū q̄ inter siḡ q̄ sunt ad placitū sic noia et res p̄ ea significatas sepe aliq̄ inuenit' p̄gruetia. vnde ex h̄ q̄ adā imposuit noia cūct' aialibus: vt d̄ Gen. ij. arguit doctores q̄ adā scilicet omniūz aialiu naturas: qd̄ nō seq̄ret' ex hoc nisi noia natur' rerum p̄gruerēt: t̄do in p̄posito l̄z apparitio iridis ad placitū. s. ex ordinatōe diuina sit signū q̄ decetero nō inducat' generale diluuiū: vt lra sonat: nō tollit' ex h̄ q̄ inter signū et rez signatā sit aliq̄ p̄gruentia nālis: q̄ quidē p̄gruentia ē. nam ad generatōez iridis requirit' q̄ in aere nō sit mltā siccitas. nec multa hūilitas. h̄ q̄ iste dne q̄lirates sint certo mō p̄portōnate: vt tactū est in supradict' opinionib'. z inde est q̄ p̄tolome' in q̄driplito dicit q̄ cū iris appareret statim p̄t' ip̄s pluuiosum ē signū serenitat' future. vñ ex illa expōne quā reprobat postil. seq̄tur q̄ cā actiua diluuij non fuisset v̄t' diuina: nec etiā q̄ cā malis ip̄i' l̄z p̄tialis eēt aq̄ occēant: h̄ dicit q̄ appetitio iridis ē signū q̄ hūilitas nō ē in tanta abundantiā q̄ seq̄tur magna pluuiā: z t̄do est signū nāle p̄ueniēs ad significandū diluuiū nō futurū de p̄p̄nq̄: non tñ p̄ h̄ intelligit' q̄ sit signū oimō necessariū: sic nec digestō vine: de q̄ postil. exemplificat' ē signū oimō necessariū future sanitat'. vnde p̄dicta expō nō v̄t' repugnare textui: nec rōni: nec etiā est oimō incōpossibilis cuz expōne postilla. q̄ est ra. moy. gerunden. stant em̄ sil' q̄ iris sit quedam res nālis z q̄ fuit an̄ diluuiūz z q̄ postea ex bñplacito diuino fuit datū i signum: z q̄ h̄ signūz sit cōgruens rei p̄ ipsum signare: vt dictum est.

In eodem. ix. ca. vbi d̄ in postilla. **E**t habitet in tabernaculis sem.

Additio. iij. **I**n videtur p̄termittenda in hac p̄ima expōne fm quā intelligit' q̄ de' inhabitet in tabernaculis sem illa summa z ineffabilis habitatio diuina q̄ verbū dei habitauit in nob' Job. j. q̄ quidē habitatio fuit p̄ z p̄prie in tabernaculo: virginis gloriose descēdenti' de sem in cui' officio legit' eccl'ia illud Eccl'ij. cap. **E**t q̄ creauit me requieuit in tabernaculo meo: vnde in his bñdictōnibus status vtriusqz leg' diuine p̄phetizaf. in p̄ima em̄ bñdictōne dixit: **B**enedictus dñs de' sem: qd̄ intellr de cultu vni' dei remāsurus in filiis sem: vt in postil. d̄ qd̄ p̄tinet ad statū veteris leg'. **I**n sc̄da vo bñdictōne vbi dicit. **E**t inhabitet. s. deus in tabernaculis sem intelligit' status noue legis: in quo habitauit in tabernaculis sem p̄ carnis assumptionē mō p̄dicto: z in q̄bus etiā habitat sacraliter in sacraficio altaris: z etiā p̄ amplioris gr̄e infusionē. exponendo aut' li **E**t inhabitet in tabernaculis sem. sc̄do mō. s. q̄ referatur ad iaphet nō d̄z intelligi sic q̄ iaphet habitare in tabernaculis sem eēt sem exclusus ab illa habitatōne: h̄ q̄ iaphet simul habitasset cū sem in tabernaculis suis: quada' tamen p̄mitate remanente ip̄i sem: iuxta illud ad Ro. j. ca. **I**udeo primum z greco. vnde z tabernacula dei de quibus h̄ic agitur ip̄i sem p̄ncipaliter intitulantur.

Replia correctorij p̄tra **B**urgen. iudai'zantem.

In ca. ix. vbi postillatoz multipliciter exponit illuz passum. **C**arnem cū sanguine nō comedetis. **B**urgen. nutritur diuinor' p̄ceptorum curiosius inquire re ratōnem: que tamen sepe ad diuinam resoluunt' voluntatem: cui' ratio querenda nō est: z videtur h̄ic assumere p̄sonam serpentis qui dixit: **C**ur p̄cepit vobis deus zc. su p̄ra. iij. capi. sed z verum fatear z si illius p̄cepti possent

et pbyee et morales rationes assignant. certum tñ est qd p-
hibito homicidij nõ assignat p ei rone vt putat burg. cū
dñ. Sanguinē aiaz vestrarū requirā rē. h p b dcm respon-
det tacite qñi. Qd em generalit dcm est. Dñe qd mouet
et viuit sit vobis in cibū: queri possz cū hō moueat et viuit
hō hōi cib⁹ fieri de-
beat aut possit. hñ-
det huic tacite qd-
ni q quia ex lra san-
guis hūanis ipne
nō dz effudi igit ex-
cipit hō ab illa con-
cessiōe gñali. qd dñ
Dē qd mouet et vi-
uit sit vob i cibū: et
formā ratō sic. Car-
nē cū sanguie nō co-
medet. igit caro hu-
mana nō erit vobis
in cibū seu cibū. te-
net pñtia p mediaz
in lra positū. qz ho-
mis sanguis nō dz
effudi. et seqt qd cū nō
posset sine sanguie
māducari tōqz addi-
tur pena effundētis
sanguinē hūanū cū
dñ. Sanguinē aiaz vraz reqrā. ¶ In eo. ca. cū postill. repro-
basset opinionē d iride dicentē qd est signū naturale nō ad
placitū institutū diluuij nō futuri: burg. vt habeat p postil-
latoz dicit: volēs qd habeat quandā cōgruentiā naturalez
vt dñ in postilla. id est signū naturale. Sz cōcesso antecede-
te pñtia nō valet. manifestū em est qd illā pgruentiā natura-
le habuit añ diluuiū sic p⁹: qz eodē mō generabat sicut p⁹
Ex hñmōi igit pgruentiā naturali nō pōt argui qd sit signūz
naturale in ppatōe diluuij: imo sic arguēdo seqt qd hō nō
esset signū ad placitū institutū: h potius naturale: qz habz
cōgruentiā talē naturālē ad significatū dñ em hō qz ab hu-
mo. si ei burg. fidelit referret opinionē postilla. nō diceret
qd opinio reprobata staret cū postilla. nō ei stāt sñ qd quis
sit ibi aliq pgruentia qd iris sit signū naturale et nō vt li hō ad
placitū: et qd sit signū ad placitū remōratū pacti diuini
illa etiā opponunt vt p⁹. ¶ Itē in eo. ca. vbi postill. expōit
illū passuz quō iaphet hitaret in tabnacul sem: qñ cecitate
sñ se indignā faciēte intrauit plenitudo gentiū rē. Burg.
p sua gēte dūnicās iudaizādo dicit qd h intelligendū est qd
sem p h nō sit exclusus de tabernaculis h qd iaphet ibi ha-
bitante remāsit ipi sem qdaz pmitas: iuxta illud ad Ro. j.
Iudeo pñmū: et greco. h allegatū modicū facit p pmatu
iudeoz nisi p pmatu tpis: qz vtus dei: et si sit in salutē oi
credēt pñmū tñ ipe illuxit iudeo et greco. fm aut pmatuz
dignitatis de q burg. loquit vñ dicit ad Ro. x. nō est distin-
ctio iudei et greci. nā idē dñs oim in salutē apd quē idē lib
et fu⁹: quō em iudeis assignabit pmatū in eccia. que taber-
naculū sem dñ etiā a burg. qbus paul⁹ et barnabas dixert.
Vobis qdez optebat pñmū loq verbū dei. h qm repellitis
illud et indignos vos iudicatis eterne vite: ecce pueritmur
ad gētes. sic em pcepit nobis dñs. ita hñ Act. xij. Quō in-
qz pmitua assignat eis in eccia q noie reliqaz q salue sūt
intelligunt Esa. x. et ita p aplm auctas illa exponit ad Ro
ma. ix. nisi fore bur. p iudeos velit intelligē xpm et aplos
qs pmatū hñ in eccia dei fateoz: cū eo. nō tñ vt iudeos sed
vt xpm et xpianos. passus em h intelligit de repulsa iudeo-
rum et gentium electōe.

Esunt generati-
ones filiorum noe: sem
cham et iaphet. Natiqz sūt
eis filij post diluuiuz. Filij
iaphet gomer: et magog: et
madai: et iauan: et thubal et
mosoch et thyras. Porro
i filij gomer assenez et riphat
et thogorma. Filij autē ia-
uan helisar et tharsis cethim
et dodanim. Ab his diuise
sunt insule gentiū in regio-
nib⁹ suis vnusqzqz fm lin-
guam suā et familias suas i
nationib⁹ suis. Filij autem

Esunt generati-
ones filiorum noe. Postqz descripta est
ipius noe generatō. h describit sue generatōis mul-
tiplicatio. et p describit multiplicatio sue generatio-
nis. scdo electio vnus pñs. xj. ca. Adhuc p describit mul-
tiplicatio generationis iaphet. scdo ipius cham: ibi. Filij

autē chā. tercio spūs sem sibi. Sem qñoz nati sunt. Tres
primū ponit multiplicatōez filioz noe in generalit: et p⁹ vt
descēdat ad filios iaphet in spali dicēs. b Filij iaphet
rē. Et p agit de multiplicatiōe filioz iaphet vt cōtinuet di-
cta dicēdis. qz in fine pce. ca. loqndo de filijs noe sermone
terminauerat in ipō
iaphet. Consideran-
dū qd sicut dicit bea-
tus Hiero. li. de he-
brai. qñi. Filij ia-
phet possiderunt in
asia terram ab ama-
no et tauro mōtib⁹
vsqz ad tanai flumiū
i europa vō vsqz ad
gadira noia locis et
gentib⁹ relinquentes
ex quib⁹ postea mu-
tata sūt plurima: ce-
tera pmanēt in se vt
aliq sili vt pñquo
c Gomer. a q no-
minati sunt galate:
et postea gallicy vt di-
cūt aliq. ¶ Et ma-
gog. a q descēderūt
schyete fm Hiero.
e ¶ Et madai. a quo

dicit sunt medi. ¶ Et ianan. a q greci. vñ in hebreo Gre-
cia adhuc noiatur iauan: et greci iones inde quarta lingua
grecoz dicta est ionica. inde etiā et mare ionicu. ¶ Et tu-
bal. a quo descēderūt hyspani. h ¶ Et mosoch a quo ca-
padozes descēderūt. vñ et apd eos adhuc mazedab ciuitas
nomiat. i ¶ Et thyras. a q noiati sunt thraces. Porro filij
gomer assenez vel aschenes et riphat rē. sequit. k Filij
autē iauā. a q dicit sunt elisei p. et post eolides. vñ et lingua
quinta grecoz eolis grece noiatur. ¶ Et tharsis. a quo
descēderunt Cilices. vñ et ciuitas metropolis eoz vocata
est tharsis. vñ nat⁹ fuit paul⁹ aplos. vt hñ in act. aploz. xxi.
sequit. m ¶ Ab his diuise sunt insule gentiū rē. Hoc dñ h
p anticipatōez. qz factū fuit postea tpe diuisionis linguaz
de qua hñ ca. seqn. n Filij autē cham. Dic pñr agitur d
multiplicatōe generatōis ipius cham cū subdit. n Filij
autē chā chus a q dicit sunt ethiopes. vñ et i hebreo ethi-
opia chus noiāt. o ¶ Et mesraim. a q egyptij. vñ et in he-
breo egyptus mesraim dñ. p ¶ Phuth. a q libies: q tam
primo vocati sūt phutei. vñ ibidē. s. in mauritania est flu-
uius qui vsqz nunc phut dñ. ¶ Et chanaā: a quo dicit sūt
chananei. quoz terra postea filijs israel data est r Filij
autē chus saba. a quo dicit sunt sabei: h et arabes sunt.
s ¶ Enila. a quo dicit sunt getuli. et sabbatha: a quo sabate-
ni. sequit. t ¶ Porro chus genuit nemroth. iste fuit q in-
duxit posteritatē noe ad faciendū ciuitatē et turrim p dñm
de qua dñ sequē. ca. id dñ. ¶ Ipe cepit esse potēs i terra.
qz p potentiā alios sibi submittebat: et nolentes ad opus
predictū cōpellebat. ideo sequit. ¶ Et erat robustus ve-
nator. i. oppressor hominuz. ¶ Corā dño. qz nihil latet
eius aspectum. 3 ¶ Ab hoc exiuit puerbiū. i. verbuz cōe
vulgatū. a ¶ Quasi nemroth rē. qñ em postea videbat
aliquis oppressor hoim vocabat alter nemroth. vel siles
ipī nemroth. b ¶ Fuit autē pñci. reg. eius babilon. h no-
mē hic dñ p anticipatōem: qz impositū est ppter diuisionē
linguaz ibi factā postea. ¶ Et arach. hec postea vocata
est edissa. ¶ Et calāne. q postea verso noie a seleuco re-
ge dicta est selencia e ¶ De ter. il. egres. est assur. ¶ Iud in-
terponitur hic occasionalit rone babilonis de qua imme-
diate factus est sermo. iste enim assur nō fuit de filijs chā:
sed filius sem. vt dicit. infra et quia volebat rebellare cōtra
deum cū nemroth in edificatōe babilonis. tō fugit de ter-
ra sennaar ad aliam longinquā regionē pñs inhabitatā
que ex nomine eius vocata est assyria.

Et edificavit ninive. edificavit enim civitatem que postea per longum tempus vocata est ninive a nino primo rege assyriorum. secundum Eusebium. et duravit illud regnum per mille. ccc. annos. sequitur. **H**ec est civitas magna. De cuius magnitudine dicit Hieronymus. Erat autem ninive civitas magna itinere dierum trium.

Aut vero Mesraim genuit. Isti populi sunt ignoti ut dicit Hieronymus. exceptis laabim: qui dicitur sunt libi: es: qui per vocabatur phurel a phur.

De quibus egressi sunt Philistinim: isti habitaverunt cum filiis israel in terra promissionis. dicit autem hebrei quod phetrusim et cellum commutabant ad invicem cocubitu virorum suorum: sic egressi sunt philistinim. **C**hanaan autem: hic describitur generatio chanaan. **G**enuit sydonem primogenitum suum. a quo nominata est civitas sydon que est in provincia phenicis. **E**t archeum. qui condidit archas oppidum in tripolim in radicibus libani situm. **C**yneum. qui civitate predicta propinquas nomine cyn edificavit.

Aradium a quo dicitur sunt aradii qui aradiam insulam possident angusto freto a phenicis litore separata. **M**athem a quo nominata est civitas emath. **F**acti sunt termini. **D**e civitates satis note sunt et describere inferius in scriptura. **D**e sem quoque. hic describitur generatio ipsius sem: et ponuntur ultimo. ut primum dicitur dicens: qui inferius prefiguratur scriptura de eis: dicit ergo. **D**e sem quoque. istum per nominat in spali: quod ab ipso denominati sunt hebrei quibus scribat moyses. ubi autem nostra translatio habet hebrei: hebrei dicitur transit. **H**eber enim est nomen proprium et compositum: quod significat unum hominem singularem de quo iam dictum est: et significat transitum. dicitur enim hebrei quod inter istos populos et alios erat quidam transitus: quem transferunt ad possidendam terram que erat ultra: id est vocati sunt filii transitis. **F**ratre iaphet maiore. dicitur autem iaphet frater ipsius sem: quod sociatus fuit ei in reverentia patris. **M**aiore. hoc refertur ad sem. quod maior fuit alijs fratribus dignitate: ut predictum est. hebrei autem dicitur maioris: et tunc refertur ad iaphet: qui secundum filium primogenitum noe. **F**ilij sem helaz. a quo dicitur est belamite. **E**t assur. a quo assyrii: ut dictum est. **A**rpaxat. a quo chaldei descendunt. **E**t lud. a quo iudaei. **E**t aram. a quo dicitur syrii. unde et in hebreo syria nominata est haram: cuius metropolis est damascus. **F**ilij aram hus. qui trachonitidis et damasci principatus tenuit: et inde dicitur aliquid iob fuisse natus. s. de terra hus: ut habet Job. i. ca. **E**t hul. a quo guarani et armeni. **G**ether. a quo etha et armeni. **E**t mes. a quo meones. **A**t vero arphaxat genuit sale. de quo ortus est heber: de quo iam supra dictum est. **N**atque sunt heber duo filij. nomen unum phalach. eo quod in diebus suis divisa sit terra. **E**t hoc dicitur

hebrei quod Heber habuit spiritum prophetice: Quia impositum nomen filio suo ex divisione terre que futura erat. **I**ectan genuit elmodad. Istorum populorum plurimi sunt nobis ignoti: ut dicit Hieronymus. vel propter longinquitatem terrarum vel propter mutationes populorum et nominum ex guerris et conversionibus vel alijs causis filibus. et per ista sequens ex predictis.

In ca. x. ubi dicitur in postilla. Istum primo nominat in spali et additio. **S**cet hebrei descendunt ab Heber filio sem: non tamen ab eo dicitur cuncti hebrei. per largius in additio supra **M**ar. ca. xxj. habetur: vide ibi et cetera

Replika correctoria contra Burgesium. **I**n ca. x. ubi dicitur in postilla. dicitur quod ab Heber dicantur hebrei. Burgesius se opponit dicens. Ergo hos descendentes ab heber dicerentur hebrei quod falsum est. ideo non ab heber sed ab abraam dicuntur hebrei: sicut tunc argumentum burgesium est contra se: quod ismaelite descendentes ab abraam: et in cultura virtus dei remanentes dicitur sunt hebrei alij nomine. Ita respondeo: quod et taliter vale

Rat autem terra labij unum. Postquam descripta est generatio noe multiplicatio: hic describitur unum partis electio. et permittitur quod ad aliquam sententiam reprobationis secundo addit quod ad alios etiam gratia electionis: ibi. **D**e ista generatione sem. reprobandi sunt autem alij: quod rebellaverunt contra dominum volentes facere turrim ubi possent servari post diluivum et hoc est quod describitur sic. **E**rat autem terra labij unum us. i. idiomatis. s. hebrei: quod versus solus fuit inter homines **C**unq. proficiscerent de oriente. **I**n illa enim parte recesserunt querentes sibi locum ubi possent simul manere quod nemin rothvolebat eos sibi suo dominio tenere.

Conueniunt cam. i. terram planam et magnam ad Baptam. **I**n terra sennaar. que nunc dicitur terra chaldeorum.

Re pot de filiis heber sicut abrae. **N**ec ista ratio sua cum responsione valet: quod constat decem tribus hebreos fuisse et esse: et tamen cultum unum dei defuisse. et ad ydola defluxisse: ut patet in libris prophetarum Regum et Paralipomenon. **V**erius est igitur dictum postillatoris sequentis dicitur beati Augustini. quod burg. ex debili motu sepe relinquit contra suam doctrinam propriam in questione pambula: ubi docet sanctorum reverentiam semper esse salvandam. **D**icitur namque beatus Augustinus. xvj. de civitate dei. ca. xj. quod hebrei dicitur sunt ab heber: licet posset esse quod ab abraam dicantur quasi abraei. **E**t quod beatus Augustinus. fuit illius opinionis in libro de sensu evangelista. retrahat tamen in secundo libro retracta. capi. xv. ubi ex intentione ponit propositum. similiter et Iosephus dicit ab Heber dictos hebreos in primo libro antiquitatum.

Capitulum xj. **R**at autem terra labij unum. **P**ostquam descripta est generatio noe multiplicatio: hic describitur unum partis electio. et permittitur quod ad aliquam sententiam reprobationis secundo addit quod ad alios etiam gratia electionis: ibi. **D**e ista generatione sem. reprobandi sunt autem alij: quod rebellaverunt contra dominum volentes facere turrim ubi possent servari post diluivum et hoc est quod describitur sic. **E**rat autem terra labij unum us. i. idiomatis. s. hebrei: quod versus solus fuit inter homines **C**unq. proficiscerent de oriente. **I**n illa enim parte recesserunt querentes sibi locum ubi possent simul manere quod nemin rothvolebat eos sibi suo dominio tenere. **C**onueniunt cam. i. terram planam et magnam ad Baptam. **I**n terra sennaar. que nunc dicitur terra chaldeorum.

Existat alter ad primū suū. Inducente em̄ ip̄o nem-
roth consenserūt in hoc facto. **F**enite faciam lateres
q̄ illa terra capestris est nō habēs lapidicinas. **G**enite
faciam nobis t̄. vtrūq̄ em̄ facere inceperūt vt turr̄
esset in medio ciuitatis tāq̄ eius fortalicū. **H**uius cul-
mē pringat ad celū
id est sit ita altum q̄
nō possit illuc attingere
diluuium. **E**t celebrem nomē
nostrū. et sic videt q̄
nō solum moti sunt
ad edificandū timo-
re diluuij. sed etiam
ex supbia. **K**Ante-
teq̄ diuidamur t̄.
In hebreo d̄r. **D**e
non disp̄gamur sup
faciem vniuerse ter-
re. i. ne diluuiū sup-
ueniens disp̄gat ca-
dauera n̄ra sup faci-
em terre: sicut fecit
d̄ p̄decessorib̄ n̄ris
LDescēdit aut̄ do-
minus. hoc aut̄ dicitur
nō q̄ indigeat de-
scensu ad videndū
ea q̄ sūt in terra: cū
oia pateat oculis ē
sed vt p̄ hoc instrua-
tur iudices hoim̄ ne
p̄cedant ad senten-
tiandū donec cām
examinauerit dilige-
ter m̄. **F**ilij adaz
i. imitatores ei⁹: q̄
sicut ille rebellauerat
deo in transgres-
sione p̄cepti. sic et isti
in edificatōe turr̄.
N Ceperuntq̄ hoc
facere nec desistent
nisi p̄hibeant v̄tute
te sup̄iori. **O**De-
nite iḡr t̄. Verba
ista in plurali posi-
ta sūt v̄ba dei ad an-
gelos q̄ sunt execu-
tores diuine iusticie.
P Ut non audiat
vnusquisq̄ vocē p̄-
ximi sui. i. non intel-
ligat. bene enim au-
diebant sonus ver-
borū q̄ non intelligebant significata eorū. **Q**Ante
ita di-
uisit eos d̄s t̄. illos qui erant vnus idiomatis ad vnā
terram alios vnus idiomatis ad aliā. **R** Et cessauerūt
edificare. q̄ quādo vnus petebat lapides alter portabat s̄
bi cementū: vel aliquid s̄ile et sic credebat vnus se derideri
ab alio: p̄pter quod mota est inter eos rixa et p̄tentio: et sic
opozuit q̄ cessarent ab edificando. et iccirco vocatū est no-
mē eius babel. i. confusio: vel s̄m̄ p̄prietatē hebraici sermo-
nis mixtio: q̄ hoies adinuicē mixti nō intelligebāt se mu-
tuo p̄pter multitudinē idiomatiū. **S** Sem erat centus
annorū t̄. **H**ic cōsequēter ponit vnus p̄tis electio. s̄. gene-
ratiōis ip̄ius Sem et nō ois: s̄ vnus: de qua i fine p̄fēq̄t:
et legat s̄ra sicut tacet hoc excepto q̄ duo sunt hic notāda.
vnus est q̄ in descriptōe huius generatiōis dicitur aliqui
vixisse q̄ngentis vel. cccc. annis. post diluuiū. Ex quo patz
q̄ illud qd̄. s̄. dcm̄ est. vj. ca. Erūtq̄ dies illius centū vigin-

ti annorū. nō fuit termin⁹ vite hūmane post diluuiū vt cre-
dunt alij: s̄ fuit termin⁹ vsq̄ ad inundatōem diluuij: infra
quē poterāt penitere. **S**cdm̄ hic notandū est q̄ descripta
vita cuiuslibet istius generatiōis nō dicit hic i fine: et mor-
tuus est. sicut supra dicitur est describēdo generatiōē ip̄ius

q̄ arphaxat postq̄ genuit
sale trecētistrib⁹ ānis: et ge-
nuit filios et filias. **S**ale q̄
vixit triginta annis et genuit
heber. **E**xistatq̄ sale postq̄
genuit heber q̄dringētistri-
bus annis et genuit filios et
filias. **E**xistat aut̄ heber tri-
gintaquatuor ānis et genu-
it phalech. **E**t vixit heber
postq̄ genuit phalech qua-
dringentis. xxxij. annis et
genuit filios et filias. **E**x-
istat quoq̄ phalech triginta
annis et genuit reu: vixitq̄
phalech postq̄ genuit reu
ducentis nouē annis et ge-
nuit filios et filias. **E**xistat au-
tem reu trigintaquinque an-
nis et genuit saruch. **E**xistat
quoq̄ reu postq̄ genuit sa-
ruch ducentis septē annis
et genuit filios et filias. **E**x-
istat autem saruch triginta
annis: et genuit nachor. **E**x-
istatq̄ saruch postq̄ genuit
nachor ducentis annis: et
genuit filios et filias. **E**xistat
autem nachor. xxx. annis
et genuit thare: vixitq̄ Na-
chor postq̄ genuit thare cē-
tū. x. et. ix. annis: et genuit fi-
lios et filias. **E**xistatq̄ tha-
re. lxx. annis et genuit abra-
m et nachor et arā. **H**e sunt aut̄
generatiōes thare: **T**hare
genuit abram nachor et aram
Porro aram genuit Loth
et **M**ortuusq̄ ē arā ante tha-

pp̄ ei⁹ dignitatē. et q̄ ponendus erat caput et stipes gene-
ratiōis seq̄ntis. et q̄ p̄ facta ē ei repromissio exp̄ssa de x̄po
sicut. s̄. dcm̄ est be sem filio noe. vj. ca. q̄ p̄ponit alijs p̄pter
dignitatē nō p̄pter primogeniturā. **I**te l̄z abram nō fuerat
in textu vocatus abram vsq̄ ad. xvij. ca. in quo describitur im-
mutatio nomis ip̄ius t̄ in hoc ope frequēter nomiat abra-
m an̄ illum locū q̄ est nomē magis vsitatū et scribentī v̄l
distanti citius occurrit: nec est vis de illo cuz p̄ h̄nia non
mutet a **M**ortuusq̄ ē arā an̄ p̄rem suū t̄. **H** dupl̄r ex-
ponit: vno mō sic. **A**nte p̄rem suū. i. ip̄o viuere et p̄curan-
te. dicitur em̄ hebrei q̄ thare ydolatra ex̄ns accusauit abra-
m filium suum ip̄i nemroth. eo q̄ nolebat ignem colore
sicut faciebant chaldei de p̄cepto nemroth: p̄pter qd̄ abraz
de p̄cepto nemroth pietus est in ignē: aram autē frater
eius assistens dicebat in corde suo. si vicerit abraz illestinus
ab igne sequar eius fidem sicut colam ignem sicut alij.

Seth an̄ diluuium
cui⁹ rō est. q̄ in illa
generatiōe vn⁹ scilicet
Enoch fuit sub-
latus de medio ho-
minū: nō p̄ mortē. s̄
q̄ translatus est in pa-
disum. vt. s̄. dcm̄ est.
hic aut̄ nullus ē ex-
cipiendus a morte
p̄ talē modū: et ideo
nō d̄r in fine alicui⁹
et mortuus est. q̄ hec
est lex cōis et certa d̄
omnibus. **D**icit
q̄ thare septua. an.
t̄. **E**t hoc dicitur aut̄
qui doctores catho-
lici et hebrei q̄ abraz
fuit primogenitus tha-
re: et aram vltimus.
Sed s̄ **H**arguit q̄
s̄m̄ ip̄os et oēs alios
expositores Sarai
v̄xor abraz fuit filia
aram. de ip̄a v̄o scri-
bitur infra. xvij. ca.
Putane ceterarū
nascetur fili⁹: et sara
nonagenaria pariet
Ex quo patet q̄ sa-
ra erat iunior abraz
decem annis tantū
Si igitur aram fuit
iunior ip̄o abraz: se-
quitur q̄ non habe-
bat decez annos q̄
genuit saram: imo
nec octo q̄ in nati-
uitatē abraz et aram
fuerūt pl⁹ duo an-
ni qd̄ videt in cōue-
niens: maxime illo
tēpe in q̄ incipiebāt
generare q̄ erāt. lx.
annorū vel. lxx. et iō
melius v̄l dicendū
q̄ abram fuit vltimo
natus de trib⁹ filijs
thare. t̄n nominat p̄

cum igitur abra virtute divina liberaret illesus ab igne: et quod
reteretur ara de eius cultu: rudi velle sequi abra. tunc pietus
est in ignem et ibi mortuus est. quoniam non fuit tante fidei sicut
abra: ut patet ex predictis. nec tanta bona futura erant per
ipsum. et sic sequenter exponit quod sequitur. b In hur
chaldeorum. i. in igne

vel incendio chalde
orum. h ista expō nō vi
det rōnabilis. quia
postea subdit. Tu
lit itaq; thare abram
filiū suū et loth filiū
aram. c Et edu
xit eos de hur chal
deorum. nō autē eduxit
eos de incendio ma
xime cum fin istaz
expōnem dicitur sit.
q p eius accusatōez
filiū eius. piecti sunt
intra ignē: et tō mell
us videt dōm q hur
sit hic nomē terre vī
ville in qua mane
bant: ita q hur nomē
cōe est et ppiuz put

re patrē suū in terra natiui
tatis sue in hur chaldeorū
Buxerūt autē abram et na
chor vxores. Nomē vxorū
abraz sarai: et nomē vxoris
nachor melcha filia Aram
patris melche et patris ie
sche. Erat autē sarai sterilis
nec habebat filios. Tulit
itaq; thare abra filiū suū et
loth filiū araz: filiū filij sui
et sarai nurū suam: vxorem
c abram filij sui et eduxit eos
e de hur chaldeorum ut irēt in

significat villam determinatā vel ignem et hoc idem dicit
quidā doctor hebreus autentis noie Manathen: et tō
alio mō exponit. Ante patrē suū. i. ipso adhuc viuente. qā
alij filij thare p patrē mortui sunt. d Parris melche
et patris iesche. Aram em de cuius morte dicitur est: genuit
istas duas filias: et ipsa iescha fuit binomia. qz vocata fu
it ab alio noie sarai. sequit. e Et intrent in terram cha
naan. hec fuit intentio eoz in recessu de chaldaea: sed occa
sione habita remanserūt in loco intermedio. s. in harā vbi
mortuus est thare. In actibus vō aploz vocat charam et
hoc est: qz prima litera est heth: p q in greco ponit chi lfa
et in latino due litere. s. ch. Lucas aut scripsit actus aplozū
in greco. Notandū etiā q abra accepit vxores filia fratris
sui. qz tūc tps talis gradus nō erat phibitus.

In ca. xj. vbi dicit in postil. Hoc dupl'r exponit. Vno
mō sic. hē ptem suam et. Additio. j.

Quia ea q dicunt ab hebreis de morte aram fa
bulosa videant. cū nō habeāt fundamentū in lite
ra tū q abraā fuisset diuina virtute liberat' ab igne.
vel ab aliquo magno piculo in chaldaea seu in hur chalde
orum aliqd videt hē fundamentū in lra dī em infra. xv. ca.
Ego sum dñs q eduxi te de hur chaldeorum: q quidez verba
sonāt aliqua liberatōez diuinit' factā: eo mō quo dī Exo.
xx. ca. Ego sum dñs q eduxi te de terra egypti. nec obstat
qd hic legit. Tulitq; thare filium suum abra et loth filium
ara: et eduxit eos de hur chaldeorum. qz vbi nos habemus: et
eduxit eos. veritas hebraica h3. Et egressi sunt cum eo de
hur chaldeorum. pcorat cū hoc glo. q h3. j. xij. ca sup illud
verbū. lxxv. annoz erat abra cūz egresseret de harā sic dī.
Vera est igit' hebreoz traditio q egressus sit thare cūz fi
lijs suis de igne chaldeorum et q abraā valla' babylonio in
cendio: qz ydolorū. s. ignē siue incendiū illud adorare nole
bat liberat' sit auxilio dei: s. in glo. et est hīero. Parat eti
am Ra. moy. in li. de directōne pplexoz pte tertia q in q
dā li. de agricultura egyptiaca. s. ydolorū pines q quidā vir
noie abra disceptabat publice cū ydolorū cultorib': afferēt
q nō erat ignis colēd' vt de': et q rex timēs ne pplm auerte
ret ab illa cultura icarcerauit eū et spoliatū d tra sua eiecit
q qdē historialia et si ab infidelib' tradant: qz tū in fauorē fi
dei sonāt nō sē repellēda: hī ei ex B q abra fuit tāardēs i cō
fessioe fidei q et publice et corā tyrāno rege ydolatrās pū
tqbat: et h cū q de' ipsum de manu tyranni liberauit.

In eo. ca. xj. vbi dicitur in postil. Notandū etiā q abra.
p lege ve. nūq; fuit phibitū q hō. Additio. ij.
accipet in vxore filia fr̄is sui. seu filia soroz sue: put
p3 Lev. xvij. vbi om̄s i m̄fiois phibitū exprimū

tur int' qd p dicit' qd nō p nuerat. Nulla te admiratio te
neat lector: dignissime si excellētissim' doctor mgf math.
corrector burg. ist' ouab' additōib' nō rīdet nec replicat
ad illas. sic nec ad mltas alias infer' adductas: qm p dicit'
doctor: nō intēdit replicare nisi ad illas q sē p postil. q vī
dent facē difficulta
tē p dicit' postil. ali
as at aut tāq; addit
ones: aut tanq; indi
gnas rīfione dīmit
tit: vt pōt colligi ex
dict' eiusdez infer' i
correctorio corrup
toij cap. xj. Exodi.

terram chanaā. Venerunt
qz vsq; haram: et habitau
erunt ibi. Et facti sunt dies
thare ducetoz quoz ānoz:
Et mortu' ē i harā xij
Et ait dñs ad abra
Egrede de terra tua: et d
cognatōne tua: et de domo
patris tui: et veni in terras
e quaz mōstrauero tibi. Fa
c iāq; te in gentez magnā et
s benedicā tibi: et magnifica
b bo nomen tuū: erisq; bene
dictus. Benedicaz bene

ista descriptio p tres pres: p p abra. scdo p ysaac ca. xxv. ter
cio p iacob ca. xxvij. Circa primū describit quō abra pces
sit de impfecto ad pfectū: et tō p dicitur quō se hūit vt inci
piēs. scdo quō vt pfectus ca. xvij. tercio quō vt pfectus ca.
xxij. Circa primū sic pcedit qz p dicit' q lī se habuit circa
deū. scdo q līter circa primū. xij. ca. tercio q līter circa seipz
ca. xv. Circa primū tria oīdunt: primū est ipi' abrae obe
dientia ad deū siue s̄iectio. scdm ipi' deuotio: ibi. Appa
ruitq; dñs abraā. tercio siue fidei pbatio: ibi. Facta est aut
fames. primū autē describit p h q abra obedit deo p m
pte dimitte dō terrā et cognatōez cū dī. ad Dixit aut dñs
ad abra. Fin q dicit Ra. sa. istud fuit ei dictū p sexagita an
nos aī mortē p̄is sui: qz p̄ suus et frater ei' nachor decli
nauerūt ad ydolatriā in terra harā: et tō dñs dixit. abrae q
recederet a pte et a cognatōne. Et aut i fine pce dētis ca. sa
cta ē mentio de morte ipi' thare: h est p anticipatōez fin
ipm: qz moyses volebat ponē tertiū stipitē. s. abra vt p dī
ctū ē. h dicit' Ra. sa. pcedit ex suppositōe: q abra eēt pge
nit' ipi' thare: qd improbatū ē ca. pte. iō dōm q p mortē
thare dicit' ē ei. b Egrede de terra tua. i. chaldaea in q
natus fuit. Sed querit quō hoc sibi dicit' cū iam diu ante
egressus fuisset inde cū pte suo: vt p dicit' est. Et rīdet ali
qui q licet egressus fuerit corpe nō tū. mente: qz intēdebat
illuc redire: et ad hoc excludendū dicit' ei. Egrede et. sed
hoc nō videt. pbabile q velle redire sub tyrannide Nem
roth qui adhuc regnabat sicut hī. xij. ca. Amraphel rex
sēnaar: de q dicit' om̄s hebrei q iste erat nemroth: qz erat
binomius: et ideo mel' dī. b Egrede de terra tua. id
est longius recede ab ea: et hoc videt p literā hebraicā que
sic habet. Vade tibi de terra tua: ac si diceret pro vilitate
tua vade longius a terra tua. c Et de domo patris tui.
nō quia viueret adhuc vt predictum est: quia bene deno
minat' domus ab aliquo etiā postq; mortu' est: vt patet in
scripturis in pluribus locis. d Et veni et. Adhuc enīz
determinatōnem terre nō ei reuelauerat vt ostendat obe
dientia abrae exeun' s ad dñi mandatū etiā ad locum in
determinatū. e Faciāq; te in gentem magnam. qm
ad multitudinem plis lz sara sit sterilis. Et benedi
cam tibi. multiplicando in bonis spiritualibus et corpora
libus. Et magnificabo nomen tuū. augendo famaz
tuā. h Erisq; benedictus. Anthonomatice et excellen
ter pte ceteris patribus tuis: et ad hoc designandum: In
hebreo dicitur. Erisq; benedictio sicut de aliquo excellē
ter largo vel liberali non solum dicitur q sit liberalis in
concreto: sed etiā liberalitas in abstracto. Aliter expo
nunt hebrei dicentes q ppter hoc dicitur est. Et eris bene

dent facē difficulta
tē p dicit' postil. ali
as at aut tāq; addit
ones: aut tanq; indi
gnas rīfione dīmit
tit: vt pōt colligi ex
dict' eiusdez infer' i
correctorio corrup
toij cap. xj. Exodi.

Capitulū. xij.
Irit aut dñs
et. Postq;
Moyses de
scripsit multiplicat
onē hūani gener' et
distincōez fidelium
ab infidelib' p duos
stipites p̄mos. s. adā
et noe. Hic p̄r facit
h idē p tertiū stipitē
scz p abram: et currit

dictio. qz futurū erat vt bñdictio sacerdotū fieret fm hñc modū: de^o abraā: de^o ysaac: z dens iacob benedicat tibi. et itez reperebat nomē abraā dicēdo. Et de^o abraā bñdicat tibi. ita qz forma benedictōis qua sacerdotes vtebant super pplm incipiebat a nomie abrae: z in nomē ei⁹ terminabaf.

Item in te bñdicētur oēs cognatiōes terre. Hebrei exponūt sic: qñ aliqz impcabif bona alteri dicer. Benefaciet tibi de^o sic fecit abrae xpiani exponūt de xpo z meli⁹ vt vide tur. In te benedicētur zc. i. in semie de te nascituro: quod ē xps. In omī em gēte sunt aliqñ xpiani: z iō bñdictio xpi fit sup omnē nationē terre. B aut nō p̄t dici de p̄sona abrae. **E**gressus ē itaqz abraaz sicut ver⁹ obedēs. **E**t iuit cū eo loth voluntarie magis volēs eē cuz auunculo suo fideli z iusto q̄ cū alijs remanere. **S**eptuagintaqñqz āno rū erat abraaz. **I**stud p̄t ex p̄dictis si ponat exisse ante mortē thare p̄ sexaginta annos: vt dicit h̄a.

sa. qz thare. lxx. annoz genuit abraā fm spm: qz dicit eū fuisse primogenitū: z abram. lxxv. annoz egressus est de harā qbus si adiungant. lx. qbus pat̄ supuixit: vt ipse dicit: sed nō p̄bat habent annū. ccv. quib⁹ vixit ipse thare: sicut h̄r in fine p̄ce. ca. h̄ qz hoc dcm̄ procedit ex suppositōe qz abram fuit p̄mogenitus thare: qd̄ improbatū est. iō ddm̄ qz abraaz exiuit de haram post mortē p̄ris sui thare. z qz nō fuit primogenitus ei⁹ h̄ vltim⁹: ita qz inter natiuitatez p̄mogeniti thare z natiuitate abrae fluxerūt. lx. anni. z sic in morte patris sui thare fuit. lxxv. annoz qz thare cū esset. lxx. annoz cepit generare: z inde vsqz ad natiuitatez abrae fluxerunt lxx. anni. z abraā. lxxv. annoz erat qñ exiuit de harā imediate post mortē patris: q̄ anni si simul iungant faciunt ducenta qñqz annos. z tot annis vixit thare. vt h̄r in l̄a. seq̄t. **E**t aias quas fecerant in harā. i. in fuos z ancillas q̄s emerant. **D**el fm̄ alios viros z mulieres q̄s de ydolatria conuerterant ad cultū vnus dei. **O** vsqz ad locum sychem. de hoc fit mētio sp̄alis: qz dñs oñdit ibi sibi montez garizim: et montē ebal: vbi filij israel suscepturi erāt iuramenta legis seruande p̄ benedictōes sup seruātes leges et maledictōes sup transgressores vt h̄r Deut. xxvij. **E**t vsqz ad puallē illustre. **D**ec est regio p̄tapolis vbi erāt qñqz ciuitates q̄s subuerit dñs: q̄ erāt valde delectabiles ante subuersionē. vt h̄r ca. seq̄n. **C**hanane autē tūc erat in terra. i. occupās iniuste terrā datā Sem z filijs eius. qz vt dicit h̄b. **D**oe p̄ dñm̄ ordinauit qz Sem filius su⁹ h̄ret terraz illam. vñ. j. xiiij. ca. dñ. qz melchisedech erat rex salem: q̄ ciuitas postea dicta est hierlm̄. z ē metropolis in regione illa. **S**cōm aut oēs hebreos ipse sem nominatus est melchisedech: p̄pter bonitatē sui regim̄is: q̄a melchisedech interpretat rex iusticie. si em̄ cōpntentur anni ipius sem inuenit vixisse vltra illud tēpus. **A**pparuit aut. **D**ic p̄nter describitur ipius abrae deuotio. z h̄ ex duo bus. i. ex diuina apparitōe facta sibi. z ex ipius abrae gratia

dicentib⁹ tibi: z maledicā maledicentib⁹ tibi: atqz in te benedicent vniuerse cognatiōes terre. **E**gressus ē itaqz abram sicut p̄cepit ei dñs: z iuit cū eo loth. **S**eptuagintaqñqz annoz erat abraā cū egredere de aram **T**ulitqz sarai vxorē suam z loth filiū fr̄is sui: vniuersaz q̄ substantiā quā possiderāt z aias q̄s fecerant in arā: z egressi sunt vt irēt in terraz chanaaz. **C**ūqz venissent in eam: p̄transiuit abraā terraz vsqz ad locuz sychē: z vsqz ad puallē illustrez. **C**hanane aut tūc erat in fra. **A**pparuit aut dñs abraā z dixit ei. **S**emin tuo dabo terraz h̄c **Q**ui edificauit ibi altare dño q̄ apparuerat ei z inuocauit ibi nomē ei⁹ z inde

rūactōne deo red dita. z p̄ l̄a. sciendū tamē qz cū dicitur s **Q**ui edificauit ibi altare dño q̄ apparuerat ei. illō quod sequit. **E**t inuocauit ibi nomē eius. nō est de textu h̄ subintelligit. z p̄pter hoc aliq̄ doctores posuerūt illud in glo. i. terlineari. h̄ postea aliq̄ nesciētes discernere inter glosam z

trāsgrediēs ad montez qui erat i orientē bethel: tetendit ibi tabernaculuz suū ab occidente hñs bethel: z ab oriente hay. **E**dificauit qz ibi altare dño z inuocauit nomē ei⁹: prexitqz abraā vadēs z vltra progrediēs ad meridie. **F**acta ē aut fames in terra **D**escēditqz abraā in egyptū vt pegrinaretur ibi **P**reualuerat em̄ fames in fra. **C**ūqz p̄p̄e eēt vt ingredere egyptū: dixit sarai vxori sue. **N**oui qz pulcra sis mulier: z qz cuz viderint te egyptij dicturi sūt vxor illius ē: z inficiēt me: et te rehuabūt. **D**ic ergo obsecro te: qz soror mea sis: vt benesit mihi p̄ te: z viuat aia mea ob gratiaz tuā. **C**unqz ita ingressus esset abraā egyptū

textum inseru erunt illud in textu. z s̄ h̄r in multis locis i biblijs n̄ris. sequit.

Progrediēs ad meridie. i. ad illā partem indee. q̄ est versus egyptū. qz terra egypti ē ad meridie respectu terre p̄missiōis. **F**acta est aut fames. **D**ic describit fidelē abrae p̄batio. ad h̄ enīz p̄missit dñs famē fieri in terra chanaam. z maxie in illa p̄te vbi erat abraaz. vt ostendit fides ei⁹. qz domin⁹ dixerat ei paz ante qz in terra illa multiplicaret euz et nihilomin⁹ p̄pter famē imminētē optebat eū exire z tam nō est diffusus de diuina p̄missiōe.

Descēdit abraam in egyptuz qz in illa terra erat fertilitas. z erat p̄p̄inqua loco terre chanaā in quo

erat abraā. z bene d̄r. **D**escēdit. qz terra egypti inferior ē respectu indee. **C**unqz p̄p̄e eēt zc. ante ingressum h̄ sibi dixit: vt p̄canceret periculo de castitate vxoris sue q̄ntuz fieri poterat via humana. **C**ū viderint egyptij zc. **D**icbat em̄ abraā nephās esse apud egyptios adulteriū. z morte plectendū z minus reputabāt homicidiū viri q̄s accedere ad vxorē alicui⁹ ip̄o viuere. z iō ad h̄ piculū euitandum dixit vxori sue **D**ic qz obsecro qz so. mea zc. **S**z q̄rit h̄ quō abraā hō tate p̄fectōis p̄ tale mēdaciū exposuit vxorez suā piculo adulterij. qz vt v̄r magz debuisset eligere mori. **A**d h̄ ddm̄ qz hō in piculo posit⁹ sp̄ dz agere ad sui libera tōem id qd̄ p̄t fm̄ viā hūanaz. vt nō tentet deū omittendo illud p̄ qd̄ p̄t euitare piculū q̄ntuz p̄t. z qñ nihil p̄t vltra tūc absqz tentatōe dei p̄t residuū cōmittere dispositōi diuine abraā aut in terra chanaā hēbat familiā magnam nec hēbat bona tp̄alia vt panē z vinū z silia vñ possit eā sustētare. cum esset ibi pegrin⁹ nec hēbat magnā pecuniā vnde possit victualia emere: z si haberet incole illius terre non venderet sibi: cuz eēt in tanta fame posit⁹ qz vix haberēt victualia p̄ seipsis z familiā p̄p̄ia: z iō si māssisset abraaz in terra illa statim imminebat sibi z familie sue piculū mortis p̄pter famē: z iō illi piculo p̄ debuit occurrere qd̄ z fecit descendēdo in egyptū q̄ erat terra fertilis. piculū autē ea stitit: i. vxoris nō erat ita p̄p̄inqua qz p̄babiliter estimabat qz vxor sua reseruaret regi p̄pter sui pulcritudinem sicut z factum est. sciebat em̄ qz tempe illo reges nō accedebant ad vxores suas de nouo acceptas nisi post annū circulū: qz sicut habet in l̄. **H**ester. ij. ca. sex mensibus vngentis z varijs pigmētis vtebant: z postea ad regū bicultū transibāt. z infra tantū tps sperabat de dei adiutorio sibi vxori z familie affuturo.

Dic ergo obsecro qz soror mea sis. nō docuit eaz mentiri sed veritatem occultare caute. mulieres enim z viri de

eadem cognatione pinguia fratres et sorores nominabant: vñ et in ca. se. abram vocauit loth nepotem suum fratrem di. Ne queso sit iurgium inter me et te et inter pastores tuos et pastores meos: fratres enim sumus. b. Viderunt egyptij et dicunt hic hebrei q abram vñ nihil omitteret de his q poterat ad seruandum castitatem vxoris sue incluserat ea in fra vna archa ne videret ab egyptijs q sciebat esse luxuriosos. sed cum puenissent ad quoddam passagium vbi scrutabantur ea q ferebant custodes passagij aperuerunt archam illam et viderunt q illa mulier esset apta coniugio regis ppter suam pulcritudinem: et ideo subdit. c. Et nunciauerunt principes. i. p dicitur custodes passagij d. Pharaoni. i. regi egypti. tunc ei omnes reges egypti vocabant pharaones: sic et alij tpe omnes impatores romani vocabant cesares.

Et laudauerunt eam. dicentes q esset valde pueniens sibi: et hoc dixerunt ad captandam regis gram. Et sublata est mulier. vt fieret vxor regis: vt patet infra. g. Abraz vñ bñ vñ sunt ppter illa. ipm honorado et miera exhibedo credetes q esset frater ei et n̄ maritus: et qz docuit tunc egyptios astronomiam qua ignorabant: vt dicit iosephus. h. Flagellauit aut dñs pharaonem. qz abram fecerat fideliter quantum poterat fin via humanam et residuum. i. castitatem vxoris pmiserat diuine pteccoi: vt supra dictum est. ideo dñs q est pteccoi omnium sperantium in se castitatem vxoris sibi pmissam pseruauit flagellando pharaonem plagis maximis: q aut sunt ille plage no est expressum in tex. sed hebrei dicunt q fuit fluxus seminis: ita q pcubitus esset granis vel impossibilis pharaoni et seruis eius. Expositores nri dicunt q fuit conclusio. vultu vxoris pharaonis et seruo eius: ita q pare no possent. i. Propter sarai. in hebreo hñ. Propter vbum sarai. dicunt em hebrei q sarai habebat angelum custodem corporis sui: sicut de beata agneta legit: et qñ fara dicebat angelo: vt pcuteret pharaonem plaga pdicta tunc pcutiebat et sic cognoscere ea no poterat. k. Vocauitq pharaon abraz et p reuelatōez em sciuit q sarai esset vxor ei et q flagellabat ppter eius detentōez sequit. l. Accipe ea et vade. no dixit ei. terra coram te est vbi cūq tibi placuerit habita sicut dixit abimelech rex gerare vt hñ. j. xx. capi. sciebat em pharaon egyptios esse luxuriosos: ppter qd abram no posset habitare securus in terra egypti cū vxore sua. m. Precepitq et. ad pducendum eum secure donec esset extra terram suam ne alij molestia sibi vel vxori sue vel familie inferret.

In ca. xij. vbi dicit in postilla. Egredere de terra tua. id est de chaldaea. n. Additio. j. An videt rōnabiliter dictum vt cum dñs dixit abrae Egredere de terra tua intelligat de chaldaea: sic nec dñm est q abram fuerit in chaldaea natus. pstat em q babilonia cum tota terra senpaar que est chaldaea ptinebat ad cham filium noe et posteritatem eius vbi nemroth regnauit vt supra ca. x. Abraam autem descendebat de Sem: cuius sem posteritas habitatio erat in alijs regionibus vt in eo. ca. hñ: nec huic obstat qd dñs supra. xj. ca. de aram fratre abrae q mortuus est in terra natiuitatis sue in vñ chaldeorum: naz. put in hoc loco dicit ra. moy. gerudeni. et bñ vt videt cū ibidem dicit. In terra natiuitatis sue. referendum est ad aram soluz q natus fuit in chaldaea: no aut ad abraam: nam. j. xxiiij. capi. Abraam mittens seruum suum in mesopotamiam dicebat ei. Ad terram cognationem meam pificaris. in q loco vbi nos habemus. Ad terram cognationem meam hebraica veritas habet. Ad terram natiuitatis mee. eadem em dicitio ponit sibi et supra xj. ca. vbi dñs. In terra natiuitatis sue: et sic p q locus natiuitatis abrae erat in mesopotamia. Legit etia iosephus. xxiiij. q ioseph alloquens filios isrl dicebat. Trans fluum habitauerunt ptes vestri ab initio thare p abram et nachor. constat aut q tras fluum est mesopotamia: vt in eo. ca. declaratur cū aut dicit ab initio satis p q inde erat oriundus: et notanter ibi dicit. Thare p abram et p nachor ptermittens aram: eo q aram vt dictum est: fuit natus in chaldaea no in mesopotamia. Ex quibus hñ q cum dñs. Abrae egredere de terra tua. intelligit de quodam loco q dñs hara: q erat in mesopotamia a q terra nuq legis abraam fuisse egressus nisi nunc de pcepto dñi: et sic qstio postillatoris et eius solutiones no vident hic hñe locum. si autem querat quomodo aram frater abrae dñs natus in chaldaea. thare aut abraam et nachor in mesopotamia. Ad hoc dñm q litera nos cogit ad vtrūq pcedendum vt tactum est: cuius pōt eē fm ra. moy. pdictū: q thare habitauit ire de terra sua in chaldaea post natiuitatem abrae et nachor. et anteq nasceret aram: et ibi in chaldaea fuit natus aram: hñ aut qre thare fuit in chaldaea non exprimit in lra: pōt tñ pabiliter dici q cuz nemroth fuisset vir oppressor hominum vt supra dictum est. et volebat attrahere gentes ad culturam ignis q ideo vocasset thare et familiam suam q erant notabiles de genere sem: vt ex diuturna habitatio eoz in chaldaea cōicarent cū alijs in hñmōi cultura: et sic ampliaretur iste cultus execrabilis: q fuerit ibidem diu pmozati intantum q ibi natus fuit aram et mortuus: et thare et nachor igne coluerit et qz p mixti sunt in geres didicerunt opa eoz: abraam autem a deo illuminatus et pteccoi diuinitus fuit eductus inde: vt lra dicit in aucte allegata. j. xv. c. f. Ego sum dñs q te eduxi de chaldaea. Si forte qrat qre scriptura pmitit ista pculatiter narrada. dñm fm ra. moy. pdictū q scriptura vñ abre uiate et obscure loq in his q ad ydolatriam ptinet in p stant scz ate legē referuas ea ad tps legi in q principalr fuit idolatria phibita plene declarada. vñ s. x. c. dñs de ipso nēroth q deceptor aiay fuit cogēs hoies igne adorare. vt in glo. nihil tñ tradit in scriptura de eo nisi q fuit robustus vengtor coram dño: q sunt vba breuissima et diuersimode interpretabilia: et eadē rōne pdicta hic omittunt. Et attendendum q in h ca. et in alijs aram est dicitio equoca fm linguam latinam qz vno mō significat Aram ptem loth: et alio mō significat quendam locum in mesopotamia: vt cū dñs. j. co. c. Cū egredere de hara: s; in hebraica lingua no ē in h loco equocatio qz aram put significat hoiem scribit cū heth q ē qnta lra alphabeti hebraici: put aut significat locum scribit cū alia litera inexpressibili in lingua nra q est vera litera in alpheto hebraico.

In eodem capi. xij. vbi dicitur in postilla. Hebrei exponunt sic. Additio. ij. Ecce quod in hac expositione ptinet sit verum. scilicet q benedictio christi sit super omnem nationem terre non tñ in hoc loco hñ fuit abrae promissum prout patet infra ca. xxij. In eodem capi. xij. vbi dicit in postilla. Si querit hic quomodo abram homo tante pfectionis. Additio. iij. Ecce nro postillatoris vera est et cōsona dicitis sanctorum et glo. cōi. pōt tñ pter hoc vltimus dici q abram cum esset ppha: vt. j. xx. ca. In spiritu pphetic

cham filium noe et posteritatem eius vbi nemroth regnauit vt supra ca. x. Abraam autem descendebat de Sem: cuius sem posteritas habitatio erat in alijs regionibus vt in eo. ca. hñ: nec huic obstat qd dñs supra. xj. ca. de aram fratre abrae q mortuus est in terra natiuitatis sue in vñ chaldeorum: naz. put in hoc loco dicit ra. moy. gerudeni. et bñ vt videt cū ibidem dicit. In terra natiuitatis sue. referendum est ad aram soluz q natus fuit in chaldaea: no aut ad abraam: nam. j. xxiiij. capi. Abraam mittens seruum suum in mesopotamiam dicebat ei. Ad terram cognationem meam pificaris. in q loco vbi nos habemus. Ad terram cognationem meam hebraica veritas habet. Ad terram natiuitatis mee. eadem em dicitio ponit sibi et supra xj. ca. vbi dñs. In terra natiuitatis sue: et sic p q locus natiuitatis abrae erat in mesopotamia. Legit etia iosephus. xxiiij. q ioseph alloquens filios isrl dicebat. Trans fluum habitauerunt ptes vestri ab initio thare p abram et nachor. constat aut q tras fluum est mesopotamia: vt in eo. ca. declaratur cū aut dicit ab initio satis p q inde erat oriundus: et notanter ibi dicit. Thare p abram et p nachor ptermittens aram: eo q aram vt dictum est: fuit natus in chaldaea no in mesopotamia. Ex quibus hñ q cum dñs. Abrae egredere de terra tua. intelligit de quodam loco q dñs hara: q erat in mesopotamia a q terra nuq legis abraam fuisse egressus nisi nunc de pcepto dñi: et sic qstio postillatoris et eius solutiones no vident hic hñe locum. si autem querat quomodo aram frater abrae dñs natus in chaldaea. thare aut abraam et nachor in mesopotamia. Ad hoc dñm q litera nos cogit ad vtrūq pcedendum vt tactum est: cuius pōt eē fm ra. moy. pdictū: q thare habitauit ire de terra sua in chaldaea post natiuitatem abrae et nachor. et anteq nasceret aram: et ibi in chaldaea fuit natus aram: hñ aut qre thare fuit in chaldaea non exprimit in lra: pōt tñ pabiliter dici q cuz nemroth fuisset vir oppressor hominum vt supra dictum est. et volebat attrahere gentes ad culturam ignis q ideo vocasset thare et familiam suam q erant notabiles de genere sem: vt ex diuturna habitatio eoz in chaldaea cōicarent cū alijs in hñmōi cultura: et sic ampliaretur iste cultus execrabilis: q fuerit ibidem diu pmozati intantum q ibi natus fuit aram et mortuus: et thare et nachor igne coluerit et qz p mixti sunt in geres didicerunt opa eoz: abraam autem a deo illuminatus et pteccoi diuinitus fuit eductus inde: vt lra dicit in aucte allegata. j. xv. c. f. Ego sum dñs q te eduxi de chaldaea. Si forte qrat qre scriptura pmitit ista pculatiter narrada. dñm fm ra. moy. pdictū q scriptura vñ abre uiate et obscure loq in his q ad ydolatriam ptinet in p stant scz ate legē referuas ea ad tps legi in q principalr fuit idolatria phibita plene declarada. vñ s. x. c. dñs de ipso nēroth q deceptor aiay fuit cogēs hoies igne adorare. vt in glo. nihil tñ tradit in scriptura de eo nisi q fuit robustus vengtor coram dño: q sunt vba breuissima et diuersimode interpretabilia: et eadē rōne pdicta hic omittunt. Et attendendum q in h ca. et in alijs aram est dicitio equoca fm linguam latinam qz vno mō significat Aram ptem loth: et alio mō significat quendam locum in mesopotamia: vt cū dñs. j. co. c. Cū egredere de hara: s; in hebraica lingua no ē in h loco equocatio qz aram put significat hoiem scribit cū heth q ē qnta lra alphabeti hebraici: put aut significat locum scribit cū alia litera inexpressibili in lingua nra q est vera litera in alpheto hebraico.

In eodem capi. xij. vbi dicitur in postilla. Hebrei exponunt sic.

Additio. ij. Ecce quod in hac expositione ptinet sit verum. scilicet q benedictio christi sit super omnem nationem terre non tñ in hoc loco hñ fuit abrae promissum prout patet infra ca. xxij.

In eodem capi. xij. vbi dicit in postilla. Si querit hic quomodo abram homo tante pfectionis.

Additio. iij. Ecce nro postillatoris vera est et cōsona dicitis sanctorum et glo. cōi. pōt tñ pter hoc vltimus dici q abram cum esset ppha: vt. j. xx. ca. In spiritu pphetic

cognoscebat: q̄ ex hoc q̄ vxor sua esset sublata nō sequere-
tur aliqd̄ p̄ vxoris pudicitia: s̄ potius laus dei z ei⁹ cogni-
tio apud ipsos infideles relucet: cognouerūt em̄ pharao z
sui q̄ dñs eos flagellabat maximis plagis p̄pter sarai vx-
orē abrae. vt p̄z in l̄sa. z sic diuinam p̄uidentia z ei⁹ iusticia
aliqua lit̄ fatebant̄. p̄mptius z humilius q̄ philistin: q̄ vi-
dentes ydola sua corruentia z ipsos multiplici a deo pla-
gatos p̄pter detentōez arche dñi ad hoc nitent̄. p̄teruire
dicētes: nequa q̄ man⁹ sua tetigit nos s̄ casu cōrigit. i. Re-
gū. vi. ca. Et p̄mplius pharao p̄plm̄ israeliticū tyrānice
detinens vidēs se z suos mltipliciter flagellatos a deo cū
alijs signis z p̄digijs: adhuc nō cessabat diuino mādato
resistere. vt p̄z in exo. in multis locis. aliter aut̄ fuit in p̄po-
sito cū statim pharao dō obr̄pauerit dimittēdo illicita. ex
quo etiā fama glorioza ipsius abrae p̄ quo de⁹ t̄ta opaba-
tur ap̄d ipsos infideles claruit iuxta p̄missionē sibi supra
a deo factā: cū dixit. Magnificabo nomē tuū. Ex q̄bus sa-
tis p̄z quozundā hebreoz error sp̄at̄. Ka. moy. gerundeni.
q̄ in hoc loco asserit q̄ abraā mltipl̄ peccauit nō solū in
mendacio z hmōi s̄ etiā inquantū terrā p̄missionis exiuit
sine mādato dñi: ad quā terrā de ei⁹ mādato speciali vene-
rat: p̄pter que quidē peccata abrae asserit q̄ filij israel fue-
runt i captiuitate egyptiaca p̄ multos annos: que quidēz
asserit̄ vana est. nā lz de multis sanctis legat̄ q̄ aliqui pec-
casserit: vt de moyse in aqua p̄dictōnis z dō in facto v̄ie z
hmōi: tñ scriptura palā eos rephendit eis certas penas in-
iungendo: vt de moyse. Nūe. xx. z de dō. ij. Reg. xij. ca. ne
eoz gesta in talib⁹ ad exemplū trabant̄. s̄ in p̄posito est p̄
oppositū: nā hmōi factū abrae nō rephendit in scriptura:
s̄ potius ad laudē dei z sui facti honorē referit. de h̄ enim
facto abrae z quibusdā legat̄ in ps̄. ad l̄sam. Pertransiēt
de gente in gentē zc. Non reliquit hoīem nocere eis: z cor-
ripuit p̄ eis reges. Nolite t̄gere x̄pos meos. Ex quo p̄z
q̄ ista ad laudem dei. z etiā sanctorū suozum referuntur.

Replica correctorij contra burg. fabulosum.

In ca. xij. postillator exponēs illum passum: Egre-
dere de terra tua. dicit q̄ intelligendū est d̄ chaldaea
q̄ egrederēs burg. inutili vt apparet digressione se
fatigat dicēs abraā natū in mesopotamia nō chaldaea z q̄
sua digressio est intricata ad clarius videndū ineptias ei⁹
reduco ad certa puncta. Primū abraā nō est nat⁹ in chal-
dea. scdm̄ chaldaea nō est terra d̄ qua in p̄posito iubet egre-
di. terciū q̄ abraā fuit nat⁹ aū arā quē genuit thare in chal-
dea. quartū q̄ abraā fuit natus in haram loco mesopota-
mie sic dicto. Alia que addit burg. fabulosa vident̄: s̄ p̄-
mū eius dcm̄ est cōtra bñm̄ Hiero. put allegat̄ in glo. or-
di. p̄t̄ etiā p̄bri aucte beati Aug. etiā alle. in glo. eadem
vbi d̄ q̄ aram fuit primogenit⁹ thare: z is fuit nat⁹ i chal-
dea fm̄ ipm̄ bur. z oēs. Thare aut̄ semp̄ māsīt in chaldaea
vsq̄ ad mortē aram fm̄ oēs z inter natiuitatē aram z mor-
tē eiusdē natus est abraā fm̄ beatū hiero. z Aug. supra al-
legata. quos sequit̄ m̄gr̄ hystoriarū dicēs: abraā primo no-
minari q̄uis sit vltimo genit⁹ p̄pter p̄noticiū dignitatis: si
militer z glo. ordi. Iosephus cōcordant̄: quib⁹ oibus p̄-
credere optet q̄ burg. iine rōne dicta sanctorū postponēt̄.
Est igr̄ fra natiuitatis abrae ip̄a chaldaea. nec obstat q̄ bur-
gen. dicit posteritatē sem̄ in chaldaea uō habuisse habitato-
nem: q̄ q̄uis verum sit p̄o maiorī pte solus tñ thare cum
familia sua d̄ in l̄sa ibi habitasse. vt etiā idē burg. post in
eadē digressione. nec obligat q̄ burg. dicit de hebraicis lit-
teris: nā credendū est magis nostre translationi p̄ sanctos
doctores concorditer expositē: nec puto oēs vsq̄ ad burg.
hebraicū ignorasse. nec valer q̄ adducit de Iosue. xliij.
capit. trans fluiū asserens illam terrā esse mesopotamiaz
cum chaldaea etiā sita sit iuxta eundē fluiū euphratem
z ita bene dicitur trāssuualis sicut mesopotamia. vñ dicit
Ili. li. xliij. q̄ babylonica asie est p̄uincia in chaldaea: cui⁹
caput ē vrbs babylonia: a q̄ regio est nūcupata tā nobil̄.
vt chaldaea: assyria: z mesopotamia in ei⁹ nomē aliq̄ tran-
sierūt: quā p̄terfluit tigris z euphrates. Inepte igr̄ burg.
exponit trans fluiū eē mesopotamiaz cū fm̄ Ili. vbi. s̄. z

m̄gr̄m̄ p̄rietatū li. xv. sit sita in p̄dicta dno flumina. vñ
p̄z primū dcm̄ burg. fore falsūz nā z ip̄e burg. fortasse d̄ p̄-
ti errore p̄nia ducit̄ h̄ dcm̄ retractat. verius em̄ p̄tradicit. i.
circa c. xxvij. Deut. circa mediū dicēs. Abraā prim⁹ pater
fidei non igr̄auit chaldaea: s̄ in ea fuit natus z inde educit̄

Ascendit ergo **C** xi j.
abraz de egypto ip̄e z
vxor ei⁹: z oia q̄ habebat z
b loth cuz eo ad australē pla-
c gam. Erat aut̄ diues valde
in possessiōe auri z argētū.
d Reuersusq̄ est piter q̄ ve-
nerat a meridie in bethel:
e vsq̄ ad locū vbi pri⁹ fixerat
tabernaculū inter bethel z
hay: in loco altaris q̄ fece-
f rat pri⁹ z inuocauit ibi no-
s mē dñi. Sed z loth q̄ erat

z nisi accipiat̄ p̄-
tractatōne sustineat̄
a suis amatorib⁹ p̄
cōtradictōe: p̄z ergo
primū dictū esse fal-
sum: sicut z scdm̄: q̄
cuz chaldaea sit terra
natiuitatis abrae vt
p̄z ex dictis iubet h̄
exire chaldaea. hec ē
intentio bea. augu.
xvi. de ciui. dei. z al-
legat̄ in glo. ordi. z
iosephus. j. li. antiq̄
ratū dicit de h̄ egres-
su: Abraaz cū. lxxv.
annozū esset dimisit
chaldea vt dño in bē
te migraret i chana-

neā. z ita hunc egressum sanct⁹ Stephan⁹ exponit Actu.
vij. dicēs. Exiuit d̄ terra chaldeoz z habitauit in charā zc.
Nec terciū dcm̄ burg. p̄t̄ esse ver⁹. q̄z saray fuit filia aram
q̄ fuit nonagenaria cū abraā esset cētenarius. vt. j. xvij. ca.
Si igr̄ aram fuit iunior q̄ abraā. viij. vl. lx. annozū genuit
sarai q̄ falsūz est z fictū. Ideoz z quartū ei⁹ dicitū nul-
lū est: nā terra trāssuualis d̄ in textū cōfiniū mesopota-
mie. vt p̄z Iosue. xliij. nec p̄t̄ conuenienter intelligi ipsa
mesopotamia. nā ibi patres nō seruterunt dijs alienis q̄s
nominat textus ibidem: sed in chaldaea ad requisitōnem
fortasse cōpulsionē nēroth: put dicit idē burgē. in ista dis-
gressione chaldaea aut̄ cōfinis est mesopotamie: q̄z circa z i
tra eadē flumina. put supra dictū ē sita: nec p̄tractatōe di-
gnū est: in quo burg. circa ca. xliij. z. xliij. notat postillato-
rē. nā p̄uērit̄ occasiones scribendi accepit. **C** ap. xliij.

Ascendit igr̄ abra de egypto. Hic p̄r̄ describitur quō
abraā bñ se habuit ad primū. z p̄ quō se habuit ad
primū tpe p̄p̄itatis. s̄ ei⁹ pacē p̄seruādo. scdm̄ quō
tpe aduersitatis. s̄ ipm̄ velocit̄ adiunādo. xliij. ca. Circa p̄-
mū tria declarāt: q̄ p̄ describit̄ inter familias abrae z loth
p̄t̄ōis occasio. scdm̄ occasiōis p̄cisio: ibi. Dicit igr̄ abra ad
loth. terciū p̄cisionis approbato: ibi. Dicitq̄ dñs ad abra
Occasio aut̄ cōtentōis fuit: q̄z vterq̄z erat diues valdez ha-
bebat magnā familiā. z ex tali cohabitatiōe solet sepe p̄ten-
tio surgere. dicit igr̄ a. Ascendit igr̄ zc. seq̄t. **C** ad austra-
lē plagā. nō est itelligendū q̄ terra p̄missionis ad quā ascē-
dit abra rediēs d̄ egypto sit in pte australi respectu egypti
s̄ est in aqlonari: s̄ australis plaga h̄ accipit̄ respectu istm̄
q̄z illa ps̄ terre p̄missionis q̄ est vicinior egypto est ps̄ au-
stralis iudee. **C** Erat aut̄ diues valde. in heb. bñ. Grauis
vel p̄derosus multū: q̄z habebat multa p̄dera auri z ar-
genti z aliaz rez z in idē redijt

Reuersusq̄ est pariter. zc. In hebreo autem habetur.
Per māsiones q̄bus venerat. z h̄ duplici de cā: vna quia
hoīes reuertētes ad terrā suā vñ exierāt p̄suerant accipe
hospiciū redeūdo vbi fuerūt pri⁹ hospitati eundo alia. q̄a
q̄n abra iuit in egyptū nō hēbat pecuniā p̄ expēsis suffici-
entib⁹ z cōtraxerat in hospitij aliq̄ debita s̄ in redeūdo
erat diues valde. vt p̄dictū ē. z tō redijt p̄ eadē hospicia ad
soluendū illa debita. **C** Ad meridie in bethel. q̄z sic dcm̄
est intrauit terram p̄missionis a pte australi. sequitur.
C Et inuocauit zc. gratias deo agens de hoc q̄ ipm̄ vxor-
em z familiam cōseruauerat z in bonis multiplicauerat.
C Sed z loth zc. hoc exprimitur ad ostendendū
ocasiōē discordiē. diuinitē enim vt frequenter sūt causa
discordiē inter homines etiā propinquos z amicos. vñ
de sequitur.

Reduxitqz zc. Qm illi qui enaserunt manus eius: ita fuerit pocnpati qz nihil poterat secu portare. m Egres sus e zc. ad faciendu ei reuerentia z reddendu ei gras de occisione aduersarioz suoz. n In valle sabe. i. in val le plana z equali. o Que est vallis regis. habebat em ibi rex maneriu a q denoiabat vall illa.

Reduxitqz oem subam: z loth frz suu cu sba illi mulieres qz z pplm. Egressus e aut rex sodomoz i occur su ei postqz reuersus est a cede chodorlaomoz regu q cu eo erat i valle sabe q e vall regis. At vo melchise dech rex sale pferens panem z vinu: erat em sacer dos dei altissimi: bndixit ei z ait. Bndict abraa do excelso: q creauit celu z ter ra: z bndict ds excelsus. q ptegente hostes i mani bus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex oib. Dixit at rex sodomoz ad abraa da mihi aias: cetera tolle tibi Qui rndit ei. Leuo manu mea ad dnm deu excelsum possessoru celi z fre: Qd a filo subtegmis vsqz ad cor rigia calige no accipias ex oib q tua st: ne dicas ego ditau abraa: exceptis his q comedert iuuenes: z pti bus viroz q venerunt me cum aner: eschol z mabre Isti accipiet ptes suas

gia. nec de principio z fine vite sue. b Erat enim sacer dos dei altis. qz pater erat oim illoz q remaserant in cul tu dei. z qz erat pmogenitus rone natiuitatis. vt dicit ali qui. vel saltem ex ordinatione patris. si no fuit pmo nat vt dicit alij. Jus em pmogeniture bn transferebat ad fi lium postnatum ex ordinatione patris: maxime de voluta te dei. sic iacob ius pmogeniture trans tulit a ruben pmo nato ad ioseph qtu ad duplicem portioez hereditatis accipie dam. z ad iudam qm tum ad dignitate re giam vt hf infra. cl. viij. ca. z. clx. c. Sa cerdotiu aut fuit an nexu pmogeniture vsqz ad lege datam p moysen. z io audi ta victoria abrae di uina vrute facta: p tulit panem z vinu. i. sacrificiu. reddendo gras deo. z io bene dicendo abraam dixit. Bndictus abraam deo excelso zc.

Et dedit ei decimas. abraam ipi melchisedech cui de bebant tanqz sacerdoti. Et sic exponit aplus ad Heb. viij ondens q leui fuit decimatus in abraam. d Dicit aut rex sodomoz. b describit liberalitas abrae. qz quis totaz pdam posset retinere. noluit tamen aliquid recipere. e Da mihi animas. i. viros mulieres z parulos. f Leuo manum meam. modus est iurandi. g Ne dicas. ego ditau abraa. Hoc dicit no ad lactanti am hf ad dei glam. qui ei pmiserat multiplicacione bono ru tpatiu vt supra dictu est. z io nolebat q eius ditatio a liquo mo alij attribueret. h Exceptis his q comedert iuuenes. i. bellatores q fuerut mecu in plio. i. Et pti bus viroz q venerut mecu. isti em no erant de familia abrahe z io no erat suu dare partes ipoz de pda illa. s aut dici tur hic de ipis. Qui venerut mecu. vno mo exponit q cu ipo intrauerut bellu vt pdictu est. Et fm hoc certu est: q habuerut ius z ptem prede. Alio mo q no intrauerut bel lu hf remaserut ad custodiendu sarcinas. z fm hoc etiam declarauit abraa q haberet ius i pte pde. Ex isto loco ac cepit dauid illud qd determinauit. j. Reg. xxx. ca. di. E q ps erit descendentis in pliu z remanentis ad sarcinas. vnde qd ibide sequit. Et factu est hoc ex die illa z deinceps co stitutu z. q. lex in isrl. In heb. hf. Et factu est hoc ex die il la. z desup vel deante. qz obseruatu fuerat tpe abraaz vtz ex dicit. verutu q abraa hf seruadu decreuerit. Dauid po stea magis declarauit z firmitus statuit tanqz ex regia po testate zc. In capt. xiiij. vbi dicitur in postilla. s factu est istud ppter abraam. Additio pma.

Ec expositio hebreoz e friuola qz ex hoc q rex so domoz miraculose exiisset de puteo. no attribue runt geres exitu abrae de incendio chaldeoz testimo nio vitatis diuine fidei. in detestatione ydolatrie. p qua abraa exposuit se piculo incedij cu etia rex sodomoz qui pessimus z idolatra erat. sic exierat armatus de puteo: z illelus. hf potius ista attribuebant magicis artibus vl hu insmodi. Et sic istud miraculu factu regi sodomoz no re dundaret in glam dei quod esset valde incoueniens zc. In eode. xiiij. ca. vbi dicit in postil. Ex hoc patet q he brei no sunt dieti ab abraam. Additio secunda. Ade dicat abraa hebreus plenius hf in additione v Inp Math. xxi. ca. vide ibi Correctoru corrupto rijs his additiobus no rndet. qm dicit illas non esse dignas ptractione cu sint nullius vilitatis. sicut patet. s.

de plio. hf hoc pty falsum p lram pcedente z sequente. di cu est em. s. q illi qtuoz reges ds debellauerat abraham asportauerat de sodomis vniuersa q ad cibū ptinent nec potuerant adhuc oia sumpsisse. nec fugiedo poterat se cū portasse. z io abraa ibi inuenit satis de victualib p se z p pply suo. z b etia pty p lram sequete vbi abraa de pre da nihil voluit retinere. Exceptis his q comedert iuue nes. i. bellatores qui secu fuerat. Itē post illa vba. Profe rens panē z vinū. imediate sdit p q ca. b Erat ei sa cerdas dei altissimi. ex q pty q ca. p qua ptulit panem z vinū fuit ad offerendu sacrificiū qd pmet ad sacerdotis officiu. p refectioe em bellatoz magis ptinet ad hominē laiciū pferre victualia qz ad sacerdotē. z io alij aliter puer tētes exponūt dicētes q melchisedech ptulit panē z vi nū: p sacrificio offerendo no p ipm. qz fm istos sacerdos no erat hf p ipm. Abraa qui tanqz sacerdos legit pluries cōstruxisse altare. z sacrificiū deo obtulisse. vt hf ifra. xxiij ca. z io istud qd sequit. Erat em sacerdos dei altissimi. no refert ad ipm melchisedech. hf ad ipm abraa. z silt illd qd sequitur. Et dedit ei decimas ex oibus. s. melchisedech de dit decimas de oibus ipi abrae tanqz sacerdoti. hf salstas hulus expositiois appet p hoc. q melchisedech benedi xit ipi abrae di. Bndictus abraa deo excelso zc. Bndicere aut ad sacerdotē pmet. qz qd mnt est sine pdictioe a maiori bndicē. vt dr ad Heb. viij. ca. Itē q melchisedech da ret decimas de oibus reportatis ipi abrae pty falsum per lram sequetem. qz abraa iurauit q de oibus illis non ac ciper a filo subtegmis vsqz ad corrigiam calige. i. nullā rē qstuncqz minimā acciper. z io vera expositio est ista. q melchisedech erat Sem pmogenitus filius Noe q ad huc vivebat qd pty si pparent anni eius suprapositi. imo vixit post vltra natiuitate iacob z esau. vt pbat ifra. xxiij ca. Sed hoc arguit qz ad Heb. viij. capt. dr de melchise dech. Sine patre sine matre sine genealogia: neqz initiu diez: neqz finē vite habēs qd no pōt dici de ipo Sem. er go no est idē hō. Sed ad hf rndet a doctorib nris q hoc dicit aplus no q melchisedech no habuerit ptem z mēz zc. hf qz scriptura no facit mentionē de pte eius zc. sed ad huc videt argumentū remanere. qz scriptura facit menti onē de patre Sem z mte eius z genealogia z de pncipio vite eius. z sine. Pdm q verū est: hf hoc no est sb noie mel chisedech hf solū sb noie Sē z sic irelligit apks z doctores sancti. q sb noie melchisedech no fit mentio in scriptura de patre z matre eius. nec determinat etiam de genealo

videndo additionibus tercijdecimi capituli.

In eodem ca. xiiij. vbi dicitur in postilla. Numeravit expeditos vernaculos.

In hoc loco vbi lra nra dicit. Et numeravit expeditos. lra hebraica bz. Munivit exptos. z est sensus

q munivit suos armis bellicis. s. illos seruos q erat experiti. ex q ptz q pndētia abrae in re militari q non inermes accepit q ad fugam sunt pnt. vt dicit vegeri. s. mūtos seu armatos. s. nō accepit tyrones. s. iaz exptos. Pōt esse q ex vicio scriptorū h varietas ptingat: sic q vbi dicit. Munivit. posuerūt. Numeravit. z vbi hē exptos posuerūt. Expeditos ppter similitudine harū dictionū adin

uicem: z etiā ppter h q statim addūtur termi nūerales. s. cccxviiij. s. hoc nō obstat. nā ex hoc sequit: nisi q tantū fu erat munitoz z exptoz nūerus.

In eo. ca. xiiij. vbi dicitur in postilla. Et iō audita victoria abrae dina vntē zc. Dec sacrificiū qd obmlit melchise. Additio q̄ta. dech nō ē intelligendū esse idē realiter cū nro sacrificio s. esse figuratiuū illi vñ glo. interlinearis sup illud vbi. Proferēs panē z vinū dicit. Dec sacra nroz sacramentoz figura fuerat.

Capitulum. xv. Is itaqz transactis. Postq̄ descripsit moyses qlit abraā bñ se habuit vt incipiēs z hoc q̄tū ad deū et p̄ximū. h p̄r oñdū qliter se habuit ad seipm. et qa p̄les reputat vna p̄sona cū p̄re. fm illud Eccl. xxx. Mortuū ē p̄ ei z q̄si nō mortuū reliquit em filiu silem sibi. et silt vir z vxoz q̄si vna p̄sona p̄putant fm dictū saluatorz Math. xix. Itaqz iam nō sunt duo s. vna caro. iō p̄ oñditur qliter abraam se habuit in petēda ple. scdo qliter i re genda vxore. xvj. ca. Circa p̄mū p̄ ponit abrae petitiō. scdo petitiōis exauditiō ibi. Statimqz fmo dñi zc. tercio exauditiōis p̄firmatiō ibi. At ille ait: dñe de. Circa p̄mū describit occasio petitiōis. Abraam em ex victoria rāsolē ni quā dñs dederat ei. timuit ne in hoc accepissz torā mercedē iusticie sine a dño. z iō deus affecuravit eū de p̄rio d.

Moli timē. de eo qd cogitasti. seq̄t. c. Merces tua nimis mag. i. victoria quā dedi tibi nō est merces tua sed maiorē satis ego referuo tibi. Et ex isto vbo dñi hūit occasiōe petēdi plem: qz qliber naturalit̄ desiderat bōis suis hē heredē sine successorē. ppter qd sequit. d. Dixitqz abraā. oñdendo suū desideriu. e. Dñe deus quid dabis mihi. ac si dicat paz valebūt ista mihi: ex quo filiu nō habeo. f. Ego vadā absqz liberis. qz sara erat steris. g. Et filius. pcuratoris domus mee. h. expmif duplicif vno mō sic vt sit sensus Procurator domus mee habz filiu. cui pōt bona sua relinquere. nō autē ego z sic melioris p̄ditiōis me est q̄tū ad hoc. alio modo vt cum dicit. g. Filius pcuratoris domus mee. s. intelligit: erit heres meus qz cogitabat eū adoptare in filiu eo q sua vxoz erat steris. z ista expositio magis p̄sonat lre: qz sequit postea h. Et ecce vernaculus meus. i. seru natus i domo mea. i. Heres meū erit iste damasc̄ eliezer. Eliezer em erat pcurator domus abrae. z damascus filiū eius fuit. a. q etiā denoiata ē ciuitas damasci. k. Statimqz fmo dñi hic p̄notitur sue petitiōis exauditiō. Petitiō em est desiderij oñsio. z iō qz abraā oñderat desideriu suū de ple habēda z dñs rñdet illi di. l. Nō erit h heres tuus. s. filius pcuratoris tui. m. Sed q egrediet zc. i. quē generab i vxoz

re tua. z qz nō solū pmissit sibi plem. s. etiaz plis magnā multiplicatiōem. iō sequit. n. Suspice celū zc. z accipitur hic p̄nō. o. Sicut erit semē tuū. s. in tanta multitudīe qz vix aut nunqz possit numerari ab boie: ptz etiā ex dictis. qz ista visio oñsa est abrae de nocte qñ stelle possunt videri. Cōside randū est etiā q licz dens p̄ h intenderet significare multiplicatiōem semis abrae p̄pando ipm stellis celi: tñ p̄ncipaliter i tendebat p̄mittē ei z semini ei vira beata q̄ erit in resurrectiōe mo tuo. vñ dicit aplus. j. Cor. xv. Stella differt a stella i claritate sic z resurrectiō mo tuo. Multiplicatio emz plis z bona q̄cumqz tpalia n̄ p̄nt eē merces vel finis p̄ncipalis operū iusticie v̄

virtutis. qz finis p̄ncipalis melior ē sp̄ his q̄ sunt ad finē. z p̄mū a deo p̄ncipaliter p̄missum sp̄ est meliō q̄ opus meritorū ppter qd p̄mittit. bona aut q̄cumqz tpalia sunt minora q̄ iusticie opa. z iō hic z in alijs locz sacre scriptu re vbi p̄ opibus v̄tutis vere z p̄prie dictis p̄mittunt aliqua bona tpalia nō intelligunt p̄ncipaliter p̄missa s. q̄si manu ductiua ad bona sp̄ualia z eterna q̄ p̄ncipaliter intelligunt p̄missa. z h p̄ueniebat maxime tpe legz moysay ce z nature in q̄ hoies imp̄fecti erāt respectu t̄pis grē fm qd dicit aplus ad Heb. vij. Nihil em ad p̄fectum adduxit lex. modus aut imp̄fectoz ē. vt ad amorē bonoz sp̄ualiu z celestiu inducant p̄ amorē tpaliū z terrestriu. vt fm gre go. Animū ex his q̄ nouit surgat ad incognita que nō no uit. z p̄ hoc qd scit notū diligere. discat z incognita amare. h. aut abraā in h loco intellexerit sibi z semini suo. n̄ solū esse p̄missa terrena. s. etiā celestia q̄ p̄ xpm sunt adimpleta ptz Joh. viij. vbi dicit. Abraam p̄ vester exultauit vt videret diē meū: vidit z gauisus ē. Dies aut xpi vel t̄pus intelligitur t̄ps passionis z resurrectiōis ei. fm q̄ ip̄e dixit imminente passione Math. xxvi. Tempus meū p̄p̄ ē. zc. Et tūc apta est ianua celestis z educti sunt sc̄i p̄res de inferno. z ppter p̄dicta bñ d̄r in officio de mortuis. Sed signifer sanctus michael rep̄ntet eas in lucē sanctā. quas olim abrae p̄missisti z semini eius. z accipit ex hoc loco. Cōsiderandū q̄ in h passu z p̄silibus ē vno mō duplex sē sus lralis. Vñ de bonis terrenis q̄ minus p̄ncipalit̄ et manu ductiue p̄mittuntur. Alius de sp̄ualibz seu eternis: q̄ p̄ncipalit̄ intendunt qz sensus p̄ncipalit̄ int̄t̄ lralis d̄r tñ aliq̄ mō pōt dici vñ. qz fm p̄bum vbi vñū ppter p̄ alterū vtrobiz tñ vñū. Minus p̄ncipale vero sp̄ est ppter magis p̄ncipale. illud aut qd dictū est p̄bet viā ad intelli gendū multa q̄ p̄tinent in ve. re. p̄p̄ qd dicitur h moza tus sum. p. Creditit abraā deo. in nullo hesitans d̄ di uino p̄missio. q. Et reputatū zc. qz fides formata p̄ dile ctiōne illa sola est q̄ vere iustificat mētē formaliter.

r. Ego dñs zc. i. igne chaldeoz fm vnā opinionē. vel de tali loco q̄ ē in chaldaea sicut dicitū est. s. xj. ca. s. Et da rem tibi terrā istā. p̄ quā p̄ncipalit̄ intelligit terra v̄tienti um p̄missa. t. Et possideres eā. in hēditatē p̄petuam. v. At ille ait zc. h p̄r ponit p̄dicte p̄missiōis p̄firmatiō p̄ lignū abrae diuinitus oñsum. Ad cuiū intellectū p̄side randū qz abraā nō dubitauit qñ h̄ret plē sibi p̄missam. z silt hēditatē i p̄sona p̄pria v̄ filioz. alit̄ n̄ eēt v̄p̄ qd dictū est. Creditit abraā deo zc. sciebat tñ abraā qz sicut bōa cō ferunt a deo ppter opa meritoria. ita ppter opposita ause runt. z iō ad p̄seruationē boni diuini tus collati. requirit

re tua. z qz nō solū pmissit sibi plem. s. etiaz plis magnā multiplicatiōem. iō sequit. n. Suspice celū zc. z accipitur hic p̄nō. o. Sicut erit semē tuū. s. in tanta multitudīe qz vix aut nunqz possit numerari ab boie: ptz etiā ex dictis. qz ista visio oñsa est abrae de nocte qñ stelle possunt videri. Cōside randū est etiā q licz dens p̄ h intenderet significare multiplicatiōem semis abrae p̄pando ipm stellis celi: tñ p̄ncipaliter i tendebat p̄mittē ei z semini ei vira beata q̄ erit in resurrectiōe mo tuo. vñ dicit aplus. j. Cor. xv. Stella differt a stella i claritate sic z resurrectiō mo tuo. Multiplicatio emz plis z bona q̄cumqz tpalia n̄ p̄nt eē merces vel finis p̄ncipalis operū iusticie v̄

virtutis. qz finis p̄ncipalis melior ē sp̄ his q̄ sunt ad finē. z p̄mū a deo p̄ncipaliter p̄missum sp̄ est meliō q̄ opus meritorū ppter qd p̄mittit. bona aut q̄cumqz tpalia sunt minora q̄ iusticie opa. z iō hic z in alijs locz sacre scriptu re vbi p̄ opibus v̄tutis vere z p̄prie dictis p̄mittunt aliqua bona tpalia nō intelligunt p̄ncipaliter p̄missa s. q̄si manu ductiua ad bona sp̄ualia z eterna q̄ p̄ncipaliter intelligunt p̄missa. z h p̄ueniebat maxime tpe legz moysay ce z nature in q̄ hoies imp̄fecti erāt respectu t̄pis grē fm qd dicit aplus ad Heb. vij. Nihil em ad p̄fectum adduxit lex. modus aut imp̄fectoz ē. vt ad amorē bonoz sp̄ualiu z celestiu inducant p̄ amorē tpaliū z terrestriu. vt fm gre go. Animū ex his q̄ nouit surgat ad incognita que nō no uit. z p̄ hoc qd scit notū diligere. discat z incognita amare. h. aut abraā in h loco intellexerit sibi z semini suo. n̄ solū esse p̄missa terrena. s. etiā celestia q̄ p̄ xpm sunt adimpleta ptz Joh. viij. vbi dicit. Abraam p̄ vester exultauit vt videret diē meū: vidit z gauisus ē. Dies aut xpi vel t̄pus intelligitur t̄ps passionis z resurrectiōis ei. fm q̄ ip̄e dixit imminente passione Math. xxvi. Tempus meū p̄p̄ ē. zc. Et tūc apta est ianua celestis z educti sunt sc̄i p̄res de inferno. z ppter p̄dicta bñ d̄r in officio de mortuis. Sed signifer sanctus michael rep̄ntet eas in lucē sanctā. quas olim abrae p̄missisti z semini eius. z accipit ex hoc loco. Cōsiderandū q̄ in h passu z p̄silibus ē vno mō duplex sē sus lralis. Vñ de bonis terrenis q̄ minus p̄ncipalit̄ et manu ductiue p̄mittuntur. Alius de sp̄ualibz seu eternis: q̄ p̄ncipalit̄ intendunt qz sensus p̄ncipalit̄ int̄t̄ lralis d̄r tñ aliq̄ mō pōt dici vñ. qz fm p̄bum vbi vñū ppter p̄ alterū vtrobiz tñ vñū. Minus p̄ncipale vero sp̄ est ppter magis p̄ncipale. illud aut qd dictū est p̄bet viā ad intelli gendū multa q̄ p̄tinent in ve. re. p̄p̄ qd dicitur h moza tus sum. p. Creditit abraā deo. in nullo hesitans d̄ di uino p̄missio. q. Et reputatū zc. qz fides formata p̄ dile ctiōne illa sola est q̄ vere iustificat mētē formaliter.

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

timqz fmo dñi factū ē ad eū i dicēs. Nō erit h heres tu us. s. q̄ egrediet de vtero tuo ipm hēbis heredē. E duxitqz eū foras z ait illi. n. Suspice celū z numera stel las si potes z dixit ei. Sic p̄ erit semē tuū credidit abra q am deo z reputatū ē illi ad r iusticiā. dixitqz ad eū Ego dñs q̄ eduxi te de hur chal s deoz vt darē tibi terrā istā z possideres eā. At ille ait

q' hoies sint solliciti p'seruando p exercitiu op'is deo pla
citi. z p'pterea de hoc quesuit abraa di. x. **D**ne de. vñ
z. ac si diceret. quid e illud p qd p'seruabit bonu qd pmi
sisti. id no dixit vñ scire possem q accepturus sim eam. h
possessurus. y. **E**t rñdit dñs. Ad intellectu hui' p'side
randu q sicut p'z ex
discursu tot' ve. te.
q'diu filij isrl' steterit
in cultu vnus veri
dei possederit paci
fice terra pmissiois
sibi collata. z qñ de
cliaueit ad idolatri
as fuerit ab alijs ipu
gnati z deieci sicut
p'z in libris iudicuz
z regu z alijs locis
z aliqñ qñ eoz mal
cia nimis abudantit
fuerit eieci z capti
uati de terra illa p'i
mo per nabuchodo

Bne deus vñ scire possuz
y q possessurus sim eam. **E**t
rñdit dñs. Sume inqt mi
hi vaccā triennem z caprā
triēnē z arietez annoz triū
a turturē quoq z columbaz
b Qui tollēs vniuersa hec :
diuisit ea p mediū z vtras
q ptes ptra se altrinsecus
c posuit. Aues aut nō diui
d sit. **B**escēderētq volucres

nosoz regē babilonis z scdo p romanos eo q auctores fi
dei ihm xpm negauerūt. z occiderūt. Verus igit cultus
vni' dei e illud p qd possideri poterat terra illa abrae pro
missa. iste aut cultus pncipalit e in actib' interiorib' mē
tis fm q dicit brūs Aug' in encheridion. Fide. spe. z ca
ritate colit deus. verūtñ cū cultu interiori reqrit cult' ex
terior: q e qñ quedā. prestatio interioris cult'. talis autez
cultus in veteri lege fuit p sacrificia deo oblata. z iō de ta
libus sacrificijs i lege sciendis dñs instruit abraā dicens.
3 **S**ume tibi vac. zc. qz de ist' trib' spēb' aialiu solū erāt
sacrificia scienda in lege. vt p'ebit in leui. z iō in qlibet spē
noiat vñū indiuiduu Cōsiderandū etiā q d qlibz spē p'di
cta fiebat i lege triplex sacrificiū. **H**ñū vocabat hostia p
pctō qd fiebat p expiatiōe alicui' pcti pmissi. Aliud vo
cabat hostia pacifica qd offerebat deo p aliq bono obtē
to vel obtinēdo. Terciu erat hostia i holocaustū q tota i
cendebat ad honorē diuinū. z iō ad h triplex sacrificium
designādū d: hic q quodlibet indiuiduu p'dictū sit triuz
anno. a **T**urturē qz z colū bā qz futuz erat i lege dā
da p moysen vt fieret sacrificiū de istis spēb' autū tm: nisi
in emūdatione leprosi vbi fiebat oblatio de passerib' p'
qd de ista spece quis nō sit h mētio. qz nō erat cōs obla
tio vel sacrificiū lz aut affigē rōes pleni' z in p'ticulari q
re de p'dictis fiebat sacrificia magis qz de alijs: p'ineat ad
librū leuiticū. tm pōt h breuiter aliqd p'mitti. **D**ictū e aut
q sacrificia leg' erāt qdā. prestatōes fidei. iō rōes sacrifi
cioz s' accipiēde ex ista. prestatōe. fm vō aug'. i li. d. lege
z gra. null' vnqz hoim fuit saluat' nisi in fide mediator'.
in q est duplex natura. diuina scz z hūana. deitate aut ipi'
prestabant sacrificia inq'tū hoies p illa sacrificia ostende
bāt se h're vitā a deo. z p' nōs alia bona. h aut fiebat i sacrifi
cijs p'dictoz aialiu. s. bonis ouis z capre. qz ista aialia tā
q domestica s' cū hoib'. z cedūt in vsum eoz ad sustēta
tionē vite. **A**lia vō aialia cōiter s' siluestria. vel si sunt do
mestica s' imūda. vt porcus z silia. **I**tē p'dicta aialia rep
sentabāt hūanitatē xpi inq'tū fuit instrumentū n're redē
ptiois qz ouis repñabat ei' i nocētā. capra silitudinē car
nis pcti. bos fontudinē xpi ad sustinēdū tabores mar
me i passioe. turtures aut z colūbe abūdāt in terra illa. et
iō ex illis faciebāt sacrificia pauper. qz defacill poterant
h'ri. **T**urtur etiā castitatē xpi significat. colūba vō q sine
felle est eius mītatēz fm illud **M**atb. xj: Discite a me.
qz mītis sum zc. **E**t sic p'z qre de p'dictis fiebat sacrificia
vt cōiter. b **Q**ui tollēs vniuersa h diuisit zc. **C**ā hui'
diuisionis z p'tiōis est. qz tūc t'pis qñ hoies adinmicē fa
ciebant pactum vel fedus immolabile ad hoc designan
dum: interficiebāt vñū aial: z diuidebant in duas ptes. z
transibant inter illas ptes ad designandum q dsigni eēt
more pactū illud si transgredereit. **D**ñs aut hic pepigit

fedus ad pactum cum abraam vt dicitur infra eodem ca
pitulo. z iō ista aialia fuerūt diuisa in duas ptes. z partes
sic posite q posset esse transitus inter illas ptes.

Aues aut nō diuisit. d: in cōfirmatiōe talis pacti. vel
federis auis nō occidebat. nec diuidebat etiā cū als imo
labat in holocaustuz
vt h' **V**eni. j. ca. alia
est cā mystica qz per
aialia designatur vita
actiua q diuidit ho
minē circa mltā fm
illud **L**u. x. c. **M**ar
tha martha sollicita
est turbar' erga plu
rima. **P**er aues vō
app' volatū designatur
vita p'teplatiua que
vnit hoiem ad deū.
iō s' dicit **L**u. x. **P**or
ro vñū est necessariū
Maria optimā p'tē
elegit zc. b **D**e

e sup cadauera: z abigebat
f eas abraam. Cūq sol occū
s beret sopor irruit sup abra
b am z horror magnus z te
nebrosus inuasit eum. **B**i
i ctūq est ad eū. **S**cito p'no
scens q pegrinum futurū
sit semen tuū i terra nō sua
z subijcient eos seruituti z
affligēt qdringētis annis.
k **V**erūtñ gētē cui futuri s'f

Verūtñ gētē cui futuri s'f

scenderantq volucres sup cadauera. idē super sacrificia:
ad designādū q demones q p aues design' **M**atb. xij. z
maxie qz iste erat aues de nocte volātes vtz p sequētia ni
tunt destruere vel sedare bona opa. e **E**t abigebat eas
abraa. qz si in opib' bonis demones nos volūt impedire
debem' eos seruoze caritatis repellere. **C**ūq sol oc
cūberet. **I**n heb. d: occubuisse: ex q p'z q iam erat nox.
g **S**opor irruit sup abraā. in heb. h'f. **E**xtasis irruit zc.
Extasis vō non significat. p'prie somnū h magis raptū a
sensibus exteriorib'. h **E**t horror magn' zc. p h em de
figbant afflictiones z anxietates qz passuri erāt filij elus
aūq obrinerēt frā pmissiois z qz optet sustinere fideles
anteqz veniāt ad terrā vniētū. fm illud **A**ctu. xij. p mul
tas tribulatiōes optet trāsire ad regnū. ppter qd subdit.
i **S**cito p'noscens zc. **I**sti. cccc. anni non pñt referri ad
seruitutē z afflictionē quā passi sunt filij isrl' in egypto qd
pbat manifeste. qz caath descendit in egyptū cū leui p're
suo. z iacob auo suo. vt h' **G**en. xlvj. **I**tē iste caath vixit
cxxxij. annis. z amrā fili' ei'. cxxxvij. vt h' **E**xodi. vj. **E**t
moyses filius amrā erat octoginta annoz in exitu de egy
pto. vt h' **E**xo. vij. qui anni p'ucti faciūt. cccl. annos tm. z
adhuc si volum' h're p'cise numerū annoz a pncipio de
scensus in egyptū vsqz ad exitū. optet subtrahere a p'di
ctis. cccl. annis oēs annos quib' vixit caath anteqz descē
deret in egyptū. z annos qbus vixit amrā postqz genuit
moysen. ex q p'z qz nō fuerūt in egypto. cccc. annis h sue
runt ibi. cxx. annis tm. vt dicit hebrei ex alijs suis croni
cis qbus credendū est in talibus. qñ ex texta bible non
pōt vitas h'ri sicut in p'posito. z eodē mō hiero. z alij do
ctores catholici in casu sili' recurrūt ad historiā iosephi et
annales iudeoz. z iō isti anni qdringēt' p'dicti sunt ducē
di ad illud qd p'dicit. **S**cito p'nosces q pegrinū futurum
sit semen tuū zc. qz a natuitate ysaac in q vocatū e semē
abrae. vt h' infra. xxj. ca. vsqz q genuit iacob fluxerūt anī
lx. vt h' infra. xxv. ca. **J**acob aut erat annoz. cxxx. qñ de
scendit in egyptū. vt h' infra. xxvij. ca. **E**t sic a natuitate
ysaac vsqz ad descēsum in egyptū fluxerūt anni. cxc. qui
bus si p'ugant' anni. cc. z. x. qbus filij isrl' fuerunt in egy
pto habent' anni. cccc. p'cise. in qbus semē abrae fuit pere
grinū i terra nō sua. s. p'tini i terra chanaā. in q ysaac cum
p're suo pegrin'. p qz lz d's pmississet sibi terrā chanaā. nō
tm dedit sibi in actu passum pedis in ea. vt h' **A**ct. vij. po
stea pegrinus e ysaac in gerare: z postea iacob cū filijs su
is in egypto. z ppter h nō dixit dñs abrae. **P**egrinum
erit semē tuū in terra egypti. cccc. annis h dixit. **I**n terra
nō sua. z subijciēt eos seruituti z affligēt. ista fuit seruit'
z afflictio egypti que terminata e in illis. cccc. annis h nō
incept' a pncipio illius t'pis vt visum est. k **V**erūtñ
gentem cui seruituri sunt. i. gentem egyptioz.

Ego indicabo penitendo decem plagis. ut habet in Exo. m. Et post h. r. q. filij isrl in exitu de egypto acceperunt mutuo a vicinis suis vasa aurea et argentea et vestes. ut h. Exo. xij. Et sic egressi sunt cum magna sba. n. Tu autem ibis r. i. anteq. p. dicta servitus et afflictio sup. enant se- mini tuo. o. Se-

pultus in senectute bona. i. decedens in gra. q. no. d. h. nisi d. iustis p. Genera- tione aut. q. tra. reuer- tent. huc. i. ad terras chanaa abrae. p. mis- sam. In illa em. erat abraa actu q. n. domi- nus sic loq. bat cum eo. Aduertendu. t. n. q. iste q. mior. genera- tiones no. s. accipie- de ab abraa. h. a. Ja- cob q. desc. edit i. egyptu. et si p. putent. ge- nerat. oes ab eo p. linea. regia. inueniunt. q. tuos. vsq. ad re- ditu. in terra. p. missio. is. q. iacob genuit iuda. iudas aut. genuit phares. phares aut. genuit esrom. ut h. Math. j. Esrom aut. genuit caleb. ut h. j. palyp. ij. ca. Et iste caleb i. q. p. leta. e. q. tra. generatio. fuit de intrantib. terra. p. missio- nis. ut h. Nu. xiiij. et Josue. xiiij. Traslato. vo. lxx. habet Quinta generatio. reuertent. huc. et h. e. veru. si p. putetur generatio. es p. linea. sacerdotale. q. iacob genuit leui. leui aut. genuit caath. caath aut. genuit amra. amra aut. genuit aaron. ut h. Exo. vi. aaron aut. eleazar. sacerdot. et iste e- leazarus in q. p. leta. e. q. nta. generatio. fuit de intrantib. terra. p. missionis. q. ipe. et josue. filij. Nun. diu. serunt. terram illa. filijs. isrl. ut h. Josue. xiiij. q. Necdu. p. lete. r. ist. d. interponit. p. ca. dilatio. is. i. ple. de. p. missio. is. facte. abrae. d. terra. illa. q. in. q. tates. ppli. q. h. itabat. terra. illa. actu. adhuc. no. tm. increnerat. q. deberet. inde. expelli. de. em. expectat. in. talib. m. sura. sui. iudicij. r. Cu. q. occubisset. sol. re- petit. q. d. s. p. dicit. ut. reuertat. ad. p. sumatio. is. sacrificij. abrae. s. Et. appuit. clyban. r. sicut. em. s. dicit. e. in. iens. pactu. vel. sedus. firmu. cu. aliq. trasibat. inter. pres. anialis. occisi. deus. aut. faciebat. pactu. firmu. cu. abraa. ut. statim. s. dicit. t. In. illo. die. pepigit. d. ns. fedus. cu. abraa. de. itas. vo. o. cu. lis. sensibilib. videri. no. pot. et. io. appuit. ignis. rep. itas. p. n. tiam. dei. sicut. moysi. in. rubo. Exo. ij. Et. tras. iens. in. d. i- n. siones. p. dicitas. ad. o. idendu. firmitate. pacti. cu. abraam. sequit. v. In. fluuio. egypti. q. diuidit. terra. chanaa. ab. egypto. et. vocat. riuo. conyla. et. iste. e. termin. terre. p. missio- nis. a. pte. australi. r. vsq. ad. fluu. u. magnu. euphrate. q. est. alius. termin. ex. pte. opposita. v. Cineos. et. ceneze. os. r. en. uerat. hic. decem. g. tes. q. ru. terras. dedit. h. d. ns. filijs. abrae. et. iacob. filij. em. elau. aliqua. ptem. obtinuerunt.

In ca. xv. vbi dicitur in postilla. Circa primu describit occasio petitionis. Additio prima.

Oscere q. abraa timuit ne in victoria qua habnerat: acceptisset totu mercede iusticie sue a dno v. irrona biliter dicitu. tu q. pmu. pmissum abrae factu fue- rat. faciamq. te in gentē magnā. s. xij. ca. h. hoc n. erat isto tpe q. abraa timuit. p. tuc. em. nulla. plē. hēbat. et. sic. nō. duz. hēbat. totā. mercedē. a. deo. sibi. p. missas. tu. q. et. iā. veri. p. bi. lz. felicitatē. eternā. nō. p. gnouerit. nō. tm. ponit. totā. merce. dē. bonoz. opez. in. victoria. vel. hmōi. v. r. j. et. b. Et. multo. minus. p. sumēdū. ē. de. abraa. q. totā. mercedē. a. deo. sibi. p. missam. estimaret. p. sumi. in. q. dā. t. pali. victoria. s. iste. pas. sus. alr. posset. exponi. ut. credo. meli. s. q. abraaz. ex. p. dicit. victoria. timuisset. p. pter. duo. Primū. ne. forte. illi. f. ges. ab. eo. victi. irruerēt. sup. eū. sicut. pluries. p. tingit. in. bellato. res. eo. mō. q. timuit. iacob. a. sichimitis. et. quicinis. eoz. in. fra. xxxij. ca. Secūdu. timebat. ne. forte. excessisset. in. p. se. cutione. illoz. regū. et. deuastatione. eoz. nō. em. legit. q. h.

fecisset ex iussu d. nino. et tō timuit ne forte i illo actu pec- casset. In illud Job. ix. ca. Verebar opa mea p. ferti cu i- lra nō appeat q. abraa fuisse certificar. q. illi q. tuos reges iniuste se habuissent p. quinq. aduersarios suos. vñ de. as securauit ipm de vtroq. timore. de p. s. cu dicit. Ego p. re- ctor tu. sum. et ne ter- reas a facie eoz. q. ego. p. regā. te. De se- cūdo. vo. assecravit. eū. cu dicit. En mer- ces tua magnimā. q. d. nō. solū. nō. deli- quisti. aliqd. in. p. d. cta. p. secutione. et. vi- ctoria. p. d. ctoz. regū. h. et. p. ea. vltim. me- ruit. mercedē. ma- gnā. in. q. tum. ex. zelo. caritat. s. fine. et. ad. ho- nor. ē. diu. s. nū. hoc. fa- ctū. In. eo. ca. xv. vbi. d. r. in. postilla.

Et abraa i h loco intellexerit sibi et semi suo. Ad d. ij. Ec vba xpi a iohē narrata scz abraa exultauit ut videret diē meū r. nō sunt referenda ad visionem abrae de q. in h loco agit. q. h nō fit mētio de passi- one xpi. nec de ei. r. resurrectione nec in re nec i figura. ut sa- tis p. t. aduertēti. h. hec. vba. enā. gelij. pot. s. referēda. ad. ip. s. imolatio. is. ysaac. de. q. la. xxiij. ca. ampli. videbit. h. q. abraa. intellexerit. in. h. loco. sibi. et. semini. suo. esse. p. missa. nō. solū. bona. terrena. h. et. iā. celestia. ex. trib. pot. p. probari. in. hac. v. sione. p. t. t. Primo. ex. h. q. p. missio. de. multipli- catio. e. plis. facta. abrae. alr. facta. fuit. s. xiiij. ca. et. alit. h. i. bi. em. assilat. multitudinē. plis. mltitudinē. harene. in. h. quia. harena. ē. q. si. in. uerabilis. dicit. ei. si. q. s. pot. nū. erare. pulue- rem. terre. r. in. h. aut. loco. p. cludit. silitudinē. simplicif. in. semē. suū. et. stellas. celi. dicit. em. sic. erit. semē. mū. s. celeste. lucidū. et. incorruptibile. In. illud. Dan. xij. ca. Qui. autem. ad. iusticiā. erudiunt. plurimos. q. si. stelle. in. p. petuas. eremi- tates. Secūdo. etiā. designtur. p. illud. q. d. p. dicit. imediate. edu- xitq. eū. foras. nō. vñ. p. p. rie. intelligendū. p. motū. corpalez. nā. hoc. vñ. sup. flū. esse. q. abraa. nō. posset. suspicere. celuz. ex. his. infra. domū. vel. tentoriū. et. sic. suffecisset. dixisse. ei. su- spice. celū. Et. ait. Suspice. celū. et. n. m. nera. stellas. cū. ei. dicit. Eduxitq. eū. foras. ipe. em. obediēdo. mādato. exiisset. ad. locū. vbi. posset. suspicere. h. h. educio. alr. intelligēda. ē. scz. q. ad. h. q. abraa. haberet. p. gnitionē. saltē. enigmatica. p. fi- dem. de. felicitate. et. na. optebat. eū. supra. se. seu. ex. se. educl. In. illud. Eccl. iij. Plurima. em. supra. sensum. hois. osten- sa. sunt. tibi. Et. sic. exponit. illud. v. bū. antiq. hebreoz. licet. nō. ad. eūdē. finē. dicit. em. Quid. ē. q. educit. eū. foras. hoc. est. dicit. educit. eū. de. crudelitate. seu. opinione. sua. Et. nō. tandū. q. nō. dixit. Exi. foras. h. educit. eū. foras. ad. denotā. dū. q. fides. dei. donū. ē. ut. Sap. iij. ca. Tercio. cō. probat. q. abraa. i. h. loco. credidit. bōa. spūalia. sibi. et. semini. suo. p. mit- ti. ex. h. q. d. sequit. Abraa. credidit. deo. et. reputatū. ē. ei. ad. iu- sticiā. Ad. q. d. sciendū. q. lz. abraa. a. principio. exitus. de. sua. domo. et. de. p. gnatio. e. sua. sepauerit. se. ab. infidelib. tā. q. si- delis. Fides. tm. abrae. in. h. loco. fuit. approbata. a. deo. tā. q. fides. iustificās. et. de. h. d. r. reputatū. ē. ei. ad. iusticiā. Cui. rō. ē. h. z. apl. ad. Ro. iij. eo. q. d. sp. i. sp. e. credidit. s. sp. na- ture. in. spem. g. re. q. d. intelligit. nō. solū. in. h. q. credidit. ip. s. futurū. eē. p. fem. multarū. gentiū. fm. carnē. q. d. ē. spem. na- ture. cū. ipe. eēt. sener. et. vxor. sua. sterillis. h. pot. in. h. q. cre- didit. se. et. semē. suū. p. secuturos. esse. vitā. beatā. scz. celestem. q. d. ē. maxime. sp. e. nature. In. illud. j. Cor. ij. Oculis. n. vidit. q. p. p. auit. deus. diligētib. se. illa. em. q. fuerunt. antea. dicta. seu. p. missa. abrae. nō. excedebat. totā. facultatē. natu- re. sicut. cū. d. r. Faciā. te. in. gentē. magnā. r. Et. io. in. hoc. lo- co. p. cipue. fides. sua. reputata. fuit. ad. iusticiam. p. p. dca. In. eo. ca. xv. vbi. d. r. i. postil. Sopor. irruit. sup. abraam.

Et abraa i h loco intellexerit sibi et semi suo. Ad d. ij. Ec vba xpi a iohē narrata scz abraa exultauit ut videret diē meū r. nō sunt referenda ad visionem abrae de q. in h loco agit. q. h nō fit mētio de passi- one xpi. nec de ei. r. resurrectione nec in re nec i figura. ut sa- tis p. t. aduertēti. h. hec. vba. enā. gelij. pot. s. referēda. ad. ip. s. imolatio. is. ysaac. de. q. la. xxiij. ca. ampli. videbit. h. q. abraa. intellexerit. in. h. loco. sibi. et. semini. suo. esse. p. missa. nō. solū. bona. terrena. h. et. iā. celestia. ex. trib. pot. p. probari. in. hac. v. sione. p. t. t. Primo. ex. h. q. p. missio. de. multipli- catio. e. plis. facta. abrae. alr. facta. fuit. s. xiiij. ca. et. alit. h. i. bi. em. assilat. multitudinē. plis. mltitudinē. harene. in. h. quia. harena. ē. q. si. in. uerabilis. dicit. ei. si. q. s. pot. nū. erare. pulue- rem. terre. r. in. h. aut. loco. p. cludit. silitudinē. simplicif. in. semē. suū. et. stellas. celi. dicit. em. sic. erit. semē. mū. s. celeste. lucidū. et. incorruptibile. In. illud. Dan. xij. ca. Qui. autem. ad. iusticiā. erudiunt. plurimos. q. si. stelle. in. p. petuas. eremi- tates. Secūdo. etiā. designtur. p. illud. q. d. p. dicit. imediate. edu- xitq. eū. foras. nō. vñ. p. p. rie. intelligendū. p. motū. corpalez. nā. hoc. vñ. sup. flū. esse. q. abraa. nō. posset. suspicere. celuz. ex. his. infra. domū. vel. tentoriū. et. sic. suffecisset. dixisse. ei. su- spice. celū. Et. ait. Suspice. celū. et. n. m. nera. stellas. cū. ei. dicit. Eduxitq. eū. foras. ipe. em. obediēdo. mādato. exiisset. ad. locū. vbi. posset. suspicere. h. h. educio. alr. intelligēda. ē. scz. q. ad. h. q. abraa. haberet. p. gnitionē. saltē. enigmatica. p. fi- dem. de. felicitate. et. na. optebat. eū. supra. se. seu. ex. se. educl. In. illud. Eccl. iij. Plurima. em. supra. sensum. hois. osten- sa. sunt. tibi. Et. sic. exponit. illud. v. bū. antiq. hebreoz. licet. nō. ad. eūdē. finē. dicit. em. Quid. ē. q. educit. eū. foras. hoc. est. dicit. educit. eū. de. crudelitate. seu. opinione. sua. Et. nō. tandū. q. nō. dixit. Exi. foras. h. educit. eū. foras. ad. denotā. dū. q. fides. dei. donū. ē. ut. Sap. iij. ca. Tercio. cō. probat. q. abraa. i. h. loco. credidit. bōa. spūalia. sibi. et. semini. suo. p. mit- ti. ex. h. q. d. sequit. Abraa. credidit. deo. et. reputatū. ē. ei. ad. iu- sticiā. Ad. q. d. sciendū. q. lz. abraa. a. principio. exitus. de. sua. domo. et. de. p. gnatio. e. sua. sepauerit. se. ab. infidelib. tā. q. si- delis. Fides. tm. abrae. in. h. loco. fuit. approbata. a. deo. tā. q. fides. iustificās. et. de. h. d. r. reputatū. ē. ei. ad. iusticiā. Cui. rō. ē. h. z. apl. ad. Ro. iij. eo. q. d. sp. i. sp. e. credidit. s. sp. na- ture. in. spem. g. re. q. d. intelligit. nō. solū. in. h. q. credidit. ip. s. futurū. eē. p. fem. multarū. gentiū. fm. carnē. q. d. ē. spem. na- ture. cū. ipe. eēt. sener. et. vxor. sua. sterillis. h. pot. in. h. q. cre- didit. se. et. semē. suū. p. secuturos. esse. vitā. beatā. scz. celestem. q. d. ē. maxime. sp. e. nature. In. illud. j. Cor. ij. Oculis. n. vidit. q. p. p. auit. deus. diligētib. se. illa. em. q. fuerunt. antea. dicta. seu. p. missa. abrae. nō. excedebat. totā. facultatē. natu- re. sicut. cū. d. r. Faciā. te. in. gentē. magnā. r. Et. io. in. hoc. lo- co. p. cipue. fides. sua. reputata. fuit. ad. iusticiam. p. p. dca. In. eo. ca. xv. vbi. d. r. i. postil. Sopor. irruit. sup. abraam.

Hebreo in hoc loco pprie dr. **A**dditio. iij. Sopor irruit sup abraā. sicut in trāslatiōe nra ea- de tñ dicitio po nit h: r. s. ij. ca. cū dr. Immisit dñs deus soporē i adā. **R**eplica correctorij burg. ca. xv. vbi postillator introduxit abraā timuisse

ne forte pmis- sio sibi facta ca. xij. sup: p datā tāsolē nē victoriā eēt ipse: ta. Burg. dicit h fo- re irronabiliter dcm ex mortuis modicu valētibz. vt ptebit postillator em pfor- mar se dicitis scōrū r glo. ord. q hūc pas- sum mystice introdu- cētes dicit. tñūpha- ta multitudine vici- orū pforat spes cu- tusq; fidelis a domi- no ne titubet h mer- cede expectet. Ad- cuius instar h facit postillator oñdens ex lra hāc victoriāz nō esse mercedē. sed aliā multo maiorēz expectandā. nec va- let obiectō pma bur- gen. qz r si p istā vi- ctriā nō creuit in plē. creuit tñ in gentē iux vba pmis- sionis supra facte ca. xij. vbi dicebat. Faciā te crescē in gen- tem magnā. ex illa em victoria creuit in gentē magnā. qz nō solū corā oibz illis regibus p qbz dimicauit reputat est. h r magz gens ei adhesit vt putaret abraā pmisionē illā impletā esse. qz nō dicebat de ple h de gente. Nonabi- liter igit dicitū ē abraā timuisse. Nec scōa obiectio burgē. valet. nā et si abraā pcedat fuisse phs r theologus nō dūz tñ pfectus. qz videt de pmis- sionē ca. xij. r h tpaliter sapuisse vtz ex textu. nā de pmisionē h facta dicit. Dñe deus qd- dab mihi r cetera q sequunt. nō gradipēdēs pmis- sionēz nō habito herede tpaliter succedere. si em eā pmisionēz de- eterna mercede intellexisset plene. frustra herede carnalē petisset cū in ea nemo alteri succedit vt heres eius cū oēs sint ibi coheredes xpi. nec sine culpa vnaculo inuidisset. cū in eterna mercede liber r seruus appendūtur eq lance. Nō valēt igit obiectio Burg. stat em timor p postilla- torē inducitur cū duobz timoribz positus p Burgensem. **I**te in eo. ca. vbi postillator facit vtilē digressiōnē ad i- telligendum multos passus ve. re. int cetera oñdit abraā p deū in hoc loco instructū vt decetero intelligeret sibi et semi suo pmis- sionē nō solū de tpalibus h pncipaliter d eter- nis bonis fore intelligēda: q nō nisi p xpm potuerūt sor- tiri effectū. r sic dicit xpi ei spūaliter h insinuatū r implici- te de q exponit illud Job. viij. Abraā p vester exult autē rē. Burg. obijcit h q de xpo h nulla fiat mētio. Nec in re nec in figura. Ad qd dicit pōt q in eo q burg. h tribz rōnibz oñdit abraā intellexisse pmis- sionēz sibi factas pnci- paliter de eternis ad qz tñ puenire non posse sciuit nisi p xpm. idcirco optet eū dicere q h implicite fiat mētio de die r tpe xpi vt de cā sine q nō. nā illius mercedis eterne sibi pmis- sionē effectus fuit impossibilis sine merito xpi qd p- surgit ex die natiuitatis r passiois rē. Et ad id videntur p- tinere tres rōnes burg. in hac digressiōe posite. vtz inu- emi. Et ad plene satisfaciendū obiectioi burg. vī q i h ca. fiat mētio de xpo p figurā vacce triennis. capre. arietis. r colūbarū. put declarat late postillator auctē bti Aug. in h. legis r grē. In eo. ca. facit burg. difficultatē in h tmi- no sopor cū tñ multi textus loco ei hēant pauor. Et hu- ic alludit qd sequit. Et horroz inuasit abraā. r ita beatus

buzeos. **C**api. xvi. **S**it sarai vxor abraaz nō genuerat sibi libe- ros: h hñs ancillā egi- ptia noie agar: dixit mari- to suo. Ecce pclusit me do- min⁹ ne parare: ingredere ad ancillā meā si forte sal- uē te ex illa suscipiā filios Cū qz ille acqesceret deprecā- ti: tulit agar egyptiaz ancil- lā suā post annos decē qz habitare cepantī terra cha- naau r dedit eam viro suo vxorē. Qui ingressus ē ad eam. At illa cōcepisse se vi- dens desperit dñam suam **B**ixitqz sarai ad abram.

Augu. videt exponere vtz in glo. ordinaria. vbi aut habe- tur sopor nō debet accipi p somno h extasi. sicut. s. ij. ca. Ibi em adā p soporē extaticū illustrat us. ppherauit. hic abraā doct⁹ futura puidit. **C**apitulum. xvj.

Situr Sarai. Dñso qliter abraā se habuit in desi- derio plis. h pñr oñ- dit bñ qlit se hūit re- spcū vxorē ei pferē- do. p i ancille despō- satione. scōo in eius hūilitatiōe ibi. rē il- la rē. Circa pmū dr sic. **A**gitur sa- raivxor abraā nō ge- nuerat sibi liberos: ly sibi qd interpōit nō est de textu. **S**ed hñs ancil- lā egypt. noie agar. ista agar vt dicit hebrei fuit filia regis egypti. vna em de vxoribz pharaonis vi- dēs scitātē sare. cuz esset in domo regis r quō pharao r do- mus eius fuerat fla- gellat⁹ a dño p p ip- sam. vt. s. dicitū ē. r ij. ca. dixit i corde suo q meli⁹ eet filie sue agar si seruiret sarai tanqz ancilla qz si remaneret in magz honore i domo pma. r iō tradidit eā sarai tanqz ancillā ei⁹ nec istud ē absonū rōni qz in li. Hester dr. q mlr gētiles vidēt qd dñs fecerat p iudeis liberādo eos a psecutiōe amā iugebant ceremonijs eoz. **I**ngredē ad ancillā rē. vt qz nō possū hñe filios naturales. salte hēam p adop- tiōnē. Videbat ei sarai q nō eēt bonū q tascūs hō sicut abraā careret ple de corpē suo r qz ipa pcipe nō poterat ancillā suā vxorē sibi tradē volebat. q ē ancilla sibi ex de- uotiōe tradita fuerat. vt p dicitū ē. r iō i h volebat eaz ho- norare p alijs mlrribz. **C**ūqz ille acqes. dep. p p qd abraā nō vitupat de bigamia sic lamech. qz nō accepit se- cū dā vxorē mor⁹ libidine h plis amore. nec absqz pnsu pme vxoris. imo ipa supplicatē qd nō fecit lamech h libi- dine mor⁹ r sine pnsu alteri⁹ vxoris. **T**ulit agar rē iste erat fmin⁹ vt dicit hebrei infra quē debebat vt expi- ri vtrū de vxore sua posset hñe. plē anqz rōe sterilitatis ac- ciper aliā. **A**t illa pcepisse rē. h pñr oñdit quō pnsu vxori de ancille hūilitatiōe. r p pōit pp h ancille recess⁹ r scōo ei⁹ regressus ibi. Cūqz inuenisset eā. Circa pmū sci- endū q lz agar eēt p⁹ bona r deuota puella qz tñ nō erat in bono pfirmata postqz fuit pincta abrae i mrimoniūz: r vidit se pcepisse ab eo: estiauit q oia bona pmis- sionēz abrae pplerent in sua ple. r ex h p pūpū i quā elationez g. **D**esperit dñam suā. tanqz a diuio pmis- sionēz repudiatam iō sequit. **D**ixitqz sarai rē. qz nimis distabat inturia sibi factā r ille stari acqescēs rōe dixit. **A**ncil. tua in ma. t. e. f. p tate tua ad castigādū r hūilitādū eā sic ibi vī. **A**ffligēte igit eā sarai. n ē vībile q mlr tāctā affligēt. eā iuste h castigabat eā r hūilitabat rōnabilr q hūilitatiō erat ipi agar afflictio eo q ex elatiōe volebat se sarai pfer- re. iō sequit. **F**ugā inijt. vsus trā egypti vñ erat. **C**ūqz inuenisset eā angls. h describit ipi⁹ regress⁹ p mo- nitionē angeli dicit sibi. **A**gar ancil. sarai. ac si di- cat aduertere debes q tu es nullis p ditiōis respcū sarai r iō nō debes ei pferri. **Q**ñ venis rē. Nō qrit ex igno- rētia h vt ex rñsiōe agar efficac⁹ corrigat eā. **Q**ue rñdit rē. ex h ei q recognouit eā dñam pueniēter angelus dixit ei. **R**eueritē rē. qz h est iustū. r qz angelus vidit eā monit⁹ inis acqescētē nūcianit ei ex pte dei bonos: u

mores de futuro dicēs. **M**ultiplicabo semē tuū. Et hoc p3 impletū in saracenis q̄ agarenti deb erēt noiari tā q̄ descēdētes ab agar p̄ ysmaelē filiū ei⁹ h̄ usurpauerūt s̄i bi salsum nomē a sara tanq̄ a libera r̄ digulori q̄ saraceni sunt valde mltiplicati. **H**ic em̄ deiceps. ecce ait cōcepisti. in heb̄ h̄f. ecce p̄cipies. Et p̄bat illud qd̄ h̄f̄ Judī. xliij. d̄ v̄roze manue cui anḡls̄ apparens dixit. ecce p̄cipies. et est ibi idē v̄bum hebraicū sic̄ h̄. pp̄ qd̄ dicūt hebrei q̄ agar passa fuerat abortiū qd̄ potuit eē i penā p̄ceptus dñe sine. et sup̄bi recess⁹ sui ab ea. r̄ ex labore itinēris fugiēdo: h̄ cū acq̄uit anḡlō monente de regressu r̄ hūi-

liatiōe dñs q̄ respicit hūiles v̄nificauit fetū in vtero ext̄ctū. r̄ ista v̄nificatiō vocat̄ h̄ ab anḡlō p̄ceptio de nouo r̄ q̄ ista expositio ē fm̄ l̄ram̄ hebraicā r̄ sat̄ p̄sona l̄re seq̄n̄ti. iō fm̄ h̄ p̄t̄ exponi trāslatio n̄ra cū d̄r. Ecce p̄cepisti ac si diceret. p̄us p̄cepisti ad p̄cubitū abrae nūc itēz cōcepisti d̄nia v̄tute fetū ext̄inctū v̄nificāte. r̄ p̄pter rōez hūi⁹ p̄t̄ p̄ueniēter dici q̄ p̄noiari ē ab angelo anq̄ nat⁹ esset. fm̄ miraculi facti p̄prietatē. iō sequit̄. **V**ocabisq̄ nomē ei⁹ ysmael. qd̄ interpretat̄ exauditiō dei. iō sequitur.

Eo q̄ exaudierit dñs afflictionē tuā. in h̄ q̄ passa fueris abortiū. r̄ deus v̄nificauit abortiū. vel afflictionēz suā vocat̄ hūiliationē q̄ voluit reuerti ad dñam. **N**ō em̄ p̄t̄ h̄ intelligi de afflictioē quā fecerat sibi sara: q̄ illa fuit rōnabilis r̄ iusta vt̄ p̄dictū est. **N**ota q̄ duo alij legunt̄ p̄noiari anq̄ nat̄ in ve. te. s. ysaac ca. seq̄nti. r̄ Josias. iij. Reg. iij. In p̄mo fuit duplex miraculū sc̄z p̄pter patris r̄ matris senectutē. r̄ etiā sterilitatē m̄ris. In sc̄do. s. sc̄ssio altaris bethel r̄ effusio cinerū r̄ arefactio brachij reḡ In nouo testō duo legunt̄ p̄noiari. s. Jobes baptista r̄ J̄s⁹. de miraculis in v̄troq̄ p̄z. r̄ iō p̄bab̄ ille ē q̄ in ysmaele si militer fuerit miraculū q̄ntū ad v̄nificatiōē fet⁹ p̄dictaz

Hic erit ferus hō. in heb̄ h̄f. Siluester hō diligēs memoria r̄ venatiōes q̄ factus fuit iuuenis sagittari⁹. vt̄ h̄f̄ infra. xxj. ca. **M**an⁹ ei⁹ p̄oēs r̄. q̄ illi q̄ exierūt d̄ eo. habitātes in deserto: frequēter faciebāt insultus h̄is q̄ habitabāt in circūitu deserti. r̄ ecōuerso illi resistebāt eis r̄ adhuc videmus q̄ saraceni s̄t infesti multis gentibus.

Et e regione vniuersoz r̄. i. tentatoria. sicut in bellis solet fieri. **V**ocabit aut̄ nomē dñi r̄. q̄ ille anḡl⁹ in p̄sona dñi loquebat̄. iō vocauit eū dñm̄ r̄ deū sicut verbum p̄conis d̄r v̄bū regis. r̄ eodē mō dicit̄ br̄us Greg. d̄ angelo q̄ loq̄bat̄ moysi in mōte synai q̄ aliqui de⁹ r̄ dñs nominat̄ q̄ in p̄sona dei loquebat̄. **T**u deus q̄ vidisti me. solādo r̄ v̄nificādo fetū. **D**ixit em̄. reddēdo rōnē q̄re eū sic̄ noiabat.

Profecto h̄ vidi r̄. dicit̄ expositores n̄si q̄ ille angelus q̄ appuit sibi. sic̄ appebat̄ i si mltitudine assumpta. q̄ si h̄ns̄ faciē ab ea anersam. qd̄ aut̄ sic̄ vt̄. s. a dorso nō manifeste r̄ determinate p̄gnoscat̄. r̄ p̄ h̄ d̄signat̄ q̄p̄oe anḡl̄is nō h̄em⁹ p̄gnitiōē nisi valde logi quā r̄ remotā nō p̄p̄at̄ r̄ determinatā. Et s̄ile h̄f̄ de moyse Ero. xxxij. q̄ dixit ei dñs. Videbis posteriora mea faciē aut̄ meā videre nō poteris. tales em̄ apparitiōes frequēter fuit̄ exteri⁹ ad designādū dispositionē homis̄ interi⁹ cui sit apparitio. fm̄ q̄ dicit̄ br̄us Greg. de discipulis q̄ bus post resurrectionē xp̄us appuit in pegrini effigie. et finxit se longius ire. vt̄ h̄f̄ Lu. xxiij. **H**oc ḡ simplex veritas nō p̄ duplicitatē fecit. h̄ talē se exhibuit̄ i corpe ql̄is apud illos erat in mēte. **H**ec Greg. **H**ebrei aut̄ aliq̄ dicūt q̄ hic ē verus textus. **H**ic vidi post videntē me r̄ ē sens⁹.

Angelus vidit me hic. vocādo r̄ monendo r̄ postea vidi eū. **H**ic aut̄ dicit̄ q̄ v̄tas textus est **H**ic vidi post videntē meū r̄ ē sensus. **H**ic vidi angelū dñi i hoc deserto. postq̄ viderā eū ante in domo abrae. cuius ille angelus erat custos r̄ visitator. r̄ p̄pterea nō fuit territa ad v̄sionē ange-

mē dñi: q̄ loq̄bat̄ ad eā: tu cōs q̄ vidisti me. **D**ixit em̄ **P**rofecto hic vidi posteri ora videntis me. **P**ropterea appellauit puteū istum puteū videntis r̄ vidētis me. **I**pe est inter cades et barad **P**epitq̄ agar abre filiū. q̄ vocauit nomē eius ysmael. **O**ctogita r̄ sex annoz erat abraā q̄ peperit ei agar ysmaelem.

li. sicut **M**anne qui dixit **M**orte morie mur q̄ vidim⁹ angelū dñi **J**udicū. xliij. q̄ fuerat assueta viderē angelos domi in domo abrae **R**ec mirādū si in hoc loco r̄ alijs plurib⁹ locis ve. te. l̄ra plurib⁹ modis r̄ sensib⁹ accipiat̄ etiā fm̄ hebreos doct. q̄ hebrei n̄ habēt gr̄maticam ita distinctā r̄ dearticulatā p̄ declinatōnes nominū r̄ v̄bo-

rū sicut latini r̄ greci habent. **I**tē apud eos sunt mltē dictiones equoce r̄ p̄pter hoc eadē l̄ra aliq̄n̄ varijs significatiōibus r̄ sensibus accipit̄. **P**ropterea appellauit puteū illū. quē p̄us vocauerat scriptura fontē. q̄ omnis puteus fontis nō ois fontis puteus. fm̄ q̄ dicit̄ bea. **A**ugust. sup̄ **J**obem **P**uteū videntis r̄ vidētis me **D**icitur aut̄ videntis q̄ angelus ibi viderat ip̄am agar vt̄ p̄dictū est. **E**t videntis. q̄ ibi fetus ext̄inctus fuit v̄nificatus. vel q̄ angelus p̄dictus semp̄ v̄iuit cū sit immortalis. **P**eperitq̄ r̄. postq̄ reuersa fuerat ad etas domum. **Q**ui vocauit nomen eius ysmael. cognouit em̄ p̄ relationē illud qd̄ dicit̄ fuerat agar de noiatiōe pueri. **E**t iō sic̄ uoiauit. **I**n ca. xvj. vbi d̄r in postilla. **R**ec istud est absomum ratiōis.

Illa hystoria hester nō ducit̄ sufficiēs s̄ilitudo ad hoc q̄ filia regis egypti volūtariē fieret ancilla **S**ara. tū q̄ ibi ḡtiles nō fiebāt serui iudeoz q̄ntis iū gebant̄ eis in iuis ceremonijs qd̄ longe min⁹ ē q̄ filia regis fieret ancilla sara volūtariē hebreē. tū q̄ scriptura sibi facit de hoc exp̄ssam mentionē ad laudē dei h̄ at̄ nihil exp̄mit̄ nec etiā innuit̄ hoc. v̄n̄ reputandū ē ficticiū pot⁹ q̄ ver⁹. **I**n eo. ca. xvj. vbi d̄r in postil. **E**cce ait cōcepisti in hebreo habetur. **E**cce cōcipies. **A**dditio. ij.

Ene p̄cordat in hoc trāslatio n̄ra cū hebraica **V**itate. nō em̄ h̄ ponit̄ dicitio determinate si gnificās futurā exceptionē sic̄ **J**udī. xliij. ca. vbi fm̄ hebraicaz v̄itatē ponit̄ v̄bū futuri t̄pis p̄ceptiōis significatiū. h̄ in h̄ loco ponit̄ dicitio oīno s̄ilis dicitioi q̄ ponit̄ infra **G**ene. xxxvij. vbi ponit̄. **D**e viro cui⁹ h̄ sunt p̄cepti. v̄n̄ p̄p̄ie etiā am̄ p̄cordit̄ ad hebraicā v̄itatē trāslatio n̄ra posuit̄. **E**cce cōcepisti. **E**t sic̄ nō o3 fugere abortiū. nec reūnificatiōē. de q̄bus nulla sit mētio in l̄ra. nec rōnabile vt̄. q̄ h̄ fieret miraculū sicut in alijs q̄ fuerūt p̄noiari an̄ natiuitatē. tū q̄ nō fuerūt s̄iles in vita. imo valde diffiles. tū q̄ illa miracula fuerūt publice facta ad laudē dei r̄ honorē natoz hoc aut̄ dato q̄ eēt miraculū esset occultū. r̄ sic̄ nō induceret vtilitatē. **R**eplīca correctorij **H**burg.

In ca. xvj. vbi postillator nō reputat absurdam h̄istoriā hebreoz dicit̄. agar ancillā sara fuisse filiā regis egypti ex deuotione oblatā r̄ cetera que narrant̄ in postilla **H**urg. aut̄ obijcit̄ eā tanq̄ fictā r̄ falsā p̄mo ex eo q̄ est in libro hester dicit̄ ḡtiles cōiūctos ex deuotiōe iudeoz ceremonijs. nō t̄n̄ vt̄ essent serui iudeoz **S**ed qd̄ mirū hic r̄ ibi q̄ iūct⁹ ex deuotiōe p̄staret obsequia r̄ seruitiā. v̄n̄ cōi noīe diceret̄ seruus vel ancilla nō ex obligatiōe. nec ex hoc v̄līs oritur conditio. nec v̄r̄sile est sara abrae p̄sonam vilis. cōdi tidis voluisse p̄iūgi. vt̄ inde fructū adaptaret. nec sc̄da obiectio bur. valz q̄ p̄cedit̄ ex auct̄e negatiue qd̄ h̄ussit̄ r̄ voicklessit̄ est multū

familia nec poterit esse formale. nam non sequit. in bi-
blia non habetur. igitur non est verum. nam multe sunt catholi-
ce veritates in canone non repte. **U**te in eodem ca. ubi po-
stillator sequens narra- tionem hebreorum saltem non reprobans:
dicit de aborsu agar et de iustificacione fetus in faga. dicit

q hebrei exponunt
coicipes p cocepisti
ubi burg. dicit in he-
braica veritate non co-
tineri seu haberi co-
cipies s pcepisti. de
hoc non iudico: nec e-
magni poderis. qa
postillator exponit
in vno sensu s vnu
q tps Sed cu bur-
gen. dicit illu abor-
sum fictu p hebreos
et irronabile ee q di-
cut factu miraculu
in renficcatione fetus
ronibus tu hebreoz
qs tagit postillator
no satisfact burgē.
na non poterit dicere
q pena agar p sarai
iuste inflicta et per a-
gar supbe declinata
de respexerit. et co-
solacione dederit cu ei dederit respensionem non consolatio-
nem dices. **D**ade humiliare sb manu dne tue. **D**oportet
igitur cu hebreis sentire q alia grandis tribulatio occur-
rerit ipi agar circa afflictionem iusta sarai: ppter qua vilita-
da miserit dñs angelu pmittere mltiplicacionem seminis
significatē pceptioem. plis: et publicationem nois nondū
nati: nois inq grossi: q ymael interpretat exauditio dei. q
oia non pnt dici ronabiliter facta ppter supbia agar: quan-
do dñam suā spreuit. nec ppter fugā: qua disciplinā corē-
nendo declinauit. videt igitur q ppter angustias aborsu
vt dicit hebrei: dño hūllata orauerit et meruerit solatio-
ne a deo q respicit hūllitatē vt dicit glo. interlinēaris. **I**n
cul signū dicit angelus. **E**cce pcepisti. s. p vniuficationem
fetus. de q dicit hebrei. frustra em dixisset ei angelus. co-
cepisti. designado naturale pceptionē ab abraā. q hic an-
tea nouit. et illius occasione dñam ptepsit. **C**ōsentiat igit
burg. hebreis magro historiarum postillatori et alijs nec
moneat in strariū debilis obiectio quā facit de facto mi-
raculo. non em ē incōueniēs cōcedere miracula fieri p ma-
los. multominus ē incōueniēs fieri p malis. cedūt em ta-
lia ad dei laudē et hoim vtilitatē. **E**rigit em p ea spes ho-
minū cū tanta vidēt et audiūt malis pstita bñficia. nō de-
sperant maiora sibi si voluerint posse prestari. **E**t mirū q
burg. putat ppter quā rē hāc apparitionē fuisse factā quā
grādipēdit beatus hylarius de trini. lib. i. iij. circa medi.
di. q is q apparuit agar magni psilij angelus fuit nomie
et natura deus. **H**ec ille.

Questio 10 **C**a. xvij.
nonaginta et nouē an-
noz esse cepat: appa-
ruit ei deus. **D**ixitq ad euz
Ego dñs omps. **A**mbula
corā me: et esto pfectus. **H**o-
nāq fedus meū inter me et
te et multiplicabo te vehemē-
ter nimis. **C**ecidit abraam
p nus i faciē **D**ixitq ei de-
us **E**go sum et ponā pactū
meū tecū: erisq p multaz
gentiū. nec vltra vocabit
nōm tuū abraā: s appellabe-
ris abraā qz p rez mltaz gētū
pstitui te. **F**aciāq te cresce-
re vehemētissime et ponam te

in gētib⁹ regesq ex te egre-
dient: et statuā pactū meū
inter me et te et inter semen
tuū p te in generatiōibus
suis fedē sempiterno vt sūz
de⁹ tu⁹ et semis tui post te
Baboz tibi et semī tuo ter-
rā pegrinatiōis tue: omnē
terrā chanaā i possessionez
eterna: eroq ds eoz. **D**i-
xit iterum ds ad abraam.
Et tu ergo custodies pa-
ctū meū et semē tuū post te
in generatiōib⁹ suis. **H**oc
ē pactū meū qd obseruabi-
tis iter me et vos et semen
tuū p te. **C**ircūcidet ex vo-
bis pcedunt de impfecto ad pfectū. ita ē in pcessu diuina
rū reuelationū et pmissionū. **D**ixitq ei de⁹ rē. ac si
diceret. sicut sum imutabilis. ita pactū meū erit firmū et
stabile recū. **N**ec vltra vocabit rē. qd interpretat p ex-
cellus. que interpretatio puenit magno hoī si etiā hēat mo-
dicā plem vel famillā. **S**ed appellaberis abraam.
cuius rō s dicitur cū dicit. **Q**uia ptem rē. **A**braā em in-
terpstat pater multitudinis vel multoz. q em addit gen-
tū nō est de significato nois s subintelligit. **E**t po-
nā te in gentibus. qz saraceni descēderūt de eo p ymaelē
et ydumei p esau. et iudei p ysaac. **R**eges ex te egredē-
entur. qz in qlibet gente pdicta fuerūt plures reges.
Quia sum deus tuus rē. licet em ipse sit de⁹ oim genera-
liter p creationē. spālī tñ mō est de⁹ fidelitū p spālē et verū
cultū. cetera patēt ex dictis. **H**oc ē pactū meū. **H**ic
pnr expmīe forma circūcisionis. et pdicta forma describitur
et scdo mutatio nois sarai inducit ibi. **D**ixit qz deus
ad abraā sarai vxorē. **A**d circūcisionē vō tria necessaria
requirūt. **P**rimū est sexus masculinus et qstū ad h dī-
citur. **C**ircūcidetur ex vobis omne masculinū. **S**ecundū
est corpis ps determinata. iō sequit. **E**t circūcidetis car-
nem pputij vestri. **T**ercū est tps determinatū et qstū ad
hoc dicit. **I**nfans octo diez circūcidet in vobis. rō aut isto-
rū est. qz circūcisio signū fuit distinguēs isrl a gētib⁹ inq
tum habebāt verā fidē et cultū vni⁹ dei et datū fuit istud si-
gnū tpe legis nature. et iō debuit dari in sexu p se intento
a natura. q ē sexus masculinus. **F**em em p h m **F**emina est
mas occasionat⁹ **I**tem fides illa et cultus deriuabantur
tūc tps ad alios p generationē carnalē. in qstū ptes doce-
bant filios de talibus. in masculo vō est pncipiū genera-
tionis actiū. et iō solis masculis datū est pdictū signum
et eadē rōne factū ē in mēbro generatiōis. **I**te ad debilita-
tem pcupie q magis vigeat in illa pte. **I**tem in detestatiōz
idolatrie. qz gētilis in sacris priapi ptem illā honorabāt
et p modū cuiusdā augmētī aliq addebāt. qz priapus pro-
pter magnitudinē mēbrī virilis inter deos fuit reputat⁹
a gētilib⁹. ppter qd etiā dicebat deus horoz. ppter fecū-
ditatē q designat i mēbro generatiōis. ppter qd in signo
distinctiū fidelitū ab infidelib⁹ hēbat recisio. **T**emp⁹ au-
tem octo diez nō poterat anticipari. sicut nec aialia añ o-
ctauū diē poterāt deo offerri. qz añ sunt qd impfectū. pfe-
cta aut sunt deo attribuenda. **I**tem piculū esset puero de
g iij

Questio 11 **C**a. xvij.
postquam vero nonaginta et nouē an-
noz esse cepat: appa-
ruit ei deus. **D**ixitq ad euz
Ego dñs omps. **A**mbula
corā me: et esto pfectus. **H**o-
nāq fedus meū inter me et
te et multiplicabo te vehemē-
ter nimis. **C**ecidit abraam
p nus i faciē **D**ixitq ei de-
us **E**go sum et ponā pactū
meū tecū: erisq p multaz
gentiū. nec vltra vocabit
nōm tuū abraā: s appellabe-
ris abraā qz p rez mltaz gētū
pstitui te. **F**aciāq te cresce-
re vehemētissime et ponam te

in gētib⁹ regesq ex te egre-
dient: et statuā pactū meū
inter me et te et inter semen
tuū p te in generatiōibus
suis fedē sempiterno vt sūz
de⁹ tu⁹ et semis tui post te
Baboz tibi et semī tuo ter-
rā pegrinatiōis tue: omnē
terrā chanaā i possessionez
eterna: eroq ds eoz. **D**i-
xit iterum ds ad abraam.
Et tu ergo custodies pa-
ctū meū et semē tuū post te
in generatiōib⁹ suis. **H**oc
ē pactū meū qd obseruabi-
tis iter me et vos et semen
tuū p te. **C**ircūcidet ex vo-

bi tribuere q tu possis cogitare. **E**t esto pfectus.
id est ac si me pntaliter sp videres. **E**t esto pfectus.
tendens ad pfectionem. qz scriptura nō loquit hic de statu
abrae vt iam pfecti. s vt pficiētis vt dictū est. et ē silis mo-
dus loquēdi. **M**ath. xix. **S**i vis pfectus esse vade et ven-
de oia que habes et

Ambula corā me.
Et esto pfectus.
tendens ad pfectionem.
qz scriptura nō loquit hic de statu
abrae vt iam pfecti. s vt pficiētis vt dictū est. et ē silis mo-
dus loquēdi. **M**ath. xix. **S**i vis pfectus esse vade et ven-
de oia que habes et
nō qz ille inuenis **H**
faciēs statim esset p
fectus. s p hoc ten-
dens ad pfectionez.
Ponāq rē. p spe-
cialem amicitiam.
Et multiplicabo
rē. **E**xaggeratio est
verboz. ad designā-
dū multitudinem et
magnitudinē bono-
rū q dñs intēdebat
sibi facē. **C**eci-
dit rē. ad reddendū
grās deo de tāto p-
missio. **A**duertendū
tñ est q iste pmissio-
nes frequēter face-
sunt abrae: tñ pcedē-
do semp in expōsi-
tōne. sicut em natū-
ra et ars in opib⁹ su-

is pcedunt de impfecto ad pfectū. ita ē in pcessu diuina
rū reuelationū et pmissionū. **D**ixitq ei de⁹ rē. ac si
diceret. sicut sum imutabilis. ita pactū meū erit firmū et
stabile recū. **N**ec vltra vocabit rē. qd interpretat p ex-
cellus. que interpretatio puenit magno hoī si etiā hēat mo-
dicā plem vel famillā. **S**ed appellaberis abraam.
cuius rō s dicitur cū dicit. **Q**uia ptem rē. **A**braā em in-
terpstat pater multitudinis vel multoz. q em addit gen-
tū nō est de significato nois s subintelligit. **E**t po-
nā te in gentibus. qz saraceni descēderūt de eo p ymaelē
et ydumei p esau. et iudei p ysaac. **R**eges ex te egredē-
entur. qz in qlibet gente pdicta fuerūt plures reges.
Quia sum deus tuus rē. licet em ipse sit de⁹ oim genera-
liter p creationē. spālī tñ mō est de⁹ fidelitū p spālē et verū
cultū. cetera patēt ex dictis. **H**oc ē pactū meū. **H**ic
pnr expmīe forma circūcisionis. et pdicta forma describitur
et scdo mutatio nois sarai inducit ibi. **D**ixit qz deus
ad abraā sarai vxorē. **A**d circūcisionē vō tria necessaria
requirūt. **P**rimū est sexus masculinus et qstū ad h dī-
citur. **C**ircūcidetur ex vobis omne masculinū. **S**ecundū
est corpis ps determinata. iō sequit. **E**t circūcidetis car-
nem pputij vestri. **T**ercū est tps determinatū et qstū ad
hoc dicit. **I**nfans octo diez circūcidet in vobis. rō aut isto-
rū est. qz circūcisio signū fuit distinguēs isrl a gētib⁹ inq
tum habebāt verā fidē et cultū vni⁹ dei et datū fuit istud si-
gnū tpe legis nature. et iō debuit dari in sexu p se intento
a natura. q ē sexus masculinus. **F**em em p h m **F**emina est
mas occasionat⁹ **I**tem fides illa et cultus deriuabantur
tūc tps ad alios p generationē carnalē. in qstū ptes doce-
bant filios de talibus. in masculo vō est pncipiū genera-
tionis actiū. et iō solis masculis datū est pdictū signum
et eadē rōne factū ē in mēbro generatiōis. **I**te ad debilita-
tem pcupie q magis vigeat in illa pte. **I**tem in detestatiōz
idolatrie. qz gētilis in sacris priapi ptem illā honorabāt
et p modū cuiusdā augmētī aliq addebāt. qz priapus pro-
pter magnitudinē mēbrī virilis inter deos fuit reputat⁹
a gētilib⁹. ppter qd etiā dicebat deus horoz. ppter fecū-
ditatē q designat i mēbro generatiōis. ppter qd in signo
distinctiū fidelitū ab infidelib⁹ hēbat recisio. **T**emp⁹ au-
tem octo diez nō poterat anticipari. sicut nec aialia añ o-
ctauū diē poterāt deo offerri. qz añ sunt qd impfectū. pfe-
cta aut sunt deo attribuenda. **I**tem piculū esset puero de
g iij

is pcedunt de impfecto ad pfectū. ita ē in pcessu diuina
rū reuelationū et pmissionū. **D**ixitq ei de⁹ rē. ac si
diceret. sicut sum imutabilis. ita pactū meū erit firmū et
stabile recū. **N**ec vltra vocabit rē. qd interpretat p ex-
cellus. que interpretatio puenit magno hoī si etiā hēat mo-
dicā plem vel famillā. **S**ed appellaberis abraam.
cuius rō s dicitur cū dicit. **Q**uia ptem rē. **A**braā em in-
terpstat pater multitudinis vel multoz. q em addit gen-
tū nō est de significato nois s subintelligit. **E**t po-
nā te in gentibus. qz saraceni descēderūt de eo p ymaelē
et ydumei p esau. et iudei p ysaac. **R**eges ex te egredē-
entur. qz in qlibet gente pdicta fuerūt plures reges.
Quia sum deus tuus rē. licet em ipse sit de⁹ oim genera-
liter p creationē. spālī tñ mō est de⁹ fidelitū p spālē et verū
cultū. cetera patēt ex dictis. **H**oc ē pactū meū. **H**ic
pnr expmīe forma circūcisionis. et pdicta forma describitur
et scdo mutatio nois sarai inducit ibi. **D**ixit qz deus
ad abraā sarai vxorē. **A**d circūcisionē vō tria necessaria
requirūt. **P**rimū est sexus masculinus et qstū ad h dī-
citur. **C**ircūcidetur ex vobis omne masculinū. **S**ecundū
est corpis ps determinata. iō sequit. **E**t circūcidetis car-
nem pputij vestri. **T**ercū est tps determinatū et qstū ad
hoc dicit. **I**nfans octo diez circūcidet in vobis. rō aut isto-
rū est. qz circūcisio signū fuit distinguēs isrl a gētib⁹ inq
tum habebāt verā fidē et cultū vni⁹ dei et datū fuit istud si-
gnū tpe legis nature. et iō debuit dari in sexu p se intento
a natura. q ē sexus masculinus. **F**em em p h m **F**emina est
mas occasionat⁹ **I**tem fides illa et cultus deriuabantur
tūc tps ad alios p generationē carnalē. in qstū ptes doce-
bant filios de talibus. in masculo vō est pncipiū genera-
tionis actiū. et iō solis masculis datū est pdictū signum
et eadē rōne factū ē in mēbro generatiōis. **I**te ad debilita-
tem pcupie q magis vigeat in illa pte. **I**tem in detestatiōz
idolatrie. qz gētilis in sacris priapi ptem illā honorabāt
et p modū cuiusdā augmētī aliq addebāt. qz priapus pro-
pter magnitudinē mēbrī virilis inter deos fuit reputat⁹
a gētilib⁹. ppter qd etiā dicebat deus horoz. ppter fecū-
ditatē q designat i mēbro generatiōis. ppter qd in signo
distinctiū fidelitū ab infidelib⁹ hēbat recisio. **T**emp⁹ au-
tem octo diez nō poterat anticipari. sicut nec aialia añ o-
ctauū diē poterāt deo offerri. qz añ sunt qd impfectū. pfe-
cta aut sunt deo attribuenda. **I**tem piculū esset puero de
g iij

vita si statim egressus de utero matris circūcideret. Nec poterat ultra octo dies deferritalioqn pater pueri vel ei⁹ tutor: si p^r esset mortuus: morte debebat puniri. ipse etiaz puer veniens ad etate adultā si negligēt circūcisionē acci pere puniendus erat morte. vñ pdicta cadūt sb pcepto circūcisionis. cetera āt q̄ de circūcisione pos sunt dici p̄tinet magis ad q̄rtū snariū.

¶ **T**am vñaculus id ē seruus natus i domo. **¶** **E**mptitius. i. acq̄sit⁹ p̄ emptionē circūcideretur. **¶** **E**t quicunq; nō fuerit d̄ stirpe v̄ra. si debeat recipi in p̄ortū r̄ r̄stū v̄r̄z.

¶ **E**ritq; pactū r̄c. ad hoc ei circūcissio in carne facta est. vt firmi⁹ eoz memorie imp̄meret. cetera p̄tent vsq; tibi.

¶ **S**arai vxorē tuam. vbi ponit mutatio nois sarai. vir ei r̄ vxor sunt q̄si vna p̄sona. r̄ iō q; mutauit nomē abrae. p̄sequenter mutat h̄ no men vxoris sue di.

¶ **S**arai vxorē tuam r̄c. q; interpretat p̄ncipissa mea. q; p̄ hoc designaret q; esset p̄ncipissa vnius domus tantum.

¶ **S**ed sarā. i. p̄ncipissam absolute q̄si p̄ excellentiam.

¶ **E**t b̄ndicā ei r̄c. q; ysaac non fuit ex ea natus v̄tute nature n̄. h̄ cū hoc affuit adiutoriu ḡre q; transferat t̄ps cōcipiēdi fm̄ nām.

¶ **C**ecidit abraā in faciē. reḡando deo de tāto b̄nficio a deo.

¶ **E**t r̄isit. nō ex derisione. alioqn fuisset increpat⁹ a deo sicut fuit sara. vt h̄ ca. se. h̄ r̄isit p̄ cordis exultatiōe.

¶ **P**utasne cētenario r̄c. hoc nō dixit d̄bitādo h̄ d̄ni nū officiu admirādo.

¶ **P**utnā ysaac r̄c. faciēs volūtatē r̄ b̄iplacitū tuū.

¶ **E**t ait deus. repetendo p̄missū b̄nficiū: r̄ explicādo magis p̄dicens nomē pueri nascituri dicēs.

¶ **V**ocabisq; nomē eius ysaac. qd̄ interpretat risus. eo q; pater p̄ exultatiōe r̄isit. vt p̄dictū est.

¶ **E**t cōstitūā r̄c. de circūcisione r̄ hereditate p̄missa.

¶ **S**up ysaac r̄c. r̄ ex hoc dicunt hebrei r̄ verū v̄ q; ysaac finit vitā in bono. q; de hoc abraā rogauerat ip̄m deū: vt p̄dictū est. cetera patēt vsq; tibi.

¶ **A**scēdit de⁹ ab abraā id ē disparuit apparitio r̄ visio illa.

¶ **T**ulit aut abraā r̄c. **¶** **D**ic p̄r ponit executio mādati de circūcisione. r̄ p̄r obediētia abrae. q; eadem die absq; retardatione adimpleuit illud mādatū. in se licet esset senex r̄ in alijs. **¶** **E**x q; patet obediētia ysaac filij sui. qui cū esset. xij. annorū nō recalcitrauit. r̄ s̄t̄ totius familie ip̄i⁹ masculine. **¶** **N**otandū tñ q; saraceni exemplo ysaac a quo p̄cesserunt circūcidunt filios. xij. annorū transgrediētes formam p̄cepti qd̄ diem octauam includit vt p̄dictū est.

¶ **I**n ca. xvij. vbi dicit in postilla. **A**mbula corā me. i. ac si me semp̄ p̄sentialiter videres.

¶ Ad ditto. j.

¶ **N**e qui coram alio ambulat. nō semp̄ eū videt sed potius ille qui sequit̄ hoīem cōter videt eū. salte eius posteriora. vñ cū dicitur. **A**mbula corā me. nō p̄prie exponit dicendo ac si me p̄sentialiter semp̄ videres vt in postilla. r̄ iō aliter videt hic d̄m: **¶** **P**ro quo attēden

in sedus semp̄ternū: r̄ se mini ei⁹ post eū. sup ysaac hel q; exaudiui te. **¶** **E**cce b̄ndicā ei r̄ augebo r̄ multiplabo eum valde. **¶** **B**uodecim duces generabit r̄ faciam illū crescere in gentē magnam. **¶** **P**actū v̄o meū statuā ad ysaac: quē pariet tibi sara tpe isto in anno altero. **¶** **C**ūq; finit⁹ eēt h̄mo loquētis cū eo: ascēdit deus ab abraā. **¶** **T**ulit ergo abraam ysaac filiu suum r̄ oēs vñaculos dom⁹ sue: vniuersosq; q; emerat: r̄ cūctos mares ex oib⁹ viri dom⁹ sue r̄ circūcidit carnē p̄pucij eoz: statim i ip̄a die sic p̄cepit ei d̄s. **¶** **A**braam nonaginta r̄ nouē erat annorū qñ circūcidit carnē p̄pucij sui. r̄ ysaac filiu suus tredecim ānos impleuerat tpe circūcisionis sue. **¶** **E**adē die circūcissus ē abraaz r̄ ysaac filiu ei⁹ r̄ oēs viri dom⁹ illi⁹. tam vñaculi q; empticij r̄ alienigene pariter circūcisi sunt:

emplar p̄fectionis. i. xpm habebāt ante se seu coram se: p̄ficiēbant in hoc q; xpm sequerent. vñ **M**ath. xix. **S**i vis p̄fectus esse r̄c. **¶** **N**ō in p̄posito notandū est q; deus daturus abrae mādatū circūcisionis. in quo p̄cepto abraaz fuit p̄tus ceteris fidelibus. cōueniēter dicit ei. **A**mbula coram me r̄c. nam in impletione huius p̄cepti abraā fuit imitator p̄fectionis xpi: sp̄aliter in duobus. p̄mo in placēdo deo p̄ obediētiam. cui p̄ p̄uaricatiōem adam displicuerat. vt in. iij. dist. j. scōo i hoc q; obediētia ip̄ius abrae fuit quodāmō exemplaris ad eius posteritatē. vñ sic de xpo dr. **¶** **S**icut p̄ inobiam vñus r̄c. sic suo mō abrae obediētia secuti sunt fideles. **¶** **E**t h̄ p̄t esse rō. q̄re iustū qui aū aduentū xpi seu eius passiōem decesserūt. dicunt esse in sinu abrae vt **L**u. xvj. ca. **¶** **Q**uis multi iusti decesserunt anteq; abraam fieret. vt adam abel r̄ multi alij. r̄ iō i h̄ loco p̄prie dicit abrae. **A**mbula coram me r̄c. hoc est dicere. ambula p̄ viam obediētie p̄ quā ego sum ambulatur⁹ r̄ esto p̄fectus sic q; eam tradas posteris tuis imitandam eo mō quo ego tradam viam meam imitandā cum cr̄. de hoc em̄ commendat abraam a deo infra. xvij. vbi sic dicitur. **¶** **S**cio em̄ p̄cepturus sit filijs suis r̄ domui sue post se. vt custodiant viam domini r̄c. que quidem expositio etiam concordat rationi naturali. **¶** **N**atura em̄ fm̄ boeti. initium sumit a p̄fectis. r̄ ideo quia deus disposuerat q; abraam esset pater multarum gentiū: r̄ accepisset signaculum fidei iustificantis. quem postea q̄plurimū alij se-

dum est: q; de istis sen p̄fectis qui fuerūt ante aduentum xpi sepe dicit in scri. p̄tura q; ambulat coram deo vt in h̄ loco r̄ in. iij. **¶** **R**eg. xx. vbi **E**zechias dixit **M**emento absceco quō ambulauerim corā te. s̄t̄r de eodē **E**sa. xxxvij. r̄ sic in quibusdā alijs. **¶** **P**e istis aut qui fuerunt post aduentū xpi si dicit. q; ambulauerūt coram deo h̄ potius q; sequitur deum. vñ **J**oh. xij. ca. **¶** **Q**ui mihi ministrat. r̄c. **¶** **E**t **J**oh. viij. ca. **¶** **Q**ui sequit̄ me r̄c. r̄ sic de q̄plurimis alijs. **¶** **Q**uius rō est. nam fm̄ doct. exemplar p̄fectionis hūane est ip̄e xpus i cuius imitatione tota p̄sistit hūana p̄fectio. r̄ iō q; p̄mi in sti exemplar p̄fectionis. i. xpm in hac vi ta existētes habebāt p̄ se: iō p̄fectio eorū consistebat in hoc q; ambulauerūt corā deo. i. ambulauerūt p̄ viam p̄ quā xpus erat ambulaturus.

Genesis

querent. id est dicit in h loco. Esto pfectus. q. d. accipiat a te quodammodo initium pfectionis in hoc p dicit. Et notandum q de qbusda iustis q fuerunt an abraaz legit q ambulauerunt cu deo. In de enoch supra Gen. v. ca. 2 de noe Gen. vi. qd pcorat p dicitis. Na de istis no pot dici pprie q ambulassent cora deo. sicut de abraa. cu no eis coueniant ita ex pte p dicit rones. Nec de eis posset dici q fuissent secuti deum. cu fuerint an aduentu xpi. sed bn eis puenit ambulare cu deo. s. i. via iusticie z innocencie q scrips puenit coiter. In eode ca. xvij. vbi dicit in postilla. Alioqn pater pueri vel eius tutor zc.

Ad dicitio. ij.

Amittens circuncisionem non erat morte corporali puniendus etiam secundum hebreos. non enim dicitur hic: morte moriatur. sicut in alijs criminibus in quibus lex vetus mandabat puniri morte corporali: sed dicitur hic: delebitur anima ipsius etc. id est non computabitur inter sanctos secundum gloriam. Cuius ratio est quod talis anima remanebat obligata originali peccato. in cuius remedium circuncisio fuit data. ut in quarto distinctione. j.

Replica correctorij contra Burgen. delyrum.

In ca. xvij. vbi postillator exponens illud passum Ambula coram me. dicens ac si me pntialiter sp videres Burgen. dicit illa expositione non esse ppria. quod ut inquit. qui ambulat coram aliquo non semper eum videt. sed solus qui sequitur aliquem sp videt posteriora eius. h hoc videtur quod dicitur senectutis delyramentum. Loquendo de dei aspectu sic de hominibus sese aspiciunt. nam qui deum videt. vel quasi videt pntialiter: videt eum ante. post. sursum. deorsum etc. Sine enim errore non potest dici assignando deo sic vnica differentia positionis quasi non alia: quod sic diceret deum diffinitive in loco: quod est erroneum: quia deus vbiqz totus est secundum essentiam. pntiaz z potentiam. ppriissime igitur dixit postillator. Ambula coram me ac si pntialiter semper videres: quod me presente malefacere timebis: z filialit timedo. pncipies: id est sequitur. z esto pfectus. z sic beatus Greg. xxiiij. mora. sup illo passu Job in oculis eius quasi habet captum eum dicit. In oculis quippe habere dicimur: quod coram nobis positum videmus. Non igitur magni ponderis est distinctio quam Burgen. ponit. inter ambulare coram deo: cum deo z post deum. deus enim cunctis iustis ab initio non solum coram: sed pntius z obuius ostendit vias pfectionis z iusticie. his quidem claris: his vero obscuris: ut non solum sancti noui testamenti possunt dici imitatores dei: sed etiam veteris nunquam Josue cum populo veteri imitator: fuit qui dixit. Absit a nobis hoc scelus ut recedamus a domino: z relinquamus vestigia eius Josue. xxij. Quicquid z Ezechias de quo dicitur. iij. reg. xvij. Adhesit domino: et non recessit a vestigijs eius. Quicquid Job quando dixit. Vestigia eius secutus est pes meus Job. xxij. Quicquid Josias quando percussit fedus coram domino: ut ambularet post dominum: ut dicitur iij. reg. xxij. z ij. Paralyp. xxxij. z sepe sancti veteri testamenti dicunt posteriora dei vidisse: z idcirco non solum coram: sed post dominum ambulasse. z verum est secundum rem omnem iustum diuini exemplar imitatore vocari: non obstante vocali diuersitate quam Burgen. fabricat. que tamen ad sensum literalē nihil facit: nisi habendo respectum ad christi humanitatem. Na si per hypotesim christus non fuisset incarnatus: nihil hominum non defecissent iusti: qui in via dei ambulassent: nec videtur valere quod burgen. dicit. Primos iustos exemplar pfectionis. scilicet christum solum habuisse post se: non ante se. coincidit enim cum Claudio: qui dixit christum ante Martham non fuisse. Apolo stolo tamen dicente ad Hebreos ultimo. Iesus christus heri et hodie ipse z in secula. Sapientia enim dei patris qui christus est: ab initio via pfectionis est non humana pueratione: tamen doctrine z legis deriuatioe multipliciter exemplificauit. vnde z burgen. sibi ipse in hac digressionē pntadecendo dicit. Abraa fuisse imitatore pfectionis christi in duobus: nec mirum quod omnes pres veter. test. spualiter leges intelligendo: dicendi sunt viri euangelici. secundum Bonauen. z alios: in quibus potissimum abraa fuit: quemadmodum burgen. ipse fatetur.

In eode ca. vbi magister Nicolaus dicit. Negligentem circuncisionem siue pater siue tutorē morte plectendum etc. Burg. cre

didit quod de morte corporali dicitur esse et ita vadit sua indirecte sed videtur postillator non de morte corporis: sed aie dixisse secundum gloriam. ordi. z spualiter de morte punita pmissis penibus: quod omnes nati peunt qui de regeneratioe non sanant. ut dicitur Iud. z est glosa ordi.

Capitulum. xvij.

Apparuit autem ei dominus dicit ostendit quomodo abraa ut pfectus se habuit ad primus. Et pntio opibus charitatis tpalibus hospitalitatez prebendo. Secundo in spualibus p liberatioe loth et alioz orando in me

Capitulum. xvij.

Apparuit autem ei dominus in conualle membre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso seruore diei. Cuius eleuasset oculos: apparue-

ditio capituli: ibi. Dixit dominus celare non potero. Circa primus sciendum. quod aliter exponit a doctoribus catholicis: aliter ab hebreis vtraque in expositio persona est fidei nre. z id vtraque intrado ponere. z p expositionez hebraica: recisus tamen quibusda fruiof qui ab ipsis interferunt. Dicitur igitur quod describitur duplex apparitio: prima est ipsi dei cum dicitur. Apparuit autem ei. i. abrae. dominus in conualle membre. nomen est hominis a quo dicitur illa vallis in qua manebat abraa. Sed dicitur h dicit quod glo. hebraica quod abraam voluit surgere ex reuerentia diuine appitiois: sed dominus dixit ei. Sede. tu es enim in signum filijs tuis. futurus est enim ut filij tui sedent tunc iudices in psillio. z ego stes qui glo. fidei nre est consona: quod fuit adimplerum qui saluator noster verus deus z verus homo stetit coram pncipibus sacerdotum: sed dicitur in psillio ad iudicandum ipsos. ut describitur quatuor euangeliste. quod sustinuit p salute electoz qui sunt veri filij abrae. Cotingit ei aliqui quod pter intentiones loquentis diuina virtute hoc facere: aliquid vbi sic pferat. ut est psona fidei catholice: licet pntians illud vbi hoc non intelligat: sed aliud. sic Cayphas dixit de christo Expe dit vobis ut vnus moriatur homo p populo etc. ut hie Jo. xj. z euangelista subdit. Hoc autem a semetipso non dixit etc. intradebat enim cayphas solummodo dicere quod melius erat christum mori: led dicitur in eum veniret romani. z destrueret locum z gentem: hie a deo factum est: ut hac suam p tale modum loquendi pferret cayphas ut illa locutio significaret mortem christi futuram p redemptione generis humani: quod cayphas non intelligebat: sic plenius dixit exponens h vbi cayphe scribendo sup Jo. sic dico in pposito: quod enim intellexerit iste glosator nescio: sed manifeste patet quod sic glosas p dicitur pntulit vlt scpsit: quod vba glo. p dicitur psonat fidei nre. In ostio tabernaculi: ad videndum si transiret viatores. quos possit ad mensas recipe. quod hospitalitate diligeret. In ipso seruore diei cum enim incipit dies fernescere. tunc est hora qui viatores solent ad domum aliquam ca refectionis declinare. Cuius eleuasset oculos appuerunt ei tres viri etc. Cuius enim deus videret affectum eius ad opus hospitalitatis: z non veniret aliquid homines: fecit tres angelos appere in specie viroz. ut eis exhiberet hospitalitatem bnficium Dicitur etiam hebrei: quod cum h alia de ca appuerunt: quod vnus veniebat ad nunciandum sarem coceptum. alius ad sbuertendum sodomam z alias quatuor ciuitates. z tercius ad sanandum abraaz: qui de nouo erat circuncisus. z liberandum loth de sbuersione sodomoz. Dicitur etiam quod apparitio fuit tercia die postquam fuerat abraa circuncisus: et ista apparitio angeloz est secunda. Expositores autem catholici dicunt quod a principio capituli vsqz huc: z in toto capitulo sequenti fuit vna apparitio tantum. ita quod dominus non apparuit in se. vel in aliqua similitudine ipm imediate repntante: sed tantum in angelis quos fecit apparere. quorum vnus postea locutus est in persona ipsius dei Sic igitur exponit literam a principio capituli.

Apparuit autem ei dominus in hoc primo describitur apparitio ista in generali. z in sequentibus describitur. modus apparitionis in speciali: et primo quantum ad locum cum dicitur. In conualle membre. Secundo quantum ad dispositionem abrae cui fiebat apparitio cum dicitur. Sedent in ostio tabernaculi sui. Tercio quantum ad tempus cum subdit. In

De trāseas fuū zc. tū in hoc q̄ ea q̄ ad p̄uuius parauerat p̄ seipm̄ cū magna diligētia seu festinatōe faciebat: vt cū dī Festinauit abraā i tabernaculū zc. Ipe dō ad armētū cucurrū zc. q̄ festinauit zc. Tulit q̄z burpū zc. z posuit corā eis vñ Burgen. Considera p̄tinus senē abraā impigrūz z alacrē i officijs. Itē qz ip̄is recubentib⁹ dī. Ipe dō stabat iux̄ eos. q̄ si nō audēs p̄sedere cū eis: nec etiā illi ip̄m ad hoc inuitabāt q̄ oīa attēta dignitate abrae z ei⁹ senectute irrōnabilit̄ fierēt nisi hec appitio eēt sibi rep̄itatu dī uinoz. z abraā b̄ spū p̄pheticō p̄gnouisset. vñ Ambro. i li bro de abraā. Vide p̄mo fidei mysteriū. de⁹ illi apparuit z tres aspexit: cui⁹ de⁹ refulsit trinitate. nō sine filio patrē suscipit. nec sine spū sancto filiū p̄stet. hec ille. Ex q̄bus z alijs ad hoc cor̄ndentib⁹ in lsa p̄sentis. si attente cōsident̄ manifeste p̄tz: q̄ hec fuit vna apparitio incedens ad h̄ q̄ dī. Apparuit aut̄ ei dñs. in p̄ncipio hui⁹ capituli. xvij vsq̄ ad p̄ncipiū sequētis capituli. scz. xix. vbi dī. Abijt do mu⁹ postq̄z cessauerat loq̄ abraā. z iō cū angeli recessissēt abeūdō sodomā: interponit̄: abraā dō adhuc stabat corā dño p̄tinuādo p̄dicta dicēdis sub eadē apparitōe in q̄ abrae postq̄z a deo audiuit. Ambula corā me z esto perfectus zc. put. s. fuit dictū in additōe i ca. imediate p̄cedēti. z recepit pacrū dñi in carne sua in sedus eternū zc. s. ad eternitatē ducēs: vt in glo. statim fuit sibi facta apparitio triū diuinay p̄sonarū cū vnitāte diuine essentie rep̄itatu. vt ille q̄ p̄f multay gentiū p̄stitebat a deo in vera fide. vltimū terminū i quē fides tēdit saltē enygmaticē seu rep̄itatuue videret. z p̄r ostēderet eē intercessorē p̄ delinquentib⁹ etiā alienigenis tāq̄ p̄ multay gētū. vt p̄tz in facto sodomoz q̄ ē scda ps post p̄ncipalē hui⁹ apparitōis vñ recte p̄siderāti hec expositio ē vera apud catholicos z lfe magz p̄sona: lz forte apud infideles distinctōez p̄sonarū i diuis nō recipiētes possz irrōnabilit̄ declari: de q̄ catholic⁹ exponēs curare nō dz. put declaratū fuit in q̄one sup̄ plogū ar. v. Et notādū q̄ lz i exordio creatōis mūdi z deinceps sepe pluralitas p̄sonay diuinay cū eēntie vnitāte innuat̄: nō tñ nūer⁹ determinat⁹ diuinay p̄sonay explīcite ostendit vsq̄ ad tps abrae i hac apparitōe. ex q̄ dignitas abrae demonstrat̄ p̄sertim in his q̄ ad fidē p̄tinent.

In eodem capitulo. xvij. dicit in postilla. Et adorauit adoratione dulie.

Ad dicitio. ij. Ec adoratio v̄ esse latrice: qz vbi dī. Dñe si inueni zc. ibi ponit̄ adonai. vt dcm̄ ē. adorabat em̄ abraaz deū rep̄itatu p̄ istos tres viros vñ Aug. xvj. de ciui. dei. abraā in trib⁹ viris deū p̄gnoscebat: cui p̄ singularez nūerz loq̄bat̄: etiā cū eos hoies esse arbitrarēt. hec ille. Nec valet q̄ hebrei dicūt: q̄ vñ apparebat q̄si dñs inter alios quē abraā alloq̄bat̄. nā abraā ibi exp̄sse se vocat seruu illoz: nō tñ vñ. dicit em̄. Idcirco declinast̄ ad suā vñm. De noib⁹ aut̄ hoz triū angeloꝝ nō v̄ temere aliqd̄ asserendū: s̄ verisim̄ v̄ esse dicēdū: q̄ ille q̄ venerat ad de nūciandū sare cōceptū: a q̄ christus fm̄ carnē nasciturus erat: eēt gabriel. Ipe em̄ denūciauit danieli tps aduentus xpi Dan. ix. s̄r z Zacharie conceptū p̄cursoris ip̄ius xpi Luce. j. z finaliter beate virginī xpi conceptionē. Luce. j.

In eodē capit. xvij. vbi dicit in postilla. Scdm̄ autem altam expositionem.

Ad dicitio. iij. Cdm̄ dō expositōz. s. catholice sup̄radictā iste qui vocat̄ hic dñs ē ver⁹ de⁹ s̄ rōne deitatis ab abraaz apprehensus. nō habito respectu ad distinctōez p̄sonay: sicut in q̄ plurimis locis sacre scripture rep̄itur.

In eodē capit. xvij. vbi dicitur in postilla. Ultra vero decem non descendit.

Ad dicitio. iij. Jeremie. v. ca. legis. Circumite vias hierusalem et querite in plateis eius. an inueniatis virū facientem iudiciū z querentē fidē. z p̄cipius ero ei. s. hierusalē. ex quo videt̄ q̄ p̄ iusticia vñ tantū: nō esset irratiōnabile q̄ liberaret vñus populus. vnde nō videt̄ extraneū q̄ abraaz ausus fuisset petere. quod hierē. in persona dōmī cōcedebat. ad q̄ dicendū q̄ in hoc loco. de⁹ loquit̄

more humano: vt doceret abraaz. q̄ put deus in hoc loco testat̄: p̄ceptur⁹ erat filijs suis: ac domui sue post se custo dire viā dñi. z facere iudiciū. z iusticiam addisceret qm̄ p̄cedendū esset p̄ viā iusticie in puniēdis magnis flagitijs q̄ publicā euidentiaz h̄nt: de q̄bus intelligit̄ clamoz. vñ fm̄ Ambro. P̄cni cū clamore: culpa cū libertate est. z iō iste collatiōes inter deū z abraā referēde sunt ad informatōz ip̄ius abrae mō hūano: vt cū dicit. Descendā z videbo p̄cipitationē iudiciū cōpesceret p̄sertim q̄ ad maiora crimina. q̄ quāto acrius sunt puniēda: tāto vident̄ tardius credenda: vt in glo. abraā aut̄ nō petiuit in hoc loco misericordiaz simplr: s̄ admixtā cū iusticia. vnde dicit Abijt a te vt occidas iustū cū impio zc. z iō postq̄ accessit ad numerū decē cessauit vltra petere. estimās q̄ modicuz q̄si nihil reputat̄: vt dicit p̄s. y. p̄bif. Hierē. dō in p̄sona dei more diuino loquit̄. cuius misericordia ē infinita. vt sic etiaz p̄pter vñ tantū parcendū dicit esse quādoq̄ ceteris.

Replia correctorū contra burgen. fictozem.

In ca. xvij. exponit postillatoz apparitionez factā abrae fm̄ intentionē hebreoz z etiā doctoz casho licoz ad literā multū sufficēter z intelligibiliter. sed qz mysticā expositionē hic nō tāgit: sed i ope suo moralī. Burg. dicit eū sup̄ficialr̄ facere: z facit longā digressionē q̄ tñ ad sensuz literalē nō videt̄ p̄tinere: nā illū passuz tres vidit z vñ adorauit. etiā exponit de trinitate personarū z vnitāte essentie p̄ allegoriā. s̄r btūs Aug. ij. de trini. ca. v. z glo. ordi. vnde et̄ in hac apparitione deus rep̄sentabat̄ ad literam. z in eius persona fiebat locutio ministratio angelico in corporibus assumptis. abraam tamen p̄mo putabat eos esse homines. quibus humanitatis iūpēdebat obsequia. sed ex colloquio aliquid supra hoies excellentie habere eos concepit: vt pura scire occultum. scire risum. z cetera que ex litera trahi possunt. vnde nō dubitauit deū adesse. Nec est snia beati aug. xvj. de ciuitate dei. ca. xvij. z magistri hstor. Patet etiā in sp̄ali ex gestz abrae ip̄m p̄mo non intell exisse deū vel angelos fuisse in hac apparitōe. quē admodū sentit Burgen. hic p̄tra postillatoz. nā stultū fuisset deū v̄ angelis pedū corpālē exhibere loturā: nec min⁹ stultū intelligentiys infangabilibus deputare locū quietis post laborē. multūq̄ irrōnabile imortatib⁹ p̄ponere cibū. q̄ em̄ cibo egent imortales eē nō p̄nt. q̄ vidit Aristō. in lumie naturali. z abraā non dubitauit nec dubitare debuit ex lumie fidei. Ex q̄bus manifestū ē q̄ p̄mū putabat eos hoies eē. z p̄tuc eis cultuz dulie t̄mmodo exhibuisse. s̄ p̄ colloquia mores z eoz cōclusiones z determinatōes p̄tinuo: didicit abraā angelos eos esse: ip̄mqz deū rep̄itare: iō aliqñ loquebat̄ eis plura liter dicēs. Idcirco declinastis ad seruū vñm. aliqñ singulariter dicēs. Nunqd̄ p̄des iustū cū impio: sicqz exhibuit eis cultuz hypdolie. s̄ si latrice recepit signatū p̄ signo rep̄itatu deū p̄ rep̄itantiibus angelis: q̄bus bñ pensat̄ solunū facilliter ea que p̄ Burg. sunt adducta in p̄rariū.

In eodē ca. vbi postillatoz exponēs adorationez abrae dicit eam fuisse latricā: allegans ad hoc q̄ i hebreo habetur adonai: vbi nos habem⁹ dñe: hoc v̄ Burgen. fingere q̄ in hebreo. s. habeat̄ adonai. nā Exo. vj. dī. Ego suz dñs qui apparui abraā: ysaac z iacob z nomē meū adonai nō indicauit eis. quō igit̄ abraam vocassz dominū adonai cū nomen illud nō fuit ei notū nec indicatum. z puto eū sepe sic fingere. qñ loquit̄ de hebraica veritate. hoc tñ nō v̄ get. qz fm̄ beati hiero. adonai nō ē p̄p̄riū nomē qz interp̄rat̄ dñs vel dñator: q̄ p̄nt cōuenire alijs q̄ ei cui latrice ē adhibēda. Nec valet instantia ad illud q̄ dicit̄ hebrei. vñm̄ ex illis tribus apparuisse quasi alijs p̄stātoz. quia dicit Burg. q̄ abraā dixit se seruū oim̄ triū. stat em̄ apparere regem cū quatuor vel quibz p̄ncipibus. inter quos appareret rex solētor. z tñ quis dicat se seruū oim̄. sed in p̄ncipi palī videt̄ Burg. implicare. Allegat em̄ beatus Aug. q̄ abraam arbitrabat̄ eos hoies esse: sicut z verū est: vt patz ex dictis in p̄cedēt. s. Et ibidem burg. dicit abraaz deo latricā exhibuisse in p̄posito. q̄ singularit̄ de eis loquebat̄.

vn arguit terra burgeñ. qz abraa in eode litere prextu loq-
bat de eis pluralif. igit no exhibuit eis latría a srio sena
igit si exhibuit latría: no exhibuit latríaz q e iplicatio. nec
fortasse valet fugere ad mysteriũ trinitat psonaz. qz b in
veteri lege fuit valde velatũ qũis mutiplr fuit sb velamĩ
nibº exp̃ressum. nec
abraa adhuc in b lo
co i eo mysterio for-
te plene fuit instru-
ctus. Quibº sic stã-
tibº p burgeñ. rñdef
qz cu abraaz eos q̃s
estabat eẽ hoies ex
certis signis cogno-
uit angelos eẽ. z ip-
sos deũ repñtare lo-
cutº est ei singulari-
ter hũdo resp̃cm ad
angelos repñtantes
z ita estimatiõe p̃ia
exhibuit illis dulciã.
vt vult postillator.
S3 posthac melius
instruitº p̃p̃ repñta-
tũ: latríam exhibuit
vt vult burgeñ. Et
hũc intellectũ videt

Capitulum. xix.
Venerũtqz duo angeli
sodomã vespere sedẽ
teloth i foribº ciuitatĩ
Qui cũ vidisset eos surrex-
it z iuit obuiã eis adorauit
qz pnus in terram z dixit.
Obsecro dñi: declinate in
domuz pueri vñi z manete
ibi. Lauate pedes vros: z
mane pficiscemini in viaz
vestra. Qui dixerũt: mini-
me: s in platea manebimº
Cõpulis illos opido vt di-
uerteret ad eũ. Ingressisqz

aperire idẽ burgeñ. in additiõe seqnti. vbi dicit qz abraaz
apprehendit in hoc loco dũ verũ sub rone deitatis. no ha-
bito respectu ad distinctionẽ psonaz. Sed quid veritatis
habeat hoc dicitũ burgeñ. q ad aliq̃ aliũ req̃rit tractatum.

In eode capitulo vbi postillator dicit abraaz vltra decẽ
non descẽdiffe zẽ. Burgeñ. instat p illud Diere. v. ca. Cir-
cũte vias hierlm zẽ. vbi fm q burgeñ. exponit: p vñiº iu-
sticia tm pcedit venia toti cõitati: no ergo fuisz extraneũ
abraa petere p paucioribº qz decẽ. Hic dico qz illũ passuz
Diere aliter postillator exponit z melius dices. qz virum
non accipiat hic p vnico tm. sed accipit singulare p plu-
rali: sicut Exodi. viij. Venit musca grauissima. i. multitu-
do muscarũ. Prob at aut suã expositionez ex eo. quia ibi
erat Hieremias. Baruth. z abdemelech ethyops. qz insti
cõmemorant. de duobº p̃mis dubiũ no est. de tercio dicit
tur Diere. xxxix. Tria tua erit tibi in salutẽ. qz in me ha-
buisti fiducia: ait dñs. Et hũc locũ dimittit burg. intactũ:
nec valere videt distinctio Burgeñ. de modis loq̃ndi hic
z ibi: diuino. s. z hũano: quia virobiz sũt qõnes no decifi-
ones. deº em parcit aliqñ multũ p̃p̃ paucos. aliqñ autez
no parcit p̃p̃ multos. nã. iij. reg. xvij. hñ qũo no pepcit sa-
maris: s3 totã afflixit fame p̃p̃ ydolatriã: cũ tm saluati fue-
rãt septẽ milia viroz q no curauerãt genua sua añ baal:
vt p̃z. xix. ca: ibidẽ Sic z aliqñ punit multos p̃p̃ vnũ si-
cut p̃pter pctm dautd. vt patz. ij. Reg. vlti. qz oim causas
querere no est p̃ntis p̃positi.

Capitulum. xix.
Venerũtqz duo angeli. Hic p̃nt describit abrae ex-
auditio q̃rum ad liberationẽ ip̃ius loth in q sic p-
cedit. qz pmo ponit destructionẽ sodomie occasio:
scdo ip̃ius loth liberatio ibi. Tã ppe erãt vt effringeret so-
res: tercio destructionis executio: ibi. Igit dñs pluit sup
sodomã: quarto incestº p̃petratio: ibi. Ascenditqz loth de
segor. Circa p̃mũ sciẽdũ: qz licz pctã p̃terita demeruisent
subuersiõe z sodomoz tm vltima occasio fuit ex nephario
crimie. qd volebãt cũ angelis in specie iuuenũ apparenti-
bus exercere: qd describit cũ dñ. a **V**enerũtqz duo an-
gelt sodomã zẽ. vnº ad subuertendã patriã: aliũ ad libe-
randũ loth z familiã. b **D**espere. tm em tardauerunt
vt videret si dñs parceret terre: p̃p̃ p̃ces abrae: qz erãt an-
gelt boni. c **S**edente loth zẽ. Dicitur hic hebrei: qz illa
die sederat tãqz p̃ncipalis inẽ iud ices q tũc t̃p̃is sedebant
ad iudicandũ in porta ciuitatĩ. s3 istud no p̃sonat litere se-
quẽti infra eode ca. vbi dicit ip̃i loth. Ingressus es vt ad-
uena: nũquid vt iudices: quasi dicit non: z iõ meliº dñ q

uena: nũquid vt iudices: quasi dicit non: z iõ meliº dñ q

i domo abraa didicerat hospitalitatẽ: z iõ circa vespere ve-
nerat ad portã ciuitatĩ: vt videret si ventrẽt pegrini z eos
duceret ad domũ suã: z iõ s̃bdit. d **Q**ui cũ vidisset eos
.i. in spẽ viroz e **S**urrexit z iuit obuiã eis. credẽs eos
esse hoies pegrinos. f **A**dorauitqz. adoratiõe dulie. vt

faciliº incliaret eos
ad declinandũ i do-
mũ suã. sequit. g
Qui dixerũt minie
videt qz mentiti sũt
angeli: qz intẽdebãt
ad domũ eiº declia-
re. dicendũ qz no: qz
licet intenderet fina-
liter illuc ire: tm non
intendebãt imedia-
te ire ad petitiõz p̃i-
maz ip̃ius loth. vt p
hoc declararet ma-
gis pietas ip̃i: z da-
ret alijs exẽplũ hos-
pitalitatĩ. iõ sequit.
h **C**õpulis illos o-
pido. i. valde: et tũc
acquerũt. s̃le dicit
Luc. vi. de duobus
discipulis eũ: ibº in

emaus: cũ qbº dñs erat in spẽ pegrini z fugit se lõgiº ire.
z cũ s̃bdit. qz coegerũt eũ z remansit cũ illis. ex qz p̃z qz ad
simplicẽ inuitatiõz no remãsit cũ eis. z ex istis locz z s̃bi-
bus hñ qz pegrini no solũ s̃t inuitãdi ad hospiciũ sup̃ficia-
lit z lenit s̃ cũ instãtia magna. i **C**oxit azima zẽ. Ex b
loco dicit hebrei: qz t̃p̃s erat paschale in q p̃cipit i lege: qz
iudei comedebãt azimos pães. vij. diebº. z qz loth istã ob-
seruatiõz didicerat i domo abrae. sic em aliq̃ aliã ceremo-
nialia añ dationẽ legz obseruabant. vt de circũcisiõe dñm
ẽ ca. xvij. z de obfuaratiõe sabbati ca. ij. ita dicit h de obser-
uatione paschali: s3 hoc vñ falsuz. qz Exod. xij. vbi agit de
exitu filioz isrl de egypto dñ. qz exierũt nocte paschali. Et
cã qre tũc comederũt azimos panes assignat: qz no pote-
rãt tũc aliq̃d fermẽtare eo qz egyptij cogebãt eos exire ex
qz manifeste p̃z qz no habebãt azima comedere ex aliqua
obseruatiõe p̃us instituta: sed ex hoc qz in illo exitu fuerũt
coacti vñ azimis institutũ ẽ vt de cetero in solemnitate pa-
schalis azimis vterent i mẽoriam sui exitº de egypto. hoc
etiã vñ ex noie pasche qd trãsitº interpretãt: eo qz illa nocte
angelus dñi trãsiit p egyptuz: egyptios pcutiẽs z filios
isrl saluãs. z qz eadẽ nocte filij isrl inceperũt exire de egypto
se disponẽdo ad exẽndũ in mane vt videbit Exodi
xij. vt trãsiit ad terrã p̃missionis: p̃p̃ qz no videt qz an-
tea eẽt aliq̃ obfuarãtia paschalis: z iõ qñ dicit. Coxit azima.
hoc est: qz tales panes cito p̃nt fieri hospitibus adue-
nientibº. sequit. k **D**is ppl̃s siml. Synodoche ẽ locu-
tio: sicut dñ: tota ciuitas currit ad tale spectaculũ. licet alĩ
quãdo maior ps remaneat. no em est verisile qz totus po-
pulus vñº ciuitatis essz circa domũ loth. l **E**duc eos
zẽ. p̃cubitu nephario. m **E**gressus ad eos loth post zẽ
ne intrarẽt domũ eiº: z impeterẽt hospites qz adhuc cre-
debãt eẽ hoies. n **H**abeo duas filias zẽ. Hoc dixit vt
euitaret maius malũ. scz viciũ contra naturã: z violentia
hospitiũ suoz: de iure em naturali est cõseruare hospites:
et paret litera. Hic querendũ est: vtrũ loth peccauit offe-
rendo filias illis luxuriosis: z videt qz non: quia de duo-
bus malis minus malũ est eligenduz: s3 maius maluz est
viciũ cõtra naturã qz t̃floratio virginũ p stuprum: ergo
zẽ. Item Moyses permisit dare libellũ repudiij: qd erat
illicitũ fm qz dicit saluator Mat. xix. Ad duriciãz cordis
vestri zẽ. Et hoc ad euitandũ maius malũ. s. vxoricidium
vñ dicit Glo. ibidẽ. Permissum est eis vt vxores dimit-
terent: ne eas occiderent: et tamen Moyses sanctus fuit
nec in hoc peccauit: ergo et ipse Loth potuit concedere

capitulum. xix. v. veneruntque duo angeli sodomam vespere sedentes in introitu civitatis. qui cum videret eos surrexit et iuit obviam eis adoravit quia prius in terram et dixit obsecro domini: declinate in domus pueri vestri et manete ibi. lavate pedes vestros et manebimus in platea. qui dixerunt minime sed in platea manebimus. compulit illos opido ut diverteret ad eum. ingressisque

Genesis

Festina etc. sic petisti. m. **M**ania non etc. Hoc autem dixit angelus qui erat missus ad subvertendum. faciebat enim voluntate domini de liberatione loth quam venire non poterat nec volebat. n. **A**d circo etc. i. parua propter verbum loth qui dixerat. Quia quod non modica est etc. **I**gitur dominus pluit. Sic ponit sub-

uersiois executionem et per se dicitur corripere peccato: ideo subditur **I**gnis et sulphur usque ardore et fetore ad significandum vicium sodomorum: cuiusmodi est vicium naturae quod fetet vilitate: et ardet cupie ferore. **E**t subvertit civitates has etc. per ministerium angelum. dicitur enim hebrei: quod ille quatuor civitates erat situate super rupem. et angelus subvertit rupem illam: et per hanc civitates: desuper situstas. **I**lij expositores dicunt **S**ubvertit. i. destruxit igne sulphureo predicto **R**espiciensque etc. inordinato affectu per preceptum angelum. **V**ersa est etc. dicitur autem hebrei: quod fuit quod nocte precedenti peccauerat in sale ut sic per se consideret peccatum. petenti enim loth sal per adimento cibi angelorum: quos homines credebat ipsa renuit apportare: quod fuit modum sodomorum in quibus habitabat. affectus ad hospites non habebat. **P**rius autem expositores dicunt quod factum sit in figura salis enim adimentum est ciborum. et ideo vxor loth respiciens retro: uersa est in statu salis: quod punitio eius dat adimentum sapientie punitio ne ad peccata revertantur. propter quod et ipse dominus dixit **I**nc. xvij. **M**ores estote vxor loth: et ista expositio licet mystica videatur: potest tamen dici literalis. propheta enim sancti per prophetabat spiritu domini: aliquid prophetabat verbum: sicut hieremias destructionem predictam civitatis babilonis. **P**iere. xxxv. **A**liqui autem prophetabat factis: sicut ideo hieremias posuit cathenas ligneas in collo suo babilone. et eodem modo dicitur: quod ipse dominus cuius spiritus locuti sunt propheta: aliquid insinuat futura verbum: ut per quod si innumerabilibus exemplis in scriptura aliquid factum: sicut in hoc loco de vxore loth et in pluribus alijs. **A**braam autem etc. morum pietate ut videtur quod factum esset circa regionem illam. per quod die precedenti dominum rogauerat. **V**iditque ascendentes etc. i. quasi fornacis in quo coquunt lapides per calce faciendam. sequitur. **R**ecordatus est etc. ex quo patet quod loth non solum fuit liberatus per iustitiam suam sed principaliter per precibus abrae. **A**scenditque etc. **H**ic consequenter describitur incestus ipsius loth. **V**idetur enim civitates quatuor que erant in valle subversas: videtur etiam montem de cuius subuersione timuerat: timuit ne segor qui erat in valle subvertetur: ideo ascendit in montem cum duabus filiabus suis. civitas

scepi preces tuas: ut non subvertam urbem pro qua locutus es. **F**estina et salua me rebi. **Q**uia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc. **A**d circo vocatum est nomen urbis illius segor. **S**ol egressus est super terram: et loth ingressus est segor. **I**gitur dominus pluit super sodomam et gomorraz sulphur et ignem a domino de celo: et subvertit civitates has. et omnem circa regionem: universos habitatores urbium. et cuncta terre virentia. **R**espiciensque vxor eius post se versa est in statu salis. **A**braam autem consurgens mane ubi steterat prius cum domino intuitus est sodomam et gomorram et universam terram regionis illius. **V**iditque ascendentes fauillas de fornaciae fumum. cum eis subverteret dominus civitates regionis illius: recordatus est abrae et liberauit loth et subuersioe urbium in quibus habitauerat. **A**scenditque loth de segor et mansit in monte: dueque filie eius cum eo. **T**imuerat enim manere in segor. **E**t mansit in spelunca ipse et due filie eius cum eo. **D**ixitque maior ad mi-

entiam segor post eius recessum subuersa est: sicut propter eum fuerat saluata ad tempus. **D**ixitque maior etc. ac si diceret cito in eo deficiet virtus generandi: vel forsitan morietur. **E**t nullus virorum etc. credebatur enim quod sicut per diluuium omnes mortui fuerant excepto Noe: et qui cum eo erant in archa:

ita mortui essent omnes generaliter per peccatum incendium: maxime quod audierat a patre mundum periturum in cedio in futuro: sicut perierat per diluuium propter peccatum. et ideo habuerunt per intentionem. i. preservationem generis humani licet malo modo ad hoc vellet venire. s. p. incestum cum patre quod fuit illicitum et detestabile. **V**eni inebriemur etc. **D**icitur hebrei: quod istud factum est a deo in spelunca miraculose ut per hoc fieret prelatio duorum populorum. i. moabitum et ammonitarum. **S**ed hoc patet falsum quod de facit miraculum ad percurandum incestum. et ideo aliter dicitur: quod in principio noctis angelus dixit loth et familie sue quod destrueda erat civitas et quod exiret quod per ex predictis: et tamen non exiuerunt inde versus matrem et sic per totam noctem se potuerunt ad exitum perpare propter quod probabile est quod portauerunt se cum vicualia: quae poterant habere in promptu: unde quod magis reputant panis et vinum. **D**icitur et aliter quod filie loth in illo vino miserunt aliquid alta. quae habebat virtutem inebriandi et pro-

uocandi ad coitum ignorantem patre sequi. **A**lter ille non sensit etc. **D**icitur hebrei et videtur verum quod impossibile est ipsum loth cognouisse carnaliter mulierem. et maxime virginem: quales erant filie sue. ut dicitur est in hoc capitulo. et non adnertere de concubitu cum muliere: et ideo dicitur quod loth euigilans de nocte bene aduertit mulierem iuxta se et quod cognouit eam carnaliter. sed quod esset filia sua forsitan ignorauit quod calefacto vino non recoluit quod vxor sua esset mortua et ideo credebat se esse cum ea: sed per hoc loth totaliter non excusatur: quod in crastino non canet sibi de similitudine. propter predicta scriptura non dicitur: quod loth non sensit quando cognouit mulierem vel filiam. sed quod non sensit. **Q**uando accubuit filia. i. quando lectum intravit cum eo. **N**ec quando surrexit. i. quasi exiit lectum iuxta eum. quod ipso dormiente intravit: et post suam pregnationem patre iterum dormire exiit: et eodem modo videndum est de alia filia. et sic patet supra versus ibi **D**eperitque etc. i. ex parte ex qua patet ipsa inuerecunda fuit: quod turpitudine quam opata fuerat cum patre exposuit et reuelauit in nomine filij: ostendens quod ex parte suo preceperat. **M**inorque peperit filium etc. **I**sta fuit honestior. quod in nomine filij sui non exprimit incestus eius. de populo enim suo poterat mulier concipere licite: sicut patet de Sara quae concepit de abraam quae erat auunculus eius.

norate patre sequi. **A**lter ille non sensit etc. **D**icitur hebrei et videtur verum quod impossibile est ipsum loth cognouisse carnaliter mulierem. et maxime virginem: quales erant filie sue. ut dicitur est in hoc capitulo. et non adnertere de concubitu cum muliere: et ideo dicitur quod loth euigilans de nocte bene aduertit mulierem iuxta se et quod cognouit eam carnaliter. sed quod esset filia sua forsitan ignorauit quod calefacto vino non recoluit quod vxor sua esset mortua et ideo credebat se esse cum ea: sed per hoc loth totaliter non excusatur: quod in crastino non canet sibi de similitudine. propter predicta scriptura non dicitur: quod loth non sensit quando cognouit mulierem vel filiam. sed quod non sensit. **Q**uando accubuit filia. i. quando lectum intravit cum eo. **N**ec quando surrexit. i. quasi exiit lectum iuxta eum. quod ipso dormiente intravit: et post suam pregnationem patre iterum dormire exiit: et eodem modo videndum est de alia filia. et sic patet supra versus ibi **D**eperitque etc. i. ex parte ex qua patet ipsa inuerecunda fuit: quod turpitudine quam opata fuerat cum patre exposuit et reuelauit in nomine filij: ostendens quod ex parte suo preceperat. **M**inorque peperit filium etc. **I**sta fuit honestior. quod in nomine filij sui non exprimit incestus eius. de populo enim suo poterat mulier concipere licite: sicut patet de Sara quae concepit de abraam quae erat auunculus eius.

In cap. xix. ubi dicitur in postilla. Ex quo patet qd ad simplicem etc.

Et dicitur qd angeli inuitati ab abraham ad pma inuitatioz acquirerunt vt patz. s. xviii. c. ubi ad pma petitiodez abrahe angeli dixerunt: fac vt locur es: in

uitati in a loth no si acquirerunt. nisi ad magna instatiaz z q si spulsi. vñ dicit ibi Copulit eos etc. Ex q dicit qda hebreoru expoitores z vñ det ronabile: q ex h dat doctrina hoibz. vt cu inuitant a virz magne auctoritatis non dnt se retrahere h acqescere stati ppe eoz reuerentiaz: sic angeli fecerunt abrae cu autē inuitant ab hoibus mediocris. seu modice auctoritatis. no dnt stati acceptare inuitationē seu cōmuniū: h aliqli ter se retrahere ne le

ues videantur: sicut angeli fecerunt cu loth. In eodē ca. xix. ubi dicit in postilla. Omis ppl's simul hyperbolica est locutio etc.

Et dicitur qd tota ciuitas seu viri ciuitatē vallauerunt domos loth: h sup hoc addit a puero vsq ad senē z adhuc vltra dicit. Omis ppl's sil. vñ dnt intelligi q oēs fuerant ibi ppe loqndo. nec dz p no verisili reputari. q ppl's valde nūerosus sit circa vñ domū vñ castrū: qz dato q no oēs sint ppe h aliq ppe sint z aliq remote: oēs tñ sūt circa castrū q loqe vel ppe circūdant. z intēdūt eū val lare. que qdē cōsideratio in hoc loco no est sine mysterio. dixerat em dñs abrae supra. xviii. ca. Descendaz z videbo vtrū clamor etc. ubi de loqns more hūano: vt dcm ē: ostē dit q volebat se hfe in hoc facto sodomoz ad modū volē lentis aliquid expiri vel tentare: supra qd fuit cōcessum a deo. q si inuenti fuissent decē iusti q no delerent vt ibidē. Nūc aut in pscutiōe facti scriptura nos docet q non solū no erant ibi decē iusti: h nec vn⁹ pter loth. z iō expmī in lra: q a puero vsq ad senē oīs ppl's fuit i illo facinore. q. d. deus fideliter se habuit cū abraa: qz no exercuit vltionē suā in sodomiz donec p angelos suos repertū fuit: q omēs sil a puero vsq ad senē nullis iustis cōueniebāt in crimie. vñ de Ambro. in li. de abraam. Audi scripturā testificantē: circūdederūt domū ab infante vsq ad senē totus ppl's: penitus nulla etas erat culpe immunis etc.

In eodē ca. xix. ubi dicit in postilla. S3 hoc dicit non vñ consonū vbo saluatoris Mat. xix. dicitis. Qz siqs dimiserit vxorē: z aliam duxerit mechatur etc. Additio. iij.

Ad additione sup Mat. xix. de hac materia tractat satis plene. z etiā infra in deut. xxiiij. dño pcedete tractabit ibi em ppius est locus de hoc inquirendus. z ideo ad pns relinquo.

Replica correctorij contra burgensem.

In ca. xix. ubi postillator dicit eē hypbole cū dicit Dis ppl's circūbat domū loth etc. Burgen. se opponit dicens: ppe debere intelligi. qz oēs ppe erāt ibi sic picipes i crimie. z solus loth iust⁹ ibi rept⁹ ē. h hui⁹ burgen. expositio simplr ē falsa: pueris em pcepti no capaci b⁹ fin beatū Aug. xxi. de ciuitate dei: ca. xvj. illud facin⁹ imputari no pōt. Si ei ppe itelligi dz sic vult burg. mulieres sūt de ppl'o z sic oportuit oēs vtriusq sex⁹ adē. im mo z vaglētēs i cunabul: qz sequit in lra: eos q foris erāt pculserūt cecitate a minimo vsq ad maximū. Est igit by

Capitulum. xx.

Profectus inde abraham inter australes: habitauit inter cades et sur: et peregrinatus est i geraris. Dixitq de sara vxore sua: soror: mea est. Misit ergo abimelech rex gerare: z tulit eā. Venit autē deus ad abimelech p somniū nocte: z ait illi. En morieris ppe mulierē quā tulisti. h3 ei vix abimelech no no tetigēat eā z ait. Nūc nū gentē ignorantē z iustā inf

licies. Nūc nū gentē ignorantē z iustā inf

bole. z qd dicit a puero vsq ad senē optz accipit excludē no inclusue ppe pdicta. nec valet argumentū burgen. qz sol⁹ loth fuit iust⁹: igit oēs alij fuissent ibi i obsidiōe z sic filie loth z vxor ei⁹ cū alijs fuissent picipes i crimie z societa te in obsidiōe. qd falsuz ē z p lra3. stat em ibi neminē pter

Profectus inde abraham inter australes: habitauit inter cades et sur: et peregrinatus est i geraris. Dixitq de sara vxore sua: soror: mea est. Misit ergo abimelech rex gerare: z tulit eā. Venit autē deus ad abimelech p somniū nocte: z ait illi. En morieris ppe mulierē quā tulisti. h3 ei vix abimelech no no tetigēat eā z ait. Nūc nū gentē ignorantē z iustā inf

loth iustū fuisse: z in illo crimie no pfcipasse. z illud beatū Ambro. p burgen. al legatus: q ibi nulla etas erat culpe immunis itelligi dz de etate pcepti capace fin beatū Aug. vbi. s. vel dicat q loqē de de pctō originali quō etiā oīs pueri vni⁹ diei obnoxij fuerūt

Capitulum. xx.

Profectus inde abraham. Misit ergo abimelech rex gerare: z tulit eā. Venit autē deus ad abimelech p somniū nocte: z ait illi. En morieris ppe mulierē quā tulisti. h3 ei vix abimelech no no tetigēat eā z ait. Nūc nū gentē ignorantē z iustā inf

ca pmi sic pcedit: qz circa vxorē abrae describit culpa sblationis: scdo pena correptiōis ibi. Venit aut de⁹ ad abimelech. terciō satisfactio transgressiōis: ibi. Satimq de nocte cōsurgēs: z qro relaxatio punitiōis: ibi. orate autē abraā. Circa pmi sic dicit. a Profectus inde abraā. s. de loco vbi manebat: no multū lōge a sodoma. Et cā fuit vt dicit hebrei: qz diligebat muliū hospitalitatē: sberis aut qnqz ciuitatib⁹ z omi ppl'o moruo nullus de illis ciuitatib⁹ remāserat: q trāsiret vltra ad domū abrae: nec ex alijs locis veniebant ad pdictas ciuitates: p domū abrae transeūtes. z ideo qz no poterat exercere hospitalitatē: iō transtulit se ad aliū locū vbi vie essent frequēte: z sic pos set hospites recipe

Dixitq de sara etc. Cā h⁹ infra exponit. Misit qz vt accipet eā sibi vxorez: h3 videt absurdū qz reges no accipiūt vxorē alienigenā. nisi ppter magnā pulcritudinē vñ aptitudinē ad plem: vñ ppe vtrū qz. Sara aut tā erat nonagenaria z vetula z desu. erat i ea fieri muliebria: vt pdictū ē capitulo. xvii. z ideo no vide bat pulcra: nec pceptū apta. Dicit igit hebrei: q vsq ad finē vite sue remāsit i ea teneritudo carnis z viuacitas coloris. z sile h⁹ de moyse Deutro. vltio ca. cū esset centū ginti annoz no caligauit oculus eius. In heb. h⁹. No ē obscurat⁹ color eius: vel no emarcuit recētia eius. scz carnis z coloris eius. z de chaleb dicit Josue. xiiij. ca. q cū esset lxxx. z. v. annoz erat ita fortis ad bellandū z gradendū: sicut cū fuerat. xlv. ānoz. Et eodē mō pōt hic dici de pulcritudine sare z teneritudine carnis: q pseruate sunt a deo ppe ei⁹ sanctitatē. Et licet hic sensus no sit hic expressus in lra tñ pbabilē pōt trahi ex circūstantia litere. s. ex ppe pscētia regali sup eā in tanta etate.

Venit aut de⁹. Misit ergo abimelech rex gerare: z tulit eā. Venit autē deus ad abimelech p somniū nocte: z ait illi. En morieris ppe mulierē quā tulisti. h3 ei vix abimelech no no tetigēat eā z ait. Nūc nū gentē ignorantē z iustā inf

Et mūdicia manuū meaz. quā no intendebā eā tāgerenisi affectu maritali sequit. Non dimisi etc. Affligendo te infirmitate: sic vt no posses eā tāgere. Nūc igit redde vxorē etc. ac si dicat: no formides eā reddere timens q ipse non recipiat eā vel q eam odio habeat: eo q fuerit in domo tua: qz p spm pphetie scit eā esse mūdā et q eā non tetigisti. Et orabit pro te. quia sanctus est z deo acceptus. Et viues. i. curaberis ab infirmitate.

Genesis

I Statimq; rē. Sic ponit satisfactio culpe in h̄ q; Abimelech deo obedivit sarā ip̄i abrae reddēdo: r̄ cū h̄ mune ra ei offerēdo: eo q; sarā sibi accepat. nō em̄ sufficientē inq; sinit si eēt alligata viro vel nō: id̄ peccavit eā accipiēdo r̄ p̄ lra vsq; ibi. **M** Quid vidisti vt h̄ faceres. i. qd̄ mo nit te ad dicēduz de

vxore tua: q; eēt tibi soror. **R**espon dit abraā rē. r̄ iō ce lauit q; eēt vxor sua quousq; sciret cōdi tionē illi⁹ ppli. time bat em̄ ne eēt tales sic egyptij. r̄ iō ex ea dē cā q; dicta est ibi. scz. xij. ca. celauit sa rā eē vxorē suā: nec exposuit piculo ip̄i castitatē: q; iā expr⁹ fuerat in egypto: q; ip̄a habebat angelū sue castitatē custodē r̄ iterū h̄ de nouo p̄ spm̄ p̄phetiū sciuit eā nō esse tāgendā: sicut dictū ē abimelech: Redde vxores viro suo: q; p̄pha ē. et p̄nr excusat se de mēdacio dicens.

Als autē r̄ vere soror mea ē filia patris mei: r̄ nō m̄ris mee. Erat enim filia aram fratris sui. r̄ p̄ p̄ns dicebat filia thare p̄ns abrae: q; filij filioz dicūt etiā filij auoz. Verūtū quia abraā r̄ arā nō erant de eadē m̄re: q; thare habuit plēs vxores: iō dī q; nō erat filia m̄ris abrae. at tinebat em̄ ex pte pa tris sui r̄ nō atinebat sibi ex pte m̄ris. **D**ñ r̄ loth q; in eo dē gradu atinebat ip̄i abraā vocat̄ frater ei⁹. s. xij. ca. se. quit. **I**n oi loco ad quē ingre. q; mibi erit suspectus ap̄tūā pulchritudinē r̄ ppli maliciā. **Q**uod dices q; frat tu⁹ rē. vt honoraret eū r̄ puocaret ad orandū p̄ se. **S**are autē dixit: **E**cce mille rē. i. abrae quem vocasti fratrem tuū. **H**oc erit tibi i velamē oclor̄ ad oēs q; tecū st. i. iste mod⁹ loquēdi q; vocasti virū tuū fratrem tuū: q; ē qd̄dā velamē veritatis: d; tibi eē int̄ illos q; tecū st: q; cognoscūt q; ip̄e est vir tuus: q; p̄ talē modū loquēdi nō decipient credētes te solutā eē a viro. **E**t quocūq; prexeris. int̄ extraneas. **M**emēto te eē dēphēsaz. i. acceptā a me in vxorē p̄pter talē modū loq̄ndi velatū: r̄ iō int̄ homies extraneos nō debes vtī talī mō loquēdi. **A**lit̄ tū exponit̄ fm̄ hebreos q; habēt talē l̄faz. **H**oc tibi i velamē oclorū omib⁹ q; tecū st. r̄ omib⁹ argumētū vel p̄batio: r̄ ē sensus illud qd̄ dedi abrae erit in velamētū oclorū oib⁹ q; tecū sunt: vt n̄ possint dicē q; ego fedauit te. r̄ postea reddidit te vacuā: sic solet fieri de leuib⁹ mulierib⁹ h̄ p̄ dona p̄dicta oñdi: q; ego cōpulsus sū a deo reddere te mūdā viro tuo r̄ istud etiā erit tibi argumētū vel p̄batio ad oēs alios q; male vellēt loq; de te: eo fueris i domo mea. **P**ante autē. **S**ic ponit relaxatio pene: q; orante abraā p̄ abimelech sanar⁹ ē ab infirmitate r̄ vxor ei⁹ r̄ ancille ab impossibilitate pariēdi.

In ca. xx. vbi dicit̄ in postilla. **N**unc redde vxorem vi

ro suo q; p̄pheta est.

A Ec expositio postillatoris p̄firmat illud qd̄ dictū fuerat. s. c. xij. in additiōe. iij. nā si p̄ spm̄ p̄pheticū abraā cognoscebat sarā eē mūdā ab abimelech: lz fuisset i domo sua: eodē spū potuisset coḡscere sarā nō fo

raā. **R**eddiditq; illi saram vxorem suā r̄ ait: terra coram vobis est: vbicūq; tibi placuerit habita. **S**are autē dixit. **E**cce mille argēteos dedi fratri tuo. **H**oc erit tibi in velamē oclorum ad oēs qui tecū sunt. **E**t quocūq; prexeris: memēto te dēphensam. **O**rante autēz abraā sanauit deus abimelech et vxorem: ancillasq; eius r̄ pepererūt. cōcluse rat em̄ dñs omnē vuluā domus abimelech p̄pter sarā vxorē abrae. **C**a. xxj.

Istauit autē dñs sarā sicut p̄miserat r̄ imple uit que locut⁹ ē. **C**oncepitq; r̄ pepit filiū i senectute sua tpe quo p̄dixerat ei de⁹. **V**ocauitq; abraam nomē filij sui quē genuit ei sara ysaac: et circūcidit euz octauo die: sicut p̄cepit ei deus cū eēt centū annozū. **H**ac q̄ppe etate p̄ns nat⁹ ē ysaac. **D**ixitq; sara. **R**isuz fecit mihi deus: et quicūq; audierit corridebit mihi.

etiā expositio. s. secūda que ponit̄ hic fm̄ hebreos nō videt̄ rationalis: q; licz p̄ dona p̄dicta que abimelech dedit abrae. ostendat̄ ip̄m abimelech fuisse a deo cōpulsuz non tamē ex hoc ostendit̄ q; vxor redderet̄ mūdā viro. h̄ potuissent dicere obloquētes q; tanta dona fuissent data abrae ad satisfaciēdu de iniuria adulterij. **P**ōt etiā aliū exponi. s. q; cum dicit̄ in hoc loco. **H**oc tibi erit i velamē oclor̄ rē. li hoc refer̄ ad abraā: de quo dixerat imedia te dedi fratri tuo: vt sit sensus. hoc. s. frater tuus abraam erit tibi in velamentū: nō quibuscūq; homibus: sed omnibus qui tecū sunt: q; cum ip̄e sit p̄pheta. et talis reputet̄ apud suos. s. eos qui tecū sunt: illi non possunt dicere: q; ego fedauit te. vidētes q; ip̄e p̄pheta te acceptat tanq; mūdā: sed quocūq; prexeris. s. inter extraneos eris rephensa seu redarguta: eo q; nō oēs hēbant abraā tanq; p̄phetam ex quo hortari intēdebat sarā: ne vltra h̄ mō loquēdi vteret̄: sic etiā increpauerat abraā de hoc supra eodē caplo.

Istauit autē dñs sarā. **S**ic p̄nr oñdit̄ **C**a. xxj. vbi dicit̄ in postilla. **N**unc redde vxorem vi ro suo q; p̄pheta est. **Q**uō abraā se habuit respectu plis. r̄ p̄mo describit̄ libere p̄turitio. r̄ scōo ancille r̄ filij ei⁹ eiectio: ibi. **C**ūq; vidisset sara. r̄ terciō eijciētis abrae stabilitio: ibi **E**odē tpe dicit̄ abimelech. **C**irca p̄mū describit̄ natinitat ysaac de sara: r̄ p̄ lra ex p̄dictis. xvij. ca. r̄ xvij. vsq; ibi. **D**ixitq; sara rē. i. materiā exultatiōis in p̄tu plis cōce pte supra virtutē nature. **Q**uicūq; audierit rē. i. gau debet de dei bonitate. **E**t maxie hoc dī: q; de ysaac nata ē

Additio. j.

re cōraminatā in do mo Pharaonis qd̄ sufficit ad euacuan dū q̄stionē ibi motā vt ibidē dictū fuit.

In eo. ca. xx. vbi dicit̄ in postilla. **A**lter autē exponit̄ fm̄ hebreos.

Additio. ij.

Multis alijs modis exponitur ille passus ab alijs doctozib⁹ hebreoz: eo q; vba l̄re sūt curta ta seu trūcata: q; cā breuitatē omitto: q; nō videt̄ hic eē magna vis. **S**ed notā duz q; in h̄ loco nō ē dicitio que sonet me mēto: sicut in trāsla tōne n̄ra dicit̄: nec ē ibi dicitio sonās illō qd̄ ē argumētuz seu p̄batio: sed pot⁹ est ibi quedaz dicitio q; significat redarguti onē seu rephēsiōnē verbaliter vel nomi naltē qd̄ p̄cordat cū p̄ma expositiōe. **E**t ē sensus qd̄ quocūq; prexeris. s. int̄ extraneos eris redar guta seu rephēsa. p̄ pter talem modū lo quēdi. s. vocādo vi rū tuū fratres. **A**lia

Ah

beata virgo q̄ p̄ filiū suū gaudiū attulit vniuerso mūdo.
Quis auditur? r̄c. in etate sic p̄ueta. q. d. null? qz h̄
 factū ē dīnia v̄ute supra naturā. In hebreo h̄ sic. **Q**uis
 auditur? crederet abraā: qz sara lactaret filios. ex h̄ dicit
 hebrei: qz vicine mulieres dicebāt ysaac nō esse filiū sare:
 eo qz diu vixisset cū
 marito absqz ple h̄
 accepit euz sara oc-
 culte ab alia mulie-
 re p̄ p̄cio r̄ sinxerat
 se eū genuisse: et ad
 hāc opinionē tollen-
 dā fecit cōuiniū grā
 de in die ablactatio-
 nis pueri: vt statim
 subdit in l̄sa: r̄ vicine
 mulieres vocate
 ad cōuiniū: appor-
 tauerūt pueros suos
 adhuc lactantes
 et sara lactauit eos
 ad p̄bandū qz habu-
 erat pueruz. Scdm̄
 v̄o trāslationē n̄faz
 qz h̄z. **F**iliū. p̄ōr dicit
 qz i hebreo vbi dicit
 filios: accipit plura
 le p̄ singulari: sicut
 aliq̄ ecōuerso sin-
 gulare ponit p̄ plu-
 rali: vt dicitur est. s̄
 xvij. ca. e. **Q**uis
 vidisset sara. **D**icit
 scribit ip̄i agar euz
 filio suo eieccio. r̄ p̄-
 mo dicta eieccio de-
 scribit. sc̄do eieccioz
 solatio subdit: ibi.
 Exaudiuit aut̄ dñs.
 Circa p̄mū p̄mo po-
 nit cā eiecciois cum
 subdit. e. **Q**uis v̄
 disse sara r̄c. **D**icit
 em̄ aliq̄ qz ysmael q̄
 erat antiq̄oz r̄ forti-
 or luctādo cū ysaac
 r̄ als ludēdo ip̄m le-
 debat qd̄ sare displi-
 cuit: p̄pter qd̄ volu-
 it ysmaelē eici. **S**z
 istud dicitur p̄cedit
 ex nō trāslatōis no-
 stre. s̄. qz de textu sit
 illud totū qd̄ p̄mis-
 sum ē. **A**udentē euz
 ysaac filio suo. **S**ed
 in hebreo nō h̄ nisi
 ludentē tm̄: r̄ qd̄ se-
 quit̄ nō est de textu. s̄do alit̄ exponit hebrei. vbi em̄ nos
 habem? ludentē: hebrei h̄nt messahet: r̄ ē dicitio equoca i
 in hebreo: qz significat ludentē idolatrantē occidentē et
 coeuntē sine lasciuientē. vñ **Exo. xxxij.** vbi nos habem?
Sedit ppl̄us māducare r̄ libere r̄ surrexerūt ludere he-
 brei dicit̄ idolatrare. **Et. ij. Reg. vbi habem?** **S**urgāt pu-
 eri r̄ ludāt. **Hebreus dicit:** r̄ occidāt. **et. ij. xvij. ca.** vbi habe-
 mus: **V**idit abimelech ysaac iocantē euz rebecca vxore
 sua. **Hebrei dicit:** coeuntē. **et i oibz passibz istis allegatis ē**
sic hebraicū p̄dicte dictioni Messahet. r̄ sic p̄z equoca-
tio p̄dicti nois fm̄ hebreos. Et finia istoz passuū p̄dictoz
oñdit varietatē p̄dictoz sensuū saltē apparēter quā equo-
cationē videt̄ ignorasse trāslator n̄r. vel eā nō reputasse:
qz vbiqz trāslulit i vna significatiōe. s̄. put̄ imponat ludū

Rursūqz ait: **Q**uis audi-
 tur? crederet abraā qz sara
 lactaret filiū: quē peperit ei
 iā seni. **C**reuit igit̄ puer: et
 ablactac? ē. **F**ecitqz abraā
 grāde p̄uiniū i die ablacta-
 tiōis ei?. **C**ūqz vidisset sara
 filiū agar egyptie ludētē cū
 ysaac filio suo: dixitqz abra-
 am. **E**ijce ancillā hanc r̄ fi-
 liū eius. **N**ū em̄ erit heres
 fili? ancille cū filio meo ysa-
 ac. **B**ure accepit hoc abraā
 p̄ filio suo. **C**ui dixit deus
Non tibi videat̄ asperū su-
per puero r̄ sup ancilla tua
Quia q̄ dixerit tibi sara: au-
 di vocē eius: qz i ysaac vo-
 cabit̄ tibi semē. **S**ed r̄ filiū
 ancille faciā i gentē magnā
 qz semē tuum est. **S**urrexit
 itaqz abraā mane r̄ tollens
 panē r̄ vtrē aque imposuit
 scapule ei?: tradiditqz pue-
 ro: r̄ dimisit eaz. **Q**ue cum
 abisset: errabat in solidine
 bersabee. **C**ūqz cōsumpta
 esset aq̄ in vtre abiecit pue-
 rū subter vnā arborē q̄ ibi
 erat: r̄ abiit. **S**editqz e re-
 gione p̄cul: q̄ntū p̄t arc?
 iacere: dixit em̄. **N**ō vide-
 bo moriētē puez. **E**t sedēs
 i leuauit vocē suā r̄ fleuit.
Exaudiuit autē deus vocē
pueri. Vocauitqz angelus
domini agar de celo dicens
Quid agis agar. Noli ti-
mere. Exaudiuit em̄ deus
vocē pueri de loco in q̄ est.

Dicit igit̄ hebrei: dicitio p̄dicta messahet accipit h̄ in tri-
 plici significatiōe: qz sara vidit ysmaelē facientē aliq̄ que
 p̄nebat ad idolatriā. **I**te p̄cepit qz q̄rebat caute ysaac oc-
 cidere vt h̄iet hereditatē. vñ et ap̄lus ad **Gal. iij.** dicit: **Q**z
 is q̄ erat h̄z carnē. i. ysmael p̄seq̄bat eū q̄ tūc erat fm̄ sp̄m
 scz ysaac. **I**te p̄cepit
 qz eēt p̄nus ad luxu-
 riā: r̄ timēs ne ad si-
 milia inducēt filius
 suū ysaac. n̄ctante
 ista abrae petens vt
 ysmaelē euceret di.
Eijce ancillā hāc
 r̄c. qz nō poterat fi-
 li? p̄ueniēter emitti
 sine matre. sequit̄:
Que accepit h̄
 abraā r̄c. qz nō solū
 sibi displicuit eie-
 ctio: h̄ etiā ei? indo-
 les mala. **h̄** **C**ut
 dixit de? nō tibi r̄c.
 r̄ cā s̄dit i **Q**uia
 in ysaac vocabit̄ r̄c.
 in q̄ cōplebunt p̄o-
 missa q̄ tibi feci. et
 p̄z l̄sa. **k** **E**xau-
 diuit aut̄ de?. **D**ic-
 p̄nt̄ ponit̄ eieccioz
 consolatio. ysmael
 aut̄ iā erat. **xx.** anno
 rū vel plus: qz iam
 xiiij. annoz erat q̄
 ysaac fuit nat?. r̄ iō
 videns se in piculo
 mortis de malis su-
 is p̄teritis voluit: r̄
 dñm rogauit p̄ vi-
 ta sua p̄loganda: et
 fuit exaudit?. vñ se-
 quit̄ verbū angeli.
Exaudiuit ei r̄c.
 ac si diceret: attēdit
 de? p̄niaz quā nunc
 h̄z in loco in q̄ iacet
 nō aut̄ maliciā quā
 exercuit i alijs loc.
h̄ **A**pp̄t r̄c. **D**on-
 qz nō videt̄ an̄: h̄ ad
 videndū illud de q̄
 nō aduertebat. s̄. pu-
 teū e? aq̄ erat necia
 p̄ sustētatiōe pueri
 r̄ sua. et p̄z l̄sa vsqz
 ibi. **n** **F**actus ē
 iuuenis sagittarius
 id ē exercēs artē ve-
 nādī. **Hebrei dicit**

Surge r̄ tolle puez: r̄ tene
 manū illi?: qz in gentē ma-
 gnā faciā eū. **A**puitqz oculo-
 los ei? deus. **Q**ue vidēs
 puteū aq̄: abiit et impleuit
 vtrē: deditqz puero bibere
 r̄ fuit cum eo. **Q**ui creuit r̄
 moratus est in solitudine:
 factusqz ē iuuenis sagitta-
 rius. **H**abitauit in deserto
 pharan. **E**t accepit illi m̄r
 sua vxorē de terra egypti.
Eodē tpe dixit abimelech
 r̄ phicol p̄nceps exercitus
 ei? ad abraā. **D**e? tecū est i
 vniuersis q̄ agis. **I**ura q̄ p̄
 dñm ne noceas mihi r̄ po-
 steris meis stirpiqz mee: s̄
 iuxta misericordiā quā feci
 tibi: facies mihi r̄ fr̄e i qua
 x̄sar? es aduena. **D**ixitqz
 abraā. **E**go iurabo. **E**t in-
 crepauit abimelech p̄f pu-
 teū aque: quē vi abstulerāt
 serui eius. **R**nditqz abime-
 lech. **N**esciui quis fecerit
 hāc rē. **S**z r̄ tu nō indicasti
 mihi: et ego nō audiui p̄ter
 hodie. **T**ulit itaqz abraam
 oues r̄ boues: r̄ dedit abi-
 melech. **P**ercusserūtqz am-
 bo fedus. **E**t statuit abraā
 septē agnas gregis seorsū.
Cui dixit abimelech: quid
 sibi volūt septē agne iste q̄s
 stare fecisti seorsū. **A**t ille.
Septē inq̄t agnas accipies
 de manu mea vt sint mihi i
 testimoniū: qm̄ ego fodi pu-
 teū istū. **I**dcirco vocatus

exercēs latrociniā r̄ p̄das a trāseūtibz? p̄p̄ h̄ dicit̄ est. s̄.
 xvj. **M**an? ei? s̄ oēs. licz. n. penituerit i infirmitate: vt di-
 cit̄ ē. tm̄ postea redijt ad vomitū: vt dicit̄ hebrei. **o** **E**t
 acce. illi m̄r suoz. de tra egypti. i. de tra in q̄ nata erat r̄
 nutrita. **p** **E**odē tpe. **H**ic p̄nter ponit̄ abrae stabilitio.
 qz em̄ obedierat dño i eieccioz filij r̄ m̄ris. p̄ueniēs erat qz
 de? oñderet ei aliq̄ sp̄ale bñficiū: qd̄ factū ē cū rex fr̄e ve-
 nit ad eū q̄res ei? amicitia r̄ sed? di. **o** **D**e? tecū ē. au-
 dierat. n. qz q̄ntoz reges fortissimos cū dōi adintro debel-
 lanerat. r̄ viderat qz dñs in senectute supra virtutē natu-
 re filiū ei dederat. r̄ qz p̄pter eius vxorē dñs eū flagellauit
 r̄ ideo q̄sinit amicitia eius: r̄ pater littera vsqz ibi.
Idcirco vocat? ē r̄c. i. pute? septē: p̄p̄ septē agnas q̄s
 abraā ibi statuit. vel puteus iuramētī. **C**ui? causa s̄dit.

Genesis

Quia vterq; ibi iuravit. s. abraam & abimelech. Bersabee est vtroq; mo interpretat. s. puteus septem: & puteus iuramenti sequit. **A**braam autem. hebrei dicunt horum: in quo plantavit diversas arbores ad fructus ferendos: & h. p. hospites trahentes recipiendos: vt amenitate loci recrearent: & fructibus reficerent. **E**t ino cauit. qz post re-creationem acceptas inuitabat hospites ad reddenduz grās deo de beneficijs suis.

Et fuit colo. rē. qz plus ibi mansit qm in ebron: vbi manserat. xxij. annis. hic aut mansit. xxv. annis.

In ca. xxj. vbi dicitur postil. Ideo alit exponit hebrei. vbi em habem? ludentem rē.

Additio. **E**c dicitio messaber q;

Hec dicitio est in hebreo. significat em vt plurimū ridentē: sic in h. ca. Dixitq; sara: risum fecit in dñs: vbi dicitio ponit. **Q**uq; vo significat irridentē seu deridentē vt in psal. ij. Qui hitat in celis irridebit eos. vbi etiā hec dicitio ponit. **Q**uq; vo gaudentē: sic in ps. cxxv. cū vicit: Tūc repletū est gaudio os nostrū rē. vbi ponit h. dicitio. **Q**uq; significat ludentē: sic Exo. xxij. Surrexerūt iudei & i alij qm plurimū. **Q**uq; tñ in hebreo h. dicitio significat idolatrantē nec oecidentē: nec coeuntē seu lasciuientem: nec auctes ad hoc inducte p postillatoz h. pbant: sic dño cōcedente i suis locis patebit. vñ trāslator nō pprie se habuit trāsserēdo hāc dictionē qm p ludū: qm p risuz seu gaudiū: qm p irridionē: nunq; tñ p alia p̄dicta significata. **I**ste aut passus meli⁹ exponit ab aliqbus expositoribus hebreoz magis autēticis qm rabi Salo. **D**icūt em q ysmael vidēs q tamagnū festū celebrasset abraā i die ab lactatōis fratruū sui ysaac iunior. illudebat seu irridebat dans intelligere q ex hoc nō sequerēt qn ipse ysmael esset heres ex q erat maior natu & legitim⁹: qz ex vxore & etiaz a deo bñdictus. **D**ñs supra ca. xvij. de ysmale dixit de⁹. ecce bñdictū ei. & hoc est qd dicit: Cūq; vidisset Sara filiū agar ludentē. i. illudentē seu deridentē. **E**t qd sequit i lra nra cū ysaac nō ē de textu: put dicit postil. ex h. aut Sara timuit ne forte ysmael in p̄cessu ipis ingereret se hereditati & hoc est qd sequit. **E**yce ancillā & filiū ei⁹. nō em erit heres filius ancille cū filio libere siue filio meo. q. d. non erit heres sicut ipse se iactat deridēdo. **S**ilr & deus cōfirmans in h. sare intentionē dixit abrae. **D**ia q dixerit tibi Sara: audi vocē eius. **E**t reddēs rationē sequit: quia ysaac vocabit tibi semē. q. d. licz ysmael sit filius mus: nō tamē heres put putat. & hec expositio videt satis cōgruens littere & rationi.

Replica correctorij contra Burgensem. **C**ap. xxj. vbi postillator exponit ludū ysmaelis p idolatriā. **B**urgē. dicit dictionē hebraicā hic potē nō significare idolatriā s. irridionē. **N**ūde hic beato Hiero. glose ordinarie magistro historiar: & auctoritatibus autēticis hebreoz: quos postillator h. sequit. qbus omnibus rōnabile videt maiorē adhibē fidē qm soli Burgēsi: q etiā rōnib⁹ postillatoris in p̄posito nō satisfacit. **E**xpositio quoq; quā ponit Burgensis nō videt rōnabilis: q videlicz p sola irridionē: sic finaliter etiā p diuinā sententiā et mater & fili⁹ eijcerent: s. ppter idolatriā vel ludū ad idolatriā disponentē: vt dicit beatus Grego. **E**t ponit in glosa ordi. sup illo vbo Exo. xxij. Sedit p̄plus mādnare &

bibere & surrexerūt ludere. & iso eiecti sunt. **D**ñs em legit ysmaelē nec aliquē de eius posteritate in cultu dei veri p̄fenerasse. **I**ustū igitur fuit domum abrae ea ratione ab huiusmodi purgari.

Capitulū. xxij.

Am Abraam. **A**t ille respōdit. **A**ssum. **A**t illi. **T**olle filium tuū vnigenitū quem diligis ysaac: & vade in terram visionis: atq; ibi offeres eum in holocaustū: sup vnum montiū quem monstrauero tibi. **I**git abraam de nocte cōsurgēs: strauit asinum suum ducens secuz duos iuuenes & ysaac filiū suū. **C**ūq; concidisset ligna in holocaustū abiit ad locum quē p̄ceperat ei de⁹. **D**ie autem tercio eleuatis

Que p̄ q̄ ge sta sūt. **H**ic p̄r describit quō abraā se habuit vt p̄fectus: & p̄mo q ad deū. scdo quo ad p̄mū ca. xxij. tercio q ad seipm. cap. xxij. **C**irca p̄mūz oñdī obediētia abrae ad deum in h. q ad p̄ceptū ei⁹ patris fuit absq; d̄latōe i molare filiū suū. et iō sic p̄cedit: qz p̄io oñdī p̄ceptū dñi. se cūdo obediētia fuit: ibi. **I**git abraam de nocte cōsurgēs. tercio r̄uocatio p̄cepti ibi. **E**t ecce angelus

dñi. quarto p̄firmatio p̄missi: ibi. **V**ocauit āt angel⁹ dñs abraā scdo. **C**irca p̄mū sciēdū q tētare ē accipe exp̄mētū de i grātia. de⁹ aut cū sciat lucide oia nō tentat aliqū: vt accipiat exp̄mētū de his q ignorat s. vt alijs q i grāt def̄ xp̄ientia de aliq; & sic tētavit abraā: p̄cipiendo vt ysaac filiū suū imolaret: vt alijs q ignorabāt oñderēt ei⁹ obediētia: & eis dare exemplū. **T**olle filiū tuū. dicit h. hebrei: q hic fuerūt p̄les reuelatiōis & p̄cepta succēssive facta ipi abrae: qz p̄mo dixit ei dñs. **T**olle filiū tuum. & ipō r̄idente patris suū obedire. s. duos filios habeo: de q p̄ceptū intelligit. dñs scdo dixit: **V**nigenitū et ipō r̄idente: qlibet ē vnigenit⁹ m̄ri sue. dñs tercio dixit: quē diligis. & ipō r̄idente: vtrūq; diligo. dñs dixit q̄to ysaac. **E**t factū ē hoc vt dicit hebrei: vt ex plurib⁹ r̄isionib⁹ ad obediēdū h̄iet maiorē mercedē. **D**octores aut nri dicūt: q fuit vnicū p̄ceptū s̄t factū vt simul: & subito oia p̄ponerēt que possent ipm retrahere ab impletōe p̄cepti: vt p hoc magis apperet obediētia abrae. et iō totū dicitū ē sibi in eodē cōtextu. **T**olle filiū tuū. q: licz ysmael eēt fili⁹ ei⁹. tñ dicitū erat ei a dño. **I**n ysaac vocabit tibi semē. ca. p̄cedētī. **V**nigenitū. i. miraclo se p̄ceptū a sara. **Q**uē diligis. spālī dilectiōe & sup oēs creaturas. **I**saac q interpretat risus ex gaudio quō habuisti in ei⁹ annūciatōe & natiuitate. **E**t vade in terrā visionis. i. in montē iuxta hierlm: qz erat alt⁹ respectu aliarū partiū t̄re p̄missiōis et iō inde poterat videri terra in circuitu & ille mōs postea addit⁹ ē ciuitati: & i loco illo postea edificatū est templū tpe salomonis: vñ. ij. **P**arak. iij. ca. & hoc p̄ceptū ē abrae: vt longe adēdo posset deliberare de facto: & sic dimittere: nisi fuisset valde cōstans in obediētia ad deum. **I**git offeres rē. holocaustū erat sacrificiū qd totū incēdebat ad honorē diuinū. ita q de filio suo nō remanerēt nisi cineres q statim p̄ statū vēti d̄sp̄gerent. **I**git abraā rē. **H**ic p̄r oñdī obediētia seruī. s. abrae. qz p̄ceptū fuit sibi factū de nocte. tñ em cōtus & cōueniēt⁹ fuit reuelatiōis diuine sedatis exteriorib⁹ motib⁹: & nō expe tractū ortū solis ad exequēdū mādatū qd erat valde difficile: vt p̄ ex dicitis. **S**trauit asinū suū. ad portandū ligna: q erat n̄cīa i sacrificio holocausti vt dicitū ē. **E**t notandū: q ipsemet strauit. nō em expectauit q seru⁹ suus surgeret ad h. facien dū: ex desiderio feruenti qd hēbat ad implendū dei mādatū. **D**ucēs secū duos iuuenes. isti fuerūt ysmael & eliezer: vt dicit hebrei. tñ nec ipis nec vxori reuelauit p̄ceptū dei sibi factū: ne aliquo mō imp̄diret ab executiōe. **D**ie aut tercio. **L**ocus aut vñ re-

cessit. s. berfabee nō erat ita lōge a mōte moria vbi debuit imolare filiū: qn̄ posset illuc venire in breuiori tpe: q̄a nō distat nisi. xx. leucis vel circiter. s̄ a dño ista dilatio facta est: vt appareret oib⁹ q̄ abraā in hoc facto nō fuit subito mor⁹: s̄ ex longa deliberatiōe vt clari⁹ apperet obediētia ei⁹. m̄

Expectate hic cū a sino. qz̄ timebat ne ipedirēt eius obediētia: si eēnt p̄sentes. n̄ **E**go et puer. s̄z̄ ysaac.

Postq̄ adorauerim⁹ zc̄. s̄ p̄bice dixit: nō tñ aduertens qd̄ diceret. nō em̄ in tēdebat q̄ ysaac reuerteret cū eo: z̄ idō nō fuit p̄bia p̄rie et perfecte dicta ad quā requir̄ intelligētia: s̄m̄ q̄ dī **D**an. x.

Intelligētia opus ē in visōe: s̄ large dicta qz̄ spūs sancto mōnēte sic p̄tulit vt significaret id qd̄ futurū erat. p̄ **T**ulit qz̄ zc̄. de dorso asini. q̄ **E**t iposuit sup̄ ysaac in figura dñi n̄i testu xpi q̄ batus sibi crucē exijt in euz q̄ dī caluarie locū. vbi z̄ crucifix⁹ est: vt dī **J**oh. xix.

Ipsē vō zc̄. gladiū: ad imolandū ysaac. ignē ad incendendū z̄ incinerandū ipsum imolatū.

Dixit ysaac zc̄. s̄ factū est a deo: vt s̄

ba p̄ierat̄ cōmōnētia viscera pat̄na dicerent̄ a filio. z̄ magis declararet obediētia abrae q̄ ex h̄ nō fuit ab obediētia retardat⁹. **D**e⁹ p̄uidebit sibi. s̄ etiā p̄bice dixit. **C**ūq̄ alligasset ysaac. nō ē intelligēdū q̄ inuitū eū ligauerit. ysaac em̄ tā erat. xxxv. annor̄: vt dīc̄ ioseph⁹: et p̄ p̄ns abraā tā erat. xxxv. annor̄: qz̄ centū annor̄ qn̄ ysaac nat⁹ est: vt dictū est ca. p̄ce. z̄ sic erat fortior p̄re q̄ erat valde senex. s̄ etiā p̄z̄ qz̄ portauit ligna holocausti ascēdēdo montē z̄ tñ erat ibi on⁹ vni⁹ asini: vt p̄z̄ ex p̄dictis. **P**ortebat em̄ q̄ tātū eēt ibi de lignis q̄t̄ sufficerēt ad incendendū z̄ incinerandū corp⁹ vni⁹ hois. et iō sup̄ hūc locū dicit ioseph⁹: q̄ edificato altari: z̄ oib⁹ pat̄ abraā dixit filio suo quō magnis p̄cib⁹ ipetrat⁹ erat a deo et quō cōcept⁹ erat miraculose: z̄ quō nat⁹ gaudiose: z̄ quō sibi dñs p̄cepit eū imolari. sibi adiūgēs: q̄ credebatur deū eū nolle mori egritudine: vel peste: v̄ gladio in bello: s̄ q̄ cū p̄cib⁹ deuotis deo offerret. z̄ sic deus accipet secū aiām ei⁹ p̄petuo. z̄ ex hac obediētia de⁹ regeter senecturē. abrae loco filij. q̄bus auditis ysaac volūtate accessit: vt imolaret adimplendū volūtate dei z̄ patris sui. **I**cz̄ aut̄ dictū iosephi sit verū q̄tū ad h̄ q̄ ysaac voluit imolari. nō tñ videt verū q̄tū ad h̄ q̄ abraā imolaret eū credēs q̄ aia eius decetero esset cū deo. z̄ ampli⁹ in h̄ hoies nō viuēt: qz̄. s̄. xvij. ca. dixit de⁹ abrae de ysaac. **R**eges orientē ex eo: z̄ ca. xxj. **I**n ysaac vocabit̄ tibi semē z̄ firmis credebatur verbū dei eē verū. z̄ iō meli⁹ dī abraā imolare volēs ysaac credidit q̄ ipm̄ a mortuis suscitaret de⁹: vt cōpleret i eo suū p̄missū. **E**t h̄ ē qd̄ dīc̄ apl̄us ad **H**eb. xj. **F**ide obtulit abraā ysaac cū tētare: et vnigenitū offererat in q̄ suscepit p̄missiōes. ad quē dicitū

oculis vidit locū p̄cul dimixitq̄ ad pueros suos. **E**xpectate hic cū a sino: ego z̄ puer illuc vsq̄ p̄perantes: postq̄ adorauerim⁹ reuertemur ad vos. **T**ulit quoq̄ ligna holocausti et iposuit sup̄ ysaac filiū suū. **I**psē vō portabat in manib⁹ ignē z̄ gladiū. **C**ūq̄ duo p̄gerent simul dixit ysaac patri suo. **P**ater mi. **A**t ille respōdit **Q**uid vis fili. **E**cce inquit ignis z̄ ligna vbi ē victima holocausti. **D**ixit aut̄ abraam. **D**eus p̄uidebit sibi victimam holocausti fili mi. **P**ergebat̄ ergo pariter: et venerūt ad locū quē ostendat ei deus: in quo edificauit altare et desup̄ ligna cōposuit. **C**ūq̄ alligasset ysaac filiū suū: posuit eum in altare sup̄ struē lignorū. **E**xtēditq̄ manū z̄ arripuit gladiū vt imolaret filiū suū. **E**t ecce angel⁹ dñi de celo

est. **Q**uia i ysaac vocabit̄ tibi semē arbitras: qz̄ a mortuis suscitare eū potēs ē de⁹: z̄ h̄ signavit abraā filio suo ysaac z̄ tūc volūtate accessit ad obediēdū. in h̄ significas xpm̄ de q̄ sc̄ptū ē. **E**sa. liij. **O**blat⁹ ē: qz̄ ipse voluit. **A**duertēdū etiā q̄ abraā ligauit filiū: nō p̄t̄ h̄ q̄ timēt eū fugē v̄ rebel

clamauit dicēs: **A**braā abraā. **Q**ui r̄ndit ad sū. dixit ei. **N**ō extēdas manum tuā sup̄ puerū: neq̄ facias illi quicq̄. **N**ūc cognoui q̄ timeas dñm: z̄ nō pepcisti vnigenito filio tuo p̄t̄ me **R**enuit abraā oculos suos viditq̄ post tergū arietem inter vepres herentē cornibus. **Q**uē assumens: obtulit holocaustū p̄ filio. **A**ppellauitq̄ nomen loci illi⁹ **d**omin⁹ videt. **E**nde vsq̄ hodie dicit̄ in monte dñs videbit. **V**ocauit aut̄ angelus dñi abraā secūdo de celo dicens. **P**er memetipm̄ iurauit dicit dñs: q̄a fecisti hāc rem: z̄ nō pepcisti filio tuo vnigenito p̄t̄ me: benedicā tibi z̄ multiplicabo semē tuum sicut stellas celi z̄ velut harenam que est in litore maris. **P**ossidebit s̄men tuū portas inimicorū suorū: z̄ benedicent̄ i semi-

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

est. **Q**uia i ysaac vocabit̄ tibi semē arbitras: qz̄ a mortuis suscitare eū potēs ē de⁹: z̄ h̄ signavit abraā filio suo ysaac z̄ tūc volūtate accessit ad obediēdū. in h̄ significas xpm̄ de q̄ sc̄ptū ē. **E**sa. liij. **O**blat⁹ ē: qz̄ ipse voluit. **A**duertēdū etiā q̄ abraā ligauit filiū: nō p̄t̄ h̄ q̄ timēt eū fugē v̄ rebel

lare: vt p̄z̄ ex p̄dictis: s̄ vt imolaret eū sic z̄ aialia q̄ offerbant̄ i holocaustū: q̄ ligata offerbant̄: z̄ vt p̄ h̄ xpi ligatio significat̄ aī imolatōz̄ ip̄i i cruce. **S**i aut̄ q̄rat quō abraā voluit filiū suū imolare euz occisiō innocētis sit horribilis z̄ illicita. **S**ciebat etiā q̄ hō nō ē aial imolatiōis **D**icēdū q̄ reuelatō illa fuit facta talit̄ q̄ dubitare nō poterat qn̄ eēt sibi p̄ceptū a deo vt plen⁹ declarant̄ i quadā q̄one s̄ qlibet. ip̄e ei sciebat q̄ qlibet qn̄tūcūq̄ iust⁹ ē debitor mortis ip̄i deo p̄ pctō p̄mi pentis. z̄ idō ip̄e de⁹ p̄t̄ illud debim̄ repetere qn̄ vult: et quō vult. et ideo b̄n̄ obedire voluit. **S**ec⁹ aut̄ eēt de p̄cepto alteri⁹ q̄ nō sic eēt dñs viter mori. z̄ p̄ h̄ p̄z̄ ad obiecta. **E**t ecce angel⁹ dñi. hic p̄r̄ ponit̄ p̄cepti renouatio qz̄ factū erat ad declaratōz̄ obedi

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

entia abrae: z̄ iō ip̄a declarata renouat̄. iō s̄ dicit. **N**ō extēdas zc̄. lz̄ em̄ tā eēt. xxxv. annor̄ tñ vocat̄ puer: qz̄ adhuc erat s̄ cura p̄ns. **I**n sacra. n. sc̄ptura sub diti z̄ familiarit̄ licz̄ sunt etatis p̄uete: tñ frequē vocat̄ pueri. **A** **Q**uē cogni. s. alios cōgscere feci. **B** **D**ixitq̄ post tergū arietē. dicit̄ hebrei: q̄ ibi fuit par⁹ a p̄ncipio creatiōis m̄di. s. sexta die: in q̄ formauit de⁹ aialia. s̄ h̄ nec rōne nec sc̄ptura h̄z̄ apparētā. z̄ iō reputandū ē ficticiū: p̄t̄ qd̄ dicit̄ qz̄ fuit ibi adductus misterio angelico. **Q**uē affu. zc̄. orabat em̄ abraā in imolatiōe arietē: q̄ dñs acceptaret ita ac si fili⁹ ei⁹ p̄t̄ deū fuisset imolat⁹. **E**x liberatiōe vō ysaac z̄ imolatiōe arietis p̄ eo faciūt indei festū tubaz̄ i p̄ncipio m̄sis septimi. s. septēbris: p̄pter qd̄ tūc clāgūt i cornib⁹ pecorū i m̄donā arietē imolati. p̄ ysaac. **A**ppellauitq̄ zc̄. eo q̄ vidit dñs abrae z̄ filij ei⁹ obediētā z̄ ysaac liberauit a morte. **E** **D**ñi vsq̄ hodie dī. h̄ est i p̄nerbiū deductū ē. **I**n mōte dñs videbit. qn̄ em̄ indei s̄r̄ in angustia p̄stituti dicit̄. **I**n mōte dñs videbit. s. sic in mōte vidit afflictōez ysaac eū liberādo. sic nos libet. **G** **V**ocauit aut̄ zc̄. hic p̄r̄ repetit̄ p̄missio p̄us facta abrae z̄ magis explicat̄: z̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dī. **H** **P**er memetipm̄ zc̄. oēs. n. p̄ maiores suos iurāt: vt dī ad **H**eb. xj. **N**ō p̄t̄ aut̄ aliqd̄ eē mai⁹ deo. z̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **M**ultiplicabo zc̄. h̄ dicit̄ q̄tū ad bonos z̄ religiosos. **E**t velut harenā zc̄. h̄ dīc̄ q̄tū ad cupidos z̄ frenos. et maxie q̄tū ad filios esau. vñ z̄ esau dicit̄ ē edom. i. terren⁹ **P**ossidebit zc̄. h̄ ipletū fuit tpe ioseph⁹: q̄ debellauit. xxx. z̄ vni⁹ reges: z̄ ciuitates z̄ tras eorū diuisit possidēdas ist̄ **E**t b̄ndicent̄ zc̄. **H**oc exponit̄ indei dī. q̄ qn̄ q̄s bona

impetum alicui dicit: hñfaciat tibi deus sic fecit ysaac filio abrae. Catholici aut meli' exponunt de xpo q de semie ab rae descendit fm carnē: z i xpo bñdicent oēs gentes fre. i. aliq de oib' gentib': qz null' psequit salutē nisi p xpi bñdiciōez. n. **H**is itaqz gestis. i. post liberatōez ysaac: qz abraā cogitabat sibi puidē de vxore: eo q esset tā sufficiētis erat z nolebat q ac cipet mulierē d cha naneis int' qz hita bat: ideo o. **N**ūci atū est zc. soroz sare vxoris sue genuisset filios. p. **H**us p mogenitū. a q descē dit iob: vt dic' hiero. lib. de hebraicis qsti onib'. vñ z i pn. lib. Job dī: Vir erat in tra hus nomie Job. **E**t bz fratrē ei' ab isto descēdit est nd buzites. r. **E**t bathuel zc. pp' istaz q pūgenda erat ipsi ysaac descēpta ē ista genealogia.

In ca. xxi. vbi dī in postil. Et vade in terrā visiois. i. in montē.

Si hic dī: in terrā visiois. in heb. hī in terrā moria voluit em trāslatio interpretari h nomē moria. p h nomē visiois: qd nō de ppinquo h valde lōge hoc sonat. In. ij. vo Paral. iij. ca. vbi de h mōte agit non fuit interpret' hāc dictionē: h diuisit eā in ppta forma dī. Et cepit salomon edificare domū dñi in hierlm in mōte mo ria zc. z meli' se hz ibi qz hic. nā hec dicitio moria: hz alias interpretatiōes lre ppinqozes: z magis psonas pposito. qz quidē interpretatiōes hebrei antiq tradūt. nā quidā eoz dī cūt: q moria interpret' doctrina seu doctrin: z est ppinqsi ma interpretatio seu expositio. Nā more i hebraico idē si gnificat q doctor. z sic moria ē ab illo noie more abstra ctū. vel est nomē feminini generis eiusdē significatiōis. z sic mōs morie idē est q mons doctrine seu doctoris. Se cūdo mō interpret' ab eis et pprie ab hoc qd dī moris qd significat myrrhā. Dñi dicit q idē est dicere: mōs moria qd mōs myrrhe: de q Casi. iij. Vadā ad montē myrrhe. Tercio i trāslatiōe chaldaica dī: ad terrā latrīe. eo q mo ri pprie significat timorē. vñ i illo loco reddebat deo cul tus latrīe q pcepue fundat i timore dei: sancto q pmanet in seculū seculi. Et notādū q qlibet illaz triū interpretatio nū cōueniebat illi mōti cōiter seu large rōne tēpli ibi edī ficandi. Prio qz ab illo loco doctrina legalis egrediebat ad totū pplm: iuxta dicitū Deut. v. ca. Secūdo qz ibi offe rebat deo thymīama. z incēsum in q myrrha inponebat iuxta secūda interpretatiōez. Tercio ibi colebat de' cū ho stijs z sacrificijs legalib': put i pcessu leui. pluries cōtī nes: q quidē tria p amplius z pfectius pueniūt illi mōti p passionē xpi z alia q ibidē postea occurrerūt. Prio qz ex inde exiuit doctrina generalis z salutifera toti vniuerso: iuxta illud Esa. ij. In nouissimis dieb' patus ē mōs dñi in sumo montū zc. et subdit: Quia de syon exibit lex et verbū dñi de hierlm zc. Scdo qz ibi fuit passio celebrata q p myrrhā designat. myrrha em oblata xpo per magos **M**ab. ij. dñicā annūciauit sepulturā. Tercio qz cult' la trīe q in vera charitate pficit. solū fuit pfectissime cōplet' cū xps i sua passione p ineffabilē charitatē seipm obtulit deo patri in odore suauitatis. q quidē expositiōes nō sūt reputāde mystice: h uales. fundant em i significatiōe p pta hui' dicitōis moria: put ab hebreis tradūt: vt dicitū

Additio. j.

est. Itē nota q in hebreo nō scribit moria. in hoc loco cū vocali o. h scribit talit q ppe pōt legi maria. vñ nō in cō uentēter dicere q ille mōs sanctissim' intitularē a bea tissima vgrine: q ibidē. i. in templo filiū suū obtulit deo. z deinde iuxta illū locū pprijs oculis asperit filiū suū imo lari. stans iux arā crucis vt Job. xix. Et notandū q inter ptrato nre trāslatiōis nō videt pgrua rōni. tū qz mōs mo rie in q fuit edificatū templū nō erat sic disposit': vt inde posset videri terra in circuitu put postil. dīc. nā talis visio ipedita erat p mōtes q erāt i circuitu ei'. vñ p. Montes in circuitu ei'. tū qz cū dī: Vade i terrā visiois seu i terrā morie. nō est intelligēdū in mōte iux hierlm: put postil. dīc: qz de' p mōs nō ofidit abrae montē in q erat imolatu rus ysaac: h terrā in q erat mons ille quē de' ipse sibi erat demonstratur'. vñ dicit: vade i terrā morie zc. i montē quē monstrauero tibi.

In eo. ca. xxij. vbi dī in postil. Non est intelligendū q inuitū eum ligauerit zc.

Aut ysaac fuisset. xxxv. annoz tpe imolatiōis: vt dicit ioseph'. z sic fuisset fortior pte z tū volūtariē accessit: z ligari se p'sensit vt imolaret ad implēdū volūtate dei z pat. is sui videt marie admirandū: quō in lra nō attribuit ipi ysaac meritū imolatiōis sic ipi abrae nō em min' merebat qz p' h forte ampli' amicabilia em q sunt ad se pponunt amicabili' q sūt ad alterū: vt i ethi cis dī: Non em min' rōnabilit' dicere ipi ysaac: qz fecisti rem hāc z te obtulisti spōte ppter merz. qz ipi abrae. vñ dī cūt quidā hebreoz q ysaac erat. xv. annoz: z q qsi inuit' accessit ad imolatiōez. nec etiā ex h q portauit ligna holo causti. seqt q eēt tate etatis. nā pōt eē q illa ligna nō erāt on' vñ' asini: qz nō erāt tanta q sufficerēt ad totū holo caustū: h erāt quedā pauca ligna sicca. z forte odorifera: qbus erāt addēda ligna alia de his q erāt i mōte vt citi' incēderent z suau' redolerēt: nec ex h ysaac erat culpā dus. nā adhuc erat i puerili etate: put p3 in lra cū dicit in hoc loco. Nec exēdas manū tuā sup puerū zc. nō em hē i in sacra scptura q hō. xxx. annoz z vltra puer dicat. z iō dicit q ipi ysaac nō legit i scptura attribui merces h solū abrae: qz adhuc ysaac non hēbat pfecte vsū liberi arbitrij ex defectu etatis: nec etiā hēbat vires ad resistēdū patri.

In eo. ca. xxij. vbi dī in postil. Nūc cognoui. i. alios cognoscere feci zc.

Cum ex h q dī hic in psona dei. Nūc cognoui. in telligat alios cognoscē feci: sic cōiter tenet. Sed hāc expōnez quidā hebreoz refutat dicētes: q nul lus erat ibi tpe imolatiōis cū abraā nisi sol' ysaac: ppter quē solū nō dicere alios cognoscē feci: h hec rō nō videt valē. nā obediētia abrae p hūc actū cognita fuit angel': q forte pns nō cōgicebat abraā eā habuiss': in tanto gradu sūt z ceteris fidelib': q gesta abrae credūt aucte sacre scri pture. Sz adhuc h expositio nō videt ppta. nā iste actus imolatiōis attribuit abrae tanq actori. vñ ei dī. j. Quia fecisti rē hāc z nō pepcisti filio tuo zc. z sic i isto actu abraā fecit alios cognoscē: q eēt timēs deū. z p pns scptura p pti' dixisset z rōnabilit'. Nūc fecisti alios cogscere q ti muisses deū. vñ videt h vbi. i. nūc cogui: pti' posse ex poni metaphorice: sic alia q de deo dicunt fm similitudinē qz cū dī: Frat' ē de'. z hmoi intelligit q ad modū irati se habuit i affectu. sūt etiā i ppta mā cū dī: Tēruit de' abraā. intelligēdū ē q de' se hūit erga abraā p modū tēptā tis: q vult accipere expimētū de aliq ignoto. nō tū q deo q oia nouit h eēt ignotū. z sūt cū dī: Nūc cogui. metapho rice posset exponi: vt p h intelligat q de' se hūit in h actu sic ille q nouit cogscit aliqd: qd p3 in h q de' post illō fa ctū pmisit abrae matorā q pns sibi pmiserat. z etiā iura mēto ea pfirmavit: vt post pauca declarat.

In eo. ca. xxij. vbi dī in postil. Appellauitqz nomē loci illi. deus videbit zc.

In hebreo in h loco dī: dñs irce. z est vbi signifi cans videre diuinū i futuro duplr. vno mō p futu rū indicatū. alio vo mō p modū optariū. ita q

pōt pprie intelligi. dñs videat z dñs videbit. cui⁹ sensus est: qz appellatio abrae in h loco fuit quedā oīo pphētica sic pluries ptingit in ps. z in alijs dictis pphaz. vñ in hoc sensu q dicit: dñs videat: orabat abraā dñi: vt vidēt oclis iustissime misericōdie sue rectitudinē mētis ei⁹. z pmpitūdi nē sue obediētie in imolatiōe filij. In h aut sensu q signi ficat: dñs videbit. pphabat q h erat de⁹ visur⁹ z redditu rus mercedē plenā ipi abrae: sic statim fuit pcessū sibi: cū sequit: p memetipm iurauit. hui⁹ aut qd seqt. vñ vsqz ho die dicit: In monte dominus videbit zc. videt eē sensas q posteritas abrae: scz veri fideles spectantes remunera tionē hui⁹ facti dicebat cōiter qñ in puerbiū illud verbū qd abraā pphētie dixerat. s. dñs videbit. Et addebāt sup h q dñs in mōte: qz credebāt pphētiā illā eē ad effectū pdu cendā in illo mōte vbi abraā h factū tāmertorū exercuit quā quidā orationē pphēticā ipi⁹ abrae fil z puerbiū in de subsecutū hebrei credūt fuisse impletā in edificatione tēpli z appatiōe glie dñi i nube illud templū acceptatis: vt in. iij. Reg. viij. ca. Sz pot⁹ credēdū est fuisse impleta cū xps i eodē loco imolat⁹ fuit i forma visibili. Vñ vbi trāslatio nra dicit: In mōte dñs videbit. hebraica vltas hz dñs videbit: z sic hī in glo. nra p qd pprie intelligit: q ve rus fili⁹ dei ibi visibilis fuit imolat⁹. qd imolatio ysaac p cipe figurabat. Circa qd attēdendū est vltim⁹: q lz me ritū abrae in h loco fuerit pncipalit expletū p imolatōez filij: quā p deo pmissime fa cē intēdebat. qd fuit singula re in ipso abraā: nō aut in imolatiōe arietis: in q multi cō uenerūt sacrificātes deo aialta bruta. tñ abraā non ptulit oronem pphēticā supradictā: nisi post imolatōez arietis. nec etiā fuit sibi factū iuramētū diuinū pmissiōnū vsqz tūc scz post arietis imolatōez. qd nō dz intelligi vacare a mysterio. nā imolatio ysaac deficiebat a figuratiōe imola tiōis xpi i duob⁹. pmo. s. qz ysaac nō fuit actualit imolat⁹: s. solū intētionalit. xps vō actualit. scdo qz imolatio ysa ac nō fuit oblata i redēptōez alicui⁹. imolatio vō xpi fuit i redēptōez hūanā. z iō h duo fuerūt repitata p imolatōz arietis ad pficiendū imolatiōnē ysaac qñ ad pfiguratiōz imolatiōis xpi. Aries em fuit occisus: z ei⁹ sanguis effu sus fil z fuit i redēptiōnē ipi⁹ ysaac. vñ dicit: Quē assu mēs obtulit i holocaustū p filio. z iō postqz abraā exple uit pfigurare imolatiōnē xpi p vtrāqz imolatōez pdictaz tūc z nō aū ptulit suā pphēticā orationē: vt dicitū ē. Cōse quēter aut vocat⁹ scdo ab angelo i psona dñi fuit sibi fa cta pmissio cū iuramēto: z nō antea put in lra ptz. vnde f. s. d. z hī i glo. pacto sacrificio dī abrae. In semie tuo zc. Qd factū est cū aries dicit: Foderūt man⁹ meas z pedes meos. pacto em sacrificio dicitū ē. Cōuertent ad dñm vni uersi fines tre. imolato g ariete vocauit abraā nomē loci illi⁹ dñs videt. h ille. Nra etiā h insinuat. in pma em voca tiōe angeli dicitū fuit abrae. Nūc cognouit q timeas dñm z nō pepcisti filio tuo vnigenito zc. vñ solū cōmendat de oblatiōe filij pp deū: z tūc nō fuit sibi facta aliq pmissio s. sola approbatio diuina erga ipm abraā. In scda vō vo catiōe dicit: qz fecisti hāc rē. s. oblatiōnē secūdā. hoc ē ari etis. z nō pepcisti filio tuo. s. per oblatiōnē pma filij. z tūc fuit sibi dicitū. Bndicā tibi zc. ex q pz q licz meritū abrae pncipalit z clarit⁹ pstitit in oblatiōe filij. tñ qz pfecti⁹ figu rat passio xpi. in viraqz oblatiōe fil. et etiā ptestatio fidei abrae de xpo clari⁹ relucebat. idcirco tūc z nō antea fuit sibi facta pmissio q psonat pdictis. Origenes etiā in hoc loco dicit: patit g xps. s. in carne: cui⁹ h aries forma est. vbo vō icorruptū pmasit: qd ē fm spm e⁹ imago ē ysaac. In eo. ca. xxij. vbi dñs in postil. Dic pñr repetit pmissio facta pns abrae zc.

Additio. v. In hac pmissiōe facta abrae nō solū repetunt ea q als fuerūt sibi pmissa: seu magis explicant z etiā diuio iuramēto pfirmant: s. etiā de nouo maiora sibi pmittūt. vñ f. l. m. b. in li. de abraā. hec bndictio pstitit supiorib⁹. In illa em ppagationē semis futurā pmittit. i hac aut ait: Et bndicent in semie tuo zc. Ad cui⁹ declara tiōnē sciēdū: q licz ea que in pmo loco pntent i hac pro-

missiōe vltimo facta abrae. sunt qñ quedā repetiōes pce dentiū pmissiōnū: qd aut vltimo pntent. Et bndicent zc. qd pprie intelligit de xpo: q descendit de semie abrae fm carnē: sine q null⁹ sequit salutē pmissio noua est: que nō pntent i pcedētib⁹: qd sic pz. nā nunqz abrae fuit facta p missio q hūc quodāmo assilaret: nisi. s. xij. ca. vbi dicit. Itqz in te bndicent oēs cognatiōes terre zc. q quidē bndictio in illa pmissiōe pnta nō pōt intelligi de bndicti one spūali: q pntet ad gratiā cui⁹ xps ē actor: z cā efficiēs nō em dicit ibi: bndicent in semie: s. bndicent in te. Con stat aut q abraā nō fuit actor hmoi gfe. In hac aut vltia pmissiōe nō dñr: Et bndicent in te. sed bndicent in semie tuo. s. in xpo. vñ z apus ad Gal. iij. istā vltimā autozita tē allegat ad pbandū q in xpo bndicent oēs gentes. nō aut allegauit pma autēz: eo q est ad suū ppo sitū impri nēs: vt pz in autē f. l. m. b. s. allegata: qd etiā ipa lra testat apud eos q in lingua hebraica sunt pti. nā licz trāslatio nra hic z ibi dicit indistincte: z bndicent. non tñ modica differētia ē in vbu hebraicū ibi positū z verbū qd h ponit. verbū em qd hic ponit nō aliud significat nisi q im pantes bndictōez alicui dicāt. Talē te faci at de⁹ sic fecit talē: eo mō q. j. xlviij. dñ. In te bndicet isrl: atqz dicit. Fa ciat tibi de⁹ sic fecit ephraim zc. vbi manifeste ptz: q illa bndictio nō fundat in ipso ephraim tanqz in actore pnci pali seu cā efficiētī ipi⁹ bndictōis. Et sile vbu oino ponit s. xij. ca. vbi dñr. Itqz bndicent in te vniuerse cognatiōes tre zc. s. in h loco i hebraico ponit qdā verbū significās q ille in q alijs benedicunt s. cā pncipalit effectiua illius bndictiōis: qd nulli pure creature pōt puenire. vñ in ps. Deus in dicitū zc. loquēs de xpo ad lram vbi dñr: Et bndi cent in ipso oēs trib⁹ tre zc. ponit verbū bndictiōis oino sile hūc qd hic ponit: nō aut ponit sic in ca. xij. supradic to. s. lra. lxx. tractās de xpo ad lram dñr. In quo q bndictus ē sup terrā bndicet i dño amē. vbi verbū oino sile ponit: sic hic cū dñr: Et bndicent in semie tuo zc. nō autē sic bndicent: qd ponit. s. in ca. xij. Cōcordat etiā pdictis q de⁹ i alijs pmissiōib⁹ abrae factis nunqz in ppositū iu ramētū aliqd: s. solū in h loco tm dicit: Per memetipm iurauit dñs zc. qd nō solū denotat vt simplex iuramē tū: vt si dixisset: Iurauit dñs simplicit: s. ad maiore so lenitatē addidit p memetipm: sicut ille q iurat tangēdo sacra: vt cruce vel enāgelia. z pot⁹ corp⁹ xpi solēni⁹ iurat qd ille q simplicit iuramētū pstat sine tactu taliū in q ostē dit q iūta alia pmissa h eēt maximū: qd etiā cōsuevit facē scriptura in qbusdā alijs locis. s. pstatē diuinū iuramētū solēne sup his: q ad mysteria xpi venturi pntebāt: sic cū agit de sacerdotio xpi etno psalmista psal: cix. dicit: Iura uit dñs z nō penitebit ei⁹: tu es sacerdos in etnū. vt intel ligat solēnis firmitas hui⁹ iuramētū nō solū dicit: Iura uit dñs. s. addidit. z nō penitebit ei⁹. h idē pz in ps. Me mēto dñe dauid zc. vbi cū de regno xpi agit ex semie da uid venturi. ps. dicit: Iurauit dñs dauid veritatē. iuxta illud enāgelij. Dabit illi dñs de⁹ zc. vbi nō in ppositū iura mētū simplicit: s. ad solēniorem firmitatē addidit. Et nō frustrabit eū: qd satis psonat pdictū vt pz intelligēt. vñ h autētas bñ intellectu multū facit ad pcludēdū hebreos in hoc q in xpo ab abraā descēsure omnes gentes habebāt recipere benedictionē.

Replica correctoriū cōtra Burgē. In ca. xxij. vbi exponit illud. Vade i terrā visitiō id ē in mōte zc. Burg. facit magnā vim de nomie moria. in q repēdit be. Dico. s. qz ei⁹ digressio ē i fauorē fidei trāseat. potissimū qz nō ē p postil. s. q addit se legisse i hebraico maria p moria: qz ex autē sacri cano nis aut sanctorū nō hz euidentia: ea facilitate pntit q pro bat. maxie qz cōiter oim interpretatiōes imo z ipi⁹ Burg. sonāt in pparatū. In eodē ca. vbi postillator ad intētiōz iosephi z alioz dicit ysaac nō inuitū ligatū fuisse i oblatōe s. spōtanē: qz cū posset non restitit patri existens. xxxv. annoz. Burg. obicit dī. Qz tūc meritū pot⁹ debuit ascri bi ysaac qz abrae. dicit g ysaac tm fuisse. xv. annoz. inuitū

lor: p dicitoy q dringentoy argenti sicloy: q: p dera z mo
nere apud varias gentes multiplici variant: z etiā apud
eandē gentē fm diversa tpa. **S**ed quātū ē hoc. q. d.
Nō ē res tanta de qua int me z te fiat longus tractatus.
t. **Q**uōd cū audisset abraā. s. determinationē p cū. appendit
pecuniā quā ephrō
postulauerat audiē
tib⁹ filiis beth: q: in
talibus oportet hē
testes. **Q**uadri
gētos siclos argēti
pbat. in q oñdit bo
nitas materie.
Quonere publi
ce. s. q oñdit bonitas
fo: me: q: hēbat im
pssionē debita mo
nere publice currēt
Cōfirmatusqz est
ager quōdaz ephro
nisz. Ex q pz q nō
emitt spelūcā in qua
erat sepulcrū ade: s
agrū sine funduz in
q erat: z istud ē licitū:
sicut fundus pōt
emittere in q est si
ta ecclesia. Ephron
aut vendēs peccauit
qz ppter dictā sepul
turā cart⁹ vendidit.
dicūt hebrei q ipse
ephrōn oñdit in pncipio
se multa agere
p abraā. z tū in fine
nihil fecit: s frā suā
cart⁹ isto p cō ven
didit. sō postea re
mota est lra vau de
ei⁹ note: ad designā
dū ei⁹ impfectionē.
et sic diminute scri
bit deinceps: vt hē
xxv. ca. s. nō appa
ret i pncipio. dī
aut ista spelūca fuit
se duplex: q: fm ali
qz ibi erat duplex edificatio. vna inferior: z altera supior.
sicut i capella regis parisi⁹: fm aliqz dī duplex: q: lz eēt
in eadē eqilitate. tū in vna ponebant viri z in alia vxores.
z **Q**uōd sepeliuit ita abraā. hic pūr describit sepulture sa
re. et patet littera.

sciū inter me z te. **S**z quā
tum est hoc. Sepeli mor
tūū tuū. **Q**uod cum audis
set abraam appendit pecu
niam quā ephron postula
uerat: audiētib⁹ filiis beth
quadringētos siclos argē
ti probate monete publice.
Cōfirmat⁹ est ager quōdaz
ephrōnis in q erat spelūca
duplex respiciēs mābre: tā
īpe s spelūca et oēs arbo
res eius i cūctis terminis
eius p circuitū abrae i pos
sionem vidētibus filiis
beth: z cūctis qui intrabāt
portā ciuitatis illi⁹. **A**tes
ita sepeliuit abraam saram
vxorē suam in spelūca agri
duplici q respiciebat mā
bre hec est ebron in fra cha
naan: et cōfirmat⁹ est ager
z antrū qd erat in eo abrae
in possessionē monumēti a
filiis beth. **C**a. xxiiij.

Rat autē abraā senex
dierūqz multoz z dās
in cūctis bñdixerat ei
Bixitqz ad seruū seniozem
dom⁹ sue q pērat omib⁹ q
hēbat pone manū tuā sub
femur meū vt adiurē te per

duplicē in q sepultus fuit adā: vt inuif Josue. xliij. non
dixit vt vēdat. qz illicitū fuisset. **N**ō em abraā intēdebat
emere sepulcrū ade: s fundū z ius in fundo in q dicta se
pultura fuit. **C**apitulū. xxiiij.
Rat autē abraā. **P**ic pūr oñdit q liter abraā vt pfe
cus se habuit respe
ctu sui seu pprie fa
milie: qz fil⁹ repūta
tur vna psona cū pa
tre. et iō sic pcedit:
qz pmo p maritatē
one ysaac describit
seruū missio. scōdo cō
ingis requisitio ibi.
Cūqz camelos se
cisset accūbere. ter
cio petitiōis conces
sio: ibi. **R**espōderūt
laban z barhuel. qz
to pūgis adductio
ibi. **S**urgēs autē ma
ne. **C**irca p mū sic dī
b. **D**ixitqz ad fruū
zē. iste fuit eliezer de
q supradictū ē xv. c.
q erat pcurator do
m⁹ sue. **C**one
manū zē. hebrei dī
cunt q b dixit rōne
circūcisōis q ē circa
illas pres: quaz dīs
dederat sibi i signū
fidelitatz: vt suprad
ctū est. xvij. c. **C**arho
lici aut dicūt mel⁹
q b fuit p p m: q
fm carnē nascitur⁹
erat de abraā femo
re et tali mō loqund
vif septura **E**xo. j.
ca. vbi dī: **D**ns aie
coz q egressi sūt de se
more iacob zē. z pz
lra vsqz ibi. **S**z
ad terrā zē. s. in harā
vbi māserat nachoz
frat su⁹ cū vxore sua
z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

deū celi z terre vt nō acci
pias vxorē filio meo de si
liabus chananeoꝝ iter qz
habito s ad terrā z cogna
tionē meam pficiscaris: et
inde accipias vxorem filio
meo ysaac. **R**ndit seru⁹: si
noluerit mlier venire me
cū in terrā hanc: nūquid re
ducē debeo filiū tuū ad lo
cū de q tu egressus es. **B**i
xitqz abraā: caue ne qñ re
ducas filiū meū illuc. **D**ns
celi z terre q tulit me de do
mo pīs mei z de fra nati
uitatis mee q locut⁹ ē mihi
z iurauit dicēs: semini tuo
dabo terrā hāc: ipse mittet
angelū suū corā te: z accipi
es inde vxorē filio meo. sin
aut mulier noluerit seq te.
nō teneberis iuramēto: fi
liū tm meū ne reducas illuc
Posuit q seru⁹ manū sb se
more abraā dñi sui: z iura
uit illi sup fmone b. **T**ulit
qz. x. camelos d grege dñi
sui: z abiit ex oibus bonis
ei⁹ portās secū: pfectusqz
pererit i mesopotamiā ad
vrbē nachoz. **C**ūqz came
los fecisset accūbere: extra

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹ ysaac. **P**rofectusqz p
rerit mesopo. istud nomē tractū ē de greco. **M**eso idē est
qd mediū. potamos fluiū: qz ciuitas illa sita est int duo
flumia. **I**n in hebreo hē: **I**n harā flumioz. **H**arā em erat
nomē ciuitatis in q remāserat nachoz. et vñ abraā exerat
de mādato dñi: vt dictū est. s. xij. c. **C**ūqz ca. fecit. ac
cū. zē. **D**ic pūr describit pūgis peritō. z pmo qrit eliezer
sup h a deo signū. scōdo a parētib⁹ puelle p sēnū: ibi. **Q**u
aut nō comedā. **C**irca p mū sciendū q eliezer nō quesuit

z pz lra vsqz ibi. **D**ns celi zē. i. de harā: vtz ex p dicit
xij. c. **E**t de fra nati. mee. i. de hur chaldeoz: vt pz ex
p dicitis ca. xj. **Q**pe mittet ange. zē. ad dirigēdū istud
negociū. **F**iliū tm meū zē. dixit tm ad deducenduz
ysaac solū qz iacob illuc iuit ad q rēdū sibi vxorē d māda
to pīs sūt ysaac: vt hē. j. xxvij. c. **T**ulitqz. x. came. zē.
isti em cameli erāt ab alijs distincti: qz erāt in rostrati: vt si
possēt blada alioz comedē qn p viā ducebāt. **E**x oī
bus ho. zē. qz portauit de auro ei⁹: z argēto: z pecunia: et
localib⁹ dandis puelle. z ei⁹ amicis: vt hē. j. co. ca. **I**n he
breo hē: **D**ia bona ei⁹ portās secū. dicūt em hebrei q por
tabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. do
nās ei oīa bona sua mobilia z imobilia: qz alijs filiis suis
dedit munerat sepauit eos ab ysaac: vt hē sequiti ca. z illā
chartā portabat ad inclinādū parētes puelle z ipaz puel
lā quā qrebat i m fimonū ipi⁹

signū p modū angurij vel diuinatōis qd est illicitū. h p mīssa orōe petiuit a dño signū in quo p̄cipet q angelus dñi direxisset eius viā. sicut p̄dixerat ei abraā. z iō nō pec cauit petendo signū hoc mō. dicit aut iosephus q istud signū qd petijt fuit: vt si puellis veniētib⁹ ad hauriendū aquā z negantib⁹ si

bi potū: vna ex illis liberaliter sibi offer ret. z nō solū p eius potū h etiā p camel⁹ potādīs: in hoc sci ret q illa eēt quam de p̄uiderat fore cō iugē ipius ysaac. h dicit ioseph⁹ nō cō sonat lre sequēti. vt videbit statiz: iō di cendū q signū peti tū fuit vt si puella a qua p peteret potū p se. z ipa pcederet nō solū p psona sua h etiā p camelis: ipa eēt copulāda ysaac in m̄f̄monio. vt pz lra exceptis aliq̄b⁹ verbis: q̄ trāscurren do exponēt. **In** Igit̄ puella cui di xero. vltio em dixit ip̄st̄ rebecca. postq̄ alle negauerāt sibi vt dicit iosephus. h hoc videt̄ falsum. qz statim subdit. **O** Meedū ei irarē. ex quo videt̄ q nō pe tuerat aū ab alia h ab ipa sola petiuit. **P** Estundēsq̄ hy dria zc. erāt. n. ibi la pides magni cana ti vbi bibebāt aiālla z vocabantur cana lia. **Q** Postq̄ at biberūt zc. in heb. h̄. Promitt̄ iaurē aureā cuius pōdus erat medietas sicti. z pbat̄ p hoc qd h̄ **E**ro. xxxix. vbi ea dez dicitio hebraica ponit̄ p dimidio sic lo. pot̄ tū dicit q in **E**ro. loquit̄ d sictio ad pondus sanctua rij. z potuit eē fm q dicit̄ q erat maius pondere vsuali intā tū q medietas sicti sanctuarij valebat vnū sictū vsualē. tū sic dicit̄ e als i talib⁹ pōderib⁹ nihil ē certū. qz valde mutā tur fm diuersas gētes. z fm eādē gētē diuersis locis z tē porib⁹. **P**er hoc vō q in hebreo d̄r. **I**naurē in singula ri. intell̄r etiā sibi corridēs. qz nō ornabat̄ vna auris sine alia. z quelibet inauris erat eqlis pōderis. z sic soluitur dissonātia q v̄r eē inter trāslatiōz n̄ram z hebraicā lram. **E**t armillas. ornāmēta sūt brachioz. z dicit̄ ab armo s **P**ondo. i. pōdere. z ē indeclinabile. **D**ixitq̄ ad eā zc. istud dixit eliezer aūq̄ daret sibi p̄dicia iocalia. qz

oppidū iuxta puteū aque: vespe: eo tpe quo solēt mu lieres egredi ad hauriēdā aquā: orauī dñm dicens. **D**ñe de⁹ dñi mei abraā oc curre obsecro mihi hodiez fac miaz cū dño meo abra am. **E**cce ego sto p̄p̄ fontē aque z filie hitatoz hui⁹ ci uitatis egrediēt ad hauriē dā aquaz. **I**git̄ puella cui dixerō: inclina hydriā tuā vt bibaz: z illa respōderit bibe: qn z camelis tuis da bo potū: ipa est quā p̄p̄asti seruo tuo ysaac: z p hoc in telligā q feceris miam cuz dño meo abraā. **N**ecdum intra se h̄ba cōpleuerat. et ecce rebecca egrediebāt: si lia bathuelis filij melche vxoris nachor fr̄is abraā. h̄ns hydriā in scapula sua puella decora nimis h̄go q̄ pulcherrima z incognita viro. **B**escenderat aut ad fontē z iplerat hydriam aq̄: ac reuertebāt. **O**c cur ritq̄ ei serū z ait. **P**auri lū aq̄ mihi ad bibēdū p̄be de hydria tua. **Q**ue r̄ndit: bibe dñe mi. celeritq̄ de posuit hydriaz sup vlnam suā z dedit ei potū. **C**ūq̄ il le bibisset: adiecit. **Q**uin z camelis tuis hauriā aquā donec cūcti bibāt: **E**ffun dēsq̄ hydriā in canalibus recurrit ad puteū vt hauri ret aquā z hausit̄ oib⁹ ca melis dedit. **I**p̄e aut p̄tem plabat̄ eā tacit⁹: scire vo lēs vtrū p̄serū iter suū fe cisset de⁹ an nō. **P**ostq̄ at

cognito p el⁹ verba q eēt de cognatōe abrae dñi sui. t̄nc dedit sibi. frequēter. n. in sacra scriptura aliq̄ posteri⁹ nar rant. lz sint p̄as scā. **C**ucurrit itaqz zc. nō dicit i do mo p̄ris sui. qz sicut dicit iosephus bathuel p̄r su⁹ lra erat defunctus. h hoc v̄r eē p̄ textū sequētē eodē ca. vbi d̄r. t̄n

d̄est laban z bathu el. h si teneat̄ d̄ctm ioseph⁹ p̄t ad hoc dicit q bathuel qui hic noiat nō fuit p̄r rebecca h̄ frat. z iō p̄dicit̄ p̄ laban t̄ā q̄ eius frat̄ iunior ip̄o. **H**ebrei cōius dicunt q adhuc vi uebat p̄r ei⁹ bathu el. z iō aliter soluit ra. sa. dicens q puel le p̄us nūciāt aliq̄d m̄f̄ibus suis q̄ alijs **I**tē t̄nc t̄pis mulie res habitatoz habe bant cuz puellis se paratim in domib⁹ v̄foz vbi factabant opa q̄ cōpetūt mu llerib⁹. z talis dice bat̄ dom⁹ m̄ris sue ad quā cucurrit re becca nūciare oia q̄ audierat. inter q̄ cō tinebat̄ q̄ ille hō q̄ dederat sibi iocalia erat de domo abrae auūculi sui. alit̄ nō ē verisimile q̄ accipi set ab eo. cū eēt pu ella hon estā z vere cūda. **U**bi erat fons. aliq̄ libri h̄nt foris. h hoc ē ex vi cio scriptoris. **V**enit ad virū. vt i trodiceret eū intra domū. qz iam p̄ sig z verba sciebat enz eē de domo auūcu li sui. **D**estru it camelos. i. sellas z onera desup posi ta amouit. **E**t apposi. ē. zc. nomie panis in scriptura intelligit̄ ois cibis v̄n. iij. **R**e. vj. ca. d̄r **A**ppone eis panes z aquā. z ibidē sub dit. **A**pposita ē eis ciboz magna appa ritio. **Q**ui ait. nō co medaz. **H**ic conse quenter Eliezer querit a parentibus cōsensum de rebecca copulanda ip̄i ysaac: z vt facilius eos inclinet. p̄ refert diuitias domini sui ip̄i ysaac collatas. z iuramētum quo astrinxit eum abraam: z signum a deo sibi datū: qz volū tas dei erat: qz ysaac cum rebecca copularet. per hoc insi nuans qz si renuerent cōtrariarent̄ diuine volūtan. z p̄z litera exceptis aliquibus verbis exponendis. **Q**ui ait non comedā. in hoc ostendit se habere nego cium sibi impositum cordi.

biberit cameli ptulit vir i aures aureas: appēdētes siclos duos: z armillas to tidē pondo sicloz decē. di ritqz ad eaz. **C**ui⁹ es filia. **I**ndica mihi. **E**st i domo p̄ris tui locus ad manēdū **Q**ue r̄ndit: filia sū bathuel filij nachor: quem pepit ei melcha: z addidit dicens. **H**aleaz qz z feni plurimū ē apud nos: z loc⁹ spacio sus ē ad manēdū. **I**nclina uit se hō: z adorauit dñm dicens. **B**ndictus dñs de⁹ dñi mei abraā. q̄ nō abstu lit miaz z vitatē suā a dño meo: z recto itinere me p duxit i domū fr̄is dñi mei. **C**ucurrit itaqz puella: z nū ciauit in domuz m̄ris sue: oia q̄ audierat. **H**ebat aut̄ rebecca fr̄em noie laban. q̄ festinus egressus ē ad ho minē vbi erat fons. **C**ūqz vidisset̄ i n̄ures z armillas in manibus sororis sue: et audisset̄ cūcta h̄ba referēt̄ hec locut⁹ ē mihi hō venit ad virū q̄ stabit iuxta came los: z p̄p̄ fontē aq̄: dixitqz ad eū. **I**ngredere b̄ndicte dñi: cur foris stas: p̄para ui domū z locū camelis tu is. **E**t introduxit eū in ho spiciū: ac destrauit came los: deditqz paleas et fe nū: z aquā ad lauādos pe des cameloz z viroz qui venerant cum eo. z appo situs ē i cōspectu ei⁹ panis **Q**ui ait. non comedā do nec loquar fm̄ones meos **R**ndit ei: loquere. **A**t ille

Et dñs benedixit e. i. in spūalibus z tpalibus bonis multiplicavit. **N**ō accipi. h. rē. qz erāt idolatre z expellendī de terra p filios israel. **V**eni g ho. ad fontē. ex hoc qd dñs hodie. dicūt hebrei q vna die venit miraculoſe de berſabee vsqz ad illū locū. h. hoc nullā hz apparentiā. maxime cū iosephus dicat q eliezer fecit viā illā cū magno tractu tps z labore. **S**i em fuisset sibi factū tantū miraculū. nō est verisimile q scriptura ta cuiusqz cū satis plūx narret signū datus i rebecca dicēte ipi eliezer. **B**ibe. qd modicus aut nihil ē respectu illius miraculi. z iō nullo mō vī verū. z iō dicendū q p ly hodie nō designat nisi terminus ad quē venerat illa die. nō autē terminus a quo recesserat ab abraā. in interrogatiōe eā z dixi. Cuius es filia. q rñdit. filia bathuel sum rē. z subdit. **S**uspendi itaqz inanes rē. ex hoc pz veritas illi qd supra dictū est. s. q eliezer p̄us interrogavit d̄ patre z cognatione rebecca qz sibi daret localia. **Q**ubrē si facitis rē. cōcedēdo rebecca p̄ ysaac filio suo. **I**ndicate mihi. vt negociū pficiat. **S**unt aut aliud placet. scz eam denegādo. **E**t hoc dicite mihi. vt possim de alia p̄videre. iō seqt. **I**n vā. ad dexterā. i. ad querēdū de filiabus ysaac. **I**n siue sinistrā. i. ad querēdū de filiabus loth q erāt etiā d̄ cognatōe abrae z ysaac. **R**ñderūt. h. p̄r describit pingis cōcessio cū dñs. **R**ñderūt laban z bathuel. **I**ste bathuel fm iosephū erat frat̄ rebecca z laban erat iunior eo. iō vltimo noiat. **R**a. Sa. dicit q erat p̄r rebecca. q aut vltimo noiat hoc ē qz iō p̄mo cōsenserat in m̄fimo niū rebecca. tñ postea voluit ipedire vt plenius dicit. **P** dñs egrē. ē sermo. s. q rebecca def ysaac. hoc dixerūt pp signū q eliezer eis narrauerat. **C**olle eaz rē.

Seruus inquit abrae sum. z dñs bñdixit dño meo vald z magnificatus ē: z dedit ei oues z boues: argentū z aurū suos z ancillas: camelos z asinos. z pepit sara vxor dñi mei filius dño meo i senectute sua dditqz illi oia q habuerat. z adiuuauit me dñs me? dicens. **N**ō accipies vxorem filio meo de filiabus chananeoz in quoz terra hito s ad domū p̄ris mei pges: z de cognatōe mea accipies vxorē filio meo. **E**go hō rñdi dño meo. **Q**uid si noluerit venire mecū mulier. **B**ñs ait in cui? cōspectu ambulo: mittet angelū suū tecuz z diriget viā tuā: accipiesqz vxorem filio meo de cognatōe mea z de domo patris mei. **I**nnocens eris a maledictōe mea: cū veneris ad primos meos z nō dederint tibi. **V**eni g hodie ad fontez aque: z dixi. **B**ñe deus dñi mei abraā: si direxisti viā meā in qua nūc ambulo: ecce sto iuxta fontē aq: z virgo q egredietur ad hauriendā aquā: audierit a me da mihi paululū aque ad bibendū de hydria tua: z dixerit mihi: z tu bibe z camelis tuis hauriā: ipa ē mulier quā p̄pauit dñs filio dñi mei. **C**ūqz hec tacitus: mecū voluerē: appuit rebecca veniēs cū hydria quā portabat in scapula: descenditqz ad fontē z hausit aquam z aio ad eā. da mihi paululū bibe. **Q**ue festinās deposuit hydriā de hūero z dixit mihi. **E**t tu bibe: z camelis tuis tribuā potū. **B**ibi: z ada-

si tñ p̄sentiat. qd p̄t ex hoc q requisitus ē postea cōsensus eius. **R**ñderūt in tra dñm. de hoc qd dixerat eū in negocio sibi imposito. **P**rolatisqz vasis rē. i. localibus mulierib? de tali materia factis. **I**n sacra. n. scriptura infra artificis. z arma militis. z localia m̄teris z filia in hebreo cōter nominat eoz vasa. vñ i. Reg. xx. ca. dicit d̄ tonatha q tradidit arma sua puero. **I**n hebreo h̄r vasa. z in alijs multis locis ē similis locutio. **P**edit ea rebecca p̄ munere. qd solet dari sp̄s d̄ nouo cōcessis. **S**urgēs aut mae. hic p̄r de scribit pingis adductio. vbi p̄ accipit eliezer iniam. d. **P**imite me rē. sermonez dirigit ad illos q erāt principales: z isti erāt laban frater rebecca z m̄f eius. z iō subdit. **R**ñderunt ff eius z m̄f. **S**i at aliq libi habet hic frēs. falsa ē lra. z iō de isto fratre. dñm ē q erat laban q erat p̄genitus bathuel. h. si querat quare nō rñdit. ipse bathuel. p̄r rebecca q p̄senserat. m̄fimo nio. vt p̄dicū ē fm opinionē ra. sa. rñdet q interim penituerat de dicta cōcessione. z volebat impedire. z iō statz angelus dñi percussit eū z mortuus ē. **M**aneat puella rē. i hebreo h̄r maneat puella dies l̄ decē. z exponit heb. dies i plurali. i. p̄ annū. vñ decē. i. p̄. m̄ses. **M**olite rē. ac si dī. q viā meā retardaret d̄ret diuie volūtati. **D**ixit rē. qz i m̄fimo nio requit p̄sensus exp̄ssus c. **D**imiserit g rē. aliq libi h̄nt delborā. h. nō ē de textu s tñ subintellr. d̄r aut nutrit illi? qz custodierat eā i statu puellarī. z docuerat in morib?. z pp h̄ associata ē ei. z forstam cum hoc lactauerat eam a cunabulis et cum ista bene fuerit alie puelle z ancille ei associate. vt infra dicit. l. hoc non exprimat. **S**eruumqz abraam z comites eius. qui erant de domo abrae.

quauit camelos. interrogauiqz eā z dixi. Cui? es filia. **Q**ue rñdit. filia bethuelis sum. filij nachor quē pepit ei melcha. **S**uspendi itaqz in aures ad ornādā faciem ei? z armillas posui in manibus ei?. **P**ronusqz adorauit dñm benedicēs dño deo dñi mei abraā q p̄duxit me recto itinere: vt sumerē filiā fr̄is dñi mei filio eius. **Q**ubrē si facitis miaz z veritatē cū dño meo idicate mihi: si autē aliq placet: z h̄ dicite mihi: vt vādā ad dexterā siue ad sinistrā. **R**ñderūt laban z bathuel. **A** dño egressus est hmo. **N**ō possumus extra placitū e? qcōz aliud loqui tecū. **E**n rebecca corā te ē tolle eaz: z pficiscere: z sit vxor filij dñi tui: sicut locutus est dñs. qd cū audisset puer abraā p̄cidēs adorauit in terra dñm. **P**rolatisqz vasis argēteis z aureis ac vestib? dedit ea rebecca p̄ munere. **S**tribus qz ei? z matri dona obtulit. **I**nito cōuiuio: vescētes pariter z bibētes māserūt ibi. **S**urgens autē mane locutus ē puer: dimitte me vt vadā ad dñm meū. **R**espūderūt frater eius z m̄f. **M**aneat puella saltez. x. dies apud nos z postea pficisce. **N**olite aut me retinere. qz dñs direxit viā meā. **D**imittite me vt pergā ad dñm meū. **E**t dixerūt vocem? puellā z queram? ipius volūtate Cūqz vocata venisset sciscitati sunt. **E**lis ire cū hoie isto. **Q**ue ait vadam. **B**imiserūt g eā z nutriticē illi? seruūqz abraā z comites

Genesis.

Empcantes, pspa sorori sue. z none ista dicunt de mife laban z fre eius q loquebant eliezer vt. s. dcm est. quod g vocat soror mris sue. Dicendum q in recessu rebecca puerit multi de sua cognatoe sicut solet fieri in talib. maxime qz ibat ad terra longinquas. nuc aut ita est q nomia fratris z sororis communia sunt oibus.

q snt eiusde cognatois. vt sup radictuz est pluries. z qz oes q illic couenerant ppter eius recessum impcabant ei bonu to scriptura bicritif nomie coi. s. sororis qz hoc mo poterat dici soror oim illoz **g** sicut re. z pu. zc. ex quo ptz qd. s. dictu est. s. q habebat alias mulieres i comitua sua cuz delbora nutrice sua. **g** **E**o aut tpe zc. ca re- creatois. z ca sbit. **h** **H**abitabat em zc. i. in bersabee. q est i pre australi terre p-

missionis. z e ppe puteu illu q vocat viuētis z ydentis. ppe qd defacili poterat ibi illuc ambulare. **i** **E**t egres. fue. zc. hebrei dicunt ad oran du. qz circa tps vesparz psuetudo e iudeis orare. vel forsitan egressus fuerat ad viden du dispone celtz aliquaz stellaru q incipiebāt appere. qz edoctus erat in astronomia a pre. qui pmus ea docuit i egypto qn ibi descendit vt sup radictu e. xij. ca. **k** **C**un q iam eleuasset zc. i. cognouit. qz erant distincti ab alijs. vt. s. dcm e. **l** **R**ebecca qz zc. qz videbat eu inclinates versus eos **m** **D**escendit de camelo. vt faceret ei reuerentia. **n** **E**t ait ad pueru. i. ad eliezer. **o** **Q**uis e il le ho zc. pus. n. quesuit hoc z audiuit q erat ysaac auctz descenderet. lz sit scriptu post. qz no oia sp sum scripta eo ordine q facta vt pdictu est. **p** **A**it illa zc. hebrei dicunt gupia. i. omanetu capitis. **q** **P**eruit se. vt honestior appareret in cōspecu eius. **r** **S**eruus aut cūcta zc. s. pcessuz vie z signu datu sibi a deo de rebecca. **s** **N**ar raut ysaac dno suo. qd interponit in aliquib. libris n est de textu. **t** **E**t intantū dilexit ea zc. i. leniret qz trib. an nis ante. qd ptz. qz sequenti ca. dō q ysaac erat. xl. annoz qn accepit rebecca. **u** **S**ara aut erat. xc. annoz qn natus e ysaac. vt h. s. ca. xvij. qbus si addant. xxxvij. faciunt an nos. cxxvij. qd fuit totu tps vite sare vt dictu e. s. ca. xxij z sic ptz ppositu. **v** **T**emparet no totaliter auferret. ex quo ptz magna affectio ipius ysaac ad matre sua q iam obie rat trib. annis ante. **z** **I**n ca. xxij. vbi dō in postil. **z** **S**z ad terra z cognatoem mea zc. **aa** **A**dditio. j.

v **B**i translatio nra hz. **Sz** ad terra z cognatoz mea pificaris. lra hebraica dicit. **Sz** ad terra nativitatit mee. terra. n. nativitatit abrae vbi erat domo patris eius fuit mesopotamia. no aut bur chaldeo vt on sum fuit. s. in prima additoe ca. xij.

z **I**n eo. ca. xxij. vbi dō in postil. **D**ixitqz ad ea cuius es filia zc. **aa** **A**dditio. ij.

Dixit vñ necessariu in hoc loco mutare ordinē nar ratois. satis. n. ronabile e q eliezer daret localia an p certitudinaliter sciret q puella eet de cognatoe abrae. vt sua onderet curialitate. sicut etia ipa puella curialē z humilē se ondit erga ipm. **z** **A**ut postea in narra toe eliezer ppositu interrogatoz dationi pot intelligi per anticipatoz. vel forte hoc dixit vt no estimaret leuis.

aa **A**dditio. iij.

In eo. ca. xxij. vbi dō in postil. **V**bi erat fons zc. **z** **E**braica veritas hz. **Q**ui festinas egressus e ad ho minē foris ad fote. vñ q scripsit fons tm: n recte se

habuerit in hoc loco. **I**n eo. ca. vbi dō in postil. **I**n terrogauitqz eam zc.

A **D**u hz ex hac narratoe intentu postil. pot em intel ligi. put dictu fuit supra suo loco eode ca. **I**n eo. cap. xxij. vbi dō in postil. **Sz** si querat zc. **aa** **A**dditio. v.

A **D**u optz fin gere penitu dinē bathnef nec eius mozem in hoc loco put ra. sa. dicit. de quib. nulla fit mētio in scriptu ra: s. pbabilis vide tur oim q bathuel antiquior z magis sensat. nolebat dif ferre missionem re becce credēs q ista erant a deo ordina ta put dixerat pus. **z** **A** dno egressus est pmo. s. laban q erat iunior: z mī rebecca ex quadam carnali fragilitate volebant differre negociū. p ut sequit. **aa** **M**ancat puella nobiscum. **aa** **I**n eo. ca. xxij. vbi dō in postil. **V**el forsitan egressus fuerat ad videntū dispone celi zc. **aa** **A**dditio. vj.

o **F**ere q abraā fuit edoctus in astronomia. z q pri mus ea docuit in egypto. nullū fundamentū habz in sacra scriptura. nec etiā rōni videt cōsonū. **z** **P**ri mū ptz. nō. n. in historia ppria ipius abrae q hē in hoc li. **z** **G**en. nec etiā in psal. seu pphib. vbi quqz fit mētio d abraā hoc inuenit: vt e manifestū discurreti. **z** **S**cdm pz. tū qz et apli q fuerant a deo maxie illuminati. intātū q eis dō iob. xvj. **z** **M**ocebāt vos oem veritatē. nō exponit cōiter q fue rūt illuminati de vitarib. mathematicis seu astronomicis. s. de his q sunt ad salutē necessaria. multominus hoc di cēdū e de abraā quē scriptura cōmēdat de fide z timore dei. z de opib. virtuosis. nūqz tū aliqua scia vel arte: que hūanē pot inueniri. tum qz scia egyptoz in scriptura re probat tanqz diuinatio supstitiosa. vñ **z** **E**ta. xix. ca. dō egyptijs qz increpādo. vbi nūc sunt sapiētes tui. annūciēt tibi z indicēt zc. tū qz ex hoc daret occasio infidelib. seu he reticis. q ea q de opat miraculose. p sanctz suis seu p eos attribuit maliciose influētis celestib. seu demonijs mō q xpo dicebatur math. xij. c. **z** **I**n beelzebub pncipe demo nioz eicit demonia. z multo forti. de abraā tales pueri dicerēt. q ea q deus p eo fecit circa pharaonem z abime lech z hmoi eēt ppetrata p vtutes seu influētias astroz cuius oppositu etiā fatebant pagani. vñ. s. ca. xxj. **z** **A**bi melech z pncipes exercit. sui dicebāt abrae: deus e tecuz in oib. q oparis zc. vñ nec etiā vñ dicēdū de ysaac q erat edoct. in astronomia a pfe rōnib. tā dictis. s. pot. cū de eo dō: q egressus fuerat ad meditantū in agro. intelligē dū e de meditatoe cōtēplatois z hmoi. put pūnet sanctis vris q in lege dñi meditant die ac nocte. pferri aut ysaac q fuit deo oblat. i. sua puericia hoc ptinebat. **z** **I**n alijs vo libris dō. **E**t egressus fuerat ad exercēdū in agro. qd p li terā hebraicā in hoc loco posita. etiā sic pot intelligi. z est sensus q egressus fuisset ad exercēdū se corpaliter in agro tpe vesptino cū iam inclinata e dies z estus feruoz mitigat. **z** **R**eplia correctorij s burg. hussitam.

z **I**n ca. xxij. vbi postil. illud qd dicit. **Sed** ad terrā z cognatoem meaz pificaris. exponit de haram. **z** **B**ur. exponit de mesopotamia. cuius correctorū require. s. ca. xij. in pn. **z** **I**tem ca. eodē vbi exponit illud dictum eliezer: cui. es filia. p anticipatoz bur. redarguit vsqz ad supius inuolutōem. **z** **M**egans. n. anticipatōnem ex rōnabili causa posita concedit eandē sub eodem con textu ex cā minus rōnabili. vt pz ex eius pcessu quē vide

Itē in eo. ca. vbi eliezer refert ordinē facti. s. q. pus inē rogavit cui⁹ eēt filia. ⁊ cognito suspendit manū suā dedit localia. postil. dicit. q. sunt p anticipatōem dicta. vbi p dē dedisse localia ⁊ p interrogasse. h. bur. dicit. p hoc nō hēre ppositū h. rōnē n. assignat. Itē ca. eodē qn dē. Maneat puella. ra. sa. expo-

nentē illud burg. re probat eo. q. vt dīc nō h. fundamentū in scriptura. eadem rōnē ⁊ expō bur. in scriptura nō videt fundari. Itē cap. eodē circa illū passum. quō ysaac fuit egressus ad meditāduz in agro. postil. dicit q. forte etiā ad vidēduz dispōnē celi. q. didicit a patre sciaz astroz. put dicit iosephus. Abraam etiā docuisse egyptios. hec bur. valde egresserēs dicit nullū fundamētū hēre in sacra scriptura. nec etiā rōnē cōsonū ex multis q. infert. S. bur. quo ad primū se facit familiarē argumētō hūmilitatū refutato i magno p̄cilio p̄stantie. vīc. nō h. exp̄se in sacra scriptura iḡ credi nō eptz. v. falsum est. locus. n. ab auctoritate negatiue nō tenet. S. q. ad scdm vident in pertinentia q. infert burg. nā nō videt verū q. astronomia distrahbat a virtute fide ⁊ timore dei. S. dī in singulare p̄mendatōem q. abraā fuit astronomus. nec ē detestādū in abraā q. egyptios artē bonā docuerit. quē p abusus vterūt in supstitōz. ⁊ astronomiā in astrologiā. Sepe em bonarū sciaz fit abusus. quimo heretici euāgelio ⁊ sacra scriptura abutunt. ⁊ si sancti h. mōi sciaz bonas ⁊ demōstratinas sciuerūt. ex eo n. dat occasio infidelib⁹ male sentiendi de sanctis. h. si in de occasiones sumpserint finēdi sunt vt ceci ⁊ duces cecoz. vñ iosephus dīcēs abraam docuisse in egypto astronomiā. nō intendebat hoc viciū imponere patriarche. q. vsus fuisset in doctrina vel ope mathematicoz ⁊ astrologoz supstitōne fm ipm. h. q. docuit ea que artis sunt. ⁊ quid mirz si filiū suū docuisset idipm vt in factura dei delectari potuisset.

Abraam v. Postq. moyses descripsit electōem fidelis ppli deducēdo p abraā. hic p̄r hoc idē facit p ysaac filiū suū. ⁊ q. vbi terminat vnus stipes. ibi incipit aliū sequēs. iō p̄ describit ipius abrae finis ⁊ cōsumatio. scdō ipi⁹ ysaac generatio ibi. De sūt qz generatōes ysaac. p̄ma diuidit in duas. s. in p̄tē p̄ncipalē ⁊ incidentalē ibi. De sunt generatōes ysaac. Finis autē ⁊ cōsumatio ipius abrae describit in hoc q. ordinatōe facta de filiis suis ⁊ de bonis sepult⁹ est honorifice occasiōe tñ filioz de qbus hēbat ordinare. primo fit mentio de filiis abrae p̄ mortē sare genitis cū dē. b. Allā du. v. noie cethurā. dicit hebrei q. ista fuit agar q. noiata ē cethura. que in hebreo sonat thurificata. Cui⁹ rō ē. q. sicut dicit ita mūde se custodiuit postq. cū filio de domo abrae recessit. ac si eēt deo oblata vel cōsecrata. pp qd mortua sara abraā misit filiū suū ysaac ad reducendū eā sibi. Sed

ABraā v. o. aliā. xxv. duxit vxorē noie cethurā: q. pepit ei zamrā ⁊ iecsan ⁊ madan: ⁊ madian: ⁊ ielboch ⁊ sue. Iecsan qz genuit sabā ⁊ dadā fili dādan fuerūt assurim ⁊ lathusim ⁊ laomi. At v. o. ex madiā ortus est epha ⁊ epher ⁊ enoch ⁊ abida: hel dāa. Qēs hi filij cethure. Beditq. abraā cūcta que possederat ysaac: filijs at cōcubinarū largitus ē munera: ⁊ sepauit eos ab ysaac filio suo dū adhuc ipse viueret ad plagā oriētales. Fuerūt autē dies vite abrae centuz septuagintaquinz anni: ⁊ deficiēs mortu⁹ est in senectute bōa p̄ucteq. b. etatis ē plen⁹ dierū: ⁊ gregatusq. ⁊ ad pplm suū: ⁊ se pelierūt eū ysaac ⁊ ysaac filij sui i spelūca duplici q. sita est in agro ephron filij

h. hoc v. qd infra dē eo. ca. Filijs autē cōcubinarū largitus est munera rē. Ex quo videt q. cū agar fuit alia sibi p̄uncta p̄ter sarā. S. p̄sset hic dīci q. hic accipit plurale pro singulari. ⁊ eodē rō. aliq. in scriptura accipit singulare p plurali. vt dcm ē. s. xix. ca. Ponit etiā agar in plurali

seor ethei e regione mābre quez emerat a filijs beth. ibi sepult⁹ ē ipse ⁊ sara vxor ei⁹. ⁊ p̄ obitū illi⁹ bñ dixit de ysaac filio ei⁹ q. hitabat iuxta puteū noie viuētis ⁊ vidētis. De s. generatōes ysaac filij abrae que pepit ei agar egyptia famula sare. ⁊ hec noia filioz ei⁹ i vocabulis ⁊ generatōib⁹ suis. Primogenit⁹ ysaac nabaioth: deinde cedar: et abdael: ⁊ mabsan. masma qz ⁊ duma ⁊ massa adad et thema ⁊ iachur ⁊ naphis ⁊ cedma isti s. filij ismael ⁊ h. noia p castella ⁊ opida eorū. xij. p̄cipes tribuū suarū. ⁊ scti sūt ani vite ysaac centum. xxxvij. deficiēsq. mortu⁹ ē ⁊ apposit⁹ ad populū suū. hitauit at ab eula vsq. sur: q. respicit egyptū itrocutib⁹ assyrios corā cūctis sribus suis obiit

q. bis fuit ipi abrae p̄uncta. ita q. tener quasi vicē duarum vñ in biblijs hebraicis correctis hoc nō mē cōcubinarū i hoc loco scribit dīminute. ad designanduz q. non fuit nisi vna. Expositorēs autē catholici cōmuni⁹ dīcunt. q. ista cethura fuit alia ab agar inior illa. pp qd d. se ne potuit facill⁹ p̄ce. Nec accepit eaz abraā libidie dicit sed amore. plis ⁊ est figura futuroz q. si cut agar ⁊ ysaac si gurauerūt carnales ve. te. sic cethura et filij e. hereticos q. se dicūt ad no. test. p̄nere. sed ecia que sarā designat vna remanet tanq. vxor ⁊ sponsa. ⁊ alie noian tur concubine. C. Que pepit ei s. s. ⁊ iecsan. noia sunt capita diuersaz gētiū descēdētū ab abraā p cethurā. ⁊ p̄z lra vsq. ibi. d. Filij at p̄cu. vxores eius

fuerūt vtz ex p̄dictis. h. noianē p̄cubie. q. sara fuit ei⁹ vxor p̄ncipal alibi etiā in scriptura vxor p̄cubina noiaf. Judic. xix. Habeo filiā virginē. ⁊ hic hō h. p̄cubina. ⁊ certū ē q. erat ei⁹ vxor vtz ibidē. e. Fuerūt autē rē. in hebreo p̄nū istī nūeri distincte. sic cētū anni. septuaginta ani ⁊ qn qz anni. ⁊ h. vt dicit hebrei ad designādū q. abraā fuit ita mūd⁹ a p̄ctō qn fuit cētū annoz. ⁊ lxx. sic qn fuit solimō v. annoz. sic. s. dcm ē de sara. xxij. ca. f. Et de. mor. ē. morte nāli. g. In se. bona. i. in diuina grā. h. Cōgregatusq. ē rē. q. aia ei⁹ recepta ē ad lymbū sanctoz patrū. i. Et sepelietur rē. deferētes ei honorē paternū. ⁊ lz fuerūt ibi alij multi ad honorādū sepulturam abrae. isti tñ q. erant p̄ncipales solū exp̄mūt. k. In agro ephron scribit h. ephron dīminute ex cā p̄dicta. ca. xxij. Et p̄ obitū rē. i. augmētavit euz in spūalib⁹ bonis ⁊ t̄palibus. m. De sunt ge. ysaac. q. scriptura fecerat mētōem de honore que derulit ysaac p̄i suo in ei⁹ sepultura. iō bre uiter hic ei⁹ describit generatio. ⁊ p̄z vsq. ibi. n. Deficiēsq. mor. ē. ex quo vñ eē mortu⁹ morte nāli. in heb. autē nō dī Mortu⁹ ē h. trāsijt. qd nō dī in scriptura de aliq. moriente nisi iusto. vt dicit hebrei. ⁊ iō dicit q. decessit i grā ⁊ etiā ex hoc qd subdit. Et apposit⁹ ē ad pplm suum. o. Corā cū. fra. suis obiit. hebrei dicit p̄nit. nec accipitur hic in significato generali h. sp̄ali. put importat ipostōz vel fixationē tentoz. ⁊ hoc rīdet ei qd supradcm est. xxvj. ca. E regione vniuersoz fm suos figet tētozia. tñ d. malis suis finaliter penituit. vt dcm ē. Sciendū ē q. vbi nos hēm⁹ obiit. in heb. dī nephali. ⁊ est v̄bū equocū. q. significat idē qd cecidit. p. q. trāsator n̄ posuit obiit. ⁊ significat idē qd tētoziauit vel tētoziū fixit. ⁊ hāc significatiōem secūt hebrei. fm aut trāslatōem n̄am exponit sic.

Genesis.

Corā cunctis fratribus suis obiit. i. ante frēs suos ita q̄ ly corā nō iporat p̄ntiam loci. q̄ filij sui p̄gregati fuerūt in ei⁹ morte pp̄ eius honorē qui vocant̄ hic frēs eo mō loquēdi quo iacob dixit laban. **P**one hic corā me z frīb⁹ tuis vt h̄ infra. xxxj. ca. z certū ē q̄ erant ibi filij iacob z filij labā

Pe quoq̄ sunt generatōes ysaac. h̄ p̄r scriptura describit electōem z cōfir matōez fidelis ppli p̄ ysaac. vbi p̄mo de scribit multiplicatō plis. sc̄do p̄batō parentis. xxxvj. ca. tercio ordinatio posteritatis ca. xxxvij. Circa p̄mū p̄ describitur filioz generatio sc̄do natoz p̄uersatio ibi: q̄b⁹ adultz tercio p̄mogenitū re trāslatio ibi: **C**orrit autē iacob. circa p̄mū d̄ sic. he q̄z s̄t generatōes ysaac que sequunt̄. z patz l̄r̄v̄s̄q̄z ibi. **Q**ue p̄catulq̄z ē ysaac do minū p̄ vxore sua. **I**n hebreo h̄r̄. cōtra vxorē suā. q̄z sic hebrei dicūt z ē verisimile. ipsa Rebecca

orabat d̄m̄ ex vna pte. z ysaac ex altera vt d̄ns daret eis liberos. h̄ q̄z ysaac erat p̄fectior iō eius oīo fuit efficacior. iō sequit̄. **Q**ui exau. eū. s. ysaac. **S**ed col. i. vte. ei⁹ p̄nti. ipellebāt. n. se mutuo. z h̄ fuit signū future p̄tē tōis in̄ eos z in̄ p̄pos ab eis deriuādos idūeos. s. z iudeos. deus. n. futura oīd̄it aliq̄n verbis z aliq̄n factis: vt in ista collisioe. sicut z. s. d̄ictū ē de p̄uersioe vxoris loth. in statuā salis. xix. ca. **S**i sicz. timebat. n. de abozsa pueroz: z p̄ p̄ns de p̄ria morte. **P**errexitz rebecca vt p̄su. do. dicūt hebrei q̄ iuit ad melchisedech q̄ erat sacerdos dei excelsi. z ad heber q̄ hēbat sp̄m̄ p̄phetie. vterq̄z em̄ adhuc viuebat. q̄d p̄tz s̄i cōputent̄ anni eoz. **D**e melchisedech. n. supra d̄ictū est q̄ erat sem filius noe. de quo scribit̄. s. xj. ca. q̄ biennio p̄ diluuiū genuit arphaxat. et z postq̄z genuit arphaxat vixit q̄ngentis annis. **S**i autēz cōputent̄ anni a diluuiō vsq̄z ad natiuitatē iacob z esau. nō inueniunt̄ tot anni. a diluuiō. n. vsq̄z ad natiuitatē arphaxat fluxerūt duo anni. vt iam d̄ictū est. arphaxat autē cū ēēt. xxxv. annoz genuit sale. Saleyo cū ēēt. xxx. annoz genuit heber. z heber. xxxiij. annoz genuit phalech. z phalech. xxx. annoz genuit reu. z reu. xxxij. annoz genuit saruch. z saruch. xxx. annoz genuit nachoz. z nachoz. xxx. annoz genuit thare. z thare. lxx. annoz genuit abraā **E**t ista h̄ntur. s. xj. ca. **A**braā autē cū ēēt centū annoz genuit ysaac. vt h̄r̄. s. c. xxxj. ysaac autē erat. xl. annoz q̄n nati sunt esau z iacob. vt h̄r̄. j. eo. ca. **S**i autē p̄dicti anni a diluuiō vsq̄z ad natiuitatē iacob s̄i cōiungant̄ faciūt annos cccclij. **E**x quo p̄tz q̄ melchisedech vixit vltra. l. ānos. **D**e autē heber s̄i vixeret. p̄t̄ s̄i p̄bari. accipiēdo ex vna pte oēs annos vite ei⁹. z ex altera cōputādo annos a natiuitate heber vsq̄z ad natiuitatē iacob z esau. **D**ue autē gentes zc. i. capita duarū gentiū iudeoz z idumeoz. **E**t ma. ser. minor. hoc impletū ē tpe d̄o. q̄ facit idumeos s̄i tributarios. vt h̄r̄. ij. Reg. viij. ca. **E**t p̄fecti⁹ impletū est in xpo. cui colla gentiū z p̄ncipū terre subdita sunt. z maxime iperū romanū q̄ iudei dicūt significari p̄ esau

3 Qui p̄. egres. ē ruf. erat. iō vocat⁹ ē edom. **a** **E**t to. in mo. pel. hispidus. i. pilosus. iō d̄ictus ē seyr. i. pilosus. **b** **P**rotinus al. egrediēs zc. in signū q̄ foret eū supplā tatur⁹. **c** **I**ccirco appel. eū iacob. i. supplantatorem. **d** **S**exagenarius erat ysaac. **E**x quo p̄tz q̄ fuit cū rebecca vxore sua. xx. annis aīq̄z pareret. q̄a erat. xl. annoz q̄n accepit eā vt p̄dictū ē. z iō querit̄ hic quare nō accepit aliam sicut p̄ eius abraā accepit agar postq̄z x. ānis p̄bauerat sare sterilitatē. q̄z hoc erat ip̄s determinatū. vt d̄ictū ē. xvij. c. **H**ic autē hebi q̄ ysaac exq̄ volūtariē accelsit vt imolaret vt p̄dictū ē. xx. ca. extitit fuit p̄secrat⁹ d̄no: et nō fuit ei licitū h̄re nisi vnicā vxorem. z hoc cōsonat dicto apli Timo. dicētis. de ep̄o q̄ ē deo cōsecratus. q̄ dz eē vxoris vnius vir. **T**e

Quib⁹ adultis. hic describit̄ nate z cōuersatio cū dicit̄. **F**actus ē zc. ex quo p̄tz q̄ sua occupatō erat circa terrena. **J**acob antez vir simplex. i. sine plica dolositatis. nō autē d̄r̄ simplex p̄pter defectū industrie. **H**abitabat in tabernacul. dicunt hebrei q̄ ista tabernacula fuerūt tabernacula melchisedech vbi vigeat cult⁹ dei cū ēēt sacerdos dei excelsi z tabernaculū heber: q̄ fuit p̄pha. z docebat veniētes ad se de diuinis. ex q̄ p̄tz q̄ occupatio iacob erat p̄ncipalit̄ circa diuina. vñ dicūt hebrei q̄ ip̄e habitauit in tabernaculo heber xliij. annis. **E**t rebecca. di. iacob. cā autē erat q̄z p̄ reuelatōz diuinā h̄uerat q̄ ip̄e debebat fri suo p̄ferri vt d̄ictū est **C**orrit autē iacob pulmētū. hic p̄r describit̄ p̄mogenitū re trāslatio. cui⁹ occasio fuit p̄cupia pulmētū q̄d coxerat iacob. **D**a mibi zc. q̄z erat lentibus rufis. **Q**uia opido zc. i. valde. **Q**uā ob cām zc. ista nō fuit tota cā h̄ ps cāe. q̄z cū hac fuit alia cā q̄ p̄dicta est. **D**ede mi. p̄ge. tua. **I**d intellectū l̄re sequētis h̄ p̄ q̄rit quō iacob q̄ erat sancte vite vt p̄dictū ē: petijt sibi vendi p̄geniturā. q̄z tpe legis nature q̄ tūc currebat. p̄mogenitū erāt sacerdotes. z sacerdotiū sp̄ fuit reputatū q̄d sacrū. et iō videt̄ symoniā p̄misisse. **I**tē de iure p̄mogeniture erat q̄ haberet duplicē p̄tē in bonis paternis respectu alioz: pp̄ q̄d ioseph cui iacob dedit p̄geniturā inter alios frēs habuit duas sortes z duas tribus inter alios filios israel scz tribū ephraim z tribū manasse. **C**ū igit̄ ysaac p̄r eoz h̄ret multa bona sequit̄ etiā q̄ p̄genitura in bonis tp̄alibus multū valebat. z sic vt iacob fecisse magnā fraudem z deceptiōez in h̄ q̄z p̄ re tamodica. s. esu pulmētū acq̄sierit ab esau ius p̄geniture. **I**d p̄mū d̄m̄ q̄ ius p̄geniture erat ip̄i iacob de iure. q̄z ex d̄eterminatōe diuina vt p̄dictū ē. q̄ mior fuit p̄posit⁹ maior. pp̄ q̄d malach. j. dixit d̄ns. **J**acob dilexi esau at odio h̄ui. z apls ad Ro. ix. dic̄ q̄ h̄ d̄m̄ ē de ip̄is anteq̄z nati fuissent ex diuina electiōe. z sic p̄tz q̄ ex diuina snia debebat ip̄i iacob ius p̄geniture. z istud fuit sibi reuelatū a m̄fe. **E**sau vō defacto p̄geniturā possidebat. z iō licitū erat iacob p̄dcm̄ ius ad se retrahē caute q̄d fec̄ q̄n vidit ip̄m esau ita lassū veniētē d̄ agro q̄ tiebat mori. pp̄ q̄d tunc min⁹ app̄ciabat ius p̄geniture sic dixit

p̄m⁹ egressus ē rufus erat: **a** z tor⁹ in morē pellis hispidus: vocatūq̄z ē nomē ei⁹ **b** esau. **P**rotin⁹ alk egrediēs **c** plātā frīs tenebat manu: z **d** iccirco appellauit eū iacob **e** sexagenari⁹ erat ysaac q̄n **f** nati sunt puuli. **Q**uib⁹ **f** adultis fact⁹ ē esau vir gna **g** rus venādi z h̄ō agricola. **h** iacob at vir simplex hita **h** bat in tabernaculis: ysaac **i** amabat esau eo q̄ de vena **i** tōib⁹ illi⁹ vsceref: z rebecca **k** diligebat **J**acob. **C**orrit **k** aut iacob pulmētū: ad quē **l** cū venisset esau de agro las **l** sus ait. **D**a mibi d̄ coctiōe **m** hac rufa: q̄a opido lassus **n** sū. **Q**uā ob cāz vocatū est **n** nomen eius edom. **C**ui di **o** xit iacob. **E**t de mibi pri

simplex. i. sine plica dolositatis. nō autē d̄r̄ simplex p̄pter defectū industrie. **H**abitabat in tabernacul. dicunt hebrei q̄ ista tabernacula fuerūt tabernacula melchisedech vbi vigeat cult⁹ dei cū ēēt sacerdos dei excelsi z tabernaculū heber: q̄ fuit p̄pha. z docebat veniētes ad se de diuinis. ex q̄ p̄tz q̄ occupatio iacob erat p̄ncipalit̄ circa diuina. vñ dicūt hebrei q̄ ip̄e habitauit in tabernaculo heber xliij. annis. **E**t rebecca. di. iacob. cā autē erat q̄z p̄ reuelatōz diuinā h̄uerat q̄ ip̄e debebat fri suo p̄ferri vt d̄ictū est **C**orrit autē iacob pulmētū. hic p̄r describit̄ p̄mogenitū re trāslatio. cui⁹ occasio fuit p̄cupia pulmētū q̄d coxerat iacob. **D**a mibi zc. q̄z erat lentibus rufis. **Q**uia opido zc. i. valde. **Q**uā ob cām zc. ista nō fuit tota cā h̄ ps cāe. q̄z cū hac fuit alia cā q̄ p̄dicta est. **D**ede mi. p̄ge. tua. **I**d intellectū l̄re sequētis h̄ p̄ q̄rit quō iacob q̄ erat sancte vite vt p̄dictū ē: petijt sibi vendi p̄geniturā. q̄z tpe legis nature q̄ tūc currebat. p̄mogenitū erāt sacerdotes. z sacerdotiū sp̄ fuit reputatū q̄d sacrū. et iō videt̄ symoniā p̄misisse. **I**tē de iure p̄mogeniture erat q̄ haberet duplicē p̄tē in bonis paternis respectu alioz: pp̄ q̄d ioseph cui iacob dedit p̄geniturā inter alios frēs habuit duas sortes z duas tribus inter alios filios israel scz tribū ephraim z tribū manasse. **C**ū igit̄ ysaac p̄r eoz h̄ret multa bona sequit̄ etiā q̄ p̄genitura in bonis tp̄alibus multū valebat. z sic vt iacob fecisse magnā fraudem z deceptiōez in h̄ q̄z p̄ re tamodica. s. esu pulmētū acq̄sierit ab esau ius p̄geniture. **I**d p̄mū d̄m̄ q̄ ius p̄geniture erat ip̄i iacob de iure. q̄z ex d̄eterminatōe diuina vt p̄dictū ē. q̄ mior fuit p̄posit⁹ maior. pp̄ q̄d malach. j. dixit d̄ns. **J**acob dilexi esau at odio h̄ui. z apls ad Ro. ix. dic̄ q̄ h̄ d̄m̄ ē de ip̄is anteq̄z nati fuissent ex diuina electiōe. z sic p̄tz q̄ ex diuina snia debebat ip̄i iacob ius p̄geniture. z istud fuit sibi reuelatū a m̄fe. **E**sau vō defacto p̄geniturā possidebat. z iō licitū erat iacob p̄dcm̄ ius ad se retrahē caute q̄d fec̄ q̄n vidit ip̄m esau ita lassū veniētē d̄ agro q̄ tiebat mori. pp̄ q̄d tunc min⁹ app̄ciabat ius p̄geniture sic dixit

En morior: quid mihi pderūt primogenita. vidit etiaz cōcupiscentē z petentē pulmentū qd pauerat. z p nīs tūc vidit tps cōueniēs in quo ius primogeniture sibi debuit z p modū emptōis retrahere ad se poterat. qd z fecit. nec i hoc peccauit. qz nō intendebat emere rē sacrā s; redime- re veratōem suam.

Esau autē peccauit: nō solum pctō gule inordinate cibū ap- petendo s; etiā pctō symonte rem sacraz vendere intendēdo z sic ptz ad primuz. Ad scdm ptz ex di- ctis. qz ex quo suuz erat de iure poterat pro nihilo accipe. z iō in modico precō nulla fuit deceptio

a pre eius. verū qz nō est verisile q rem tantī valoris p tāmodico pctō vendere peteret. nec alius vellet vēdere. tō dicūt hic hebrei qz cibus iste de q hic agit nō fuit pctū emptōis p̄gēture. s; vltra pctū datū fuit a iacob p modū curialis cōsuetudinis q in translatōe rei notabilis recipi ens vltra pctū soluit vinū. p qd intelligit prandiu vnum z hoc v̄ ex lra cum d̄r. p Jurauit esau z vendidit pri- mogenita. s; quantū fuit pctū scriptura nō determinat. s; cut nec in multis alijs. q Et sic acce. pane zc. p auan- tagio vltra pctū fm cōsuetudinē vendentiū. Si autē p̄ra hoc arguat p illud qd dicit apls ad hebre. xij. Ne q̄s for- nicator aut p̄phanus q pp vnā escā vendidit primogenita. P̄d̄r dicit fm istam opinionē q ly p̄pter n̄ notat pctū quā- titatē s; solū cāz motiā. quia illa esca fuit cā motiua ad tractandū de venditōe vt dictū est. Paruipendens q primoge. vendidisset. Erat. n. fortior virib; ip̄o iacob. et intentus cautelis mūdānis p que cogitabat retinere ius primogeniture. nō obstante venditōe z iuramento.

In ca. xxv. vbi d̄r in postilla. vnde in biblijs hebraicis correctis zc.

Ad hoc autē q hoc nomē p̄cubiarū in hoc loco scri- batur diminute. nō designat q nō fuit nisi vna cō- cubina. vocabulū em̄ qd hic in hebraico ponit sp̄ significat p̄cubinas in plurali. siue scribat diminute siue integre. vt ptz sciente linguā. In ca. xxv. vbi d̄r i po- stil. Cōgregatusq; est ad pplm suū.

Ad modicū attendendū eē v̄ q de nōnullis san- ctis antiq̄ testa. cū d̄r de hac vita migrauerūt. scriptu- ra dicit ip̄os p̄gregari ad pplm suū vt hic d̄ abraā z. j. xxxv. ca. de ysaac. z Gen. penul. de iacob s̄l̄r d̄ moy- se z aaron in suis locis. nūq; tñ de aliq̄ eoz d̄r q obdor- miuit in dño. sicut de qbusdā noui testa. vt d̄ct. vij. ca. de stephano d̄r. Et cū hoc dixisset obdormiuit in dño. et sic de quibusdā alijs qd catholice veritati valde consonat. fm quā antiqui iusti aū passionē xp̄i decedētes in hoc dī scernebant ab iniustis. qz iusti p̄gregabant ad pplm suū. s. ad lymbū sanctorū. nō tñ dormiebant in dño: cui? facie nōdū fruebant. de iniustis v̄o d̄r. Peribit aia eius zc. vt supradictū ē. z iam in multis locis. qz tali cōgregatōe ca- rebant. de iustis v̄o post passionē xp̄i decedētib; p̄prie di- cit: Dormierūt in dño zc. qz p̄ hanc vitā in dño p beatāz fruitōem requiescūt. In eo. ca. xxv. vbi d̄r in postil.

In hebreo autē nō d̄r moriū ē s; trāsijt zc.

In hebreo in hoc loco nō d̄r trāsijt s; deficiēs mor- tuus ē. z ex hac secūda pticula dat̄ intelligi q i grā decessit. put dictū fuit i additōe imediate p̄cedētī.

In eo. ca. vbi in postil. d̄r Perrexitq; vt cōsulet̄ domi- num zc.

Quidā expozitores hebreoz dicit z est magis p̄o- nū lre. q nō iuit ad aliquē p̄phetam. s; ad aliquem locū deuotū z secretū. in quo quierius oraret deuz cui cōsonat glo. n̄ra. z etiā verbū qd hic ponit in hebreo

vbi d̄r. Et cōsuleret dñm zc. idē. n. verbū ponit hic z in ps. vbi d̄r. Exsui dñm zc. qd nō significat p̄sultatōz tñ s; etiā orōnez: vñ sequit̄. Qui r̄ndens ait: due gentes zc. ip̄e. n. deus quē exq̄suerat p orōnē r̄ndit ei p angelū vel occultā inspiratōem. nec mirū cum aga r egyptia z ancil- la sare p̄pheticas reuelatōes habuit p angelos. vt. s. cap. xvi. z. xxi. In eo. ca. xxv. vbi d̄r in postil. Due gētes in vtero duo sunt.

Admanū impertū iudei asserūt esse vnū z idem cū regno xp̄i seu eccie. qd tñ manifeste est falsuz z ab eis miraculose fictū. vt ex hoc credat̄ q quarta be- stia in reuelatōe danielis p̄tenta accipiat p regno xp̄i. et sic expectet destructio eius fienda p messīā suū. quē ina- niter expectant. Falsitas autē hui; fictōis ptz in additōe sup Dan. ca. supradicta. Scdm tñ catholicā veritatē tpe legis ante aduentū xp̄i p esau intelligit̄ gens quā p̄paga- uit esau put glo. in hoc loco testat̄. sicut p iacob intelligi- tur gens ab ip̄o iacob fm carnē descēdēs. s; post xp̄i pas- sionē ppl̄s eccie p iacob intelligit̄. z plebs iudeoz p esau. Vñ maior tpe. s. plebs synagoge seruit minor. s. populo xp̄iano. put in alia glo. in hoc loco h̄r. Autēz plebs xp̄iano. nuncupet̄ noīe iacob vel israel. satis est cōsonū rōni. cū ip̄i iacob seu israel succedat in fide. que eadez est antiquoz z modernoz. S; que sit rō quare plebs iude- oz intelligat̄ p esau cū ab ip̄o nō descēdant fm carnem. nec ei succedat in fide. in lib; olab die p̄phete q de idume- is principaliter tractat dño p̄cedente oñdetur.

In eo. ca. xxv. vbi dicit̄ in postil. Ad intellectuz lre se- quentis.

Obia hic mota a postil. aliter p̄nt solui. z forte ma- gis ad p̄positū. ad qd sciendū q cū historie ve. test. figuratiue fuerint: oia. n. in figura cōtingebāt illis. vt. j. Corinth. x. fiebat tñ hoc duobus modis. Primo. s. q cū illud qd fm historia d̄tingebat tradebat̄ in scriptu- ra iuxta lram ad aliquā doctrinā exemplarē inde sumē- dā. lz vltērius aliquid aliud p̄figuraret̄ in melius. sic ptz de imolatōe ysaac. s. xxi. ca. que quidē imolatio fm lraz fuit virtuosa z valde exemplaris. cū p eā ad lraz insinua- tur excellēta obediētē z timoris dei in ip̄o abraā que ce- dit in exemplū salutiferū alioz. lz passio xp̄i p eā figura- ta eēt longemeliōz. z in talib; historijs p̄rer rōnē figurālē req̄renda ē rō lralis. Secūdo v̄o mō illa q fm historiam p̄tingebāt tradunt̄ in scriptura solū ad figurandū futura sicut cū Esa. xx. ca. legit̄ de Esaie q incedebat trib; annis nudus z discalciat̄. vt p̄figuraret ruinā egyptioz z ethy- opū futurā. S̄l̄r d̄see. j. legit̄. q p̄pha accepit vxorē for- nicariā. z fecit filios fornicationū. vt p̄figuraret q tra for- nicatura eēt a dño. z in talibus historijs tota rō historie accipit̄ a re figurata. nec optz querere aliā rōnē lralem. si- nis. n. totalis taliū historiāz ē nō id qd sunt s; id qd figu- rant. Ad autē eoz que sunt ad finē fm p̄m assumen- da est ab ip̄o fine. nō. n. querendū ē an honeste se habue- rit Esa. nudis pedib; longis p̄ibus incedēdo. aut si licite se habuerit oīes filios fornicationūz faciendo. qz illa iussu diuino fuerunt facta solū ad figurandū. vñ in p̄posi- to si gesta iacob cū esau in suis p̄mordijs attendant̄. ma- nifestū ē q fuerūt instinctu diuino facta solū ad figuran- dū. q. n. collidebāt in vtero m̄ris punli. nō fuit fm natu- rā intētū. nec in scriptura narratū ad hoc. vt inde aliqua doctrina exemplaris sumeret̄ s; solū diuino instinctu fa- ctū fuit. z in scriptura traditū ad figurandū q due gētes seu duo ppli diuiderent̄. vt ptz p diuinā declaratōem ibi factā. S̄l̄r q̄ minor frater egrediēs ex vtero plantā fr̄is maioris teneret in manu. solū fuit factū z i scriptura nar- ratū. vt figuraret q iacob supplantatur̄ erat fr̄is p̄matū. vñ gesta isto. fr̄atū adinuicē sic cū eēt in vtero. z cum ex vtero egredierent̄ fuerūt facta z in scripturis tradita vt figuratiua tñ. nō aut vt exemplaria vt iam dictū est. Si militer tenendū est de quibusdā que cōtingerūt in eoz cō- uersatōe adinuicē. tam in emptōe primogeniture q̄ in re- ceptōe benedictōis. s. q ad figurandū tñ dño disponente

cōtingerūt & scripta fuerāt. & tō nō est in istis querēda alia rō l'fals. v'puta quō iacob petebat sibi vendi p'mogeniturā. cū reputaret quid sacrū & h'mōi que in postil. q'ru'f. nā iste historie h'nt rōnes figurales solū non l'fales. vt dicitur est de p'dictis historijs Esale & osee. vñ ex hoc ipō q' facta iacob fm se p'siderata in hoc loco vident eē dolosa. & iniusta. sumit rō q' fuerūt facta nō pp se h' ad figurandū q' hoc ē qd dicit glo. in hoc ca. sup illd vrbū. Erat iacob vir simplex &c. Erat iacob sine dolo h'itās i domo vt magna sit qd. quō p' doliū accepit b'ndictōz q' erat sine dolo. h' ad figurandū aliqd magnū hec scriptura p'misit. hec in glo. Que at iste historie figurassent. tradūt doctores spāliter i' in li. erby. vbi d' q' esau p'mogenita sua pp escāz fratri suo minoi vendidit. ac postmodū paterna benedictōe sibi p'missa puatus est. signat eundē pplm israeliticū q' a deo vt liber Exodus narrat p'mogenitus fili' nuncupatus ē. qz etiā pp p'ntis seculi lucra nō solū p'matus sui honorē amisit. verū etiā & regni celestis p'miū p'patus adipisci nō meruerit. d'no quodāmodō exp'obrate cū dicit. Misere' a vobis regnū dei & dabit' genti facietū volūtātē eius &c. hec i' in li. Si autē p' hoc dicat q' hec expō i' in li. & alie similes que in hoc loco tradunt a doctorib' sunt allegorice nō autē l'fales. & tō nō faciūt ad p'positū. nā i hac postil. p'ncipaliter agit de sensu l'fali. Dicendū q' verū est q' sensus l'falis p'ntis historie ē. cū l'fa simpliciter exponit. quī p'prie dicit sensus historicus. expō autē i' in li. supradicta est redditua cause ipius sensus l'falis. & sic p'inet manifeste ad sensum l'falē. qui p' eam elucidat fm aug. in li. de v'f. cre. put largius fuit oñsum supra in additōe sup. plogū. ar. iij. & q' ca q' hic tradunt in hystoria solū fuerūt facta ad figurandū vt dicitur ē. iccirco nō ē ibi alta rō p'ter figurale querēda. vñ fm san. tho. in p'ma scde. q. c. ij. ar. ij. in r'f'ōe ad scdm ar. d. q' si cerimōialia p'cepta ve. le. eēt data ad figurandū futura. nō h'ent aliā cām seu rōnē p'ter figurale. S' forte diceret q' p'dicta eē p'ntiam apli q' p'phanum esau vocat ex hoc qd p'p'riā escā vendidit p'mogenita. ad hebre. xij. Ex q' p' q' esau vitupand' fuit illā ven ditor' qd nō videt rōnabile fm hanc expōnē. nā sicut iacob excusat a dolo & h'mōi. ex hoc q' ista faciebāt instinctu diuino ad figurandū. eo nō videt excusandus esau de v'f'itōe stulta seu p'phana quā fecit. eo q' venditio sua etiā erat figuratiua. Ad hoc dōm q' venditio esau etiā si fuerit figuratiua: p'cessit tñ ex praua intentōe. s. ex p'emptu doni spūalis diuini. s. p'mogeniture qd donum habuit a deo in sua natiuitate. & hoc insinuat cū sequit'. **¶** Vbi p'nt pendēs. i. p'tēns q' p'mogenita v'f'ididisset. ex q' act' ei' reddidit viciosus & vitupand'. Emptōz autē p'mogeniture ab ipō iacob. p'sumēdū ē nō eē factā ex praua intentōe. s' potius instinctu diuino. deus. n. ipm p'legerat adhuc in vtero exūtē. vt p'z ex hoc qd supra d'. Maior seruiet minor. s' ex hoc qd d' Malach. j. Iacob dilexi. Esau v'f' odio habui. vñ in emēdo p'mogeniturā etiāz excusabat. eo q' v'f'atōz suā redimebat. **¶** In eo. ca. xxv. vbi d' in postil. Si autē p' hoc &c.

¶ Additio. vij. Illa escā nō fuit in p'cij quātitatē h' solū cā mortua ad tractandū de venditōe. & fuit inter illos alia quātitas cōueniens in p'cij. vt postil. v'f' d'icere. tūc nō est d'icēdus p'phanus esau pp illā escā quā accepit cuz sepe p'ingit etiā inter viros p'udētes. q' ex aliqua modī ca cā introductua incipiūt tractare magnos tractat'. vñ verba apli intelligēda sunt. put sonāt & dicitis sanctor' in hoc loco p'sonāt. **¶** Replica correctorij p' Burg.

¶ In ca. xxv. Bur. multa tangit. quedā cōsona. q'daz dissōna. nō tñ p' oia ponderosa nec p'tractatōne digna vsq' ad locū illū vbi postil. d'isputat d' emptōe & p'ctib' inter iacob & esau. vbi bur. rephēdit postil. volēs melius soluere dubia mota. d. finalit'. q' in p'posito nō est querēda rō l'falis. qz rōnes oim dubioz hic motoz tñ figurales sunt. & ponit exemplū de esau & osee. vide qz d' gressio ē longa. h' pensatis his q' bur. ponit in r'f'ione ad septimū argumentū sui plogi. app'arebit cū frustra labo

rasse in p'posito. sibi. n. expōnes dcm. b. Greg. in mo'. v'f'ez cū ordo historie deficit. sese nobis intellect' mystic' q' ap' tis iam forib' oñdit. P'icit bur. q' historia deficere fm significatōem vocū cōtingit multipliciter in pabollicis locutōibus sicut cū d' de dei digito: brachio. & ceteris q' in deo nō sunt. put terminat cōiter significat. Itē qñ significatio vocū nō inducit in fide & morib' aliquā vtilitatem neq' honestatē cōuersatōis hūane. s' spēm malij sic inq't. Deficiente historia recurrēdū est ad sensuz spūalē. q' tūc p' l'fali accipi d'z. Ad idē ē. b. aug. xj. sup gen. in princ. d'. Si in verbis dei vel cuiuscūq' p'sone in officij p'pheticū assumpte d' aliqd qd nō nisi absurde ad l'fam pot' intell' gi. p'culdubio figuratiue eē dicitū ob aliā significatōz accipi d'z. hec aug. dans intelligere q' vbi nō est irrōnabile: nec absurdū. p'rimū oim inuitēdū ē l'fe ante recursuz ad allegoriā. vt dicit idē. b. aug. s. sup gen. in pn. Nūc autē in sancto iacob de quo sermo. nihil ē absurdū nec irrōnabile. imo si alicui posset videri qd illicitū cōmissum in sancto. postil. p' dubioz motoz solutōem ad intētiōes scōz doctoz elucidat & absoluit. Nō igit' hic passus ē solū figuralis. vt vult bur. s' etiā doctrinalis. docemur. n. donū dei dispōne collatū nobis vel p'missum negligere nō deberi: s' oī conatu ad ipm tendere. & habito bñ v'f'. sicut iacob p'mogeniturā ad quā p' deū p'destinat' & elect' fuit anteq' natus ē. vt p'z Malach. j. & ad Ro. ix. S'it' & d' benedictōe p'ris eadē rōne sibi debita dōm ē. & mix' q' bur. dicit ea figuralia tñ. cū etiā in eadē sua digressione dicat supplantatōz qua iacob esau supplantauit eē figuratā. i eo q' in vtero egrediēs plantā esau manu tenebat. nō igit' h' facta iacob s'it' tñ vt dicit figuralia s' etiā figurata. vt ipse subdit sibi ipi p'dicens. qd etiā ex suis exēplis patere pot'. Ad dicit. n. factū abrae in imolatōe ysaac. d'icēs illd l'f'aliter eē intelligēdū de cōmēdatōe ei' obediētē. & doctrinaliter de imitatōe eiusdē. adducit deinde factū Esale quō nudus incessit. qd dicit tñ eē figurale cū tñ sit factū obie vt dicit. b. hiero. & ponit in glo. o. z. mira inq't obia p'pbe solo cilio inducāt vir nobilissim'. cui' filiā vt tradūt hebrei: manasses rex accepit vxorē. nō tñ erubuit nudus urcedere. nil honestius iudicans q' p'ceptis diuis obedire. ex q'bus p'z q' vbi facta p'cedūt ex diuis p'ceptis & instinctib' nō eē solū figuralia s' etiā cōmēdabilia & doctrinalia. & sicut ex medio bur. oñdit factū abrae nō solū figurale. s' etiā doctrinale. ita ex aucte. b. hiero. idem mediū ponētis in facto esale rō deducit p' burg. S'it' pot' d'ici de scōo exēplo p' burg. adducto de osee facietē filios fornicationū. q' qz p'ceptū dei fuit obie debite bonū excusat siqd absurde sonare v'f'. sic & in facto abrae. Quid. n. absurdius & magis horredū q' occidere xp'iū filiū. s' sicut ei' obia factū reddit laudabile & doctrinale. ita & alioz p' burg. adductoz. p'z igit' quō se declarādo snias inuoluit. Reuera sicut bur. dicit facta iacob de q' b' ē sermo fm se cōsiderata videri dolosa & iniusta. ita debuit dicere de facto abrae fm se cōsiderata. v'f'ez occisione filij: s' vbi accessit dei mā datū horredū fm se & nāliter scām ē nedū licitū s' cōmendabile. ita in factis iacob vbi accessit diuin' instinctus factus & iacob & rebecca m'ri sue fm doctoz scōz p'ntiam. i. mo & ysaac sensu instinctu eūdē. vt dicit. b. aug. xvj. de ci. dei ca. xxxvij. cū inq't. ysaac vñ p' alio b'ndixisse. nō se fore deceptū cōquest' ē. s' p'festum reuelato sibi magno mysterio in corde deuitat indignatōem & benedictōem p'firmat. hec aug. Quibus instinctib' & reuelatōib' diuinis id qd fm se v'f' dolosum. efficit laudabile. nec burg. p'bat suā p'positū p' glo. Illa. n. mouēdo qōnē soluit p' figuratiōe h' nō addit tñ. q' excludere velt' sensum verū l'falez. put bur. facit. sed qd adducit i' in li. est verū q' ē allegoria. s' nō excludēs l'falē sensum p'rimū. **¶** Aut addit expōnē i' in li. eē cause redditua. nō videt verū. nā si recte pensetur verba i' in li. non exponit vt reddat cām. s' p' allegoriā ostendit pntem l'fam allegorie sue fore figurā. & sic expōsitio est potius declaratiua effectus q' redditua cause. p' p'ntis non p'inet ad sensum l'falem sed allegoricum. Nec

pōt burg. pbare intentū p sanctū tho. p se allegatū. qz pcedit p hypothesim q nō pcedit. ex hypotesi. n. falsa nō ē incōueniēs multa sequi incōuenientia. vt si celū caderet vel a sinu hēret pēnas. ita supponit sanctū tho. vt p3. Dū post totā digressionē bur. veritate pcellēte arguit ptra se z bene. h. non soluit

sufficiēter argumētū suū. qz sicut i his p iacob z esau gestū Esau ad lram ppter cōtēptū ē rēphensibilis. vt arguit bur. ita iacob ppter obedientiā ad diuinōs instinctus laudabilis est. put etiā burg. rōne z veritate cōpulsus fatef. qn in fine digressionis etiā d. bis vlt postillatoris q pus improbanit. Et. b. aug. iij. de doctrina xpiana dicit ad ppositūz in pceptis dei q bonuz iubēt. z malū verāt nulla figuratiua locutio ē. h. vbi picipit qd malū videt figurā necessaria ē. cum igitur occisio filij abraē mādata mala videat. imo sit fin se cōsiderata. igr figuratiua locutio ē. intellige hic sic alibi. q sit figuratiua p allegoriā. lrali tam sensu de pceptoruz mā z obediētia semper saluo. vt cōmēdabili z imitabili intercedēte diuio pcepto z excusante. z nō als. vt vult. b. aug. vbi supra.

In eo. ca. vbi postil. dicit esau iuxta dcm apli pphanū pp vnā escā. vt ly pp nō notat pciū vel pciū quātitatez. h. solū cām motiua. Cui pū dicit bur. asserēt q ex causa motiua nō debuit dici pphanus. excludēs q dcm apli intelligi debeat put sonat ex dictis scōz. Rūdeo q q mgr in glo. sup illo verbo apli. sanctorū dicta recolligēs dicit. Esau pphanus dī a pcul z phano: qz pp escā vilē se fecit. pcul a dei cultu q pncipaliter ad sacerdotiū pnter. qd vsq ad tpa aaron fuit annexū pgeniture quā ipse esau p uipēdebat. vendēs p̄mogenita sua nō p vna esca tāq p p̄cio h pp vnā escā q cā motiue fuit ad cōtractū faciēdū: z sic v̄ postil. iuxta verba apli z dicta scōz multuz pprie loqui. qz p ly ppter nō expmif pprie p̄ciū rei venalis. h p ly. p. int p̄bentes em pprie dicit: p quāto dabis: z r̄ndet p tanto p̄cio. h cū dī pp quidvis emere vel v̄dere. r̄ndetur pprie pp vtilitatē vel necessitatē que ē pprie cā motiua. et nō p̄ciū vel eius quātitatis exp̄ssua.

Capitulū. xxvj. **R**ta aut fame. Descripra generatōe. plis. h p̄r describit pbatō p̄ris. z p respectu gētis aliene. secundo respectu familie pprie in fine h̄ca. Esau v̄o. Ad huc p̄ pbat in aduersis. scdo i p̄p̄is ibi: **F**eruit at ysaac Adhuc p̄ pbat in euentu famis. scdo ex metu pprie vxoris ibi: **Q**ui cū interrogaret. Circa primū p̄siderandū q ysaac hēbat magnā familiā z pecora. z iō ex fame orta iminebat sibi periculū nisi trāfferet se ad regionē abundantē. cuiusmodi tūc erat terra egypti. z iō voluit se trāfferre ibi. verūtū qz deus sibi inhibuit p̄sicens de eo z volens sibi obedire in terra intermedia remāsit. z p̄z l̄ra vsq ibi. **B**enedicent in semī. zc. Qd exponit hebrei

Rta aut fa. Ca. xxvj. **Q**me sup terrā p eā sterilitatē q acciderat in dieb abraā: abijt ysaac ad abimelech regē palestinarū in gerara. Apparuitq ei dñs z ait. **N**e descēdas in egyptū h q̄sce i fra quā dixerō tibi et pegrinare in ea: eroq tecū z b̄ndicā tibi. **T**ibi. n. z semī tuo dabo vniuersas regiōes has cōplens iuramētū qd sponpondi abraā p̄ri tuo z multiplicabo semē tuū sic stellas celi. **B**aboz posteris tuis vniuersas regiones has: z b̄ndicēt i semie tuo oēs gētes terre. eo q obdierit abraā voci mee: z custodierit p̄cepta z mādata mea: z ceremonias legesq̄ serauerit. **M**āsit itaq̄ ysaac in geraris. **Q**ui cū interrogaret a viris loci illius: sup vxore sua r̄ndit. soroz

mea ē. **T**imuerat. n. p̄fiteri q sibi eēt sociata coniugio reputās ne forte inficerent eum pp illi pulcritudinē. **C**ūq̄ trāsissent dies plurimi z ibidē moraret. p̄spiciēs abimelech rex palestinoz p fenestrā: vidit eū iocantē cū rebecca vxore sua z accersito eo ait. p̄spiciū mē q vxor tua sit cur mēt̄es eā sorozē tuā eē. **R**ndit timui ne morerer pp eā. dicitq̄ abimelech. **Q**uare i posuisti nobis. potuit colore q̄spia de pplo cū vxore tua: z induxeras sup nos grāde pctm. p̄cepitq̄ omī pplo dicēs. **Q**ui tetigerit hoīs h̄ vxorē: morte moriet. **S**euit aut ysaac in fra illa: z inuenit in ip̄o anno centuplū. **B**enedixitq̄ ei: deus z locupletatus ē homo: z ibat proficiscens atq̄ succrescēs donec magn

ris. qz tota palestina p̄inet. i. terminos terre p̄missionis. **Q**ui cū interrogaret. hic p̄nter ponit pbatō ysaac in metu rōne vxoris celans prudēter veritatē. absq̄ tñ falsitate dicēs eā sorozē suā eē. z eodē mō exponat sicut dcm p̄ris sui de fara. vt supradictū ē. xx. ca. **C**ūq̄ p̄trās. dī es zc. ex hoc v̄ q se habuit ad vxorē sic ad sorozē cōtinēdo ab ea. quousq̄ exptus fuit q pp eius pulcritudinē nō molestābat eā. z tūc rediit ad exercendū actū cōiugalem iō sequit. **P**rospiciēs rex zc. i. reddēt dēbitū vxori. dicitio. n. hebraica que hic ponit equiuoca est ad ludū z ad coitū. vt supradictū est. xxj. ca. **E**t q hic debeat capi in secundo sensu. v̄ q illud qd subdit. **P**rospiciū est q vxor tua sit. alij v̄o dicunt q vidit eum amplectantē vel osculantez rebeccam quod non faciebant viri nisi cum vxoribus pprijs. **C**ur mentitus zc. nō est mēt̄itus. quia de cognatōe sua erat. vt p̄z ex p̄dictis de patre suo. **Q**uare imposuisti nobis. **I**mponere i vna significatione idem est q decipere. z tunc cōstruit cum dativo. z sic accipit hic. z eius supinū est impositū. sed alij q̄ syncopaf. z dicit̄ impositū. z inde dicit̄ impositoz. i. deceptor. cetera patent. **S**euit autem ysaac. hic pbat̄ur tempe p̄speritatis. quia ex hoc inuidiam insurgentes contra eum z iniuriā patienter tolerauit. z pater l̄ra ex p̄ris paucis verbis. **E**t inuenit zc. ad ostendendū q fuit ex speciali dono dei. quia ille annus nō fuit fertilis. ad qd denotandū signāter dicit̄ in ip̄o anno. recede a nobis qm̄ potēt̄oz nostri factus es. ac si dī. si tu rebellares tu posses a nobis auferre ciuitatē. vel si venirēt aduersarij posses te illis cōiungere z tradere eis ciuitatē z terrā hoc tñ dicebat motus spū inuidie. quo nō poterat eius p̄speritatem tamcelerem videre.

io in p̄missione sibi facta sit memoria d̄ iusticia ip̄ius abrae **E**t custo. zc. ista sunt q̄ sunt de dicta mine rōnis recte. et seruanda etiā si nulla lex eēt de hoc posita. sic reddere depositū ip̄i deponēt̄i z silia. **E**t ceremonias. ista sunt q̄ p̄ntent ad modum colēdi dei. **L**e gesq̄ serauerit. ista sunt que nō obligāt nisi qz sunt a deo v̄ hoie instituta vel p̄cepta. z ex istis p̄z q̄ an legē moȳsi datā plura fuerūt ob̄uata de illis q̄ tēpe moȳsi fuerūt scripta. **M**āsit itaq̄ zc. ex p̄cepto diuio. noluit em q descendere in egyptū. **C**ām aut h̄ dicit̄ hebrei: qz ysaac vt. s. dcm ē. xxij. ca. fuerat dño cōsecrat̄ q̄ fuerat oblat̄ in mōte. z iō nō erat decēs q̄ ext̄ret terrā p̄missiōis. z iō remāsit in gera

Genesis

Et ille discedens, nolens descendere. **U**t veniret et, elongans se a civitate, sequitur. **F**oderuntque i torrete, torrens enim est aqua currens ex descensu pluviarum, vel resolutione nivium quam non continuat, et ideo foderunt ibi ut aqua ex pluvijs descendente ibi retineretur ad servandum tpe siccitatis.

Reppererunt aquam viam, id est, quod melius in tenderent a principio fontionis. **A**scendit autem et, ubi manserat per suum, ut habetur, xxj. ca. **U**bi apparuit ei dominus ad confortandum eum de iniurijs sibi illatis. **N**oli timere, ad prelegendum te. **B**enedicam tibi in terra libris bonis et spualibus multiplicando. **I**taque edificavit ibi altare, ad reddendum gratias domino de sua solatioe et pmissione. **A**d quem locum et, habebat de mansuetudine et fidelitate, quia propter iniurias sibi illatas non dimisit curam iniuriarum sibi amicitie fedus inire.

Abimelech et, p. q. fm translatione nostram ochozath est h. proprium nomen unius hominis. **H**ebrei autem dicunt quod est nomen coe et significat congregationem, unde lra eoz est h. **A**bimelech et congregatio amicorum eius, quia adduxerat secum aliquos de amicis suis in. **Q**uid venisti ad me et, licet ysaac non intenderet fedus renuere, tamen voluit iniurias sibi factam eis ostendere. **Q**uis ruderunt et, p. h. q. tanto te multiplicavit in bonis. **I**neamus fedus et, nec pro te ipsum inferendo, nec nostros aduersarios adiuvando. **S**icut et nos et, in hoc respondet ad hoc quod dixerat isaac.

Quid venistis ad me hominem quem odistis et expulistis, ac si diceret, licet emiserim te de civitate, tamen nihil abstulim a te nec aliud nocuum intulimus tibi.

Fecit ergo eis conuiuium, curialiter recipiendo eos. **S**urgentes mane iurauerunt, scilicet, salua ieiuna, propter reuerentiam iuramenti.

Ecce autem et, preceperat enim eis ante iuramentum fodere puteum, h. annuclauerunt ei pro iuramentum scilicet de aqua in terra.

Et nomen et, prius erat ei impositum, h. tunc fuit iterum de nouo confirmatum, ad cuius intellectum considerandum quod beer in hebreo idem est quod puteus, sebee autem significat septem, et iuramentum et societatem, et ex istis tribus significationibus locum ille ubi erat puteus vocatus est bersabee, primo propter septem agnas quas ibi stetit abraham, ut habetur, xxj. ca. Item

vehementer effectus est habuitque possessiones ouium et armentorum et familie plurimum.

Ubi iudices ei palestini omnes puteos quos foderat serui patris illius abraham illo tempore obstruxerunt implentes humo intum ut ipse abimelech diceret ad ysaac. **R**ecede a nobis quoniam potentior nobis factus es valde. **E**t ille discedens ut veniret ad torrentes gerare, habitaretque ibi rursum fodit alios puteos quos foderat serui patris sui abraham et quos illo mortuo obstruxerunt philistinim.

Appellavitque eos eisdem nominibus quibus ante vocauerat. **F**oderuntque in torrete et reppererunt aquam viam. **S**ed et ibi iurgium fuit pastorum gerare aduersus pastores ysaac dicentium. **N**ra est aqua. **Q**uod obre nomen putei ex eo quod acciderat vocavit calumnia. **F**oderunt autem et alium et pro illo quod rixati sunt, appellavitque eum inimicitias.

Profectus inde fodit alium puteum pro quo non contenderunt. **I**taque vocavit nomen eius latitudo dicens. **N**unc dilatauit nos dominus, et fecit crescere super terram. **A**scendit autem ysaac ex illo loco in bersabee ubi apparuit ei dominus in ipsa nocte dicens. **E**go sum deus abraham patris tui.

Noli timere quia ego tecum sum. **B**enedicam tibi et multiplicabo semem tuum. **P**ropter seruum meum abraham. **I**taque edificavit ibi altare domino, et inuocato nomine domini extedit tabernaculum precepitque seruis suis ut foderent puteum.

Ad quem locum cum venisset de geraris: abimelech et ochozath amici illius et phicol dux militum locutus est ysaac. **Q**uid venisti ad me hominem quem odistis et expulistis a vobis. **Q**ui responderunt: vidimus te cum esse dominum et idcirco nos diximus. **S**it iuramentum inter nos: et ineamus fedus: ut non facias nobis quicquam mali: sicut et nos nihil tuorum attigimus: nec fecimus quod te lederet: sed cum pace dimisimus auctum benedictione domini. **F**ecit ergo eis conuiuium. **E**t post cibum et potum surgentes mane iurauerunt sibi mutuo dimisitque eos ysaac pacifice in locum suum. **E**cce autem venerunt in ipso die serui ysaac: annunciantes ei de puteo quem foderant atque dicentes. **I**nuenimus aquas, unde appellavit eum abundantiam et nomen vrbis impositum est bersabee, usque in presentem diem. **E**sau vero quod dragenarius duxit uxores duas iudith filiam beeri ethei: basemath filiam elon eiusdem loci: que ambe offenderunt animum ysaac et rebecca.

Dat rationem reddite tpe predicti iuramenti, ibi enim dictum fuit abraham eo quod obedisti voci meo. **T**ercio quia habetur dicitur. **E**t benedixit in te et in semine tuo sicut dixerat ca. xij. h. dixit. **B**enedixit in semine tuo, sicut in ca. xxij. et in alijs auctibus eisdem corruentibus putandum fuit in additioe, scilicet, eodem, xxij. ca. unde habetur non habet locum expositione hebreorum, ut largitus fuit expositionem in additione predicta.

In eodem ca. xxvj. ubi dicitur in postil. **V**idit eum iocantem cum rebecca. **A**dditio. ij.

In hoc loco in hebraico ponitur hec dictio messabeth oino sicut illi que posita fuit, scilicet, ca. xxj. cum dicitur ysaac age refertur que dicitur h. beat pla significata, significat enim risum, gaudium, et ludum, sicut et derisionem, nunquam tamen significat eum, ut in additioe scilicet, predicto ca. fuit dictum, unde translatio nostra bene habet que dicitur. **V**idit eum iocantem et dicitur exponi put in postil.

propter iuramentum quod factum est ibi iterum et abimelech. **I**tem propter hoc quod ysaac vocavit illum puteum abundantiam ut hic habetur, quod sonat idem quod satietas, et si contra hoc arguatur quod non videtur esse idem pure h. de nouo factus, et quod fuerat tempore abraham. **P**rimo quod in quoque sic habetur in h. ca. palestini obstruxerunt puteos quos foderat abraham implentes eos terra, et ysaac iterum fodit eos, et iste fuit unus ex eis. **E**sau vero habetur pbatur patientia ysaac respectu proprie familie in hoc quod esau absque consilio patris et matris accepit duas uxores de genere ethioz que offenderunt animos ysaac et rebecca.

In ca. xxvj. ubi dicitur in postil. **B**enedicetur in semine tuo omnes gentes terre. **A**ddi. j.

In h. loco ubi dicitur. **B**enedicetur in semine tuo ponitur in hebraico verbum benedictionis omnino simile illi quod ponitur scilicet, ca. xxij. quod quidem verbum fin hebraicam veritatem intellectum significat, quod ille in quo alij benedictur sit causa principalis effectiva illius benedictionis quod nulli pure creature pertinet, prout ibi fuit expressum, et ideo nullo modo potest intelligi de christo.

Et quod h. promissio sit omnino promissio nisi fecerit abraham in imolatione ysaac scilicet, xxij. ca. et in ea fundetur insinuat in tribus, scilicet, cum promittit intentionem promissum iuramentum, scilicet, tpe imolationis et h. cum dicitur. **C**onpletes iuramentum quod spondisti abraham patri tuo, et. **S**ecundo quia cum reddidit rationem huius magni promissum sibi dicit, eo quod obedierit abraham voci mee, quod omnino conuertitur

dat rationem reddite tpe predicti iuramenti, ibi enim dictum fuit abraham eo quod obedisti voci meo. **T**ercio quia habetur dicitur. **E**t benedixit in te et in semine tuo sicut dixerat ca. xij. h. dixit. **B**enedixit in semine tuo, sicut in ca. xxij. et in alijs auctibus eisdem corruentibus putandum fuit in additioe, scilicet, eodem, xxij. ca. unde habetur non habet locum expositione hebreorum, ut largitus fuit expositionem in additione predicta.

In eodem ca. xxvj. ubi dicitur in postil. **V**idit eum iocantem cum rebecca. **A**dditio. ij.

In hoc loco in hebraico ponitur hec dictio messabeth oino sicut illi que posita fuit, scilicet, ca. xxj. cum dicitur ysaac age refertur que dicitur h. beat pla significata, significat enim risum, gaudium, et ludum, sicut et derisionem, nunquam tamen significat eum, ut in additioe scilicet, predicto ca. fuit dictum, unde translatio nostra bene habet que dicitur. **V**idit eum iocantem et dicitur exponi put in postil.

In hoc loco in hebraico ponitur hec dictio messabeth oino sicut illi que posita fuit, scilicet, ca. xxj. cum dicitur ysaac age refertur que dicitur h. beat pla significata, significat enim risum, gaudium, et ludum, sicut et derisionem, nunquam tamen significat eum, ut in additioe scilicet, predicto ca. fuit dictum, unde translatio nostra bene habet que dicitur. **V**idit eum iocantem et dicitur exponi put in postil.

In hoc loco in hebraico ponitur hec dictio messabeth oino sicut illi que posita fuit, scilicet, ca. xxj. cum dicitur ysaac age refertur que dicitur h. beat pla significata, significat enim risum, gaudium, et ludum, sicut et derisionem, nunquam tamen significat eum, ut in additioe scilicet, predicto ca. fuit dictum, unde translatio nostra bene habet que dicitur. **V**idit eum iocantem et dicitur exponi put in postil.

la in secunda expositione.

Cap. xxvij.

Enuit at ysaac. Sic p̄r describit ordinatio sue posteritatis p̄ponēdo unū alteri. et q̄ h̄ fiebat p̄ b̄ndictionē idō dispositio ad b̄ndictionē p̄ describit. sc̄do forma b̄ndictōis s̄biungit: ibi. Statimq̄ vt sensit. Dispositio at p̄ ista tria declarā. p̄ p̄is exp̄sionē. sc̄do p̄ m̄ris reuelationē: ibi. Q̄d cuz audisset rebecca tercio p̄ filij p̄patōez ibi. Abijt et attulit. Circa primū dicit

Enuit at ysaac approp inq̄bat. n. ter min⁹ vite sue et iō tē pus erat ordinādi d̄ sua posteritate. b

Sume arma tua et. q̄ fili⁹ recipiēs b̄ndictionē dēbat pus patri facē obsequium et fuisse i mēsa. et p̄ lra

Quōd cū audisset rebecca. h̄ p̄r describitur dispō Jacob ad b̄ndictōez p̄ reuelatiōnē m̄ris reuelantis ip̄i iacob v̄ba patris vt b̄ndictio illa ad iacob trāfferet q̄ sc̄ebat q̄ ei debebat. vt supradc̄m est. xxv. c.

Et p̄gens ad grege q̄ erat sat̄ p̄pe. et inde poterat h̄re cibū an̄ reditum esau.

Mosti q̄ frat̄ rē. i. p̄ totū corp⁹ ad modū pell̄ hispid⁹. vt. s̄ dcm̄ ē. xxv. c. et iō p̄ h̄ timebat dephendī a p̄re. et sic maledict.

In me sit ista maledictio fili mi. i. nūq̄ accidat h̄. confidebat em̄ q̄ de⁹ alit̄ disponeret. vt v̄bū suū adimpleret. g

Abijt et attulit. Sic p̄r describit dispositio ad b̄ndictōez p̄ p̄pationē filij q̄ q̄dem p̄pationē fuit i cibi offerendī decoctōe cū dē

Parauit illa cibos et. Sc̄do in filij cōpositōe cum dē.

Ervesti. et. Sicut em̄ dcm̄ est. s̄. c. xliij. vsq̄ ad legē datā tpe

moysi p̄mogeniti erāt sacerdotes. et iō hēbāt vestes sp̄ales p̄ciosas et odoriferas: q̄b⁹ iduri i magnis solēnitatib⁹ offerbant oblationē d̄no. k

Pelliculasq̄ hedoz circūdedit manibus. fecit em̄ q̄si chirobecas. vt aptarent figure man⁹.

Ego sum esau p̄mogenit⁹ tu⁹. h̄. a. sa. vt excuset iacob dē mēdacio. sic p̄cuar h̄ac lra. Ego sum. i. qui appoito tibi cibū. s̄ esau ē p̄mogenit⁹ tu⁹. h̄ iste manifs te corripit sensum nec tū p̄ h̄z intentū. quia q̄cūq̄ arte verborū aliq̄s fallat aliū a mēdacio nō excusat s̄m d̄lug⁹. et iō aliter d̄z et mēsi⁹. l̄z em̄ iacob nō eēt esau in p̄sona erat

Enuit at Ca. xxvij.

Ysaac: et caligauerunt oculi eius: et videre n̄ poterat: vocauitq̄ esau filiū suū maiore et dixit ei: fili mi. Qui r̄ndit ad suz Cui p̄r. vides inq̄t q̄ senuerim et ignorem diē mortis mee

Sume arma tua et pharetram et arcū et egredere foras: Cūq̄ venatu aliq̄d apprehender: fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti et affer vt comedā: et b̄ndicat tibi aīa mea an̄q̄

moziar. Q̄d cū audisset rebecca et ille abisset in agrū vt iussionē p̄ris impleret: dixit filio suo iacob. audiui p̄rez tuū loq̄ntē cū esau fr̄e tuo et dicentē ei. Affer mihi de venatōe tua: et fac cibos vt comedā: et benedicam tibi coraz d̄no an̄q̄

moziar. Nūc q̄ fili mi acq̄esce p̄silijs meis: et p̄gens ad gregez affer mihi duos hedos optimos vt faciaz ex eis escas p̄ri tuo q̄b⁹ libenter vescif. q̄s cū ituler et comederit b̄ndicat tibi priusq̄ moriaf. Cui ille r̄ndit. Nostu q̄ esau frat̄ me⁹ hō pilosus sit: et ego lenis

Si attrectauerit me p̄r me⁹ et senserit timeo ne putet sibi voluisse me illudere: et i ducat sup me maledictōez p̄ b̄ndictōe. ad quē m̄r. in me sit ait ista maledictō fili mi tū audi vocē meā et p̄gēs

s affer q̄ dixi. Abijt et attulit

deditq̄ m̄ri. Parauit illa cibos sicut velle nouerat p̄rez illi⁹: et vestib⁹ esau valde bonis q̄s ap̄d se hēbat domi: iduit eū pelliculasq̄ hedoz circūdedit manib⁹ et colli nuda protexit. Beditq̄ pulmentuz et panes q̄s coxerat tradidit. Quibus illat̄ dixit. P̄r mi At ille r̄ndit audio. q̄s es tu fili mi. Dixitq̄ iacob. Ego suz p̄mogenit⁹ tu⁹ esau. Fe ci tibi sicut p̄cepisti mihi. Surge sede et comede de venatōe mea: vt b̄ndicat mihi aīa tua. Rursūq̄ ysaac ad filiū suū. Quō inquit t̄cito inuenire potuisti fili mi. Qui r̄ndit. volūtas dei fuit vt cito occurreret mihi q̄d volebā. Dixitq̄ ysaac

Accede huc vt t̄gā te fili mi: et p̄bē vtz tu sis filius me⁹ esau an nō. Accessit ille ad p̄rez et palpato eo dixit ysaac. Glor q̄dē vox iacob ē h̄ man⁹: man⁹ s̄ esau

Et nō coguit eū: q̄a pilose man⁹ similitudinē maioris ex presserant. B̄ndicēs q̄ illi ait. Tu es fili⁹ meus esau R̄ndit: ego suz. At ille. affer inq̄t mihi cibos de venatōe tua fili mi vt b̄ndicat tibi aīa mea. Quos cū oblatos comedisset: obtulit ei etiam vinum. Quo hausto dixit ad eum. Accede ad me et da mihi osculū fili mi. accessit et osculatus est eū. Statimq̄ vt sensit ve-

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

in officio et dignitate q̄tū ad ius p̄rio geniture vt supra declaratū ē. Et ex h̄ debebat sibi b̄ndictio. et ideo q̄n̄ dixit. Ego sum esau p̄riogenit⁹ tu⁹. s̄. q̄tū ad dignitatē p̄riogeniture vez dixit. q̄o sic q̄ ysaac dēbat itelligi q̄ querebat de eo cui b̄ndictio debebat. p̄pter q̄d nō decepit p̄rez. l̄z p̄r nō sic itellexit et ta

li mō loquēdi v̄sus ē saluator. Mar. xi. dicens de iohē. Ipse ē helyas. et sic eē exponenda sunt alia v̄ba iacob in q̄b⁹ loquit tanq̄ eēt esau et sc̄tā ei⁹. Sciendū tū q̄ n̄ v̄z mihi maḡ necessitas excusandi p̄res ve. te. a mēdacio maximo officioso. sic h̄ et in plurib⁹ alijs locis. q̄ certū ē q̄ ap̄t fuerit multo p̄fectiores eis. et tū nō fuerit imunes a peccato veniali. P̄n dicit

Joh. in. j. canonica. Si dixerim⁹. q̄ peccatū nō habem⁹ nos metipos seducimus et multomin⁹ patres ve. testa. fuerunt imunes a pctō veniali. maxime q̄ plures eoz legunt peccasse mortaliter et enormiter. sic danid in adulterio berfabee. et homicidio v̄ie. patriar che etiā ex odio et inuidia vendiderūt ioseph fratrem suū in egyptum.

Volūtas dei fuit rē. quia ex ordinatiōe diuina m̄r misit eū ad grege. v̄n ci to poterat h̄re cibuz p̄ patre

Accede huc vt t̄gam te. quia nō cognoscebat eū p̄ visum voluit eum p̄bare et cognoscere p̄ tactū.

Dox quidez rē. licet em̄ caligassent oculi ei⁹ et videre nō posset. tū clare audiebat. et ad vocē videbatur iacob ad tactū esau. vez tū q̄ s̄sus tactus in hōibus certior est q̄ sensus au-

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

ditus. q̄ hō in tactu excellit oīa aīalia. vt d̄z. ij. de aīa. i. auditu at̄ excellit a multis aīalib⁹. iō iudicauit magis s̄m ta cum q̄ s̄m auditū. p̄ Et nō cognouit rē. in p̄batione p̄ sensum tact⁹. q̄ B̄ndicēs q̄ illi. i. b̄ndicere volens. q̄ d̄z. tu es fili⁹ me⁹ esau. h̄ nō interrogabat q̄si ampl⁹ dubitans. h̄ vt precipiat sibi obsequiū. q̄ pacto p̄cedat ad benedictionem et p̄z lra. s̄ Statimq̄ vt sensit. h̄ p̄r de scribit forma b̄ndictōis: vbi sic p̄cedit. q̄ p̄ describit ip̄i iacob b̄ndictio. sc̄do b̄ndictōis p̄firmatio: ibi. Dixit ysaac sermonē ipluerat. tercio esau q̄rulatio: ibi. Auditis esau

Genesis

fmonib⁹. q^oto ꝑ iacob machinatio: sibi. oderat q̄. q̄nto ma-
tris obuiatio: sibi. Nūciata sunt h̄ rebecca. **Q**uā ad p̄mū
s. formā b̄ndictōis. ꝑ imp̄cat filio bona t̄palia q̄ ex sensibi-
libus z terrenis itellect⁹ h̄ian⁹ ducit ad sp̄ualia z eterna
z q̄ntū ad h̄ d̄r. **B**er tibi de⁹ de roze zc. ex influētia em̄

corp̄is celestis tanq̄
ex cā efficiente. et ex
bona dispōe tre tāq̄
ex cā māli. seq̄t mul-
tiplicatio frenascen-
tiū. Sc̄do imp̄cat ei
honorē z excellētiā
cū d̄r. Seruiant tibi
p̄pli. z adorēt te tri-
bus zc. Tercō alioz
beniuolentiā cū d̄r.
Qui maledixerit tibi
zc. Cōsideranduz
tū q̄ p̄ ista intelligūt
bona sp̄ualia z eter-
na tāq̄ p̄ncipalit̄ in
tēra. sic s. dcm̄ ē. xv.
ca. Cōsiderandū eti-
am q̄ ista nō sūt im-
pleta in p̄sona iacob
q̄ q̄diu vixit fuit mi-
nus potēs ip̄so esau
p̄pter qd̄ ip̄m valde
timuit. vt h̄. j. xxxij.
ca. i. p̄leta sūt tū in po-
steris suis. q̄ tpe d̄d̄
et salomōis idumei
fuerūt filijs isrl̄. h̄ p̄
secū p̄leta sūt i x̄po
cui p̄tēs n̄ solū ter-
rene h̄ ec̄ celestes sūt
s̄d̄ite. fm̄ q̄ ip̄e d̄r.
Mat. vl. Data ē mi-
hi ois p̄tēs i celo z i
terra. **V**ixit ysaac
ac fer. h̄ p̄r describit
tur p̄ d̄ctē b̄ndictōis
p̄firmatio. q̄ egresso
iacob a p̄te igredien-
te esau p̄ b̄ndictōne
p̄sequēda. z veritate
p̄p̄ia. ysaac b̄ndictōz
nō retractauit. h̄ ma-
gis cōfirmat. z p̄z
l̄ra vsq̄ sibi. **E**x
pauit ysaac stupore
vegēmēti zc. Dicūt
hebrei q̄ ysaac audi-
tis p̄d̄cis voluit r̄tra-
ctare b̄ndictōnem ia-
cob. h̄ tūc ex volūta-
te dei vidit gebennā
aptā z sibi patā si re-
tractaret. p̄p̄ qd̄ ex-
pauit. z n̄ retractauit
h̄ maḡ cōfirmat.

Doctores at̄ catholici dicūt q̄ ysaac rap̄t⁹ fuit in extasi et
p̄guit. q̄ illd̄ qd̄ factū fuerat circa iacob erat de voluntate
z ordinatōe dei: qd̄ latuerat ip̄m vsq̄ tūc: p̄pter qd̄ admī-
rās z ordinatōni diuine obtpans p̄firmatū b̄ndictōne di.
B̄ndictōz ei z erit b̄ndict⁹: s̄d̄it. **A**uditis esau. Dic
p̄r describit ip̄i⁹ esau q̄rulatō eo q̄ frater su⁹ b̄ndictōez
habuerat. z aliā b̄ndictōnez petebat dicēs. **B**enedic
etiā z mihi p̄r mi. ac si diceret. ita potēs sic an̄ b̄ndictōz ia-
cob. **Q**ui ait. se excusando q̄ volūtatē dei cōḡuerat
de iacob. **B**enit german⁹ tu⁹ fraudulenter. Hebrei

dicūt p̄uidenter q̄ d̄ctio hebraica q̄ sibi ē eq̄uoca. e all-
q̄n accipit p̄ dolo. z aliq̄n accipit p̄ p̄uidētia seu b̄ōa cau-
tela. z sic d̄z h̄ accipit. sc̄iebat em̄ tā ysaac q̄ de volūtatē z or-
dinatōe diuina recepat b̄ndictōne. vt dcm̄ ē. z s̄o ei⁹ sc̄m̄ nō
poterat ip̄tari fraudi p̄p̄ie d̄cē. **C**riogenita mea an̄

ad p̄rez: nūqd̄ nō reuasti
ait z mihi b̄ndictōez. **R**ū-
dit ysaac: dnm̄ tuū illū cō-
stitui z oēs frēs suos fui-
tuti s̄biugauit. **F**ruīto z vi-
no z oleo stabiliui eū z tibi
p̄ h̄ fili mi vltra qd̄ faciā.
Cui esau. **N**ū vnā inq̄t tū
benedictōne h̄ēs p̄r. **M**i-
hi q̄z obsecro vt benedicas
Cūq̄ eiulatu magno fletet
mot⁹ ysaac dixit ad eū. **I**n
piguedine fr̄e z i roze celi
desup̄ erit benedictio tua.
Eliues in gladio: z fr̄i tuo
serutes: tēpusq̄z veniet cū
excitias z soluas iugū ei⁹
de ceruicib⁹ tuis. **O**derat
q̄ sp̄ esau iacob: p̄ benedi-
ctōne q̄ benedixerat ei p̄r
Biritq̄z i corde suo **G**eni-
ent dies luctus p̄ris mei z
occidā iacob frat̄e meum.
Nūciata sunt hec rebecca.
Que timēs z vocās iacob
filiū suū: dixit ad eū. **E**cce
esau frater tuus minat vt
occidat te. **N**ūc q̄ fili audi
vocē meā: z consurgēs fu-
ge ad laban fr̄em meū i ha-
ran: habitabisq̄z cū eo di-
es paucos donec req̄escat
furoz fr̄is tui z cesset indig-
natio ei⁹ obliuiscatq̄z eoz
q̄ fecisti in eū: postea mittā
z adducā te inde huc. **C**ur
vtroq̄z orbabor filio i vno
die. **B**iritq̄z **R**ebecca ad
yisaac. **T**edet me vite mee
p̄pter filias heth. **S**i acce-
perit iacob vxorē de stirpe
huius terre nolo viuere.

tis iterfecti. vel si vn⁹ remaneat. oportebit q̄ sit fugitiuus
a me. **P**iritq̄z rebecca ad ysaac. q̄z iacob nō poterat
p̄ueniēter recedere sine sc̄itu p̄ris. iō rebecca p̄uertit se ad
induceuduz ysaac: vt mitteret iacob filiū suū ad laban. vt
ibi acciperet vxorē d̄i. **T**edet me vite mee p̄pter filias
heth. i. p̄pter vxores esau. nō at̄ dixit ip̄i ysaac aliā cāz. s. de
machinatione esau in mortē iacob. ne in senectute sua ni-
mis affligeret. **S**i acciperet iacob vxorē de zc. nolo vi-
uere ac si diceret. si diligis vitam meam mitte eum ad do-
mum frat̄is mei vt ibi accipiat vxorem.

Criogenita mea an̄
tulit zc. **F**alsuz dicit
q̄ volūtariē v̄didit
ca. vtz ex p̄dictis z p̄
p̄ris nō furripuit b̄n-
dictionē alienaz sibi
debitā caute accepit
Rursusq̄ ad pa-
tres. vt extorq̄ret ab
eo benedictōez: seq̄t
e. **Q**uor⁹ ysaac p̄ie-
tate p̄pter fletū esau
dixit ad eū. in pigue-
dine terre z roze celi
desup̄ erit zc. i. i abū-
dantia terrenascētū
q̄ causant̄ ex ist⁹ du-
obus. vt dictū est.
Dives in gladio
q̄z fuit hō bellicosus
Et fratri tuo fut-
es. h̄ impletū fuit q̄n
dauid fecit ydumeā
sibi tributariā. ij. Re-
gū. viij. ca. vt tā dcm̄
ē s. xxv. ca. **H**ic
pusq̄z veniet zc. h̄ im-
pletū est q̄n ydumei
rebellauerūt ne ec̄nt
sub iuda. iij. Regū.
viij. ca. **O**derat
q̄. h̄ p̄r describit ma-
chinatio esau cōtra
fratrem.
Dixitq̄z in corde
suo. machinationes
z eum concipiēdo.
Veniēt zc. nole-
bat em̄ h̄ facere viūē
te p̄re. ne incurreret
odiū ei⁹ z maledice-
retur ab eo. **M**
Nūciata sūt h̄ rebec-
ce. **H**ic p̄r ponitur
m̄ris obuiatio cū d̄r.
Nūciata sunt h̄. **E**x
q̄ p̄z q̄ esau p̄d̄ctam
machinationez si sic
celauit in corde suo
quā appareret exte-
rius i signis z v̄bis.
Que timens zc.
vt iduceret eū ad dā-
dū locū ire z recede-
dū ad sp̄s; sequit̄.
Cur vtroq̄z zc. ac
si d̄i. si inadat te po-
terit ec̄: q̄ ambo eri-
tis iterfecti. vel si vn⁹
a me. **D**ixitq̄z rebecca
ad ysaac. q̄z iacob nō
poterat p̄ueniēter
recedere sine sc̄itu p̄ris.
iō rebecca p̄uertit se
ad induceuduz ysaac:
vt mitteret iacob filiū
suū ad laban. vt ibi
acciperet vxorē d̄i. **T**
edet me vite mee p̄pter
filias heth. i. p̄pter
vxores esau. nō at̄
dixit ip̄i ysaac aliā cāz.
s. de machinatione
esau in mortē iacob.
ne in senectute sua
nimis affligeret. **S**i
acciperet iacob vxorē
de zc. nolo viuere
ac si diceret. si diligis
vitam meam mitte
eum ad domum frat̄is
mei vt ibi accipiat
vxorem.

In ca. xxvij. vbi dicit in postilla sentit. **Additio. j.**
Hec historia non videtur intelligenda sic. qd ysaac appropinquante termino vite sue de sua posteritate ordinaret: sicut testatores solent facere suas ultimas voluntates ostendendo. Nec etiam legitur qd filius recepturus benedictiones a patre prius ei faceret obsequium in mensa et hmoi pat postil. ait nullam auertere ad hoc allegando nec etiam sufficientem rationem. h ista sunt prophetice intelligentia eo modo quo iacob appropinquante tpe mortis sue filiis suis ait. Congregamini ut annunciet vobis q ventura sunt etc. j. xliij. ca. sicut et Deut. xxxij. de moysse legitur. et benedictio q benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam etc. vbi ysaac estimas esau esse primogenitum suum. et sic eide pertinere benedictiones abrae et semini suo re. pmissas incitavit ipse esau ab benedictionem recipienda. et ut ipse ysaac magis dispositus esset ad danda benedictionem voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. animo enim prophetae quadoq reddidit aptior ad spiritum prophetici exercendum ex sensibilibus si bi bene proportionatis. ut in. iij. Reg. iij. ca. de helyseo legitur nihilominus in h loco non solum ysaac h etiam ei scilicet rebecca et filioz sunt principaliter figuratiua et futuroz pronostica. vbi Aug. in li. qonnu no. et ve. testa. dicit. Quia tantus profeta ysaac antequam moriaretur hrit a filio venatores et esau qualem amat p magno beneficio. et pmittit benedictiones nullo arbitratu vacare a significatōe prophetica. maxie qm festinat vxor ei ut illa benedictiones minor accipiat. que ipsa diligebat etc. i eadem narratōe multum mouerunt ad maiora intellegendam vel reqrendam h Aug. vbi in hac historia sicut in precedenti de veditōe primogeniture. rō hre principaliter ē figuralis. q at ista prefigurāt in glo. or. plene tractat.

In ca. xxvij. vbi dicit in postilla sentit. **Additio. j.**
Hec historia non videtur intelligenda sic. qd ysaac appropinquante termino vite sue de sua posteritate ordinaret: sicut testatores solent facere suas ultimas voluntates ostendendo. Nec etiam legitur qd filius recepturus benedictiones a patre prius ei faceret obsequium in mensa et hmoi pat postil. ait nullam auertere ad hoc allegando nec etiam sufficientem rationem. h ista sunt prophetice intelligentia eo modo quo iacob appropinquante tpe mortis sue filiis suis ait. Congregamini ut annunciet vobis q ventura sunt etc. j. xliij. ca. sicut et Deut. xxxij. de moysse legitur. et benedictio q benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam etc. vbi ysaac estimas esau esse primogenitum suum. et sic eide pertinere benedictiones abrae et semini suo re. pmissas incitavit ipse esau ab benedictionem recipienda. et ut ipse ysaac magis dispositus esset ad danda benedictionem voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. animo enim prophetae quadoq reddidit aptior ad spiritum prophetici exercendum ex sensibilibus si bi bene proportionatis. ut in. iij. Reg. iij. ca. de helyseo legitur nihilominus in h loco non solum ysaac h etiam ei scilicet rebecca et filioz sunt principaliter figuratiua et futuroz pronostica. vbi Aug. in li. qonnu no. et ve. testa. dicit. Quia tantus profeta ysaac antequam moriaretur hrit a filio venatores et esau qualem amat p magno beneficio. et pmittit benedictiones nullo arbitratu vacare a significatōe prophetica. maxie qm festinat vxor ei ut illa benedictiones minor accipiat. que ipsa diligebat etc. i eadem narratōe multum mouerunt ad maiora intellegendam vel reqrendam h Aug. vbi in hac historia sicut in precedenti de veditōe primogeniture. rō hre principaliter ē figuralis. q at ista prefigurāt in glo. or. plene tractat.

In ca. xxvij. vbi dicit in postilla sentit. **Additio. j.**
Hec historia non videtur intelligenda sic. qd ysaac appropinquante termino vite sue de sua posteritate ordinaret: sicut testatores solent facere suas ultimas voluntates ostendendo. Nec etiam legitur qd filius recepturus benedictiones a patre prius ei faceret obsequium in mensa et hmoi pat postil. ait nullam auertere ad hoc allegando nec etiam sufficientem rationem. h ista sunt prophetice intelligentia eo modo quo iacob appropinquante tpe mortis sue filiis suis ait. Congregamini ut annunciet vobis q ventura sunt etc. j. xliij. ca. sicut et Deut. xxxij. de moysse legitur. et benedictio q benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam etc. vbi ysaac estimas esau esse primogenitum suum. et sic eide pertinere benedictiones abrae et semini suo re. pmissas incitavit ipse esau ab benedictionem recipienda. et ut ipse ysaac magis dispositus esset ad danda benedictionem voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. animo enim prophetae quadoq reddidit aptior ad spiritum prophetici exercendum ex sensibilibus si bi bene proportionatis. ut in. iij. Reg. iij. ca. de helyseo legitur nihilominus in h loco non solum ysaac h etiam ei scilicet rebecca et filioz sunt principaliter figuratiua et futuroz pronostica. vbi Aug. in li. qonnu no. et ve. testa. dicit. Quia tantus profeta ysaac antequam moriaretur hrit a filio venatores et esau qualem amat p magno beneficio. et pmittit benedictiones nullo arbitratu vacare a significatōe prophetica. maxie qm festinat vxor ei ut illa benedictiones minor accipiat. que ipsa diligebat etc. i eadem narratōe multum mouerunt ad maiora intellegendam vel reqrendam h Aug. vbi in hac historia sicut in precedenti de veditōe primogeniture. rō hre principaliter ē figuralis. q at ista prefigurāt in glo. or. plene tractat.

In ca. xxvij. vbi dicit in postilla sentit. **Additio. j.**
Hec historia non videtur intelligenda sic. qd ysaac appropinquante termino vite sue de sua posteritate ordinaret: sicut testatores solent facere suas ultimas voluntates ostendendo. Nec etiam legitur qd filius recepturus benedictiones a patre prius ei faceret obsequium in mensa et hmoi pat postil. ait nullam auertere ad hoc allegando nec etiam sufficientem rationem. h ista sunt prophetice intelligentia eo modo quo iacob appropinquante tpe mortis sue filiis suis ait. Congregamini ut annunciet vobis q ventura sunt etc. j. xliij. ca. sicut et Deut. xxxij. de moysse legitur. et benedictio q benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam etc. vbi ysaac estimas esau esse primogenitum suum. et sic eide pertinere benedictiones abrae et semini suo re. pmissas incitavit ipse esau ab benedictionem recipienda. et ut ipse ysaac magis dispositus esset ad danda benedictionem voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. animo enim prophetae quadoq reddidit aptior ad spiritum prophetici exercendum ex sensibilibus si bi bene proportionatis. ut in. iij. Reg. iij. ca. de helyseo legitur nihilominus in h loco non solum ysaac h etiam ei scilicet rebecca et filioz sunt principaliter figuratiua et futuroz pronostica. vbi Aug. in li. qonnu no. et ve. testa. dicit. Quia tantus profeta ysaac antequam moriaretur hrit a filio venatores et esau qualem amat p magno beneficio. et pmittit benedictiones nullo arbitratu vacare a significatōe prophetica. maxie qm festinat vxor ei ut illa benedictiones minor accipiat. que ipsa diligebat etc. i eadem narratōe multum mouerunt ad maiora intellegendam vel reqrendam h Aug. vbi in hac historia sicut in precedenti de veditōe primogeniture. rō hre principaliter ē figuralis. q at ista prefigurāt in glo. or. plene tractat.

In ca. xxvij. vbi dicit in postilla sentit. **Additio. j.**
Hec historia non videtur intelligenda sic. qd ysaac appropinquante termino vite sue de sua posteritate ordinaret: sicut testatores solent facere suas ultimas voluntates ostendendo. Nec etiam legitur qd filius recepturus benedictiones a patre prius ei faceret obsequium in mensa et hmoi pat postil. ait nullam auertere ad hoc allegando nec etiam sufficientem rationem. h ista sunt prophetice intelligentia eo modo quo iacob appropinquante tpe mortis sue filiis suis ait. Congregamini ut annunciet vobis q ventura sunt etc. j. xliij. ca. sicut et Deut. xxxij. de moysse legitur. et benedictio q benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam etc. vbi ysaac estimas esau esse primogenitum suum. et sic eide pertinere benedictiones abrae et semini suo re. pmissas incitavit ipse esau ab benedictionem recipienda. et ut ipse ysaac magis dispositus esset ad danda benedictionem voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. animo enim prophetae quadoq reddidit aptior ad spiritum prophetici exercendum ex sensibilibus si bi bene proportionatis. ut in. iij. Reg. iij. ca. de helyseo legitur nihilominus in h loco non solum ysaac h etiam ei scilicet rebecca et filioz sunt principaliter figuratiua et futuroz pronostica. vbi Aug. in li. qonnu no. et ve. testa. dicit. Quia tantus profeta ysaac antequam moriaretur hrit a filio venatores et esau qualem amat p magno beneficio. et pmittit benedictiones nullo arbitratu vacare a significatōe prophetica. maxie qm festinat vxor ei ut illa benedictiones minor accipiat. que ipsa diligebat etc. i eadem narratōe multum mouerunt ad maiora intellegendam vel reqrendam h Aug. vbi in hac historia sicut in precedenti de veditōe primogeniture. rō hre principaliter ē figuralis. q at ista prefigurāt in glo. or. plene tractat.

sistent. Infra at ca. xxvij. vbi iter benedixit ysaac ipse iacob. vltim' exp'ssit qd ad benedictiones gre prinētia. et h cū dicit. Et det tibi benedictiones abrae et semi tuo post te etc. Et p'dicto mō intelligēda sunt vba. q. s. xij. ca. fuerūt dicta a deo ipi abrae. s. Maledicta etc.

In eodē ca. xxvij. vbi dicit in postilla. hebrei dicunt. Prouidet etc. **Additio. iij.**
Octio hebraica in h loco posita non ē equo ca. Nihil em significat nisi dolum vel fraudē. vñ trāslatio bene se hz cū dicit Fraudulenter. h qd dolo vel fraudis lz pprie accipiuntur i malo. abusuue tñ qm accipiunt i bono iuxta illd. ij. Cor. xij. Cū eēz astutus dolo vos cepi. iō h dictio fraudulenter accipit h h mō. s. abusuue. vñ ysaac for volēs se excusare ab esau. vocauit iacob fraudulenter qm in

ppria significatōe. **R**eplica corrector. s. Burgensem. **In** ca. xxvij. vbi postil. dispositionē benedictionē et ordinationē voluntatis vltie ipi ysaac exponit ad litterā. Burg. instat sicut. s. ca. xxv. volēs q totū sit tm figurale. h hoc satis improbatū est ibidē. Cū em in lra hac nihil narret de virtute fimonis falsuz. nec absurdū. mirandum est q Burg. s. be. Aug. et alios scōs doctores h nitit sensum lralē abijcere. sufficeret dicē. q sensus allegoricus hui' passus sit portioz et magis a spūscō auctore scripture intentus ex h tamē lralis sensus nō est abijctendus. nisi eēt in eo de virtute fimonis absurditas qd nō esse ostēsum ē. s. **In** eodē ca. diuersitas surgit inter postil. et burg. de lra hebraica vbi nra trāslatio hz fraudulenter. postillator dicit dictionē hebraicā fore equocā ad fraudē et cautelā et ita debere h sumi p cautela qz ysaac instruct' vt etiā nollet eam retractare. h pot' pfirmaret eadē vt dicit b. Aug. de hac mā diuinit'. q ipi iacob debebat benedictio. a deo supra allegatus et glo. Nō potuit recte imponere ipi iacob fraudes in ppria significatōe h cautela ne videret p'dicare deo ispiranti. Burg. at dicit dictionē hebraicā h nō eē equocā. sed solū significare fraudē. p'cordat tñ in cōclusiōe et re cū postil. q fraudis h nō debet accipi pprie h abusuue. p cautela. de hebraicis lris nō iudico. h h scio q postil. dicit se i hmoi passib' vsum fuisse p'ilio pitissimoz i hebraica lingua. vt p3 in si. tractat' sui de dña nre trāslatōis et hebraice vitatis an debeam' credere soli burg. in hmoi h remitto ad sapiētes sufficit em in pposito. q vtrorūq eadē est p'clusio i re.

In ca. xxvij. vbi dicit in postilla sentit. **Additio. j.**
Hec historia non videtur intelligenda sic. qd ysaac appropinquante termino vite sue de sua posteritate ordinaret: sicut testatores solent facere suas ultimas voluntates ostendendo. Nec etiam legitur qd filius recepturus benedictiones a patre prius ei faceret obsequium in mensa et hmoi pat postil. ait nullam auertere ad hoc allegando nec etiam sufficientem rationem. h ista sunt prophetice intelligentia eo modo quo iacob appropinquante tpe mortis sue filiis suis ait. Congregamini ut annunciet vobis q ventura sunt etc. j. xliij. ca. sicut et Deut. xxxij. de moysse legitur. et benedictio q benedixit moyses homo dei filiis israel ante mortem suam etc. vbi ysaac estimas esau esse primogenitum suum. et sic eide pertinere benedictiones abrae et semini suo re. pmissas incitavit ipse esau ab benedictionem recipienda. et ut ipse ysaac magis dispositus esset ad danda benedictionem voluit ab ipso esau recipere cibaria sibi placita. animo enim prophetae quadoq reddidit aptior ad spiritum prophetici exercendum ex sensibilibus si bi bene proportionatis. ut in. iij. Reg. iij. ca. de helyseo legitur nihilominus in h loco non solum ysaac h etiam ei scilicet rebecca et filioz sunt principaliter figuratiua et futuroz pronostica. vbi Aug. in li. qonnu no. et ve. testa. dicit. Quia tantus profeta ysaac antequam moriaretur hrit a filio venatores et esau qualem amat p magno beneficio. et pmittit benedictiones nullo arbitratu vacare a significatōe prophetica. maxie qm festinat vxor ei ut illa benedictiones minor accipiat. que ipsa diligebat etc. i eadem narratōe multum mouerunt ad maiora intellegendam vel reqrendam h Aug. vbi in hac historia sicut in precedenti de veditōe primogeniture. rō hre principaliter ē figuralis. q at ista prefigurāt in glo. or. plene tractat.

describit quod esau cum duobus fratribus quos habebat. accepit aliam de genere ysaac auunculi sui. credens per hunc satisfactum patri et matri quod non fecit: quia mala super malas adduxit. et per se. dicitur egressus iacob. hunc ostendit quod iacob ex obedientia patri pergens ad suum auunculum in via recepit diuinum oraculum cum subditur. Cumque venisset etc. ioseph dicit quod nocte hospitabatur in campis. hunc suspectos bitatores ciuitatum propter eorum malitiam. ioseph remansit ex ciuitate. Alii hebrei dicunt. quod non sit expressus nomen loci illius dicunt tamen doctores hebrei et catholici. quod iste locus fuit in montibus. ibi enim abraham autem in obitu rat ysaac patrem suum et propter hoc sperabat locum illum sacrum. propter quod ibi delectauit ibi vigilaret in oratione propter noctem. sperans ibi diuinam reuelationem habere quod et factum est. Tulit de la. etc. dicunt hebrei. quod accepit tres lades et satis vult ex textu. quod accepit plures ex eo quod dicitur ex lapidibus. et quoniam euigilauit inuenit quod illi tres lapides facti erant vni lapidis. et hunc vult per se sequentes. i. tulit lapidem quem supposuerat capiti suo et dicitur quod hoc fuit in signum quod dominus vniuersum cum eo associando eum. Nos autem melius possumus exponere quod hunc fuit in signum unitatis et unitatis in deo et trinitatis personarum de cuius apparitione hunc agit. vel in signum trinitatis naturarum in christo. scilicet corporis et anime et deitatis in unitate persone. quia de huiusmodi incarnatione fuit huius reuelatio facta ipsi iacob. g. Dominus in eodem loco. per longam et deuotam orationem hunc vidit in somnis scalam etc. ista autem scala que ex multis gradibus constituit significabat gradus generationum. per quos christus secundum carnem descendit ab abraham usque ad virginem Mariam que ipsum peperit. Et gradus huius scale numerat Mattheus in principio euangelii sui. Liber generationis Iesu christi etc. Duo latera scale sunt iusti et peccatores. quia ex utroque descendit secundum carnem. et per utrumque natus est et passus. Et autem dominus dicitur innoxius ipsi scale. designat quod ipsa deitas est unita carni a patribus descendenti in christo. Et autem pes scale terram tangebatur. et cacumem eius celum. designat per hoc quod ipse christus secundum humanitatem conuenit cum hominibus terrenis in natura absque peccato. hunc per deitatem conuenit cum deo patre. ut sic verus mediator dei et hominum dicatur. Per angelos dei descendentes. intelligendum est. quod mysterium incarnationis de voluntate dei fuit hominibus reuelatum. primo patriarchis. et postea prophetis claris. et tertio ministris noui testamenti clarissime. per angelos ascendentes intelligit fides et deuotio sanctorum in quolibet statu predicto deo putata per angelos. secundum quod angelus Raphael dicitur in libro Tobie. etc. Quia orabas cum lacrimis et sepeliebas mortuos ego obtuli memoriam orationis tue coram domino. et ista cognouit iacob futura. et non sunt hunc expressa. quia mysterium incarnationis non erat adhuc sic publicandum. exprimit tamen hunc aliter de permissis ipsi iacob permissis factis abraham et ysaac. id est quod dominus ipse iacob reuelatum christi. et quod iacob habuerit notitiam de predicto per hunc quod

ter aspiceret filias chanaan pater suus iuit ad ysaaclem et duxit uxorem: absque his quos prius habebat: melech filiaz ysaac filij abraam sororem nabaioth. Igitur egressus iacob de berseabee: pergebat aran. Cumque venisset ad quendam locum. et vellet in eo requiescere post solis occubitum tulit de lapidibus que iacebant et supponens capiti suo: dormiuit in eodem loco. Viditque in somnis scalam stantem super terram. et cacumem illius tangens celum: angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam: et dominum innixum scale dicentem sibi. Ego sum dominus deus abraam patris tui et deus ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo. eritque semine tuum quasi puluis terre. Dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiam. et benedicentur in

dixit. i. Vere dominus est in loco isto. quia beneficia et mysteria diuina erant ibi plenius. Et ego nesciebam. quia per istam reuelationem de mysterio christi habuit plenioram cognitionem quam ante. l. Pauensque. id est admirans de dei benignitate. m. Terribilis etc. id est venerabilis. n. Non est aliud etc. Vidit enim futurum esse quod ibi fundaret templum. ut hunc. ij. paral. iij. c. ubi viguit diuinitus cultus et quod ibi de postea offerendus esset dominus nisi seclusus christus ut hunc luce. ij. Et porta celi. quia in quodam loco propinquus passus est christus. cuius passio celum aperuit. propter quod dicitur porta celi. sequitur. Surgens ergo mane hunc describit ipsius iacob deuotum obsequium cum deo. Tulit lapidem etc. quod et erexit in titulum. id est signum rei future. scilicet fundationis templi. et passionis christi. r. Appellauitque nomen vrbis bethel que prius lusa vocabatur. Glouit etiam votum dicens. Si fuerit dominus mecum: et custodierit me in via per quam ego ambulabo et dederit mihi panem ad vescendum et vestimentum ad induendum reuersusque fuero prospere ad domum patris mei: erit mihi

ctores contra exponentes passum istum esse hierusalem que legitur plura nomina habuisse. et continetur in his versibus scriptis Solyma lusa bethel hierosolyma hiebus helia. Dicitur facta hierusalem de atque sal. Melchisedech enim prius fundauit eam et vocauit eam salem. id est pacificam. quia rex iusticie et pacis fuit ut supra dictum est. xliij. ca. postea hiebusel habitauerunt ibi. et sic vocata est hiebus. ut habet iudic. xix. ca. et postea factum est unum nomen compositum ex duobus et vocata est hierusalem. b. mutata in. r. hebrei autem aliam rationem assignant huius nominis: dicentes quod primo appellata est salem a melchisedech ut dictum est. postea dicta est hierusalem. id est uidebit eo quod abraham oblato ibi ysaac appellauit nomen illius loci. dominus uidebit ut supra dictum est. xxij. ca. postea sequitur ibidem. vñ usque nunc dicitur in morte dominus uidebit. et ex istis factum est unum nomen. scilicet hierusalem. e. mutata in. v. dicta est etiam lusa. id est amygdalus. eo quod tales arbores abundauerunt ibi. postea vocata est bethel ab ipso iacob. ut dictum est. postea tempore salomonis que eam multum ampliauit et fortificauit deca est solyma. quasi salomonia diminute. et ratione predictis nominis. scilicet hierusalem per quandam oppositionem nominis deca est hierosolyma. hunc per passionem christi cum destructa esset funditus per tyrum et despasianum: heli et hadrianus eam reedificauit. et in ista reedificatione factum est ut loca ubi christus passus et sepultus fuit que olim erant extra ciuitatem inclusa sint intra ciuitatem secundum visionem iacob predictam. scilicet quod in urbe bethel fundandum esset templum et mysterium passionis christi implendum: et iste hely vocauit eam helya ex nomine suo. Ponit etiam votum dicens etc. subdit. Crit mihi dominus in deum. hunc uidebit istud ridiculum. quia votum non est de his que sunt de necessitate salutis ridiculum cum esset. promittere alicui illud in quo sibi teneretur

de necessitate. et ideo votum proprie est. promissio facta deo. de bonis que superogationi sunt sine quibus potest esse salus. **Q**uare autem iacob dominum recognoscere eum deum erat de necessariis ad salutem etc. Dicendum quod non vult quod dominus esset sibi deus quod non cadit sub voto. sed vult quod recognoscere eum deum exhibendo eis spalem cultum et colendi modum quod erat superogationis sicut religiosus astrigit se servire deo in obedientia sine prope et castitate ad quam non tenebat de necessitate salutis. **E**t la-

pis iste quez etc. **T**uz quod postea ibi fundatum est templum. ut predicatum est quod vocatum est domus dei. **T**u quia iacob in suo reditu intendebat ibi offerre sacrificia et oblatioes tamquam in loco divio cultui deputato quod coiter vocat domus dei. ideo subdit. **C**anctum enim quod dederis etc. quod postea fecit. ut h. j. xxxv. cap.

In ca. xxviii. ubi dicit in postil. per angelos descendentes. **A**dditio

Com hac consideratione postillatois. prius debuissent noiam angeli descendentes que ascendentes. cuius oppositum est in lra. vbi aliter exponit a Greg in p pastorali ubi sic dicit. **I**acob ascendentes et descendentes angelos vidit. quia predicatorum recti non solum sursum caput ecclesie. videlicet christum contemplantur appetunt sed deorsum que ad membra illius miserando descendunt. hec ille. quod vult pertinere ad allegoriam. **S**unt autem alie expones scriptorum in hoc loco ut in glo. que cum brevitate sunt obmittende. et etiam que magis pertinent ad sensum mysticum secundum **T**ho. scda scda. q. lxxxi. p. h. quod iacob vidit angelos in scala ascendentes intelligunt angeli beati continue ascendentes secundum dei contemplationem. que etiam sunt descendentes eo quod quodam mundus durat administrationi inferioris creature intendunt nunquam tamen deserentes internam contemplationem.

Aplica correctorii contra Burgensem.

In ca. xxviii. postillator habet pulchram considerationem de angelorum ascensu et descensu. sic quod dicit descendentes precedere ascensum. sed burg. dicit prius. et movet per ordinem lre que prius narrat ascensum non attendens sepe per anticipationem lraz ordinari. sic **I**oh. xij. ubi **M**arta vixit pedes domini. et extersit capillis et lauit lachrimis. quod per oppositum factum est. igitur per anticipationem dicitur. nec burg. aliqua alia ponit lrali exponem scriptorum at doctorum et glo. ordi. exponere dicit ad mysticum sensum pertinere. finaliter adducit secundum **T**ho. exponere ascensum de preplatione in deo. descendens de administratione ad inferiora. sed nec illa lralis est per. quod si esset necesse est descendens precedere sicut actio preplationis secundum sanctos doctores exemplificantes. iacob prius lye que rachel nup sisse. nec oportuit iacob de his instrui. sed solum de misterio incarnationis significare per incarnationem scale que eide deo iniebat exiebat h. reuelatio primu omnium fidem ad quam quendam oportuit angelos descendere nunciando mysteria. et exigendo fide a sanctis prius. ita descendit missus **G**abriel angelus ad **M**arta virginem salutando. nunciando exigendo

dominus in deum. et lapis iste quem erexi in titulum vocabitur domus dei: cunctorumque que dederis mihi decimas offeram tibi. **C**ap. xix.

Rosectus ergo iacob venit in terram orientalem et vidit puteum in agro tresque greges ouium accubantes iuxta eum. **N**am ex illo adaquabant pecora: et os eius grandi lapide claudebat. **M**osque erat ut cunctis ouibus congregatis de uoluerent lapidem et refecti gregibus rursus super os putei poneretur. **D**ixitque ad pastores. **F**res vni estis. **Q**ui responderunt de hara. **Q**uos interrogans: numquid ait nostis laban filium nachor. **D**ixerunt. **N**ouimus. **S**anone enim inquit. **E**lalet inquit. et ecce rachel filia eius venit cum grege suo. **D**ixitque iacob. **A**d huc multum diei superest. nec

do. quod tunc exacta fide et ipsa habita regressus ascendit. hanc considerationem confirmat beatus **A**ugustinus in sermone de natiuitate virginis in quo post descensum angeli et virginis data fide atque consensum dicit nec mora reuertit nuncius et virginem thalamum ingrediuntur christus.

Ca. xix. **R**osectus ergo iacob. **P**rosequitur describitur iacob quod ad multiplicationem plebis et quod plerumque consecutus est coniugium et coniugium per obsequium et trinerationem in terra aliena ideo scriptura per exprimit itineris sui terminum: scilicet in termino sui laboris obsequium ibi. **E**t postquam per laboris coniugium ibi. **D**ixitque ad laban. **Q**uod coniugium fructus: ibi. **V**ides autem dominus. **C**irca primum dicit sic. **V**enit in terram orientalem. **C**iuital enim hara que erat terminus ad quem sui itineris erat in parte orientali respectu terre. promissio nis vni fecerat et per lra. sequitur. **N**o. **S**is laban filium nachor. i. nepotem eius. quod erat filius filij sui. i. ba. **T**huelis noiauit rami nachor et non bathuellem. quod erat caput generis in illo loco sicut abraham fratrem eius in alio latere. et per lra. vbi.

est tempus ut reducantur ad caulas greges date ahi potum ouibus et sic eas ad pastum reducite. **Q**ui responderunt. **N**on possumus donec omnia pecora congregentur et amoueamus lapidem de ore putei ut adaquemus greges. **A**d huc loquuntur et ecce rachel veniebat cum ouibus patris sui nam gregem ipsa pascebat. **Q**uam cum vidisset iacob et sciret consobrinam suam: ouesque laban auunculi sui amouit lapides quo puteus claudebatur et adaquato grege osculatus est eam. **E**t eleuata voce fleuit: et indicauit ei quod frater esset patris sui et filius rebecca: at illa festinans nunciauit patri suo. **Q**ui cum audisset venisse iacob filium sororis sue occurrit obviam ei: complexusque eum et in oscula rucens duxit in domum suam:

Quam cum vidisset etc. quod dicit diligenter inquirent a pastoribus. **A**dmouit lapidem cum pastoribus. quod iam greges erant congregati. **O**sculatus est eam etc. i. nepos. **C**onsiderandum quod ista non fuerit facta eo ordine que scripta sunt. sed per indicauit ei quod esset cognatus suus. et tunc osculatus est eam secundum morem consanguineorum que erat apud antiquos. et adhuc est mos in pluribus locis. et tunc mulieres sint magis prone ad lachrimas que viri vix quod debuisset plerumque dixisse de rachel quod fleuisset. sed per dicit quod forsitan sic fuit. lra non sit scriptum. quod non omnia scripta sunt et maxime. quod expresso fletu iacob satis dicit intelligi fletum rachelis propter maiorem penitentiam vix dictum est. **A**lia vero causa huius fletus assignat hebrei et sarr. est verisimile dicentes quod quando iacob recessit a patre recessit cum bona comestina. et cum copia argenti et aurum. cum enim abraham misisset seruum suum illuc ad quendam vxorem filio suo ysaac misit eum honorifice cum multis bonis. ut h. s. xxiiij. ca. cuius rei ysaac si erat in memoriam. et ideo cum esset valde potens et diues ut dicitur e. s. xxvj. ca. non est verisimile quod minus honorifice mitteret filium proprium que abraham miserat seruum. **D**icit igitur **E**liphat primogenitus **E**sau. quia iam erat adultus de precepto patris sui insecurus est iacob cum multitudine armatorum et comprehendit eum: tamen non occidit. eo quod iacob esset auunculus eius. et quod iacob tenuerat eum in sinu suo cum esset puulus: sed dimisit eum solum et omnibus bonis spoliatum. **I**acob autem cum esset iam alonge noluit redire ne in via occideretur et ne pater ex euentu nimium turbaretur. sed processit ultra solus confidens de dei adiutorio quod posset sibi maiora reddere. vni. c. j. xxxij. c. dixit iacob. **I**n baculo meo transiui iordanem istum. i. solus et pauper et nunc cum duabus turmis regredior. **C**um igitur vidit consobrinam suam. et non habuit auxilium et argenti seu localia ad da-

dam sibi sicut seruis abrae dederat rebecca. vt. s. dictu est xxxij. ca. Nemo: huius rei cepit lachrimari. sequitur.

g Auditis igitur causis stiner. i. p. p. odiu fris sui esay contra ipm z qd acciderat sibi i via. h Audist os meu z caro mea ac si dicet. lz ex aduetu tuo n videam magnam utilitate mibi puenire. qz ve nisti vacu. m recipi am te: qa es nepos me.

Et ista expō p cedit fm ea q dca fut de expoliatoe iacob fm alios do q nō te nent ista expoliatoz alit exponendu est.

g Auditis causis zc s. q venerat ad vitan du tra fris sui. z acci piendu vxore de fili abus labā. vt. s. dcm ē. xxvij. ca. b Au dit os meum z caro mea. ac si dicet. exq tu es de genere meo meli ē q det tibi fi lia mea vxor q̄ alte ri. qz tuc tps nō p̄he bant libent mrimo nia cū extraneis. vt satz pz ex supradictz i

Et postq̄ impleti sunt dies zc. hic p̄r describit ip̄s iacob seruitium p rachele hūda vxore qz nō hē bat diuitias ad dan dū p dote. z ptz lra vsq̄ ibi. k Et vl debant illi pauci di es. vī em q deberet dici s̄riū. qz scribitur Prover. xij. Spes q̄ differit affligit aiaz z quia desiderabat z spabat hē rachaelez dies expectatiōis de

buissent sibi videri multi. Ad qd r̄ider Hyero. q̄ ibi acci pitur dies p labore diez. q̄ alleuabat. z videbat puus p pter amozē. Aliter etiā p̄t dici q̄ videbant ei dies pauci in cōpatōe ad rem tā amabilē. qz plurib⁹ anis seruisset p ea si fuisset req̄sit⁹. Aduertendu tñ q̄ iste amoz nō erat libidi nosus nec excedēs lūmites rōis z iō nō erat inordinatus nec malus.

g Dixitq̄ ad laban. Hic p̄r describit ip̄s iacob cōiugiu. qz iā cōpleuerat seruitiū septē annoz p ea z iō iustu erat vt sibi daret. z hoc ē qd s̄dit. m Quia tps impletū zc. affectu maritali. Alia etiā cām dicit hui⁹ assignat hebrei dicētes. z verū ē q iacob iā erat octoginta qtuor annoz z videbat q̄ tps generadi currebat sup eū p̄t etate sciebat etiā p diuinā reuelationē q̄ pmissiōes facte abrae z ysaac de terra pmissiōis z multiplicatōe plis cō plende erāt i filiis suis a qb⁹ duodeci trib⁹ isrl noiate sunt z iō merito dicebat. Quia tps impletū ē zc. q̄ aut iacob esset tūc. lxxxiij. annoz p̄t p̄bari ex scriptura colligēdo tñ ex plurib⁹ locis. Df em. j. xlvij. ca. q iacob cū descendit in egyptū req̄sit⁹ a pharaōe de sua etate. r̄ndit dies vite mee cxxx. annoz sunt. Qñ at dixit laban. da mibi vxorē meā. iā seruiērat septē anis. z sic vsq̄ ad natūitatē ioseph remane bant septē anis alij sue seruitutis p vxorib⁹. vt h̄. j. xxxj. c. z in fine secūdi septēnij nat⁹ ē ioseph. z tūc voluit iacob re cedere cōpleto seruitio p vxoribus suis. vt h̄. j. eo. ca. vbi dī. Nato aut ioseph dixit iacob socero suo. Dimittite me vt reuertar in p̄iam zc. h̄ p̄cib⁹ laban deuict⁹ adhuc remāsit

g Auditis autem causis itineris: respondit os meum es et caro mea. Et postq̄ impleti sunt dies mensis vnus dixit ei. Num quia frater me⁹ es: gratis serui es mihi. Sic qd mercedis accipias: habebat vero duas filias. Nomē maioris lya: minor vero appellabatur rachel. sed Lya lippis erat oculis: rachel decora facie z venusto aspectu quā diligens iacob ait. Seruiam tibi pro rachel filia tua minore septē anis: r̄ndit laban. meli⁹ ē vt tibi eā dem q̄ alteri viro: mane apud me Seruiuit g iacob p rachel septē annis: z videbatur illi pauci dies p̄e amoris magnitudine. Dixitq̄ ad laban. da mibi vxorem meā: quia iā temp⁹ impletum est vt ingrediar ad il lam. Qui vocatis multis amicoz turbis ad conuuium fecit nuptias z vespe re lya filiam suā introdu

xit ad eum: dans ancillam filie zelpham nomine. Ad quam cum ex more iacob fuisset ingressus facto mane vidit lya z dixit ad so cerum suū. Quid est quod facere voluisti. nonne pro rachel seruiui tibi. Quare imposuisti mihi. Respon dit laban. Non est in loco nostro cōsuetudinis vt mi nores ante tradamus ad nuptias: imple hebdomadam diez huius copule z hanc quoq̄ dabo tibi pro opere quo seruitur⁹ es mi hi septē anis alijs. Acqui euit placito z hebdomada transacta rachel duxit vxorem. Cui pater seruam ba lan tradiderat. Tandemq̄ potitus optat nuptias a morem sequentis priorū p tulit seruiens apud eum se ptem annis alijs. Quidēs autem dominus q̄ despi ceret lya: aperuit vuluā eius: sorore sterili pmanē te. Que pceptū genuit fili

continens ab ea oīom vacauit sicut z de Thobia legitur. scdo qz si tetigit eā carnaliter oīdit h̄ q̄ nō q̄siuit in vxore sua blanditias meretricias in tactib⁹ et v̄bis. h̄ magis ea vsus ē in castitate maritali. Si at q̄rat p hoc an̄ inter ipm z lya fuit matrimoniu. Dicendū q̄ nō qz ad matrimo niū necessario req̄rit cōsensus. ip̄e at tñ cōsenserat i ra chelem. nec peccauit si cognouit tūc nō suā. qz fuit p igno rantia facti: q̄ excusat ex toto. adhibita tñ diligētia suffici enter. qd z fecit iacob. qz in talib⁹ nō req̄rit magna p̄scrutatio. z maxime qz iacob nō hebebat causam dubitadi de fraude. o Quare imposuisti mihi lya. i. decepisti me vt. s. expositū est. c. xxvj. aliq̄ h̄nt sic. Quare lya suppo suisti mihi. h̄ falsa est lra. p̄mple zc. i. vij. dies cōiugij nuptiar lye. tot em dieb⁹ durabat cōiugiu nuptiar. vt h̄ li. Jud. xij. c. de samsonē z iō fm h̄ dicit h̄ Piero. Illi er rant q̄ in h̄ hebdomadā diez intelligūt. vij. annos alios seruitutis iacob p rachele in fine quoz tradita ē ei rachel qz sic dcm ē tradita fuit ei p lya. vij. dieb⁹ z iugij trasactis iō seq̄t. q̄ Accēuit placito z sic p̄sensit i lya tāq̄ i vxorē z extūc fuit iter eos vey mrimoniū. r Et hebdomada zc. i. vij. dieb⁹ z iugij p̄dicti. s Rachel zc. z pz lra. t

Didēs at dñs. h̄ p̄r describit iugij fruct⁹ q̄ ē educatō p lis ad cultū dei. z p̄ agit d̄ fructu lye. scdo d̄ fructu rachel xxx. c. Circa p̄mū p̄siderandū q̄ lya affligēbat ex qtuor. s. qz videbat oib⁹ abiecta a rachele despecta viro ex̄nea. z a deo neglecta. z iō dñs dedit sibi q̄druplicē cōsolationem.

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

cū eo sex annis q̄bas seruauit p gregibus suis. sicut d̄. j. xxxj. ca. p. xx. ānos in domo tua seruauit tibi. xiiij. p fillab⁹ z sex p gregib⁹ tuis. z sic patet q̄ a tpe in q̄ iacob dixit ad laban. Da mibi vxorem meā zc. vsq̄ ad natūitatē ioseph fluxerūt. vij. anni. Item ioseph. xxx. ānoz erat qñ fact⁹ fu it p̄positus terre egypti. vt h̄. j. xli. ca. Et extūc vsq̄ ad descen sū iacob i egyptū fluxerūt. ix. anni. i. septē āni fertilitatis. z duo famis. sicut h̄. xliij. ca. qñ misit ioseph p patre suo adducēdo ibi em d̄. Biēniū est q̄ icepit esse famis i terra. igit̄ si cōiugāt simul āni p̄dicti a tē pore q̄ iacob accepit vxorez vsq̄ q̄ iacob venit in egyptū. z r̄ndit pharaoni de eta te sua inueniunt āni .xlvi. q̄bus s̄tractis de etate iacob q̄ tūc erat. cxxx. ānoz vt. s. dictū ē remanēt āni lxxxiij. q̄s hēbat qñ p̄io accepit vxorem. Ex q̄ patet ei⁹ conti nentia z q̄ non acce pit plures vxores li bidine duct⁹ h̄ plis amore sequitur.

n Facto mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

Et factū mane vidit lya. h̄ q̄rit h̄ q̄re n̄ cogit eaz de nocte. qz ad vocē vel tactū potuit eā p̄gnoscere cū iaz p septē annos māssisset in eadez do mo: descendū q̄ in h̄ oīdit laus ip̄ius iacob. p̄mo qz nocte il la forsitā nō tetigit h̄

l. de. iij. filijs de p̄ dī. v. Vocavitq̄ rē. i. vislonis filius
 z cāz hui⁹ nationis s̄bdit dī. v. Vidit rē. i. vidit me dñs
 vilē z abiectā reputatā. iō solat⁹ ē me. de sc̄do v̄o dixit.
 v. Qm̄ rē. Aliq̄ libri h̄nt. Vidit z falsa ē l̄ra. 3. Dī rē.
 l. a rachele. erat em̄ rachel p̄ncipalis vxor iacob. qz i ipam
 p̄senserat. z iō de-
 babat h̄re p̄rogatiuā
 aī sorozē h̄ i b̄ aliq̄n
 tulum excedebat.

q̄ Dedit rē. ad p̄so-
 landū me de p̄dicto
 cōtemptu b̄. Do-
 cauitq̄ rē. i. audiens
 eo q̄ dixerat. Audī-
 nit dñs rē. c̄. Con-
 cepitq̄ terciō ad ei⁹
 cōsolationē. terciā
 afflictionē. iō sequit⁹
 d̄. Dixitq̄ rē. i. non
 reputabat me efnēā
 h̄ magis associabit.
 e. Idcirco rē. i. ad-
 iunct⁹ vel applicat⁹
 f. Quarto rē. 3. q̄r-
 tam afflictionē. s. q̄a
 videbat a deo dereli-
 cta. iō s̄bdit. Is-
 r̄. rē. s. q̄ nō dere-
 liq̄t me h̄ visitavit
 h̄. Et ob h̄ rē. q̄ inē-
 p̄t̄ d̄stēs z accipit
 h̄ cōfessio diuie lau-
 dis v̄l gr̄tūacōis.

In ca. xxx. vbi d̄r
 in postil. Quā cū vi-
 disse iacob rē.
 r̄. d̄. i. s.
 Xp̄ositorē h̄e-
 breoz dicit q̄
 solus iacob a-
 monit lapidē i q̄ oñ-
 debat diuinā v̄turē
 fuisse in ip̄o iacob eo q̄ veniēs fessus ab itinere poterat re-
 mouere lapidē tāte magnitudinis q̄ al̄s nō poterat amo-
 ueri nisi ab oib⁹ pastorib⁹ aggregat⁹. v̄. s̄. in eodē ca. qd̄ cō-
 sonat l̄re. nū qz dicit de iacob i singulari. Amouit lapidē rē.
 tū qz reddēs rōnē q̄re h̄ fecit iacob p̄dixit immediate. Quā
 cū vidisset z sciret p̄sobrinā suā ouesq̄ labā auūculi sui rē
 q. d. p̄pter ista supposuit se tāto labori: q̄ dicit figurasse q̄
 aliq̄s descendēs ex iacob debebat amouere lapidē. s. duri-
 tiam cordis z adaq̄re oēs greges. i. gētes. s. ex aq̄ z spiritu
 sc̄to. qd̄ satis consonat veritati.

In eo. ca. xxx. vbi d̄r in postilla. Aliā vero causam hu-
 ius fletus assignant hebrei. rē. r̄. d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

q̄ Dicit q̄ iacob recessisset a p̄re cū bona comitūa et
 cū copia auri z argētī. put h̄ dicit ra. sa. nō solū carz
 oino in l̄ra fundamento. h̄ pon⁹ ex l̄ra oppositū v̄
 inuui. cū em̄ rebecca loq̄ret ip̄i iacob d̄ recessu. s. xxvij. di-
 xit. Audi vocē meā z cōsurgēs fuge ad labā rē. Ex q̄ patz
 q̄ iacob fugitū ibat z p̄ dñs nō cū apparatu. vñ exposito
 res hebreoz maḡ autētiq̄ q̄ ra. sa. h̄ tenēt addentes q̄ ex
 hac cā nosuit intrare i lūza seu bethel ne ab aliq̄ cognosce-
 ret h̄ ex locū s̄b dūmo dormiuit supponēs capiti suo lapi-
 des. v̄. s̄. ca. xxvij. Silr vbi d̄r i p̄n. hui⁹ ca. Profectusq̄
 iacob venit in terrā orientālē rē. hebraica l̄ra h̄z. Leuauit
 iacob pedes suos z iuit in terrā oriētālē rē. Ex q̄ p̄z q̄ pe-
 destes ibat. nō i camelo sic seru⁹ abrae. nec mix̄ si ysaac sic
 misisset filiū suū. qz h̄ fiebat vt via sua occultaret a fr̄e. nec
 ē verisimile q̄ sc̄ptura s̄bticūisset istā p̄secutōez quā habuiss̄z
 iacob i eūdo i mesopotamiā: h̄ eā exp̄sisset sic exp̄s̄it alias
 p̄secutōes q̄s h̄uit i redeūdo tā a labā q̄ a sychinitis q̄z eē

um vocauitq̄ nomen eius
 r̄. ruben dices: vidit dñs hu-
 militatē meā nunc amabit
 me vir me⁹. Rursumq̄ cō-
 cepit z peperit filium z ait
 q̄. Qm̄ audiuit me dñs habe-
 ri p̄temptui dedit etiā istū
 b̄. mibi Vocauitq̄ nomē ei⁹
 c̄. symeon. Cōcepitq̄ terciō
 d̄. z genuit aliū filiū: dixitq̄.
 Nūc q̄z copulabitur mihi
 marit⁹ me⁹: eo q̄ peperim
 e. ei tres filios z idcirco ap-
 pellauit nomen eius leui.
 f. Quarto cōcepit z peperit
 g. filiū z ait: modo cōfitebor
 h̄. dño. Et ob hoc vocauit eū
 iudam. Cessauitq̄ parere.

Capitulum. xxx.
 Cernens aut rachel q̄
 infecūda esset inuidit
 sorori sue. z ait mari-
 to suo. Da mihi liberos a-
 lioquin moriar. Cui iratus
 r̄ndit iacob. Num p̄ deo
 ego sum q̄ priuauit te fru-
 ctu v̄etris tui. At illa. Ha-

beo inquit famulam balan
 ingredere ad illā vt pariat
 sup genua mea. z habeā ex
 illa filios. Beditq̄z illi ba-
 lan in cōiugiū. Que igres-
 so ad se viro cōcepit z pe-
 perit filiu. dixitq̄z rachel.
 Indicauit mihi dñs z ex-
 audiuit vocem meam dās
 mihi filium z iccirco appel-
 lauit nomen ei⁹ dan. Rur-
 sumq̄z balan cōcipiens pe-
 perit alterum p̄ quo ait ra-
 chel. Comparauit me dñs
 cum sorore mea et inualui
 m̄. vocauitq̄z eum neptalim.
 n̄. Sentiēs lya q̄ parere desi-
 isset zelphā ācillā suā ma-
 rito tradidit. Qua p̄ cōce-
 p̄tū edēte filiū dixit. Felici-
 q̄ ter z iccirco vocauit nomē
 ei⁹ gad. Depit q̄z zelpha
 r̄. alterz dixitq̄z lya Hoc p̄ be-
 atitudie mea. Btām q̄ppe
 t̄. me dicēt oñes mulieres.
 Propterea appellauit eū
 v̄. aser. Egressus aut ruben

sup genua mea. i. ita q̄ h̄z sint sup naturā. tñ mei erūt p̄ ad
 optionē. h̄. Cōcepit rē. i. indicauit me dignā h̄re p̄lez
 ex adoptione. i. Idcirco appellauit nomē ei⁹ dan. qd̄
 interpretat̄ iudiciū. k̄. Rursumq̄z rē. gr̄as agēdo dño.
 l̄. Comparauit me dñs cū sorore mea. In hebreo h̄z. r̄. d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

ab elan. vtz. j. q̄. at infra d̄. xxxij. ca. In baculo meo trā-
 siui iordanē rē. concordat satis cū p̄dictis. Ca. xxx.
 Cernēs at rachel. h̄ p̄r agit de fructu rachel. z p̄ q̄n-
 tū filios adoptiuos. sc̄do q̄tū ad filiū nālez: ibi. He-
 cordatusq̄z dñs. r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Ad d̄. i. s.
 r̄. d̄. i. s.

Genesis

Tempore messis triticee. qste est post messem orde. Repperit mādrazoras. i. poma mādrazore q sunt pulcra & odorifera. **D**ixitq rachel da mibiz. Dicit aliq q ista poma accepta in esca adiuuat in mulierib virtutem cocipiendi. vñ r radix hz similitudinē humanā. z ē ibi arbor masculina cui radix hz similitudinē hois. et femia q hz femininā figuraz. **A**ug. vero dicit q occasione huius passus qstuit diligēt de natura huius pomi z nō inuenit q hiet talē virtutē z iō dicit se n̄ vidisse cam qre rachel cocupit nisi pp̄ pomi raritatē z suauitatem.

Parū ne tibi zc. sicut em. s. dicitū ē rachel respectu aliarū habebat progatiuā. tñ in hoc excedebat. **B**ormiat tecū zc. illa enim nocte debebat eē cū rachele fm circulū reddēdū debitū suis vxorib. sed rachel cocessit sorori sue. sequitur. **E**t exaudivit de⁹ pces ei⁹ q p q ad cocubitū iacob nō mouebat libidine h̄ amore. plis habende ad cultū dei. sequitur. **A**ppellauitq no men eius yachar. i. merces cui⁹ rō pponitur in litera.

Bursū lya p̄cipiens pepit sextū filiū naturalē p̄ter duos adoptiuos. **Q**uē cum erit marit⁹ me⁹ liberius mecū habitando. **A**d circo appellauit nomē ei⁹ z abulon. i. habitaculum. **R**ecordatus qz. h̄ agit de filio naturali rachel. cui post multas pces z deuotas dñs dedit filiū. p quo dicit. **A**bstulit de⁹ obprobriū meū. s. sterilitatis. qz scriptū est Deut. vij. Nō erit apud te sterilitas. **E**t vocauit nomē eius ioseph. qd sonat additamentū. z cā huius noianonis subdit. **A**ddat mibi dñs filiū alterū. s. naturalē. z ex desiderio habēdi scōm noiauit primū. **S**i diligēt p̄siderent p̄dicta non pōt iacob notari de aliq incōtinētia circa pluralitatē vxor. qz nō petiuit nisi vnā. s. rachelē. **A**utē alia fuit sibi supposita. fuit ipso ignorāte z nolente. h̄ postea consensu deo h̄ ordināte: z laban cōpellente: ancillas aut accepit ad pces vxorū amore. plis nō ducru libidinis. **E**t qbus pz q duab⁹ sororib⁹ vsus ē tpanter ancillis obrēperant. **D**e lya z rachele h̄ pz ex mō introducēdi ancillas z ex h̄ q de⁹ dī audisse pces eaz in pceptu q nō mouebatur aliq libidine. h̄ plis amore ad dei cultū. sciebāt em iacob a deo electū. vt ex eis filijs noiaerent capita tribuū isrl̄ z q xps ex ei⁹ filijs erat nascitur⁹: z iō nō ē mirū si desiderabant h̄re plem ab ipso nō solū naturalē. h̄ etiā adoptiuā quia nesciebāt de q xps nasceret. **D**ato aut ioseph.

Tpe messis triticee in agruz repperit mādrazoras: q̄s mri lye detulit. **D**ixitq rachel. **D**a mibi ptē de mandragora filij tui. **I**lla rñdit. **P**ax ne tibi v̄r q p̄riuerit maritū mibi. nisi ec mādrazoras filij mei tuler. **A**it rachel. **B**ormiat tecū hac nocte p mandragoris filij tui. redētiq ad vespaz iacob de aḡ egressa ē i occursum ei⁹ lya z ait. **A**d me in q̄t intrabis. qz mercede cōdixi te p mādrazoris filij mei. **B**ormiuitq cū ea nocte illa z exaudivit de⁹ pces ei⁹. **C**ōcepitq z pepit filiū qntū z ait. **B**edit de⁹ mercedē mibi. qz dedi ancillā meā viro meo. appellauitq nomē ei⁹ ysachar: rursum lya cōcipiēs pepit sextum filiū z ait. **B**otauit me de⁹ dote bona. **E**tiam hac vice mecū erit maritus me⁹: eo q genuerim ei sex filios. **E**t iccirco appellauit nomē ei⁹ z abulō. **P**ost quē pepit filiū noie dinam. **R**ecordatusq dñs rachel exaudivit eā z apuit vuluā ei⁹. q̄ pcepit z pepit filium dicēs. **A**bstulit de⁹ obprobriū meū. **E**t vocauit nomē illi⁹ ioseph dicēs. **A**d dat mibi dñs filiū alterū.

Hic p̄r describit ipsi iacob stat⁹ q̄tū ad ampliatiōē bonoz tpaliū vbi p̄ describit ipsi iacob petitio iusta. scōo p̄ctio grata: ibi. **D**ixitq laban. terciō p̄ctio cauta: ibi. **T**olens ē iacob. **C**irca primū p̄siderandū sicut prius dictū ē post natiuitatē ioseph saris cito cōpleuit iacob seruiciū suū. xiiij. ānoz. z iōo petebat licētiā redēndi ad terrā suā cū vxorib⁹ z liberis. qd iuste nō poterat sibi denegari. h̄ laban v̄dens morā ipsius iacob sibi v̄ilem. eo q̄ pp̄ bonitates iacob dñs m̄plicauerat bona ipsi laban. iōo n̄tebat adhuc eū retinere. z patet litera.

Dixitq laban. **H**ic ponitur pactio grata. **A**d cui⁹ intellectū cōsiderandū q̄ ista fuit petitō iacob q̄ de gregib⁹ ouiu et capraz ipsi laban q̄ erāt sub cura iacob auferēt dia aialia rusa z maculā aliquā i vellere h̄ntiaz trade rent filijs laban custodiēda illa autē q̄ essent totalitē alba v̄ totaliter nigra remaneret s̄ custodia iacob. z fer⁹ q̄ nascerēt ex eis totalitē albi vel totalitē nigri eēt ipsius laban cuz aialibus ex q̄b⁹ nascebāt q̄ s̄t erāt totalitē alba vel totalitē nigra. fer⁹ aut q̄ essent maculosi vel rufi essent ipsi iacob. z istō p̄ctū fuit q̄tū ipsi labā qz q̄ fer⁹ nigri nascerent ex nigris. z albi ex albis erat fm consuetū cursū nature. z ideo laban habuit gratā istā p̄ctioez tanq̄ sibi v̄tilē: talis aut fuit pactio fm oēs expositores catholicos z hebreos. z iō fm h̄ exponēda ē sequēs sc̄ptura q̄ ē satis obscura duplici de cā. **V**na ē. qz breuit z succincte loq̄t z plura intelligunt q̄ nō exp̄munt. **A**lia cā ē. qz trāslatio n̄ra h̄ multū discrepat a l̄ra hebraica vt videbit. **A**ccedam⁹ q̄ ad l̄ram. **D**ixitq laban. desiderās ei⁹ morā secū. **Q**uid dabo tibi. q̄ si velle tibi grām facē cū tñ intenderet decipere. **S**i ille ait nihil volo. s. q̄tis h̄ si fecerit qd postulo p̄ mercede laboris mei. **I**ter pascā z custodiāz. **G**yra oēs greges. i. diligēt p̄sidera. **E**t separa oues zc. q̄ n̄ sunt totalitē albe vel totalitē nigre. illas amoue de manu mea. z pone in manu filioz tuoz. **E**t qd cūq̄ zc. q̄tū ad fer⁹ q̄ nascent decetero de gregib⁹ vni⁹ coloris q̄ remanebunt sub manu mea. **E**rit merces mea. z qz hoc videt q̄ cursum nature: iō subdit. **N**ō debitor mihi cras. i. in futuro. **I**usticia mea. s. p̄fectū modū nature ex gregibus vni⁹ coloris nascent varijs z maculosis qui debent esse mei. argumentū est iusticie mee. **E**t oia que non fuerint varia zc. tā in ouib⁹ q̄ in capris si alia inueniant in

nato at ioseph dixit iacob socero suo. **S**umitte me vt reuertar i patriā meā z ad terrā meā. **D**a mibi vxores z liberos meos p̄ q̄b⁹ seruiui tibi vt abeā. **T**u vero nosti seruitutē q̄ seruiui tibi. **A**it illi labā. **I**nueniaz grām in p̄spectu tuo. **E**xpi mento didici. qz bñdixerit mibi de⁹ p̄pter te. **C**onstituē mercedē tuā quā dē tibi. at ille rñdit. **T**u nosti q̄ mō seruiuerim tibi: z quāta i māib⁹ meis fuit possessio tua modicum habuisti ante q̄ venirem ad te: z nunc diues effectus es. **b**enedixitq tibi de⁹ ad introitum meum. **I**ustum est igitur vt aliquando prouideam domui mee. **D**ixitq labā **Q**uid tibi dabo: **A**t ille ait **N**ihil volo sed si feceris quod postulo iteruz pascā z custodiā pecora tua **G**yra omnes greges tuos: et separa cunctas oues varias z sparso vellere z quod cunq̄ rufum z maculosum variumq̄ fuerit: tam i ouibus q̄ in capris: erit merces mea **R**espōdebitq mihi cras iusticia mea: qñ placiti tēp⁹ aduenerit corā te z oia q̄ nō fuerint varia et maculosa z rufa tā i ouib⁹

Aut fuit pactio fm oēs expositores catholicos z hebreos. z iō fm h̄ exponēda ē sequēs sc̄ptura q̄ ē satis obscura duplici de cā. **V**na ē. qz breuit z succincte loq̄t z plura intelligunt q̄ nō exp̄munt. **A**lia cā ē. qz trāslatio n̄ra h̄ multū discrepat a l̄ra hebraica vt videbit. **A**ccedam⁹ q̄ ad l̄ram. **D**ixitq laban. desiderās ei⁹ morā secū. **Q**uid dabo tibi. q̄ si velle tibi grām facē cū tñ intenderet decipere. **S**i ille ait nihil volo. s. q̄tis h̄ si fecerit qd postulo p̄ mercede laboris mei. **I**ter pascā z custodiāz. **G**yra oēs greges. i. diligēt p̄sidera. **E**t separa oues zc. q̄ n̄ sunt totalitē albe vel totalitē nigre. illas amoue de manu mea. z pone in manu filioz tuoz. **E**t qd cūq̄ zc. q̄tū ad fer⁹ q̄ nascent decetero de gregib⁹ vni⁹ coloris q̄ remanebunt sub manu mea. **E**rit merces mea. z qz hoc videt q̄ cursum nature: iō subdit. **N**ō debitor mihi cras. i. in futuro. **I**usticia mea. s. p̄fectū modū nature ex gregibus vni⁹ coloris nascent varijs z maculosis qui debent esse mei. argumentū est iusticie mee. **E**t oia que non fuerint varia zc. tā in ouib⁹ q̄ in capris si alia inueniant in

illa q̄ cedent in p̄te meā. **3** Furti me argues. i. habeas me p̄ conuicto de furto. **3** Dixitq; laban gratū habeo. qz cursus nature erat p̄ ea. **4** Et sepauit rē. ad tradēdū filijs suis. **b** Cunctū aut̄ gregē rē. istud videt̄ p̄dicere ei qd̄ dictum ē. s. q̄ varia tradita sūt i manib⁹ filioꝝ laban z vnicoloria reman- serūt in manu iacob z iō aliter exponunt doctores nostri hoc. vno mō sic. In ma- nu filioꝝ suoz. i. in manu filioꝝ iacob q̄ erāt pastores sub eo. h̄ bec expositio vide tur falsa. qz istud pa- ctum fuit int̄ iacob z laban imediate p̄ na tuitatē ioseph. vt p̄z ex p̄dictis. Item p̄batū est q̄ a tpe q̄ iacob accepit vxorē p̄mā vsq; ad natiuitatē ioseph fluxerūt tm̄ septē añi. ergo tē- pore hui⁹ pacti p̄mo genitus iacob nō ha- bebat septē annos h̄ deficiebāt ad minus tres mēses z sic p̄z q̄ nō poterant adhuc eē pastores: ita q̄ in manib⁹ eoz traderē tur vnicoloria. ideo alij exponūt hoc de filijs laban. h̄ dicunt q̄ h̄ dī h̄ p̄ anticipa- tionē sic exponēdo. **b** Cunctū aut̄ rē. q̄ supple nat⁹ est p̄ pa- ctū z post positionē vgarū i canalib⁹. Tradidit ipse laban in manib⁹ filioꝝ suoz. qz talia cedebāt p̄tē suā. h̄ bec expo- sitio videt̄ multū extorta z discrepat cū hoc a l̄ra hebraica qz vbi nos habem⁹. Cunctū aut̄ gregē vnicolorē. i. albi et nigri velleris. Tradidit in manu rē. In hebreo sic habet̄. Omne qd̄ habebat albū in seipso. z omne rufū in arietib⁹ tradidit rē. qd̄ sic glosant̄ hebrei. Omne qd̄ habebat albū. i. maculā albā q̄tūcunq; minimā. z omne rufū q̄tūcunq; minimū. lz totū residuū velleris eēt vni⁹ coloris tradidit in manu filioꝝ suoz. z p̄z snia fm̄ p̄dicta. Item discrepat trāslatio n̄ra ab hebreo in punctatōe. qz facit p̄ncipiū ver- sus distincti a p̄cedēti: ibi. Cunctū aut̄ gregem vnicolorē. In hebreo aut̄ totū in vno p̄textu dī sub vno versu ab illo loco. Et sepauit i die illa. vsq; ibi. Et tradidit i māu filioꝝ suoz vbi t̄minat̄ vsus z snia absq; aliq; extorsione. **4** Et posuit spatū itineris. ne arietes z hirci varij z maculosi q̄ erant sub manu laban z filioꝝ suoz trāsirēt ad gregē vni- colorē. q̄ erat sub manu iacob ei generaret̄ fetus varios. **d** Collēs ergo iacob. Hic p̄r ponit̄ prudēs cautela ip- sius iacob. qz laban fraudulent̄ agebat h̄ eū z in pluribus sibi tenebat. iō posuit vgas varij coloris in canalibus q̄n erat cōcept⁹ p̄mi t̄pis qz illi fetus sunt meliores: ex fo- r̄itu dine em̄ nature puenit q̄ aialia citi⁹ generent z cōcipiant cū aut̄ femelle bibebāt ascēdēdebāt masculi z femelle vi- debant vmbrias masculoz in aq̄ et imagines ipsoꝝ varij coloris z siles p̄cipiebāt. h̄ac em̄ v̄rutē h̄z imaginatiua sup corpus z sup materiā vnde fit p̄cept⁹: qz siles p̄cipiunt̄ ill- q̄s aspiciūt attente i extremo coitus. z b̄tus Hiero. sup lo- cū istū dicit q̄ tali arte vtunt̄ in gregib⁹ eq̄rū hyspani: po- nentes pulcros eq̄s ante eq̄s tpe p̄cept⁹. Dicit etiā q̄ q̄nti- tilian⁹ q̄ndā matronā accusatā de crimine adulterij eo q̄ peperisset ethiopē liberauit p̄ hoc qd̄ fecit inq̄ri si in cubi-

culo ei⁹ esset tal̄ p̄ctura q̄ reperta liberata est mulier. Et b̄ etiā p̄z q̄ iacob erat hō sapiēs i cognitōe v̄rutū naturalū Dicit t̄n aliq; q̄ angelus docuit eū artē istā q̄n oñdit sibi in visione masculos ascēdētes sup feminas varios z ma- culosos. vt h̄z ca. sequēti. P̄z etiā q̄ nō peccauit prudēt- trahendo ad se qd̄ si- bi debebat: z maxie quia h̄ videt̄ fecisse ex reuelatōe angeli. z p̄z l̄ra ex p̄dictis.

vt in ip̄o calore coit⁹ oues intuerent̄ vgas. z parerēt maculosa z varia z diuer- so colore resp̄sa. **B**iuisitq; gregē iacob z posuit vgas i canalib⁹ añ oculos arietū. Erāt at̄ alba z nigra q̄q; la- ban: cetera h̄o iacob sepa- tis inter se gregib⁹ **I**gitur q̄n p̄mo tpe ascēdebantur oues ponebat iacob vgas in canalib⁹ aq̄z añ oculos arietū z ouiu. vt in eaz cō- templatiōe cōciperēt. **Q**ñ h̄o serotina admissura erat **E**t p̄cept⁹ extrem⁹: nō po- nebat eas. **F**ctāq; sunt ea q̄ erāt serotia: labā: z q̄ pri- mi t̄pis iacob. **B**itatusq; ē hō vltra moduz: z habuit greges multos: ancillas z seruos: camelos: z asinos

Capitulū. xxxj.

Dixitq; at̄ audiuit ver- ba filioꝝ laban dicen-

Alter pactū int̄ pactū int̄ iacob z laban generat̄ cō- sideratū videat̄ eē illud qd̄ postillatoꝝ exposuit sic cōiter tenet̄. l̄ra t̄n in p̄ticulari p̄siderata nō totalit̄ cōsonat. h̄ in multis discrepat. vñ **P**iero. in h̄ passū mltū apud. lxx. p̄fusus ē sensus. z vsq; hodie nullū potuit inueni- re n̄foꝝ q̄ h̄uc locū plane exponeret. **H**ec hiero. qd̄ etiam int̄ hebreos expositores cōtingit.

Replica. **2.** xxx. ca. **B**urgē. notans trāslationē n̄ram vbi h̄z. **C**ōpauit me dñs cū sorore mea. dicit̄ hebraicū h̄ie **C**ōtēdi cū sorore mea. iprobās ex eo glosā inllinea rē q̄ h̄z q̄ neptalim dī a cōpatōe v̄ p̄uersione dīc bur. q̄ sit error sc̄ptoris. qz debuisset scribē a p̄trouersione seu a con- trouersia. **S**z intueti capitulū istud manifestū ē noia pa- triarchaz oim cōiter ex verbis matrū imponi. **N**ec h̄z ex l̄ra nec ē verisimile q̄ venerāda rachel cōtenderit cū sorore suphabēda ple. cū sciret nō eē culpā sororis q̄ ipsa esset steris. **C**redo igit̄ bur. fingē z frustra b̄tū hiero. z glo. inllinearē ipugre. q̄ neptalim ex v̄bo rachel dicunt̄ ipositū cū dixit. **C**ōpauit me dñs sorori mee. nec igit̄ glo. h̄ poit̄ v̄cio sc̄ptoz. qz ē positū auēte b̄tū hiero. in ca. eo. de pacto int̄ iacob z laban. **B**urg. dīc ap̄d hiero. z oēs hebreo z z latinoz expositores vsq; hodie fuisse magnā obscuritatē. z t̄n h̄ ni- hil facit p̄ expositiōe. **I**n q̄ v̄ dupl̄r peccare. p̄ qz cū cōsue- uit ex facili occasiōe h̄ postillatoꝝ lōgas facē digressiōes h̄ p̄ expōe obscuritatē ap̄d oēs: vt dīc nullū ipedit laborē. sc̄do qz cū vel noluit vel nō potuit h̄uc passum exponē nō dedit grates postillatoꝝ claris exponētī

Ca. xxxj. **D**ixitq; at̄ audiuit. **H**ic p̄r describit̄ iacob: vt p̄ficiēs qd̄ maxie apper q̄n hō b̄n se h̄z i aduerfz iō p̄ oñdit̄ q̄l̄t passus est a laban. sc̄do ab esau. ca. xxxij. sc̄do a syche filio emor. ca. xxxiiij. **C**irca primū p̄mo describitur ip̄s iacob recessus. sc̄do ip̄s laban post eū p̄gressus: ibi.

In ca. xxx. vbi dē in postilla. **A**dditōe dei addita sunt rē. **A**dditio p̄ma. **I**n hebreo nō habet̄ bec vi- ctio que sonat additōes h̄ magis cō- trouersia vel conten- tionē z ē l̄ra cōtētio nis dicēdo. **C**ontēdi cū sorore mea: inua- lui. cui⁹ sensus ē con- tendi cū sorore mea sup habendo filios z inaluī. qz iam ha- beo. vnde cū dī i glo- sa inllineari q̄ nepta- lim dī a cōuersione. videt̄ eē error sc̄pto- ris: debuisset dicere a cōtrouertione seu controuersia fm̄ he- braicā veritatē. **I**n eo. ca. xxx. vbi dī in postilla. **E**t iō fm̄ hoc exponenda ē sequēs sc̄ptura rē. **A**dditio. ij.

Genesis

Cunq; abijisset. **A**dhuc pmo describit sui recessus motum scdo modus: ibi. **Q**uisit et vocavit. **T**riplex em motum habuit ad recedendum. **P**rimu fuit murmuratio filioz laban scdo indignatio laban iniusta cu tm deberet euz diligere et comendare. qz ppter eu dñs multiplicauerat bona ipsoz. vt pdictu est. tercius motumz fuit angeli monitio. et patet lra.

Misit et vocavit. **H**ic describit modum recedendi. et p iacob qrit vxoz suaru consensum sine qb non poterat recedere. et p lra paucis verbis excepit. **I**n agru vt secretius loqueretur cu eis. **D**u diuiterci. qñ nũc e dies terci accipit th hic p tpe pterito.

Decẽ vicib. quod pot esse vey cu progredib seruerit tm sex anis. vt h. j. eo. ca. **S**oluit Hiero. q oues illi terre partunt bis in ano: et sic bis in anno poterat mutare pactum.

Etridi in somnis p hoc oña fuit multiplicatio varioz fetuũ. **E**go sum de bethel. angel em in psona dei loquebatur. **R**ideret rachel et lya. cõsentientes ei in recessu. rachel em lz esset iunior tm sponit. qz erat pncipalis eius vxoz. vt. s. dictu e ca. xxx.

Quand habem? residui qcz. q. d. nõ. totu dedit fratribus nris. **M**one qñ alienas. qz vendidit nos tibi tradedo pro pto seruitutis tue: sicut et tradunt ancille. **C**omeditqz pciu pciu nostru. qz de seruitio tuo quod fuit pciu nrm psecutus e diuitias qbus vixit m. **S**ed de tulit zc. iuste trãfferẽdo in nos p magna pre.

Surrexit aut iacob. **H**ic pnter iacob captat sui recessus tps opportunu. qz laban recesserat ab eo ad tondendas oues qz filij sui custodiebant q dista bãt ab eo itinere triũ diez vt pdictu est. qz ex pcedentib fraudi b timebat ne aufer

tium: tulit iacob oia q fuerunt patris nri et de illi? facultate ditat? fact? e inclutus animaduertit qz facie laban q nõ esset erga se sicut heri et nudiuitercius: maxime dicete sibi dño reuertere in terrã patz tuoz et ad generationẽ tuã. ero qz tecũ misit et vocavit rachel et lya in agrũ vbi pascebat greges: dixitqz eis **V**ideo facie patris vestri q nõ sit erga me sicut heri et nudiuiterci. **D**eus aut patris mei fuit mecũ: et ipe nostis q totis virib meis seruiexim patri vestro. **S**z et p vester circũuenit me: et mutauit mercedẽ meam decẽ vicib: et tm nõ dimisit eu deus vt noceret mihi. **S**i qñ dixit varie erũt mercedes tue: pariebant om̃s oues varios fetus: qñ **R**o econtrario ait: alba queqz accipies p mercede: om̃s greges alba pepererũt. **T**ulitqz deus substantiã pris vestri et dedit mihi. **P**ost q em cõceptus ouiu tempus aduenerat leuau oculos meos et vidi in somnis ascendentes mares sup feminas varios et maculosos et diuersoz color. **B**ixitqz angelus dñi ad me i somnis: iacob. **E**t ego respondi. **A**dsum. **Q**ui ait. **R**euã oculos tuos et vide vnũuersos masculos ascendetes sup feminas varios maculosos atqz resperfos. **V**idi em oia q fecit tibi laban. **E**go sum de bethel. vbi vnixisti lapidẽ et votuz vouisti mihi. **N**ũc ergo surge et egredere de terra hac reuertens in terrã natiuitatis tue. **R**ideruntqz rachel et lya. **M**unqd habemus residui quicq; i facultatib et hereditate dom? patris nri. **N**onne qñ alienas reputauit nos et vendidit: comeditqz pciu nostru. **S**ed deus tulit opes pris nri et eas tradidit nobis ac filiis nris: vn oia q pcepit tibi dñs fac. **S**urrexit aut iacob et ipositis liberis ac cõiugib suis sup camelos abiit: tulitqz oem lbstatiã suã et greges et quicqd i mesopotamia acqsierat: pergens ad ysaac patrẽ suũ in terra chanaan. **E**o aut tpe ierat laban ad tondendas oues et rachel furata e ydola pris sui. **N**oluitqz iacob cõfiteri socero suo q fuget. **C**ũq; abijisset tã ipse q oia que iuris sui erãt: et amne trãsmisso pgeret ptra montem galaad: nunciatũ e laban die terciõ q fugeret iacob. **Q**ui assumptis fratribus suis. psecutus est euz diebus septem: et comprehendit eum in monte galaad. **V**iditqz in somnis dicentem sibi dominũ. **C**auene quicq; aspere loquaris contra iacob. **I**nqz iacob extenderat in monte tabernaculũ. **C**unqz ille cõsecutus fuisset eum cu fratrib suis: in eodẽ monte galaad fixit tentoriũ: et dixit ad iacob. **Q**uare ita egisti vt clã me abigeres filias meas quasi captiuas gladio. **C**ur ignorante me fugere voluisti: nec indicare mihi vt psequerer cu gaudio et canticis et tympanis et cytharis. **N**on es passus vt oscularer filios meos et filias. **S**tulte opat? es et nũc quidẽ valet man? mea redere tibi malũ s de? patris tui heri dixit mihi. **C**auene loqris cõtra iacob qcz durius. **E**sto. **A**d tuos ire

ret et oia si sciret eu recedẽ. **R**achel fara. e ydo. pa. sul. nõ ad colendũ s ad subtrahendũ patrẽ suũ ab ydolatria. et id nõ fuit furtũ. pprie loquẽdo. **C**õsiderãdũ q vbi trãstatio nra hz ydola. in hebreo hz theraphin et dicũt aliq q sint imagines facte partim p astronomiã. et ptim p necromantiã q dant rusa. **H**ebrei dicũt q e caput alicui? pueri pmo geniti infecti et sacrificati demoni. et istud caput pscisum salisat et aromatib condit vt possit diu stare. et sup linguã eius in lamina aurea ponitur nomen demonis. vt sic dat ibi rusa. **H**oc aut interposui. quia alibi i scriptura sacra fit mentio de theraphin. **C**ertũ e tm q talia nõ habet virtutem rusa dandi. nisi inqz tũ deus pmittit et fre quẽter ppter peccata hoim credentiũ talibus. et qz demerent vt illis deceptionib captant deus talia pmittit. **C**unq; abijisset. **H**ic pnter describit ipse laban in secutio. vbi pmo describit ipse iacob captio. scdo mutua obturgatio: ibi. **E**t dixit ad iacob. terciõ mutua cõfederatio: ibi. **R**idit ei laban. **C**irca pmũ p lra excepit paucis vbis exponẽdis. **C**ontra montẽ galaad. **H**ic per anticipationẽ. qz hoc nomẽ postea ipositu e vt patebit j. eo. ca. **N**uncia tũ e zc. qz distabat ab eo itinere diez triũ. vt pdictu est ca. xxx. **Q**ui assumpt? zc. i. ill de cognatõne sua ppinq t. **E**t pp. eũ scz die octatua y. **C**auene zc. nõ solũ phibuit actionẽ dnã s iacob s etiã loquelã. **E**t dixit zc. **H**ic pnter describit mutua obturgatio. et p ipse laban s iacob. scdo ecõtra ipse iacob s laban: ibi. **Q**uasi captiuas gladio. falsum di. qz sue erãt iure mrimoniũ. **H**ic psequerẽt. mẽtẽ cor rept? timore dei apparentis. **S**ed deus zc. mali hoies coguntur dei virtute

aliqui dicere veritate se. sicut p3 de balaã. Numeri. xxiiij.
Cur furatus es deos meos: in hoc oñdi cõfiteri q nõ
 erãt dñi cū furto possent amoueri. **C**ũ dñi iacob. **D**ic
 pñr describit obiurgatiõ rõnabil ipsius iacob p laban z p
 reddit rõem qre nõ significauit sibi recessũ suũ. **E**t p3 lra.

Quãt furti me
 arguis. qz ipso igno
 rante factum fuerat
 istud furtũ qd tñ fur
 tũ nõ d3 dici. vt p di
 ctũ est. **H**ec di
 cens ignorabat. qz
 p furto simplici de
 rigore non debebat
 mors infligi tñ sicut
 dictũ e nõ erat furtũ
 f. Subter stramen
 ta cameli. i. sub fella
 cameli. **I**ntra
 cõsuetudinẽ femina
 rũ. f. fluxus mēstruoz.
Pone h corã fra
 tribus. i. corã filiis
 tuis z meis: z illis q
 sunt de cognatõe no
 stra. **H**ec captũ
 a bestia oñdi tibi. li
 cet possem facere de
 iure. **E**t timor
 ysaac. i. de quem ti
 muit. **D**ia q zc.
 i. a medescenderũt.
Quid possũ zc.
 q. d. facere p meipm
 necessitate a deo sibi
 impositã excusat p
 ut põt. **V**eni g
Dic pñr describitur
 vtriusqz pederatio.
 qz laban vidēs q de
 erat pro iacob qsiuit
 confederari cum eo.
Erexit lapidẽ in
 titulu. i. in signũ con
 federationis.

Dixitqz fratrib⁹
 suis. i. illis de cogna
 tione sna q venerant
 cū laban q. **C**ome
 dẽtqz sup eũ. i. signũ
 amicitie reformate.
Quẽ vocauit la
 ban. **D**omẽ impo
 sitũ a iacob z nomẽ
 ipositu a labã idẽ sig
 nificãt. f. acervũ testi
 monij f. laban q erat
 syrus expressit in lin
 gua syra et iacob in
 hebreã z si aliqs cu
 riosus velit scire dif
 ferentiã hec est. h3 in
 hebreo vocatũ e **G**a
 laad. **G**al em idẽ est
 q acervus: aad testi
 moniũ. **I**n ydioma
 te syro vocatũ e ygar
 sehadura. z sic est in
 textu quẽ vocauit la
 ban ygar sehadura.
 z idẽ significat. **D**

cupiebas z desiderio erat
 tibi dom⁹ patris tui. **C**ur
 furat⁹ es deos meos. **R**e
 spondit iacob: q in scio te
 pfectus sum. timui ne vio
 lenter auferres filias tuas
Quãt furti me arguis apd
 quẽcunqz inueneris deos
 tuos: necef corã fratribus
 nr̃is. **S**crutare qcqd tuoz
 apud me inueneris z aufer
Hec dicens ignorabat q
 rachel furata esset ydola.
Ingressus itaqz laban ta
 bernaculum iacob z iye et
 vtriusqz famule nõ inuenit
Cũqz intrasset tentoriũ ra
 chelis: illa festinãs absco
 dit ydola subter stramẽta
 cameli z sedit desup. scrũ
 tantiqz omne tentoriũ z ni
 hil inuenienti ait. **N**e ira
 scatur dñs me⁹ q corãz te
 assurgere nequeo: qz iuxta
 psuetudinẽ feminaz nunc
 accidit mihi **S**ic delusa so
 licitudo querentis est. **T**u
 mensqz iacob cū iurgio ait
Quã ob culpã meã et ob
 qd peccatũ meũ sic exarsi
 sti post me: z scrutatus es
 oẽm suppellectilem meam
Quid inuenisti de cuncta
 substãtia dom⁹ tue. **P**one
 hic corã fratrib⁹ meis z fra
 tribus tuis: z iudicent inf
 mer te. **I**dcirco viginti an
 nis sui tecũ oues tue z ca
 pre steriles nõ fuerũt arie
 tes gregis tui: nõ comedi
 nec captũ a bestia oñdi ti
 bi. **E**go dãnũ omne redde
 bam. qcqd furtim peribat
 a me exigebas die noctuqz
 estu vrgebar z gelu: fugie
 batqz somn⁹ ab ocul meis.
Sicqz p. xx. ãnos i domo
 tua fui tibi: qtuordecim
 p filiãb⁹ z sex p gregibus
 tuis. **I**mmutasti qz merce
 dem meã decẽ vicib⁹: nisi
 deus patris mei abraã: et

antẽ addit. **D**icẽs iuxta pprietatẽ lingie sue nõ e de tex
 tu. f. trãslato: apposit. z si dixissz. **E**t vocauerũt eũ acervũ
 testimoniũ. f. vn⁹ in idiomate syro. ali⁹ in idiomate hebreo
 elarior: esset trãslatio: sic agyos z sanc⁹ penit⁹ idẽ significãt.
 f. vnũ nomẽ e grecũ aliõ latinũ. **S** **D**e abraãz. i. penã
 infligat illi q trãsgre
 dietur iuramentũ.
Per timorẽz. i. p
 illũ deũ quẽ timebat
Osculat⁹ e filios
 .i. nepotes. **E**t
 bñdixit illi. i. impca
 rus e illis bona. cete
 ra patent.
In ca. xxxj. vbi d3
 i postil. **C**õsiderãdũ
 qvbi trãslatio nra h3
 idolatria. in hebreo
 d3 theraphin.
Additio prima.
Theraphin in
 hebreo imagi
 significat spyl
 simulacra. put **H**ie
 ro. dicit sup **E**sa. ij. c.
 f. artẽdẽdũ q nõ sp
 significat simulacra
 facta ad qredũ rñsa
 demonũ. vel ad ydo
 latradũ. qz. j. reg. xix.
 vbi d3 q accepit mi
 chol statuã. f. ad po
 nẽdũ i lecto loco d3
 i hebreo h3. **A**cccepit
Nichol theraphin.
 qd nõ e dicẽdũ q in
 domo d3 z vporz ei⁹
 essent simulacra vel
 statua aliqz ydolatri
 ca seu facta ad qren
 das rñsiones demo
 nũ f. erãt ibi solũ ad
 aliqs licitas repñta
 tiones. **J**udicũ vero
 xvij. et. xvij. repetit
 sepe hec dicitio thera
 phin vbi significat
 aliqd ydolatrice fa
 ctũ. vt ibidẽ p3. **S**ũt
 vbi dicit **D**see. iij. **E**t
 sine ephor et thera
 phin. theraphin ibi
 est eiusdem significa
 tionis. z sic in multz
 alijs.
In eodẽ ca. xxxj.
 vbi d3 in postilla. z ti
 mor ysaac. i. de⁹ quẽ
 timuit.
Additio. ij.
Verendũ v⁹
 qre non fecit
 mentionẽ de
 abraã z ysaac eodez
 mō dicẽdo. de⁹ pñs
 mei abrae. z de⁹ pñs
 mei ysaac. vel timor
 pñs mei abraã. z ti

timor ysaac affuisset mihi:
 forsitan mō nudũ me dimi
 sisses. **A**fflictionẽ meam z
 laborem manũ mearũ re
 sperit dñs: z arguit te heri
Rndit ei laban. **F**ilie mee
 z filij greges tui z omnia q
 mernis mea sũt. **Q**uid pos
 sum facere filiis z nepoti
 bus meis. **V**eni ergo z in
 eamus fedus vt sit testimo
 niũ inter mer te. **T**ulit ita
 qz iacob lepidẽ z erexit il
 lum in titulu. **B**ixitqz fra
 tribus suis. **A**fferte lapi
 des: q congegantes fece
 runt tumulu: comederũtqz
 sup eũ: quẽ vocauit laban
 tumulu testis z iacob acer
 uum testimoniũ: vterqz iux
 ta pprietatem lingue sue.
Bixitqz laban. **T**umulus
 iste testis erit inter me z te
 hodie: z idcirco appellatũ
 est nomẽ eius galaad. i. tu
 mulus testis. **E**t adiecit la
 ban. **I**ntueat z iudicet do
 minus inf nos qñ recesseri
 mus a nobis: si afflixerũt fi
 lias meas z si introduxerũt
 alias vxores sup eas. **N**ul
 lus sermonis nr̃i testis est
 absqz deo qui pñs respicit
Bixitqz rursus ad iacob.
En tumulus h3 lapis quẽ
 erexi: inf me z te testis erit
Tumulus inqz iste z lapis
 sint i testimoniũ: si aut ego
 transiero illũ pgens ad te:
 aut tu pterieris malũ mihi
 cogitãs. **D**eus abraam: z
 deus nachor iudicet inter
 nos: deus pñs eoz. **J**ura
 uit g iacob p timorez pñs
 sui ysaac: imolatisqz victi
 mis i monte vocauit fr̃es
 suos vt ederẽt panẽ. **Q**ui
 cũ comedissent mãserũt ibi.
Laban nõ de nocte cõsur
 gens osculat⁹ e filios z fili
 as suas: z benedixit illis:
 reuersusqz e in locũ suum.

mor patris mei ysaac. quia non minus potest dici de abraa quam de muerit deum quam de ysaac. Ad hoc dicitur a quibusdam hebreis quod de non noiaf de alicuius singularis persone. nisi postquam est extra fluxibilitate huius vite. eo quod homines dum in hac vita sunt potest mutari de statu gratie in quod sunt filij dei ad lapsu in quod potius filij ire sunt apud deum dicuntur. et quod quia hec verba dixit iacob. Abraha dum ante decesserat. huius ysaac adhuc vivebat quod dura vitu usque ad decennium post venditionem ioseph. ut habet in postilla. idcirco de abraa quod iam erat in securo dixit. de abraa. huius de ysaac quod adhuc erat in vita dixit. Timor ysaac. id est quem timet ysaac. quod potest dici de quolibet iusto timere deum sicut presentem statum. Quidam vero dicunt quod timor ysaac hic dicitur intelligitur de timore quem passus est tunc in molationis. ad quod inducunt illud quod. scilicet eo. ca. Juravit iacob pro timore patris sui ysaac etc. Solent enim homines iurare pro aliquo terribili sicut pro hominem mortis et huiusmodi.

Capitulum xxxij.

Iacob autem abiit in itinere quod ceperat fueruntque ei obuiam angeli dei. Quos cum vidisset ait. Castra dei sunt haec. Et appellavit nomen loci illius manaim id est castra. Misit autem et nuncios ante se ad esau fratrem suum in terra seyr: id est regione edom precepitque eis dicens. Sic loquimini domino meo esau. Hec dicit frater tuus iacob. Apud laban pegrinat sum: et fui usque in presentem diem. Habeo boves et asinos et oves et servos et acillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum ut inveniatur gratia in conspectu tuo. Reversique sunt nuncios ad iacob dicens. Venimus ad esau fratrem tuum: et ecce properat in occursum tuum cum quadringentis viris. Timuit iacob valde et perterritus: divisit populum quem secum erat: greges quoque et oves et boues et camelos in duas turmas dicens. Si venerit esau adversam turmam et percusserit eam aliam turmam quae reliqua est salvabit. Dixitque iacob. Beatus patris mei abraa: et deus patris mei ysaac: domine qui dixisti mihi: revertetur in terram tuam et in locum nativitatis tuae: benefaciam tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis et veritate tua quam explesti seruo tuo. In baculo meo transivi iordanem istum: et nunc cum duabus turmis regredior. Erue me de manu fratris mei esau. quia valde eum timeo: ne forte venies percutes meos cum filiis

Capitulum xxxij.

Iacob quoque abiit. Sic consequenter describitur quomodo passus est ab esau. et quomodo timuit eum ex auditu scilicet ex adventu ca. xxxij. Circa primum describitur. pro divina consolatio perveniens. scilicet humana trepidatio superveniens sibi. Misit autem nuncios. tercio dei confortatio pro piculo imminens: id est. Et ecce vir luctabatur. Circa primum dicitur sic. a. Iacob autem abiit etc. expeditus a persecutore laban. b. Feceratque etc. dicitur hebrei quod angeli qui custodiebant provinciam syrie adduxerunt illum usque ad locum illum qui erat in fine provincie illius. et tunc alij angeli qui perierant provincie alteri sibi conuicte obuiauerunt sibi ad conducendum eum. Doctores autem catholici dicunt quod fuerunt angeli ad confortandum eum timore fratris sui. nec iste expositio dissidet multum. c. Et appellavit etc. ad prelegendum eum et consonat hoc ysaac expositio. d. Misit autem nuncios. dicitur pro describitur humana trepidatio. id est enim esset confortatus ab angelo in recessu ut predictum est in processu ab angelis sibi occurrentibus. tunc si

cut homo timuit de fratre suo pro cuius terram habebat transire. tunc quia sciebat eum offensum esse eum propter primogenita et propter benedictiones. tunc quia habitauerat cum laban idolatra diu. ex cuius cohabitatione poterat aliquam offensam incurrisse. et ideo timebat quia tales diuine permissiones contra. intelligende sunt sub conditione. scilicet si ille cui sunt facta debitum suum erga deum de quo formidabat iacob. et ideo quia non poterat transire terram sine scitu fratris sui misit nuncios ad placandum eum et captandum eius benivolentiam. et pro litera usque sibi. e. Properat in occursum etc. Tot enim secum ducebat ut fratrem suum captivum duceret. si sibi expedire videret. si autem prius videret saltem consideret potentiam suam. f. Misit populum duplici de causa. una quia si esau periret turmam unam cuius esset spolijs illis intentus altera fugeret ut saluaret. Illa causa. quia de occasione spoliatione pro se faciat alteri forsitan periret. g. Dixitque iacob etc. Sciebat enim quod quicquid deus aliquid ordinaverit facere non vult superbi rogari. h. In baculo etc. id est. solus et pauper appodias me super baculum meum. et non super aliud tale. ut. dicitur est. xxxix. ca. Sed quomodo dicit iordanem istum cum adhuc esset longe a iordane. dicunt alij quod torrens iabeth iuxta quem erat est idem cum iordane. et dicitur dicitur vadus iacob huius hoc pro falsum. quia postea venit iacob in phanuel et sochor. qui non sunt in terra israel contra iordanem sed ultra. ut pro per hiero. de distantis locorum et pro descriptione terre permissionis. et ideo alij dicendum quod huius est adhuc longe a iordane tamen inde poterat videri iordanis et quia torrens iabeth cadit in iordanem fluuium.

Tu locutus es quod benefaceres mihi et dilatares seminem meum sicut harenam maris. quod pro multitudine numerari non potest. Cumque dormisset ibi nocte illa sepauit de his quae habebat munera esau fratri suo capras. centum. hircos. xx. oves centum. et arietes. xx. camelos fetas cum pullis suis. xxx. vacas. xl. et thaurus. xx. asinas. xx. et pullos earum decem. Et misit pro manus servorum suorum: singulos seorsum greges: dixitque pueris suis. Antecedite me et sit spatium inter gregem et gregem. Et precepit priori dicens. Si obvium habueris fratrem meum Esau et interrogaverit te: cuius es aut quod vadis. aut cuius sunt ista quae sequeris. Rudebis. Servi tui iacob: munera misit domino suo esau: ipse quoque post nos venit. Sicut dedit mandata scilicet deo et scio: et cunctis quae sequebantur greges dicens. Misere vobis loquimini ad esau cum inuenerit eum et addetis. Ipse quoque servus tuus iacob. iter nostrum insequitur. Dixit enim. Placabo illum muneribus quae procedunt et postea videbo illum. Forsitan propiciabit mihi. Precesserunt itaque munera ante eum ipse vero mansit nocte illa in castris. Cuius mature surrexisset tulit duas uxores suas et torridas famulas cum vnde cum filiis: et transiit vadum iaboch. Transductisque omnibus quae ad se pertinebant mansit solus etc. ecce vir luctabatur cum eo usque mane. Qui cum videret

cut huius timuit de fratre suo pro cuius terram habebat transire. tunc quia sciebat eum offensum esse eum propter primogenita et propter benedictiones. tunc quia habitauerat cum laban idolatra diu. ex cuius cohabitatione poterat aliquam offensam incurrisse. et ideo timebat quia tales diuine permissiones contra. intelligende sunt sub conditione. scilicet si ille cui sunt facta debitum suum erga deum de quo formidabat iacob. et ideo quia non poterat transire terram sine scitu fratris sui misit nuncios ad placandum eum et captandum eius benivolentiam. et pro litera usque sibi. e. Properat in occursum etc. Tot enim secum ducebat ut fratrem suum captivum duceret. si sibi expedire videret. si autem prius videret saltem consideret potentiam suam. f. Misit populum duplici de causa. una quia si esau periret turmam unam cuius esset spolijs illis intentus altera fugeret ut saluaret. Illa causa. quia de occasione spoliatione pro se faciat alteri forsitan periret. g. Dixitque iacob etc. Sciebat enim quod quicquid deus aliquid ordinaverit facere non vult superbi rogari. h. In baculo etc. id est. solus et pauper appodias me super baculum meum. et non super aliud tale. ut. dicitur est. xxxix. ca. Sed quomodo dicit iordanem istum cum adhuc esset longe a iordane. dicunt alij quod torrens iabeth iuxta quem erat est idem cum iordane. et dicitur dicitur vadus iacob huius hoc pro falsum. quia postea venit iacob in phanuel et sochor. qui non sunt in terra israel contra iordanem sed ultra. ut pro per hiero. de distantis locorum et pro descriptione terre permissionis. et ideo alij dicendum quod huius est adhuc longe a iordane tamen inde poterat videri iordanis et quia torrens iabeth cadit in iordanem fluuium.

Sepauit de his quae habebat munera esau. ut eum placaret ut pro. i. h. Singulos seorsum greges. ut magis appareret. h. Traductisque etc. duplici de causa. una ut videret ne aliquid de rebus suis ex oblivione remansisset. scilicet ut solitari melius oroni vacaret. ut eum dominus eriperet de piculo quod timebat. m. Et ecce vir. dicitur pro ponit divina confortatio contra timorem periculi imminens. Ecce vir luctabatur cum eo.

dicant hebrei qd iste fuit angelus esau in spē viri q volebat eū impedire a trāsitu ne obtineret bñdictiones z p̄mogenita ipsi esau. h̄ dñs dedit tantā fortitudinez ipsi iacob q angelus nō potuit ei p̄ualere. p̄pter qd angelus vidēs q nō poterat eū supare sic euaderet de manu iacob p̄ talē lesio nem. nō tñ sic potuit euadere. iō subditur o **D**ixitq̄ ad eū rē. q. d. tps̄ ē vt cantem dei laudes cuz alijs angelis fm illō Job xxxviij. Vbi erat cū me laudarent astra matutina. z iubilarent oēs filij dei. z iō nō debes me amplius tenere z impedire a laude dei. p̄ **R**ndit rē. i. nisi cōfitearis q̄ benedictiones q̄s q̄rebas p̄ esau mee sunt de iure. z est s̄l̄is modus loquēdi. Esa. xxxvj. Facite mecum benedictionem. i. subiicite vos mihi. q̄ **A**it ergo. necessitate cōpulsus. r̄ **M**equaq̄ inq̄ rē. i. nō dicez q̄ ex sup̄lata tione z fraude obtineas bñdictiones. **S**ed istl. qd̄ inq̄ ratur direct̄ cū deo vel p̄ncip̄s cū deo. qz iuste z ex dei snia obtinebis. t̄ **S**i d̄ deū rē. i. d̄ angelū. h̄ nomē de^o h̄ accipit̄ p̄cipatiue. vel rep̄natiue. v̄ **Q**uātomaḡ rē. i. d̄ esau z filios ei^o. r̄ **C**ur q̄ris nomen meū. ac si diceret frustra q̄ris. qz ego z alij angeli in ministeriū missi nō habemus noia fixa z stabilia. h̄ diuersa sortimur noia fm legationes ad q̄s mittimur exēplū de angelo. Esa. vi. quod magis declarat. j. eo. capi. y **Q**d ē mirabile. non est de textu. **E**t bñdixit ei. i. cōfessus ē ei bñdictiones eē suas. a **V**idi dñm facie ad facie. i. angelū in corpore assūpto. b **E**t salua facta ē aia mea. qz nō p̄ualuit mihi. h̄ ecōuerso. **H**ec ē igif̄ expositio hebreoz z fm hoc exponit̄ illud qd̄ scribit̄ **D**sec. xij. de iacob. Inualuit ad angelū z cōfortatus est fleuit z rogauit eū. ita qz li fleuit referit̄ ad angelū eo qz esau cui^o erat angelus p̄debat bñdictiones fm illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. z rogauit eum. s. vt eū dimitteret. **I**sta expositio hebreoz duo supponit. **P**ri mū ē qz deus ad horā dedit tantā v̄tutē ipsi iacob qz possz resistere angelo z p̄ualere. vel v̄tutē angeli ad horā debilitauit vel suspendit. sicut v̄tutē ignis suspendit in cantino triū pueroz. **S**cōm est qz angelus esau fm hebreos lz bonus fuerit nesciuit tñ diuinā sniam diffinitiuā qz ius p̄mogeniture z bñdictiones essent ipsi iacob de iure vsq̄q̄ vidit p̄ hoc. s. qz de tantā v̄tutē p̄tulit ipsi iacob z tñ ante fuerat h̄ reuelatū ipsi rebecca z ysaac posito in extasi. vt. s̄. dictuz est. xxxvij. ca. **E**t sic terciū qd̄ h̄ supponit̄ ē qz alique reuelationes facte sint hoibus etiā aliq̄bus angel̄ ignorantib^o q̄ tria q̄si ex hypothesi vt suppositōe dicta sunt satis dubia. **C**atholici v̄o doctores alit̄ exponūt hanc l̄am de angelo z de iacob. h̄ dicunt aliq̄ qz fuit tñ sp̄ualis lucta. qz iacob p̄ efficaciam sue orōnis retinebat eū ne elōgaret se ab eo. h̄ eū defenderet in via. vt videt̄ snia **H**iero. sup̄ Esa. xlix. vbi dicit sic. **C**ū angelo iacob orōne nō manib^o luctabat. h̄ contrariū videt̄ ex textu vbi d̄ qz in illa lucta angelus tetigit neruū femoris iacob z qz ex tactu emarcuit. z intātū qz iacob postea claudicabat. z iō dicit̄ aliq̄ qz fuit lucta sp̄ualis z corporal̄. **A**d cui^o intellectū p̄siderandū qz lz iacob non fuerit diffusus totalit̄ de dei adiutorio. tñ parū cōfidit z n̄ mis timuit esau. maxie cū p̄us dixisset sibi angel^o qz secure reuerteret̄ ad terrā suā. z qz esset cū eo ad eū p̄gendū. vt. s̄. dictū ē ca. xxxj. **I**n via em̄ fuerūt ei obuiā angeli q̄si

castra ipm defendentia. vt dictū ē in p̄ncipio hui^o ca. z l̄do orante iacob solo in r̄pa flumis z nimis timēte p̄pter p̄dicta. z min^o debito de deo p̄fidente. apparuit ei angelus qz fuerat ei p̄tector in via z finxit qz velle eū dimitte p̄pter p̄uitatē sue p̄fidentie. sicut dñs post resurrectiones suā ap-

meū qd̄ ē mirabile. **E**t benedixit ei i eodē loco. **E**locavitqz iacob nomē loci illius phanuel. dicens. **V**idi dñm facie ad facie: z salua facta est aia mea. ortusqz ē ei statim sol postq̄ trāsgressus est phanuel. **I**pse vero claudicabat pede. **Q**uam ob causam non comedunt neruū filij israel qui emarcuit in femore iacob vsqz in presentē diem: eo qz tetigit neruū femoris eius z obstupuerit.

parens duob^o discipulis in via finxit se longi^o tre. vt h̄ **L**uc. xxiij. p̄t̄ p̄uitatē et tarditatē fidei ipsoz tñ nec ibi nec h̄ fuit mēdaciū vel falsitas qz tales apparitōes sūt cōiter fm dispositionē mētis illoz qz bus sūt hmōi apparitiones. vt. s̄. dictū ē xvij. ca. **J**acob autē instātia orōnis ferul de rogabat eū ne ab eo recederet. h̄ ad ei^o p̄tectionē fm suū p̄missū maneret z i h̄ fuit lucta sp̄ualis et postea cū videret angelū q̄si volentē recedere ex familiaritate

recepit eū manib^o ad retinendū. qz frequenter cū eo loquebatur. sicut z maria magdalena post resurrectionē xpm sibi apparentē voluit tangere. **J**oh. xx. z sic fuit lucta corporalis. qz iacob volebat eū detinere in illa apparitōe. ita qz nō dispareret donec h̄ret bñdictionē ei^o quā et habuit. **E**t illa etiā lucta corporal̄ figurabat ei qz non debebat timere esau cū inualuisset ad angelū. z fm istā expositionē illud qd̄ supra inductū ē de iacob. **D**sec. xij. Inualuit ad angelū z cōfortatus ē. fleuit z rogauit eū. **A**lit̄ ē exponēdū qz supra scz referēdo fleuit z rogauit ad iacob. qz fleuit qñ vidit angelū q̄si volentē eū deserere. z rogauit eū ne recederet donec dedisset ei bñdictionē. z lz h̄ nō sit sc̄ptū qz fleuerit sed tñ qz rogauerit. tñ tenēdū ē de vtroqz eo qz exp̄mit̄ i **D**sec. qd̄ est h̄ omis̄sū. **H**uic aut̄ sensui p̄t̄ defacili l̄ra applicari ab illo loco. **E**t ecce vir. i. angelus ipsi iacob apparēs in specie viri. **I**uctabat cū eo sp̄ualiter z corporalit̄ vt iā expositū est. **Q**ui cū videret qz eū supare nō posset. i. noller. eo mō loquēdi qz d̄ de xpo. **M**ath. xij. **E**t nō poterat sibi v̄tutē aliquā facere. i. nolebat p̄pter incredulitatē illoz. et angelus h̄ nolebat supare iacob. quia p̄ illā luctā volebat ei oñdere qz p̄ualeret ipsi esau. vt sequēs l̄ra oñdit. **Q**m̄ si fuisset foris d̄ deū rē. **T**etigit neruū femoris ei^o. ad puniendum eū de sua diffidentia irrōnabilit̄. z p̄pter h̄ sequit̄ qz iacob claudicabat. vt per hoc oñderet quō claudicauerat in mente p̄fidente parū de deo. **I**n ascēdit auroza. i. dies incipit clarescere. z iō aliq̄ nō sunt digni vt me videant in ista effigie. **M**equaqz inq̄ iacob vocabit̄ rē. tunc non fuit nomen eius mutatū. h̄ angelus p̄dixit sibi mutandū a dño. j. xxxv. ca. **C**ur q̄ris nomē meū. ac si diceret nomē meū et alioz angeloz qz mittunt̄ in ministeriū mutant̄ fm diuersas legationes ad q̄s missi sunt. vñ Esa. vi. **I**lle angelus qz missus fuit ad purgandū labia **E**saiē p̄ calculū ardentem vocatus ē seraph p̄ officio incendendi. licet nō esset de ordine seraphico. **E**t benedixit ei. **H**ic p̄p̄rie accipienda est benedictio p̄t̄ maior benedixit minori. vt habet̄ **H**ebre. vij. **V**ocauit nomē illius loci phanuel. i. facies dei. cuius causa subdit̄. **V**idi dñm facie ad facie. i. angelū in specie corporali. **E**t salua facta est aia mea. qz cōsolatus ē me. et benedixit mihi cōtra timorē de fratre meo esau. **N**ō comedunt neruū. nō vitant oēm neruū. h̄ solū neruū femoris. ad qd̄ designandū subdit̄. **Q**ui emarcuit.

In capitulo. xxxij. **V**bi dicitur in postilla. **T**etigit neruum.

Additio.

teq̄s fret in macedoniā. vt h̄. ij. Cor. j. tñ ex causa mutauit
 appositū. tñ sicut dixi sup̄ius nō videt magna necessitas ex
 cusare patres vere. testa. de oi mendacio officioso maxime
 l. Et iacob venit. Hic ostendit iacob prudentia in recogni-
 tione diuine bonitatis grās agēs deo de hoc q̄ eū in pegri-
 natione augmētane

rat. z in via custodie
 rat p̄mittit tñ mod⁹
 adueniendi ad locū
 vbi grās egit deo. cū
 dicit. Et iacob zc. Di-
 cunt em̄ hebrei q̄ ibi
 habitauit p̄ annuz z
 dimidiū. z iō non so-
 lum ficit ibi tentoria
 sed cū hoc edificauit
 domū. m. Tran-
 siuitq̄ zc. fm̄ expost-
 tores catholicos. ista
 est ciuitas q̄ vocatur
 salim. Job. iij. c. non
 em̄ pōt dici q̄ sit illa
 salē que alio noie di-
 citur hierlm̄. vt. s. di-
 ctum est. xxvij. c. qz
 illa ciuitas vocata ē
 bethel. vt ibidē dicit
 Postq̄ aut̄ iacob re-
 cessit d̄ loco isto ascē-
 dit in bethel vbi ap-
 paruerat sibi dñs qñ
 inerat versus meso-
 potamiā p̄pter iram
 fratris sui. vt habet i
 p̄ncipio hui⁹ capi. z
 certū ē q̄ illa bethel
 eadē est cuz salē. que
 altero noie d̄ hierlm̄
 z iō salē q̄ hic nomi-
 natur nō pōt esse il-
 la salē que est hierlm̄.
 fm̄ aut̄ hebreos do-
 ctiores salē nō est hic
 nomē ciuitatis nec ē
 nomen p̄p̄tū. sed est
 nomen cōe z signifi-
 cat integritatē z pa-
 cem. z dicit q̄ hic ē
 sensus l̄ra hebraica
 m. Transiuitq̄. scz
 iacob. Salem. i. inte-
 gervel pacificus. In
 vrbē sychē. qz in via
 nihil pdidit de fami-
 lia vel de rebus suis
 nec aliqd aduersum
 occurrit sibi. z istud
 videt verius. qz illa
 ciuitas. j. vocatur sy-
 chem. c. sequenti.
 p. Et habitauit iux-
 ta oppidū. i. vrbē pre-
 dictā. non em̄ voluit
 intra habitare. quia
 erant ydolatre.

q. Emitq̄ p̄te agri
 centū agnis. Hebrei dicunt centū oblis. z iō trāslatio n̄ra
 hic deficit. vel dicitio q̄ in hebreo ponit ē equoca q̄rū autē
 valet oblis dicitū est. s. xxij. c. r. Erecto ibi altari ad
 imolandū deo sacrificiū s. Inuocauit zc. i. recognoscēs
 dei potentia p̄ quā cōseruauerat eū a laban ipm̄ psequēte.

mi q̄ paruulos habeam te-
 neros z oues z boues fe-
 tas mecū. q̄s si plus i am-
 bulando fecero laborare
 morient̄ vna die cūcti gre-
 ges. Precedat dñs meus
 añ seruū suū: z ego sequar
 paulatim vestigia ei⁹ sic vi-
 dero puulos meos posse
 donec veniā ad dñm meū
 i seyr. Rñdit esau. Oro te
 vt de pp̄lo q̄ mecum ē: saltē
 socij remaneāt vie tue. Nō
 est inq̄t necesse. b̄ vno tñ
 indigeo vt inuentā grām i
 cōspectu tuo dñe mi. Re-
 uersus ē itaq̄ illo die esa u
 itinere quo venerat in seyr
 i. Et iacob venit in sohot.
 vbi edificata domo z fixis
 tentorijs: appellauit no-
 men loci illi⁹ sohot. i. ta-
 mbernacula. Trāsiuitq̄ i sa-
 lem vrbē sychimoz q̄ est in
 fra chanaan: postq̄ reuer-
 sus ē de mesopotamia sy-
 rie: z hitauit iuxta oppidū
 q̄ emitq̄ p̄te agri in q̄ fixerat
 tabernacula: a filijs emoz
 r p̄ris sychē centū agnis et
 s erecto ibi altari: inuocauit
 sup̄ illud fortissimū deum
 israel. C. Capi. xxxvij.

a. Egressa est aut̄ dina si-
 lia lye vt videt mulie-
 res regionis illi⁹ quā
 cū vidisset sychē fili⁹ emoz
 euei: princeps fr̄e illi⁹ ada
 d̄ mauit eā: z rapuit z dormi-
 fuit cū illa: vi opprimēs vir-
 ginē. Et cōglutinata ē aia
 b̄ eius cū ea: tristēq̄ delini-
 uit blanditijs z p̄gens ad
 emoz patrē suū accipe inq̄t
 mibi puellā hanc cōiugem
 i. Qd̄ cum audisset iacob ab

z ab esau sibi occurrente.

Egressa est aut̄ dina. Hic dñr describit qd̄ passus sit
 iacob a sychimitis vbi p̄mo describit scelus p̄ dine
 violatione. sc̄do dolus ex mutua collocutione: ibi.
 Locutus itaq̄ est emoz tercio zelus ex circūcisoz interfe-

sentib⁹ filijs z in pastu pe-
 coz occupatis siluit donec
 redirēt. Egresso aut̄ emoz
 patre sychē vt loq̄ret ad ia-
 cob: ecce filij ei⁹ veniebāt
 de agro: auditoq̄ qd̄ acci-
 derat irati sūt valde: eo q̄
 fedā rē opatus esset in isrl̄
 z violata filia iacob rē illi-
 citā p̄petrasset. Locut⁹ est
 itaq̄ emoz ad eos: Sychē
 filij mei adhesit aia filie ve-
 stre. Bate eam illi vxorē z
 iungam⁹ vicissim cōnubia
 filias vestras tradite no-
 bis z filias n̄ras accipite z
 habitate nobiscum. Terra
 in pt̄ate vestra est: exercete
 negociamini et possidete
 eam: sed et sychē ad patrē
 z ad fr̄es ei⁹ ait. Iuueniā
 grām corā vobis z q̄cunq̄
 statueritis dabo. Augete
 dotē z munera postulate.
 z libenter tribuā qd̄ pete-
 ritis tñ date mibi puellaz
 hanc vxorē. Respōderunt
 filij iacob: sychē z patri ei⁹
 in dolo: seuiantes ob stu-
 prum sororis. Non possu-
 mus facere qd̄ petitis: nec
 dare sororē nostrā homini
 incircūciso: qd̄ illicitū z ne-
 phariuz est apud nos. sed
 in hoc valebimus federari
 Si volueritis esse similes
 nostri z circūcidat̄ in vob
 om̄is masculini sexus: tūc
 dabimus z accipiem⁹ mu-
 tuo filias vestras ac n̄ras
 z habitabimus vobiscum
 erimusq̄ vn⁹ populus. Si
 autē circumcidi nolueritis
 tollemus filiam nostram z
 recedem⁹. Placuit oblatio
 eoz emoz z sychē filio ei⁹.

filij iacob dolose q̄ p̄sentirēt m̄rimonio si oēs masculi ci-
 uitatis circūciderent cogitantes tūc inuadere ciuitatē qñ
 viri nō possent se defendere z p̄senserūt in b̄ emoz z sychē
 fili⁹ eius cōfidentes de veritate vboz filioz iacob. z sic in-
 duxerunt pplm̄ ciuitatis ad circūcisionē. z p̄z l̄ra vsq̄ ibi.

Capitulū. xxxvij.
 Describit qd̄ passus sit
 iacob a sychimitis vbi p̄mo describit scelus p̄ dine
 violatione. sc̄do dolus ex mutua collocutione: ibi.
 Locutus itaq̄ est emoz tercio zelus ex circūcisoz interfe-
 ctioe: ibi. Et ecce die
 tercio. quarto mer⁹
 ex vicinor̄ cōgrega-
 tione: ibi. Quib⁹ per-
 petratis. Circa p̄mū
 describit ipsius dine
 vaga curiositas: cuz
 dicit. a. Egressa ē
 aut̄ dina. s. de domo
 parerna. vbi tanq̄ ve-
 recūda iuuēcula de-
 beret stare clausa.
 b. Et videt zc.
 Dicit em̄ iosephus.
 q̄ in ciuitate erat so-
 lennitas. iōo videre
 volebat illa die mu-
 lieres ornatas z eme-
 re similia ornāmēta.
 c. Quā cū vidisset
 sychē zc. q̄ erat prin-
 cept̄ ciuitatis z erat
 primogenitus p̄pter
 qd̄ debebat ei here-
 ditarie principatus.
 d. Rapuit eā. p̄ po-
 tentiā suam. e. Et
 dormiuit cū ea. eam
 carnaliter cognosce-
 do. f. Et oppri-
 mens virginē. p̄pter
 quod nō fuit ibi sim-
 plex fornicatio. s. ra-
 ptus z stuprum.
 g. Et p̄glutinata zc.
 ea nimis ardens z in-
 ordinate diligendo.
 h. Tristēq̄ zc. i. ver-
 bis ipsā pacificatib⁹
 Que aut̄ fuerit illa
 vba nō exp̄mit. s. he-
 brei dicunt q̄ refere-
 bat ei magnitudinē
 potētie sue p̄mitēs
 se eā accipe in vxorē
 z q̄ sic facēt eā maio-
 rem dñam q̄ p̄ ei⁹ z
 fr̄es facēt potuissent.
 i. Qd̄ cū audisset ia-
 cob. s. filia suā raptā
 z violataz. k. Si-
 luit dissimulādo pru-
 dent. q̄ non poterat
 emēdare. Cetera pa-
 tent. l. Locut⁹ est
 itaq̄. Hic describit
 dol⁹ ex mutua collo-
 cutione. qz ipsis. scz
 emoz z sychē petēti-
 bus veracit̄ dinā per
 m̄rimonio. Rñdēt

m Substantia eorum pecoraz cunctaz. istud non erat in pacto. h b dixerunt ut facilius inclinaret populum ad circumcisionem. Del alit per intelligi. Nra erunt. qz sicut concubimus cum eis in simonibus coniungendis. itaz in bonis bona ei amicorum nostrorum dicuntur nra: sicut in phm li. ethico. Hebrei aut alit exponunt cōst ista pte dicitur qz filij iacob nulla dolo sitate fecerunt qd. s. dicitur est. Ne spoderunt in dolo. dicitur caute. v. p. dicitur qz dicitio hebraica qz tibi ponit e equoca z accipit aliqui p dolo z aliqui p cautela bona: volebat ei populum civitatis iduce ad ritum circumcisiois. n cogitantes tuc eos inesse. h societates cum mire. h emor z siche dolu fecerat. qz p dixerunt populo civitatis qz oia bona iacob et filioz ei eent ipozu simpliciter. z sic exponunt. Cuncta q possidet nostra erunt. no p amicitie concubatione h p eoz subiectione in futurum. z p h volebat eos facere servili conditionis qd intelligetes filij iacob moti sunt ad tractanduz de infectioe eoz. qz no servati fides no e fides obfuada. s. ptra b v qz iacob. j. xlix. increpat symeon z leui vocas eos vasa iniquitatis bellaria qd coiter exponit a

doctoz nris de infectioe sychimoz z sic notant in b facto de dolo sitate pte qua increpant a patre. Dicitur qz alit qz hebrei dicitur cōst dicitur expōt istu passus exponit illud de dolo eoz s ioseph. ut videbit qm erim i loco. Alij aut hebrei exponunt illud pti. de ioseph z prim de sychimitis. h dicit qz pat no increpat eos de dolo sitate i erga sychy miras. h de nimia crudelitate. vñ dicit. j. xlix. Maledictus furor eoz zc. h illa expō no dicitur consonare fini huius. c. vbi cū iacob increparet filios de infectioe sychimitaz no excusa verunt se p h qz emor z syche mutasset pactu z vellēt eos redigē i futurum. h solū p violentia facta sue soroz z no evertibile qz ipi tacuisset si fuisset vep. n Et ecce. h pñr describit scilicet de infectioe circumcisioz. ex qz ei ceperat circumcisio ne nec fecerat fraudē. vñ s. dicitur e: sicut in expōem doctoz catholicoz pessime fecerunt infectioe illos. sicut aut hebreos no fecerunt malū. qz excusat eos mō supradicto. Et tū ad factū occisiois lra vñ sicut exponit sicut vtrāqz opinione cū dicit. n Et ecce die tercio circumcisio. n. qui affliguntur ex circumcisioe scia die qz pma die. z iō vñ ad illā diem distulerunt eos in adē. o Arreptis zc. Licet em. ipsa habet alios frēs n solū ex pte pñs h et matris. tñ istu vocatur h frēs dñe. qz magz oñderunt se dolē de ei violatone qz alij. nec e intelligēdū q fuerit soli i occisioe sychimitarū imo cū eis fuerunt famuli et alij frēs eoz eis assistētes. sic p. j. p Quibz egressis. s. de domo syche. qz Irue runt sup occisos zc. ad accipiēdā pdā z p. lra. r Quibz ppetratis. h describit met ex pgregatōe vicinor. timebat ei iacob ne ppli. circumstātes qz erāt amici sychimitaz pgre-

garent z ipm cū filiis z familia psequerent z deleret. h pterrti a deo si fecerunt hz ut c. se. z p. lra. Sciēdū tñ qz b. l. Quibz ppetratis audacter. n e i hebreo. h e additū a translato re. sed incipit versus z dicit iacob. In ca. xxxiiij. vbi dicit i postilla. Et qd supra dicitur e rñde runt in dolo: dicitur caute vel prudenter

additio. Actio hebraica qz h ponit s. myrina nullo mō significat prudentia vñ cautela. h solū fraudē vñ dolo ut patz veritatē idio maris sciētī z iō alia expō e magis literē psona pñt tñ sustineri opinio dicentū qz filij iacob i b casu nulla dolo sitate fecerunt nā dolū aliqui ipozpe accipit p bona cautela. sic cū aplūs. ij. Coz. xij. ca. ait. Cuz eem astur dolo vos cepi. vñ s. i. additioe. xxvij. ca. Et iō qz sychimitē nulla pte rūt veniā de tāta ituria illata iacob et filijs suis. iō nec ipi pacē pcesserūt. h solū pmisserūt qz possent cū eis federari si circumciderent. n at pmisserunt pederationē. h sychimitē retulerunt dicta filioz iacob addēdo qz iaz erāt pacificati cū eis dicentes viri isti pacificati sunt nobis cum zc. z iō filij iacob ex b qz absconderunt ppositum suuz inimicis suis nō vident peccasse qz licitum e vti i iudis s inimicos ut vult sanctus tho. in scda scde pñt estimādo factuz ex dicitis iacob. nā nō redarguit symeon z leui de dolo sitate nec iniusticia. h solum ex b qz posuerat iacob cū familia sua in periculo cuz eent pauci respectu habitatoz terre. vñ dicit infra Turbastis me z odiosum me fecistis chananeis nos pauci sumus. illi pgregati pcutient me z delebor ego z tota domus mea. Ex qz p. qz si familia iacob eēt in tāto numero ut verisimiliter posset aduersarijs resistē qz iacob approbasset facta filioz. qd nō fecisset si dolum pte loquendo fecissent sine i iusticiam. Capitulum xxxv. Interea locutus e dñs ad iacob. Surgez ascēde bethel z hita ibi. Fac altare dño qui apparuit

Interea locutus e dñs ad iacob. Postqz moyses descripsit statū iacob ut icipiētis: z pficiētis. h pñr describit statū pfectionis ei i iura chanaa. scdo i egyptu trāsēdo. xxxvij. c. Ad huc p statū ei pfectionis describit. scdo ab esau discernitū. xxxvij. c. Circa pñm sic pcedit. qz eius pfectio p oñdit ex eminētia contēplationis. scdo ex patiētia i aduersis: ibi. Egressus at inde. scio ex reuerētia i obsequio patris: ibi. venit etiā. Primū describit ex tribz. pmo ex diuina allocutione cū dicit. a Interea locutus e dñs ad iacob ad psolandū eū s timorē ppoz circumstātiū. sic dicitur e i fine h cap. pcedētis. b Surgez ascēde bethel. i. ad mōtē montā q locū vocat est bethel ab ipso iacob. vñ s. dicitur e. xxvij. ca. c Facz ibi altare deo. i. reddas sibi grātiā d b qz te cōseruauit in tua peregrinatione. z multiplicauit te in bonis spiritalibz z pgalibus. scdo oñdit ei pfectio i sue familie

Interea locutus e dñs ad iacob. Postqz moyses descripsit statū iacob ut icipiētis: z pficiētis. h pñr describit statū pfectionis ei i iura chanaa. scdo i egyptu trāsēdo. xxxvij. c. Ad huc p statū ei pfectionis describit. scdo ab esau discernitū. xxxvij. c. Circa pñm sic pcedit. qz eius pfectio p oñdit ex eminētia contēplationis. scdo ex patiētia i aduersis: ibi. Egressus at inde. scio ex reuerētia i obsequio patris: ibi. venit etiā. Primū describit ex tribz. pmo ex diuina allocutione cū dicit. a Interea locutus e dñs ad iacob ad psolandū eū s timorē ppoz circumstātiū. sic dicitur e i fine h cap. pcedētis. b Surgez ascēde bethel. i. ad mōtē montā q locū vocat est bethel ab ipso iacob. vñ s. dicitur e. xxvij. ca. c Facz ibi altare deo. i. reddas sibi grātiā d b qz te cōseruauit in tua peregrinatione. z multiplicauit te in bonis spiritalibz z pgalibus. scdo oñdit ei pfectio i sue familie

purgatōe: cū dicitur. **D** Jacob autē rē. Hoc autē dixit. qz Rachel vxor sua secū apparauerat ydola p̄ris sui. vt s̄ dicitū ē ca. xxxij. **A**lij ei q̄ erāt in societate sua. qz conuersari fuerūt iter ydolatrias plura secū hēbāt ad ydolatriā pertinentia z qz p̄da sychem ydola acceperant. iō iacob ad statū p̄fectōnis ascēdēs oīa taliu voluit abijcere vt deo purus et mund⁹ posset grās agere de p̄terit⁹ z beneficicia ipetrare d̄ futuris. **Q**uē mutata vestimenta vestra. p̄ mutatoz vest̄ exterioris intelligit mutatio vite interioris ad statū vite melioris. sequitur. **D**ederūt ergo rē vt eēt mōi ab ydōria. **E**t iures. i. ornāmēta ydolorū. **H**ic ille ifodit ea. tāqz res detestabiles. z iō noluit fundere illa. z aurū z argētū de ydolis in vsus suos puertere. **T**ercio oīditur eius p̄fectio ex nominis mutatoe cui tñ p̄ponitur ei⁹ oīd cū dicitur. **H**ic iacob lūzā. eadē est q̄ supra vocata ē bethel. vt p̄dictum est ca. xxvij. **E**dificauitqz ibi altare. ad immolandū deo sacrificiū. **E**t appellauit rē. iā enim appellauerat sic locū istū ca. xxvij. q̄a bethel i hebreo idēz ē q̄ dom⁹ dei i latio s̄ h̄ nomē p̄dictū. cōfirmavit scōo in p̄ponit delbore sepelitō cū dicitur. **E**odem tpe mortua est delbora rē. **S**z q̄ritur h̄ quō ista delbora erat cū iacob q̄ remanserat cū matre ip̄i ip̄o p̄gēte i mesopotamiam syrie. **A**d qd̄ dicendū q̄ mater sua sibi p̄fiscētū dixerat q̄ mitteret nūcios ad reducēdū eū de mesopotamia. vt s̄ habet i. h̄. xxvij. c. z ip̄a sic fecit l̄z nō sit scriptū. qz nō oīa scribūt z cū illis nūcijs misit delborā nutrice suā. q̄ erat de terra syrie oriūda. z inde cū iacob reuerterebat. z sic in ei⁹ societate mortua ē z sepulta. vt h̄ describitur. cum dicitur. **E**t sepulta ē ad radices bethel. i. ad pedē montis moria. **C**ōsequēt̄ describit̄ nois mutatio i diuina apparitōe cui dicitur. **A**pparuit autē itez de⁹ iacob. z seq̄. **N**ō vocaberis vltra iacob. qd̄ interpretatur luctator qd̄ cōuenit p̄ficiētī i vita actiua. **S**ed israel erit nomē tuū qd̄ interpretatur princeps cū deo. vel direct⁹ ad deū. qd̄ cōperit p̄fectōni vite p̄teplatiue. **S**z p̄t̄ q̄ri quō d̄ h̄. **N**ō vocaberis vltra iacob cū postea i eo. ca. vocat⁹ pluries iacob. **A**d qd̄ dicendū q̄ intelligēdū ē qd̄ nō vocabit̄ vltra iacob tāqz noie p̄ncipali nō tñ excludit̄ q̄ sic vocef̄ tāqz scōario e⁹ rō ē. qz sic dicitur. illa mutatio nois facta ē ad designādū trāsitū ip̄i iacob de vita actiua ad cōteplatiuā. q̄. i. actiua ē ip̄fectioz. put̄ p̄cedit z dispōit ad p̄teplatiuā fm̄ qd̄ dicit. **G**rego. i. moralī.

tibi qm̄ fugiebas esau frēm tuū. **J**acob hō puocata oī domo sua ait. **A**bijcite deos alienos q̄ i medio vestri sunt z mōdamini ac mutate vestimēta vestra. **S**urgite z ascēdam⁹ i bethel. vt faciam⁹ ibi altare dño q̄ exaudiuit me i die tribulatiois mee: z soci⁹ fuit itineris mei. **D**ederūt ergo ei oēs deos alienos q̄s habebāt z iures q̄ erāt i aurib⁹ eoz. **A**t ille ifodit eas subter therebithū q̄ ē post urbē sychē. **C**ū qz p̄fecti essent: terror dei inuasit oēs p̄ circuitū ciuitates. z nō sūt ausi persequi recedentes. **V**enit igit̄ iacob lūzā q̄ ē i terra chanaā cognomēto bethel. ip̄e z oīs p̄p̄s euz eo. edificauitqz ibi altare: z appellauit nomē loci illius dom⁹ dei. **I**bi ei apparuit ei de⁹ cū fugeret frēm suū. **E**odez tpe mortua est delbora nutrix rebecca et sepulta est ad radices bethel subf̄ quercū vocatū qz ē nomē loci illi⁹ querc⁹ flet⁹. **A**pparuit autē itez deus iacob post q̄ reuersus ē de

Qui p̄teplatiōis arcē tenere desiderat necesse ē vt p̄ i cōpo actōis se pb̄t. i. pugnādo p̄ passiones rōz p̄turbantes z sic trāsit hō ad vitā p̄teplatiuā q̄ p̄fectioz ē tali actōne. **S**icut finis respectu ei⁹ qd̄ ē ad finē. hō em̄ qm̄ ex actiua vita trāsit p̄dicto mō ad p̄teplatiuā nō deserit simplr̄ ip̄am vitā actiua s̄ necessariū est ip̄m p̄ actiua vitā exerceri. ne p̄cessationes ab actiua itez surgāt passiōes rōz p̄turbantes z ad hoc designādū postq̄ vocat⁹ ē israel nihilomin⁹ euz hoc vocatus est iacob. **C**resce z multiplicare gentes z ppli nationū ex te erit **R**eges de lūbis tuis egredientur. terrāqz quā dedi abraā z ysaac: dabo tibi z semini tuo p̄ te **E**t recessit ab eo. **I**lle hō erexit titulū lapideū. i loco q̄ locut⁹ fuerat ei de⁹ libās sup euz libania: z effundēs oleuz vocāsqz nomē loci illi⁹ bethel. **E**gressus at̄ ide v̄it verno tpe ad terrā q̄ ducit ephratā i q̄ cum parturiret rachel ob difficultatē p̄tuf piclitari cepit. **B**ixitqz ei obstetrix. **N**oli timere. qz z hūc hēbis filiū. **E**grediēte at̄ aia p̄ dolore z iminēte iā morte vocauit nomē filij sui bēnoni. i. fili⁹ doloris mei. **P**ater vero appellauit eū bēiamī. i. fili⁹ dextre. **M**ortua est ergo rachel: z sepulta ē i via. que ducit ephratā: hec est bethleē. **E**rexitqz iacob titu-

rere ei idē ē qd̄ sentire dolorē p̄ nimia anxietate **D**ixitqz obstetrix ad aliquā e⁹ p̄solatōz **N**oli timere rē. qm̄ ei puer vlt⁹ nascit̄ minus piculum imminet matri tñ nō p̄ hoc ista euasit. **V**ocauit nomen filij sui bennoni. cui⁹ cā subdit. **I**d ē fili⁹ doloris mei tñ nō est de textu i hebreo s̄ additū ē a trāslatore ad expr̄imendū causam dicte noiatiōis per interpretatōz nominis **P**ater vero appellauit eum beniamin. **A**d autē subdit **I**d est filius dextre. s̄ nō est de textu i hebreo. sed ap̄positum ē ad oīdendū p̄stantiā ip̄i iacob i tanta anxietate positi per interpretatōz nois ab eo impositi. per dexteram em̄ fortitudo z constantia designantur. **M**ortua est ergo rē. **N**ō em̄ adhuc puenerant in ciuitatē. z qz antiquit⁹ sepulcra extra ciuitates erant. **Q**ue ducit ephratā. hec ē bethleē. illa em̄ ciuitas vocata est ephrata ab vxore chaleb sic noiata. vt h̄. j. Paral. ij. ca. **E**t ista fuit maria soroz moysi. vt dicūt hebrei. s̄ hoc est falsum. vt oīdetur. j. Paral. dño p̄cedente. sed postea vocata est bethleem. i. domus panis. a fertilitate que fuit ibi post famē. que ibi acciderat tpe Elimelech. vt h̄ in li. Ruth. **E**rexitqz iacob titulū. i. memoriale i futurū.

Sup sepulchz ei. Ex q patz q ab antiq fuerit patres... Egressus inde. h ondit ei... Trans turre gregis. Dicitur hebreiq b e loc vbi postea replu funda...

lu sup sepulchz eius. Hic est titulus monumenti rachel vsqz in pntem diem... Egressus inde fixit tabernaculum trans turrem gregis...

laban. vtz. s. xxvij. ca. no gverisse e q no fieret metio d accessu iacob ad tata z ad tale matrē. h qz ipa n viuebat. idō de hac n fit metio...

lim filij zelphe ancille lye gad z aser. Hi sunt filii iacob. qui nati sunt ei in mesopotamia syrie...

vt. s. Genes. xxvij. nec et iacob poterat iteresse sepulture. qa adhuc erat in mesopotamia. Esau. at n honorasset eu debito mo pp bndictōez...

vnvocatu e nomen loci illi quere flet qz ibide iacob pncipalit fletit matrē suā. p e honore nutrice ei honozifice sepeliuit i q satis ondebat qz cu valde maior honore sepe...

In eo. c. xxxv. vbi dicitur i postil. Abijt rubē. z dormiuit zc. Additio secunda. Dormitas facti ipi rubē pot v dedisse ipi iacob...

In eo. ca. xxxv. vbi dicitur in postil. Erāt autē filij iacob zc. Additio tertia.

An videt aliq rō sufficiens qre vtrūqz ruben peccauerat nominarent filij iacob z ipse ruben. vñ qdas dicunt q peccatū ruben dedit occasiōē ipi iacob...

Replica correctorij contra Burgensē. In capt. xxxv. vbi postillator dicit. Peccatū rubē dedisse iacob materiā patientie. Dicitur bur. asserēs q dedit ei materiā iusticie quam exercuit puado...

In eodē ca. cū postillator dixisset. q filij iacob enūerant in textu occasione ipius ruben. quod burgen. egrefrens dicit dictum absqz rōe. cū tñ inspiciēdo suam rōem incidit in idem. dicit em ppter peccatū enumeratos filios...

scōo subdit ipi rubē cas cū dicit. Abijt ruben zc. qd exponit doct. catholici de concubitu carnali. m qd illū mine latuit. z qz illud factū fuit valde enozme fuit ipi iacob materia magne patientie. docto. at heb. dicit q ruben nō cognouit balā carnalit. h dicit q mortua rachaele iacob trāstulit lectū bale de tabernaculo rachaelis in q iacebat. sicut ei ancilla i tabernaculo lye matris rubē. et sibi displicuit qz iaceret i eadē camera cū matre sua z abstulit inde lectū ei. z qz illud redūdabat in premtū patris. id moyses ite scripsit ac si fecisset ei contēptū de concubitu. Erāt at filij iacob. occasione ei ipi rubē h noiant alij filij iacob. z pz lra vsqz ibi. Qui nati zc. istud vñ falsū qz ibi noiat beniamin. q n fuerat ibi nat. vt pz ex pdictis dicendū q lz nō fuerit ibi nat. pncipiū natiuitatis sue inde fuit. qz mat ei inde fuit oriūda z pū eius in mrimo nio iucta. Est et pdicta lra va p synodochen. qz filij iacob qntū ad maiorē ptē fuerūt ibi nati. imo oēs vno excepto. p dēt et ad ysaac. h pñr ondit pfectō iacob ex debita reuerētia ad pñz cū dicit. Dēt ad ysaac vt ei iā senī debita reuerētia z obsequū exhibēt. n fit h metio d rebecca mfe sua q eū tenerie diligebat vt pdictū ē. xxvij. c. Ex q dat itel igt q ipatam erat defūcta. q In mābre. nomē e regionis in q erat ciuitas arbee. q alio noie vocata ē ebrō. vt. s. expōsitū ē. xxij. ca. Consumptusqz zc. s. morte nālī. Et appositū zc. i. ad lymbū scōz patz. Et sepeliē rūt cū esau z iacob lz ibi fuerūt alij multi pp honorem sepulture. tñ isti duo expmunt tanqz pncipales. In capi. xxxv. vbi dicitur in postilla. Sed querit quomodo ista Delbora erat cum iacob zc. Additio. j. Sc querit hebrei. z vt vñ rōnabilit cur tāta fit hic metio de morte delboze nutrice rebecca. z de mō sepulture eius intantum q vocatuz nomen loci sepulture illi quercus fletus. ex q patz q factus fuit fletus magnus z notabil p ea. cū tñ iā eēt valde senex z antiqoz rebecca z tñ de morte rebecca q valde dignior erat nutrice sua nulla fit metio h nec alibi. Ad quod dicitur q rebecca mortua fuit aqz veniret iacob ad patrē d mesopotamia. qd pz ex b qd dicit. j. eo. c. Venit iacob ad ysaac patrē suū i mābre zc. n faciēs metionē de mfe. qd absqz dubio fecisset si pntē vixisset. pserit cū rebecca multū diligebat iacob. z ipa ptrauerat sibi bndictionē. z et h pncipal fuit i missiōe ipi i mesopotamiā z in pbedo mrimonitū. filiaz

tio quā burgē. adducit multiplici peccat in eo q dicit iacob pp̄ pctm ruben de cetero nolle generare. p̄ qz gñatō p̄farchaz erat ad dei cultū z ad pplm dei multiplicadū nō isf̄ debuit iacob hūc cultū pp̄ pctm ruben ipedire. se cundo. qz iacob sicut supra noe accepit mandatu de gene rādo. dicitū ē ei ei su pra eo. ca. Cresce et multiplicare gētes z ppli nationū erūt ex te. non isf̄ debuit iacob eē trāsgressor diuini p̄cepti p̄pter pctm rubē. Tercio qz additōe p̄ceden te dixit Burg. qz iacob exercuit iusticiam p̄ pctm rubē. qd si verū ē nō debuit ab actu generatōis abstinere dicitū igitur burg. figmentū v̄ si ne rōe ne dicā cōtra

Capitulum xxxvj. **E**sau generatio nes esau: ipse ē edom. Esau accepit vxores de filiab⁹ chanaan ada filiā elomethei: et oolibama filiā ane filij sebeoneuei: basemat qz filiā ysmael forore nabaioth. **P**epit autez Ada eliphaz: basemath genuit rabel. **O**olibama genuit geb⁹: z ihelo z chore. **H**i filij esau q nati sunt ei i terra chanaan **T**ulit at esau vxores suas z filios z filias z oēm aiām domus sue z substātiā z pecora et cūcta q h̄re poterat in terra chanaan: z abiit in alterā regionē: recessitqz a fratre suo iacob. **B**iuites em̄ erāt valde z sil' bitare non poterāt nec sustinebat eos terra pegrinatōnis eoz p̄ multitudie gregū. **H**abitauitqz esau i mōte seyr: ipse ē edom. **H**e aut sunt generatōes esau p̄ris edom in mōte seyr z hec noia filioz eius. **E**liphaz fili⁹ ada vxoris esau. **R**abel qz fi

Capitulum xxxvj. **E**sau generatio nes esau: ipse ē edom. Esau accepit vxores de filiab⁹ chanaan ada filiā elomethei: et oolibama filiā ane filij sebeoneuei: basemat qz filiā ysmael forore nabaioth. **P**epit autez Ada eliphaz: basemath genuit rabel. **O**olibama genuit geb⁹: z ihelo z chore. **H**i filij esau q nati sunt ei i terra chanaan **T**ulit at esau vxores suas z filios z filias z oēm aiām domus sue z substātiā z pecora et cūcta q h̄re poterat in terra chanaan: z abiit in alterā regionē: recessitqz a fratre suo iacob. **B**iuites em̄ erāt valde z sil' bitare non poterāt nec sustinebat eos terra pegrinatōnis eoz p̄ multitudie gregū. **H**abitauitqz esau i mōte seyr: ipse ē edom. **H**e aut sunt generatōes esau p̄ris edom in mōte seyr z hec noia filioz eius. **E**liphaz fili⁹ ada vxoris esau. **R**abel qz fi

liar suaz vocauit suos filios vt h̄. s. xxxj. capit. **B**asemathqz filiā ysmael. ista supra. xxvij. c. nominata ē meleth. **P**epit at ada eliphaz, dicit hiero. qz iste eliphaz themanites. de q sit mētio in li. Job. **O**olibama genuit ieh⁹ iste vocat iaus p̄ Paral. j. ca. **E**t ihelō. iste vocat ialan ibidē. **T**ulit at esau. h̄ p̄r̄ describit sepatio predictoz a iacob. **C**ōsiderādū tū qz ista sepatio facta an̄ mōte ysaac. quia ipoviuente esau cū familia sua māsit i mōte seyr. vt s̄ dcm̄ ē. xxxij. c. sed appropinq̄te morte ysaac venit ad sepulturā ip̄i⁹ z ad tēp̄ māsit ibiz postea redijt ad locū predictū sepat⁹ totaliter a iacob. z patet litera **D**e at s̄. h̄ reuertit scriptura ad describendū generatōnez esau p̄ris ad nepotes z remotos. **D**e tñcō ueniēt⁹ describat re petūtur aliq̄ de filiis esau. vt ad nepo es p̄cedatur. **P**riō q̄ p̄mittuntur simplices p̄sone. sc̄cūdo i dignitate cōstitute. **H**i duces. dicit is̄.

Hi basemath vxoris eius. **F**uerūtqz eliphaz filij themā: omar sephua: z gathā z cenez z chore. **E**rat autē thāna cōcubia eliphaz filij esau q pepit ei amalech **H**i sūt filij ada vxorū esau: **F**ilij aut rabel: naath et zara zemna z meza. **H**i filij basemath vxoris esau. **I**sti qz erāt filij oolibama filie ane filij sebeon vxoris esau. qz genuit ei iehus z ihelō z chore. **H**i duces filioz esau: filij eliphaz primogēiti esau: **B**ux themā **B**ux omar. **B**ux sephua. **D**ux cenez. **D**ux chore. **D**ux gathā. **B**ux amalech. **H**i filij eliphaz i terra edom z hi filij ada. **H**i qz filij rabel filij esau: **D**ux naath: **D**ux zara: **D**ux semma: **D**ux meza. **H**i aut duces rabel: i terra edō. **I**sti filij basemath vxoris esau. **H**i at filij oolibama vxoris esau **B**ux ieh⁹. **D**ux ihelō: **D**ux chore. **H**i duces oolibama filie ana vxoris esau. **I**sti sūt filij esau z hi duces eoz

Hi basemath vxoris eius. **F**uerūtqz eliphaz filij themā: omar sephua: z gathā z cenez z chore. **E**rat autē thāna cōcubia eliphaz filij esau q pepit ei amalech **H**i sūt filij ada vxorū esau: **F**ilij aut rabel: naath et zara zemna z meza. **H**i filij basemath vxoris esau. **I**sti qz erāt filij oolibama filie ane filij sebeon vxoris esau. qz genuit ei iehus z ihelō z chore. **H**i duces filioz esau: filij eliphaz primogēiti esau: **B**ux themā **B**ux omar. **B**ux sephua. **D**ux cenez. **D**ux chore. **D**ux gathā. **B**ux amalech. **H**i filij eliphaz i terra edom z hi filij ada. **H**i qz filij rabel filij esau: **D**ux naath: **D**ux zara: **D**ux semma: **D**ux meza. **H**i aut duces rabel: i terra edō. **I**sti filij basemath vxoris esau. **H**i at filij oolibama vxoris esau **B**ux ieh⁹. **D**ux ihelō: **D**ux chore. **H**i duces oolibama filie ana vxoris esau. **I**sti sūt filij esau z hi duces eoz

Edom z seyr. z in nouo testō idē hō vocat Symon petrus z cephas. **I**tē sicut in latino idē nomē pp̄riū variat in p̄ncipio vel i fine vel medio sicut cholīn⁹ cholet⁹. nicolaus. q̄ vnū nomē ipozāt ita est in hebreo. vt chonias. techonias techoniā. **C**ōtingit aut̄ frēq̄nt q̄ eadē p̄sona numero vno noie exp̄mitur i vno loco sacre scripture. z alio noie in alio loco. z sicut eadē p̄sona noiatur in plurib⁹ locz sub vno noie variato tū mō p̄dicto h̄ z ibi. **E**t ex his cōtingit q̄ aliq̄ suspicatur q̄ sint diuerse p̄sone cū tū sit vna p̄dictis modis varie noiatā. his dictis applicem⁹ ad textū. **E**sau accepit vxores zc. **A**da ista noiatā est Judith s̄. xxxj. c. **O**olibama. hec noiatā est basemath vt d̄r̄ ibidē. **F**iliā ane. filie sebeon. j. eo. ca. d̄r̄ q̄ ana fuit filij sebeon. quo ḡ d̄r̄ oolibama filia duoz. s. p̄ris z filij. **R**e spōdēt hebrei q̄ sebeon q̄ erat pagan⁹ p̄paz reputabat legē matrimonij z iō libidine duct⁹ p̄cnbuit cū nuru sua. sc̄lz vxore filij sui ane z inde generata est oolibama z sic filia fuit sebeon carnalis z filia ana putatiua. sed qz nō est verisile q̄ esau saltē p̄ reuerētia patris sui ysaac qui adhuc v̄nebat accepisset vxorē ita villē natā. iō alit̄ p̄pici q̄ fuit filia ane naturalis. z filia p̄ris sui sebeo adoptiua. sicut manesses z effratim fuerūt filij naturales iosephz filij adoptiui iacob p̄ris ioseph. vt h̄. j. xlviij. ca. p̄r̄ ēr̄ d̄ci q̄ p̄neri alit̄ nominant̄ ēr̄ aliq̄n̄ filij an̄ ipoz. sic laban filios fil

Fuerūtqz zc. p̄mogeniti esau. **M**themā. ex⁹ noie p̄ri noiauit frā illā **N**amar. ille vocat omath. j. pal. j. c. **S**ephua. iste vocat sephi ibidē. **G**athā. z iste gether. q̄ **E**rat zc. h̄ accipit p̄cubia p̄ vxore sc̄daria z admissa de voluntate vxoris p̄ncipalis sicut. s̄. dicitum est. xxv. c. de concubina abrae q̄ peperit ei amelech a quo denominati sunt amelechite. **H**i sūt filij ada. s. p̄dicti. s̄ hoc d̄r̄ qz iter eos noiat amelech quē pepit thāna vt dicitur est. **D**icendū q̄ fuit filij thāna naturalis z filius ada adoptiu⁹. qz thāna fuit p̄cubina admissa ad matrimonij ip̄i⁹ eliphaz sicut filij bale nominat̄ filij rachel. s̄. ca. xxx. s̄ **H**i duces. qz aliq̄ de p̄noiatis ascēderūt ad ducatu p̄ q̄ noiauit eos vt p̄sonas singulares. h̄ p̄r̄ noiat eos vlt̄ri⁹ vt duces. **C**irca qd̄ notandū q̄ de filiis Esau. exierūt p̄ duces. postea reges qz fecerūt sibi regē. **T**ercio itez regnū reductū fuit ad ducatu. sicut filij israel. p̄ habuerunt iudices. postea reges a Saule vsqz ad captiuitate babylonis. et terciō duces post captiuitate babylonis. **P**riō ergo enūerāt duces q̄ p̄cesserūt regnū i filiis esau. sc̄dō reges ibi. **R**eges at. sc̄cō duces q̄ fuerūt p̄ regnū. ibi. **D**ec ḡ noia ducū. **P**ria adhuc i duas. s. i p̄tē p̄ncipalē z incidē talē. sc̄dā ibi. **I**sti sūt filij seyr ḡ p̄riō loq̄tur de ducib⁹ q̄ descēdēt ab Eliphaz p̄gēito esau: ibi. **D**ux themā zc. sc̄dō de ducib⁹ q̄ descēdēt a rabel. sc̄dō filio Esau. d. **H**i qz

filij rabel et subdit. Isti sunt filij seyr. Nec est ps inci...

Ita est edom. Isti sunt filij seyr horrei hitatores...

Hi duces horrei filij seyr i terra edom. Facti sunt aut...

Et isti filij sobal: aluba et maneeth: et ebal sephi et...

onah et hi filij sebeon: achia et anan. Iste est anan qui...

litudie: cum pasceret asinos sebeon patris sui. Habuit...

Et isti filij disan ab daz. et ielhan: et iethran: et...

zare de bosra. Cum est mortuus esset iobab: regnavit...

Hoc quoque mortuo regnavit pro eo adad filius ba...

adad mortuo regnavit pro eo saul filius rooboth. Cum...

qz mortuo regnavit pro eo phon et appellabatur...

phon mortuo regnavit pro eo mabsar dux mabihel dux...

haram hi duces edom habitates in terra imperij sui: ipse...

est esau pater suus peregrinatus est et he sunt generatio...

na et. Ex quo patet qd isti duces non precesserunt reges...

hux thamna. dicitur aliqui qd ista fuit concubina Elphaz...

phaz et oolibama q post nomiat fuit vxor Esau. h noiant...

int duces ppter anis mositate iparum sicur Pelbora...

nomiatur int iudices israel vt habet lib. Jndicu. Pz istud...

peccedit ex suppositione falsitatis pdicte. scz q duces...

numera ti precesserunt reges p noiatos. qz certu est...

q thamna et oolibama mulieres precesserunt pdictos...

Marginal notes on the left side of the page, including 'Iste vocat Hamara' and 'Reges at h reuertit scriptura'.

Marginal notes on the right side of the page, including 'Additio' and 'Acere q regnu romanor'.

quoniam ioseph fuit uentus. et certum est quod ibidem manebat ysaac quoniam iacob uenit ad eum rediens de mesopotomia. ut habetur in xxxv. ca. Et quod patet quod ioseph fuit uentus postquam iacob uenerat ad ysaac patrem suum. et aliquid tempore manserat iuxta eum. hinc mater ioseph mortua fuit antequam iacob ueniret ad patrem. ut habetur in xxxv. c.

Et quod patet quod ioseph uentus dicitur esse pro morte matris sue. Item habetur de quod ioseph uidit in somnis solem et lunam et stellas undecim adorantes eum et pro undecim stellas intelligebat undecim fratres eius. Et quod patet quod beniamin qui erat undecimus frater suus iacob erat mater et certum est quod mater ioseph mortua erat in partu beniamin. ut habetur in xxxv. c. et sic patet quod uentus ioseph fuit pro morte matris sue: nec ualet pro dicto sermo quod uentus sit ante mortem ysaac. xiiij. annis. quia pro hoc non clauditur quod Rachel adhuc uiueret. quia ex scriptura non habetur quod annis iacob steterit cum prope postquam uenit ad eum nec ex alio loco scripture potest concludi dictum eorum. Aliter exponitur quod uentus est. Quoniam ego et mater tua etc. Iacob enim uidens inuidiam et odium filiorum suorum contra ioseph propter somnia predicta uolens eos pacificare dixit: nunquid ego et mater tua etc. Ac si dicitur: mater tua iam mortua est et propter somnia non potest te adorare et ideo uis somnium frivolum quod ad istam partem et eadem ratione de adoratione fratrum tuorum.

Item pater uero tacite considerabat. licet enim loquendo coram filiis uideret admirabile somnium: tamen intra se cogitabat quod uere esset presagium diuinationis ipsius ioseph future. quia pro sole beniamin figurat eum sit principium calor et uite. pro quo secundo de aia sol dicitur pro uisum deorum et pro lunam qui habet dominium super humida intelligit mater qui est principium passiuum in generatione et eadem ratione pro stellas intelligunt filii. quia recipiunt lumen a sole. Sed quoniam quod uerum sit quod mater eum adorauerit. cum enim exponitur ista iam mortua esset. Ad quod dicitur quod ipsa in se non adorauit sed in parte sua. scilicet in ipso beniamin. nec enim illa expositio nequa improbaui potest dici quod ipsa adorauerat in persona propria. quia certum est quod non descendit in egyptum cum iacob. hinc mortua fuit diu ante. Hebrei autem dicunt quod mater ioseph uocat hanc ipsam mala. qui nutrit eum in sinu suo. qui est mortua Rachel uocat hanc ipsam ioseph. Item cum frater illi. Hic pro describit uentum conditio. et pro quod ad eius promptam obedientiam ad obsequendum patri cum dicit. Presto sum. scdo quod ad magnam diligentiam fratres suos querendo cum dicit. Fratres meos quero: indica mihi ubi pascant greges. Cetera patet. Item Qui cum uiderent eum procul a se accedentes ad eos. Hic pro describit

fratres sui: pro uero retacit et considerabat. Cumque fratres illi in pascendis gregibus patris morarentur in sichen dixit ad eum israel fratres tui pascunt oues in sichimis ueni mittam te ad eos. qui respondente presto sum ait. Et ad et uide si cuncta prospera sunt erga fratres tuos et pecora et renuncia mihi quod agatur. Misus de valle hebrone uenit in sichen inuenitque eum uir errantem in agro et interrogauit quod quereret. At ille respondit fratres meos quoniam indica mihi ubi pascant greges: dixitque ei uir. Recesserunt de loco isto. Audiui autem eos dicentes: eamus in dothaym. Perrexit itaque ioseph post fratres suos et inuenit eos in dothaym. Qui cum uiderent eum procul a se accedentes ad eos cogitauerunt illum occidere. et mutuo loquebantur. Ecce sonitator uenit. uenite occidamus eum et mittamus in cisternam ueterem: dicemusque fera pessima deuorauit eum: et tunc apparebit quod illi presunt somnia sua. Audientes autem hec ruben nitebat liberare

Item pater uero tacite considerabat. licet enim loquendo coram filiis uideret admirabile somnium: tamen intra se cogitabat quod uere esset presagium diuinationis ipsius ioseph future. quia pro sole beniamin figurat eum sit principium calor et uite. pro quo secundo de aia sol dicitur pro uisum deorum et pro lunam qui habet dominium super humida intelligit mater qui est principium passiuum in generatione et eadem ratione pro stellas intelligunt filii. quia recipiunt lumen a sole. Sed quoniam quod uerum sit quod mater eum adorauerit. cum enim exponitur ista iam mortua esset. Ad quod dicitur quod ipsa in se non adorauit sed in parte sua. scilicet in ipso beniamin. nec enim illa expositio nequa improbaui potest dici quod ipsa adorauerat in persona propria. quia certum est quod non descendit in egyptum cum iacob. hinc mortua fuit diu ante. Hebrei autem dicunt quod mater ioseph uocat hanc ipsam mala. qui nutrit eum in sinu suo. qui est mortua Rachel uocat hanc ipsam ioseph. Item cum frater illi. Hic pro describit uentum conditio. et pro quod ad eius promptam obedientiam ad obsequendum patri cum dicit. Presto sum. scdo quod ad magnam diligentiam fratres suos querendo cum dicit. Fratres meos quero: indica mihi ubi pascant greges. Cetera patet. Item Qui cum uiderent eum procul a se accedentes ad eos. Hic pro describit

tur uentus ordo. ubi sumitur tractat de ipsius morte. secundo de uentus: ubi. Et sedentes. Circa primum sciendum quod ex odio quod fratres ioseph pro eum conceperant. statim cum uiderunt eum alio tempore uenientem deliberauerunt eum interficere ne de cetero posset habere dominium super eos. n. Ruben uocem ostendit dendo fratribus horrorem frigidum et offensam dei: et anxietatem patris sui: ut dicit ioseph: hinc cum uideret quod eos flectere non posset cepit eos inducere ut infoueam deponeret ibidem fame moriturus dicens hinc est mirum horrendum quod si propter manus interficeret ipsum: hinc tamen dicebat cogitans ut postea occulte eum de fouea extraheret cuius dicto consenserunt et patet ista usque ibi.

eum de manibus eorum et dicebat. Non inficiamur aiam eius: nec effundamur sanguinem: sed proicitur eum in cisternam hanc ueterem que est in solitudine manusque vestras huatate innocuas. Hoc autem dicebat uolens eripere eum de manibus eorum et reddere patri suo. Consequenter igitur ut uenit ad fratres suos nudauerunt eum tunica talari et polymita: miseruntque eum in cisternam ueterem que non habebat aquam. Et sedentes ut comederent panem uiderunt ysmahelitas viatores uenire de galaad: et camelos eorum portantes aromata et resinam et stactem in egyptum. Dixit ergo iudas fratribus suis. Quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum et celauerimus sanguinem ipsius. Melius est ut uendatur ysmahelitis et manus nostre non polluantur. Frater enim et caro nostra est. Acqueuerunt fratres sermonibus illius: et propter eum madianitis negociatoribus extrahentes eum de cisterna uendiderunt eum ysmahelitis. xx. argenteis quod duxerunt eum in egyptum. Reuersusque ruben ad cister-

nas et cum hoc de precio uentus reportaret emolumentum et in se pensaret aliquid uisum subdit. Extrahentes eum etc. Aliter qui ait libri habetur xxx. hinc falsa est ista. Scribit proter. xxx. ad est sapia. non est pro illis dominum. quod expones. b. greg. in mora. dicit quod hoies pro astutias suas uolentes impedire effectum ordinationis diuine pro intentione sua promouent eum: et ponit exemplum de ioseph de quo deordinauerat quod a fratribus adoraret. uolentes hoc impedire fratres eius uendiderunt eum: ut dictum est: et pro hoc factum est ut cogeret famis tempore uenire ad ioseph et ipsum adorare. Reuersusque ruben ad puteum aliam cisternam. nesciebat enim quod ioseph fuit uentus: et ideo cum eo non inuenit creditum quod ipso absente fratres ex malicia extraxissent eum de fouea et interfecissent. Sed quoniam hinc abierat ruben qui uentus est ioseph. Dicitur quod abierat ad quendam meliora pascua ut fratres suos faceret elogare a fouea in qua erat ioseph ut sic eis abintibus melius posset exhibere ioseph et reddere patri suo. Tulerunt autem. Hic describit facti celatio pro fictione mendacium quod est a bestia deuoratus et patet littera usque ibi. Iugum filium multo tempore. s. xxxij. annis: qui uisum est fluxerunt a tempore uentus ioseph usque ad descensum iacob in egyptum: quia cum audiret

endo fratribus horrorem frigidum et offensam dei: et anxietatem patris sui: ut dicit ioseph: hinc cum uideret quod eos flectere non posset cepit eos inducere ut infoueam deponeret ibidem fame moriturus dicens hinc est mirum horrendum quod si propter manus interficeret ipsum: hinc tamen dicebat cogitans ut postea occulte eum de fouea extraheret cuius dicto consenserunt et patet ista usque ibi. Misus de valle hebrone uenit in sichen inuenitque eum uir errantem in agro et interrogauit quod quereret. At ille respondit fratres meos quoniam indica mihi ubi pascant greges: dixitque ei uir. Recesserunt de loco isto. Audiui autem eos dicentes: eamus in dothaym. Perrexit itaque ioseph post fratres suos et inuenit eos in dothaym. Qui cum uiderent eum procul a se accedentes ad eos cogitauerunt illum occidere. et mutuo loquebantur. Ecce sonitator uenit. uenite occidamus eum et mittamus in cisternam ueterem: dicemusque fera pessima deuorauit eum: et tunc apparebit quod illi presunt somnia sua. Audientes autem hec ruben nitebat liberare eum de manibus eorum et dicebat. Non inficiamur aiam eius: nec effundamur sanguinem: sed proicitur eum in cisternam hanc ueterem que est in solitudine manusque vestras huatate innocuas. Hoc autem dicebat uolens eripere eum de manibus eorum et reddere patri suo. Consequenter igitur ut uenit ad fratres suos nudauerunt eum tunica talari et polymita: miseruntque eum in cisternam ueterem que non habebat aquam. Et sedentes ut comederent panem uiderunt ysmahelitas viatores uenire de galaad: et camelos eorum portantes aromata et resinam et stactem in egyptum. Dixit ergo iudas fratribus suis. Quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum et celauerimus sanguinem ipsius. Melius est ut uendatur ysmahelitis et manus nostre non polluantur. Frater enim et caro nostra est. Acqueuerunt fratres sermonibus illius: et propter eum madianitis negociatoribus extrahentes eum de cisterna uendiderunt eum ysmahelitis. xx. argenteis quod duxerunt eum in egyptum. Reuersusque ruben ad cister-

uit q' ioseph ad hanc v'neret: stati illuc descēdit. vt hf. j. xlv ca. v' Descēdā ad filiū zc. Hebrei exponūt in foueam vel sepulcrū. Catholici at meli' dicētes i infernū. i. ad lymbū scōz patrū: q' ē supior ps inferni. x' Et illo p'senerāte i fletu. z sic iste flet' refertur ad iacob. In hebreo hf sic Et fletit e ū p' fuis

Et fm hebre. refert ad ysaac qui adhuc vinebat vt p'dictum est. z iō qū vidit filiū suū iacob in tā ta anxietate fletit cum eo.

y' Madianite ven diderūt ioseph. Ex h' dicit iudei q' ioseph ter fuit vendit' qz p' frēs sui vēdide rūt eū ysmacelit'. xx argēteis. vt p'dcū ē scōdo ysmacelite ven diderūt eū madiani tis q' erāt i eadē soci etate cū eis. z terciō vēdiderūt madiani

te phutisari i egypto p'ciū tū scōde vēditōis z icie nō exp' mitur. tū credendū ē q' fuit mat' q' p'me. qz h'mōi vendit' ones facte sunt p' lucro. Sed veri' v' q' nō fuit vēdit' nī si bis semel a frīb' ysmacelit'. vt dcm ē. z scōdo ab ysmacelit' phutiphari egypto. vñ. j. xxxix. c. d' q' phutiphar emit eū de manu ysmacelitaz. Ex q' p'z q' idē hoies ysmacelite z madianite vocant' z h' p'cordat ei q' d' dcm ē ca. xxv. q' Cethura q' fuit m' madian a q' dicit' sunt madianite et agar m' ysmacel a q' dicit' sūt ysmacelite. fuit eadē m'lier numero. ¶ Eunuch' pharaonis. Eunuch' aliqū accipitur p' castrato. aliqū vō p' mistro vel seruo alie' pncipis z vocat' talis eunuch'. eo q' debet eē cast' z honest'. z hoc mō accipit' h. vñ. j. xl. ca. picerna regis z p'stor vocātur eunuchi. ¶ Mag'io militū. Hebrei dicit'. Mag'io carnificū. i. hebreo ei scribit' barhaahi. z significat xpe mactātūz vel laniātūz. z h' p' p'petere militib' q' hoies inficiūt i bello. z hūc sensum seqt' n'ra trāslatio. Cōpetit' ēt carnificib' q' mactāt aialia. z hūc sensum secuntur hebrei. z q' i idem redit' dictū ioseph' q' in hoc loco dicit' pncipi' cocoz.

In ca. xxxvij. vbi d' i postilla. Cū hebraica lingua non habeat crimine pessimo. Additio pma.

Hebraica lingua in hoc loco nō est dictio significās crimē pessimū nec rixā. s' solum ē ibi dictio significās detractōz. eadē ei dictio ponit' h' z ifra ¶ In me. xij. vbi d' Detraherūt terre q' esset mala. q' qdē detractio in hoc loco nō ē intelligēda sic q' ioseph iponeret aliq' falsum frīb' nec ēt q' i hoc malo qd' de frīb' p' d' denūciabat itēderet demigrare samā eoz s' solū h' faciebat x'p' bonū fratz. vt. s. a patre corrigerent. qd' nō ē p'ctm. nec ēt detractio x'p'ie d'z. s' large vt i scōda scōde. q. lxxij. vñ ex hac cā pncipalit' iacob diligebat ioseph eo q' videbat eū zelatorē. boni erga frēs z iō seqt' stati. z israel diligebat ioseph zc. Ad intelligētiā at h' qd' seqt'. Qm in senectute genuisset eū. Sciēdū q' in līa hebraica i h' loco n' d'z. In senectute genuisset h' dicit' eo q' fili' senectutis esset sibi. qd' exponēt' trāslatō chaldaica sic dicit'. I' h' at diligebat ioseph eo q' esset fili' sapiēs sibi. vñ trāslator itēdit' senectutē in hoc significare sensum senilē. in x' illō sap. iij. capt. Senectus etas venerabilis ē zc. qd' v' ronabl' dictū. nā nō v' eē cā sufficiēs ad h' q' israel dilexisset ioseph pl' ceteris eo q' genuisset eū i senectute. nā beniamin fuit genit' i maior' senectute. Isachar at z zabulō n' excedebāt in etate ipm ioseph nisi p' anū vel modicum vltra vt p't h'i ex līa. z ideo cā h' dilectōnis poti' videtur attribuēda sapie seu moribus senilib'. q' iā qdā mō videbātur vigere i ipō ioseph. ex h' q' l'z eēt iunior ceteris iā tū itēdebat' circa correctōnē

fratz maior. vñ dicit. Co q' fili' senectutis eēt. i. sapiēs. vt dicit' ē. Q' at subdit: sibi. intelligēdū ē ex h' q' ista alijs nō publicabat: nisi solū p'fi ad quē correctio p'tiebat. z iō solum patri pncipalit' stabat de sapia ipi' ioseph. ¶ In eo. cap. xxxvij. vbi d' i postil. Quidauē eū tunica talarizc. Additio.

Hebreo hē Expoliane rūt eū sua tunica serica qd' idem ē: ac si dicat tunica sua. s. tunica serica. vñ ex hoc nō hēt q' h'ēt duplicē tunicā nec q' sibi abstraherēt tū vnā tunicā. s. illā sericā quā iaz fecerat ei pat' i signū maioris dilectōnis z iō de illa solum fit mentio. qz erat magis p'ciosa z magis nota. vñ z ifra eo. c. dixit p'. Tunica filij mei est.

lucens filiū suū mltō tpe: Cōgregatis at cūctis liberis ei' vt lenirēt dolorē patris: noluit cōsolatōz accipere s' ait. Descēdā ad filiū meū lugēs in infernuz et illo p'seuerāte i fletu: madianite vēdiderūt ioseph in egypto: phutisari eunuch' pharaonis mg'io milituz.

Capitulum xxxvij. Adē tpe descēdens iudas a fratrib' suis

Replica correctorij contra Burgē.

In ca. xxxvij. vbi d'z. Accusauitq' frēs crimine pessimo. qd' burg. volēs exponere dicit q' i hebr. non habetur crimine pessimo. s' loco ei' habet dictō significās detractōz. z expōit de ioseph q' p'prie nō detrahit frīb'. s' videtur Burg. p' senectā delyrare eū illō qd' dicit' ponit' loco illi' vbi nos hēm'. Crimine pessimo. se tenear ex pte fratz accusatoz p' ioseph. nō ex pte ioseph accusantis. ¶ Igitur pōitur dictō significās detractōz. vt dicit' burg. tūc sensus ē. Accusant' ioseph detractōe q' sibi inuicē d'ra xerūt. z cū detractio int' fratres pcedat ex odio fraterno: qd' z pessimū gen' vicij ē. generalit' igit' loqndo nō debuit Burgē. trāslatōz nrām notare: nec postillatorē q' exponit de rixa q' fuit occasio detractōis. ¶ In ūia litere fm expo sitōz Burg. ē q' ioseph accusauit eos detractōe q' ē nō intelligibilis. z habet modū delyramenti. ¶ Autem s' dicit de dilectione qua iacob ioseph dilexit. quasi causa huius dilectionis esset. quia in senectute eum genuisset et hoc v' detur imponere postillator' qui tamen ita non exponit: sed dicit senectutem iacob esse occasiones illi' dilectōnis non causas. qz senes cōiter fragiles z defectuosos gignūt. Ioseph autē in senectute genitus non apparuit fragilis. sed potior alijs corpore moribus z sensu. ita q' videbatur aliquid de diuinitatis in eo relucere. hancq' ob causam dixit postillator' q' iacob eum p' ceteris dilexit: Et videtur postillator' hunc modū loquēdi ex gl. ordinaria sumpsisse. que hunc passum de deo patre z filio in mundi senectute generato allegorice exponit. a quo modo exponendi z causam dilectōnis assignandi Burgē. non longe recedit vt patet intuenti suam digressionem.

In eodem capitu. vbi dicitur q' expolianerunt ioseph tunica serico datur intelligi fm postillatorē q' habuit plures tunicas. vbi obijcit Burgēnsis. nescio quid. clare em potest videri Ioseph plures tunicas habuisse. vnā quam intinctā in sanguine hedi miserunt ad patres. alias cum qua vendiderunt eum. non est verisimile nudū eūz venditum fuisse. sicq' patet Burgēns. sepe facere vim de lana caprina.

Caplm. xxxvij.

Adem tpe. Istud cap. ponit' incidenter iuxta vēditionē ioseph. qz vt dicunt hebrei filij iacob vidētes patres inconsolabil' afflicti. eo q' credebatur ioseph esse mortuum ceperunt esse molesti iude eo q' dedisset consilium de eius venditione: dicentes ei. Si consuluisses eum totaliter dimittendū acq'uissemus tibi tā q' pncipaliori. maxime quia sedata passione ire in nō

Genesis

bis fuisset et copasti et sic reddidit fuisset patri: propter quod iudas declinans a fratribus suis exiit cum alijs amicis: et in hoc accepit uxorem: et tunc describitur sive uxoris acceptio: et secundo sive nuptiarum impregnatio ibi. **E**uolutis autem multis diebus. Circa primam diem sic. **V**iditque ibi filias hominis chananei. **H**ebrei

dicunt. **P**ois mercatoris. **D**ictio enim hebraica quae hinc ponit equo uoca est ad significandum aliquem descendente de stirpe cham: et hinc sensus sequitur translatio ista: et ad significandum mercatoris: et hinc sensus sequuntur hebrei. **V**n et per uerbi. xxxi. cap. ubi translatio nostra habet. Cingulus tradidit chananeo. hebrei dicunt. **M**ercatori. **V**ocabulo. **S**ue non est nomen uxoris in dextera aliquid credunt et male sicut melius per in hebreo: sed et nomen patris illius uxoris: ut magis. j. patebit et pater littera videtur ibi.

Fuit quod heret. **Q**ue autem fuerit eius neque in textu non exprimitur: sed dicunt hebrei quod fuit filia cum nequitia sui fratris Onan quod in coitu cum suauore studebat fundere semine in terra. i. est vas muliebri: sed hanc faciebat alio motu: quod iste heret libidinose afficiebat ad suam uxorem thamar. et ideo cauebat ne impregnaret: ne ex eius impregnatione eius pulchritudo minueretur: et ne eius concubitu ad tempus pareret sed cum esset propter quod in partu iacens usque ad purificationem Onan ei fratrem eius sicut faciebat propter hoc quod sciebat quod primogenitum filium ascriberet fratri defuncto. ut in ista die et tunc uterque in seculo? et a domino et idcirco pene attestatur similitudine culpe. ex isto est loco per quod supradictum est sed plura legalia esse obseruata antequam lex daretur moysi: quod in illa uerba est de susceptione seminis fratris defuncti: ut hinc **D**eut. xxv. ca. **E**uolutis autem. **H**ic per describitur sive nuptiarum impregnatio: et secundo eiusdem conditionis: ibi. **E**cce autem post menses tres. **C**irca primam partem snia exceptis alijs ubi exponendis. **M**ortua est sive uxor iude. **I**n hebreo habet **M**ortua est filia sive. ex quo patet quod supra di-

ctum est. quod sive est nomen patris uxoris iude. **A**scenderet in thamas **J**udic. xliij. ca. dicitur de samfone. **D**escendit in thama nata. non est predictio quod illa uia sita est in pendulo mortis et tunc ex una parte accedit ad eam: descendendo sicut fuit de samfone ex altera ascendendo: et sic fuit de iuda. **H**ic tunc de

nam: eo quod creuisset sela et non eum accepisset maritum. **Q**uam cum uidisset iudas suspicatus est eum meretricem. **Q**uerat eum uultum suum ne agnosceretur. **I**ngrediensque ad eam ait. **S**umme me ut coeas tecum. **N**esciebat enim quod nuptiarum sua esset. **Q**ua respondente quid dabis mihi ut fruaris concubitu meo dixit. **M**ittam tibi hedum de gregibus. **R**ursumque illa dicitur patiar quod vis si dederis mihi arrabones donec mittas quod polliceretur ait iudas. **Q**uid tibi vis pro arrabone dari. **R**espondit manulum tuum et armillam et baculum quam manu tenes. **A**d uerbum igitur coitum mulier concepit et surgens abiit: depositoque habitu quem sumpserat induta est uiduitatis uestibus. **M**isit autem iudas hedum pro pastorem suum odollamitem: ut reciperet pignus quod dederat mulieri. **Q**ui cum non inuenisset eam: interrogauit homines loci illi. **U**bi est mulier quae sedebat in buio. **R**espondentes ei dixerunt non fuit in loco isto meretrix reuersus est ad iudam et dixit ei. **N**on inueni eam: sed et homines loci illi dixerunt mihi: nunquam sedisse ibi scortum. **A**it iudas. **H**abeat sibi certe mendaciam arguere nos non potest. **E**go mihi hedum quem promiseram et tu non inuenisti eam. **E**cce autem post tres menses nunciauerunt iude dicentes. **F**ornicata est thamar nurus tua: et uide tur uterque illi intumescere. **D**ixitque iudas: producite eam ut comburatur. **Q**ue cum duceretur ad penam misit ad so-

das oues. **N**am manum propria sed ut precesceret tonforibus. quia tunc domini ouium faciebatur magnam concubiuum suis pastoribus. **V**erbi. j. Reg. xxv. ca. de nabal.

Assumpsit teristrum. **H**ereticus est linea qua mulieres utebantur in estate: et dicitur a tero teris quod per attritionem fiunt ibi ruge multe. **E**o quod creuisset sela. **E**x quo patet quod mouebatur amore. **P**lis habende.

Si dederis mihi arrabones. i. uadium manuum tuarum. **I**n hebreo habet sigillum tuum. et in idcirco redit quia antiquus anulo istas signabat ut hinc **H**ester. viij. ca. **N**on habeat sibi. certe mendaciam arguere nos non poterit. **I**n hebreo habetur. habeat sibi ut non simus despectui: quod exponunt hebrei sic. **S**ic suum quod hinc de meo et non requiras amplius eam ne factum istud diuulget ad confusionem meam.

Ecce autem. **H**ic describitur ipsius thamar condonatio cum dicitur. **P**er dicitur iudas producit eam ut comburatur. **E**x hoc dicunt hebrei quod fuit filia melchisedech sacerdotis quia filia sacerdotis fornicas debebat comburi ut hinc **L**eni. xxi. **S**ed istud uerbum falsum. quod supra dixit ei iudas. **E**st uxor iude in domo patris sui. **M**elchisedech autem iam diu erat defunctus quod per natiuitatem iacob non uixit ad partum nisi. i. ante ut supra dictum est. xxv. c.

Jacob autem tempore uenditionis ioseph erat. cvij. annorum ut per dicitur: ca. xxxvij. quia iacob quando descendit in egyptum erat. cxxx. annorum: et uendit ioseph precessit illum descensum. xxxij. annis. **E**t ideo dicendum quod thamar non commisit fornicationem simplicem: sed adulterium quia erat ligata ipsi sela: nec poterat alteri concubare ut patet infra in

tionis ioseph erat. cvij. annorum ut per dicitur: ca. xxxvij. quia iacob quando descendit in egyptum erat. cxxx. annorum: et uendit ioseph precessit illum descensum. xxxij. annis. **E**t ideo dicendum quod thamar non commisit fornicationem simplicem: sed adulterium quia erat ligata ipsi sela: nec poterat alteri concubare ut patet infra in

Genesis

ca: accepit eum p vestimenta: vt cu importunitate nimia eu induceret ad opus nephariu: h ipe dei timore z castitatis amore pdicta ptepsit z relicto pallio suo in manib' mulieris foras exiit. h Cuz vidisset. Dic pnr describitur ei' incarcerationis iusta vt pbaret ei' patientia: z q' fm aplm dñs facit cu tēptatiōe. pñtū: tdo p de scribit ei' incarcerationis: secūdo diuina cōsolatio: ibi. Fuit at dñs cuz ioseph. Circa pñm pñtū ac cusatio ei' falsa: pñmo erga hoies d' do mo dñi sui: z p3 litte ra: scdo erga dñz cū subdit. i Ingressus ē ad me seruus hebre'. ac si dicet. I3 sit similis cōditionis z aliene gētis: tñ ingrat' tuis bñficijs voluit tibi rātū vituperiū facē. k His auditis dñs zc. quia absq' examinatione debita innocentē cōdēnauit ad carcerē. l Fuit at. Dic subdit diuina cōsolatio erga ioseph ne nī tristitia absorberet z p describit ei' cōsolatio in pene mitigatiōe scdo in mētis spī' illūtiatiōe. xl. ca. Circa pñm dicitur. i Fuit at dñs cum ioseph. ei' firmādo patientiam. m Et miser' ill'. ad pene mitigatiōez n Dedit ei gratiaz in p̄spectu p̄ncipis carceris: qz amouit sibi ferramēta z dedit sibi meliorē dietam: vt posset alios clausos in carcere visitare z custodire.

Capitulum. xl.
His itaqz gestis: accidit vt peccarent duo eunuchi: pincerna reg' egypti z pistoz dño suo Brutus qz eos pharaosnā alf pincernis perat: alf pistoz misit eos i carcerē p̄ncipis

z egressus ē foras. Cūqz vidisset mulier vestē in manib' suis: z se esse pteptaz vocauit ad se hoies dom' sue z ait ad eos. En introduxit virū hebreū vt illudēt nob' Ingressus ē ad me vt coi ret mecū. Cūqz ego succlasssem z audisset vocē meam reliq̄t palliū qd tenebā z fugit foras. In argumētū ergo fidei retentū palliū oñdit marito reuertēti domū z ait. Ingressus est ad me seru' hebre' quē adduxisti vt illudēt mihi. Cūqz audisset me clamare reliq̄t palliū qd tenebā z fugit foras. His auditis dñs z nimiu' credul' vobis cōiugis irat' ē valde: tradiditqz ioseph in carcerē vbi victi regis custodiebāt z erat ibi clausus. Fuit at dñs cū ioseph z misertus est illius: z dedit ei gratiā i p̄spectu p̄ncipis carceris. Qui tradidit i manu illius vnuerfos victos q' in custodia tenebāt z qcqd fiebat s' ipso erat: nec nouerat aliqd cūctis ei creditis. Bñs eniz erat cū illo. z omnia opera eius dirigebat.

Capitulum. xli.
His itaqz gestis: accidit vt peccarent duo eunuchi: pincerna reg' egypti z pistoz dño suo Brutus qz eos pharaosnā alf pincernis perat: alf pistoz misit eos i carcerē p̄ncipis

curijs. Misit eos i carcerē donec diligēt' examiarēt accusationes eoz. e An q' erat vinc' z ioseph. Iā erat sine vincul: vt pdictū ē: dñi tñ vinc' qz ibi tenebat reclus' f Diderūtqz ambo somniū: hoc a deo factū est vt p somniōz interpretatiōe sapia ioseph oñderet z p hylteri' exaltaret. s Juxta i terptatiōe cōgruaz sibi qz sicut ioseph exposuit ita accidit: vt p3 infra. h Ad qz cū introisset ioseph. h ponit vitiōis narratiō: pmittit tñ interrogatō ioseph cū dñi. i Cur tristior ē hodie zc. qz timebant ne somnia sua eēt signa maioris mali eis futuri: qz i carceratū vt cōit for midāt peius eis accidē. k Et nō ē q' iterptet. Egyptij. n. augurijs z diuinatiōib' insitebant et erant ibi augures et malefici qui p artes magicas talia exponebāt ad qz non poterāt recurrē qz erāt in carcere reclusi. l Dixitqz ad eos ioseph. improbādo talē superstitionem. m Quāqz nō dei ē interpretatiō. q. d. sic: z non demonum. n Referte n. talis eēt noticiā p̄met ad spm p̄phetie q' ē gratia gūdata: z tdo cōgnita ē ipi habēti et iō ioseph sciebat se p̄secutum h donum a domino: sicut et de daniēle dñi dñi. j. ca. o Narravit p̄ oz. Dic consequēter ponit narratiō somniōrum cum interpretatiōe: z primo q̄tum ad somniū p̄ncerne: secundo q̄tum ad somniū pistoz magister. pñm ptz exceptis q̄busdā vocabul. p Tres p̄paginēs. i. palmitēs. q Crescē paulati in gemas. i. i botros. ē ei botris illud qd p̄ exit de palmitē. r Et p' flores vvas maturescē. Sensus ē videbā in botris vvas for mari z flores p̄duci: z p' floritiōe ad maturitatē p̄cedē. s Recordabit phar. magi. In heb. h̄r. Numerabit pharao caput tuū z eodē mō. j. de pistoz vbi dñi. Miseret pharao caput tuū. In hebreo h̄r. Numerabit caput tuū. qz solēnitāte natalis sui ordināuit de ministris z sic i nūero pincernaz fuit recordatū nomen mḡfi eoz in carcere detēti: z eodē mō de mḡfo pistoz inf illos q' futebāt d' pane h' p̄m' restitūt' ē i officio: qz forasitā p' examinatiōem sue

milittū: i q' erat victus z ioseph. At custos carceris tradidit eos ioseph qui et ministrabat eis. Aliquantulū tempis fluxerat et illi in custodia tenebāt. Et de rātqz ambo somniūz nocte s vna: iuxta interpretatiōem b p̄gruā sibi. Ad qz cū introisset ioseph mane z vidisset eos tristes: sciscitat' est dicēs. Cur tristior ē hodie solito facies v̄ia. Qui r̄ndē rūt. Somniūz vidim' z nō ē i q' iterptet nobis Dixitqz ad eos ioseph. Nūqd non dei ē interpretatiō. Referte mibi qd videritis. Narravit p̄oz p̄posit' pincernaz sōniū suū. Glidebā coram me vitē i q' erāt tres p̄pagines crescē paulati i gemas z p' flores vvas maturescere: calicēqz pharaonis i manu mea. Tuli ergo vvas z exp̄ssi i calicē quē tenebā z tradidi poculū pharaoni R̄ndit ioseph. Hec ē interpretatiō somniū. Tres p̄pagines tres adhuc dies s' p' qz recordabit pharao magisterij tui z restituet te in gradum pristinuū: dabisqz ei calicem iuxta officiuū tuum sicut ante facere cōsueueras. Tñ memento mei cum tibi bene fuerit z facies mecum misericordiam vt suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere qz furti sublat' sū de terra hebreoz z h' innocēs i lacū

ros. ē ei botris illud qd p̄ exit de palmitē. r Et p' flores vvas maturescē. Sensus ē videbā in botris vvas for mari z flores p̄duci: z p' floritiōe ad maturitatē p̄cedē. s Recordabit phar. magi. In heb. h̄r. Numerabit pharao caput tuū z eodē mō. j. de pistoz vbi dñi. Miseret pharao caput tuū. In hebreo h̄r. Numerabit caput tuū. qz solēnitāte natalis sui ordināuit de ministris z sic i nūero pincernaz fuit recordatū nomen mḡfi eoz in carcere detēti: z eodē mō de mḡfo pistoz inf illos q' futebāt d' pane h' p̄m' restitūt' ē i officio: qz forasitā p' examinatiōem sue

ascensatōis in dē^o est dign^o liberatōne: vel quia rex voluit
sibi grām facere. Illi autē fuit cōdēnat^o ex causis fr̄is sic
vtriusq; somniū p̄tendebat. **V**idēs pistorū magister
h̄ pōit narratio mḡi pistorū cū sua interpretatōe. Et p̄ lra
vsq; ibi. **T**ria canistra farine. **H**ebrei dicūt: Tria ca-

nistra foraminibus
plena. videbāt enī
q̄si facta devirgulis
z iō inter applicatōz
virgarū videbāt q̄si
q̄dā foramina. seq̄t
Recordat^o est in
ter epulas. fm̄ lram
hebraicā supra posi-
tā vbi dicitur. **M**ue-
rabit caput tuū. nō
ē intelligendū q̄ pha-
rao tunc eēt in epul^o
ip̄is vidēdo. h̄ magis
ordinando de eis z
ministris. **V**t
cōictoris veritas p̄-
baref. ad h̄ em̄ imi-
ssa sē p̄dicta somnia
ex ordiatōe diuina vt
p̄ eoz expositōnem
p̄dictā sapia ioseph
regi manifestaretur
z sic exaltaret sicut
z factū ē. vtz cap. se.

Oblit^o est interp̄-
tis sui. dicūt hebrei
q̄ h̄ fuit qz nimis cōfusus fuerat ioseph d̄ auxilio hūano
z d̄ maiorē intellectū eoz q̄ dicta sūt in hoc ca. z eoz q̄ dicēt
in se. **H**ic q̄ritur vtz interpretatio somniorū p̄ ea iudicando
de futuris sit licita. et videtur q̄ nō. qz dicitur **D**eut. xvij
Nō inueniatur in te q̄ obseruet somnia. z siles auctori-
tes inueniuntur in plurib^o locis i sacra scriptura. **I**n fr̄iuz
est q̄ ioseph h̄ interpretat^o est somnia mō p̄dicto. z daniel i-
terpretat^o est somnia **N**abuchodonosor. vt b̄ **D**an. ij. z. iij
Dicēdū ad h̄ q̄ cause rez sūt latētes z effect^o eaz mag^o nō
tī z iō dicūt in cognitōz causaz sicut signa naturaliter eas
rep̄sentaria. videm^o em̄ q̄ sum^o exteri^o p̄rūpēs est effect^o
ignis intra caminū latētis. z ducit in cognitōz ei^o sicut si-
gnū ip̄m naturalit̄ rep̄ntās. p̄ngit em̄ aliquid vna eā pdu-
cit duos effect^o ordinate tū vnu post aliū. sicut in febricitā-
te vigoratio nature est cā digestiōis vrine p̄. z p̄r postea
sanitatis. z tūc p̄m^o effect^o nō solū ē signū ducēs i cogni-
tionē cause h̄ ē cū hoc in cognitōz sc̄d̄i effect^o. sicut dige-
stio vrine nō solū ē signū vigoratōis nature h̄ ē sanitatis
future. **Q**ū igr̄ vna z eadē ē cā somnij z effectus alterius
p̄ntis. tūc illud somniū ē signū naturaliter rep̄ntans effe-
ctū futurū. z iō p̄ tale somniū licite p̄t p̄noscari de effe-
ctu futuro. sicut medic^o licite p̄noscit p̄ cōditōz vrine d̄
sanitate vel morte futura. **P**rop̄t qd̄ vlteri^o videndū ē de
cā somniorū. quoz duplex ē cā in generali. s. intrinseca et
extrinseca. **I**ntrinseca vō duplex est. vna ē mor^o casual^o fan-
tasmātū in dormiēdo z talis cā nō est causa alie^o effect^o al-
teri^o seq̄ntis. z iō p̄ talia somnia nihil p̄t p̄noscari de fu-
turis. z qz somnia vt in plurimū h̄ mō p̄tingunt iōo dicit
Eccl. v. **O**bi plurima sunt somnia ibi plurime vanitates
z **C**ato dicit. **S**omnia ne cures. **A**lia cā somniorū intrinseca
est dispō corpis. sicut hoies frigidī frēq̄ntē somniāt q̄ sint
in glacie vel niue. qz fantasmata formāt cōformia tali di-
sp̄sitiōm p̄t qd̄ dicit p̄hs li. de som. z vi. q̄ medicoz ḡt
osi dicūt valde attēdēdū ad somnia. z cōmentator alber.
sup libz illū dicit. q̄ qdā somniavit q̄ p̄x nigra fundebat
sup pecc^o suū z postea in vigilia seq̄nti enomuit colerā ni-
grā in mag^o q̄ntitatez iō ex talib^o somniis p̄t p̄noscari de fu-
tura sanitate vel infirmitate ip̄ius somniant^o. **C**ā autem
extrinseca somniorū duplex ē. vna corpāl^o alia spūāl^o. **C**or-

z missus sum. **V**idens pi-
storū mḡi q̄ prudent^o som-
niū dissoluit ait. **E**t ego
v̄ vidi somniū q̄ tria cāistra
farine h̄rem sup caput me-
um. z in vno canistro qd̄
erat excelsi^o portare me pu-
tabā oēs cibos q̄ sūt arte
pistoria. auesq; cōedere ex
eo. **R**ēdit ioseph. **H**ec est
interpretatio somnij. **T**ria
canistra tres adhuc dies
sunt post q̄s auferet pha-
rao caput tuū ac suspendet
te in cruce. z lacerabūt vo-
lucres carnes tuas. **E**xin-
de dies sc̄i^o nataliti^o pha-
raonis erat. **Q**ui faciens
grāde conuiuiū pueris su-

poralis ē corp^o celeste^o z aer continēs. sicut em̄ p̄ eoz influē-
tiā pducunt fore diuerse i materia corpālī. vt plantaz et
mineraliū z hmōi. ita vt p̄ eoz influentiā in virtute fanta-
stica q̄ ē organica causantur forme siue fantasmata p̄for-
mia dispositōi celesti ad causandū effectū aliquē futurūz

z p̄ p̄ns p̄ talia som-
nia p̄t de futuris p̄-
noscari. **A**dverten-
dū ē q̄ iste cause sō-
niorū. s. dispōnes cor-
poris somniātis z i-
fluētie corpis cele-
stis z cōtinentis ma-
gis h̄nt effectū i vir-
tute fantastica dor-
mientis q̄ vigilanz
qz i vigilia p̄pter oc-
cupatōz circa exteri^o
ora n̄ p̄cipiūt h̄ ma-
gis effect^o eoz ipedi-
unt. qz mor^o maio-
res expellūt mino-
res. **C**ā āt spūāl^o ex-
trinseca somniorū du-
plex ē. vna bona. scz
de^o p̄ se vel p̄ misteri^o
um angeloz immite-
tes alie^o imaginā-
rias dispōnes ad si-
gnificandū aliq̄ futu-
ra z h̄ fit dupl^o. vno
mō sic q̄ vni soli fit

is recordat^o ē inf epulas
mḡi picernaz z pistorum
principis restituitq; altez
in locū suū vt porrigeret ei
poculū: altez suspendit in
patibulo: vt cōictoris ve-
ritas p̄baref. **E**t tū succe-
dētib^o p̄spis p̄posit^o p̄icer-
naz oblit^o ē iterp̄tū sui.
Capitulum. .xlj.
Quod pharao somnium
putabat se stare sup fluui-
um de quo ascēdebant se-
ptē boues pulcre z crasse
nimis: z pascebāt in locis
palustrib^o. **A**lie qz septez
emergebāt d̄ flumine fede-
fecte qz macie: z pascebāt

imaginaria visio. alteri āt dat̄ intellect^o talis visionis. qd̄ fu-
it i p̄posito. qz pharao z mistri ei^o hū ēt solā visionē ima-
ginariā. h̄ ioseph de his habuit cognitōz intellectiua. z iō
ip̄e habuit i h̄ donū. p̄phie. nō āt illi: qz illustratio intelle-
ct^o req̄rit ad p̄phiam. fm̄ q̄ d̄r dan. x. **I**ntelligentia opus
est in visioe: **A**liq̄ autē eidē fit imaginaria visioz cognitō
intellectiua eiusdē visionis. sicut danieli factū ē. **D**an. x. et
h̄ ē p̄tiet ad p̄phiaz. **A**lia cā ē spūāl^o extrinseca somniorū ma-
la. s. q̄n a demōib^o imittūt visioes aliq̄ imaginarie i dormi-
endo. z talib^o vtūt artes magice. sic d̄r. iij. p̄hif. d̄ ill^o q̄ dor-
miebat i sardis. z i hystoria britonū d̄ sacrificatib^o ydoloz.
His dicit^o d̄m ē ad q̄onē q̄ p̄noscicare de futuris p̄ som-
nia q̄ sūt siḡ alie^o futuri euēt^o i q̄ntū causant^o ex dispōe corpis
somiātis vel ip̄sioe corpis celestis. n̄ ē illicitū cū istud pos-
sit fieri via nālī. nisi aliq̄s i talib^o excedat limites virt^o na-
ture mag^o asserēdo q̄ nā rei patiat^o. qz tales effect^o futuri d̄
siḡti p̄ somniū p̄nt ipediri. sic sanitas egrotātis p̄noscicata
p̄ vrinā aliq̄n ipedit. **P**er somnia vō a d̄o p̄dict^o mōis imi-
ssa ad significatōz alie^o futuri p̄t aliq̄d futurū certitudinalit̄
p̄dicti. ab eo tū q̄ illustrat^o a deo ad talia p̄scēdū. z ei licitū
ē talia exponē z p̄dicē. **P**er somnia vō a demōib^o imissa alie^o
qd̄ futurū p̄dicē supstitiosū ē z illicitū z sic p̄ qd̄ d̄m ē d̄
q̄oe. patet ēt argumta sc̄a ad vtrāq; p̄tē. qz p̄cedūt v̄is suis

Quod pharao somnium
putabat se stare sup flu-
uium de quo ascēdebant se-
ptē boues pulcre z crasse
nimis: z pascebāt in locis
palustrib^o. **A**lie qz septez
emergebāt d̄ flumine fede-
fecte qz macie: z pascebāt
is recordat^o ē inf epulas
mḡi picernaz z pistorum
principis restituitq; altez
in locū suū vt porrigeret ei
poculū: altez suspendit in
patibulo: vt cōictoris ve-
ritas p̄baref. **E**t tū succe-
dētib^o p̄spis p̄posit^o p̄icer-
naz oblit^o ē iterp̄tū sui.
Capitulum. .xlj.
Quod pharao somnium
putabat se stare sup fluui-
um de quo ascēdebant se-
ptē boues pulcre z crasse
nimis: z pascebāt in locis
palustrib^o. **A**lie qz septez
emergebāt d̄ flumine fede-
fecte qz macie: z pascebāt

Genesis

In culmo vno. i. i. calamovno. **P**ercussit eum. i. v. eto
vire. **P**anore pter. qz timuit ne soniu suu eet futuri
mali psagiu. **Q**uisit ad rē. qz sic dictū ē. s. egyptij hu
iufinōi supstitiōib⁹ vrebāt. **H**ec erat q̄ interpretaref.
Dicit hebrei q̄ illi cōiectores dabāt aliqs̄ expositiōes vt

potē q̄ rex de p̄pinq̄
septē de filiab⁹ suis
sepeliret. et septē ali
as generaret: s̄ n̄ q̄
tabāt animuz regis
et ideo dicitur hic.
Hec erat q̄ interpreta
ref. i. regi satisfaciē
do qd̄ a deo factū ē:
vt ioseph vocaretur
f. **T**ūc demuz. h. de
scribit̄ interpretis iro
ductio et hoc p̄ magi
strū pincernaruz di
centē regi. **C**ō
fitebor peccatū me
um. tū qz oblit⁹ fue
rat: sicut ingrat⁹ bñ
ficij ip̄i ioseph: tum
qz nō poterat euz in
trodūcere nisi faciē
do mētiōez de hoc
q̄ regē p̄s offende
rat p̄t qd̄ incarcera
tus fuit: vbi ioseph
somnia suū exposu
it. **E**ductus de
carcere ioseph totō
derūt: qz diu fuerat
reclusus: et p̄ p̄s in
capillis et barba in
cōpositus: et in decēs
erat vt sic coraz rege
pparet. **M**ic ve
ste mutata. qz in so
didō vlli habitu nō
erat licitū aulā regi
am iroire: vt h̄i **H**e
stre. iij. **A**b: qz
me de r̄ndebit. q. d.
nō ē mix si coniecto
res egypti nō potue
rūt interpretari qz h̄i
ē huanū s̄ pot⁹ diuī
nuz. nec p̄ me posse
hoc facere nisi deus
mibi ostenderet: et i
hoc tribuit gloriā
deo. **N**arravit
q̄ pharao. **H**ic p̄r
describit̄ somnū nar
ratio. et parz l̄ra exce
ptovno vocabulo. i.
Obesis carnib⁹
i. ad esum aptis.
Redit ioseph. h̄
p̄r describit̄ somnū i
terpratio. **S**ō
niū regis vni ē q̄tū
ad significatiōē: l̄z
sit duplex q̄tum ad
ymaginarā visioē
Que facturus est de rē. **P**rovidentia ei diuina qd̄az
speciali mō respicit p̄cipes qz p̄sunt cōitari: et iō aliq̄ fu
tura diuinit⁹ eis pandit̄ p̄ ceteris: sicut patet hic de pha
raone. et de nabucho. **D**ā. ij. intellect⁹ tñ visiois reuelat⁹

in ipsa annis ripa in locis
virentib⁹: deuorauerūtq̄
eas quarū mira spēs et ha
bitudo corporoz erat **E**xper
gefactus **P**harao rursum
dormiuit: et vidit alterum
somnia. **S**eptem spice pul
labant ni culmo vno plene
atqz formose: alie q̄s toti
dem: spice tenues: et percus
se vredine oriebāt deuorā
tes oēm priorē pulchritu
dinē. **E**uigilās pharao p⁹
quietē et facto mane pau
re p̄terit⁹: misit ad oēs cō
iectores egypti cūctosq̄ sa
pientes: et accersitis narra
uit somnium: nec erat q̄ in
terpraref. **T**ūc demū remi
niscēs magister pincernaz
ait. **C**ōfiteor peccatū meū.
Fratus rex seruis suis me
et magistrū pistorū retrudi
iussit in carcerez principis
militū: vbi vna nocte vter
q̄ vidim⁹ somniū psagium
futuroz. **E**rat ibi puer he
breus eiusdē ducis militū
famulus: cui narrantes sō
nia: audiui⁹ q̄cqd̄ postea
rei pbavit euent⁹. **E**go em̄
redditus sum officio meo:
et ille suspēsus est in cruce.
Protinus ad regis impe
riū eductum de carcere io
seph totonderuuit ac veste
mutata obtulerūt ei. **C**ui il
le ait. **E**lidi somnia nec est
q̄ edisserat: q̄ audiui te sapi
entissime conijcere **R**espō
dit ioseph **A**bsq̄ me deus
r̄ndebit pspera pharaoni.
Narravit ergo pharao q̄
viderat. **P**utabā me stare
super ripam fluminis et se
ptē boues de amne cōscen
dere pulcras nimis: et obe
sis carnib⁹: q̄ i pastu palu
dis virecta carpebant. **E**t

est eis p̄ ioseph et danieles: vt apud eos exaltarent ad dei
et gloriā. **A**duertendū tamen q̄ pharao nō fuit oblit⁹ sō
niū suum sed integrum retulit ip̄i ioseph. **N**abucho. autē
oblitus fuit. vtz **D**ā. ij. ca. **C**ui⁹ ratio ē. qz visio nabuch.
erat respectu futuroz delōge q̄ impleta sunt post ei⁹ mor

ecce has sequebant̄ alie se
ptem boues intantū defor
mes et macilente vt nunq̄
tales in terra egypti videri
Que deuoratis et psuptis
porib⁹ nullū saturitatis de
dere vestigiū sed sili macie
et squalore torpebāt. **E**u
gilās rursum sopore dep̄s
sus vidi somniū. **S**eptem
spice pullulabāt in culmo
vno: plene atqz pulcerrie.
Alie quoqz septē tenues et
pcusse vredine: oriebantur
et stipula que priorz pulch
ritudinem deuorauerunt.
Narraui cōiectozib⁹ som
nium. et nemo ē q̄ edisserat
Redit ioseph. **S**omnia
regis vni ē: q̄ factur⁹ ē de
oñdit pharaōi. **S**eptē bo
ues pulchrez septem spice
plene: septē vbertat⁹ ani s̄
eādēq̄ vi sōnij p̄phēdūt se
ptē qz boues tenues atqz
macilēte q̄ ascēderūt p⁹ eaf
et septē spice tenues et v̄to
v̄rēte pcusse: septē ani ven
ture s̄ famis q̄ hoc ordine
p̄plebūt. **E**cce septē ani ve
niēt fertilitat⁹ magne i vni
uersa tra egypti q̄s sequēt
septē ani alij tate sterilitat⁹
vt obliuioi tradat̄ cūcta re
tro abūdātia. **C**ōsuptura ē
ei fames oēs frāz vbertat⁹
magnitudinē pditura ē io
pie magnitudo. **Q**d̄ at vi
disti scdo ad eandez rē pti
nēs somniū firmitatis idi
ciū ē: eo q̄ fiat p̄mo dei et
veloci⁹ ipleat⁹. **N**ūc q̄ pui
deat rex viz sapiētē et indu
striū et p̄ficiat eū fre egypti
et q̄ p̄stituat p̄positos p̄ cun
ctas r̄giōes et q̄ntā p̄tē fru
ctuum per. vij. annos fer
tilitatis qui iam nunc futu
ri sunt congreget in horrea

et: et iō qz si nō vidis
set h̄mōi impletioez
nō fuisset mor⁹ ad ex
altandum danieles
nisi retulisset sibi sō
nium oblitum visio
autē pharaōis erat
de futuris in prio:
quoz impletio stati
debat incipere: et
ideo sufficiebat pro
ip̄ius ioseph exalta
tione interpretatio sō
nij. **S**eptē bo
ues pulcre rē. **F**er
tilitas em̄ contigit et
impedit⁹ ex duobus
s. ex bōa cultura ip̄i
us frē: et defectu cul
ture. **I**tem ex bona
et pueniētī mēssione
segerū et inepta: et iō
cōuenienter boues
crassas et macras q̄
rum labore terra co
litur designat̄ septē
ani fertilitatis: et vij
anni sterilitatis: iō
tū sterilitas et fertili
tas pueniūt ex bōa
et mala cultura frē
spice aut colliguntur
tpe mēssis: et iō p̄
ptē spicas plenas: et
p̄ septem tenues cō
uenienter designan
tur. vij. anni fertilita
tis et vij sterilitatis.
in q̄tū fertilitas et ste
rilitas pueniunt ex
bona et mala colle
ctiōe mēssium.
Hunc ergo pui
deat rex viz. **H**ic
ostenditur sapientia
ioseph ex puida dis
positione agendorū
et p̄z littera vsqz: ibi
Quāntam partē
Queritur quare nō
dicit mediētate euz
tempus sterilitatis
equale fuerit tēpo
ri fertilitatis: in tpe
sterilitatis nihil cre
uit: vt vi qz d̄. j. clv.
ca. **A**d huc restat ar
ni q̄nqz q̄b⁹ nec ara
ri possit nec meti **A**d
quod dici potest q̄
tempore sterilitatis
fuit aliqua aratio et
mēssio sed modica: et ideo quasi nulla reputatur vnde. ij.
Hisicorum dicitur. **Q**uod modicum est quasi nihil
reputatur: verum tamen cum illa modica mēssione suffi
ciebat illa reseruatō q̄ntē p̄tis de annis p̄teritis maxie qz

tpe famis hoies stricti⁹ vnu⁹. z qz aliq dicitur p suis do-
 mib⁹ de tpe fertilitatis sibi vicu⁹ reseruauerunt. **¶** Et oē
 frumentū. qd reseruabit. **¶** Sub pharaonis prate con-
 dat. ita qz nō possit vēdi z deseri ad alias puicias non tū
 accipiebat ab hoib⁹ violēter vel gratis. s⁹ p p⁹cio. qd tunc
 erat modicū ppter
 magnā fertilitatem
 aliter ioseph postea
 tpe famis nō vendi
 differ licite egyptijs
 a **¶** Placuit phara-
 oni. h⁹ p⁹ur describit
 ipi⁹ ioseph p motio
 z p⁹ lra vsqz sibi.
 b **¶** Nūqd sapiētiō
 rē zc. q. d. nō posset i
 ueniri aliqz te sapie
 tior. nec ēr eglis i sa-
 piētia c **¶** Vno tū
 z qd sit illud vnum
 oñdit. d. regni solio
 .i. dignitate regia.
 d **¶** Tulitqz anuluz
 zc. q. sigillabant lre
 regis. vt dictū est s.
 xxxvij. ca. z iō tradit
 dit illū ioseph in si-
 gnū pratis sibi con-
 cesse. e **¶** Vestiuit
 qz eū stola byssina.
 Byssus ē gen⁹ lini
 cādidissimū. ex q. fie
 bāt vestes nobiluz
 f **¶** Fecitqz zc. Ha-
 bebat em rex dupli-
 cē currū. vnu super
 quē ipe sol⁹ ascende-
 bat. aliū quē ascen-
 debat qū placebat
 sibi. ad illū tū aliqū
 admittabatur ille q
 scōs erat a rege.
 g **¶** Clamāte pcone
 zc. In hebreo h⁹. et
 clamaueit coraz eo
 abrec. Abrec em di-
 ctio ē hebraica. z h⁹
 doctores hebreoz
 z b⁹ h⁹ hiero. li. d. he-
 bre. qōni. significat
 idē qz p⁹ tener. z est
 sensus qz clamaueit
 ad cōmendatōz iō-
 seph. qz ipe erat pat
 alioz rōe sapie. licz
 tener esset etate.
 h **¶** Ego suz pharao
 q. possum tibi dare
 auctoritatem. i
 Absqz tuo ipio zc.
 Hypbole est. z p⁹ h⁹ designat qz nihil notabile fieret absqz
 ei⁹ dispōe. **¶** Vertitqz no. ei⁹ zc. Loco h⁹ lie i heb. sic
 dicitur. Et vocauit pharao nomē eius ioseph sopenat-
 paane. qd in hebraica lingua significat occultū reuelans.
 fm qz dicūt hebrei z hiero. in li. de he. qōni. z ē cōueniens
 ipi⁹ ioseph. q. reuelauit ea q. erāt alijs occulta. vtz p⁹ dicta.
¶ Vtrū at idē nomē i lingua egyptiaca significet saluatores
 mūdi nescio. nisi quātū dicit trāslatio nra. qz ligūā egypti
 acā penit⁹ ignoro scio tū qz ptingit qz vna dicitio in diuers
 idiomatib⁹ diuersa significat sicut hec dicitio iā in hebreo
 significat mare: in latino est aduerbiū tps. **¶** Veditqz

z oē frumentū sub phara-
 onis prate cōdat seruetqz
 i vrbib⁹ z pparetur future
 vij. annoz fami q. opp⁹ura
 ē egyptū. z nō cōsumetur
 a terra iopia. **¶** Placuit pha-
 raoni cōsiliū. z cūctis mini-
 stris ei⁹ **¶** Locutusqz est ad
 eos **¶** Nū iuenire poterim⁹
 talē viz q. spū dei plen⁹ sit
¶ Dixit ergo ad ioseph. qz
 oñdit tibi de⁹ oia q. locut⁹
 b es. **¶** Nūqd sapiētiōrē z cō-
 similē tui inuenire poterō.
¶ Tu eris sup domū meam
 z ad tui oris iperiū cūctus
 c ppls obediet. **¶** Vno tantū
 regni solio pcedā te. **¶** Dixit
 qz rurū pharao ad ioseph
¶ Ecce pstitui te sup vniuer-
 d sam terrā egypti. **¶** Tulitqz
 anulū de manu suaz dedit
 e eū in manu ei⁹. **¶** Vestiuitqz
 eū stola byssina. z collo tor-
 f quē aureā circūposuit. **¶** Fe-
 citqz eū ascēdere sup cur-
 s rū suū secūdū clamāte pre-
 cone. vt oēs corā eo genu-
 flecterēt z ppositū esse sci-
 rēt vniuerse tre egypti **¶** Bi-
 xit qz rex egypti ad ioseph
 b **¶** Ego sum pharao: absqz
 tuo impio nō mouebit qz-
 qz manū. aut pedē in omni
 k terra egypti. **¶** Vertitqz no-
 mē eius z vocauit euz lin-
 gua egyptiaca. saluatozem
 i mūdi. **¶** Veditqz illi vxorez
 assenez filiā phutifariz sa-
 cerdotū eliopoleos. **¶** Egref-
 sus ē itaqz ioseph ad terrā

egypti. **¶** Triginta annorum
 erat qū stetit i cōspectu re-
 n gis pharaonis. z circuiuit
 o oēs regiones egypti. **¶** Ve-
 nitqz fertilitas. vij. annoz
 p z in manipulos redacte se-
 getes cōgregate sūt i hor-
 rea egypti **¶** Omnis etiam
 frugū abūdātia in singulis
 vrbib⁹ cō dita est. **¶** Vtāqz
 a fuit abūdātia tritici vt ha-
 rene maris coequaret. et
 copia mensurā excederet.
 r **¶** Natiqz sūt ioseph filij duo
 anteqz veniret fames qz
 peperit eis **¶** Assenez filia
 phutifariz sacerdotis elio-
 s poleos. **¶** Vocauitqz nomē
 primogeniti manasses di-
 cens. **¶** Obluisci me fecit
 de⁹ oim laboz meoz. et
 t dom⁹ patris mei. **¶** Nomen
 qz secundi appellauit effra-
 im dicens. **¶** Crescere me fe-
 cit deus in terra paup⁹ta-
 tis mee. **¶** Igitur trāfactis
 vij. vbertatis annis qui fu-
 erant in egypto ceperunt
 venire. vij. anni inopi e qz
 p dixerat ioseph et in vni-
 uerso orbe fames pualuit.
¶ In cūcta etiā terra egypti
 fames erat. **¶** Qua esuriēte
 clamauit ppls ad phara-
 onē: alimēta petēs. **¶** Qui-
 b⁹ ille rñdit **¶** Ite ad ioseph
 z qe qd ipe vobis dixerit:
 facite. **¶** Crescebat aut quoti-
 die fames i oi tra apuitqz
 ioseph vniuersa horreat vē-
 debat egyptijs. **¶** Nāz illos

illi vxore zc. nomē ē tractū de greco z dī ab helios quod
 est sol z polis qd ē ciuitas. qsi ciuitas solis. de q. dī esa. rix
 Ciuitas solis vocabit vna. In heb. h⁹. Sacerdotis **¶** Ph.
 Dicit hebrei z ē hiero. qz iste phutifar c⁹ filiā accepit Jo-
 seph erat ille. de q. dcm ē. s. xxxix. c. qz emit ioseph z qz pp
 pulcritudinē ei⁹ in-
 tendebat illo abnti
 ad turpe viciū. ideo
 oñs eū ifrigidauit. p
 pter qd a pncipatu
 militie postea trāsla-
 t⁹ ē ad aliā dignita-
 tē sibi ppetere. s. ad
 pōsticatu heliopo-
 leos. ad quē nullus
 pmouebat nisi ca-
 strat⁹ vel simpli in-
 frigidat⁹ tū an genu-
 erat assenez h⁹ h⁹ v⁹
 qz i hebreo iste phu-
 tifar h⁹ vna lra p⁹
 qz pcedēs i suo noie
 qz h⁹ lram aym in fi-
 ne qnā nō h⁹ pcede-
 dēs z iō v⁹ eē alt⁹ hō
 a p⁹ dicto. **¶** Siqu tam
 velit seq dicit opim
 onē p⁹ dicere ad hō
 idē nomē. p⁹ iū bñ
 aliqū variat i heb. z
 latino. marie i fine ex
 aliq. additōe vel s-
 tractōe. sic s. dcm est
 capitū. xxxvi.
 m **¶** Triginta erat an-
 noz. h⁹ dī ad vidēdū
 qūto tpe ioseph fuit
 in fuiture z carcere
 añqz exaltaret. s. xij.
 annis z pax p⁹. vtz
 ex supradictz xxxvij.
 ca. n **¶** Circuiuit
 omēs regi. egi. ad vi-
 dedū trā cui erat p-
 posit⁹ z ad cōside-
 radū loca i qb⁹ debe-
 rēt snari frumenta.
 o **¶** Veditqz fertilitas
 h⁹ p⁹ur describit inter-
 pratis ioseph ad i-
 plerit. z p⁹ qm ad
 fertilitatē. scōo qm
 ad sterilitatē. ibi. lgi
 trāfactis. **¶** Adhuc p
 describit dicta iple-
 tio. scōo subdit ipi⁹
 ioseph gnatio. ibi.
 Nati sūt at. Circa p-
 mū dī. **¶** Veditqz ferti-
 litas. vt sapiētia Jo-
 seph p expiētiā videret. **¶** **¶** Et i ma. re. se. zc. mell⁹ enim
 p⁹uat gnū illo mō qz p⁹ excussū ē d palea. qz qlibet res
 p⁹uat meli⁹ i loco ppo. vt h⁹. iij. phif. **¶** **¶** De harene
 ma. coe. **¶** Hypbolica ē locutio ad expmēdū magnā qnti-
 tatē tritici. **¶** **¶** Nati sūt. h⁹ iterpōit gnatio ipi⁹ ioseph añqz
 vēret fames. h⁹ dī qz apd hebreos tpe cōis tribulatōis cu-
 c⁹ modi ē tps famis hoies p⁹inebāt ab vxozib⁹ p⁹ijs vt s
 dcm ē. vij. **¶** **¶** Vocauitqz no. zc. qd iterprat obliuio seqt
¶ **¶** Nomen quoz secundi appellauit ephraim quod in-
 pretatur crescens vel fructificans z ratio vtriusqz imposi-
 tionis ponitur in littera et pater.

Et mala in ope temperet. Ex q p3 vey qd s. dictu e: q tpe illi famis stricti vixerunt homines q als.

Capitulu.

Adiens aut postq Moyses descripsit descensuz in egyptu qtu ad ioseph q an alios dei ordinatioe

missus e. h pnr describit eade descensu qtu ad frs suos z p qtu ad decez frs ioseph pmogenitos scdo qtu ad iunioze s. beniamin. xliij. ca.

oppresserat fames. Desq puincie veniebāt i egyptu vt emerēt escas z maluz in opie temperarent.

Capitulu .xliij.

Adiens autē iacob q alimenta venderetur i egypto dixitq filiis suis: qre negligitis. Audi ui q triticu venūdet i egypto: descēdite z emite nob necessaria: vt possim viue re z nō cōsumamur iopia.

Descēdentes igi fratres ioseph decē: vt emerēt frumēta in egypto beniamin domu retēto a iacob q dire rat frīb ei: ne forte in itinere qc q patiat mali igres si sūt terrā egypti cū alijs q pgebant ad emendū. Erat at fames i terra chanaan z ioseph erat pnceps in terra egypti: atq ad ei nutū frumēta pplis vendebant

Cūq adorassēt euz fratres sui z agnouisset eos qsi ad alienos duri loquebat in terrogās eos: Unde veni stis. Qui rñderūt de terra

Cūq adorassēt euz fratres sui z agnouisset eos qsi ad alienos duri loquebat in terrogās eos: Unde veni stis. Qui rñderūt de terra

Chanaan: vt emam victui e necessaria. Et tñ fratres ipse cognoscēs: nō est cognit ab eis. Recordatusq somnioz q aliqui viderat ait ad eos Exploratores estis vt videatis ifirmiora tre veni stis Qui dixerūt nō est ita dñe: s serui tui venerūt vt emerēt cibos. Des filij vni us viri sum. Pacifici venim: nec qcq famuli tui machinant mali. Quibus ille respōdit. Aliū est. Im munita terre h cōsiderare i venistis. Et illi. Quodeci inqunt frēs hui tui sumus filij viri vni in terra chanaa. Minim cū pte nō ē ali nō ē sup. Hoc ē ait qd locut sum. Exploratores estis. Jā nūc expimentum vestri capiā. Per salutem pharaōis nō egrediemini hic: donec veniat frater vñ minū. Mittite ex vobis vnum et adducat euz vos autem eritis in vinculo: nec probentur que dixistis vtz vera an falsa sint. Ali oqn per salutez pharaōis

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

terro patēt. Cūq adorassent. h pnr describit ipoz tribulatio vbi p in ioseph erga ipos describit simulatio austeritat: scdo vitas fratne charitatis: ibi. Auertit se parū p z fleuit. Adhuc p describit ipi ioseph simulata duritia. scdo a fratrib ei recognoscit diuina iusticia: ibi. Et locuti sūt adinnicē. Adhuc p describit austeritas ioseph i verbis: scdo i factis ibi. Tradidit q zc. Circa pmū plderandū q cū ioseph vidisset decē frēs suos: z q beniamin fr suū vterin n cēt cū eis. timuit ne machiari fuisset z eū i malū sic fecerit z eū iō vt scire possēt vitate dure locut ē cū eis: i ponēdo eis crimē exploratiois tre z itrogās de patre suo z fratre z alijs circūstantijs: vt dī seq. ca. Interrogauit nos hō p ordinē zc. z. xliij. ca. Interrogasti pus fuos tuos habentis patrē aut fratrē zc. z alia plura q hic subticentur.

Et tñ frēs ipse cogscēs: qz dimiserat eos i statu virili et barbatoz iō nō erat norabilis imutati. f. nō ē agnit ab eis. qz recessit ab eis puer z postea barba sibi creuerat p p facies erat notabilis imutata. g. Recordatusq somnioz zc. qz iā videbat ea i pte adiplera: qz frēs sui euz adorauerāt. h. Exploratores estis. Aliq excusat ioseph a mēdacio dicit ei q itelligebat q i veniēdo explorauerit viā melioze z securioze p quā possēt trāsire: s ista expostio vñ oino extorta: nec p h excusaret ioseph a mendatio.

terro patēt. Cūq adorassent. h pnr describit ipoz tribulatio vbi p in ioseph erga ipos describit simulatio austeritat: scdo vitas fratne charitatis: ibi. Auertit se parū p z fleuit. Adhuc p describit ipi ioseph simulata duritia. scdo a fratrib ei recognoscit diuina iusticia: ibi. Et locuti sūt adinnicē. Adhuc p describit austeritas ioseph i verbis: scdo i factis ibi. Tradidit q zc. Circa pmū plderandū q cū ioseph vidisset decē frēs suos: z q beniamin fr suū vterin n cēt cū eis. timuit ne machiari fuisset z eū i malū sic fecerit z eū iō vt scire possēt vitate dure locut ē cū eis: i ponēdo eis crimē exploratiois tre z itrogās de patre suo z fratre z alijs circūstantijs: vt dī seq. ca. Interrogauit nos hō p ordinē zc. z. xliij. ca. Interrogasti pus fuos tuos habentis patrē aut fratrē zc. z alia plura q hic subticentur.

Et tñ frēs ipse cogscēs: qz dimiserat eos i statu virili et barbatoz iō nō erat norabilis imutati. f. nō ē agnit ab eis. qz recessit ab eis puer z postea barba sibi creuerat p p facies erat notabilis imutata. g. Recordatusq somnioz zc. qz iā videbat ea i pte adiplera: qz frēs sui euz adorauerāt. h. Exploratores estis. Aliq excusat ioseph a mēdacio dicit ei q itelligebat q i veniēdo explorauerit viā melioze z securioze p quā possēt trāsire: s ista expostio vñ oino extorta: nec p h excusaret ioseph a mendatio.

qz qcuq arte s boy allq s fallat aliū mendaciū icurrūt fm aug. nec ē aliq necessitas excusādū ioseph h z in se. a mendacio: maxie officioso: cum p h intēderet deuenire ad cognitiōē vītatis de affectu fratuz suoz erga bēiamin frēs suū vterinū: z vtz peniterēt de h q vediderāt ipm. tale at mendaciū pctm veniale ē de q nō oz excusari ioseph qz apo stoli mlro pfectiozel fuit qve. te. ptes z tñ nō excusant oino a veniali pctō fm q dicit Job. pma cano nica. j. ca. Si dixerim q pctm nō habem: ipm nos seducim: zc. i. Des filij vni zc. Ioseph em vt dicit hebrei iponēs ill culpā exploratiois iducebat p argumēto q videbat tur eē pgregari de di nersis locis adinuicē p federatis vt sic i firma tre denūciare tur plib gētib: z sic p egyptios pueniret magni exercit. In ducebat et ad idē se itellexisse q duo de ipis vni castruz destruxerāt i terrā chanaan. s. siche vt s. di ctū ē. xxxliij. ca. Ad qd rñderūt dicētes. Filij vni viri sum z sic nō sum h pgregati ex diuersis locis sicut iponit nob Cōtra quod arguit ioseph di. k. Aliter ē. iminuta zc. qz illi q veniūt pacifice ad emēdū bladū inter dūt solū negotio p q veniunt: s vos disc

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

currētis p vicos z plateas civitatis portas z muros cōsiderādo. z fm vitate p civitate discurreēt ad vidēdū si possēt iuenire ioseph frēs suū vt eū redimerēt z secū rducerēt ad patrē: qz ista intētioe descēderāt i egyptu vt s. dictuz ē. z iō ad se excusādū de illo circuitu dixerūt. Duo deciz inq. fratres zc. ac si dicāt. si vel illuc mittē iuvenes h vey eē m. Minim cū pa. zc. ad ei cōsolationē. n. Et ali zc i. nescim si vivit: qz pdit ē iā dñi z nō cōparuit: z credim q ducit fuit i egyptu: z iō circuitum civitate n explorandū: s ad qrendū frēm nostz z redimēdū ipm si inuenisse m. Cōtra qd ioseph dicit. o. Hoc ē at zc. iposuit ei eis q ista essent ab eis cōficta vt occultarēt vitate eis ipositas de exploratioe tre: z iō subdidit. p. Jā nūc expimentū vestri capiā. si va vñ ficta sint dicta vestra. q. Per salutez pha. nō egredi. hinc. Dicunt aliq q ioseph iuravit h p creaturā: qsi p iuramentū frimoluz eo q sciebat illd qd iurabat esse falsum. nō ei intendebat omīs fratres retinere Dicunt aliq z meli vt vñ q iuravit p deuz q erat sal pha raonis effectiue: nec illi iuramento suberat falsuz: qz intē debat sic. nō egrediemini hinc. s. omīs ita liberi sicut veni stis: qz finalit tenuit vnum. r. Donec veniat frater vester minim: vt p h esset certificat q machinati nō fuissent z euz aliqd mali. s. Alioqn p salutez pharaonis exploratores estis. ac si diceret si nō vultis recipere illd qd vob of

fero manifeste p3 q exchisatōes vte p dīcte ficticie sūt fal
 se. z p h̄ concluditur q̄ estis exploratores vere. Nō debet
 aliquis mirari si in p̄dictis sint aliq̄ interposita q̄si. dicta
 a ioseph q̄ nō sunt exp̄ssa in l̄fa. qz multa verba dixit fri
 bus suis z eōuerso q̄ nō sunt scripta p̄ singula. vtz ex p̄e
 dictis. dantur tamē
 aliquant̄ intelligi
 p̄ ea q̄ sūt scripta vt
 visum est. **T**ra
 didit ergo. h̄ pleq̄nt
 ofidit austeritas Jo
 seph in fact̄ cū dī.
Tradidit ergo il
 los custodie. i. carce
 ri. **T**ribus diebus
 f̄tia q̄ i eum p̄mīse
 rāt. s. de morte eius
 tractādo. z in foueā
 ip̄s deponēdo. z ip̄s
 vēdendo. vtz ex p̄di
 ctis. xxxvij. ca. seq̄t.
Traē vester vn̄
 liget̄ zc. in hoc tpa
 nit̄ penā p̄dictam.
Fecerūt vt dīce
 rat. i. facere p̄mīse
 rāt̄ h̄ q̄o ioseph
 q̄ erat tādulcis z mā
 luer̄ v̄b̄is factis vt
 vt h̄ p3 z ex sequen
 tibus affixit fratres
 ita dīu anteq̄ se eis
 notificaret cū statim
 posset eis remittere
 iniuriā sibi factam.
 Dicendum q̄ lz p̄so
 na singularis posset
 h̄ licite facere ille tñ
 q̄ ē sup̄ior z iudex cū
 sit custos iusticie n̄
 debet h̄ facere maxi
 me qm̄ iniuriā sibi
 facta redūdat in al
 terū. iniuriā aut̄ fa
 cta ip̄i ioseph redū
 davit in patrē suū
 q̄ ex h̄ incōsolabilis
 fuit aff̄lict̄ vt supra
 dictū ē. xxxvij. c. Jo
 seph aut̄ ex ordina
 tōe diuina fact̄ erat
 sup̄ior z iudex fra
 trū suoz. vtz p̄ v̄s
 ones eī supra poss
 tas. xxxvij. ca. z erāt
 eī s̄a subiecti ac tñ p3
 ip̄m adorauerāt
 vt dīm. z iō nō debuit
 eos dimittere sine puni
 tōe ne de
 dec̄ culpe oīno trāsiret
 sine decore iusticie tñ
 in puni
 tōe
 sua plus fuit de mis
 ficordial̄q̄ de iusticia
 vtz infra p̄ benī
 gnū affectū ad fr̄es
 lz multiplicē effectū
 bonū. **E**t lo
 cuti sūt ad iudicē. qm̄
 aff̄lictio dat̄ intellectū.
 iō h̄ p̄r p̄ aff̄ li
 ctōz fr̄es ioseph p̄firēt
 diuinā iusticiā dicētes.
 Merito h̄
 patimur zc. vn̄ z subdit.
En sanguis eī exq̄rit̄.
 i. v̄n
 dicta de sāguie ip̄i.
 nā pbabilit̄ credebāt
 q̄ esset mortū
 morte corpali sciebāt
 eī certitudinalit̄ ip̄s
 fuisse mortuum
 morte ciuili. qz vēdī
 derāt eū i seruū. ser
 uū at̄ mors ciuili ē
Pater ē p̄ h̄ p̄nia eoz
 de venditōe ioseph
 quā ille intēde
 bat req̄rere. **E**o q̄ p̄
 interp̄tē loq̄ret̄. dicunt
 hebrei q̄
 iste interp̄es fuit ma
 nasses p̄genitus ioseph.
 qz a nutrice
 didicerat linguā egyp
 tiacā z a p̄e suo hebraicā.
 S3 h̄ oc
 currit difficultas qz
 manasses tunc vix p̄ple
 nerat octauūz
 annū. qz a tpe q̄ Jo
 seph fact̄ ē p̄pos̄it̄
 egyp̄ti q̄ tpe acce

exploratores estis. **T**radi
 dit ergo illos custodie tri
 bus diebus. **V**ie at̄ scio edu
 ctis de carcere ait. **F**acite
 q̄ dixi z viuetis. **B**en̄ em̄z
 timeo. **S**i pacifici estis fra
 ter vester vn̄ ligetur i car
 cere vos aut̄ abite z ferte
 frumēta q̄ emistis i domos
 vr̄as z fr̄em vestr̄ minimū
 ad me adducite. vt possim
 vestros p̄bare sermones
 z nō moriamini. **F**ecerunt
 vt dixerat. z locuti sūt ad
 iudicē. **M**erito hec patimur
 qz peccauim̄ in fr̄em n̄m
 vidētes angustias aie illi
 dū dep̄caretur nos z non
 auduim̄. idcirco vēit su
 per nos ista tribulatio. **E**
 quib̄ vn̄ ruben ait. **N**un
 qd̄ non dixi vobis: nolite
 peccare in puez z nō audi
 stis me. en sanguis eī exq̄
 ritur. **N**esciebāt eī q̄ itel
 ligeret ioseph eo q̄ p̄ inter
 pretem loqueret̄ ad eos.
Auertit̄ se parūper z fle
 uit z reuersus locutus ē
 ad eos. **T**ollēs q̄ symeon
 z ligās illis presentibus:
 iussit ministris vt iplerent
 eoz saccos tritico: z repo
 nerēt pecunias singulorū
 i sacculis suis datis supra
 cibarijs i via. **Q**ui fecerūt

pit vrozē vsq̄ ad descēsūm p̄ris sui i egyp̄tū fluxer̄ tātz
 nonē anni vt supra declaratū ē ca. xxxvij. **J**oseph aut̄ cū
 vrozē sua fuit p̄ nouē mēses ad minus aq̄z manasses na
 sceret. **I**te ista interp̄tatio facta fuit int̄ ioseph z fr̄es suos
 aq̄z iacob descēderet i egyp̄tū p̄ aliq̄d̄ tps lz nō magnum
 z sic p3 q̄ manasses
 vix p̄pleuerat octa
 uū annū. **P**otest tñ
 ad hoc dici q̄ ex bo
 nitate igenij pueri z
 ex solitudine patris
 erga eū poruit in tā
 to tpe vr̄as linguā
 addiscere quātū suf
 ficiebat ad intelligē
 dū verba cōia inter
 hoies loq̄batur aut̄
 ioseph cū fr̄ib̄ suis
 p̄ interp̄tē ne cogno
 sceretur ab eis si he
 braice loq̄ret̄. z sui
 cognitōz adhuc rō
 nabilis differebat. vt
 p3 ex p̄dictis.
Auertit̄ se. **P**
 q̄ descripta est ip̄e
 ioseph simulata au
 steritas. h̄ p̄r descri
 bitur ip̄i vera pie
 tas cum dicitur.
Et fleuit. ex com
 passione qz videbat
 eos in anxietate.
Tollēs q̄ symeon
 ip̄e eussit vt dicunt
 hebrei q̄ de ioseph
 veniēte ad eos dixit
 Ecce somniator zc.
 z q̄ eū i foueā p̄leuit
 z qz gratis ceteris
 fr̄ib̄ deliq̄t p̄ debu
 it puniri z diligenti
 us custodiri. **C**
Et ligās illis p̄ntib̄
 h̄ i absentia eoz ius
 sit eū a vinculis ab
 solui z de cibo con
 ueniēti sibi p̄uide
 ri i loco clauso vt sic
 pietas fraīna suare
 tur. z tñ adhibebat
 cautela ne fugeret.
 donec veniret benia
 min. pp̄ quē ista fie
 bāt. vt p̄dcm̄ ē. **I**ussit ministris zc. ad p̄uidēdū p̄ri suo
 z ē familie. **E**t reponerēt pecunias singulorū. dupli
 ci de ca. s. vt p̄ri pecunia reportaret̄ z vt fr̄es anxietatem
 mētes ex hoc h̄ri suspecti de furto sic z postea accidit.
Ite illi portātes. h̄ describit̄ regressus fratrū ioseph ad
 prēm suū. **S**3 p̄roq̄ vn̄ sacco. **I**te fuit leui v̄s dicunt
 hebrei. qz decē filij iacob descēderāt i egyp̄tū p̄biati. **S**y
 meō at̄ erat p̄biat̄ cū ip̄o leui. z qz ille remāserat i egyp̄to
 leui redijt sine cōpari suo. **A**ndreas dicit̄ qz sic iste ap̄uit
 saccū suū z iuēit pecuniā ita oēs alij extric̄ ē occasiōe ita
 fecer̄. z h̄ p̄cordat cū eo qd̄ d̄. j. se. ca. **C**ū venissem̄ ad dī
 uersorū ap̄uim̄ sacculos n̄fos z inēim̄ pecuniā i ore sac
 corū zc. **I**n dīuersorio. i. hospitio vbi dīnerūt̄ v̄s iudicē
 ad cōdedū v̄l hospitādū. vn̄ i he. h̄. i. hospitalario. **E**t
 obstupe. zc. qz tuer̄t ne posita fuiss̄ pecūia ab egyp̄tijs vt
 de furto notarēt. **E**ta patēt vsq̄ ibi. **C**ū frumenta
 effunderēt zc. **E**x hoc videt̄ q̄ alij filij iacob p̄ter vn̄ nō

ita: at illi portātes frumen
 ta in asinis suis p̄fecti sūt
 s3 p̄roq̄ vn̄ sacco vt da
 b̄ ret iumēto pabulū i diuer
 sorio cōtēplat̄ pecuniam
 in ore sacculi: dixit fratri
 bus suis. **R**eddata est mi
 hi pecunia. **E**n habetur in
 i sacco. **E**t obstupefacti tur
 batiq̄ mutuo dixerūt **Q**uid
 naz est hoc qd̄ fecit nobis
 de? **V**enerūtq̄ ad iacob
 patrē suū in terra chanaan
 z narrauerūt ei oia q̄ acci
 dissent sibi dicētes. **L**ocu
 t̄ ē nobis d̄ns terre dure
 z putauit nos explorato
 res eē p̄uicie. **C**ui respon
 dimus. **P**acifici sum̄ nec
 vllas molimur insidias
 duodecim fr̄es vno patre
 geniti sum̄. vn̄ nō ē sup̄:
 minim̄ cū patre versatur
 i terra chanaā. **Q**ui ait no
 bis. **S**ic p̄babo q̄ pacifi
 ci sitis. **F**rēm v̄m vn̄ dī
 mittite ap̄d me: z cibaria
 domib̄ v̄ris necessaria su
 mite et abite. **F**rēm̄q̄ ve
 strū minimū adducite ad
 me vt scīā q̄ nō sitis explo
 ratores z istū q̄ tenet̄ i vin
 culis recipe possitis: ac de
 inceps q̄ vultis emēdi ha
 beat̄s licentiā. **H**is dict̄
 cum frumēta effunderent:

Genesis

In denerunt pecunias suas donec venissent ad patrem suum: et
fuit illud dicens quod illud quod est allegatum ad primum de se.
ca. 27 hic per anticipationem Si autem alius velit sequi sententiam
Andree predictam oportet dicere quod illud quod dicitur de inveni-
tione pecunie in ore saccoz postquam venerant ad patrem suum iacob
dicitur recapitulatioz
quod iam alias invene-
rat in ditione suo. seqt.

¶ Quos filios meos interfice Irratio-
nabiliter locutus est iste ruben dicens:
quod filij sui etiam erant filij patris sui. quod sic
dicitur e frequenter ne
potes noiant filij. quod
autem interficeret eos
iacob erat inconueniens
oblatio. Et sic non
accenit sibi iacob.
In terra ad quam
pergitis. id est pergere vult
sen disponitis.
In ca. xliij. vbi dicitur:
postquam dicitur filij
viri sumus.

¶ Additio.
Didit hebreos
quod rursus sepositores
dicunt quod filij iacob
circumstantur per ciuitate
dispositi forte inueniret
fratrem suum ioseph
et postea fuerat congregati
in domo ipsius ioseph
per emptio ne panis et ex
hypo nebat eis ioseph cum
mexplosatois: quod
exploratores solent
circuire per singula loca
ut oia videat et consequenter
congregant in unum: ut
sibi inuicem referant de
inuentis. quod concordat
huic quod dicitur in fra
in postquam. id est quod
reddebatur ratione dicitur
quod circumuenerunt
ciuitate non ca exploratois
sed ut fratre quereret.

¶ Capitulum xliij.
Interi fames. h describit de
scelus in egyptu
quod ad ipsum beniamin
cum fratribus suis vbi per
notat de scelus prosperitas:
secundo occurrens ad
uersitas. xliij. c. scio
manifestata fraternitas
ca. xlv. Circa primum
describit itineris ordinar-
tio: scio occasio. ibi. Quos
cum vidisset. tercio loquitur
solatio: ibi. At ille rudit
et. Circa primum describit
de itinere disceptatio: scio
peris processio: ibi. Igitur
isrl. Disceptatio autem
fuit de eorum itinere: quod
iacob nolebat quod beniamin
cum eis iret et ipse volebat
nec poterat ire sine eo
propter pactum quod habuerat
cum ioseph ut predictum est: et
h est quod dicitur. **¶** Interim
fames omnem terram
vehementer premebat et
cum regressus eorum in
egyptum retardaret propter
beniamin. **¶** Reuertimini

singuli reppererunt in ore
saccoz ligatas pecunias ex
territis sicut oibus dixit
per iacob. Absque liberum me
est fecisti. Ioseph non est
super symeon tenet in
vinculis et beniamin auferet.
In me hec oia mala
recident. Cui rudit
ruben. Quos filios meos
interfice: si non redu-
xero illum tibi Trade illum
in manu mea: et ego eum
tibi restitua. At ille. Non
descendet iquit filius meus
vobiscum frater eius mortuus
est: et ipse solus remansit.
Siquid ei aduersitatem
acciderit in terra ad
quam pergit deducet canos
meos cum dolore ad ieros
meos.

¶ Interim Cap. xliij.
Fames omnem terram
vehementer premebat: et
sumptusque cibis que ex
egyptu detulerat: dixit
iacob filiis suis. Reuertimini
et emite nobis pauculum
escarum et rudit iudas
denunciavit nobis vir ille
sub attestatioe iurisiurandi
dicens: non videbitur
faciem meam: nisi fratrem
vestrum minimum adduxeritis
vobiscum Si ergo vis eum
mittere vobiscum pergemus
piter: et ememus tibi
necessaria: si autem non
vis non ibimus. Cui enim
ut sepe diximus denunciavit
nobis dicens. Non videbitur
faciem meam absque fratre
vostro minimo Dixit eis
isrl. In meam h fecistis
miseriam ut indicaretur
ei et alium habere vos
fratrem. At illi ruderunt
Interrogauit nos homo per
ordines

translatioe nostra dicitur.
Modicum refine et storacis
stactes et terebinthi. hebrei
dicunt Modicum tiriace et
cere et balsami et passicaz.
Pecuniasque duas quod
probabiliter estabat quod
perde fame et incremente
bladum carum videret quod
prima vice: vel ut pecunia
reposita restitueret. **¶** Ego
autem. et. quod duos
per intelligit: viro modo
quod est quasi orbatus
vobis ad eorum reditus
quod nullus de filiis
remaserat cum eo. alio
modo quod reputaret se
quod si orbatum si beniamin
moreret quod illum
solum credebat habere de
virore principali et dilectam.
s. rachel. **¶** Quos cum
ille vidisset

ni et emite nobis pauculum
escarum. id est modicum
quodatum sufficit ad
necessitatem et non ad
abundantiam. sperabat enim
iacob quod dominus
respiceret populum suum
cedendo quod terra daret
fructum. **¶** Rudit
iudas quod pater repulerat
preces ipsius ruben
progeniti: iudas
quod iter ceteros erat
principalior et rationabi-

lior in loquendo accepit
vobiscum ut beniamin
sibi in casto odium trade-
ret: et per terra vobiscum
dicitur. **¶** De mo. et. ac si
diceret si non vis vobiscum
mittere beniamin ire non
possim. et per nos moriemur
fame: quod aliumde alimen-
ta habere non possumus et
sic ipemet beniamin
nobiscum fame morietur
propter quod melius est
quod mittas enim nobis
scilicet: et cum aliquo periculo
infirmis vel mortis
quod quod fame morietur
nobiscum
¶ Ego suscipio puerum
de manu mea require illum.
Nisi reduxero et reddidero
eum tibi ero peccator in te
omni tempore. **¶** Si non
intercessisset dilatio iaz
vice altera venissem. **¶** Igitur
isrl per eorum dixit eis. Si
sic necesse est: facite quod
vultis. **¶** Sumite de optis
terre fructum in vasis
vris: et deserte viro
munera. modicum resinę
et mellis et storacis stactes
et terebinthi et amigdalaz
Pecuniasque duplicem
ferte vobiscum: et illam
quam inuenistis in sacculis
reportate ne forte errore
factum sit. **¶** Et fratrem
vostrem tollite. et ite ad
viro: **¶** Beatus autem meo
oipotes faciat vobis eum
placabilem. et remittat
vobiscum fratrem vestrum
quem tenet in vinculis
et hunc beniamin. **¶** Ego
autem quasi orbatus absque
liberum ero Tulerunt igitur
viri munera et pecuniam
duplicem et beniamin
descenderunt in egyptum
et steterunt coram ioseph.
Quos cum vidisset et
beniamin sicut precepit
dispensatori domus sue
dicens. Introduce viros
domum et occide victimas
et instrue primum quoniam
hodie

translatioe nostra dicitur.
Modicum refine et storacis
stactes et terebinthi. hebrei
dicunt Modicum tiriace et
cere et balsami et passicaz.
Pecuniasque duas quod
probabiliter estabat quod
perde fame et incremente
bladum carum videret quod
prima vice: vel ut pecunia
reposita restitueret. **¶** Ego
autem. et. quod duos
per intelligit: viro modo
quod est quasi orbatus
vobis ad eorum reditus
quod nullus de filiis
remaserat cum eo. alio
modo quod reputaret se
quod si orbatum si beniamin
moreret quod illum
solum credebat habere de
virore principali et dilectam.
s. rachel. **¶** Quos cum
ille vidisset

diffet. h describit panoris occasio ne furtu eis iponeret. q Mecum sunt comesturi meridiie illa ei hora reuertebat ioseph de negonjs regalib' ad pradedu. Et introduxit viros domu: ibiqz exterriti zc. No ei erat p'uetudo q illi q venieb' ad emedu bladū inducerent in domuz h dimittebant ex in curia vel porticu dom' z ideo t'nuerunt ne introducerent p' pter pecuniā quā re portauerant. Cetera patet. s' illi re spōdit. h p' ponit eoz p'solatio: z p'io ab ipō dispensatore dicite. v' d'ax vo biscū qz nihil habeo p' vos. v' d'ax v' z de' p'ris v'ri dedit vobis: ac si diceret ex merito v'ro z p'ris v'ri data est vobis illa pecuniā quā inuenistis in saccis v'ris

Eduxitqz ad eos sy. ad maiorem eoz p'solationē. At tulit aquā cogitādo de eoz corpib'. s' deditqz pabulū asin. curā gerēs similit' de eoz aialib': vt pfectā ipenderet eis hūanitatē. a' Igitur. h scdo describit eoz p'solatio ab ipō ioseph eos dulciter alloquēpo: z p'z l'ra vsqz ibi. b' Cōmota fuerūt viscera zc. Tu qz ipse sol' erat si bi frater vterin' tū qz nō fuerat cū alijs fratrib' qn vendiderāt ioseph p'pter qd magis afficiebat ad eū: scdo p'solat' eos ioseph in amicabile recreatiōe cū subdit. Et ait po. pa. No mie panis isacra scriptura intelligit ois cib'. vñ. iij. Re. vi. c. vbi d'z Appone eis panē z aquā subdit. Et apposita est eis ciboꝝ magna p'paratio. d' Seorsuzqz ioseph zc. cui' cā sb dit cū d'z. e' Illi tū est egypt'. zc. cā hui' ē vt dicit hebrei: qz mactāt z comedunt aliq' aialia q ab egyptijs colūt. f' Sederunt corā eo. vt honoraret eos sua p'ntia. g' Priogenit' zc. Fecit est eos sedere ordinate s'm etates suas icipies a priogenito. h' Et mi. ni. de h' q' hō quē credebāt exneū z eos ignorāte fecisset eos ita sedere sicut sedebāt i domo patris sui. si at q'rat quō nō habuerūt p' h' paliquā suspitionē q ipse esset ioseph q p'dictū ordinē sciebat. Dicunt hebrei q h' fuit qz ioseph fingebat se h' scire p' artē diuinādi. p'cutiebat em

q mecum sunt comesturi meridiie Fecit ille qd sibi fuerat r impatū: z itro duxit viros domū Ibiqz exterriti dixerūt mutuo. p'pter pecuniā quā retulim' p'ri' i saccis n'ris introducti sum' vt de uoluat i nos calūniā. z violēnt subiciat v'uituti nos z asinos n'ros. Q'obzē in ipis forib' accedentes ad dispēsatorē locuti sūt. Ora m' dñeyt audias nos. Jā añ descēdum' vt emerem' escas: qd' emptū cū venisse m' ad diuersorū apuim' saccos n'ros: z iuenim' pecuniā i ore saccoꝝ quā nūc eodē pōdere reportauim' Sz z aliū attulim' argētū vt emam' q necessaria sūt. Nō ē i n'ra p'scia q's p'posuerit eā i marsupijs n'ris. At ille rñdit. Pax vobiscū: noli timere. Be' v' z de' patris v'ri dedit vobis thesauros i saccl' v'ris. Mā pecuniā quā dedistis mihi p' batam ego hēo. Eduxitqz ad eos simeon. Et itro duxit domū attulit aquā et lauēūt pedes suos. dedit qz pabulū asinis eoz Illi hō parabat mūera donec igrederef ioseph meridiie. Audierāt em' q' ibi comesturi eēt panē Igit' igressus est ioseph domū suā: obtulerūtqz ei mūera tenētes i manib' z adorauerūt p'ni i frā. At ille clemēter resalutat' eis. itro rogauit eos dicēs. San' ne ē pater vester senex de q' dixeratis mihi. Adhuc viuit;

corā eis cyphū suū argētū z post p'mā p'cissionē dicebat talis q est primogenit' p' sedebat: z sic p'nt de alijs: z h' v' p'cordare cū eo qd d'z. se. ca. Cyphus quē furati estis i p'e ē in q bibit dñs me': z i q' augurari solet: ac si diceret sicut vidistis heri i mēsa. i' Maiorqz ps venit beniamin. ita vt qnqz p'tib' excederet voluit ei eū honora re i h' p' alijs vt videret si p' h' alijs frēs ipi beniamin iuiderēt sic ei inuiderāt eo q' a p're pl' amaret: vt p' dictū ē. s. xxxvij. ca. k' Biberuntqz z in ebriati sunt cū eo. h' accipit ebrietas p' sacietate: eo mō loquēdi q' d'z. Cant. v. Comedite z bibite z in ebriamī charissimī: z talis ebrietas nō ē viciosa.

Qui rñderūt. Sospes est hu' tu' p' n'f. Adhuc viuit. Et incuruati adorauerūt eū Attollēs at ioseph oculos vidit beniamin frēm suū vterinū z ait. Iste ē frater v'ri puul' de q' dixerat' mihi Et rursuz. Be' inqt misereat' tui fili mi Festiuitqz qz p'mota fuerāt viscera ei' sup frē suo. z erūpebāt lachryme z itro iēs cubiculū fleuit. Rursuzqz lota facie egressus p'tinuit se z ait. Ponite panes. qbus apposit' seorsuz ioseph: z seorsuz frīb' egyptijs qz q' vescebāt sil' seorsuz. Illi tū ē ei egyptijs comedere cū hebreis: z p'phanū p'ntāt huiuscemōi p'uuiū sederunt corā eo: p'riogenit' iuxta p'riogenita sua et mim' iuxta etatē suā. Et mirabāt nimis sup' p'tib' q's ab eo acceperāt. Maiorqz ps venit bēiami. ita vt qnqz p'tib' excederet. Biberūtqz z iebriati sunt cū eo. Cap. xliij.

Recepit aut' ioseph dispēsatori dom' suē dicēs. Imple saccos eoz frumēto quātū p'nt capere z pone pecuniā singuloꝝ i summitate sacci. Cyphū at meū argētū z p'ciū qd dedit tritici: pone i ore sacci iunioris: factūqz ē ita. Et orto mane dimissi sunt cuz asinis suis. Bāqz vrbē exierāt z p'cesserāt paululuz tūc ioseph accersito dispēsatore dom'. Surge inqt z p'sequere viros z apprehendite eos. Et p'z l'ra except' paucis vocabulis q' exponēt b' Cyphū aut meū argētū z p'ciū qd dedit tritici pone in ore sacci minoris. Dicit in ore sacci vt cito possit inueniri. Dicit p'ciū ne dispēsator crederet q' cyphus deberet poni in sacco iunioris loco p'ciū: et ideo de vtroqz fecit mentionem. c' Persequere viros. cum multitudine armatorū: ita q' non audeant resistere.

Capitulu' xliij. a' Recepit autē ioseph. h' p'nt circa descēsu s'com filioꝝ iacob in egyptū describit occasio aduersitat': qz de furto apparēt' fuerūt p'ucti in beniamin. Circa qd' p'siderandū q' ioseph quē erat sagax z astutus postqz p'bauerat q' fratres d' ei' veditio ne penitebāt. Itē q' p'beniamin fratrem suum vterinū nihil mali machinati fuerāt: q' ei p' ipsi honorato inuidiā nō p'tēdebāt: vt l'ptz ex p'dictis: nihilominus tēptare voluit vtrū ipi beniamin i piculo p'stituto quātum possent succurrerēt z iō sic ordinauit vt in furto apparēt' de p'hēderet beniamin vt videret qlit' frēs sui i h' se haberēt nec mirandū si talit' eos p'babat: qz maliciā eoz in seipō egyptus fuerat: z iō in h' ca. p' describit eoz p'phetiō: scdo incōfusibil' reductio: ibi. Et illi scissis vestibus. Circa p'mū cyphus ioseph in sacco beniamin abscondit' reqrī

mir denegat' z tadē inuenit' Et p'z l'ra except' paucis vocabulis q' exponēt b' Cyphū aut meū argētū z p'ciū qd dedit tritici pone in ore sacci minoris. Dicit in ore sacci vt cito possit inueniri. Dicit p'ciū ne dispēsator crederet q' cyphus deberet poni in sacco iunioris loco p'ciū: et ideo de vtroqz fecit mentionem. c' Persequere viros. cum multitudine armatorū: ita q' non audeant resistere.

Genesis

Quare reddistis malū p bono: cōmittēdo furtū pro
dulci allocutione dñi mei: z honore quē vobis exhibuit
in domo sua. **C**yprius quē furati estis ipse est i quo
dñs me⁹ bibit sicut vidistis heri in mēsa sua. **E**t in q̄
augurari solet. sicut expti estis ordinādo vos in mensa.

Pessimā rē feci-
stis. qz ingrātudo
est pessimū viciū.

Pecuniā quā in
venim⁹ in ore sacco
rū reportauim⁹. **A**r-
gumētū est a maiorē
pre: q̄st dicerēt nō re-
tinuim⁹ nec celauim⁹
m⁹ illud qd erat ex-
tra egyptū: z in ter-
ra chanaan: de quo
magis videret: q̄ nec
hoc cōmissim⁹.

Fiat iuxta vram
sniam. Cōfideres ei
de sua innocētia ni-
mīs obrulerāt: qz p
furto simplici fm le-
ges scriptas nullus
diz mori: id dispensa-
tor t̄pauit negociuz
dicēs. **F**iat iux-
ta vram sniam i aliq̄
mō ab ipa declinan-
do. **A**pnud quē
cūqz fuerit inuētus
ipse sit seru⁹ me⁹. lo-
quit i psona dñi sui:
q̄rebat em̄ solū beni-
amin: vt p h̄ videret
q̄liter aliq̄ dimitte-
rent liberi ei succur-
rerēt i tali necessita-
te. **Q**uos scruta-
t⁹ incipiēs a maio-
re. ne si scrutat⁹ stati-
m fuisse saccū benia-
min appareret p̄ba-
biliter q̄ ibi abscondi-
t⁹ esset cyphū. **I**n
uenit cyphū i sacco
beniamin q̄re si facti-
mētione de pecunia
ibi inuenta: qz tā est
supra dixerat: q̄ alia
pecunia in saccis in-
uenta erat a deo eis
data: z qz eadē rōne
q̄ accusaret beniamin
de pecunia accusas-
set oēs alios: cū pe-
cunia cuiuslibet re-
perta fuisset i ore sac-
ci sui: ipse at̄ volebat
fm ordinatōne ioseph calūniari beniamin solū vt p h̄ p
baref alioz affectio ad ipm vt p̄dictū ē. **E**t illi. **N**ic
p̄r describit eoz p̄fusibilis reductio tanq̄ conuictoz d̄ ap-
parētī furto z sc̄do misericordie iplozatio: sibi. Cui iudas
Circā primū d̄ sic. **E**t illi rē. in signū tristitie. h̄ est
erat modus antiquoz occurrēte casu magne aduersitatē.
Primusqz iudas qz iter frēs erat p̄cipalior z p̄stator
z qz apud patrē erat p̄ beniamin fideiussor vt p̄dictū est
cā. p̄ce. z id cā erat magis sua q̄ alioz. **N**ecdū ei de
lo. abierat. i. ioseph: q̄ expectabat fratrū suoz reditū: vt p
fecte p̄baret eoz aim. **D**ēs q̄ an̄ cū in terrā p̄ter coz

Quare red-
didistis malū p bono. **C**y-
phus quē furati estis ipse ē
i q̄ bibit dñs me⁹: z i q̄ au-
gurari solet. **P**essimā rem
fecistis. **F**ecit ille vt iusse-
rat: z apphensis p ordinē
locut⁹ ē. **Q**ui rñderūt: qua-
re sic loquit dñs nr̄. vt fui-
tui tātū flagitij p̄miserint.

Pecuniā quā inuenim⁹ in
summitate saccoz reporta-
uim⁹ ad te de ferra chana-
an. z quō psequēs ē: vt fu-
rati sim⁹ de domo dñi tui
aux vel argētū. **A**pnud quē
cūqz fuerit inuētū fuoz tuo-
rū qd q̄ris mouat: z nos
erim⁹ fui dñi nr̄i: q̄ dixit
eis. **F**iat iuxta vram sniaz

Apnud quēcūqz fuerit inuē-
tū: ipse sit seru⁹ me⁹ vos aut
erit innoxij. **I**taqz festiato
deponētēs i frā saccos ape-
ruerūt singlī **Q**uos scruta-
t⁹ incipiēs a maiore vsqz ad
mimū inuenit cyphū i sacco
beniamin. **A**t ille scissis ve-
stib⁹ oneratisqz rursuz asi-
nis reuersi sunt in oppidū
p̄ primusqz iudas cū frīb⁹ in-
gressus ē ad ioseph: nec
dū ei de loco abierat. **D**ēs
q̄ an̄ eū p̄ter i frā corruert
i. **Q**uib⁹ ille ait. **C**ur sic age-
re voluistis: **A**n ignoratis
q̄ nō sit filis mei i augnrā
m̄ di scia. **C**ui iudas quid rñ
debim⁹ inq̄t dño meo vel
qd loquemur: aut iuste po-
nterim⁹ obtēdere: **B**e⁹ iue-
nit iniq̄tatē fuoz tuoz **E**n-

nerūt vt e⁹ aim ad misericōdiam p̄nocarēt. **C**ur sic age-
re voluistis: ac si di. illud qd fecistis ē d̄ se pessimū: z id nul-
lo mō debuissetis h̄ velle facere. **A**n ig. rē. ac si dice-
dato q̄ habeatis pessimā volūtātē tñ debuistis retrahi.
tali facto cū scineritis me h̄re augurādī sciam p̄ quā po-
terā vos dephēdere-

Oes serui sum⁹ dñi mei: et
nos z apud quē inuēt⁹ ē cy-
ph⁹. **R**ñdit ioseph. **A**bsit
q̄ a me vt sic agā. **Q**ui fura-
t⁹ ē cyphū ipse sit seru⁹ me⁹
vos aut abite liberi ad pa-
trē vrm. **A**ccedens aut p
pius iudas: confident̄ ait
Pro dñe mi. **L**oquat ser-
uus tu⁹ x̄bū i aurib⁹ tuis
z ne irascaris famulo tuo.

Lues em̄ post pharaonē
dñs me⁹. **I**nterrogasti pri-
us suos tuos habetl̄ p̄ez
aut frēm: z nos rñdim⁹ ti-
bi dño meo. **E**st nobis p̄-
senex: z puer paruulus q̄ i
senectute illi nat⁹ est: cui⁹
vterin⁹ frater est mortu⁹. z
ipm solū h̄z mater sua: p̄-
h̄o tenere diligit eū. **D**ixi-
stiqz suis tuis. **A**dducite
euz ad me z ponā oculos
meos sr̄ illū. **S**uggestum⁹
tibi dño meo: nō pōt puer
relinquere patrē suū **S**i ei
illū dimiserit moriet̄ **E**t di-
xisti seruis tuis **N**isi vene-
rit frater vrm̄ mim⁹ vobiscū
nō videbitl̄ ampl⁹ faciem
meā **C**ū ergo ascēdissem⁹
ad famulū tuū p̄rem nr̄m:
narrauim⁹ ei oia q̄ locut⁹
est dñs me⁹ **E**t dixit pater
nr̄. **R**euertimi z emittē no-
bis paz tritici **C**ui dixim⁹
Nō possim⁹ ire. **S**i frater
nr̄ minim⁹ descēderit no-
biscum p̄ficiscemur simul:
alioquin illo absente non
audem⁹ videre faciē viri:

At ille rñdit. **V**os scitis

Ret ad patrē z ad h̄ obtinēdum p̄ inducit rōnē ex p̄te p̄ris
sui q̄ de furto hui⁹ cyphi nullo mō debebat inculpari: sc̄tū
ipse eēt absens z etiā iust⁹ qz pecuniā a filijs reponatā re-
miserat in egyptū: z id nullo mō debebat haberi suspēct⁹
de furto illo qd factū fuisset de suo mādato: z tñ si benia-
min ibi remaneret in seruitute inrātū diligebat eū qd cre-
debat p̄babilit̄ mori p̄ dolore qd videbat valde dux z rō-
nē absonū. hanc aut rōnē deducit iudas diffuse vt magis
moueat aim ioseph ad p̄p̄tiēdū patrē: z p̄t̄z l̄ra vsqz ibi
i. **V**os scitis q̄ duos genuerit mibi vxoz mea. **I**sta ē ra-
chel que fuit p̄ncipalis z p̄ma vxoz ei⁹: z etiā sola quan-

Cui iudas. h̄ de-
scribit misericordie
implozatio: vbi iu-
das vt facili⁹ impe-
tret illud qd est dul-
coris p̄ p̄fitef illud
qd est rigoris dicēs
m̄ **Q**uid rñdebi.
rē. q. d. nihil possu-
m⁹: qz inuentio cy-
phi erat notoria nec
fraudē audebat im-
ponere familie io-
seph. qz si id facerēt
negociū suū petora-
rē. n̄ **D**e⁹ iue. in-
iquitatē fuoz tuoz
.i. p̄ctā nr̄a als occul-
ta de⁹ fecit inueniri. i.
ad punitionē dedu-
ci p̄ illud infortunū
qd nobis accidit.

En oēs su. rē. d̄
rigore ei iusticie nō
solū p̄ furto puni il-
le apud quē res fu-
rata inuenit h̄ etiā
illī q̄ sunt in ei⁹ socie-
tate: z magis q̄i fuit
fratres p̄ **A**bsit a
me. q. d. nolo vobi-
scū agere cū tāto ri-
gore. **Q**ui fura-
t⁹ ē cyphū rē. h̄ autē
dicebat vt p̄baret si
beniamin dimitteret
solū in seruitute.

Accedēs aut. h̄
sc̄do iudas procedit
ad impetrandum q̄
erat misericōdie z dulco-
rē: z p̄ captat ip̄s iō-
seph beniuolētā di-
cēs. **P**ro dñe mi rē.
Sc̄do ad suū p̄posi-
tū obrinēdū inducit
qd̄ruplicem rōnē di-
cēs. **I**nteroga-
sti prius suos tuos
rē. **I**ntēdebat ei im-
petrare q̄ ipse mane-
ret i seruitute p̄ bent
amin: ita q̄ beniamin
cū alijs fratrib⁹ redi-

At ille rñdit. **V**os scitis

Ret ad patrē z ad h̄ obtinēdum p̄ inducit rōnē ex p̄te p̄ris
sui q̄ de furto hui⁹ cyphi nullo mō debebat inculpari: sc̄tū
ipse eēt absens z etiā iust⁹ qz pecuniā a filijs reponatā re-
miserat in egyptū: z id nullo mō debebat haberi suspēct⁹
de furto illo qd factū fuisset de suo mādato: z tñ si benia-
min ibi remaneret in seruitute inrātū diligebat eū qd cre-
debat p̄babilit̄ mori p̄ dolore qd videbat valde dux z rō-
nē absonū. hanc aut rōnē deducit iudas diffuse vt magis
moueat aim ioseph ad p̄p̄tiēdū patrē: z p̄t̄z l̄ra vsqz ibi
i. **V**os scitis q̄ duos genuerit mibi vxoz mea. **I**sta ē ra-
chel que fuit p̄ncipalis z p̄ma vxoz ei⁹: z etiā sola quan-

At ille rñdit. **V**os scitis

Ret ad patrē z ad h̄ obtinēdum p̄ inducit rōnē ex p̄te p̄ris
sui q̄ de furto hui⁹ cyphi nullo mō debebat inculpari: sc̄tū
ipse eēt absens z etiā iust⁹ qz pecuniā a filijs reponatā re-
miserat in egyptū: z id nullo mō debebat haberi suspēct⁹
de furto illo qd factū fuisset de suo mādato: z tñ si benia-
min ibi remaneret in seruitute inrātū diligebat eū qd cre-
debat p̄babilit̄ mori p̄ dolore qd videbat valde dux z rō-
nē absonū. hanc aut rōnē deducit iudas diffuse vt magis
moueat aim ioseph ad p̄p̄tiēdū patrē: z p̄t̄z l̄ra vsqz ibi
i. **V**os scitis q̄ duos genuerit mibi vxoz mea. **I**sta ē ra-
chel que fuit p̄ncipalis z p̄ma vxoz ei⁹: z etiā sola quan-

nū fuit expeditioe iacob: qz lya fuit sibi pūcta p deceptio
nē laban: z due ancille ad peritioez rachelis z lye: hē
supra. xxix. c. z. xxx. v. **E**gressus est vnus de societate
mea. **E**t dixistis bestia deuorauit leū. vñ qz ioseph h
poterat arguere iudā de pūctione fmi rephēsiōe supra
positā. xlij. ca. vbi ex
cusauerūt se d circū
tu ciuitatis dicētes
qz fecerāt querēdū
fratrē suū pditū: h
dē qz dixerāt pfi ipm
eē deuorātū a bestia
Ad qd dīcēdū qz lya
nō oporteat iudā et
fratres suos excusa
ri de mēdatio. tū h
nō seqt dictoz suoz
pūctio: qz statū pos
set iudas rīdēt qz di
xerat pfi ipm eē de
uorātū a bestia post
qz redierant ad ipm
ex egypto: pcluden
tes qz ex qd nō inuene
rāt eū reputabāt eū
a bestia deuorātū: z
eo. mō poterāt rīde
re de h qz dixerūt h
Cui vterin frater
mortū est qz h dixe
rūt postqz ipm qstie
rāt: p ciuitatē ex qd nō
inuenērāt eū pbabi
liter estimabāt eū eē
mortuū. **E**go
pprie. h inducit secū
dā rōnē ex pte sui qz
fideiussor: tenet p il
lo p qd spondet. Iu
das autē fideiussor
erat p beniamin: vt
pūctū est. ex qz pclu
dit qz debebat remanere in fuitate p beniamin: z ptz litera

Anebo itaqz fu tu. h ponit tertia rō ad idē ex ap
titudine iude erat ei hō pfectior z aptior ad fūendū i oi
bus opib laboriosis z bellicis qz beniamin ppter qd non
debebat refutari ista petitio. **N**ō em possum. **H**ic in
ducit quarta rō ad idē qz iste iudas nullo mō posset vide
re anxietatē pfi sui: si rediret sine beniamin: z iō sibi erat
pdescedēdū vt remaneret in seruitute p ipo: maxie cū cēt
aprior illo in oib operibus.

In ca. xliij. vbi dī: i postil. **I**n ignoratis zc. **A**dditio.
Hebraica lra nō dī. **I**n ignoratis zc. h ponit q
dā verba qz snia est. **I**n ignoratis qz hō silis mei
posset p auguria talia scire: qd vñ magis psonā rō
nē: ipi em nō habebāt vnde debuissent scire qz ioseph eēt
maximū augurator: h bñ poterāt psumere qz ioseph cū cēt
tāpotēs posset habere augures qstūqz voluisset: pferim
cū in egypto essent multi pfectores z talib vterēs artib
pnt ex multis locis sacre scripture pōt h haberi: vñ pos
set scire taliū vitatē: fmi Aug. vō pnt scūs Tho. in scōa
scōe. q. xcv. Ioseph vō h dicebat nō seriose h refrenās se
ad illud qd vulgus de eo opinabāt. qz. f. credebāt ipm io
seph esse eruditissimū in oib: vñ supra. xlij. Pharaō dice
bat: nūqd sapientiorē z similit tui inuenire potero.

Replica correctory contra Burg.
In ca. xliij. vbi bur. mouet difficultatē d arte angu
rādī ipius ioseph nō multū recedit a postillatore:
nec refert multū in sensu lrali an p se vel p alios se
diceret angurādī hēre pitiā cū sint verba curialia: sicut ml
ta alia in illa bystoria ptera: vel qz illud dictū. **I**n ignora

qz duos genuerit mihi vx
or mea egressus ē vn⁹ z di
xistis bestia deuorauit euz
z hucusqz nō cōparet. **S**i
tuleritis z istū z aliqd ei i
via ptingerit: deducetis ca
nos meos cū merore ad i
feros. **I**git si itrauero ad
suū tuū p̄rem n̄m z puer
defuerit. cū aia illi⁹ ex hu
ius aia depēdeat: viderit
qz eū nō eē nobiscū moriet
z dducēt famuli tui canos
ei⁹ cū dolore ad inferos.
Ego pprie fu⁹ tu⁹ sim. q̄ i
meā hūc recepi fidē: z spo
pōdi dicēs **N**isi reduxero
eū pcti re⁹ ero i patrē oi tē
pore **A**nebo itaqz fuus
tu⁹ p puero i misterio dñi
mei z puer ascēdat cū fra
trib⁹ suis: **N**ō ei possuz re
dire ad patrē abite puero
ne calamitatē q̄ opp̄sura ē
patrē meū testī assistā.

Atra cohibere ioseph

tis. fmi bñ Aug. referat ad famā d Ioseph psumptā zc.
An poterat vltra. **H**ic p̄r describit. **C**aplm. xlv.
manifestatio fraternitatis. vbi p̄ describit hui⁹ ma
nifestationis modus: z scōo fruct⁹ ibi. **A**uditūqz ē
zc. Circa primū oñdit vebemētia dīlectionis: z scōo cle
mentia remissionis:

multis corā astātib⁹: vñ p
cepit vt egredereñt cūcti
foras: z nullus iteresset ali
en⁹ agnitōi mutue **E**leua
uitqz vocē cū fletu quā au
dierunt egyptij: oīsqz do
m⁹ pharaonts: z dixit fra
trib⁹ suis **E**go sum ioseph
Adhuc p̄ me⁹ viuūt: **N**ō
poterāt rīdere frēs nimio
terrore pterriti. **A**d quos
ille clemēter: accedite inqt
ad me. **E**t cū accessissent p
pe. ego sū ait ioseph frater
vester quē v. dīstis in egyptuz
Nolite pauere: neqz
vobis dīrū esse videāt qz
vēdidistis me in his regio
nib⁹. **P**ro salute ei v̄sa mī
sit me de⁹ ante vos in egyptum.
Bienniū est em qz
cepit fames i terra eē: z ad
huc qnqz anni restant quibus
nec arari poterit nec
meti. **P**remisitqz me de⁹
vt reseruemini sup terrā: z
escas ad viuendū h̄re possi

mentia remissionis: ibi. **A**d d̄s ille: scio
grā pmissionis: ibi. **F**estinate. quarto in
stātia p̄solatiōis: ibi. **E**n oculivri **C**irca p̄
mū dī. **A** Non se
poterat vltra p̄tine
re. Ioseph. f. quin se
manifestaret: tū qz
rō eū inducebat ad
h eo qz p̄terita cer
tificat⁹ erat de p̄nia
f̄m suoz de eo qz vē
diderāt ipm z de bo
na z fidelī affectiōe
eoz ad beniamin fra
trē suū vterinū. tū qz
pietas fraternā nō p
mittebat eū ampli⁹
cōtinere pietatis in
terioris signa.
Et nullus inter
eēt zc. **N**ō qz ioseph
veller celare qz eēt
frēs sui vt p̄t infra:
h qz in sui manifesta
tione volebat aliqd
dicere qd latere vole
bat egyptios ne fra
tres sui corā eis con
funderēt: vt patobit
c. **E**leuantqz vocē
cū fletu **E**x magno
affectu pietatis: qnā
audierant egyptij q
erant de domo Ioseph.

z ei eēt exclusi a loco nō tū ita lōge recesserāt qn il
lā vocē posset audire z bñ volebat ioseph qz audirēt illud
qd tūc dixit. f. Ego sum Ioseph. z subdit. **D**ominūqz
dom⁹ pharaonis zc. nō qz audirēt vocē ioseph imediate h
p relationē egyptioz qz erāt p̄e Ioseph. **E**t non pote
rāt rīdere zc. Erāt em memores de malo qd ei fecerāt et
eū dñm tre videbāt: z iō fuit n̄ mirū si fuerāt valde territi
f. **A**d quos ille zc. h describit clemētia remissionis vidit
em eos territos ppter malū qd ei fecerāt: iō voluit eos cer
tificare d̄ plena remissionē dicēs. **A**ccedite ad me. cō
fidēter z secure: z cū accessissent p̄pe. **E**go sūz ait iō
seph frater v̄r quē vēdidistis in egyptū: istud volebat eis
dicere submisit: z iō fecit eos p̄pe venire ne egyptij audi
rēt p̄ditionē quā fecerāt z sic eos despicerēt. **I**n
pauere zc. ac si diceret exp̄sse totū remitto vobis ex corde
qz certitudinaliter p̄bauī v̄ram p̄niam de me: z certā ami
citiā v̄ram erga beniamin fratres meū. **K** **N**eqz vobis
d̄rū esse videat zc. **H**oc addit ad maiorē eoz certificati
onē. **I**n **P**ro salute ei v̄sa mīsit me de⁹: qz fmi Aug. **D**e
us adeo oipotēs est z bon⁹ qz nō pmitteret mala fieri nisi
exinde maiora bona eliceret: z sic p̄misit ioseph vendi p
pter salutē populi tpe famis future. **M** **Q**uibus nec ara
ri zc. nisi modicū qd q̄si nihil reputādū est. **I**stius autē ste
rilitatis aliqui dicūt cām esse nimīā inundatiā **H**ili: qz co
opiebat terrā egypti intantū qz nō poterat p̄uenienter co
li. h istud nō videt verū: qz ista cā nō fecisset sterilitatē in
terra chanaā. z alijs regionib⁹ vbi nō fuit **P**ll⁹ z tū i ill
fuit fames z sterilitas. vñ dī. f. xlij. ca. **D**ēs qz puīcie veni
ebāt in egyptū vt emerēt escas: z malū inopie t̄parēt z iō

Genesis

alij dicitur et verus ut videtur quod dicta sterilitas processit ex nimia siccitate propter quod in egypto nec alibi terra poterat haberi colit sufficienter. **N**on vero consilio. scilicet solus: quod iudicium esset nisi deus permisisset et ad bonum ordinasset. **O**fecit me etc. quod per sapientiam quam deus dedit mihi pharao credit mihi sicut patri.

Pfestinate. **H**unc describit gratia promissionis: quod promissit eis providere de victualibus cum patre suo per quem mandavit per eos dicens **A**scendite ad patrem meum etc. quod terra promissionis in qua erat iacob altior est respectu terre egypti.

Habitabis in fratre iessen. **N**olebat ei ioseph quod per suum et fratres veniret ad patriam regis donec informasset eos qualiter deberet se habere in conspectu eius et id voluit quod staret in terra iessen ubi occurreret eis ad eos informandum: quod et fecit ut habet ca. se.

En oculi vestri. hic describit instantiam consolationis quod post predicta iter solat eos ad maiorem certificationem dicens. **E**n oculi vestri etc. ac si diceret sicut certum est vobis quod me videtis: ita certa sunt omnia que dixi vobis ad consolationem vestram.

Quod loquatur ad vos. **L**oquebatur ei hebraice: et non per interpretem sicut antea fecerat. **P**ostquam autem sunt loqui ad eum: quod manifeste viderat quod vere et non ficto loquebatur.

Auditus est. hic sequenter describitur dicte manifestationis fructus: ubi per describitur serenitas imperij in rege: scilicet sedulitas obsequij ioseph: ubi **Q**uibus dedit ioseph scio suavitatis gaudij in patre suo. **Q**ui ascendentes. **C**irca primus dicitur sic. **A**uditus est etc. per relationem eorum quod secum erant in domo ioseph.

Et gaudius est pharao etc. **N**icet diligenter ioseph propter bona que eis fecerat tunc erat eis turpe quod homo qui fuerat servus emptus et eductus de carcere haberet tantum dominium in regno: et id quod sciverat quod haberet tot fratres et totaliter formatos quibus videbantur nobis les: et de bono loco fuerunt super hunc solati: et id precepit rex ut per fratres et alij propinqui veniret in egyptum parat eos sustentare et honorare: ut patet in lra: ubi subdit. **Q**uod opes egypti vestre erunt. id est de omnibus opibus habebitis ad sufficientiam: de

bret tunc dicitur quod si dicitur prophetice quod dandum licet non intellexeret: quod per verbum eius significabat quod futurum erat in filiis israel qui exeuntes de egypto asportaverunt secum opes egypti ut habet Exo. xij. **S**icut et cayphas loquens de morte christi dicit **E**xpedit vobis ut unus moriatur homo pro populo **J**o. xj. ca. et per eius

medullam tre. **P**recipe etiam ut tollantur plaustra de terra egypti ad subvectionem puulorum suorum ac iugum. **E**t dicitur. **T**ollite primum vestrum et perate quatuordecim venientes: nec dimittat quicquam de suppellectili vestra: quia omnes opes egypti vestre erunt. **F**eceruntque filij israel ut eis mandatum fuerat. **Q**uibus dedit ioseph plaustra secundum pharaonis imperium et cibaria in itinere. **S**ingulis quoque prefferri iussit binas stolas beniamin. **N**on dedit trecetos argenteos cum quibus stolis optimis tantum pecunie et vestium mittens patri suo: addens eis asinos decem que subueherentur ex omnibus divitiis egypti et totidem asinas triticum in itinere panesque portantes. **B**imini sitis frater tuus et proficiscetur. **A**it. **N**e irascimini in via. **Q**ui ascendentes ex egypto venerunt in terram chanaan ad patrem suum iacob et nuntiaverunt ei dicens **I**oseph filius tuus vivit. et ipse dominus in omni terra egypti. **Q**uo audito iacob quasi de gravi somno euigilans tunc si credebatur eis. **I**lli contra referebant omnem ordinem rei. **C**umque vidisset plaustra et universa que miserat revertit spiritus eius et ait. **S**ufficit mihi si adhuc ioseph filius meus vivit. vadam et videbo illum antequam moriar. **C**. xlvj.

Refectusque israel cum omnibus que habebat venit ad puteum iuramenti et

et ubi per describitur descendendi modus. scilicet descendit numerus: ubi. **H**ec sunt autem nomina. **T**ercio ipsius ioseph occurrit: ubi. **N**isit autem iuda. **C**irca primum dicitur. **B**enit ad puteum iuramenti. id est in bethabee que locum interpretatur puteum iuramenti. et fuit vocatus ille locus sic ab illo puteo: quod est ibi. ubi iuraverunt fedus inter se abraham et abimelech ut dicitur est. s. xxi. ca. per locum autem illum voluit transire iacob duplici de causa. **O**na fuit: quod erat in via eundi in egyptum. **B**ethabee ei est ultima villa terre chanaan eundi in egyptum. **S**ecunda causa

ubi significabat quod mors christi esset per redemptionem generis humani: ut exponit euage lista ibidem dicens. **H**aut a semetipso non dicitur etc. **V**eritatem neuter sic loquendo non potest propheta proprie dici quod ad hoc requiritur intelligetia: ut. s. dcm. e. xlv. ca. **S**ic nec asina balaam potuit deservire rationale. **I**tem verba rationabilia pronuntiant: quod illa verba non intellexit: quod tunc requiritur ad rationabilitatem sed fuerunt formata illa verba per angelum movente lingua asine sequitur. **Q**uibus dedit. **H**ic ostendit sedulitas obsequij in ioseph: quod sollicitus fecit edictum pharaonis: addens etiam super hunc spatium munera dando ea fratri suo beniamin et patri. et per lra.

Ne irascimini in via. **H** dicitur ioseph: quod timebat quod cum fratre ab eo recessisset litigarent ad invicem imponendo sibi metum alteri malicia facta ioseph. **Q**ui ascendentes. **H** describit suavitatis gaudij in patre ex auditu rumoris quod ioseph adhuc viveret. **H**ere referebat omnem ordinem scilicet quare et quomodo ioseph videretur: et quomodo ter fuit primus in egypto extitit tot auditus et vltis signis manifestis devota ioseph iacob credidit.

Capitulum. xlvj. **R**efectusque. **H** describitur de descensu in egyptum quantum ad iacob et familiam

fuit qz abraā an^o su^o sibi inuocauit dñm vt h^o. s. xxj. ca. Si
 milititer ysaac pater su^o. s. xxvj. ca. z iō voluit illuc ire ad
 deprecandū dñm p suo itinere sicut z fecit qm iuit ad labā.
 trāsiuit ei p mōtē moria: vt sibi oraret dñm vt ipm dirige
 ret in vīa vt dicitur est. s. xxvij. ca. **C** Jacob iacob dupli
 catio nois signū est

diuine dilectionis.
D Cui re. ecce ad sū
 parat^o ad iperū tuū
Moli timere licet
 ei desideraret videre
 Joseph formidabat
 in descēdere in egyptum
 qz erat senex z
 debilis. z qz timebat
 in aliena terra sepe
 liri eē sepulcra patz
 suoz. z iō dñs affecu
 ratur eū de vtroqz di
 cēs. **E**go descē
 dā tecū qm ad pā
 mū. **E**t ego in
 de adducāz te. qm
 ad scdm. qz fecit re
 portari corp^o suū ad
 sepeliendū in spelū
 ca duplici: vt h^o. j. l.
 ca. **P**ōt aut z b alit
 intelligi de filijs isrl
 qz eduxit de egypto
 in brachio extēto et
 manu potētī. vt h^o i
 Exo. **J**oseph q
 qz zē. Nos erat an
 tiquoz q psona pdi
 lecta claudēbat oculo
 los defuncti. p h aut
 certificar^o fuit iacob
 q Joseph nō more
 ret an ipm. qd sum
 me desiderabat.
Surrexit iacob.
 pfortat^o de diuina cō
 solatione. sequit.
Nepotes filie. lz
 haberet vnica filiā. s.
 Dinā. s. tū in plura
 li. qz filie filioz suoz
 ei^o filie dicebant et
 cū dīna h intelligun
 tur. **H**ec sūt at
 noia. h pñr describit
 nūer^o descendentiū:
 vbi pñderādū q ali
 q psona h noiate ali
 bi in scriptura aliter
 noiant eisdē modis z rōib^o. q. s. tacte sunt de filijs esau.
 xxxvj. ca. **P**rimogenit^o rubē. ex occasione ei^o enu
 merat^o post eū oēs filij lye naturales z adoptiui aī alios
 filios z ptz lra exceptis paucis vocabulis. **N**amuel
 Dñe. xxvj. vocat^o Namuel. **S**aber. hic in palip. non
 noiat. qz nulla pgenies pcessit de eo. **P**nan. p. n. de
 ber scribi in fine Job pmo palip. vij. ca. vocat^o Jastub.
Hi filie lye zē. h vt falsuz: qz filij iude. s. noiat^o nō fue
 rit ibi geniti: vt ptz. s. xxxvj. ca. **D**icēdo qz h dī eo qz pa
 ter eoz fuit genit^o i mesopotamia. s. iudas. **D**ēs aīe
 filioz z filiaz ei^o. xxxij. i h tñ nūero nō icludit dina vt p
 si pputēt mares. **F**ilij gad. h enūerant filij zelphe q
 erāt filij lye adoptiui. z ptz lra. **F**ilij rachel. h enū
 rant filij ei^o. **C**hel. j. palip. vij. ca. vocat^o iadiel.
Gera. j. palip. vij. ca. vocat^o abara. **N**aaamā. h vo

mactat^o ibi victimis deo
 pñs sui ysaac. audiuit xuz
 p visionē nocte. vocāte se
 z dicētē sibi. **J**acob iacob
 cui rñdit **E**cce ad sū **A**ut il
 li de^o. ego sū fortissim^o de
 us pñs tui. **M**oli timē. s.
 descēde in egyptū. qz i gē
 tē magnā faciā te ibi **E**go
 descēdā tecū illuc z ego in
 de adducā te reuertētē **J**o
 seph qz pōet man^o suas sū
 i oculos tuos **S**urrexit ia
 cob mane a puteo iuramē
 ti: tulerūtqz eū filij cū puul
 z vxozib^o suis i plaustris q
 miserat pharao ad portan
 dū senē: z oīa q possederat
 i terra chanaā **V**enitqz in
 egyptū cū oī seie suo. filij
 ei^o z nepotes filie z cūcta
 i sil pgenies. **H**ec sunt aut
 noia filioz isrl q igressi sūt
 in egyptū ipe cū liberis su
 is. **P**rimogenit^o rubē. **F**i
 lij ruben enoch z phallu
 z esrom z charmi. **F**ilij si
 meon iamuel z iamin z ia
 mier: ahod et **J**achin z sa
 ber z saul filij chananiti
 dis **F**ilij leui: gerson z ca
 ath et merari. **F**ilij iuda
Her z onan z sela z pha
 res z zara: **M**ortui sunt at
 p **H**er z onan i fra chanaan
Natiqz sūt filij phares: ef
 rom z amul. **F**ilij ysachar:
 thola z phua z iobab z se

cat nohaba ibidē. **J**echu. h vocat^o rapha ibidē.
Jethros mophin duo noia sūt filii qd^o libris sūt iugit
 p vno: z male. z eodē mō defecit remigi^o lib. s. iterptatio
 nib^o ponēs abo. p vno noie. Remigi^o ei q fecit illū libru
 vt paz sciuisse d hebraico: qz i plurib^o iterptationib^o de

ron. **F**ilij zabalō: sareth z
 chelo z iabele. **H**i filij lye
 qz genuit i mesopotamia
 r syrie cū dīna filia sua **D**ēs
 aīe filioz ei^o z filiaz. xxx
 iij. **F**ilij gad: sephō z aggi
 z esebō: z suni z beri z aro
 di z areli. **F**ilij aser: iemna
 z iesua z iesui z beria sara
 qz soroz eoz. **F**ilia beria.
Heber z melchiel. **H**i filij
 zelphe quā dedit labā lye
 filie sue. z hos genuit ia
 cob sedecim aīas. **F**ilij ra
 chel vxozis iacob ioseph
 z beniamī. **N**atiqz sunt io
 seph filij i terra egypti qz
 genuit ei assenez filia phu
 tifarīs sacerdot^o eltopole
 os: z manasses z ephraim
Filij beniamin: bela z be
 chor asbel z gera z naamā
 z iechu et iethros et rese
 mophin z ofin z ared. **H**i
 filij rachel qz genuit ia
 cob oēs aīe. xiiij. **F**ilij dan
 vfan. **F**ilij neptalim iasiel
 z guni z ieser z salem. **H**i
 filij bale quā dedit labā ra
 cheli filie sue. z hos genu
 it iacob oēs aīe septē. **C**ū
 cteqz aīe q ingresse sunt cū
 iacob i egyptum z egressē
 sunt de femoe illi^o absqz
 vxozib^o filioz ei^o: sexagin
 tafex. **F**ilij aut Joseph qui
 nati sunt i terra egypti aīe
 due **D**ēs aīe dom^o iacob

fecit p qd brūs hie
 ro. frequēt eū redar
 gnit i libro d hebrai
 cis qōnib^o: z i alijs
 locis b **F**ilij dan
 h enumerat filij ba
 le. **D**san. lz iste
 fuerit vnigenit^o ipi
 dan. tñ hic dī filij. qz
 aliqui i sacra scriptu
 ra ponit plurale p
 singulari: sicut econ
 uerso: vt h^o Exo. viij
Venit musca quāsi
 ma. i. multitudo mu
 scay. **S**alem. h vocat^o sel
 boā. j. palip. vij. ca.
Si at pūgāt simul
 filij lye. xxxij. z pu
 eri zelphe. xvj. z ra
 chel. xiiij. z Bale. vij
 faciunt septuaginta
Ecuncteqz aīe zē.
 Circa istos nūeros
 sequētes varij docto
 res varie dicūt z ml
 tiplicit. accipiā autē
 duos modos dicēdi
 q vidēt nō pbabilio
 res. **E** **L**xvj. iste
 nūer^o est psonaz q
 egressē sūt d iacob z
 cū h igresse sūt egypt
 tū cū eoyt pz i lra **E**t
 ab h nūero excludūt
 her z onā q nō itraue
 rūt egyptū: h mortui
 sūt i tra chanaā: vt p
 dicitū ē i isto ca. z. s.
 xxxvj. c. **S**ilr excla
 dū ē ioseph z filij ei^o
 q erāt i egypto aīqz
 iacob egressēz sic
 d nūero. lxx. p dīcto
 remanēt. lxx. cū qb^o
 si ponat dina: q fuit
 exclusa a nūero. xx
 xij. pueronuz lye: vt
 .s. dicitū ē. z q igressa
 ē cū iacob egyptū sic

hēm^o. lxxj. psonas h nūeratas cū qb^o si addant ioseph et
 duo filij ei^o. z Jochabeth filia leui q pcepta erat an igres
 sum iacob in egyptū. nōdū tñ nata: vt dicūt hebrei. z sic i
 trauit i egyptū: lz i vtero mñs z sic hēm^o vltimū nūer^o cū
 dī. **D**ēs aīe dom^o iacob q igresse sunt egyptū fuerūt. lxx.
 h qz scriptura nō exprimit q leui aliquā filiā hūerit q vo
 cata sit iochabet. qz illa de q fit mētio i exo. nō fuit ei^o fi
 lia vt ibi dicit. iō pōt h dīmitti z loco ei^o poni ipe iacob
 q cū ple sua igressus ē. z sic sūt septuaginta. vñ z i h nūero
 vlti. nō dī. **D**ēs aīe q igresse sunt d femore iacob. qz ipe nō
 fuit egressus a se ipō: h dī. **D**ēs aīe dom^o iacob q ingresse
 sunt egyptū fuere. lxx. **E**t h modus dicēdi vt pueniētor.
 tñ ingressus ipi^o ioseph fuit an igressū pñs. z silr igressus
 filioz ioseph: q dicit h igressi rōne pñs sui. z sic i eo qdā
 mō igressi sunt vñ z de psonis h vltio noiat^o nō dī. **Q**ue

Genesis

ingresse sunt cū iacob i egyptū: h̄ q̄ igresse sunt absolute. Trāslatio v̄o. lxx. h̄ h̄z. lxxv. S̄z fm̄ hiero. h̄ cū p̄dict̄ n̄ue rauerūt. v. filios filioꝝ Ioseph: q̄ tñ nōdū erāt nati. z h̄ factū ē p̄ anticipationē p̄p̄t̄ honorē ioseph: p̄p̄t̄ quē alij fuerūt recepti honorifice i egypto. z h̄c trāslationē secur̄ ē

Lucas Act. vii. **Q**uāntū alij dicūt nullā mulieres. h̄ p̄putari p̄z falsū. q̄z sara p̄putat̄ iter filios zelphe alij n̄ eēt. xvj. f. xv. tñ. qd̄ est s̄ textū vbi d̄r. Sedeci aias zc. Cōsiderādū ē q̄ cū d̄r hic. N̄ie egressē d̄ femore iacob. nō est p̄ h̄ intelligēdū q̄ aia intellectua sit p̄ gn̄ationē: h̄ accipit̄ aia phoic: eo mō q̄ totū denoiat̄ a pte p̄ncipaliori. h̄z at̄ h̄o generet̄ aia tñ intellectua nō gn̄at̄. h̄ creandō infundit̄.

Misit at̄ zc. h̄ describit̄ ip̄i ioseph occlusus. z fm̄ q̄ mandauerat p̄ sterit̄ i terra iessē q̄usq̄ ioseph ei ibidē occurreret si gnificās ei suū aduētū. z h̄ ē qd̄ d̄r.

Misit at̄ ia. zc. qz Judas iter alios filios q̄ erāt cū iacob erat honorabilior z rōnabilior. **Q**uāscēdit obuiā. tū vt de bitā reuerētia p̄ri ex hiberet̄ tū vt p̄rem z frēs instrueret quō cū rege loq̄rent̄. iō sequit̄. **C**ūq̄ vocauerit vos. s̄ rex Et dixerit qd̄ ē opus vestrū r̄ndebitis. **V**iri pastores sumus zc.

Cui cā subdit̄ cū d̄r. **Q**uia detestant̄ zc. z sic volūt q̄ habēt̄ seorsum ab eis. Cā aut̄ q̄re detestāt̄ est. qz pcuriūt aialia aliqua q̄ tanq̄ dij ab egyptijs colunt̄. **Cap. xlvij.**

Ingressus ē ioseph. Postq̄ moyses descripsit descensū in egyptū. h̄ p̄r describit̄ ip̄i morā z statū ibidē. Et p̄ q̄tū ad eī inhabitationē. sc̄do q̄tū ad finē r̄sumationē ibi: Factiq̄ sunt oēs dies h̄d̄huc describit̄ ip̄ius iacob receptio q̄tiosa. sc̄do eī sustentatio larga ibi. Ioseph v̄o. Adhuc p̄ describit̄ ip̄i receptio benigna in ple sua. sc̄do in p̄sona p̄p̄ta ibi. Post h̄ introduxit. Circa p̄mū dicit̄. **P**ater me⁹ z frēs zc. **P**ec nūciavit ioseph pharaoni añq̄ adduceret frēs suos ad p̄ntiā ip̄ius. ad p̄bādū si affectio bona regis erga eos p̄seueraret sicut a p̄ncipio. **E**t ecce p̄sistūt i terra iessen. h̄ addidit ioseph qz desiderabat q̄ illa terra eis assignaret̄: vt p̄z i p̄cedēt̄ ca. z iō h̄ dicit̄: ac si ei insinaret̄. exq̄ vxores z familie z oia bona eoz mobilia sunt ibi bonū eēt q̄ remanerent illis: qz labor eēt eos transferre alibi. **E**t extremos qz fratru suoz. **E**t extremos alicui⁹ rei accipit̄ dn̄plr̄. s̄. a pte superior̄. z a pte inferior̄. z fm̄ h̄ ista l̄ra dupl̄r exponitur. **Q**uo mō sic. **E**t extremos fratru. i. minores z debiliores. z h̄c expositionē sequit̄ iudei dicētes: qz h̄ fecit Ioseph

ne si rex vidisset maiores z fortiores posuisset eos cū v̄ris bellacozib⁹. **A**lis mō sic. **E**t extremos fratru. i. maiores et valētores: vt ex h̄ rex z p̄siliarij sui magis haberēt accēptū dominiū Ioseph vidētes cognationē eē gratiosam. z istud magis p̄cordat̄ p̄dictis ca. p̄cedenti.

Quāntū dicēs **P**ater me⁹ z frēs oues eoz z armēta z cūcta q̄ possidēt venerūt d̄ terra chanaā z ecce p̄sistūt i fra iessen. **E**t extremos qz fr̄m suoz q̄nqz viros p̄stituit corā rege. **Q**uos ille interrogauit. qd̄ habet̄ op̄is. **R**esponderūt. **P**astores ouiu suū fui tui z nos z p̄res n̄ri. **A**d pegrinādū i frā tuā venim⁹ qm̄ nō est herba gregib⁹ suoz tuoz: ignescēte fame i fra chanaā. **P**etim⁹ qz vt eē nos iubeas suos tuos i fra iessen. **B**ixit itaqz rex ad ioseph. **P**ater tu⁹ z frēs tui venerūt ad te. **T**erra egypti in p̄spectu tuo ē i optio loco fac eos habitare z trade eis frā iessen. **Q**uod si nosti in eis eē viros industrios: p̄stitue illos mgr̄os pecoz meoz. **P**ost hec introduxit p̄rem suū ad regē z statuit eū coram eo. **Q**ui b̄ndicēs illi z interrogatus ab eo. quot sūt dies añoz vite tue: **R**espondit. dies pegrinatiōis vite mee centū xxx. añoz sunt pui z mali n̄ z nō puenerūt vsqz ad di-

nādū zc. i. ad morandū ad t̄ps. cui⁹ causa subdit̄. **Q**uāntū nō est herba gregib⁹ zc. h̄ si nō erat i terra chanaan herba: quō erat in egypto vbi erat tāta sterilitas sicut alibi. **E**t dicunt alij hic: qz tpe siccitatis ex q̄ causabat̄ illa sterilitas sūt bona pascua in egypto qz magna inundatio nill̄ ex aq̄ remanēte sup̄ terrā plus ipedit̄ nascentiū herbar̄ q̄ siccitas. **V**el aliter pōt̄ dici qz terra iessē quā petebat̄ erat sic disposita: qz nō erat tāta siccitas: quin esset sufficēter pascualis. ex q̄ habebāt̄ colorē petēdi eā. qz bona eoz p̄sistebāt̄ p̄ncipaliter i aialib⁹.

Terra egypti in p̄spectu tuo est. ac si diceret. vbi cūq̄ placuerit tibi fac eos habitare. **P**ost h̄ dicit̄ describit̄ receptio iacob in p̄sona p̄p̄ria: qz postq̄ Ioseph expt⁹ fuerat qz rex frēs suos gratiose recepat̄: certificat⁹ est de bona receptioe p̄ris sui. iō sequit̄. **E**t statuit eū corā eo tū vt patrē suū honoraret̄ de acces-

su ad p̄ntiā regis tū vt pater su⁹ gratias redderet ip̄i regi de bonis ab eo receptis p̄ se z familia sua. **Q**ui b̄ndicēs illi. s̄. regi. quē Iacob salutauit: z cui ip̄cat⁹ fuit bona. z istud vocat̄ h̄ b̄ndicere. **D**ies pegrinatiōis vite mee qz p̄mo pegrinat⁹ fuerat in mesopotamia: apud **A**babā: vt. s̄. dicit̄ est. **I**te pegrinat⁹ erat i terra egypti. i terra etiā chanaā habitauerat vt pegrin⁹ p̄ maior̄ pte qz non erat affecut⁹ dominiū i illa nisi i parua portiōe. **A**lter ex ponit̄. qz tota vita hūana i p̄nti vita nō ē nisi quedā pegrinatio respectu celestis patrie: fm̄ qz dicit̄ ap̄ls. **Deb. xiiij.** **N**ō habem⁹ h̄ manētē ciuitatē: h̄ futurā inq̄rim⁹.

Sunt parui z mali. **D**icunt̄ autem qui eius dies respectine vnde dicitur.

Et non puenerūt zc. qz abraam annis su⁹ vixit. clxxv. añis vt habet̄ supra. xxv. cap. z Isaac pater suus. clxxx. añis vt h̄. s̄. xxxv. ca. z alij patres ei⁹ priores adhuc d̄ uti⁹ vixerūt: vt h̄. s̄. xj. ca. **D**icūt̄ aut̄ dies ei⁹ mali: p̄pter malū penalitatis qd̄ sustinuit i vita sua. p̄ ex p̄secutione fratris sui esau. sc̄do ex longa fuitute apud **A**babā. tercio ex violatione **D**yne filie sue. quarto ex trāsgressionē **R**uben primogeniti sui: qui sedauit stratum eius. quinto ex venditione Ioseph: de qua fuit inconsolabiliter afflictus sexto ex sterilitate terre chanaan: vt patet ex p̄dictis.

Ioseph 80. **H**ic describitur **I**acob sustentatio p' ipm Ioseph: vbi p' describitur prudentia ipsius Ioseph respectu p'ris. z scdo respectu regis: ibi. **E** q' b'. Circa primu' dz. **D**edit possessione in egypto. puides p'ri z fratrib' de loco habitacionis. **I**n optio terre loco ramesse. est

aut ramesse i territorio iessen qd. s. pe-
tuerat. **E**t ale-
bat eos. puides eis
de victu. **E** q' b'.
Hic dicitur puides
tia Ioseph respectu
regis augedo sibi fi-
deliter thesaur. z se-
cudo clemeter se ha-
bens erga pplm: ibi.
Dixit q' Ioseph. Cir-
ca primu' dz sic.
E q' b'. i. egypto z
chanaan: z alijs ter-
ris circūdiacētib'.
Omnē pecuniaz
pgregavit. nō p exa-
ctioes s' p veditioe
bladi iustā q' tātū va-
let res quātū pōt vē-
di. et iō illud qd Iō-
seph emerat p par-
uo p'cio tpe fertilita-
tis: poterat reuēde-
re eisdē psonis z ml-
toforti' alijs p ma-
iori p'cio. maxime qz
nullum p'pulerat ad
vendēdū sibi bladuz
noie regis. **A**d
ducite pecora v'ra. li-
cet ei eēt i fame po-
siti. n' tū tenebat rex
eis dare bladū gratz
q' dū haberēt bona
v'ra possent emere.
Denerūtq' āno
scdo. dicitur hebrei q'
iste fuit scds annus
famis. z q' in aduen-
tu Iacob q' venit i p'ri-
cipio terciū anni fa-
mis: statim **I**oseph irri-
gavit terrā egypti. p-
pter merita ei' z fa-
cta est fertilitas: que
subtracta fuerat per
siccitatē: vt p'dictū ē fm vnā op'insonē. **S**z h' videt' s' textū
p' q' Ioseph p' ipm pphetie p'dixerat famē durare p' septē
annos. scdo qz fm istud dicitū sequeret' q' Ioseph sustēta-
set egyptios p' anno famis p' pecorib'. z p' dñs durate ad
huc fertilitate sustētaffet eos p' pecunijs qd' videt' manife-
ste falsum. qz tūc emebat Ioseph bladū ab egyptijs. z nō
ecōuerso. **E**t iō dicēdū est. q' scds annus h' intelligit' ab il-
lo tpe quo defecit eis pecunia ad emēdū. z ille fuit circa fi-
nē sterilitatis terre. maxime qz Ioseph p'dixerat publice:
ita q' erat notū p' totū terrā egypti de septē annis famis
future post fertilitatē. z iō verissimile ē q' multi de fra egypti
refuauerūt sibi bladū v'ra poterāt sustētari p' aliqd' tēp'
ita q' nō fuerūt p'pulsī vēdere p' blado pecora sua z pos-
sensiones suas ita cito. s' magis in vltimis annis famis: se-
quit'. **S**ubiecitq' eaz pharaoni zc. **I**n hebreo dz sic
Et fuit terra ipi' pharaonis. z pplm trāstulit ad ciuitates
de fine terre egypti vsqz ad finē ei'. **D**icit em' hebrei: q' ad
oūdendū q' terra erat ipius regis immediate. Ioseph se-

es patrū meoz. q' b' p'egri-
nati sunt. **E**t bñdicto rege
egressus est foras Ioseph
p' No p'ri z fribus suis dedit
possessionē in egypto i op-
tio fre loco ramesse vt p-
cepat pharao z alebat eos
omnēqz domū p'ris sui. p-
bēs cibaria singul'. **I**n to-
to ei orbe panis deerat. et
opp'fferat fames terrā mar-
ime egypti z chanaā. **E** q'
b' oēm pecuniā pgregavit
p' venditione frumētū z in-
tulit eā i erariū regis Cūqz
defecisset emptorib' p'ciū.
venit cuncta egypt' ad io-
seph dicēs. **D**a nobis pa-
nes. **Q**uare morimur corā
te deficiēte pecunia. **Q**ui-
b' ille rñdit. **A**dducite pe-
cora v'ra: z dabo vobis p'
eis cibos si p'ciū nō habe-
tis. **Q**ue cuz adduxissent
dedit eis alimēta p' eqs et
ouib' z bob' z asinis. su-
stētauitqz eos illo anno p'
p' mutatiōe pecoz **V**enerūt
qz anno scdo z dixerunt ei
Nō celam' dño n'ro q' de-
ficiēte pecunia pecora sil'
defecerūt nec clā te ē q' abs-
qz corporib' z fra nihil ha-
beam' **C**ur ergo morimur
te vidente. **E**t nos z terra
n'ra tui erim'. **A**me nos in

cit trāferre pplm de vna parte terre egypti ad allā z econ-
uerso: vt p' talē translationē quilibet oñderet z p'fiteret' q'
nihil iuris haberet in hereditate sua p'stina. **C**ausa autē
hui' diuersitatis iter trāslationē n'ram z litterā hebraicā
in hoc loco potuit esse ex hoc: q' iste due dictiones hebraicē

fuitutē regiā: z p'be semia-
ne peunte cultore redigat'
terra i solitudinē. **E**mit igitur
Ioseph oēm terrā egi-
pti vēdentib' singulis pos-
sensiones suas p' magnitu-
dine famis **S**ubiecitqz eā
pharaoni z cūctos pplos
ei' a nouissimis terminis
egypti vsqz ad extremos
fines ei' p'pter terrā sacerdo-
tū q' a rege tradita fuerat
eis q' b' z statuta cibaria ex
horreis publici p'bebāt: z
idcirco nō sūt p'pulsī vēde-
re possessiones suas. **D**ixit
ergo Ioseph ad pplos. **E**n-
vt cernit' z vos z terrā ve-
strā pharao possidet. **A**cci-
pite semina z serite agros
vt fruges habere possitis:
Quitā p'tē regi dabit'. q' tu-
or reliquas p'mitto vobis
in sementē: z in cibū fami-
lijs z liberis v'ris. **Q**ui rñ-
derūt **S**alus n'ra in manu
tua est **R**espiciat nos tm'
dñs noster z leti seruiem'
regi. **E**x eo tpe vsqz in p'ri-
tem diem in vniuersa ter-
ra egypti regib' q'nta ps
soluit. z factū est q'si in le-
gē: absqz terra sacerdotali
que libera ab hac cōditio-
ne fuit **H**abitauit ergo Isra-
el i egypto. i. i terra iessen:

ce sez vaiaenir z va-
laenid: quarū prima
significat z fecit tran-
sire. z scda significat
z subiecit seruituti.
nō differūt i hebreo
nisi in vltima littera
que in prima dicitio-
ne est littera rhes in
scda lra valet. **I**ste
autē due littere he-
braice: licet in sono
habeāt habeāt ma-
gnā diuersitatem: tñ
in figura habent cō-
uenientiā. z ideo p-
pter similitudinē
hanc translator no-
ster accepit vltimaz
dictionem p' prima
vel econuerso. **S**cri-
ptores hebreoz qui
fuerunt post tēp'ns
translatoris scripse-
runt primaz p' scda
tamē vtraz littera
vadit ad eandem in-
tentionē hebraica ta-
men magis expri-
mit: vt patet ex p'di-
ctis.

Preter terram sa-
cerdotū. erant enim
deputati ad cultum
deorum illius popu-
li: z etiam ad studiū
scientiarū speculati-
uarum: fm q' dicit
p'hs. j. metha. q' gēs
sacer dotū egypti ibi
primo studere con-
cessa ē. **E**t Ioseph
in lib. antiquitatum
dicit. q' abraam quā-
do descendit in egi-
ptum: vt habituz est
supra. xij. cap. docu-
it sacerdotes egypti

astronomiam. z extunc in talibus scientijs studere cepe-
runt. z ideo a rege habebant victum: vnde subdit.
Et statuta cibaria zc. **E**t ex hoc loco habet' q' illis qui
sunt deputati diuin o'cultui z studio: debet' d' victu ab his
qui habent curā regende cōitatis puideri.
Dixit ergo Ioseph. **H**ic cōsequenter ostendit' clemen-
tia Ioseph erga populum in hoc q' terram egypti quam
iusto titulo p' rege acquisierat reddidit his q' vendiderāt
pro quinta parte fructuum. **E**x quo patet q' fecit eis ma-
gnam gratiam: quia alibi vbi terra nō est notabiliter fer-
tilis bene traditur colenda z seminanda pro media par-
te fructuum. terra autem egypti non solum est bene ferti-
lis. vt referunt illi qui eam viderunt. sed etiā cū paruo la-
bore p'pter irrigationem nili qui fecundat terram illam.
Et patet littera ex dictis.
Habitauit ergo. **H**ic describit' status Iacob in egi-
pto q'tum ad finem: secundo consummationem. et p'ri-
mo describitur sue sepulture ordinatio. z dicte ordinatio

his executio. capitulo. i. Adhuc primo describitur dicta ordinatio. scdo subdit filioru bndictio. xlvij. c. In prima pte dicit sic. d. Auctus e r multiplicat. in bonis spua libus r p alib. r ple filioz suoz. e. Cuz appropinqre r. ex q pz q habuit spm pphetic. f. Vocavit filiu suu Joseph. p nuciū. qa distabat ab eo nego cijs regni occupat.

Done ma. tu. sb fe. meo. i. ad iuradu p xpm nasciturū de iacob. sicut. s. expostū est. xxiiij. ca. h. Cōdasqz me i sepulcro maioz. i. in terra pmissionis i q erat sepulci Abraā r ysaac. r nō solū ppter illos desiderabat ibi sepeliri. s. pncipaliter ppter redēptionē generis humani ibi fiendā p xpm q i illa terra nar. r cōuersus est. mortu. r sepultus. r ibidē resurrexit. r inde ad celū ascendit. de qbus iacob habuit fidē r noticiam. r forsitā videbat in spū. q cū xpo resurgēte resurgerēt multi sancti iā defūcti vt h. Mat. xxvij. ca. r sperabat cū eo resurgere. i. Adoravit isrl deū. p bndictio sibi cōcesso. k. Cōuersus ad lectuli caput. Caput em lectuli erat vsus terrā pmissionis. r ad illā ptē adorabāt iudei deuoti. qn erat extra terrā illā. sic h. iij. Re. viij. Dan. vi. ca. In ca. xlvij. vbi dicit in postilla. Omnē pecuniam congregauit r. Additio.

Q Via in emptione r venditione equalitas iusticie obfuaada est. vt in scda scde. q. lxxvij. arti. j. i corp. q. Idcirco nō vt dicēdū. q tātū valet res qstū pollet vendi. pū em qnqz res vendi in multo maiori p̄cio q̄ua leat fin vt suū valorē. r hoc xpi magnā indigētā emētis quā hz de illa re. r in tali casu nō est estimandus valor rei fm quātitate q̄ ipa res p̄t vendi. qz sic si q̄s rem suā su peruenit in notabili quātitate. vltra instū p̄ciū p̄t magnā necessitatē emētis. tūc venditor v̄t q̄si vendere qd n̄ est suū. qz id qd accrescit sup instū p̄ciū nō est ex cōditōe reuendite. s. ex cōditione emētis. vt in p̄dca qōne. Ad ex cusationes aut ioseph q vendidit blada p maiorē p̄cio q̄ emerat sufficit diuersitas t̄pis q̄ sicut r diuersitas loci ma gnā faciūt d̄ntiā in v̄ualore rez. vt in ver o p̄dca qōne.

Replia correctorij contra Burgēn. In ca. xlvij. vbi postillator dicit de cōtractib. Joseph quō fuerūt iusti. instat Burg. aucte sc̄i Thome scda scde. q. lxxvij. arti. j. in corp. q. r r̄sione etiā ad vltimū argu. asserens q in cōmutationib. eq̄litas iusticie seruanda sit. S. ego cū postillatore veri. puro. q in cōmutatiua iusticia equalitas fm naturā fuari nō pot sit. quicqd dicat sc̄us Tho. p Burg. allegat. qz totū aurū mundi fm naturā nō valet vnū equū. cū tū ordine ad hu manos vsus modicū aurū valet magnū equum. Eq̄litas igit in cōmutatiua iusticia q̄ est i cōtractib. nō seruaf. sed p rōnē iusticie mēsuraf vt dicit sanct. Dyoni. de diu. no. ca. viij. h. qz aut iusticie mēsurantis hāc equalitatē. r tmi

nantis ineq̄litate describit a bto Aug. in li. lxxvij. qd nū. q. xliij. dicente. Iusticia est habit. animi cōi vtilitate seruata. suā cuiqz tribuens dignitatē. Nūc aut tpe fertilitatis modicū aurū valet multū bladū. iō fm mēsurā iusticie tpe sterilitatis modicū bladū valet multū aurū. iō v̄t dicēdū. q tātū valet res fm illā eq̄litate mēsurā quātū v̄t di p̄t. seruata vtilitate nō p̄uata. maime cessantib. dolo metu r violenta cōpulsione. sic r in his factis Joseph pur postillator dicit. Fa teor qdē q respicēs ad solā necessitates emētis. r sic carius vendēs. qz nō respicit ad omne p̄ferēs. s. p̄natū iusticie cultor. nō est. s. hoc nō ē in factis ioseph. nec apparet ex dictis postillator. xlvij. Is itaqz trāfactis nūctiatū ē ioseph q̄ egrotaret p̄ su. Qui assūptis duob. filiis manasse

r ephraim ire prexit Bcm qz est seni. Ecce fili. tu. ioseph venit ad te. Qui p̄fortat. sedit in lectulo. Et ingresso ad se ioseph ait. de. oipotēs apparuit mihi i luza. q̄ ē i tra chanaan bndixitqz mihi r ait. Ego te augebo r multiplicabo. r faciam te in turbas populoz. Baboqz tibi terrā hāc. et semī tuo post te i possessiōz sēp̄nā duo ergo filij tui q̄ nati s̄t tibi in terra egypti. anqz huc venire ad te mei erūt ephraim r manasses: sicut ruben r symeō reputabūnt mihi. Reliqs at q̄s genueris post eos tui erūt et noie fratrū suoz vocabunt in possessionib. suis. mihi em qn veniebam de mesopotamia: mortua ē rachel in terra chanaan in ipo itinere. Eratqz vernū temp.

Et ait ad ioseph. Adhuc p̄ describit dicta adoptatō. scdo subdit ip̄s Joseph excusatio. ibi. Mihi em. Circa primū dicit. b. Nūctiatū ē Joseph r. qz nūctij frequent currebāt de ip̄so ad p̄em r ecōuerso ad sciendū statū mutnū. c. Ire parrexit. h. nō est in hebreo. sensus tū est. i. ad eundū se disposuit. d. Qui cōfortatus. de aduentu filij sui p̄dilecti. e. De. omnipotēs appa. mihi in luza. ista ciuitas vocat bethel r birlm r alijs noib. vt. s. exp̄ditū est ca. xxvij. f. Daboz tibi ter. hāc. h. dixit iacob vt onideret q̄ poterat dare p̄tē in terra illa p̄missiōis filiis ioseph sicut r p̄p̄is filiis. iō subdit g. Duo ḡ filij tui. i. manasse r ephraim. h. Mei erūt p̄ adoptionē. i. Sicut ruben r symeon repu. mihi. i. qlibet eoz ita accipiet portione suam in terra p̄missiōis qn diuidetur sicut filij mei naturales r ponit exemplam de ruben r symeon plus q̄ de alijs qz erant primogeniti. r iō equiparauit filios ioseph ip̄s. p̄ p̄is r alijs minorib. k. Reliquos aut q̄s genueris r. i. non adopto eos tali modo. l. Et noie fr̄m suoz r. i. ab eis nō denoiabit aliqua trib. s. noiabunt sub tribub. manasse r ephraim. r cum eis accipient hereditatē. m. Mihi em. h. c subdit ip̄s iacob excusatio. p̄ penderat em paliq̄ signa. q̄ ioseph mirabat de hoc q̄ iacob cum tantis sumptib. volebat portari corp. suū ad sepulturā duplicem in hebron. r maxime quia rachel mater sua que fuerat vxor iacob p̄dilecta non erat ibi sepulta. r ideo iacob volens super hoc pacificare Joseph. dixit. n. Mortua est rachel r. quasi diceret necessitas me compulit ipsam sepelire extra speluncam duplicem. quia eram in itinere cum magna familia quam non poterā deserere. r adhuc nimis distabā a loco sepulture p̄dicte o. Eratqz vernū tempus. in quo pecora habent

vt dicēdū. q tātū valet res fm illā eq̄litate mēsurā quātū v̄t di p̄t. seruata vtilitate nō p̄uata. maime cessantib. dolo metu r violenta cōpulsione. sic r in his factis Joseph pur postillator dicit. Fa teor qdē q respicēs ad solā necessitates emētis. r sic carius vendēs. qz nō respicit ad omne p̄ferēs. s. p̄natū iusticie cultor. nō est. s. hoc nō ē in factis ioseph. nec apparet ex dictis postillator. xlvij. Is itaqz trāfactis nūctiatū ē ioseph q̄ egrotaret p̄ su. Qui assūptis duob. filiis manasse

fetus in utero. propter quod non poterat iter accelerare ne morerentur. **P** Et sepelini sibi eam iuxta viam ubi transeunt homines cimiter. et edificari sepulcrum. ita quod transeuntes poterat videre sepulturam eius. et memoriam eam ad alios deferre. ac si diceret ipsi Ioseph. debes me excusatum habere de hoc quod non portavi eam ad sepulcrum maiorum quod habui legitimam impedimentum. sicut nihilominus constructum est nobile sepulcrum. Sic exponunt doctores nostri. hebrei autem aliter exponunt. sed ad eundem finem. videlicet ad excusationem Iacob de hoc quod Rachel erat sepulta in Hebron. et sic eos Iacob se non excusat propter difficultatem portandi corpus Rachel ad locum predictum. imo propter excludit istam causam dicens. **M**ortua est Rachel in terra chanaan in qua terra est Hebron. et ideo longitudo itineris non me impedivit et maxime. quia secundum descriptionem tertie sancte Hebron non distat a Bethleem. iuxta quam sepulta est Rachel nisi per sex leucas vel circiter. **E**t ratio verum tempus quod est aptum ad itinerandum. et ideo malicia temporis sibi me non impedivit. Quid igitur. voluntas dei est ordinatio. Dicitur hebrei. quod Iacob sciuit ex divina revelatione quod tempore nabuchodonosor. ostensa erat Hierusalem. ut habetur in Regum. xxv. ca. et quod Nabuzardan duceret populum eius captivum in Babylonem et quod transirent iuxta sepulcrum Rachel quod est super viam illam. et tunc in transitu illorum ipsa Rachel de sepulcro miraculose clamaret ad deum querens misericordiam eius super populum captivitatem ut scribitur Hierem. xxxi. Vox in excelsis audita est. lamentationis et fletus et luctus Rachelis plorantis filios suos. ideo subditur **P** Et sepelini eam iuxta viam secundum divinam ordinationem predictam quod videtur autem. **H**ic subditur ipse Ioseph benedictio specialis in filiis suis. **Q**ui sunt isti. **H**oc quesivit Iacob. quod caligauerant oculi eius. et postea subditur. et ideo videtur eos astantes obscure. non tamen clare et distincte. **A**dduc inquit eos ad me. quia autem benedictiones volebat eos amplectari et deosculari. et subditur. **A**pplicatosque ad se deosculari. **E**t cum tulisset eos Ioseph de gremio patris sui. ubi amplectatur et deosculari fuerat eos. **A**dduc inquit eos ad me. in terra. disponens se ad benedictionem. **E**t posuit ephraim et vultus eius puerorum et ipsius Ioseph erat sicut vultus ipsius Iacob. et ideo ille qui erat ad sinistram Ioseph erat ad dexteram ipsius Iacob. sic enim posuerat eos Ioseph: volens quod manasses qui erat primogenitus esset sub manu dex-

Et ingrediebar ephratam et sepelivi eam iuxta viam ephrate que alio nomine appellatur Bethleem. **V**idens autem filios eius dixit ad eum. **Q**ui sunt isti. **R**espondit. **F**ilii mei sunt quos donavit mihi dominus in hoc loco. **A**dduc inquit eos ad me. ut benedicam illis. **O**culi enim israel caligabant pro nimia senectute. et clare videre non poterat. **A**pplicatosque ad se deosculari et circumplexus eos dixit ad filium suum. **N**on sum fraudatus aspectu tuo. in super ostendit mihi de semine tuo. **C**umque tulisset eos Ioseph de gremio patris. adoravit prius in terram. et posuit ephraim ad dexteram suam. id est ad sinistram israel. manassen vero in sinistra sua ad dexteram. id est patris applicavitque ambos ad eum. **Q**ui extendens manum dexteram posuit super caput ephraim iunioris fratris. sinistram autem super caput manasse qui maior natus erat. **M**utans manus benedixitque Iacob filios Ioseph et ait: deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei abraham et Isaac deus qui pascit me ab adolescentia mea usque

in pntem diem. angelus qui eruit me de cunctis malis: benedicat pueris istis et iuocet super eos nomen meum. **N**ova que patrum meorum abraham et Isaac et crescant in multitudinem super terram. **V**idens autem Ioseph quod posuisset patris suus dexteram manum super caput ephraim grauter accepit. **E**t apprehensam manum patris levare conatus est de capite ephraim et transferre super caput manasse. dixitque ad patrem. **N**on ita convenit pater. quia hic est primogenitus. **N**one dexteram tuam super caput eius. **Q**ui re-
nuens ait. **S**cio fili mi scio et iste quippe erit in populos et multiplicabit sed frater eius iunior maior erit illo: et semen illius crescet in gentes. **B**enedixitque eis in tempore illo dicens. **I**n te benedicet israel atque dicet. **F**aciat tibi deus sicut ephraim et sicut manasse. **C**onstituitque ephraim an-

te ad Ioseph si-
lium suum. **E**n ego morior et erit deus vobiscum: reducetque vos ad terram patrum vestrorum: **D**o tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu amorrei in gladio et arcu meo. **C**xxxix.

re belli. **D**icitur hebrei quod depopulata urbe Sychem per filios Iacob. populi qui erant in circuitu congregaverunt se ut irruerent super Iacob et filios eius. sed ipse armavit se et familiam suam ad resistendum eis confidens de domino adiutorio sicut tibi promissum fuerat a domino. **V**ni et timor dei. id est a deo immensus cecidit super illos. et non sunt ausi intradere eum. **V**t habitum est supra. xxxv. ca. et ideo locum istum obtinuit iure bellitum quod dominus dederat sibi illam terram. tunc quia propter violatorem domini digni erant eam perdere Sychemite. et ideo quoniam Iacob fuit in possessione. videtur quod licite potuit eam ut suam retinere. **V**na etiam parte emerat. ut habetur in Regum. xxxiiij. ca. sed de illa quod modica erat non facit hic mentionem. **E**x tunc autem locus ille fuit ipsius Iacob. propter quod dictum est. s. xxxvii. ca. quod filii Iacob omnes preter Ioseph et Benjamin pascebant oves in Sychemis. et quia Iacob misit ipsum Ioseph illuc ad sciendum statum eorum. **E**x quo patet quod ibi morabatur ad tempus. et ideo verisimile est quod haberet ibi domos ad habitandum

tera Iacob: tanquam principalis in illa benedictione. sicut per seem dicitur ex causa que exprimitur. **B**enedixitque Ioseph filio suo quia propter eum benedicebat pueris eius. sequitur. **E**t innocet super eos nomen meum quia vocati sunt filii adoptivi Iacob. et facti sunt capita duarum tribuum sicut alii filii Iacob. sequitur. **N**on ita convenit pro hoc dixit Ioseph quia euenit puerorum non erat reuelatum sibi. sicut et patris. sed enim Ioseph haberet spiritum prophetie. ut habitum est in xl. ca. et xli. tunc bene reuelatur aliquando aliud vni prophete. quod celatur alteri. sicut patris in multis locis videtur. et non te. **S**cio fili mi scio. id est est primogenitus. **E**t frater eius iunior. alius minor maior erit illo. in numero rostrate et dignitate. **I**oseph qui fuit dux populi post Moysen et fecit tota mirabilia. et Hieroboam qui fuit primus rex israel post quem divisus fuit regnum israel a regno iuda fuerunt de tribu ephraim. **C**onstituitque ephraim ante manassen. id est oblatione primitiarum et in situatone tabernaculorum. et motione eorum et dignitatibus alijs. **E**t ait. hic describitur prelatio Ioseph spatium eius. **D**o tibi partem unam. **A**c si diceret. **T**u me et fratres tuos te pore famis satiasti. et me deferenduz ad sepulcrum patrum meorum promissisti. et ideo terram Sychem spatium munere do tibi. **S** Quam tuli de manu amorrei. id est ipsi amor qui fuit de genere amorreorum. **I**n gladio et arcu meo. id est in

Genesis

et canas p peccatis tanq in loco qd erat patris ipsoz.
 In ca. xlvij. vbi dicit in postilla. Eratq vernum tempus
 In hebreo aut no hf h alt. **A**dditio.
 qua dicitio significas vnu nec tps. h e ibi dicitosi
 significas mesura parua terre. z est felus. q mortua

est rachel i itinere in
 loco a q restabat mo
 dicitu spactiu itineris
 vsq ad bethleem. h tñ
 sepeliuit ea in via ro
 ne q declaraf in po
 stilla. **I**n eo.
 ca. xlvij. vbi dicit i po
 stilla. Dicit em he
 brei zc.

Additio. ij.
 Ec expõ he
 breoz e falsa
 non em h qd
 legit hie. xxxj. vox
 in excelsis audita e.
 referendū est ad tps
 captiuitatis filioz
 isrl tpe nabuch. sed potius ille clamor seu vltul⁹ rachel
 referend⁹ est ad occisionē innotentū factā per herodē. vt
 euangelista declarat Math. ij. put in. c. allegato Diere.
 dño pcedente olene ostendē.

Replica correctorij Burgē.
 In ca. xlvij. Burgē. dicit. in hebreo no hf dicitio
 significas vernū neq temp⁹ zc. ita et postillator i
 tractatu suo de differentia translationis nostre et
 hebraice veritatis ibi exponit vt hic Burgē. in pposito
 aut se nostre translationi coaptat. vt satisficiat vie vtriqz.

Dicit aut iacob zc. **C**a. xlvj.

Quicqz describit benedictio filioz iacob gene
 raltiter z primo instruit eos de statu vite mortalīs
 scdo eos erigit ad spē vite immortalis. ibi. Et benedixit
 eis. Circa primū pmissū p fatio in q reddit eos attentos
 dicēs. b **C**ogre. vt zc. quilibz em attentus est ad audiē
 dū futura maxime circa se z posteros suos. c **I**n die
 bus nouissimis. i. postq filij vñ reuersi fuerint ad terram
 pmissōis. dixit etiā. In nouissimis. qz aliq dixit eis tunc
 de aduentu xpi e⁹ tpa dicunt nouissima. fm q dicit Job.
 j. canonica. ij. ca. Nouissima hora est. qz tpi ipi xpi nō est
 aliud tps successuz. fm q dicit Apoc. x. Jurant p videntē
 in scia scloz. qz tēpus ampli⁹ nō erit. sicut tēpus noue le
 gis successit tpi veteris. scdo reddit eos dociles dicens.

Audite filij iacob. qz filij debent eē subiecti discipline
 Tercio reddit eos beniuolos di. e **A**udi. isrl pa. vñm.
 i. eū q tota mente desiderat bonū vestrū f **R**uben. hic
 pñr ponitur psecutio bñdictionis p singulos filios inci
 piendo a filijs lye. z patent pres fm numerū filioz. z pñr
 incipit a ruben q erat primogenit⁹ di. g **T**u fortitudo
 mea. ac si dicat. qz tu es primogenitus. fortitudo mea. qz
 tū ad bonū virtutis z gratie deberet relucere in te. sed eē
 rio factum est. qz tu es h **P**incipiū doloris mei. q. d.
 lz multos dolores z labores senserim aliūde. tñ parū fu
 erint respectiue z qsi p nihilo eos reputant in cōpatione
 ad illū dolorē quē cōcepi de enormitate scelerū tui qd ex
 ponit postea. **P**rioz in donis. i. deberes eē rōne pri
 mogeniture. rōne cui⁹ debebat tibi duplex portio in here
 ditate. ac bonis paternis respectu fratru tuoz. Maior i
 perio. qz debebat tibi regnū mibi pmissū. vt habitū est s.
 xxxv. c. z sacerdotiū. qd añ legē datā erat primogeniture
 annexū. vt s. dicitū ē. xxvij. ca. k **E**ffusus es sicut aqua
 aq ei de vase pfectus effundit qz alij liquores. qz de oleo
 effuso remanet in vase pinguedo z humor. z de vino effu
 so sapor. h effusa aq de vase cito vas dicitur. z nō remāet
 alqd aque vestigiū. z p hoc dat intelligere q ruben p dca
 bona totaliter p dderat. qz primogenitura qz ad dupl
 cē portionē translata erat ad ioseph. vt dicitū est s. c. pce. z

regla dignitas ad indā vt expōse h. j. paral. v. ca. Et sacer
 dotiū ad leui. **N**ō crescas. In heb. hf. nō excedēs. ac
 si diceret sufficiat tibi q tu sis sicut vnus de alijs fratrib⁹
 minorib⁹ absqz dignitatib⁹ z pñilegijs p dicitis. e⁹ cā sub
 dit cū dicit. m **Q**uia ascen. ad cu. pñs tui zc. qd fuit quā
 do dormiuit cū Ba
 la vxore patris. vt dicit
 ctū ē s. xxxv. ca. Ex
 his q dicit hic vt eē
 falsum dicitū hebre
 ozū q dicit sup locū
 p dicitū. put fuit ibi
 allegatū q ruben fā
 concubuit cuz bala.
 sed solū amouit le
 ctū eius de camera
 lye mris sue qz h nō es
 set tanqz malū vt pñ
 ma facie vt q ppter
 hoc debuisset pñs
 ri tot bonis z digni
 tatib⁹ p dicitis. n

ascēdisti cubile patris tui.
 z maculasti stratum eius.
Symeon et leui fratres va
 sa iniquitatis bellātia. In
 consilium eozū non veniat
 aia mea. z in cetu illozū.
 nō sit gloria mea qz i furo
 re suo occiderūt virū z i vo
 lūtate sua suffoderūt murū
 Maledict⁹ furor eoz. qz p
 tinax. z indignatio eoz qz
 dura. diuidā eos in iacob

tres. lz em eēt eis alij fratres ex parte patris z matris. tñ
 hic vocat eos fratres spālī. qz fuerunt pñucti mēter ope
 in sequētib⁹ mal. o **D**asa iniq. bellantia. hoc exponit
 cōiter doctores nostri de interfectione ppli sychem i do
 lo cū sychimite recepissent circūcisionē in signū federis z
 amicitie cū iacob z filijs eius. vt s. dicitū est. xxxij. caplo
 p **I**n cōsiliū eoz. qd tractauerūt occulte de p dca occi
 sione. q **N**ō veniat aia mea. i. nō approbo h detestoz.
 r **E**t in cetu eoz. qz aggregauerūt sibi aliud pfortiū. vt p
 ficerent pñliū suū s **N**ō sit gloria mea. i. de hoc nō glo
 rior. h magis cōfundoz. s **H**oc videt q iacob dixit in
 fine pcedentis capli gliando de acquisitione sychē. Do tñ
 ptem vñā extra fratres tuos. quaz tuli de manu amorez
 in gladio z arcu meo. Ad qd dicitū. q iacob hoc dicēdo
 nō gliabat de occisiōe sychimitaz p symeon z leui. h ma
 gl de h q hoies illi⁹ terre pgregati adinuitē voluerūt irru
 ere sup iacob z filios eius. z iacob cōfidēs de dei adiuto
 rio pauit se ad resistendū. z terruit de⁹ eius aduersarios z
 retrocesserūt. vt dcm est ca. pce. **Q**uia i furore suo oc
 ciderūt virū. i. viros sychē. z exponit ibi singulare p pla
 li. sicut Exo. viij. ca. Venit musca grauissima. i. multitu
 do muscarū. v **E**t in voluntate zc. qz libenē subuertit
 sent muros ciuitatis sychem. h nō poterāt. qz ad hoc reqre
 bat tractus tpls. z maior multitudo plebis qz habuerūt.
 x **D**iuidā eos in iacob zc. hoc denuciat sumz in penā
 p dicatorū. vñ z tribus leui nō accepit pte in diuisione ter
 re sicut alij fratres. h solū loca ad habitandū. z trib⁹ syme
 on qz ad vñā pte. recepta est i fore iude. Hebrei aut alif
 exponunt ptem istā. h in hoc diuidunt qz aliqui exponūt
 totā lram pcedentē de malicia Symeon z leui contra io
 seph. Dicunt enim q isti duo primo machinati sūt i mor
 tem ioseph. quod sic declarant. quia ruben nō videbat
 ad hoc machinatus fuisse. quia nitebat eū liberare de ma
 nibus aliozū. z reddere patri suo vt habet. xxxvij. cap.
 Similiter nec indas. qz ne ioseph moreret in fouea. sua
 sit fratribus vt eum venderent dicēs. Caro enim nostra z
 frater noster est. similiter nec quatuoz filij ancillarū. scilz
 Dan. Reptalīz. Gad z Aser. qz cum isti dispicerentur ab
 alijs z reputarentur quasi serui. ioseph erat cum eis ad
 eozū consolationem. fm q dicitur ibidem. Et erat cuz
 filijs Hale z zelphe. Similiter nec ysachar z zabulon qui
 erant filij lye ceteris iuniores. z ideo non est verisile q ipi
 assumptissent principaliter tale negocium. h fuerūt indu
 cti per fratres suos vterinos. i. Symeon z leui. qui erāt
 seniores eis. z consequentē alij fratres consensarunt. His
 suppositis exponunt literā sic. Symeon z leui fratres.
 i. in malo p cordes p ceteris. Dasa iniquitatis bellantia.
 qz fratre innocentē occidere voluerūt. In cōsiliū eozū.

quod inter se tractaverat primo occulte. Et in ceteris illorum. quod alios ad hoc induxerunt et congregaverunt. Quia in furore suo occiderunt virum. i. ioseph qui licet esset iuvenis etate. erat tamen vir moribus et sapia. occiderunt autem eum quantum in ipsis fuit. Et in voluntate sua subnervaverunt thaurum. Nec est ista hebraica. et vocatur hic thaurus ipse ioseph sicut etiam deo dicitur deuter. xxxiiij. c. Quasi pater genitrici thauri pulchritudo eius. libenter enim neros ioseph perdidissent. Maledictus furor eorum quod pertinax quod ad monitionem ruben noluerunt desistere a mala voluntate sua ut dicitur dicitur est. xxxvii. c. propter quod subditur pena cum dicitur. Dividam eos etc. exponat sicut dicitur. Sed addit hebrei de dispersioe symeon dicentes. Non est pauper scriptor nec pedagogus nisi de symeon dicitur dicitur. quod illi de tribu symeon discurrebant per sortes aliorum ad querendum victum scribendo vel pueros docendo. sicut clerici pauperes faciunt apud christianos. Alii etiam exponunt aliquid hebrei passum istum. partim de viris sychem. et partim de ioseph dicentes sic. Symeon et levi fratres. exponendo sicut dicitur est in alia expositione hebreorum versus ibi. Quia in furore suo occiderunt virum. i. viros sychem. accipiendo singulare pro plurali. Et in voluntate sua subnervaverunt thaurum. i. ioseph ratione predicta. Maledictus furor eorum etc. hoc dicitur propter occisionem virorum sychem. quod si non fecerint dolum vel iniusticiam secundum opinionem hebreorum. ut dicitur est. s. xxxiiij. c. tamen nimis rigide preceserant. et ideo non dicitur hic. Maledicta iniquitas eorum vel iniusticia. sed furor propter violationem sororis sue Dine. Et indignatio eorum quod dura. hoc dicitur. quod indignati fuerunt nimis dure contra ioseph propter visiones suas precedentes eius dominus super fratres. et quod a patre plus amabat. ut dicitur est. xxxvii. ca. cetera ut prius.

Juda te lauda. fra. tui. Judas incipit ab interpretatione sui nominis dicitur. Juda. quod dicitur ben noia tus es. quod Te laudabunt fratres tui. tum quod tribus iuda incipit de egypto prima post Moysen intravit mare rubrum miraculose divisum. alijs timentibus ibi sequi Moysen. ut dicitur in Exo. tum quod post mortem ioseph principalis fuit ad expugnandum inimicos filiorum israel. qui remanserunt in terra promissionis. secundum quod dicitur in principio libri iudicum. Judas ascendit. s. primus adversarios. et ex his meruit tribus iuda laudari per ceteram et regiam dignitatem.

Manus tue in cervicibus inimicorum tuorum adorabunt te filij patris tui. Catulus leo nis iuda. Ad predictam filii mi

erant comixte. ut patet. llij. Regum. xj. c. ubi dicitur quod ioseph soror ochochie regis iuda tulit Joas. et erat cum ea sex annis in domo domini. quod ipsa erat vxor Joia de pontificis. Et istorum regum duravit versus ad tempus herodis qui fuit alienigena. s. de genere ydumeorum. et ipso regnante natus est christus. ut habetur Matthei. ij. c. regnum durabit in secula seculorum amen. et ideo subditur. Sed nec veniat qui mittendus est. i. christus qui missus est a deo pro salute generis humani. h. Et ipse erit expectatio gentium secundum quod dicitur Agg. ij. ca. Ecce ventet desideratus cunctis gentibus etc. In hebreis autem habetur sic. Et erit ei aggregatio gentium. et hoc impletum est in regno christi. quod post resurrectionem et ascensionem christi ad celos apostolis predicantibus fide christi iudei pro maiori parte remanserunt obstinati in infidelitate sua. et gentes cum magna devotione fide christi receperunt. et sic christo aggregate sunt gentes. propter quod apostoli dixerunt indelicis ut habetur act. xiiij. ca. Vobis oportebat primam loqui verbum dei. sed quoniam repulistis illud. et indignos vos iudicatis eternam vitam. ecce convertimur ad gentes. sic enim precepit nobis deus. Sed hac prophetia que satis clare exposita est de christo. iudei multi nituntur subvertere. Ad id intellectum considerandum quod in hebreis habetur. donec veniat silo. hec autem dictio hebraica silo. est pro primu nomine loci. significat etiam in alio sensu missionem. et sic est nomen cove. putat igitur est nomen loci accipiunt eam hic aliquid iudei dicentes. quod hec prophetia impleta est quoniam Saul qui erat de tribu beniamin. ut habetur i. Regum. ix. c. fuit electus in regem. et inunctus fuit in silo. ubi erat tabernaculum domini et archa. et pro primis unctio. unde reges debebant inungi. et sic sceptrum quod accipit pro quodam domino et primatu quod fuerat in tribu iuda versus tunc fuit translatum ad tribum beniamin. sed hoc dicitur manifeste contrarium textui. quod ante electionem Saul. archa dei iam erat amota de silo. et erat in chariatharijs. ut habetur i. Regum. viij. ca. Item post Saul immediate. immo ipso adhuc vivente regnante fuit david inunctus per Samuel. qui david fuit primus rex de tribu iuda. et ex tunc reges de illa tribu successerunt. Quod autem sceptrum dicat auferri de tribu iuda. ideo quod tunc incepit esse in christi dispositione ad gradum perfectum. non est verisimile. ideo alij dicunt quod ista prophetia impleta fuit in electione Hieroboam in regem qui erat de tribu ephraim. quod de cem tribus ablata est a regno iuda. et adhererunt hieroboam qui Hieroboam die postposito dedit populo duram rationem et sic exponunt. Donec veniat silo. i. donec veniat hieroboam in tali loco coronandus qui dicitur silo. sed ista expositio ostendit falsa. pro textu. quod congregatio illa non fuit in silo. sed in sychem ut habetur iij. Regum. xij. ca. Item non fuit ablatum regnum a domo iuda tunc sed stetit versus ad captivitatem babilonicam per successionem hereditariam. et illi soli tunc dicebantur proprie reges. quod instituebantur per inunctionem. quod templum et archa domini et illa que ad inunctionem requirebantur in hierusalem remanserunt. qui erat metropolis in regno iuda. propter quod alij iudei accipientes hunc nomen silo prout significat missionem dicunt. quod dicta per prophetia impleta est tempore Nabuchodo. quando venit contra hierusalem. et occidit Sedechiam regem. et sic desecit regnum iuda. et ideo exponunt litteram predictam sic. Non auferetur sceptrum de iuda. donec veniat qui mittendus est. id est Nabuchodonosor. qui propter peccata populi iudaici missus fuit a deo ad destruentem terram. et ad auferendum regem. Et erit ei aggregatio gentium. scilicet. ipsi Nabuchodonosor. quia propter dilatationem sui imperii aggregate sunt gentes sub eius dominio. Sed ista expositio et precedentes et consimiles si fiant destruantur per translationem chaldaicam. quam iudei vocant thargum: que est ita autentica apud iudeos: ut nullus doctor eorum ausus fuerit ei contradicere. immo quando vetus expositio hebraica est. obscura recur-

erant comixte. ut patet. llij. Regum. xj. c. ubi dicitur quod ioseph soror ochochie regis iuda tulit Joas. et erat cum ea sex annis in domo domini. quod ipsa erat vxor Joia de pontificis. Et istorum regum duravit versus ad tempus herodis qui fuit alienigena. s. de genere ydumeorum. et ipso regnante natus est christus. ut habetur Matthei. ij. c. regnum durabit in secula seculorum amen. et ideo subditur. Sed nec veniat qui mittendus est. i. christus qui missus est a deo pro salute generis humani. h. Et ipse erit expectatio gentium secundum quod dicitur Agg. ij. ca. Ecce ventet desideratus cunctis gentibus etc. In hebreis autem habetur sic. Et erit ei aggregatio gentium. et hoc impletum est in regno christi. quod post resurrectionem et ascensionem christi ad celos apostolis predicantibus fide christi iudei pro maiori parte remanserunt obstinati in infidelitate sua. et gentes cum magna devotione fide christi receperunt. et sic christo aggregate sunt gentes. propter quod apostoli dixerunt indelicis ut habetur act. xiiij. ca. Vobis oportebat primam loqui verbum dei. sed quoniam repulistis illud. et indignos vos iudicatis eternam vitam. ecce convertimur ad gentes. sic enim precepit nobis deus. Sed hac prophetia que satis clare exposita est de christo. iudei multi nituntur subvertere. Ad id intellectum considerandum quod in hebreis habetur. donec veniat silo. hec autem dictio hebraica silo. est pro primu nomine loci. significat etiam in alio sensu missionem. et sic est nomen cove. putat igitur est nomen loci accipiunt eam hic aliquid iudei dicentes. quod hec prophetia impleta est quoniam Saul qui erat de tribu beniamin. ut habetur i. Regum. ix. c. fuit electus in regem. et inunctus fuit in silo. ubi erat tabernaculum domini et archa. et pro primis unctio. unde reges debebant inungi. et sic sceptrum quod accipit pro quodam domino et primatu quod fuerat in tribu iuda versus tunc fuit translatum ad tribum beniamin. sed hoc dicitur manifeste contrarium textui. quod ante electionem Saul. archa dei iam erat amota de silo. et erat in chariatharijs. ut habetur i. Regum. viij. ca. Item post Saul immediate. immo ipso adhuc vivente regnante fuit david inunctus per Samuel. qui david fuit primus rex de tribu iuda. et ex tunc reges de illa tribu successerunt. Quod autem sceptrum dicat auferri de tribu iuda. ideo quod tunc incepit esse in christi dispositione ad gradum perfectum. non est verisimile. ideo alij dicunt quod ista prophetia impleta fuit in electione Hieroboam in regem qui erat de tribu ephraim. quod de cem tribus ablata est a regno iuda. et adhererunt hieroboam qui Hieroboam die postposito dedit populo duram rationem et sic exponunt. Donec veniat silo. i. donec veniat hieroboam in tali loco coronandus qui dicitur silo. sed ista expositio ostendit falsa. pro textu. quod congregatio illa non fuit in silo. sed in sychem ut habetur iij. Regum. xij. ca. Item non fuit ablatum regnum a domo iuda tunc sed stetit versus ad captivitatem babilonicam per successionem hereditariam. et illi soli tunc dicebantur proprie reges. quod instituebantur per inunctionem. quod templum et archa domini et illa que ad inunctionem requirebantur in hierusalem remanserunt. qui erat metropolis in regno iuda. propter quod alij iudei accipientes hunc nomen silo prout significat missionem dicunt. quod dicta per prophetia impleta est tempore Nabuchodo. quando venit contra hierusalem. et occidit Sedechiam regem. et sic desecit regnum iuda. et ideo exponunt litteram predictam sic. Non auferetur sceptrum de iuda. donec veniat qui mittendus est. id est Nabuchodonosor. qui propter peccata populi iudaici missus fuit a deo ad destruentem terram. et ad auferendum regem. Et erit ei aggregatio gentium. scilicet. ipsi Nabuchodonosor. quia propter dilatationem sui imperii aggregate sunt gentes sub eius dominio. Sed ista expositio et precedentes et consimiles si fiant destruantur per translationem chaldaicam. quam iudei vocant thargum: que est ita autentica apud iudeos: ut nullus doctor eorum ausus fuerit ei contradicere. immo quando vetus expositio hebraica est. obscura recur-

runt ad illa p explanatione. In illa aut sic habet. No auferet sceptru de iuda zc. doncc veniat messias. Nabuch. aut nec aliqs pdictor vocat e messias i scriptura. s solu chustus q pmissus erat in lege z in pphetis. z ex hoc pty clarins veritas nostre catholice expositionis pdicte.

Vigans ad vinea. Aliqui doctores catholici ista lraz co sequenter exponunt de coiunctione iude oru q designant per asina. z gentiu q designant p pullu in fi de xpi q fecit vtrag vnu. z q se vocat vitē Job. xv. Ego suz vitis vera. z subdit. Lauabit in vino stolā suā. exponunt de xpi passione. sed ista expositio saluo meliori iudicio vide tur mihi magis my stica q lralis. z iō ali ter pot dici. q postq Jacob pdixerat di gnitate regis futura in tribu iuda cepit p dicere cōditionē ter

ipse erit expectatio gentiu
Vigans ad vinea pullu suu z ad vite o fili mi asina sua
Lauabit in vino stolā suā. in sanguine vne palliu suu
Pulciores sunt oculi ei^o vino et dentes eius lacte
Candidiores **B**abulon in li tore maris habitabit: z in statione nauu ptingēs vs qz ad sidonē. **B**isachar asinus fortis accubās inf terminos. **V**idit requie q esset bona: z terrā q optia z supposuit hūez suu ad portandū: factusqz est tributis

re quā i sorte debebat accipere. q fuit valde fertilis i vino z lacte z hoc est qd dicit. Vigans ad vinea pullu suu. z ad vite asina sua. p hoc designans q in vno stipite vitis posset de vnis onerari vna asina vel pullu. vñ i heb hē. Et ad palmitē fillū asini sui. z idē significat qd subdit. Lauabit i vino stolā suā. ac si dicat. tanta abundantia vini erit tibi. q possent inde lauare pānos. z est locutio hypbolica. sicut etiā apud nos dicit ad designandū magnā abundantia vini tpe fertilitatis. q satis est de vino ad lotionē pedū. Et ad idē facit qd subdit. Pulciores oculi ei^o vino. In hebreo sic hē. Rubicūdiōres vino oculi eius. qz potatio vini abundans. z maxime qñ vinū est bonū. apparet in oculis scintillantib^o citius qz in alijs ptrib^o. m. Et dētes ei^o lacte can. p h designat abundantia lactis futura in sorte iude. qz albedo lactis apparet in dentib^o comedētū ipm **B**abulon. h pdicit Jacob sūū sortis ipsi^o z abulon cuz dicit. o In litore maris. qz sortis sua in vna pte fuit sup mare mediterraneū. p. Et in statione nauu qz in sorte illa fuerūt aliq port^o maris in quib^o naues stabāt. q Pertingens vsqz ad sidonē. nomē est civitatis in q habi tauerūt gentiles. **B**isachar asinus fortis. hic pdic statū futurū ipsi^o **B**isachar z exponūt aliq catholici z hebrei dicētes qz trib^o **B**isachar p ceteri^o tribub^o fuit intēra studio legis. z hoc est qd dicit. **V**idit requie. s. cōtēplatiōis z studij in lege **E**t supposuit humerū ad portandū. s. pō dūz laborē studij. **F**actusqz ē tributis seruiens. i. p tributis. dicit ei q ad hoc vt liberi^o possent vacare studio alie tribus faciebāt eis recompensationē. sicut z de sacerdotib^o egypti. s. dictū est. xlvij. ca. **S**z hec expositō videt mihi extranea. tū qz q rōne studij vocef asin^o qd est aial valde stolidū z rude. videt extraneū. tū qz nō repit in scri ptura q de **B**isachar fuerint homines excellentes in scia sup alios. sed magz de tribu **A**enī. vñ z **D**ent. xvij. picipit q si inter iudices cuiuscūqz civitat^o aliquid difficile emer ferit in q dubitent. veniāt ad sacerdotes lenitici generis: et eoz teneant sniam. tū qz dicta expositio nō bñ cōtinu at lram. vt vs. z iō aliter pot dici q Jacob pdixit pditōnē trib^o **B**isachar qz tuz ad pplm z terre sitū dicēs. **B**isachar asinus fortis. qz hoies illius trib^o erant fortes ad sustinēdū laborē corporis. vñ z in heb. hē. **A**sinus osscus accubās. i. habitans inter terminos. qz ex vna pte sortis sua termina bat ad mare mediterraneū z ex alia ad iordanē fluvium

vbi ē mare gallilee. i. lacus magn^o p quē transit iordanis fluvius. **V**idit requie q esset bona. **V**isum ei fuit eis. q melius erat stare in terra sua qz discurrere p mercationibus ad terras longinquas aut mare nauigare. cui^o cā sub dit. **E**t terrā q esset optima. terra ei sue sortis cū paruo la

seruiēs. **B**an iudicabit po pulū suū sicut z alia trib^o i isrl. **F**iat dan coluber i via cerastes in semita mordēs vngulans eq vt cadat ascē sor eius retro **S**alutare tu uz expectabo domie. **B**ad accinctus preliabitur ante eum: et ipse accingetur retrosum. **A**ser pinguis panis eius z pbebit delici as regib^o. **M**eptalim ceru^o emissus z dans eloqa pulcritudis **F**ilius accrescēs ioseph fili^o accrescēs z de cor^o aspectū. filie discurreēt

gricule. vt visum ē. z iō nō habebāt aliud facere cū alijs nisi reddere censum debitū ipi regi. z decimas ipis sacerdotib^o. q annuatim reddebant eis p modū census. **D**an iudicabit pplm suū. In heb. hē vndicabit exponit de sanone q fuit de tribu dan vt hē **I**ud. xij. z ipse iudica uit isrl. xx. annis. vt hē iud. xvj. c. **I**pe etiā vidicauit filios isrl de philisteis qz multos interfecit. vt hē iud. x. vñ subdit **F**iat dan colu. i. via zc. qz in dieb^o eius philistei nō au debāt venire sup israel p vias z semitas qz custodiebat **M**ordēs vngu. eq zc. sicut ei mordēs eq vngulā facit cadē eqtē absqz eo q tanget eū. sic sanon amplexat^o ē colūnas. z fecit cadere domū sup philisteos z sic ples inter fecit moriēs qz an viū^o occiderat. sicut ibidē dicit. **S**alutare tuū expectabo dñe ac si dicat qz vis futur^o sit talis ac tāt^o nō tñ erit messias. s. erit. adhuc expectand^o **B**ad accinct^o zc. hoc ipletū fuit qñ filij gad accepta sorte citra iordanē transierūt armati an filios isrl. q adhuc terrā nō accepaat. quousqz eēt eis hereditas acquisita. sic hē in li. Josue. **E**t ipse accin. retrosum. qz redierūt ad sortē suā in eodē nūero qz nullus de eis cecidit in plio. **A**ser pinguis panis e^o. p hoc designat fertilitas sortē **A**ser in victualib^o. qz noie panis ois cib^o designat. vt s. dictū ē. xlvj. ca. **E**t pbe. deli. regib^o. qz in sorte sua cre scebāt aliqua rara z pcosa. z iō p delicijs regib^o pbebat. **M**eptalim cer. emissus. p hoc designat q i sorte sua renascentia pus cre scebāt z mature scebāt qz in alijs sortē bus. sicut ceruus veloci^o ē ad currendū alijs aialib^o. **D**ans eloqa pulcritudinis. ppter hoc ei qz trena scē tia ibi pzi^o mature scebāt inde fiebāt oblatiōes pmitiuoz vnde sacerdotes z lenite pulcras laudes deo reddebant. **A**lit exponūt aliq hebrei dicētes. q iacob h pphetauit de bello **Z**izarā in q barach accepit secū. x. milia de filijs ne ptali q inuerat pmpre z expedite quasi ceruus emissus. z inde habita victoria delbora z barach cecinerūt cānicuz dño. vt hē iudic. v. iō subdit. **D**ās eloqa pulcritudis. i. eloqa diuine laudis. **F**ilius accrescens ioseph. in pdicendo statū ioseph. incipit iacob ab interpretatione no mis ei^o. **I**oseph ei interpretat accrescens. sicut supra fecit de iuda. **E**t duplicat hic accrescēs. qz notabilit p ceteris fratrib^o creuit in spūalib^o bonis z tpalib^o. vt sat^o p3 ex di ctis de eo. **F**ilie discurreēt sup murū. In heb. hē **F**ilie discurreēt. ppter aspectum. z in eandē redit sniaz.

boze respectiue ad a lias poterat multuz fructū afferre. iō ma gis volebāt ibi quie scere qz ad loca distā tia p mercimonijs discurrere p terrā vl p mare. **E**t supposu it hūez suū ad portandū. laborē in cul tura terre sue **F**act^o qz est tributis serui ens. i. illis q qrebāt terrenascentia ad sol uendū tributa regi bus. qz i sorte illa cre scebāt in abundātia z d leui poterāt inde ferri ad loca remota per mare. qd ē cōiū ctū illi terre. In he breo hē. **E**t fact^o est census seruiēs. qd p sic exponi qz erat a

qz dñe egypti qñ audiebāt aduētū ioseph cūrebāt ad fe-
 nestras z desuper muros. vñ possent eū videre transeūtē
 ppter eius gratiositatē. **K** Sz exaspauerūt eū. In heb.
 hē. Amāricauerūt eū. s. fratres sui. ac si diceret. Quis esset
 ita gratiosus etiā alienis gentibus. tñ sres sui dure tracta-
 uerūt eū. **M** Et iur-
 gati sūt. qz sicut s. dñs
 ctū est. xxxvij. ca. nō
 poterāt ei quicqz pa-
 cifice loq. **M** In-
 uiderūtqz isti. h. ei. p-
 cessit ex inuidia fra-
 trū s ipm vt ibi dcm
 est. **N** Hñtes ia-
 cula. i. vba pūgitiua
 dicētes. Ecce sōnia-
 tor venit zc. vt ad lit-
 terā. **N** Hñtes ia-
 cula. qz symeō z leui
 habuerūt iacta spta
 ad iugulandū eū.
 vñ dicebāt venite oc-
 cidam⁹ eū. vt hē ibidē. **O** Sedit in forti. i. in deo oipo-
 tenti. **P** Hñc⁹ eius. i. defensio sua. qz a deo pcept⁹ ē in
 fidias fratru suoz. **Q** Et dissoluta sūt zc. qñ educt⁹ fuit
 de fouea. z itez qñ educt⁹ fuit de carcere. **R** Per man⁹
 zc. i. p vtutē illi⁹ q ē potentia z virtus ipsi⁹ iacob. i. p deū
 nō p hoim. **H**ebrei dicūt. Et deaurata sūt brachia manu-
 nm ei⁹. qd exponūt hebrei de ornamentis q erāt brachijs
 z digitis ioseph. s. de armillis z anulis q habuit qñ pstitu-
 tus fuit ppositus terre egypti. z ista cōsecut⁹ ē p vtutē dei
 s. **I**nde pa. egressus est. i. hieroboā q ascēdit ad dignita-
 tē regiā q p pastoris officii designat. qñ hz regere pplm
 sibi subditū. **R**apis isrl. qz fuit primus rex in regno
 israel. put diuidit s regnū iuda. vt hē. iij. Reg. xij. **V**
 Deus pñs zc. q. d. nō solū ppter meritū tuū. s. etiā ppter
 meritū meū. deus adiuuit te de pterito z adiuuabit te de
 futuro. **E**t oipo. bene. te zc. hoc dupl⁹ exponit. vno
 mō referendo ad psonā ioseph. solet aut aliq psona nota-
 bilis ppter excellentiā sue bonitatis benedici ab homini-
 b⁹ dicēdo sic. pmo de eo. **B**ndicta sit dies in q nat⁹ ē. se-
 cūdo. **B**ndicta sit terra in q nat⁹ est. terciō. **S**int bñdicta
 vbera q ipm lactauerūt. quarto. **S**it bñdict⁹ venter q eū
 portauit. z fm hoc exponit ista lra de psona ioseph
P oipo. bene. tibi. i. ppter bonitatē quā dedit z dabit tibi.
 faciet tibi bñdici ab hoibus qtuor modis pdictis. ido
 sūdit. **B**ndictioib⁹ celi desup. p qd intelligit prim⁹
 mod⁹ q est ex bñdictione diei. qz dies ē latio solis sup ter-
 rā. z hz principalitatē in lumiarib⁹ celi desup. **B**ndictio
 abyssi zc. i. terre q est infimū elementū. z in h est scōs mo-
 dus. **B**ndictionib⁹ vberū. qñ ad terciū modū.
Et vulue. qñ ad quartū. **A**lio mō exponit qñ ad bo-
 na exeriora collata ipi ioseph a deo sic. **B**ndicet tibi oi-
 potēs. pferendo tibi terrenascētia in abundantia. z h de-
 signat cū dicit bñdictionib⁹ celi desup z bñdictionib⁹ abyssi
 iacētis deorsū. qz ex bona influentiā celi z bona dispositi-
 one terre talia multiplicānt. **S**it bñdicet tibi cōferen-
 do bona aiata in multiplicādo tibi filios z pecora. z hoc
 designat cū dicit. **B**ndictionibus vberū z vulue. qz vulua de-
 seruit taliū generationi. z vbera nutritiōni. **B**ndicti-
 ones patris tui zc. ista lra multipl⁹ exponit. ponā tñ solū
 duos modos q vident mibi magis pcordare lre. **A**d cui⁹
 intellectū sciendū q vbi translatio nra sic hz. **D**onec veni-
 ret desiderū collū eternoz in hebreo nō ē veniret. **I**tem
 vbi hē desiderū in hebreo hē tanat. z ē dictio hebraica ha-
 bens duplicē significatiōē. vno em mō significat deside-
 riū. z hanc significatiōē sequit translatio nra. significat
 etiā terminū vel finē. z hāc significatiōē sequit ra. **S**al.
 z alij hebraici saltē moderni. dicentes q hec ē lra hebrai-
 ca. vsqz ad terminū collū seculi. ita q vbi habem⁹ donec
 dicūt vsqz ad. **E**t vbi hē m⁹ eternoz dicunt seculi. qz dictō

hebraica q est ibi. s. onlam significat seculū. z frequēt ac-
 cipit p eterno in scriptura. **I**te notandū q deus apparēs
 ipi iacob iuxta luzā inter bona q ei pmisit bñdicens ei dī-
 xit. **D**ilataberis ad orientē z occidentē. septentrionem z
 meridiē zc. vt hē s. xxvij. ca. **E**t in hoc vt dicit hebrei p-
 misit ei dñum totū
 mundi. qd expectāt
 implendū in messia
 z nos dicim⁹ q iple-
 tū ē in xpo. hanc autē
 pmisiōē non fecit
 abrahe nec ysaac. s.
 solū de terra chanaā
 vñ. s. xlij. ca. dixit do-
 min⁹ abrahe. **L**eva
 oculos tuos z vide
 a loco i q nūc es ad
 aquilonēz meridiēz
 orientē z occidentem
 stati sūditit restrigē-
 do z determinando
Dmnē terrā quā cō-
 spicis tibi dabo. p hoc designās q solū sibi pmittebat ter-
 rā chanaan quā cōspiciebat z nō aliā. **S**it ca. xxvj. dixit
 ysaac. **D**abo posteris tuis vniversas regiōes. s. terre cha-
 naan. **H**is dictis exponūt lram sic. **B**ndictiones pa-
 tris tui. s. iacob. **C**ōfortate sunt bñdictionib⁹ patrum
 ei⁹. i. meliores z se ad plus extendentes q bñdictiones pa-
 trū suoz. s. abraaz z ysaac. z subdit cā. vsqz ad terminū col-
 liū scilicet. qz bñdictio iacob sine pmisiōe se extēdit vsqz ad
 fines terre habitabilis. vt pdictū est. z hoc designat p fini-
 nū collū seculi. nō sic aut bñdictiones patrum suoz. **A**lī pt
 exponi z meli⁹ vt vt sequēdo translationē nraz. **A**d cō-
 intellectū pñderandū. q sicut natura pcedit de min⁹ pfecto
 ad magis pfectū. ita reuelatiōes facte patrib⁹ vt. te. de my-
 sterio xpi. z futura bñitudine clariores facte sūt posteroz
 b⁹ q primis. vnde dicit. ppheta dō. **S**up fenēs intellexi. z
 iō iacob q fuit posterior abraam z ysaac clariorē noticiāz
 habuit de pdictis q ipi. qz sibi reuelatū est mysteriū xpi
 futurū qñ ad ei⁹ generationē z passionē quā aperta est
 ianua celestis. vt plen⁹ supra dcm ē. xxvij. ca. **E**t fm hoc
 exponit lra. **B**ndictiones patris tui. i. iacob. **C**onfortate
 sunt bñdictionib⁹ patrum suoz. qñ fortiores z clariores re-
 uelatiōes de mysterio xpi z futura bñitudine ei facte sūt.
 iō subditur. **E** donec veniret desiderū collū eternoz
 q. d. ad hoc deuenit reuelatio sibi facta q declarauit ei ap-
 tionē ianue celestis fiendā p xpm. ad qd deberet tendere
 omne desiderū nostrū. **F**iant in capite ioseph. i. ve-
 niant sup eū omnes benedictiones pdicte. **G** Et in ver-
 tice nazarei zc. replicatio est eiusdē ad maiorē confirmati-
 onē z est iensus in vertice nazarei. i. ipius ioseph q ē na-
 reus. i. sanctus inter fratres suos. **H** Benjamin lupus
 rapax. **H**ic pdixit iacob statū beniamin futurū. z exponit
 tur vno modo sic ab aliquib⁹ hebreis z aliqbus catholicis
 dicentibus. qz templū fuit in sorte beniamin z ibi erat
 altare holocausti in quo erat ignis ppetuus in quo quoli-
 bet mane ponebant sacerdotes ligna ad cōtinuādū ignē
 z postea desup hostias que erant cōcremande quas de-
 uorabat ignis. postea vespere partes hostiarum z oblati-
 num remanentes p sacerdotibus diuidebantur. z sic ex-
 ponitur hec littera. **H** Benjamin lupus rapax zc. quia
 in sorte sua fuit altare holocausti. quod deuorabat hosti-
 as. vt predictum est. **I** Mane. **E**t vespere diuidet spo-
 lia. eo q remanentia diuidebantur sacerdotibus vt dictū
 est. sed ista expositio videtur multum extranea maxime
 quia rapaces lupi vbiqz in scriptura alibi accipiuntur in ma-
 lo. quod non potest dici hic. quia hostie incendebantur i
 altari ad honorem diuinum. ideo aliter exponitur de tri-
 bu beniamin que fuit valde bellicosa. **V**nde et accepit
 guerram contra vndecim tribus alias. et bis debellauit
 eas in campo. vt habet **J**udicū. xx. cap. et multos ex eis

occiderunt filij beniamin. quorum spolia rapiebant et postea cum redissent de bello inter se dividebant. et sic patet quod beniamin dicitur lupus rapax. Item alio modo exponit aug. de patulo aplo. qui fuit de tribu beniamin. ut h. j. Coz. xv. q. ante conversionem suam grauer psecutus est xpianos tanquam lupus rapax ut h. act.

tr. caplo. sed post conversionem suam fidei christi publicavit verbo et scripto per orbem universum. quod notat cum dicitur. Et vespere dicitur spolia. Inias legis. et prophetarum quas iudeis acceperat. exponendo de christo ad instructionem fidelium. **A**ug. dicitur hi in tribu israhel. ista est conclusio respectu precedentium. vbi subdit. **I**tem dicitur locutus est eis. quod dicitur se

medet predam et vespere dividet spolia. Quis hi in tribu israhel duodecim. **H**ec locutus est eis per suum benedixit quod singulari benedictionibus per prius et precepit eis dicens. **E**go pgregor ad populum meum. Sepeliteme cum patribus meis in spelunca duplici. quod est in agro ephron ethel. in mare in terra cha

pdicendo spiritu prophico. quod circa eos futura erant **B**enedictiones singulis. **H**ic pnt iacob erigit animos filiorum suorum ad spiritum vite immortalis. per impcandam eis bona spualia et eterna. quod notat cum dicitur benedixit singulis etc. **D**icitur tamen hic aliquid quod illud referat ad ea quod dicta sunt. ita quod iacob aliter non benedixit filios suos nisi pdicendo eis futura. ut pdictum est. **H**oc non videtur verum. quod in precedentibus aliquibus eorum non benedixit sed magis maledixit. sicut patet de symeon et leui et ruben. et tamen dicitur benedixit singulis. et ideo melius videtur dicendum. quod postquam predixerat eis futura. imprecatur eis bona. et sic benedixit eis. sed forma benedictionis non exprimitur hic. quod non omnia scripta sunt. non eivensibile est. quod iacob moriens impcatur sit bona spualia et eterna singulis filiorum suorum. ad quod debet dirigi finalis intentio omnium actuum humanorum. **S**ecundo inducit eos ad fidem resurrectionis. cum subdit **E**t precepit eis. cuius preceptum subdit cum dicitur. Sepeliteme etc. sciebat enim quod hoc non poterat sine magnis sumptibus et labore fieri. et nihilominus hec precepit ostendens quod corpus suum erat resurrecturum ad vitam immortalis per iesum christum ut. s. dictum est. xlvij. ca. **C**etera patet vsqz ibi. **B** Colle. pe. suos etc. ex quo patet quod obiit pacifice et quiete. **C** Appositusque est ad populum suum i. ad lymbum sanctorum patrum. sic s. dictum est de abraam et ysaac tamen magister in schola. hysto. exponit ad populum suum. i. ad angelos. allegans per rone. quod abraam et ysaac tamen pauci erant quod non possent dici populus. **H**oc non videtur bene dictum. quod angeli sancti sunt in beatitudine. et ideo nullus potest dici appositus ad eos. nisi qui transfertur ad gloriam. quod non fuit de iacob: nec aliquid alto homine ante apertionem ianue celestis per passionem christi. **M**otivum etiam suum non valet. quod in lymbum ante mortem iacob non solum recepti erant abraam et ysaac. sed omnes iusti qui mortui fuerant ab adam qui penituit. ut h. sap. x. c. vsqz ad iacob qui fuerunt multi. s. abel. seth. et multi alij de filiis eius qui fuerunt religiosi et iusti. **D**oe et melchisedech et multi alij posteris eorum et mulieres sancte. ita quod bene poterant dici populus. maxime cum secundum leges decem homines faciunt populum populum quod non valet dictum suum. et ideo exponendum est ut dictum est. **A**d populum suum. i. ad iustos exites in lymbum.

In ca. xlix. vbi dicitur in postilla. **D**icitur enim in nouissimis diebus. **A**dditio. j. **P**er illud verbum. **I**n nouissimis diebus. **R**abimo. gerundium. i. su a glo. dicit. **N**ouissimi dies sunt dies messie quoniam iacob significabat illa tempora in verbis suis cum dixit. **D**onec veniat silo. et ipse pgregabunt populum etc. **S**ecundum enim communem opinionem nouissimi dies messie sunt. **I**lle. **E**t sunt verba notanda. licet frequenter a iudeis maliciose negentur. **I**n eo. ca. xlix. vbi dicitur in postilla. **Q**uia tu es principium doloris mei etc.

In hebreo in hoc loco po. **A**dditio. ij. **I**tem. **T**u es principium omni. et est dicitio quod quos signifi

cat dolore. quos vero fortitudine seu robore. et utroque modo potest exponi ad comedationem ipsius ruben ante peccatum. cum ei dicitur principium doloris mei. i. sollicitudinis mee circa filios meos. et sic exponit magister in hysto. **S**i autem dicatur principium fortitudinis mee per intelligi. quod i eo prima apparuit

naam: quam emit abraam cum agro ab ephron et heo in possessionem sepulcri. **I**bi sepelierunt eum et saram uxorem eius. **I**bi sepultus est Isaac cum rebecca uirge sua. **I**bi et lya condita iacoz. **F**initisque mandatis quibus filios instruerebat collegit pedes suos super lectulum et obiit: appositusque est ad populum suum

postea subdit illa quod faciunt ad eum decremendum. et h. cum dicit. **E**ffusus es sicut aqua etc. **I**n eo. ca. xlix. vbi dicitur in postilla. **N**on auferet sceptrum de iuda.

Additio. iij. **E**cce auctas patriarche. **N**on auferet sceptrum de iuda donec veniat silo. est valde efficax ad vincendum iudeos de hoc quod christus promissus iam venit a tempore quod ablatum est sceptrum de iuda etc. et ideo hoc multipliciter cauillatur quorum cauillationibus ibi bene videntur in postilla. excepto vno. s. cum dicitur quod machabei qui sacerdotes fuerunt et gubernauerunt populum erant de tribu iuda quod ipsi negant. nec plane contra eos hoc probatur. unde inter alios quos de hac materia videtur loquentes seu scribentes super Ray. **M**ar. in pugione sua secunda parte ca. iij. et v. de hoc eleganter tractat primo exponens hec verba. **N**on auferet sceptrum. nec dux de femore. de collegio seu psistorio. iudeorum quod dicebant: **C**athedrini. ad quos omnes difficultates seu dubia legis et fidei perueniebant et omnium iudicia et controversie quod quidem residebant principaliter sub rebus et ducibus iude in hiernsalem. et postea in babilonica captiuitate omnium essent reges vel duces de iuda prius aut in reditu captiuitatis apud hirsam durabat etiam potestas illorum. putantur patras alicuius. capli vacante sede durat. quorum auctas et patras durauit etiam tempore machabeorum et vsque ad certum tempus ante destructionem templi scobi. quod quidem tempus concurrat cum tempore passionis christi. et tunc cessauit omnino eorum potestas. quod dicitur sufficienter probat pdictus auctor. et deducit per auctates sumptas a doctoribus auctenticis hebreorum antiquis quibus nullo modo potest in dei rationabili dissentire. quas quidem ad euitandum plurimarum omissionem. remittendo eas pdicto libro vbi plane tractant.

In eo. ca. xlix. vbi dicitur in postilla. **L**igans ad vineam etc. **A**dditio. iij.

Appositio catholicorum in hoc loco non debet censeri metaphisica sed potius literalis. **J**acob enim prophetando de filiis in hoc loco. sepe loquitur metaphisice secundum quam locutionem accipienda est sententia literalis: ex hoc quod res significate per voces. vltimo aliud significat. put ostensum fuit in plo. h. libri. **Q**uod autem hic circa iudam metaphisice loquitur: satis videtur ex hoc quod dixerat. **C**atulus leonis etc. quod exponitur de deo. ut in postilla: quod non fuit catulus leonis nisi metaphisice **E**t sicut in hoc loco cum dicit. **L**igans ad vineam etc. locutio metaphisica debet censeri: perferunt cum similitudines quos in hoc loco ponit: sint omnino conformes similitudinibus in alijs locis sacre scripture contentis. vbi de simili materia tractat. **P**ro quod attendendum quod vinea in sacra scriptura accipitur ad hanc per congregacionem eorum quod sunt sub fide vni. **E**sa. v. **V**inea domini etc. sicut christus se vocat vitem: **J**ob. xv. **E**go sum vitis vera etc. sicut discipulos vocat palmites ut ibidem. **P**er asinam vero significat christus populum iudeorum. et per palium populum gentium. vni. **M**atth. xxi. ca. et **Z**ach. ix. cap. pte

phetice hoc idē signat. Per hoc autē q̄ dicit. **I**nabit i vi no stolā suā rē. etiā metaphozice significat ad lras passio- xpi. de q̄ Esa. lxiij. Cū a xpo querit **Q**uare ergo rubrū est in dumentū tuū z vestimenta tua rē. q̄ oia ad litterā intel- ligūt de xpo z eius passione. vnde tenēda est expositio no strozū doctoz in hoc loco tanq̄ lralis. z p̄tinat cū prece dētib⁹ puenient. cū em̄ dixerat. **D**onec veniat qui mitten- dus est. s. xps cui erit gregatio seu expectatio gentiū p̄nt declarat p̄unctionē harū gentiū dicēs. **A**gās ad vineā rē. s. ltr z passionē p̄ quā spectabat redemptio omniū gentiū z hoc cū dicit. **I**nabit i vino rē. z exponat ad lram put in glo. ordi. rē. **I**n eo. ca. xlix. vbi d̄r in po- stilla. **S**z hec expositio rē.

Additio. v. **E**c expositio nō v̄ tanq̄ extranea repellenda non obstantib⁹ objectionib⁹ postil. s. eā. p̄ima ei obie- ctio nō videt̄ valere. nā ille q̄ n̄m̄is dat ad specula- tionē sepe negligit curā tpaliū negocioz intantū q̄ iudi- cio cōi hoim rudis seu fatū reputat. sicut pbs. vj. ethic. dicit de anaxagora z silib⁹ p̄his. q̄ videbant̄ ignorantes cōferētis sibi p̄is. **S**cōz do objectionē manifestū est nō valere. rep̄t̄ ei i sacra scriptura exp̄ssū q̄ de filiis **I**sachar erāt hoies excellētes in scia sup alios. vii. j. paral. xij. cap. **D**e filiis q̄s **I**sachar v̄r̄l eruditū q̄ nouerat singla tēpa ad p̄cipiendū qd̄ facere deberet isrl̄ rē. sup qd̄ verbū glo. do- ctorez legis in tribu **I**sachar fuisse tradunt̄ q̄ singula ipa- cerimoniaz obseruanda docebat. z qd̄ facere deberet isrl̄ p̄scribebāt. **H**ec in glo. qd̄ etiā ip̄met postil. in h̄ loco te- stat. vbi de filiis **I**sachar sic dicit. **E**rant em̄ isti studiosi i lege. z sciebāt optime p̄sulere qd̄ z quō esset agendū. z ce- tere trib⁹ eoz p̄silijs acquiescebāt. hec postilla. **A**ut de tribu **I**euī etiā eēt cōiter iudices z doctorez p̄p̄t. verū est. z h̄r dent. penul. vbi de leui d̄r. **P**erfectio tua z doctri- na tua a viro sancto tuo rē. **S**z cū hoc stat q̄ **I**sachar eti- am habebat excellentiā in scia. vt dictū est respectu alioz p̄ter leui. **C**ōtinuat̄ etiā lra fm̄ hanc expositionē sic. nā cū **I**sachar esset auid⁹ ad speculationē scie. z haberet ter- rā fructiferā. erat accubans inter terminos. abhorens. scz labores corpales. v̄ videns requiē. s. speculationē q̄ eēt bona. z terra q̄ eēt optima. s. fructifera cū modico labore put in postilla. ex amore studij excusabat se vt plurimū ne iret in exercitiū. qz diligebat quietē z dulcorē sapie. et iō p̄sigebat soluere tributū regib⁹ poti⁹ q̄ dimittere req̄ em̄ speculationis. z hoc ē qd̄ sequit̄. z supposuit humerū suū ad portādū. s. qz volebat magis esse tributarius q̄ bel- licosus seu militaris rōne p̄dica.

In eo. ca. xlix. vbi d̄r in postilla. **D**an iudicabit pplm̄ suū rē.

Additio. vj. **A**ctio hebraica i hoco posita significat vno mō iudicare. z alio mō vindicare. z vtrūq̄ posset intelli- gi de sansone. put in postilla.

In eo. ca. vbi d̄r i postilla. **S**alutare tuū expectabo do- mine.

Additio. vij. **I**cet Sanson fuisse fortissim⁹ in corporali robo- re. nō tñ ab aliq̄ posset dubitari an eēt messias. fuit em̄ sanson modice prudentie z discretionis. nec fuit etiā p̄pheta. nec de eo legūt tales virtutes qd̄ de hoc posset suspicari. v̄ q̄ p̄tarcha dixit in hoc loco. **S**aluta- re tuū rē. meli⁹ videt̄ referēdū ad tps̄ antixpi. put **G**reg. iij. moral. q̄ qd̄ antixps. put cōiter ferē. descēsur⁹ ē de tri- bu **D**an. q̄ circa tabernaculū ad aq̄lonē castramet⁹ ē. z qz ip̄e **G**re. ibidē ait. **I**udea erroris sui laqueis capta pro xpo antixpm̄ spectat. **D**ñ iacob in electoz voce in eodē loco repente cōuersus ē ad deū dī. **S**alutare tuū expecta- bo rē. i. nō sicut infideles antixpm̄. q̄. s. venturus est de tri- bu **D**an. s. eū q̄ in redēptionē n̄ram ventur⁹ ē fidelit̄ spe- cto v̄x xpm̄. de xpo enuero supra dixerat. **D**onec veni- at q̄ mittendus est. z hāc sniam̄ expresse tenet translatio chaldaica.

In eo. ca. xlix. vbi d̄r in postilla. **S**e- dit in forti rē.

Additio. viij. **D**ñ v̄ rōni p̄sonū q̄ in hoc loco. inter tot bona q̄ iacob de ip̄o ioseph p̄phetauit̄ interponat. tanq̄

bonū descensas **H**ieroboam ex ip̄o ioseph. cū ip̄e **H**ie- roboam fuerit pessim⁹ ydolatra. q̄ nō solū peccauit. s. eti- am peccare fecit isrl̄. p̄pter qd̄ diuina snia fuit abscissus a regno cum posteritate sua. excepto vno filio tm̄. vt in. iij. **R**e. xij. z. xv. ca. z etiā regnū ei⁹ l3 p̄ tpe a deo fuerit pelli- mū. nō tñ gratū. de eo em̄ legit̄ **D**see. viij. ca. **I**psi regna- uerūt s̄ nō ex me. **E**t s̄l̄r. xij. de eodē. **D**abo eis regē i fu- rore meo. nō ergo de ip̄o recte diceret̄. **P**er manū potēt- tis iacob. **D**ñ aliter circa hoc v̄ d̄m̄. **A**ld qd̄ sciendū est q̄ ioseph duas habuit p̄ncipales p̄secutiōes. v̄nā. s. a fra- tribus de q̄ intelligit̄ illud. **E**rasperauerūt eū z iurgari se- z̄. put d̄r in postilla. **A**liā d̄o ab vxore dñi sui. s. pharao- nis. vt̄. xxxix. a q̄ quidē p̄secutione fuit a deo p̄tectus in tantū q̄ nō fuit inclinat⁹ ad peccādū. l3 vehement̄ incita- tus ad hoc fuisse vt ibidē p3. z de hoc exponit̄ quidā he- breoz qd̄ sequit̄. s. **S**edit in forti arcus ei⁹. s. appetit⁹ ei⁹ carnalis. q̄ sepe in hominib⁹ modice virtutis tendit ad ex- tra ad suā cōcupiscibile. tanq̄ arcus p̄iciēs sagittā ad si- gnū qd̄ nō sic fecit ioseph s̄ sedit in forti. i. ifortitū die virtu- tis cōtinētē. z qz quicq̄ aliquid q̄ ex ductu rōis refrenat su- um carnalē appetitū. cū hoc tñ molestānt a pranis cōcu- piscētis: put contingit cōtinētib⁹. **I**oseph aut̄ nō sic. s̄ tanq̄ vere temperat⁹ v̄res p̄p̄tas carnales subiectas ha- bebat rōni. sic vt nullū motū ad hoc sentiret molestie sen- sualitatis. iō dicit. **E**t dissoluta rē. sic q̄ ly ei⁹ referat̄ ad h̄ q̄ dicit. **A**rcū suū rē. arc⁹ em̄ h3 duo brachia q̄ cū chorda fortiter sunt ligata. ad hoc vt possit sagittare. quoz qd̄m brachioz arc⁹ si vincula dissoluant̄. tunc arcus penit⁹ est indispōsit⁹ ad sagittandū. z isto mō v̄res sensuales ioseph cū quib⁹ arcus appetitus carnalis soler sagittare. erāt dis- solute a vinculis carnalib⁹. **I**dcirco in hoc cōmēdabat̄ nō solū vt cōtinens. s̄ tanq̄ tpatus. z qz vitare peccatūz p̄ser- tim hoc mō in statu nature corrupte nō possum⁹ nisi gra- dei auxiliante. fm̄ aug. in li. de p̄fectione iusticie. iō subdi- tur. **P**er manū potēt̄ iacob. qz p̄ vtutē gratie dei illud p̄ctm̄ sic vitauit. **P**otest etiā hoc qd̄ d̄r. **E**t dissoluta sunt v̄n. ei⁹. aliter exponit̄. s. vt intelligat̄ de dissolutione vincu- loz ioseph in carcere de mandato regl̄. z p̄uidētia diu- na. v̄ de eo legit̄ in ps̄. clix. **D**uilitauerūt in p̄pedib⁹ pe- des eius. z sequit̄. j. de eodē. **M**isit rex z soluit eū. qd̄ aut̄ sequit̄. **I**nde pastor egressus est lapis isrl̄. v̄ alit̄ exponē- dū. **A**ld cuius intellectū attendendū ē. qz p̄ posteritas io- seph p̄ ephraim descendens recesserūt a diuino cultu a tē- pore ip̄i pessimi hieroboam vt dictū est intantū q̄ nō re- putabāt iā de filiis israel fm̄ fidez. s̄ q̄si gentiles z alieni- gene. v̄ de eis legit̄ **D**see. v. **I**n dñm̄ p̄ditiose egerūt. qz filios alienos genuerūt rē. **I**dcirco iacob videns in spiri- tu q̄ filij ioseph nunq̄ eēt deo reconciliandi nisi p̄ xpm̄. q̄ omnes tam hebreos q̄ gentiles vocauit ad gratiā. iō dicit. **I**nde egressus est pastor rē. q. d. ab ip̄o potente **J**acob. s. a deo q̄ p̄seruauit **I**oseph a peccato vt dictū ē. egre- diendus est pastor. s. xps. qui tanq̄ pastor bon⁹ dicit̄. **M**il- es oues habeo q̄ non sūt ex hoc om̄i. z illas oportet me adducere. **S**ilr z lapis isrl̄. supple inde egrediendus est. q̄ quidē lapis isrl̄ est ille. s. quē reprobaauerunt edificantes: qui fecit v̄raq̄ vnum. **D**ñ ad cōsolationē posteritatis io- seph hoc introductū est. nec p̄ hoc q̄ apostatauerunt a le- ge diuina. intelligerēt̄ exclusi a finali salute p̄ xpm̄ fieri- da. v̄ et hic notabiliter nominat̄ xpm̄ p̄ nomen pastoris z lapidis quozum v̄trūq̄ nomen implicat reductionē gē- tilium seu apostatantiam ad vnum deum z vnam fidem nec obstat hūc expositioni qd̄ dicit̄ egressus est quasi de preterito. qz hoc est p̄pter certitudinē p̄phetie. z etiā h3 ex- positionē postillatoris de futuro h3 intelligi. vt p3 in po- stilla. **Q**uidā aut̄ exponunt hoc quod d̄r. **I**nde egressus est pastor lapis isrl̄ rē. de ioseph filio nun. q̄ fuit de tribu e- phraim. z p̄ p̄ns de ioseph. z licet rationabil⁹ posset de il- lo exponi q̄ fuit iustus rector isrl̄ post **M**oyen. p̄p̄tis tm̄ adaptant̄ hec verba xpo. p̄sertim cum d̄r. lapis isrl̄. nā eti- am **R**a. **M**oy. gerunden. in hoc loco dicit̄ exp̄sse. q̄ lapis hic dicitur intelligitur ille de quo in ps̄. cxvij. **L**apidem

quæ reprobaerunt et in quo loquitur quasi prophetando: nesciens sicut legitur de caypha.

In eodem ca. xlix. ubi dicitur in postilla. Benedictiones patris tui etc.

Ste due expones videntur insufficientes: vtraque enim eam presupponit falsum vel inconueniens. nam prima expõ presupponit qd dñs pmiserat ipsi iacob dominiũ totius mundi: cui ei apparuerat iuxta Luzã. de quo supra. xxviii. ca. h hoc videtur falsum. nam in scõda apparitione in q deus apparuit ipsi iacob in eodẽ loco. s. Luzã: ubi iterũ bñdixit eũ: et mutauit nomẽ eiũ in israelẽm ibi legitur. Terrã quaz dedi abraã et ysaac: dabo tibi et semini tuo p te etc. Ex q patet: manifeste q nõ ampliat sibi terminos plus q patribus suis. Consequenter etiã iacob s. xlviii. ca. repetens pdictã pmissionẽ factã in Luzã sibi ioseph. sic dicit. De omni poties apparuit mihi in Luzã q est in terra chanaã: bñdixitq mihi et ait. Ego te augebo et multiplicabo: et faciã te in turbas populoz: daboq tibi terraz hãc: et semini tuo post te i possessionẽ sempiternã: Ex q pz manifeste. q pmissio facta iacob in Luzã nõ se extendebat nisi ad terrã channan. Q aut in ca. xxviii. supradicto dicit. Dilataberis ad orientẽ et occidentẽ etc. intelligit de orientali et occidentali plaga ipsius terre sibi pmissã. s. chanaã: q etiaz pot diuidi in quatuor plagas: sic tota terra habitabilis. Scõda võ expõ presupponit q iacob habuerit clariorẽ reuelatõẽ de mysterio xpi et futura beatitudine q ipse abraã: qd est valde inconueniens in q abraã dicit esse pater fidei: in cuius sinu putat hẽ. Luc. xvi. Iusti ab angelis portabuntur. tũ qz de eo legitur s. xviii. capi. Dixitq dñs. Num celare potero abrahe q gesturus sum etc. Et eadẽ rone q fortiori inconueniens vñ. q deus celaret abraã de his q pnter ad salutẽ: maxime illa q reuelaturus erat ipsi iacob. tũ qz futura beatitudo reuelata fuit ipsi abrahe: cui lux scã semini suo fuerit pmissa: vt expositum fuit ca. xv. q quidẽ bñtudo apertõnez ianue celestis. et cetera q ad h requirunt presupponit. Per illud aut qd dicit pphera. Sup senes intellexi. nõ est intelligendũ q sp posterores scõti hẽbant clariores reuelatões q primi. alioquin sequit q scõti modernoz tempoz eẽnt magz illuminati de his q pnter ad fides q apli: q sunt ariõiores et seniores qd e falsuz. Vltima etiã nõ ad hoc inducta p postillatoz nõ sufficit. nam licet natura vt in pluribõ pcedat de minõ pfecto ad magz pfectũ: natura tñ fm Boenũ sp sumit inuituz a pfectõ. et iõ abrahe fuit dictũ s. xvii. ca. Ambula corã me et esto pfectõ etc. put fuit declaratũ. Assumit etiã hec expõ bñdictionẽ et reuelatõẽ p eodem. q tñ sunt diuersa. nõ eniz omis bñdictiones sunt reuelatões. nec ecõuerso. vt est manifestũ: vñ h lra videt aliter explanẽda et planiõ. Ad qd seiendũ. q cũ iacob bñdiceret a pte suo s. xxvii. ca. eidẽ dicit sic. Det deus tibi de roze celi et de pinguedine terre etc. in q fuit bñdicitõ ad lram de bona influẽtia celesti et de bona dispõne terrestri. ex quibõ imediate multiplicantur terrena: scõtia. nõ tñ legitur q iacob fuisset bñdicitus expõsse a pte suo de multiplicatõne pparatõnis hoim et aialiu. qd intelligitur in bñdictionibõ vulue. nec etiã de bona gubernatõne seu nritõne taliu. qd intelligit in bñdictionibõ vberuz. ista aut bñdicitõ q pnter ad pparatõẽ aialiu: puenit in scriptura ab alijs distingui. vñ Deu. vii. dicitur. Benedicte rris inter omis populos: et nõ erit apud te sterilis et vtriusq sexõ taz in hoibõ q in gregibõ tuis etc. Iacob q in hoc loco ampliõ bñdixit ipsam ioseph q ipse iacob fuit bñdicitõ a patre suo qdum ad pdicta: et hoc est qd dicit. Bñdictiones patris tui. s. quibus te benedico. Confortate sunt benedictionibõ patrũ meoz etc. s. benedictionibus quibus ptes mei me benedixerunt: vt dictũ est. Et sequit in lra fm hebraicã veritatem. Dicit ad desideriu colliu eternoz: seu colliu seclli etc. in q intelligit xpc desideratõẽ a cunctis gentibõ: vt aggei. ij. ca. de q. Au. r. Multi reges et pphẽ voluerunt videre q vos videtis et nõ viderunt etc. Et pnuant hec verba cũ pcedentibus et sequentibus sic. Bñdictiones patris tui q confortate sunt bñdictionibus patrũ meoz etc. Et sensus est q bñdictiones ipse iacob ipm ioseph benedixerat. que fortiores seu

ampliores sunt q benedictiones patrũ meoz. s. ipsius iacob vt dictũ est: vñacũ summa bñdictione spuali desiderata a collibus eternis. s. a scõtis et iustis. omnia ista fiant in capite ioseph etc.

In eodem ca. xlix. ubi dicitur in postilla. Tñ magister in hystoria. etc.

Ec expõ magistri hystoriaz est in glo. interlinear. ubi sup hoc verbũ: ad pplm suũ. supraposuit frequẽtia angeloz. s. et expõ strabi q in glo. ponit i margine: et ponit ibi qdum ad hoc aliqua opinio opposita: vñ nõ videt q sit hec expõ repellenda: psertim cũ Aug. super Gen. illã ponit. licet nõ totaliter asseritue. Dicit ei sic. Dendendum quõ dicat scripture: q assidue dicit de mortuis. Et appositus est ad ptes suos. vel appositõ est ad populũ suũ etc. Ecce em de iacob dicit. Nam quidẽ mortuo h nõndũ sepulto: et ad quẽ pplm apponat non in pmpu hẽ. ex illo em pplm prior nascit. qui dicitur est pplm israel. q võ cum pcesserunt tam pauci iusti noiant: vt eos pplm noiare certemus. nam si dictũ esset. Appositõ e ad ptes suos nulla questio fieret: an forte est nõ solũ hoim sanctorũ. h etiã angeloz populõ ciuitatũ illius. de q dicit ad Heb. xii. Accessistis ad montẽ et ad ciuitatẽ dei ierlm: et ad milia angeloz exultantiũ. huic populo apponunt. q post hãc vitã placẽtes deo fiunt. tũc em dicunt apponi qñ iam non remanet sollicitudo tentationũ et periculũ peccatoz qd intus scriptura ait. Ante mortem ne laudes homiem quenõ. Nec Aug. Ex qua autẽ soluit obiectio facta p postil. Naz ad hoc q dicit. q nullus pot dicit appositus ad angelos. nisi qñ transferat ad gloriã. h videt fm aug. q qui post hãc vitã placentes deo fiunt: dicunt angelis apponi: in qdum iaz in eis cessat sollicitudo tentationũ et periculũ peccatoz: h sũt impeccabiles sicut angeli. licet adhuc statũ glorie nõ attingant. Nec etiã videtur inconueniens dicere. q cũ sancti i hac vita exites sepe habeat angeloz pfortia q tales cum sint i lyombo ad eoz pfolatõnem ab angelis frequẽter visitentur et h vñ sonare glo. interlinearis pdicta cũ dicit. Frequentiã am angeloz. nõ em di. ad societate angeloz. qd sonat cõtinuum pfortiũ: h dicit frequentia angeloz. qd magz sonat frequentia visitatõnis. Q aut postil. arguit ptra motũ huiõ expõnis dicẽs: q añ mortẽ iacob fuerunt recepti i limbo adã et abel. Dicendũ q de nullo sancto q añ abraham decessit legitur q fuisset appositus ad populũ suũ. Cuius rõ pot esse. qz illi licet decessissent in grã tñ forte hẽbant alitõ q ventalia. p quibus oportebat eos esse in purgatorio ad tẽpus. et sic ppter tales nõ diceret iacob esse appositõ ad populũ suũ. cũ nõ essent adhuc in lyombo. Et notandũ q scriptura loquẽs de morte quorundã iustoz q añ passionem xpi decesserunt: frequẽter dicit. Appositus est ad ptes suos seu ad populũ suũ. vt in supradictis pte et in alijs. vel obdormiuit cũ patribus suis. vt de dauid. iij. Re. ij. et d alijs qd idem sonat. h post passionẽ xpi aliter dicit. s. obdormiuit in dño vt Act. vii. ca. de stephano. et in alijs sacris hystorijs et legendis scõp. qd multũ psonat catholice veritati. nam primi qdum cũq sancti nõ obdormiebant in dño. cũ nõndũ in deo requiesceret p beatã fructioz. h cũ pñbõ hec spectatibus appon edant. h postremi sancti qui ianua celesti iam apra statim post mortẽ deo ptingebant. dicuntur obdormire in dño. de quibus Apoc. xliij. ca. Pñi mortui qui in dño moriuntur. ad quã mortẽ q potiõ vita dicẽda est nos perducatur dñs noster ih̄s xpc qui viuit et regnat in secula seculozum.

Replica correctoriũ ptra Burg.

In cap. xlix. ubi postilla. clare exposuisset testm iacob respectu Ruben: burgen. nescio quid psumm murmurã dicit q nihil valet ad ppositum. Nam supra ca. iij. in additõne prima ponit regulã q ille sensus est litere ppinquior: qui ex literã pauciora supponit: quaz regulã h nõ obseruat cũ suo gerudensi: q supponit h p q dolor et fortitudo de ruben dicant pmedarioz. qd tñ non pbat p aliquẽ textũ. nec expõnes scõp. scõdo q fortitudis pmedatio fundet sup turpitudinẽ vicz actum generan-

di. q̄ est infra lūnes matrimonij sit licitus. h̄z tñ turpitudinē annexam: p̄ n̄s spiritus sancti h̄c sensum nō efflagitat. igit̄ fm̄ b. Hiero. errone⁹ est. Tercio supponit q̄ act⁹ generatōis sit act⁹ fortitudis vel roboris. q̄d est cōtra oēm pbias naturalē z moralē. nā q̄uis sit act⁹ naturalissim⁹ videntū p̄ p̄seruatōne sp̄s. ex. ij. de aia. nihil tñ ibi apparet fortitudis. q̄ nō est p̄ cōseruatōne speciei s̄ potius de cōstitūde individui. Etā minuta z debilita aialia actū generatōis diligēt exercēt: imo z hoies egrorātes. nō est igitur actus fortitudis natural⁹ multomin⁹ moralis. ¶ Itē in eodē ca. vbi postillator exponit illū passum. Nō auferet sceptrū de iu. zc. Burg. voluit aliqd̄ addere q̄d nisi dīstraheret a veritate l̄fe z fidei. merito dissimularē. fingit ei cū suo pugione quoddā p̄fistoriū h̄ns silem vim sicut h̄z ca. sede vacāte. p̄ q̄d p̄fistoriū putat burg. concludere iudeis male hunc passum exponētib⁹ protpe machabeoz. q̄n de tribu iuda nec erat sceptrū nec p̄ncipat⁹. s̄ q̄ illud cōfistoriū vicitū māsit apud iudeos vsq̄ ad destructōez ciuitatis z templi sc̄di per titū factā anno octogēsimoterz p̄ natūitatē xp̄i. N̄s em̄ iesus. xxxij. annis vixit. z quinquagesimo anno p̄ passionē desolatio facta ē: q̄ sil tunc. lxxxij. annos faciūt. z sic fm̄ burg. z suos sensus illius passus. Nō auferet sceptrū de iu. zc. ē q̄ xp̄s nō venit aī ablatōez illius cōfistoriū q̄d dicit h̄z auctez regalē: sic ca. pontificalē ne sede vacāte. ¶ Modicū igit̄ pbare pōt additio sua cōtrā iudeos nec multū certare p̄ fide v̄. q̄ eis admittit erroris plusq̄ lxxx. annos. Tū etiā q̄ nō pbat illud cōfistoriū fuisse de tribu iuda sp̄. imo fm̄ op̄inōne cōem scribe z ceteri pharisei q̄ h̄ cōfistoriū cōstituebāt fuerant de tribu symeon z leui. vt dicit h̄ glo. interlinearis. vt h̄z Deu. xvij. Suppletio nē q̄z z pbatōez suoz dictoz burg. remittit ad for̄ iulij. q̄a ad libros iudeoz: q̄ cōter apud nos nō h̄ntur. ¶ Itē in eodē ca. vbi postill. adducit expositōez glo. mystica. z ad l̄faz alit̄ oñdit exponendū illū passus. Ligās ad vineā zc. Surgē. se opponit: volens illā mysticā expositōez fore l̄faz q̄d tñ nō videt. nā fm̄ be. aug. z greg. s̄. sepe allegatos ille est sensus l̄falis p̄m⁹: q̄ p̄ voces vel terminos cōter signifi cātes accipit sine absurditate. vbi aut̄ in eo mō exponēdi hystoria deficeretur. z sine absurditate. sic exponi non posset: tūc primū ad mysticū sensum recurrendū est. in expositōne aut̄ postilla. nihil est absurdū. s̄ totū l̄fe z rōnē p̄sonā igit̄ sensus p̄ eū posit⁹ est primo l̄falis. sensus aut̄ glo. ordinariē z alioz catholicoz nō solū h̄ s̄ sepe mysticus est. z vt talis recipiendus. nō valet igit̄ argumentū burg. q̄ dicit q̄ leo h̄ accipit metaphoize. igit̄ z alia. s̄. vitis z vinea metaphoize sūt accipiēda. q̄ sepe in sacro eloq̄o fit mixtio transumptiōnū z p̄prietatū sicut. s̄. de ruben totū est l̄fale tñ in fine misceat̄ aq̄ effuse. ita z infra d̄ ysachar p̄ metapho rā d̄ asinus fortis cetera aut̄ sūt l̄falia. ita h̄ de iuda fit mixtio metaphoize z p̄prietatis. Et q̄ burg. dicit expositōez glo. h̄z ex similitudinib⁹ alibi posit̄is. p̄ h̄ nō plus pbat nisi q̄ allegoria catholicoz doctorū sit bene fundata nā sensus mysticus nō est multū autēticus nisi ex aliquo passu sacre scripture possit p̄suaderi. vt vult bea. aug. d̄ doctrina xp̄ia. vt. s̄. ¶ Itē in eodē ca. vbi postilla. expositōez eoz dicit extraneā q̄ dicta de ysachar exponit de studio sapientie. Burg. capta occasiōe debili dicit cōtrariū: p̄tendēs sol uere rōnes postilla. q̄d tñ sufficient̄ nō facit vt v̄. nā rōnō nē ad primā rōem burg. fundat sup̄ iudicio hoim̄ indiscerto: q̄ sapiētes stulti. z stulti sapiētes cōsueuerūt iudicari d̄ quo iudicio d̄. j. Coz. j. ij. iij. z. iij. p̄ totū. Nō igit̄ bñ ifert burg. hoies mudant sapiētes z studiosos iudicāt rudes et asinos: igit̄ sunt tales. In hac ar̄ l̄fa vbi d̄ ysachar asin⁹ fortis. nō d̄ d̄ iudicio hoim̄ s̄ d̄ p̄p̄tia ip̄i iacob iudicio di uino reuelata: fm̄ quā extraneū v̄ dicere. vt arguit postill. fm̄ respectū vel similitudinē studiosum fore asinū. S̄z q̄ burg. allegat̄ Aristo. vj. ethic. modicū facit p̄ eo. q̄ aristo. p̄suevit antiq̄s detrahere. nō em̄ pepcit mḡfo suo platonī. multomin⁹ alijs vt p̄z in multis locis libroz b. Aug. Nec tñ aristo. dixit anaxagorā z alios p̄hos fore asinos si aliq̄n dixit eos ignaros v̄ min⁹ bñ sentire. hoc tñ improperebat

antiq̄s nō q̄ studiosis s̄ q̄ ignorantib⁹. z sic illd̄ allegatus est d̄ p̄positū burg. Pro solutiōne sc̄de rōnis quā facit postilla. burg. assumit q̄ repit̄ in scriptura hoies d̄ tribu ysachar fuisse alijs in sc̄ia excellētiōes. in loco tñ p̄ cū allegato non d̄ q̄ erant eruditi in sc̄ia. s̄ in tpm̄ obseruatōe p̄cerimonijs. z ita fortasse erāt famuli sacerdotū z lenitarū ad denunciandū p̄plo hm̄oi tpm̄ z cerimoniarū obseruātiās ad modū p̄conum. quod est vills cōditōnis officij sicut z cāpanistaz. d̄ tamē quodlibet officij suos h̄z suo modo mḡfos. vilitas quoq̄ illius trib⁹ innuit in l̄fa allegata p̄ burg. in qua cetera trib⁹ veniētes in adiutorij. Dauid merant̄ p̄ illiavalentiū: hec trib⁹ ysachar numerat̄ p̄ du centos p̄dicto mō valentes. Nā reliquos oēs de illa tribu dicit pedissequos q̄ cōsilia sequebant̄. q. d. sicut asin⁹ stolidus directiōe egens: istis ducētis demptis q̄ erāt vt p̄dicat̄ eo mō studiosi. vñ z glo. p̄ burg. adducta nō loquit̄ assertiue s̄ fm̄ alioz op̄inōne. Idcirco dicit glo. tradit̄ doctores in illa tribu fuisse. s̄ eoz studia modificat. sicut. s̄. dcm̄ est solū ad tpa cerimoniarū obseruanda: z p̄plo intēnda verbo vel scripto. Et ad eundē effectū postilla. illum locū allegatū exponit. manēt igit̄ rōnes ei⁹ incōcūffe. Burgē. etiā hic cōtradicit̄ p̄p̄ie regule quaz posuit in p̄secutione sui. p̄logi. videlz q̄ expositōnes sanctorū debeant maḡ reputari q̄ infidelij. Nūc aut̄ expositio quā sonet est iudeo rū. z illa quā improbat̄ ē beati h̄ero. vt p̄z in glo. ordia.

¶ Itē cap. eodē vbi postilla. ad intentōem mḡri hystoiz. illū passum. Inde pastor egressus est zc. exponit de regno Hieroboam q̄ fuit de tribu ioseph. Burg. dicit illā expositiōne rōnōne incōsonā: allegans motiua. q̄ hieroboā fuit pessimus ydolatra. regnū quoq̄ suū zsi ad tps a deo permissum. nunq̄ tñ fuit gratū. Cetera q̄ ibi ponit burg. p̄ lōgam digressiōne cōcludēs q̄ ḡ p̄p̄etia Jacob de eo non pōt exponi cōueniēter. Sed reuera notia burg. sunt contra rotundū textū. iij. Reg. xj. xij. z. xliij. vbi d̄ p̄p̄am ex pte dei regnū decē tribnū ei p̄mississe. z signo oñdisse. dicitur em̄ ore dei ad Hieroboaz. Te assumā z regbis sup̄ oia que desiderat aia tua. erisq̄ rex sup̄ israel. si seraueris p̄cepta mea sicut dauid ero tecū: z edificabo tibi domū fide lē: quō edificauit domū dauid. z regnū iuda p̄ugnare volens d̄ regnū isrl̄ p̄hibitū est a dño dicēte. iij. Reg. xij. Nō ascēderis neq̄ bellabitis d̄ frēs v̄ros a me em̄ factū est verbū h̄: que oia nō sonant in regnū p̄missum s̄ ordinatum. nec p̄sonat hieroboam fuisse ydolatrā. zsi post susceptū regnū factus sit pessim⁹. ante em̄ susceptū regnūz capitu. xj. Reg. iij. d̄. Erat aut̄ hieroboam v̄r fortis z potēs videns q̄ salomon adolescentē bone indolis z industriū constituit eum p̄fectuz sup̄ oia tribura vniuerse domus ioseph. Et cū egredereetur hierusalē occurrit ei p̄p̄ha abyas voluntatem dei p̄nunciāns: vt p̄z in l̄fa que nō sonāt eū fuisse ydolatrā. s̄ bonū q̄uis post auersionē male egerit. Burg. dicit illud Dece. viij. ca. Dabo ei regē in furore meo. de hieroboam scriptum. s̄ neutz de eo scriptū est vt p̄z intuenti litterā z glo. sc̄toz vtrobiz. z q̄ iacob vidit tribū ioseph in p̄sona hieroboam p̄ dñm sic exaltandū in regnū isrl̄ vt dicitur. iij. Reg. xj. p̄p̄etavit dicens. Inde pastor egressus ē. p̄teritum pro futuro expressit: z sicut p̄uenit circa hieroboam z tribum ioseph dei beneficentiam. ita p̄uidit ip̄i us hieroboam post susceptum regnum scandalum z maliciam. ideo postq̄ de eo dixit. Per manus potētis iacob egressus est pastor. cōtinuo subiunxit. Lapis offensionis z petra scandali: ip̄e enim fecit israel peccare multipliciter vt dicitur. iij. Regum. xliij. Stat igitur expositio postillatoris vt litteralis glo. antem z expositiōne sanctorū mystica remanente.

¶ Itē in eodem capt. postillator illum passum. Benedictiones patris tui confortate sunt. dupliciter exponit. p̄mam tamen expositiōnem non multum ponderans. in secunda resedit. que vult: q̄ confortatio benedictiōnū iacob super benedictionibus patrū suoz est quedā ex crescentia noticie de deo ex mysterijs fidei posterioroz ad pores: q̄ in processu temporis per deum aucta est claritas reuelatōis

que more benedictionis vel cum benedictionibus facta est Sed burg. dicit illud valde inconuenienter dici moro ad id rōnibus modici valoris. Cum em p dicit abrahā esse p̄ez fidei: ex hoc tñ nō seq̄tur eū habuisse clariorē de credēdis reuelatōez intensiue ⁊ extensiue q̄ posteriores. s. Jacob ⁊ ceteros p̄phas: q̄q̄ in materia obediētie q̄ ad fidē p̄tinet: fuerit heroicus pre alijs q̄si p̄ alijs tñ in alijs non min⁹ ad fidem p̄tētib⁹ eo fuerit longe clarior. p̄t declarat beatus Greg. in p̄fatōe mora. post mediū. In materia igit obediētie om̄s vere obediētes sunt filij abrahe: vt notat ad Galath. iij. in tex. ⁊ in glo. ita in materia patrie: vere patietes sūt filij iob.

⁊ sic de alijs. Nec ex eo qd allegat burg. q̄ in sinu abrahe iusti deponantur. seq̄tur igit hūit credendoꝝ clariorē reuelatōez q̄ posterī. S̄m̄ em lymb⁹ patruz dicebat. p̄p̄ requiē fm̄ cōiter loquētes de hac materia. h̄ q̄ dicit q̄ sin⁹ abrahe ex euentu narratōis xp̄i ē: Tu. xvj. ⁊ nūq̄ repitur in scriptura als. Inde eccia assumpsit vt locū quierē aiāz sinū abrahe non p̄pter abrahe sinū de q̄ xp̄c narrauit. q̄ illa erat lymb⁹: quā requiē iam eccie mime petit h̄ p̄pter redēz eternā quā metaphoꝝice transmūt. Ex metaphoꝝa igit burg. nihil cludit. nec valet qd tercio sumit id vicz. Num celare potero abrahe q̄ gestur⁹ sum. h̄ em solū est in mā de structionis sōdome. ex q̄ non seq̄tur qd burg. intendit nec qd quarto assumit valet q̄ abrahe facta fuit reuelatio de luce eterna ⁊ beatitudine ⁊ de his q̄ p̄tinet ad eā. q̄ nō seq̄tur igit posterioꝝ in tēsiue vel extēsiue facta nō ē de illis maior reuelatio ⁊ p̄fectioꝝ. In p̄posito em omnē reuelatio nez factā abrahe p̄stat fuisse p̄ sensibilia ⁊ corpalia. Jacob aut spūali visione vidit dñm innixū scale ⁊c. Cōpanti reuelatōez factas abrahe ⁊ iacob in h̄ loco septas: manifestū est iacob extēsiue ⁊ intēsiue sup̄gressum in b̄ndictōnibus. S̄z bur. p̄tractans rōnem postil. factā ex aucte dō di centi. Sup̄ om̄s docētes me intellexi. dic̄ id nō debē intel ligi: sic q̄ posteriores abūdarēt in his q̄ sūt necēria ad salutem sup̄ priores ⁊ antiq̄ores. q̄ als seq̄ret q̄ moderni sc̄i abūdarēt sup̄ cognitōne ap̄loꝝ: qd falsum eē dicit burg. ipse tñ exponēs illū locū p̄s. dicit. Sup̄ senes intel. intelli gendū est de p̄sona fidelij: q̄ p̄ tpm̄ successionez plura explicite coḡscūt de his q̄ ad fidē p̄tinet q̄ antiq̄. lz om̄ia im plicite p̄tinebant i fide antiq̄. vñ p̄z q̄ burg. sibipsi dicit nec bur. debuit dicere fore falsū. qd b. Aug. dicit eē veruz loquēs de p̄silijs gn̄alib⁹. i. de vñco baptisimo. dicit eniz priora posterioꝝ emēdāri: ⁊ experimēto rex aperiri qd clausum fuerat: ⁊ coḡsci qd latebat. Multa em p̄ ap̄los q̄ fidei sunt: explicata sunt p̄ gn̄alia p̄cilia sp̄aliter q̄tuor: q̄ b. Greg. venerāda dicit vt q̄tuor euangelia: p̄t dī. xv. di. lū. ca. sicut sc̄i. ⁊ in ca. Canones. cū burg. igit sic sentiens: necessario h̄z dicē illuminatōez hierarchicas imo ⁊ thear chicas eē simplr̄ exhaustas. qd catholicū dicere nō decet. Burg. etiā p̄tractās rōnez vltimā postil. inuoluit se in d̄d̄ ctoꝝis. dicit em q̄ natura vt i plurib⁹ p̄cedit ex imp̄fectis Et idez dicit fm̄ boetiū: q̄ natura sp̄ sumit int̄iū a p̄fectis q̄ ē manifesta d̄dictio: nisi tolleret cū distractōne: vt in p̄n ciplo p̄bicoꝝ. s. de p̄cessu q̄ ad nos ⁊ quo ad nāz: ⁊ sic bur gen. coincidit cū postil. in rōne p̄ eū facta: quā tñ bur. dicit nō sufficē. S̄z q̄ bur. putat crimē lese maiestaꝝ si quōq̄ postil. d̄d̄icit sc̄iō Tho. nō debuit d̄dicē b. Greg. ex debili rōe dicit em b. Greg. sup̄ Ezech. p̄te. ij. omel. iij. Per incremē ta tpm̄ creuit sc̄ia spūaliū patrū. pl⁹ nanq̄ moyses h̄ plus ap̄li q̄ p̄phe in diuina sc̄ia eruditū s̄: vñ scriptū ē p̄trāsibūt

plurimi ⁊ erit multiplex sc̄ia. Dicit em deus ad Moysen. Ego sum de⁹ abrahā ysaac ⁊ iacob: ⁊ nomē meuz adonay nō indicauit eis. Ecce plus moysi q̄ abrahe innotuit. Itēz dauid dicit. Sup̄ senes intellexi: p̄ qd restat diuinā sc̄iam se pl⁹ q̄ Moyses accepisse. ⁊ plus ap̄li: ⁊ cetera q̄ vide ibi.

re locutus est ioseph ad familiā pharaonis. Si inueni gratiā in p̄spectu vestro loquimini in aurib⁹ pharaonis: eo q̄ pater me⁹ adiu rauerit me dicēs. En mori or in sepulcro meo qd fodi mihi i fra chanaā: sepelies me. Ascēdā igit ⁊ sepeliam p̄ez meū ac reuertar. Dix itq̄ ei pharao. Ascēde ⁊ se peli p̄ez tuū sic adiurat⁹ es

Ecce manifesta sc̄i Greg. Inia: cui aus⁹ ē d̄dicere burgē. nec mirū. q̄ delyrādo p̄ p̄ue sine d̄d̄icit: vt s. patuit. Pro Inia. b. Greg. ⁊ postil. ē. be. Aug⁹. j. retracta. ca. xij. vbi oñdit fidē an tiquoꝝ ⁊ modernoꝝ eēvnā. ⁊ nō differ re nisi p̄ min⁹ ⁊ plus explicitiū. Explicatō igit ad diuinā reue latōez p̄tinet: q̄ b̄ndi ctō superogata de q̄ hic sermo merito di ci pōt. Item capi.

eo. vbi postil. arguit s̄ scholasticā hystoriā in eo q̄ dicit ap positū iacob ad p̄p̄m. i. ad angelos: q̄ vt dicit null⁹ alius p̄p̄s pōt ass̄ari: p̄ eo q̄ in lymb⁹ patrū nō erāt tor: q̄t pop ul⁹ dici possent: postil. arguit q̄ iacob ad angelos nō est posit⁹ tanq̄ ad p̄p̄m suū: q̄ angeli erāt in b̄itudine iacob aut māsit in lymb⁹ vsq̄ ad xp̄i resurrectōez vel saltē mor tem. Etia dicit moriū ei⁹ nō valere. q̄ an iacob in lymb⁹ fuerit plus q̄ decē. q̄ fm̄ leges p̄p̄s dici p̄t. Burg: autes nitit saluare motiū mḡri hystoꝝiaz: volēs q̄ si multī de cesserūt in gr̄a venerūt tñ purgādī: ⁊ sic in depositōne Ja cob nō fuissent adhuc in lymb⁹ tor: q̄t p̄p̄m facē possent. h̄ ista via crudelis ⁊ impia vñ. q̄ in his mille ducenti ⁊ am plius ānis null⁹ fuerit duct⁹ ad lymbū patz nisi abrahā et ysaac: qd ē valde imp̄iū: cū ex sc̄ptura posset fieri p̄putatō sc̄toꝝ ⁊ sc̄tāz illi⁹ t̄p̄is: vt merito p̄p̄s dici posset: ⁊ si q̄ ve nerit purgādī crudele ē dicē q̄ mille vel certe centuz annis q̄s remāserit i purgatorio an trāslatōez ad lymbū: nec suf ficit id qd bur. de b. aug. opinatiue loq̄ntē ad dicit p̄ p̄clu sione: q̄ p̄p̄s h̄ dicant angeli. Nā angeloꝝ hitatio nō fuit in lymb⁹: q̄ntis aliq̄n̄ ip̄m frequitabāt. p̄ patz p̄solatōe: vt dicit glo. interli. ⁊ sic angeli v̄sitatez poti⁹ apponūt ad p̄ez q̄ p̄es ad eos. q̄ ad eos angelos nemo apponit nisi trāslat⁹ ad gloriā. Alii at̄ v̄sitaueſt istos ob eoz p̄solatōnez. et sic p̄te loq̄ndo angeli q̄ ad lymbū fuerit aduene nō inco le. trāslati igit ad lymbū ad eos nō p̄nt dici trāsferrī q̄si ad p̄p̄m incolentē: h̄ aduenaz. ⁊ si sufficēt impeccabilitas: vt vult bur. cū demones sint eē statū peccādī: ita dicerentur trāsferrī ad p̄p̄m trāslati ad p̄fortiū demonū. Melior igit ⁊ clarior ē expō postil. q̄ dicit trāslati ad p̄p̄m trāsferrī ad lymbū patz expectatiū trāslatōez ad eternā b̄itudinē. ad quā nos p̄ducit ihs xp̄c ois p̄p̄i liberatoꝝ ⁊ redemptoꝝ.

Quod cernēs ioseph. Sic describit. Cap. l. Executio sepulture ip̄si iacob: vbi p̄ ioseph sepul tu rā p̄is exeq̄. sc̄do i egyptū reuertit: ibi. Reuert⁹ q̄ ē. Circa primū describit p̄passio ioseph ad p̄ez defunctuz cū dī. Huit sup̄ r̄c. sc̄do honoris exhibitio in p̄dimēto cor poris defuncti cū dī. Preceptoꝝ seruiz r̄c. ⁊ in fletu solē ni sup̄ mortū suū: ibi. Fleuitq̄ eū egypt. lxx. dies. s. xl dies p̄dimētū. ⁊ xxx. flet⁹. Itē i imperatōe licētie depozā di corp⁹ p̄is sui ad locū sepulture valde remotū: ⁊ in ho norabili depozatōe cū comitina valde solēni. ⁊ p̄z l̄ra ex cept⁹ pauc⁹ vocabulis q̄ sūt exponēda. c. In sepul. me. qd fo. h̄ vñ. falsum. q̄ spelūca duplex in q̄ sepulc⁹ ē: iaz erat facta a tpe abrahe. Ddm̄ q̄ iacob p̄ se ⁊ lya p̄tuge sua fece rat ibi sp̄ale hitaculū. Debet dicit q̄ emit. q̄ illa dictō he braica q̄ ibi ponit equoꝝca ē ad fodē ⁊ ad emē. ⁊ fm̄ h̄ ddm̄ ē q̄ iacob emit locū sepulcri nō i se: h̄ i ano suo abrahāz q̄ emit locū illū. p̄ se ⁊ sua posteritate: vt h̄ s. xliij. capitulo. d. Ascē. ⁊ se. r̄c. ac si dicit nisi eēt iuramētū nō dimitterē

te tre qz eius pntia esset valde necessaria p negocijs regni. e. Habuit quoqz i comitatu rē. In heb. hē. Currus z milites. M. Venerūtqz ad aream achad. Hebrei dicūt qz achad nō est nomē ppriuz: s; cōe z significat gen^o spmaz qd gallice vacat aiglētier. qz area illa clausula erat in moduz sepiis talib^o spnis.

g. Reuersusqz est. Sic pnter describit regressus ipius ioseph in egyptū z secūdo ei^o obitus ibi. Quibus transactis Circa p̄mū describit tur quō amicitia se habuit erga frēs suos p^o mortē p̄ris cū dī. h. Quo mortuo timētes frēs ei^o zc. timebāt ei ppter magnitudiez sui crī minis: ne ioseph dī simulasset vindicare dum p̄r adhuc vīneret ad vitandum anxietatē p̄ris. z idō p̄re mortuo z sepulto timebant ne vindicaret ppter qd q̄st erūt veniā cū sbdit. Quidauerūt ei p filios balevt dicunt hebrei quos int ceteros fratres magis diligebat k. Partu^o p̄cepit nobis h finxerunt: vt amore p̄ris ioseph citi^o ad misericōdiaz flecteretur Jacob etiā h nō dixerat. qz nō diffidebat de benignitate ioseph. alit em dixisset ei ore pprio ante mortem suam l. Quib^o audit^o fleuit ioseph ex pietate fraterna. z in h ostēdit qz p̄ eos maluz n̄ cogitabat. vñ sbdit m. Nolite timē. z ad eoz p̄solatōz subdit n. Nū dī possumus resistē volūtati. q. d. nō. z sic debetis eē p̄solati. qz de^o voluit illud fieri. vt inde ma^o bonū alliceret p me multis pplis puiddēdo. o. Ego pascā vos. z sic p̄cedit eis plus qz petebāt. qz petebāt solū remissionē. z ipse cū h promissit eis victualiu p̄uisionē. seqtur p. Filij qz machir zc. nati sunt zc. i. tāto tpe aū mortē ioseph q potuit eos tenē sup genna sua z blādiri eis sic senes solēt facē pueris filioz ac nepotū suoz. q. Quib^o transactis. h. describit obit^o z cōsummatio ioseph. vbi puide ac deuote ordinauit de sepultura sua d. r. Mortē meā dō visitabit eos. fm qz promissuz fuit abraē. s. xv. c. s. Et ascendere zc. in mirabilibus magnis. vt ptinet in Exo. t. Ad terrā quaz iurauit abraā. q̄ fuit lacte z melle. v. Cūqz adiurasset eos. z ita ip̄s posteros eoz de sepultura sua in terra p̄missionis. vñ subdit x. Asportate vobiscū ossa mea nō em adiurauit eos qz statū p^o mortē ei^o portaret illuc corp^o suū. sic portauerāt corp^o p̄ris sui z sicut portata sūt corpa fr̄m suoz: vt dic

Quo ascendente ierūt cum eo oēs senes dom^o pharao nis cunctiqz maiores natu terre egypti domus ioseph cū fratrib^o suis absqz puul: z gregib^o atz armētis q̄ de reliquerūt in fra iessen. Ha buit qz in comitatu currus z eqtes. z facta ē turba nō modica venerūtqz ad areaz achad q̄ sita ē trās iordanē vbi celebrātes exeqas plāctu magno atz vehemētū impleuerūt. vij. dies Qd̄ cūz vidissent hitatores tre chanaā dixerūt. Plāct^o magn^o ē iste egyptijs: z idcirco vocatū est nomē loci illi^o planctus egypti Fecerūt ḡ filij iacob sicut p̄cepit eis z portātes eū in terrā chanaā se pelierūt eū in spelūca duplici: quā emerat abraā cū agro in possessionez sepulcri ab ephrō etheo p̄ faciē mābre. Reuersusqz ē ioseph i egyptū cū fratrib^o suis z oī comitatu sepulto p̄re Quo mortuo timētes frēs eius z mutuo colloqntes ne forte memor sit iniurie quā pass^o est z reddat nobis omne malū qd̄ fecim^o mādauerūt ei dicētes. Partu^o p̄cepit nobis aūqz moreret vt hec tibi x̄bis illi^o dicerem^o Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratruz tuoz z pcti atqz malicie quā exercuerūt in te

ioseph^o. vt p h qz corp^o ioseph remanebat in egypto mēo. rta bñficioz ei^o diuiti^o remanēt apud egyptios. z sic suau^o tractaret filios isrl̄ int ip̄os manētes y. Reposit^o est in loculo in egypto. nō dīc sepult^o s; ossa ei^o dicunt sepulta in sychē. Josue. xliij. vbi elegerat sepeliri. ex qz p̄z qz talis repositio funeris i alt^o q̄ loco vsqz ad ip̄s q̄ alibi transferat ad remanendū: non dī nec ē sepultura. z p̄ p̄ns vt vñ dī tali repositōe nō est potio canonica perfolnēda. Nō autē qre ioseph fuit ita sollicit^o ad tuare filios isrl̄ de sepultura ossiū suoz in terra p̄missionis vñ fuisse. q̄a habuit sp̄m p̄pheticū vt patuit ex p̄dictis. z id pie credit^o qz p. s. f. p. uidit xpm̄ mortuz z resurrectuz in terra illa. z p̄ p̄ns multa corpa isrl̄ cū eo surrectura. vt habet math. xvij. z id verifile ē qz spabat resurgē cū xpo cui ē honor i sc̄la sc̄loz amē Postil. fris. Dic. de ly. sup gen. finit:

nos quoqz oramus: vt suo dei pri tuo dimittas iniquitatē hāc. Quib^o auditis fleuit ioseph venerūtqz ad eū frēs sui: z p̄ni adorātes in terram dixerūt. Serui tui sumus. Quib^o ille r̄ndit nolite timē nū dei possum^o resistere volūtati. Vos cogitastis de me malū. sed dō verit illud in bonū vt exaltaret me sicut imp̄ntiarū certitis z saluos faceret multos p̄p̄os. Nolite timere. Ego pascaz vos z puulos v̄ros. Cōsolatusqz est eos z blande z leuiter est locutus: z hitauit in egypto cū oī domo p̄ris sui. Exiitqz centū decem annis: z vidit ephraī filios vsqz ad terciā generationez. Filij quoqz machir filij manasse: nati sūt in genib^o ioseph. Quibus transacti locut^o est fr̄b^o suis. Post mortē meā de^o visitabit eos z ascendere vos faciet de terra ista ad terrā quā iurauit abraam. ysaac z iacob. Cūqz adiurasset eos atqz dixisset: de^o visitabit vos asportate ossa mea vobiscū de loco isto: mortuus est expletis centū decē vite sue annis: et conditus aromatib^o: reposit^o est in loculo in egypto.

Explicit liber Genesis.

fidelib^o sepando: vt patuit i p̄cessu illi^o libri. h. p̄r describit datōez legis diuie. isti p̄plo sub fide vni^o dei adunatio z qz ex illo p̄plo xps erat nascitur^o fm carnē q̄ ē sanc^o sc̄toz vt dī Dan. ix. id ille p̄pls debuit sp̄ali sc̄ritate pollere. z s̄bo data ē ei lex diuina ad xpm̄ dispositina: fm qz dī ps. cxlvij. Nō fecit talit oī natōi: z iudicia sua nō manifestauit eis. z ad h. o. iij. ca. Quid ḡ apli^o iudeo: aut qd̄ vtilitas circūcisionis. Multū p̄ oēm modū. p̄mū q̄dez qz credita sūt eis eloqa dei. Data ē aut lex dupl^o p̄ in qdā generali q̄tū ad p̄cepta ordinātia ad deū z ad p̄ximū. z sic data ē in h libro. sc̄bo magz explicādo in sp̄ali. z sic data ē in alijs duob^o libris seqntib^o. In h ḡ libro sic p̄cedit: qz p̄ describit fidelis ppli liberatio de finitute egypti. sc̄bo legz datio in monte synai. xix. ca. Circa p̄mū p̄siderandū: qz qz sic dcm̄ ē in p̄s pte h^o libri determinat de exitu ppli de egypto. id iste lib noiat grece exodus: qd̄ ē exi^o latine: sic z lib p̄cedēs dī ge-

positio funeris i alt^o q̄ loco vsqz ad ip̄s q̄ alibi transferat ad remanendū: non dī nec ē sepultura. z p̄ p̄ns vt vñ dī tali repositōe nō est potio canonica perfolnēda. Nō autē qre ioseph fuit ita sollicit^o ad tuare filios isrl̄ de sepultura ossiū suoz in terra p̄missionis vñ fuisse. q̄a habuit sp̄m p̄pheticū vt patuit ex p̄dictis. z id pie credit^o qz p. s. f. p. uidit xpm̄ mortuz z resurrectuz in terra illa. z p̄ p̄ns multa corpa isrl̄ cū eo surrectura. vt habet math. xvij. z id verifile ē qz spabat resurgē cū xpo cui ē honor i sc̄la sc̄loz amē Postil. fris. Dic. de ly. sup gen. finit:

Postil. sup exo. incipit. Cap. j. Eōm qz dīc̄. In. v. ll. cry. Lex est

nullo p̄uato modo: s; p̄ cōi vtilitate omnīū p̄scripta. Ex qz p̄z qz illd̄ qd̄ iponitur aliq̄bus p̄sonis singularib^o nō h̄z p̄ p̄re rōem legis: sed illd̄ qd̄ iponit coita ti z p̄ bono cōi. ex qz p̄z qz datio legis p̄re supponit adimatio nē plebis. z id post qz moyses descēdit in gen. electōez fidelis ppli. fideles ab i-